

A. Os. 4230

Sansat

Amara Kosha

E. J. College
St

No 7
Library

<36614652140018

<36614652140018

Bayer. Staatsbibliothek

श्रीगुरुभ्यो नमः ॥ श्रीगुरुदेवे नमः ॥

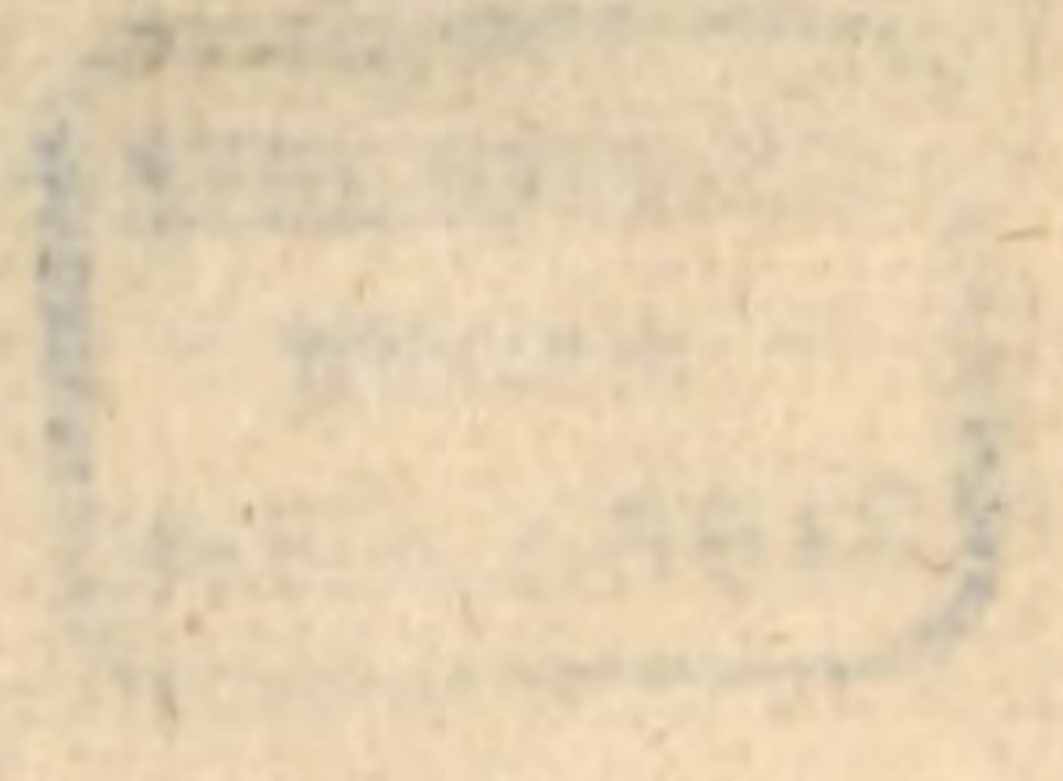
ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ १ ॥

नमो भगवते वासुदेवाय ॥ २ ॥

नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ३ ॥

नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ४ ॥

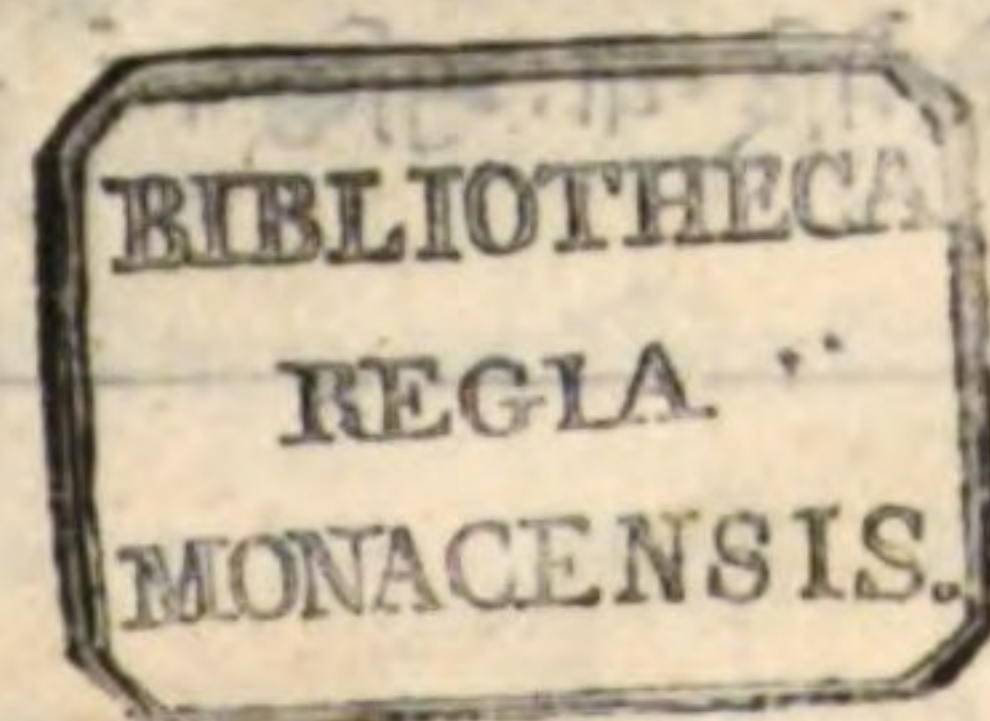
नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ५ ॥

श्रीमदमरकतकोषः पुरुषोत्तमकृतत्रिकाण्डशेषश्च
। हारावल्याभिधानं मेदिनीकरस्य नानार्थः ॥ १ ॥

नगरे कलिकत्ताख्ये कोलब्रूक्सहवाज्ञया । श्रीविद्या
करमिश्रेण कृतसूची समन्वितः ॥ २ ॥

वेदार्चष्टकलानाथसंमिते विक्रमादके । मुद्राक्षरे
ण विप्रेण वावूरामेण लेखितः ॥ ३ ॥

अथामरकोषसूची	८४	पत्र
ततोऽमरकोषः	११७	पत्र
ततःत्रिकाण्डशेषसूची	३५	पत्र
ततःत्रिकाण्डशेषः	८२	पत्र
ततोद्धारवलीसूची	१६	पत्र
ततोद्धारवली	२३	पत्र
ततोमेदिनीकरकोषसूची	७	पत्र
ततोमेदिनीकरकोषः	१८२	पत्र
ततोमरशुद्धिपत्रं	३	पत्र
ततस्त्रिकाण्डशुद्धिपत्रं	१६	पत्र
ततोद्धारवलीशुद्धिपत्रं	३	पत्र
ततोमेदिन्याःशुद्धिपत्रं	८	पत्र

अथामरकोषस्य सूचीनामसंख्याश्लोकक्रमेणारभ्यतेतत्रप्रथमंस्वर्गवर्गस्य

नाम संख्या	श्लोक	नाम संख्या	श्लोक
स्वर्गस्य ७ स्वरादि	६	लक्ष्याः ६ लक्ष्यादि	२७
देवस्य २६ अमरादि	७	विष्णुशङ्खस्य १ शङ्खेति	२८
गणदेवतानामेकैकं } ७ आदित्येति }	१०	विष्णुचक्रस्य १ चक्रेति	२८
देवयोनीनामेकैकं } १० विद्याधरेति }	११	विष्णुगदायाः १ कौमोदकीति	२८
दैत्यस्य १० असुरादि	१२	विष्णुखड्गस्य १ खड्गेति	२८
बुद्धस्य १८ सर्वज्ञादि	१३	विष्णुमणोः १ कौस्तुभेति	२८
शाक्यमुनेः ७ शाक्यमुन्यादि	१४	गरुडस्य ७ गरुडानादि	२७
ब्रह्मणः २० ब्रह्मादि	१६	शिवस्य ४८ शंभादि	३०
विष्णोः ३७ विष्णादि	१८	शिवजटाबन्धस्य १ कपर्देति	३५
कृष्णपितुः २ वसुदेवादि	२२	शिवधनुषः २ पिनाकादि	३५
बलभद्रस्य १७ बलभद्रादि	२३	शिवानुचराणां २ प्रमथादि	३५
कामस्य २१ (१७ इ } त्येके) मदनादि }	२५	शक्तीनामेकैकंब्राह्मीति	३५
अनिरुद्धस्य २ (४ इ } त्येके) अनिरुद्धादि }	२७	शिवैश्वर्यस्य ३ विभूत्यादि	३६
(ब्रह्मसादिवा)		पार्वत्याः १७ उमादि	३६
		गणेशस्य ८ विनायकादि	३८
		कार्तिकेयस्य १७ कार्तिकेयादि	३७
		इन्द्रस्य ३५ इन्द्रादि	४१
		इन्द्रपत्न्याः ३ पुनोमजादि	४५

अंख	नाम संख्या	श्लोक
	इन्द्रनगर्याः १ नगरीति ४५	
	इन्द्रघोटकस्य १ हवेति ४५	
	इन्द्रसारथेः १ सूतेति ४५	
	इन्द्रवनस्य १ नन्दनमिति ४५	
	इन्द्रगृहस्य १ स्यादिति ४६	
	इन्द्रपुत्रस्य २ जयन्तादि ४६	
	इन्द्रगजस्य ४ ऐरावतादि ४६	
	वज्रस्य १० ह्रादिन्यादि ४७	
	विमानस्य २ व्योमयानादि ४८	
	देवर्षीणां १ नारदेति ४८	
	देवसभायाः २ सुधर्मादि ४८	
	अमृतस्य ३ पीयूषादि ४८	
	गङ्गायाः ४ मन्दार्किन्यादि ४९	
	सुमेरेः ५ मेर्वादि ४९	
	देववृक्षाणामेकैकं ५ पञ्चेति ५०	
	ब्रह्मपुत्रस्य २ सनत्कुमारादि ५१	
	अश्विनोः ६ श्वैर्वादि ५१	
	उर्वश्यादेः २ अश्वरादि ५२	
	देवगायकस्य २ (१३)	
	त्येके) ह्राहादि } ५२	

नाम संख्या	श्लोक
अग्नेः ३४ अग्न्यादि	५३
वाडवाग्नेः ३ और्वादि	५६
अग्निशिखायाः ५ ज्वालादि	५७
अग्निकणयाः २ स्फुलिङ्गादि	५७
सन्तापस्य २ संतापादि	५७
यमस्य १४ धर्मराजादि	५८
राक्षसस्य १५ राक्षसादि	५९
वरुणस्य ५ प्रचेतादि	६१
वायोः १० श्वसनदि	६१
देहस्यवायूनामेकैकं ५ प्राणेति ६३	
वेगस्य ५ रंहादि	६४
शीघ्रस्य ११ शीघ्रादि	६४
अतिशयस्य १४ सततादि ६५	
कुवेरस्य १७ कुवेरादि	६८
कुवेरोद्यानस्य १ अस्येति	७०
कुवेरपुत्रस्य १ पुत्रस्त्विति	७०
कुवेरस्थानस्य १ कैलासेति	७०
कुवेरपुत्र्याः १ अलकेति	७०
कुवेरविमानस्य १ विमानमिति	७०
किन्नरस्य ४ किन्नरादि	७१

नाम संख्या श्लोक
निधेः २ निध्यादि ७१
निधिभेदानामेकैकं ७१

आकाशस्य १६ द्यावादि ७२

दिशः ५ दिशादि ७३
पूर्वादिदिशमेकैकं ३ प्राचीति ७४
उत्तरदिशः १ उत्तरदिगिति ७४
दिग्भववस्तुनः १ दिश्यमिति ७४
दिक्पतीनामेकैकं ८ इन्द्रेति ७४
दिग्गजानामेकैकं ८ ऐरावतेति ७६
दिग्गजस्त्रीणामेकैकं } ७७
८ करिष्येति }
अपदिशः २ अपदिशादि ७८
अनगलस्य २ अभ्यन्तरादि ७८
मण्डलस्य २ चक्रबालादि ७८
मेघस्य १५ अभादि ७९
मेघपङ्क्तौः २ कादभिन्यादि ८०
मेघभवस्य १ त्रिविति ८०
मेघध्वनेः ४ स्रुतितादि ८१

नाम संख्या श्लोक अंशः
विद्युतः १० सम्पादि ८१
वज्रध्वनेः २ स्फूर्ज्ज्यादि ८२
मेघज्योतिषः २ मेघज्यो } ८२
तिषादि }
इन्द्रधनुषः २ इन्द्रायुधादि ८३
सरलेन्द्रधनुषः १ तदिति ८३
वृष्टेः २ वृष्ट्यादि ८३
वृष्टिविघातस्य २ अवग्राह्यादि ८३
महावृष्टेः ३ धारादि ८४
अम्बुकरायाः १ शीकरेति ८४
वर्षोपलस्य २ वर्षोपलादि ८४
दुर्द्दिनस्य १ मेघाच्छन्नेति ८४
अनर्घानस्य ८ अनर्घादि ८५
चन्द्रस्य २० हिमांश्वादि ८६
चन्द्रघोडशभागस्य १ कलेति ८८
इन्दुमण्डलस्य २ विम्बादि ८८
खण्डस्य ४ भिन्नादि ८८
ज्योत्स्नायाः ३ चन्द्रिकादि ८९
प्रसन्नतायाः २ प्रसादादि ८९
चिह्नस्य ६ कलङ्कादि ८९

अ०सू०	नाम संख्या	श्लोक
	परमशोभायाः १ सुखमेति ७०	
	शोभायाः ४ शोभादि ७०	
	हिमस्य ७ अवश्यायादि ७०	
	हिमसमूहस्य २ हिमान्यादि ७१	
	शितस्य ७ शीतादि ७१	
	ध्रुवस्य २ ध्रुवादि ७२	
	अगस्त्यमुनेः ३ अगस्त्यादि ७२	
	अगस्त्यस्त्रियः १ अस्त्येति ७३	
	नक्षत्रस्य ६ नक्षत्रादि ७३	
	अश्विन्यादीनां १ दाक्षायणीति ७४	
	अश्विन्याः २ अश्वयुगादि ७४	
	विशाखायाः २ राधादि ७४	
	पुष्यस्य ३ पुष्यादि ७४	
	धनिष्ठायाः २ अविष्टादि ७५	
	भाद्रपदयोः २ प्रौष्ठपदादि ७५	
	मृगशिरसः ३ मृगशीर्षादि ७५	
	मृगशिरोदेशस्य १ इल्वलादि ७६	
	वृहस्पतेः ७ वृहस्पत्यादि ७६	
	शुक्रस्य ६ शुक्रादि ७७	
	मङ्गलस्य ५ अङ्गारकादि ७८	

नाम संख्या	श्लोक
बुधस्य ३ रैहिण्येयादि ७८	
शनैश्चरस्य २ शौर्यादि ७८	
राहोः ५ तमसादि ७९	
सप्तर्षीणां १ सप्तर्षयइति ७९	
लग्नस्य १ राशीनामिति ७९	
राशीनामेकैकं १२ तैत्तिनि ७९	
सूर्यस्य ३७ सूर्यादि १००	
तत्पार्श्वगानामेकैकं ३ माठरेति १०४	
अरुणस्य ५ सूरसूतादि १०४	
परिवेधस्य २ परिवेधादि १०५	
किरणस्य ११ किरणादि १०५	
दीप्तेः ११ प्रभादि १०६	
आनपस्य ३ प्रकाशादि १०७	
ईषदुल्लस्य ४ कोलादि १०७	
उल्लस्य ३ तिग्मादि १०८	
मृगनृल्लायाः २ मृगनृल्लादि १०८	
कालस्य ४ कालादि १०८	
प्रतिपत्तिधेः १ पक्षत्यादि १०९	
सामान्यतिथेः १ नदाद्याइति १०९	

नाम संख्या	श्लोक
वासरस्य ५ घसादि	२०७
प्रभातस्य ६ प्रत्युषादि	११०
संध्यायाः २ दिनान्तादि	११०
विसंध्यस्यैकैकं ३ प्राह्णेति	१११
रात्रेः १२ निशादि	१११
प्रमोयुक्त रात्रेः २ नमिस्तादि	११२
चान्द्रीरात्रेः १ ज्योत्स्नीति	११२
पक्षिण्याः १ आगामीति	११३
रात्रिसमूहस्य २ गणरात्रादि	११३
प्रदोषस्य २ प्रदोषादि	११३
अर्द्धरात्रस्य २ अर्द्धरात्रादि	११४
प्रहरस्य २ यामादि	११४
प्रतिपत्त्यद्वादशीसन्धेः २	} ११४
(१ इत्येके) पर्वादि	
(पर्वसन्धिरितिवा)	
पूर्णिमामावस्ययोः १ पक्षान्तेति	११५
पूर्णिमायाः २ पूर्णिमास्यादि	११५
हीनेन्दुपूर्णिमायाः १ कलेति	११५
पूर्णेन्दुपूर्णिमायाः १ पूर्णेति	११५
दर्शस्य ४ अमावास्यादि	११६

नाम संख्या	श्लोक	अंख
दृष्टेन्दुदर्शस्य १ सादृष्टेति	११६	
नष्टेन्दुदर्शस्य १ सानष्टेति	११६	
ग्रहणस्य १ उपरागादि	११७	
ग्रहोद्वर्कयोः २ सोपप्लवादि	११७	
अग्न्युत्पातास्य २ अग्न्युत्पातादि	११७	
चन्द्रस्वर्ययोः १ एकयोक्तेति	११८	
काष्ठायाः १ अष्टादशेति	११८	
कलायाः १ त्रिंशदिति	११८	
क्षणस्य १ नास्त्विति	११७	
मूहूर्तस्य १ मूहूर्तेति	११७	
अहोरात्रस्य १ तेनिति	११७	
पक्षस्य १ पक्षेति	११७	
पक्षयोरेकैकं २ पक्षाविति	१२०	
मासस्य १ मासस्त्विति	१२०	
वर्तनोः १ द्वाविति	१२०	
अयनस्य १ तैरिति	१२०	
अयनयोरेकैकं १ अयनइति	१२१	
वर्धस्य १ वत्सरेति	१२१	
समरात्रस्य २ विषुवदादि	१२१	
पौष्पादीनामेकैकं १२ पुष्येति	१२२	

अ०सं०	नाम संख्या	श्लोक
	मार्गमासस्य ४ मार्गशीर्षादि	१२३
	पौषमासस्य ३ पौषादि	१२३
	माघस्य २ नपादि	१२३
	फाल्गुनस्य ३ फाल्गुनादि	१२३
	चैत्रस्य ३ चैत्रादि	१२४
	वैशाखस्य ३ वैशाखादि	१२४
	ज्यैष्ठमासस्य २ ज्यैष्ठादि	१२४
	आषाढस्य २ शुचादि	१२४
	श्रावणस्य ३ श्रावणादि	१२५
	भाद्रस्य ४ नभस्यादि	१२५
	आश्विनस्य ३ आश्विनादि	१२६
	कार्तिकस्य ४ कार्तिकादि	१२६
	हिमन्तोः १ हिमन्तेति	१२६
	शिशिरस्य १ शिशिरेति	१२६
	वसन्तस्य ३ वसन्तादि	१२७
	ग्रीष्मन्तोः ७ ग्रीष्मादि	१२७
	वर्षन्तोः २ प्रावृडादि	१२८
	शरदः १ शरदिनि	१२८
	संवत्सरस्य ६ संवत्सरादि	१२९
	पैत्र्याद्यहोरात्र्यादिमानं	१२९

नाम संख्या	श्लोक
मन्वन्तरस्य १ मन्वन्तरमिति	१३०
प्रलयस्य ५ संबर्त्तादि	१३१
पापस्य १२ पंक्कादि	१३१
धर्मस्य ५ धर्मादि	१३२
हर्षस्य १२ मुदादि	१३३
कल्याणस्य १२ श्वादि	१३४
पापादियुक्तद्रव्या णामेकैकं त्रिविधिति	} १३५
प्रशस्तस्य ५ मतल्लिकादि	
शुभावहस्य १ अयेति	१३६
अदृष्टस्य ६ दैवादि	१३६
हेतोः ३ हेत्वादि	१३७
आदिकारणस्य २ निदानादि	१३७
आत्मनः ३ क्षेत्रज्ञादि	१३७
प्रधानस्य २ प्रधानादि	१३७
यौवनाद्यवस्थायाः १ विशेषेति	१३८
सत्त्वादिवयस्यैकैकं ३ गुणेति	१३८
जन्मनः ६ जन्वादि	१३४
प्राणिनः ६ प्राण्यादि	१३९
जानेः ३ जात्यादि	१३९

नाम संख्या	श्लोक
व्यक्तेः २ व्यक्त्यादि	१३७
मनसः ७ चित्तादि	१४०
बुद्धेः १४ बुद्ध्यादि	१४०
धारणाबुद्धेः १ धीरिति	१४१
संकल्पस्य १ संकल्पेति	१४१
मनस्सुखादेः २ चित्तभोगादि	१४२
विमर्षस्य ३ चर्चादि	१४२
मर्कस्य ३ अध्याहारदि	१४२
शंसयस्य ४ विचिकित्सादि	१४२
निश्चयस्य २ निर्णयादि	१४३
नास्तिकतायाः २ मिथ्या	} १४३
दृष्ट्यादि	
द्रोहचिन्तायाः २ व्यापादादि	१४३
सिद्धान्तस्य २ सिद्धान्तादि	१४४
भ्रान्तेः ३ भ्रान्त्यादि	१४४
स्वीकारस्य ७ संविदागवादि	१४४
मोक्षबुद्धेः १ मोक्षेति	१४५
शिल्पबुद्धेः १ अन्यत्रेति	१४५
मोक्षस्य ८ मोक्षादि	१४६

नाम संख्या	श्लोक	अंशः
अहंकारस्य ३ अज्ञानादि	१४६	
चक्षुरादियष्ट्याणामेकैकं	१४७	
इन्द्रियस्य ३ दृष्टीकादि	१४७	
कर्मेन्द्रियाणामेकैकं ५	} १४७	
कर्मेति		
बुद्धीन्द्रियाणामेकैकं ६	} १४८	
मनइति		
कषायरसस्य २ तुवरदि	१४८	
मधुरादीनामेकैकं ५ मधुरेति	१४८	
मधुरादिद्रव्याणामेकैकं ६	} १४९	
तद्वदिति		
विमर्देत्यगन्धस्य १ विमर्देति	१४९	
मनोहारिगन्धस्य १ आ	} १५०	
मोदेति		
दूरगामिगंधस्य २	} १५०	
समाकर्षादि		
सुगन्धेः ४ सुरभ्यादि	१५०	
मुखवासकद्रव्यस्य २	} १५१	
आमोद्यादि		
दुर्गन्धस्य २ पूतिगंधादि	१५१	

अंशः	नाम संख्या	श्लोक
	मांसादिगंधैः २ विस्त्रादि	१५१
	शुक्लस्य १३ शुक्लादि	१५२
	पाण्डुरस्य ३ हरिणादि	१५३
	ईषपाण्डुरस्य १ ईषदि	१५३
	कृष्णवर्णस्य ७ कृष्णादि	१५३
	पीतस्य ३ पीतादि	१५४
	हरितस्य ३ पालाशादि	१५४
	रक्तस्य ३ लोहितादि	१५३
	ईषद्रक्तस्य २ शोणादि	१५४
	अव्यक्तरागस्य १ अव्यक्तेति	१५५
	श्वेतरक्तस्य १ श्वेतरक्तेति	१५५
	कृष्णपीतस्य २ श्यावादि	१५५
	कृष्णलोहितस्य ३ धूम्रादि	१५५
	पिंगलस्य ६ कडारादि	१५६
	चित्रवर्णस्य ६ चित्रादि	१५६
	वाण्याः १३ ब्राह्म्यादि	१५७
	असंस्कृतस्य २ अपभ्रंशादि	१५८
	वाचकस्य २ शब्दादि	१५८
	वाक्यस्य १ तिङिति	१५९

नाम संख्या	श्लोक
क्रियायाः १ क्रियेति	१५९
वेदस्य ३ श्रुत्यादि	२५९
वेदविधेः १ त्रयोधर्माति	१५९
वेदानामेकैकं ४ ऋगिति	१६०
वेदत्रयस्य १ इतीति	१६०
वेदाङ्गानामेकैकं ६ शिक्षेति	१६०
प्रणवस्य २ ओंकारादि	१६०
इतिहासस्य २ इतिहासादि	१६१
स्वर्णामेकैकं ३ उदात्तेति	१६१
न्यायार्थशास्त्रयोः क्रमेणैकै	} १६१
कं २ आन्विक्षिकीति	
ज्ञानसत्यार्थकथायाः २	} १६२
आख्यायिकेति	
पुराणस्य २ पुराणादि	१६२
प्रबन्धकल्पनायाः १ प्रबन्धेति	१६२
ज्ञानार्थप्रश्नस्य २ प्रवृत्तिकादि	१६२
स्मृतेः २ स्मृत्यादि	१६३
संग्रहस्य २ समाहृत्यादि	१६३
समस्यायाः २ समस्यादि	१६३
जनश्रुतेः २ किंबदन्त्यादि	१६३

[७]

नाम संख्या	श्लोक
वार्तायाः ४ वार्तादि	१६४
नामः ६ आह्वयादि	१६४
आह्वानस्य ३ ह्वयादि	१६५
अनेककृताह्वानस्य १ संहृतीति	१६५
विवादस्य २ विवाददि	१६५
वचनोपक्रमस्य २ उपन्यासादि	१६५
संगतिविशेषस्य २ उपोद्घातादि	१६६
शपथस्य २ शपनादि	१६६
प्रश्नस्य ३ प्रश्नादि	१६६
उत्तरस्य २ प्रतिवाक्यादि	१६६
मिथ्यावादस्य २ मिथ्या	} १६७
भियोगादि	
अभिशापस्य २ मिथ्या	} १६७
मिश्रसनादि	
प्रेमजशब्दस्य १ प्रणदेति	१६७
कीर्तिः ३ यशसादि	१६८
स्तुतेः ४ स्तवादि	१६८
द्विरुक्तस्य १ आश्रयेडितेति	१६८
घोषणस्य २ उच्चैर्घुष्टादि	१६८
काकुवाक्यस्य १ काकिनि	१६९

नाम संख्या	श्लोक	अंशः
निन्दायाः १० अवर्णादि	१६९	
अप्रियवचसः २ पारुष्यादि	१७०	
भर्त्सनस्य २ भर्त्सनादि	१७०	
सनिन्दोपात्तंभस्य १ यदिति	१७१	
मैथुनकोशस्य १ तत्रेति	१७१	
आलापस्य २ आभाषणदि	१७२	
अनर्थकवचसः १ प्रलापेति	१७२	
मुहुर्भाषणस्य १ अनुलापेति	१७२	
परिदेवनस्य २ विलापादि	१७२	
विरोधोक्तेः २ विप्रलापादि	१७३	
परस्परवादस्य २ संलापादि	१७३	
सुवचनस्य २ सुप्रलापादि	१७३	
अपलापस्य २ अपलापादि	१७३	
सन्देशवचनस्य २ स	} १७४	
न्देशवागादि		
अकल्याणोक्तेः १ उघतीति	१७४	
श्रुभान्मिकायाः १ स्यादिति	१७४	
मधुरवचसः १ अत्यर्थेति	१७५	
संगतस्य २ संगतादि	१७५	
कर्कसवचसः २ निष्ठुरादि	१७५	

अ०सू०	नाम	संख्या	श्लोक
	भंडादिवचनस्य	२	ग्राम्यादि १७५
	सत्यप्रियवचसः	१	सूनुतेति १७५
	विरुद्धवाक्यस्य	२	संकुलादि १७६
	असंपूर्णोच्चारितस्य	१	लुप्तेति १७६
	शीघ्रवचसः	२	निरस्तादि १७६
	संज्ञेष्वावचसः	१	असूनुतेति १७७
	अर्थशून्यवचसः	२	अवद्धादि १७७
	निन्दावचनस्य	२	अनक्षरादि १७७
	मिथ्यावचसः	१	आह्वनेति १७७
	अव्यक्तवचसः	२	स्त्रिष्टादि १७८
	असत्यवचसः	१	विनयेति १७८
	सत्यस्य	४	सत्यादि १७८
	शब्दस्य	१७	शब्दादि १७९
	शुष्कापर्णादिध्वनेः	१	मर्मरेति १८०
	भूषणध्वनेः	१	भूषणेति १८०
	वीणाध्वनेः	७	निकाशादि १८१
	कोलाहलस्य	२	कोलाहलादि १८२
	खगध्वनेः	१	निरञ्जामिति १८२
	प्रतिशब्दस्य	२	प्रतिशुद्धादि १८२
	गानस्य	२	गीतादि १८२

नाम	संख्या	श्लोक
स्वरणामेकैकं	७	निष्ठादि १८३
सूक्ष्मध्वनेः	१	काकलीति १८४
मधुरस्फुटध्वनेः	१	कलेति १८४
गम्भीरध्वनेः	१	मन्द्रादि १८४
उच्चध्वनेः	१	तारेति १८४
एकतालस्य	२	समन्वितलयादि १८५
वीणायाः	३	वीणादि १८५
सप्ततन्त्र्याः	१	सेति १८५
वीणादिवाद्यस्य	१	ततेति १८६
मुरजादिवाद्यस्य	१	आनन्देति १८६
वंशादिवाद्यस्य	१	मुषिरेति १८६
कांस्यादिवाद्यस्य	१	घनेति १८६
चतुर्विधवाद्यस्य	२	वादित्रादि १८७
मृदंगस्य	२	मृदंगादि १८७
मृदंगभेदानामेकैकं	३	अंक्येति १८७
ढक्कायाः	२	यशःपटहादि १८८
भेर्याः	२	भेर्यादि १८८
पटहस्य	२	आनकादि १८८
वीणावादनस्य	१	कोणेति १८८
वीणादंडस्य	२	वीणादंडादि १८९

नाम	संख्या	श्लोक
वीणादण्डाधःकाष्ठभाण्ड	१८७	१८७
स्य २ ककुभादि		
वीणाकायस्य २ कोलंबकादि	१८७	
वीणाबंधस्य २ उपनाहादि	१८७	
वाद्यप्रभेदानामेकैकं द्वाद्येति	१८७	
नर्तक्याः २ नर्तक्यादि	१८७	
विलंबितशीघ्रमध्याना	१८९	१८९
मेकैकं ३ विलंबितेति		
तालस्य १ तालेति	१८९	
गीतादिसाम्यस्य २ लयादि	१८९	
नृत्यस्य ६ तांडवादि	१८९	
नृत्यगीतवाद्यानां शैत्यत्रिकादि	१८९	
स्त्रीवेषधारिनर्तकस्य ३	१८९	१८९
भ्रूंसदि		
नाट्योक्तौ गणिकायाः १	१८९	१८९
नाट्योक्ताविति		
नाट्योक्तौ भगिनीपतेः १	१८९	१८९
भगिनीति		
प्रखिप्तस्य १ भावेति	१८९	
जनकस्य १ आवुकेति	१८९	

नाम	संख्या	श्लोक	अंशः
युवराजस्य २ कुमारदि	१८८		
राज्ञः २ भट्टारकादि	१८८		
राजसुतायाः १ भर्तृदारिकेति	१८८		
हृताभिषेकायाः १ देव्येति	१८८		
अन्यराजस्त्रियः १ इतरेति	१८८		
अवध्योक्तेः १ अवहृण्यमिति	१८८		
राजश्यालस्य १ राजश्यालेति	१८८		
मातुः २ अंबादि	१८८		
बालायाः २ बालादि	१८८		
मारिषस्य १ आर्य्येति	१८८		
ज्येष्ठभगिन्याः १ अंतिकेति	१८८		
प्रस्तुतकथासमाप्तेः २ निष्ठादि	१८८		
नीचाह्वानस्य १ हंडेइति	१८८		
चेट्याह्वानस्य १ हंडेइति	१८८		
सख्याह्वानस्य १ हलेति	१८८		
अङ्गविक्षेपस्य २ अङ्गहारदि	१८८		
कोधादिव्यंजकस्य २ व्यंजकादि	१८८		
सात्विकादिभावानामेकैकं	१८८	१८८	१८८
८ निर्वृत्तइति			

अ.ख.	नाम संख्या	श्लोक
	रसानामेकैकं ८ मृङ्गारेति	१७७
	मृङ्गारस्य ३ मृङ्गारदि	१७७
	वीररसस्य २ उत्साहवर्द्धनादि	२००
	करुणारसस्य ३ करुणयादि	२००
	हास्यरसस्य ३ हासादि	२००
	वीभत्सस्य २ विभत्सादि	२०१
	अद्भुतस्य ४ विस्मयादि	२०१
	भयानकरसस्य ७ भैरवादि	२०१
	रौद्रस्य १ रौद्रादि	२०२
	भयस्य ६ दरादि	२०३
	मने विकारस्य १ विकारइति	२०३
	अनुभावस्य २ अनुभावदि	२०३
	अहंकारस्य ३ गर्वादि	२०४
	मानस्य २ मानादि	२०४
	अनादरस्य ७ अनादरादि	२०४
	लज्जायाः ५ मन्दाक्षादि	२०५
	अलज्जायाः १ अपत्रपेति	२०५
	क्षमायाः २ क्षान्त्यादि	२०६
	परधनस्पृहायाः १ अभिध्येति	२०६
	ईर्ष्यायाः २ अक्षान्त्यादि	२०६

नाम संख्या	श्लोक
गुणेदोषारेपस्य २ अस्त्यादि	२०६
वैरस्य ३ वैरादि	२०७
शोकस्य ३ मन्थादि	२०७
पश्चात्तापस्य ३ पश्चात्तापादि	२०७
क्रोधस्य ७ क्रोपादि	२०८
मुचिचरितस्य १ मुचाविति	२०८
चित्तविभ्रमस्य २ उन्मादादि	२०८
स्नेहस्य ५ प्रेमादि	२०९
इच्छायाः १२ इच्छादि	२०९
महदिच्छायाः १ सइति	२१०
धर्मचिन्तायाः १ उपाधिरिति	२१०
मानसीव्यथायाः १ आधिरिति	२१०
चिन्तायाः ३ स्मृत्यादि	२११
उत्कण्ठायाः २ उत्कण्ठादि	२११
उत्साहस्य २ उत्साहादि	२११
अत्यध्वसायस्य १ सेति	२११
कपटस्य ७ कपटादि	२१२
अनवधानतायाः २ प्रमादादि	२१२
कुतूहलस्य ४ कौतूहलादि	२१३
हावानामेकैकं ६ स्त्रीणामिति	२१३

नाम संख्या	श्लोक
परिहासस्य ६ इवादि	२१४
व्याजस्य ३ व्याजादि	२१५
वातक्रीडायाः ३ क्रीडादि	२१५
स्नेहस्य ३ घर्मादि	२१५
सात्विकभावस्य २ प्रलयादि	२१५
आकारगुप्तेः २ अवहित्यादि	२१६
हर्षादौत्तरायाः २ संवेगादि	२१६
सशब्दहासस्य १ आकुरितेति	२१६
अल्पस्मितस्य १ सेव्यासेति	२१६
विहसितस्य १ मध्यमेति	२१७
रोमाञ्चस्य २ रोमाञ्चादि	२१७
रोदनस्य ३ क्रन्दिनादि	२१७
जृम्भणस्य २ जृम्भादि	२१७
मिथ्यावचनस्य २ विप्रलम्भादि	२१८
रिङ्गणस्य २ रिङ्गणादि	२१८
निद्रायाः ५ निद्रादि	२१८
आलस्यस्य २ तन्त्रादि	२१८
भुक्त्याः ३ भुक्त्यादि	२१९
अपैस्यदृष्टेः १ अदृष्टीति	२१९
स्वभावस्य ५ संसिद्धादि	२१९

नाम संख्या	श्लोक	अंश
कम्पस्य २ वेपथ्यादि	२२०	
उत्सवस्य ५ क्षणादि	२२०	
इति स्वर्गवर्गः		
पातालस्य ५ अघोभुवनादि	१	
विवरस्य ११ कुहरादि	१	
भूरंधस्य २ गर्त्तादि	२	
सरंधस्य २ सरंधादि	२	
अंधकारस्य ५ अंधकारादि	३	
महान्धकारस्य १ ध्वान्तइति	३	
क्षीणतमसः १ क्षीणइति	३	
व्यापकतमसः १ विषगिति	४	
नागस्य २ नागादि	४	
शेषस्य २ शेषादि	४	
वासुकेः २ वासुक्यादि	४	
सर्पविशेषस्य २ गोनसादि	४	
अजगरसर्पस्य ३ अजगरादि	५	
जलसर्पस्य २ अलगर्जादि	५	
डुण्डुभस्य २ राजिलादि	५	
चित्रसर्पस्य २ मालुधानादि	६	

अ०सू०	नाम संख्या	श्लोक
	न्यक्तत्वक्सर्पस्य २ निर्मुक्तादिह	
	सर्पस्य २५ सर्पादि	६
	सर्पविषादीनां १ त्रिविधिति	७
	फणायाः २ स्फटादि	७
	सर्पत्वचः २ कञ्चुकादि	७
	विषस्य ३ श्वेडादि	७
	स्थारविषभेदानामेकैकं	} १०
	एकाकोलकेति	
	गारुडिकस्य २ विषवैद्यादि ११	
	सर्पग्राहिणः २ व्याजग्राह्यादि ११	
	नरकस्य ४ नारकादि	१२
	नरकभेदानामेकैकं इत्यनेति १२	
	नरकस्थप्राणिनां २ सत्त्वादि १३	
	वैतरणीनद्याः २ प्रेतादि १३	
	अलक्ष्याः २ अलक्ष्यादि १३	
	विष्टेः २ विष्ट्यादि	१४
	माढपोडायाः ३ कारणादि १४	
	शरीरपीडायाः ७ पीडादि १४	
	समुद्रस्य १५ समुद्रादि १५	

नाम संख्या	श्लोक
समुद्राणामेकैकं ७ क्षीरेदेति १७	
जलस्य २७ आपादि	१७
जलविकारस्य २ आयादि १७	
स्वल्पतरङ्गस्य ४ भङ्गादि २०	
महानतरङ्गस्य २ उल्लोलादि २०	
आवर्त्तस्य १ आवर्त्तेति २०	
जलकणस्य ४ पृषन्त्यादि २१	
नदीवक्रतायाः २ वक्रादि २१	
जलनिर्गमनालस्य २ भ्रमादि २१	
तटस्य ५ कुलादि २२	
क्रमेणकुलयोः २ पारेति २२	
पारवारमध्यस्य १ पात्रेति २२	
जलमध्यस्थानस्य २ द्वीपादि २३	
द्वीपतटस्य १ यदिनि (अ	} २३
विरेच्यिततटस्येत्यर्थे)	
सवानुकतटस्य २ सैकनादि २३	
कर्दमस्य ५ निषद्वरादि २४	
जलोक्तास्य २ जलोक्तासादि २४	
मुष्कनद्यादेः कृतगर्तस्य	} २४
२ कूपकादि	

नाम	संख्या	श्लोक
नौगम्यदेशस्य	२	नावादि २५
नौकायाः	३	नावादि २५
उडुपस्य	३	उडुपादि २५
जलप्रवाहस्य	२	स्रोतसादि २५
तरणस्य	२	आतसदि २६
काष्ठानुवाहिन्याः	२	कोण्यादि २६
पोतवणिजः	२	सायात्रिकादि २६
कर्णधारस्य	२	कर्णधारदि २६
पोतवाहस्य	२	नियामकादि २७
गुणवृक्षस्य	२	कूपकादि २७
नौकादंडस्य	२	नौकादंडादि २७
अरित्रस्य	२	अरित्रादि २७
नौमलोत्सारकस्य	२	अभ्यादि २८
नौकाजलोत्सारकस्य	२	} २८
सेवपात्रादि		
निर्मलस्य	२	प्रसन्नादि २८
मत्तिनजलस्य	३	कलुषादि २८
गभीरस्य	३	निम्नादि २९
अगभीरस्य	१	उत्तानेति २९
अतिगभीरस्य	२	अगाधादि २९

नाम	संख्या	श्लोक	मं.सं.
कैवर्त्तस्य	३	कैवर्त्तादि २९	
जालस्य	३	आनायादि ३०	
शण्डस्य	२	शण्डादि ३०	
कुवेण्याः	२	मत्स्याधन्यादि ३०	
वडिशस्य	२	वडिशदि ३०	
मत्स्यस्य	८	पृथुरेमादि ३१	
गडकमत्स्यस्य	२	गडकादि ३१	
पाठीनस्य	२	सहस्रदंष्ट्रादि ३२	
शिमुकस्य	२	उलुषादि ३२	
चिलिचिमस्य	२	नलमीनादि ३२	
प्राच्याः	२	प्राच्यादि ३२	
पोताधानस्य	१	क्षुद्राखेति ३३	
मत्स्यविशेषानामेकैकं	८	पृथगादि ३३	
जलजन्तोः	२	यादसादि ३४	
जलजन्तुविशेषाणामेकैकं	४	} ३४	
शिमुमारेति			
ककटस्य	२	कुलीरदि ३५	
कच्छपस्य	२	कूर्मादि ३५	
ग्राहस्य	२	ग्राहादि ३५	
नक्तस्य	२	नक्तादि ३५	

अ०ख०

नाम संख्या श्लोक

किंचुलुकस्य ३ महीलतादि ३५

गोधिक्यायाः २ निहाकादि ३६

जलौकायाः ३ रक्तपादि ३६

मुक्तामुक्तेः २ मुक्तास्फोटादि ३७

शङ्खस्य २ शङ्खादि ३७

क्षुद्रशंखस्य २ क्षुद्रशंखादि ३७

मुक्तेः २ शंबूकादि ३७

भेकस्य ६ भेकादि ३८

किंचुलुकस्त्रियः २ शिल्प्यादि ३८

भेक्याः २ भेक्यादि ३८

कच्छ्याः २ कमठ्यादि ३८

मृग्याः १ मद्गुरस्येति ३९

दीर्घकोपिकायाः २ दुर्नामादि ३९

जलाधारस्य २ जलाशयादि ३९

हृदस्य २ अगाधजलादि ३९

कूपसमीपजलाशयस्य

२ आहावादि } ४०

कूपस्य ४ अंध्यादि ४०

कूपनेमेः २ नेम्यादि ४१

कूपमुखबंधनस्य १ वीनादेवि ४१

नाम संख्या

श्लोक

पुष्करिण्याः २ पुष्करिण्यादि ४१

देवखानस्य २ अखानादि ४१

नडागस्य २ पद्माकरादि ४२

सरसः ३ (पद्मके) कासा

रादि (पद्माकरादिवा) } ४२

पल्लवस्य ३ वेसनादि ४२

वाघ्याः २ वाघ्यादि ४२

परिखायाः २ खेयादि ४३

सेतोः १ अधारेति ४३

आलवालस्य ३ आलवालादि ४३

नद्याः १२ नद्यादि ४३

गङ्गायाः ८ गङ्गादि ४५

यमुनायाः ४ कालिन्दादि ४६

नर्मदायाः ४ रेवादि ४६

करतोयायाः २ करतोयादि ४७

वाङ्मदायाः २ वाङ्मदादि ४७

शतद्राः २ शितद्रादि ४७

विपाशायाः २ विपाशादि ४७

शेणस्य २ शेणादि ४८

कृत्रिमनद्याः १ स्यादिति ४८

[१७]

नाम संख्या	श्लोक
शारवत्यादीनामेकैकं ५	४८
शारवतीति	
नदीसिंधुसंगमस्य १ संभेदेति ४९	
कृत्रिमजलमार्गस्य १ द्वयोरिति ४९	
देविकासरस्वोरेकैकं २ देविकेति ५०	
कल्लारस्य २ सौगंध्यादि ५०	
रक्तसौगंधिकस्य २ हल्लाकादि ५०	
उत्पलस्य २ उत्पलादि ५१	
इन्दीवरस्य २ नीलाम्बुजन्मादि ५१	
शुक्लोत्पलस्य २ कुमुदादि ५१	
शालूकस्य १ शालूकेति ५२	
कुम्भिकायाः २ वारिपर्यादि ५२	
शैवालस्य ३ जलनील्यादि ५२	
कुमुदिन्याः २ (कुमुदस्य	५३
रसइत्येके) कुमुद्वत्यादि	
नलिन्याः ३ नलिन्यादि ५३	
पद्मस्य १६ पद्मादि ५३	
शुक्लपद्मस्य २ पुण्डरीकादि ५५	
रक्तोत्पलस्य ३ रक्तसरोरुहादि ५५	
नालस्य २ नालादि ५६	

नाम संख्या	श्लोक	अंशः
मृणालस्य २ मृणालादि ५६		
अञ्जादिसमूहस्य १ अञ्जेति ५६		
पद्मादिमूलस्य २ करहाटादि ५७		
किञ्जल्कस्य २ किञ्जल्कादि ५७		
नवपद्मदलस्य २ संवर्त्तिकादि ५७		
पद्मबीजस्य २ बीजकोषादि ५७		
इतिपातालवर्गः		
इतिप्रथमकाण्डः		

भूमेः २७ भ्वादि	२
मृत्तिकायाः २ मृदादि	४
प्रशस्तमृत्तिकायाः २ मृत्तादि	४
सर्वशस्याः १ भूमेः १ उर्वरेति ४	
ऊषरस्य २ ऊषवानादि ५	
स्थलभूमेः २ स्थल्यादि ५	
निर्जलभूमेः २ मर्वादि ५	
हलाकृष्टभूमेः २ खिलादि ५	
जगतः ५ जगत्यादि ६	
भारतवर्षस्य १ लोकेति ६	
प्राच्यदेशस्य १ शारवतीति ७	

अ० सू०

नाम संख्या श्लोक

पश्चिमोत्तरदेशस्य १ उदिचेति ७
 मनेच्छदेशस्य २ प्रत्यन्तादि ७
 मध्यदेशस्य २ मध्यदेशादि ७
 आर्यावर्तस्य २ आर्यावर्तादि ८
 अङ्गादिजननिवासस्था } ८
 नस्य २ नीवृदादि }
 स्थानमात्रस्य ३ देशादि ८
 सतडदेशस्य २ नङ्गानादि ९
 कुमुदप्रायस्य २ कुमुदानादि ९
 वेतःप्रायस्य १ वेतस्वानिति ९
 नवतृणप्रायस्य १ शाद्वलेति १०
 सपंकस्य १ सजंवालेति १०
 सजलस्य २ जलप्रायादि १०
 सशर्करस्य ४ शर्करादि ११
 ससिकतदेशस्य ४ सिक } ११
 तिलादि }
 नदीवृष्ट्यम्बुपालितदेश } १२
 योरेकैकं २ देशेति }
 सुराजदेशस्य १ राजवानिति १३
 सुराजदेशस्य १ राजवानिति १३

नाम संख्या श्लोक

गोस्थानस्य २ गोष्ठादि १३
 पूर्वभूतगोस्थानस्य १ गो } १३
 षीनमिति }
 नद्युपान्तभूमेः २ प } १४
 र्यनभवादि }
 आलेः २ सेत्वादि १४
 वल्लीकस्य २ वामलूरादि १४
 वर्त्मनः १२ अयनादि १५
 शेभनमार्गस्य ३ अतिपंथादि १६
 कुमार्गस्य ५ व्यध्वादि १६
 अमार्गस्य २ अपन्थादि १७
 चतुष्यथस्य २ मृङ्गाटकादि १७
 प्रान्तरस्य १ प्रान्तरेति १७
 चौराद्युपद्रुतमार्गस्य १ } १७
 कान्तारमिति }
 कोशद्वयस्य २ गव्यूयादि १८
 नल्लस्य १ नल्लेति १८
 राजमार्गस्य २ घंटापथादि १८
 पुरमार्गस्य १ तदिनि १८
 इतिभूमिवर्गः

नाम संख्या	श्लोक
नगरस्य ७ पुरादि	१
शाखानगरस्य १ शाखानगरेति	२
वेश्यानिवाशस्य २ वेशादि	२
हृदस्य २ आपणादि	२
पण्यवीथिकायाः २ (५)	२
इत्येके) विपण्यादि	
ग्राममध्यमार्गस्य ३ रथ्यादि	३
प्राकारमूलबंधस्य २ चयादि	३
प्राकारस्य ३ प्राकारादि	३
प्राचीरस्य १ प्राचीरमिति	३
भिन्नेः २ भित्त्यादि	४
अन्तर्न्यस्तास्थिभिन्नेः १	४
एडूक मिति	
गृहस्य २० गृहादि	४
चतुःशालस्य २ संजवनादि	६
मुनिगृहस्य २ पर्णशालादि	६
यज्ञस्थानस्य २ चैत्यादि	७
वाजिशालायाः २ मन्दुरादि	७
शिल्पशालायाः २ आवेशनादि	७
प्रपायाः २ प्रपादि	७

नाम संख्या	श्लोक	अंश
छावादिनिलयस्य २ मठादि	५	
मदिरागृहस्य २ गञ्जादि	५	
गर्भागारस्य २ गर्भागारादि	५	
स्त्रुतिगृहस्य २ (४ इत्येके)	५	
के) अरिष्टादि (गर्भागा रादिवा)		
गवाक्षस्य २ वानायमादि	६	
मण्डपस्य २ मण्डपादि	६	
हर्म्यस्य १ हर्म्येति	६	
प्रासादस्य १ (३ इत्येके) प्रा	६	
सादेति (प्रासादादिवा)		
राजगृहस्य २ सौधादि	१०	
राजगृहसामान्यस्य २	१०	
उपकार्यादि		
ईश्वरगृहाणामेकैकं ५	१०	
स्वस्तिकेति		
राजस्त्रीगृहस्य ४ स्त्र्यागारादि	११	
अहस्य २ अहादि	१२	
बहिर्द्वारप्रकोष्ठस्य ३ प्रघाणादि	१२	
देहल्याः २ गृहावयवहरणादि	१३	

अ०सू०	नाम संख्या	श्लोक
	अङ्गनस्य ३ अङ्गनादि १३	
	द्वारधःकाष्ठस्य १ अधस्तादिनि १३	
	उपरिभिन्निधारककाष्ठ } १३	
	स्य १ नासेति	
	अन्तर्द्वारस्य २ प्रकृत्नादि १४	
	पक्षद्वारस्य २ पक्षद्वारादि १४	
	पटलप्रान्तस्य ३ बलीकादि १४	
	पटलस्य २ पटलादि १४	
	छद्दिधारकवक्त्रकाष्ठस्य } १५	
	२ गोपानस्यादि	
	कपोतस्थानस्य १ कपोत } १५	
	पालिकादि	
	द्वारस्य ३ द्वारादि १६	
	वेदिकायाः २ विनर्थादि १६	
	बहिर्द्वारस्य २ नोरणादि १६	
	पुरद्वारस्य २ पुरद्वारादि १६	
	पूर्वार्धमृत्कूटस्य १ कूटेति १७	
	कपाटस्य २ कपाटादि १७	
	कपाटरोधनकाष्ठस्य १ तदिनि १७	
	सोपानस्य २ आरोहणादि १८	

नाम संख्या	श्लोक
अधिरोहिण्याः २ निश्रेण्यादि १८	
सम्मार्ज्जण्याः २ सम्मार्ज्जण्यादि १८	
अवकरस्य २ संकरादि १८	
निःसुरणस्य २ मुखादि १९	
पुरदौगृहादिरचनापरि } १९	
चित्रदेशस्य २ संनिवेशादि	
ग्रामस्य २ संवसथादि १९	
गृहयोग्यभूमेः २ वेश्मभादि १९	
ग्रामसमीपस्य २ ग्रामान्तादि २०	
सीमायाः २ सीमादि २०	
गोपग्रामस्य २ घोषादि २०	
श्वरगृहस्य २ पक्वणादि २०	
इतिपुरवर्गः	
पर्वतस्य १३ महीध्रादि १	
लोका लोकस्य २ लोका लोकादि २	
त्रिकूटस्य २ त्रिकूटादि २	
अस्ताचलस्य २ अस्तादि २	
उदयगिरेः २ उदयादि २	

नाम संख्या	श्लोक
हिमालयादीनामेकैकं ७	} ३
हिमवानिति	
प्रस्तरस्य ७ प्राषाणादि ४	
शिखरस्य ३ कूटादि ४	
अतटस्य ३ प्रपातादि ४	
पर्वतमध्यस्य १ कटकेति ५	
पर्वतसमभूभागस्य ३ स्वादि ५	
सुवज्जलस्थितेः २ (सुवज्ज	} ५
लस्येत्यर्थे) उन्नादि	
निर्भरस्य २ निर्भरादि ५	
कन्दरस्य २ दर्यादि ६	
गुहायाः ४ गुहादि ६	
गंडशैलस्य १ गंडशैलेति ६	
रत्नोत्पत्तिस्थानस्य २ खन्यादि ७	
प्रत्यन्तपर्वतस्य २ पादादि ७	
गिरिनिकटभूमेः २ उपत्यकादि ७	
गिर्युपरिभूमेः २ अधिव्यकादि ७	
धातुनामेकैकं २ धात्विति ८	
सनाद्यादितदेशस्य २ नि	} ८
कुंजादि	

नाम संख्या	श्लोक	अंख
इति शैलवर्गः		
—		
वनस्य ६ अट्यादि १		
महारण्यस्य २ महारण्यादि १		
गृहोपवनस्य २ गृहारणमादि २		
उपवनस्य २ आरणादि २		
पुष्पवाटिकायाः १ आमात्येति ३		
राज्ञोपभोग्यवनस्य २	} ३	
आक्रीडादि		
क्रीडावनस्य २ प्रमदावनादि ३		
पंक्तेः ७ वीथ्यादि ४		
वनसमूहस्य २ वन्यादि ४		
अंकुरस्य २ अंकुरादि ४		
वृक्षस्य १ ३ वृक्षादि ५		
फलितस्य १ वानस्पत्येति ६		
अफलितस्य १ वनस्पतिरिति ६		
ओषधेः १ ओषधिरिति ६		
अबंध्यस्य २ अबंध्यादि ६		
बंध्यस्य ३ बंध्यादि ७		
फलितः ३ पलवानादि ७		

नाम संख्या	श्लोक
प्रफुल्लस्य ८ प्रफुल्लादि ७	
निःशाखनरोः ३ श्याखादि ८	
सूक्ष्मशाखामूलस्य १ ह्रस्वेति ८	
स्कंधरहितस्य २ अप्रकांडादि ७	
लतायाः ३ वल्ग्यादि ७	
सशाखलतायाः ३ वीरुदादि ७	
उच्छ्रावस्य ३ उच्छ्रायादि १०	
प्रकाण्डस्य २ प्रकांडादि १०	
शाखायाः २ शाखादि ११	
स्कंधशाखायाः २ स्कंधशाखादि ११	
शिफायाः २ शिफादि ११	
अवरोहस्य १ शाखेति ११	
वृक्षाग्रस्य ३ शिरसादि १२	
वृक्षमूलस्य ३ मूलादि १२	
वृक्षसारस्य २ सारादि १२	
वल्कलस्य ३ वल्गादि १२	
काष्ठस्य २ काष्ठादि १३	
इन्धनस्य ३ (५ इत्येके) इंधनादि १३	
सन्निधः २ सधसादि १३	

नाम संख्या	श्लोक
कोटरस्य २ निष्कुहादि १३	
मंजर्याः २ वल्लर्यादि १३	
पत्रस्य ६ पत्रादि १४	
पल्लवस्य २ पल्लवादि १४	
विटपस्य २ विस्तारदि १४	
फलस्य २ कलादि १५	
अपक्वफलस्य १ आमइति १५	
शुष्कफलस्य १ शुष्केति १५	
नवकलिकावृन्दस्य २ } १६	
क्षारकादि } १६	
कलिकायाः २ कलिकादि १६	
गुच्छस्य २ गुच्छादि १६	
प्राढकलिकायाः २ कुड्मलादि १६	
पुष्पस्य ४ सुमनसादि १७	
पुष्पमधुनः २ मकरंदादि १७	
पुष्पधूलेः २ परगादि १७	
अश्वत्थादिकलानामेकैः } १८	
कंठः ६ आश्वत्थेति } १८	
जम्बूफलस्य ३ जम्बादि १८	
पिप्पलस्य ५ बोधिद्रुमादि २०	

नाम संख्या	श्लोक
कपित्थस्य ७ कपित्थादि २१	
उदुम्बरस्य ४ उदुम्बरादि २२	
कोकनारस्य ४ कोविदारदि २२	
सप्तच्छदस्य ४ सप्तपर्णादि २२	
आरग्वधस्य ५ आरग्वधादि २३	
जम्बीरस्य ५ जम्बीरादि २४	
वरुणस्य ५ वरुणादि २५	
पुन्नागस्य ५ पुन्नागादि २५	
पारिमर्दस्य ४ पारिमर्दादि २६	
निनिशस्य ७ निनिशादि २६	
अम्रानकस्य ३ पीतनादि २७	
मधूकस्य ५ मधूकादि २७	
जलमधूकस्य १ जलजेवि २८	
पीलुवृक्षस्य ३ पीलवादि २८	
पर्वतस्य पीलुवृक्षस्य २ } २९	
अक्षोढकादि } २९	
अंकोठस्य २ अंकोठादि २९	
पलाशस्य ४ पलाशादि २९	
वेतसस्य ६ वेतसादि २९	
अनुवेतसस्य ४ परिषाधादि ३०	

नाम संख्या	श्लोक	अंश
शोभांजनस्य ५ शोभांजनादि ३१		
रक्तशिग्रोः १ रक्तेनि ३१		
फेनिलस्य ३ अरिष्ठादि ३१		
विल्ववृक्षस्य ५ विल्वादि ३२		
स्रक्षस्य ३ स्रक्षादि ३२		
वटस्य ३ न्यग्रोधादि ३२		
श्वेतलोधस्य ६ (२३ त्र्येके) } ३३		
रक्तलोधस्य ४ (२३ त्र्येके) } ३३		
आम्रस्य ५ आम्रादि ३३		
गुणुलोः ५ कुंभ्यादि ३४		
वडकारस्य ५ शेलादि ३४		
पियालस्य ४ पियालादि ३४		
गंभाय्याः ७ गंभाय्यादि ३५		
वदरीफलस्य ३ (६६ त्र्येके) } ३६		
वदरीफलस्य ३ (६६ त्र्येके) } ३६		
वदरवृक्षस्य ६ कोलादि ३६		
विषांकनस्य ५ स्वादकंटकादि ३७		
नागरंगस्य २ (४३ त्र्येके) } ३८		
ऐरावतादि } ३८		
भूमिजम्बुकायाः २ नादेय्यादि ३८		

अ०

नाम संख्या श्लोक

तिन्दुकस्य ४ तिन्दुकादि ३८
 काकतिन्दुकस्य ४ काकेंद्रादि ३९
 घंटापाटलेः ५ गौलीढादि ३९
 तिलकस्य ३ तिलकादि ४०
 जवुकस्य २ पिचुलादि ४०
 कद्रफलस्य ५ श्रीपरिणकादि ४०
 कमुकस्य ४ कमुकादि ४१
 ब्रह्मदारुणः ६ नूदादि ४१
 कद्रम्बस्य ४ नीपादि ४२
 भल्लानकस्य ४ वीरवृक्षादि ४२
 पार्श्वपिप्पलस्य ५ गर्दभाखादि ४२
 तिनिज्याः ३ तिनिडीकादि ४३
 पीतसालस्य ६ पीतसालकादि ४३
 सालस्य ५ सालादि ४४
 अर्जुनवृक्षस्य ५ नदी }
 सज्जादि } ४५
 क्षीरिकायाः ३ राजादनादि ४५
 इंगुदस्य २ इंगुद्यादि ४६
 भूर्जस्य ३ भूर्जादि ४६
 शाललेः ५ पिच्छादि ४६

नाम संख्या श्लोक

शाल्मलिरसस्य २ पिच्छादि ४७
 कूटशाल्मलेः २ रोचनादि ४७
 करञ्जस्य ४ चिरविल्लादि ४७
 पूतिकरजस्य ४ प्रकीर्यादि ४८
 करञ्जभेदानामेकैकं ३ करंजेति ४८
 रोहितकस्य ४ रोह्यादि ४९
 खदिरस्य ४ गायत्र्यादि ४९
 दुर्गन्धिखदिरस्य २ अ }
 रिमेदादि } ५०
 सिनखदिरस्य २ कदरदि ५०
 एरुखस्य ११ व्याघ्रपुच्छादि ५०
 अत्यशम्याः १ अत्येति ५२
 शम्याः ३ शम्यादि ५२
 मदनस्य ६ पिखीनकादि ५२
 देवदारोः ८ शक्रपादपादि ५३
 पाटलेः ७ पाटलादि ५४
 प्रियंगोः १२ श्यामादि ५५
 स्योनाकस्य १२ मंडूकप }
 र्णादि } ५६
 आमलक्याः ४ तिष्यफलादि ५७

नाम संख्या	श्लोक
विभीनकस्य ६ विभीनकादि ५८	
हरीनकाः ११ अभयादि ५९	
सरलस्य ३ पीतद्व्यादि ६०	
कर्णिकारस्य ३ द्रुमोत्पलादि ६०	
लकुचस्य ३ लकुचादि ६०	
पनसस्य २ पनसादि ६१	
निचुसस्य ३ निचुलादि ६१	
काकोदुम्बरिकायाः ४ काकोदुम्बरिकादि ६१	
निम्बस्य ६ अरिष्टादि ६२	
शिशपायाः ३ पिच्छिलादि ६२	
शुक्लशिशपायाः १ कपिलेति ६३	
शिरीषस्य ३ शिरीषादि ६३	
चंपकस्य ३ चाम्पेयादि ६३	
चंपककलिकायाः १ एतस्येति ६४	
वकुलस्य २ केसरदि ६४	
अशोकस्य २ वंजुलादि ६४	
दाडिमस्य २ करकादि ६४	
नागकेसरस्य ४ चाम्पेयादि ६५	
जयन्त्याः ५ जयादि ६५	

नाम संख्या	श्लोक	अंश
अग्निमंथस्य ५ श्रीपर्णादि ६६		
कुटजस्य ४ कुटजादि ६६		
इन्द्रयवस्य ३ कलिङ्गादि ६७		
करमर्दस्य ४ कृष्णपा ६७		
कफलादि ६७		
नमालस्य ३ कालस्कांधादि ६८		
सिन्दुवारस्य ५ सिन्दुकादि ६८		
देवताडस्य ५ वेण्यादि ६९		
श्रीहस्तिन्याः २ श्रीहस्तिन्यादि ६९		
मल्लिकायाः ४ नृणामूल्यादि ६९		
वनमल्लिकायाः १ सैवेति ७०		
शेफालिकायाः ४ शेफालिकादि ७०		
श्वेतशेफालिकायाः २ ७१		
श्वेतसुरसादि ७१		
यूथ्याः ४ मागध्यादि ७१		
पीतयूथ्याः १ सेति ७१		
माधव्याः ५ अतिमुक्तादि ७२		
मालत्याः ३ सुमनादि ७२		
नवमालिकायाः २ सप्तलादि ७२		
कुन्दस्य २ माध्यादि ७३		

पृ० सू०

नाम संख्या	श्लोक
बन्धुजीवकस्य ३ रक्तकादि ७३	
कुमार्याः ३ सहादि ७३	
महासहायाः २ अस्त्रानादि ७३	
रक्तपीताम्लानामेकैकं २ तत्रेति ७४	
नीलभित्त्याः ३ वाणादि ७४	
भित्त्याः २ सैरेयकादि ७५	
रक्तभित्त्याः १ तस्मिन्निनि ७५	
पीतभित्त्याः २ कुरुटकादि ७५	
ओड्रपुष्पस्य २ ओड्रपुष्पादि ७६	
निलपुष्पस्य १ वज्रपुष्पेति ७६	
करवीरस्य ५ प्रतिहासादि ७६	
करीलस्य ३ करीरदि ७७	
धूसरस्य ७ उन्मत्तादि ७७	
धूसरफलस्य १ अस्थेति ७८	
बीजपूरस्य २ फलपूरदि ७८	
रुचकस्य २ रुचकादि ७८	
मरुवकस्य ५ समीरणादि ७९	
पर्णासस्य ३ पर्णासादि ७९	
श्वेतपर्णासस्य १ सिन्धेति ८०	
त्रिवकस्य ३ पाण्यादि ८०	

नाम संख्या	श्लोक
अर्कस्य ७ अर्कादि ८०	
शुक्लार्कस्य ३ अलर्कादि ८१	
वक्त्रपुष्पस्य ५ शिवमल्ल्यादि ८१	
बन्दायाः ४ बन्दादि ८२	
गुड्याः ९ वत्सादन्यादि ८२	
मूर्वायाः १० मूर्वादि ८३	
पाठायाः १० पाठादि ८४	
कटुक्याः ८ कटुकादि ८५	
कपिकच्छाः ९ आत्मगुप्तादि ८६	
मूषिकपर्ण्याः १० चित्रादि ८७	
अपामार्गस्य ८ अपामार्गादि ८८	
फंजिकायाः ९ फंजिकादि ८९	
मंजिष्ठायाः ९ मंजिष्ठादि ९०	
यासस्य १० यासादि ९१	
पृष्णिपर्ण्याः ९ पृष्णिपर्ण्यादि ९२	
कंदकारिकायाः १० नि } ९३	
दिग्धिकादि	
नील्याः ११ नील्यादि ९४	
वागुज्याः ८ अवगुजादि ९५	
प्रिप्पल्याः १० कृष्णादि ९६	

नाम संख्या	श्लोक
करिपिप्पल्याः ५ करिपि पल्यादि	७७
चयस्य २ चयादि	७८
गुञ्जायाः ३ का क चिंचादि	७८
गोक्षुरस्य ७ पलङ्ग्यादि	७८
विघायाः ८ विघ्वादि	७९
दुग्धिकायाः २ क्षीराद्यादि	१००
शतमूल्याः १० शतमूल्यादि	१००
दारुहरिद्रायाः ७ पीतद्रादि	१०१
वचायाः ५ वचादि	१०२
शुक्लवचायाः १ शुक्लेति	१०३
वासकस्य ८ वैद्यमानादि	१०३
अपरजितायाः ४ आस्फोतादि	१०४
कोकिलाक्षस्य ५ दक्षुगंधादि	१०४
मिस्याः ६ शालेयादि	१०५
सिद्धरुद्रस्य ६ सिद्धरुद्रादि	१०५
विडङ्गस्य ६ वेलादि	१०६
बलायाः २ बलादि	१०७
शरणपुष्पाः २ घण्टारवादि	१०७
झाझायाः ५ मृद्वीकादि	१०७

नाम संख्या	श्लोक	अंश
श्वेतत्रिवृतायाः ७ सर्वानुभूत्यादि	१०८	
कृष्णत्रिवृतायाः ७ श्यामादि	१०८	
मधुयष्ट्याः ४ मधुकादि	१०९	
श्वेतभूकुष्माण्डस्य ४ वि दाय्यादि	११०	
कृष्णभूकुष्माण्डस्य ३ क्षी रविदाय्यादि	११०	
जलपिप्पल्याः ४ लाङ्गल्यादि	१११	
मयूरशिखायाः ५ खरश्वादि	१११	
सारिवायाः ५ गोप्यादि	११२	
वृद्धिबृद्धोः ४ योग्यादि	११२	
कदल्याः ६ कदल्यादि	११३	
मुद्गपर्याः ३ मुद्गपर्यादि	११३	
वार्त्ताक्याः ५ वार्त्ताक्यादि	११४	
रास्नायाः ७ नाकुल्यादि	११४	
शालपर्याः ५ विहारिगन्धादि	११५	
कार्पास्याः ४ तुण्डकेर्यादि	११६	
वनकार्पास्याः १ भारद्वाजीति	११६	
वृषभौषधस्य ३ मृग्यादि	११६	
नागबलायाः ४ गाङ्गेरुकादि	११७	

अक्षरं	नाम संख्या	श्लोक
	श्वेत घोषस्य २ धामार्गवादि ११७	
	पीन घोषस्य १ महाजालोति ११७	
	जाल्याः ३ ज्योत्स्नादि ११८	
	भूजम्बुकायाः २ नादेय्यादि ११८	
	लांगलिक्याः २ लांगलिक्यादि ११८	
	काकजंघायाः २ काकांग्यादि ११८	
	हंसपद्याः २ गोधापद्यादि ११९	
	मुसल्याः २ मुसल्यादि ११९	
	अजमृग्याः २ अजमृग्यादि ११९	
	गोजिह्वायाः २ गोजिह्वादि ११९	
	नागवल्याः ३ नाम्बूलवल्यादि ११९	
	रेणुकायाः ६ द्विजादि १२०	
	एलवालुकस्य ५ एलवालुकादि १२१	
	कुन्दुरेः ४ पालंकादि १२१	
	बालायाः ६ बालादि १२२	
	शैलजस्य ५ कालानुसार्यादि १२२	
	मुरयाः ५ तालपण्यादि १२३	
	शङ्खक्याः ५ गजभक्ष्यादि १२३	
	धानक्याः ४ अग्निज्वालादि १२४	
	एलायाः ५ पृथ्वीकादि १२५	

नाम संख्या	श्लोक
सूक्ष्मैलायाः ५ कुञ्चिकादि १२५	
कुष्ठस्य ६ व्याध्यादि १२६	
चौरपुण्याः ३ शंखिन्यादि १२६	
विनुन्नकस्य ६ विनुन्नकादि १२६	
प्रपौरुडरीकस्य २ प्रपौरुडरीकादि १२७	
नन्दीवृक्षस्य ६ तुन्नादि १२७	
चण्डायाः ६ राक्षस्यादि १२८	
व्याघ्रनखस्य ४ व्याडायुधादि १२९	
नल्याः ५ (७ इत्येके) मुषिरादि १२९	
हृद्विलासिन्याः ४ धमन्यादि १३०	
नल्याः ५ मुक्त्यादि १३०	
तुवरिकायाः ६ (७ इत्येके) आढक्यादि १३०	
कैक्तीमुस्तकस्य ५ कुटन्नटादि १३१	
ग्रन्थिपर्णस्य ५ ग्रन्थिपर्णादि १३२	
पृक्कायाः १० मरुन्मालादि १३३	
जटामांस्याः ६ तपस्विन्यादि १३४	
वक्त्रस्य ६ वक्त्रादि १३४	
कर्चूरस्य ४ कर्चूरकादि १३५	
ओषधेः १ ओषधेति १३५	

नाम संख्या	श्लोक
औषधस्य १ अजानाविनि १३५	
शाकस्य १ शाकेनि १३६	
नण्डुलीयस्य २ नंडुलीयादि १३६	
अग्निशिखयाः ५ विशल्यादि १३६	
वृद्धदारकस्य ५ वृद्धक्षगन्धादि १३७	
ब्राह्म्याः ४ ब्राह्म्यादि १३७	
सर्पक्षीर्याः ४ पटुपर्यादि १३८	
माषपर्याः ४ हयपुच्छ्यादि १३८	
विम्बिकायाः ४ तुण्डिकेर्यादि १३९	
वर्बरीशकस्य ५ वर्बरादि १३९	
एलापर्याः ४ एलापर्यादि १४०	
चाङ्गेर्याः ५ चाङ्गेर्यादि १४०	
अम्लवेनसस्य ४ सहस्रवेध्यादि १४१	
लज्जालोः ४ नमस्कार्यादि १४१	
जीवन्याः ५ जीवन्त्यादि १४२	
जीवनस्य ५ कूर्चशीर्षादि १४२	
किरणनित्तस्य ३ किरणनित्तादि १४३	
सप्तलायाः ५ सप्तलादि १४३	
काकोल्याः ३ वायसेल्यादि १४४	

नाम संख्या	श्लोक	अ० सू०
दन्त्याः ५ (तन्मूलस्येत्य	} १४४	
न्ये (मुकूलकादि		
यवान्याः ४ (क्षेत्रयवा	} १४५	
न्याः २ यवान्याः २ इत्ये		
के) अजमोदादि		
पुष्करमूलस्य ३ पुष्करादि १४५		
पद्मचारिण्याः ५ अव्यथादि १४६		
कांपिलस्य ५ कांपिलादि १४६		
चक्रमर्दस्य ६ प्रपुत्राडादि १४७		
पलाण्डोः २ पलाण्डादि १४७		
हरित्पलाण्डोः २ लतार्कादि १४८		
लसुनस्य ६ महौषधादि १४८		
पुनर्नवायाः २ पुनर्नवादि १४९		
विनुन्नस्य २ विनुन्नादि १४९		
अशनपर्याः ४ वातकादि १४९		
ज्योतिष्मत्याः ४ पारावतांष्ट्यादि १५०		
त्रायमाणायाः ४ वार्धिकादि १५०		
वारह्याः ४ विष्वक्सेनप्रियादि १५१		
भृङ्गरजस्य २ मार्कवादि १५१		
काकमाद्याः २ काकमाद्यादि १५१		

अ०सू०	नाम संख्या	श्लोक
	शतपुष्पायाः ७ शतपुष्पादि	१५२
	असारिण्याः ५ सरणादि	१५२
	जन्याः ६ जन्मादि	१५३
	शठ्याः ५ शठ्यादि	१५४
	कारवेलास्य २ कारवेलादि	१५४
	यटोलस्य ४ कुलकादि	१५५
	कुष्माण्डस्य २ कुष्माण्डादि	१५५
	कर्कारोः २ कर्कार्वादि	१५५
	कटुतुंब्याः २ इक्ष्वाकादि	१५६
	तुंब्याः २ तुंब्यादि	१५६
	कर्कटोमेदस्य ३ चित्रादि	१५६
	इन्द्रवारुण्याः २ विशालादि	१५६
	भूरणस्य ३ अर्शोघ्रादि	१५७
	गण्डोरस्य २ गण्डोरदि	१५७
	शकभेदानामेकैकं ५ कलंबीति	१५७
	दूर्वायाः ६ दूर्वादि	१५८
	शुक्रदूर्वायाः ४ गोलोम्यादि	१५९
	मुस्तकस्य ४ कुरुविन्दादि	१५९
	भद्रमुस्तकस्य २ भद्रमुस्तकादि	१६०
	चूडालायाः ३ चूडालादि	१६०

नाम संख्या	श्लोक
वंशस्य १० वंशादि	१६०
सरंध्रवंशस्य १ वेणवइति	१६१
वंशादिपर्वस्य ३ ग्रंथ्यादि	१६२
शरस्य ३ गुन्द्रादि	१६२
नलस्य ३ नडादि	१६२
काशस्य ३ काशादि	१६२
वल्बजस्य १ पुंमूत्रीति	१६३
इक्षोः २ रसालादि	१६३
इक्षुभेदानामेकैकं २ नङ्गेदेति	१६३
वीरणस्य ३ वीरणादि	१६४
वीरणमूलस्य १० उत्सीरादि	१६४
नृणभेदानामेकैकं २ नडेति	१६५
कुशस्य ४ कुशादि	१६६
रौहिषनृणस्य ६ कनृणादि	१६६
कुत्रायाः ३ (५ इत्येके) कुत्रादि	१६७
मालानृणस्य २ मालानृणकादि	१६७
नवनृणस्य २ शष्पादि	१६७
घासस्य २ घासादि	१६७
नृणमात्रस्य २ नृणादि	१६७
नृणसंहतेः १ नृणानामिति	१६८

नाम संख्या	श्लोक
नडसंहतेः १ नड्येति	१६८
नालस्य २ नृणराजादि	१६८
नारिकेलस्य २ नारिकेलादि	१६८
पूगस्य ५ घोण्टादि	१६९
पूगफलस्य १ फलेति	१६९
नृणद्रुमाणामेकैकं ४ खर्जूरैरेति	१७०
इति वनौषधिवर्गः	
—	
सिंहस्य ६ सिंहादि	१
बाघस्य ३ शार्दूलदि	१
मृगादनस्य २ तरश्वादि	१
भूकरस्य १२ वाराहादि	२
वानरस्य ७ कथादि	३
भल्लूकस्य ४ (५ इत्यन्ये)	३
भल्लूकादि	
खड्गिनः ३ गण्डकादि	४
महिषस्य ५ लुलापादि	४
भृगावस्य १० शिवादि	५
विडालस्य ५ ओत्तादि	६
स्थलगोधायाः ३ गौघेरादि	६

नाम संख्या	श्लोक	मं.
शल्लव्याः २ श्वाविदादि	७	
शल्लकीलोमः ३ शल्लव्यादि	७	
मृगभेदस्य २ वानप्रम्यादि	७	
वृकस्य ३ कौकादि	७	
हरिणस्य ५ मृगादि	७	
हरिणीचर्मादेः १ ऐरोवेति	८	
हरिणचर्मादेः १ ऐरोस्येति	८	
हरिणभेदानामेकैकं ६ क	७	
दल्येति		
मृगभेदानामेकैकं १२ क	७	
लसारेति		
पशूनामेकैकं ६ गन्धर्वेति	११	
मूषकस्य ३ उन्दुरादि	१२	
मुषल्याः २ गिरिकादि	१२	
सरटस्य २ सरटादि	१२	
गृहगोधिकायाः २ मुसल्यादि	१२	
लूतायाः ४ लूतादि	१३	
क्षुद्रजनोः २ नीलांगवादि	१३	
कर्णजलोकायाः २ कर्णज	१३	
लोकादि		

अ०ख०	नाम संख्या	श्लोक
	मूककीटस्य २ वृश्चिकादि १४	
	वृश्चिकस्य ३ अल्पादि १४	
	पारावतस्य ३ पारावतादि १४	
	श्वेनस्य ३ शशादनादि १४	
	पेचकस्य ३ उलूकादि १५	
	भरद्वाजस्य २ व्याघ्राटादि १५	
	खञ्जनस्य २ खञ्जरीटादि १५	
	कङ्कस्य २ लोहपृष्ठादि १६	
	चाषस्य २ चाषादि १६	
	कलिंगस्य ३ कलिङ्गादि १६	
	दार्वाघाटस्य २ शनप } १६	
	प्रकादि }	
	शानकस्य ३ सारंगादि १७	
	कुक्कुटस्य ४ कृकवाक्कादि १७	
	चटकस्य २ चटकादि १८	
	चटकस्त्रियः १ न स्येति १८	
	नयोरपत्ययोरेकैकं २ } १८	
	नयोरिति }	
	कर्करेटोः २ कर्करेटादि १९	
	कृकणस्य २ कृकणादि १९	

नाम संख्या	श्लोक
कोकिलस्य ४ वनप्रियादि १९	
काकस्य १० काकादि २०	
दग्धकाकस्य २ द्रोणकाकादि २१	
दायूहस्य २ दायूहादि २१	
चिल्लस्य २ भाननाय्यादि २१	
गृध्रस्य २ दाक्षाय्यादि २१	
शुकस्य २ कीरादि २१	
कौचस्य २ कुडादि २२	
वकस्य २ वकादि २२	
सारसस्य २ पुष्करादि २२	
चक्रवाकस्य ४ कोकादि २२	
कलहंसस्य २ कादम्बादि २३	
कुररस्य २ उत्कोशादि २३	
हंसस्य ४ हंसादि २३	
राजहंसस्य १ राजहंसेति २४	
हंसभेदयोरेकैकं २ मलिनैरिति २४	
शररेः ३ शरर्यादि २५	
वकभेदस्य २ वलाकादि २५	
हंसस्त्रियः १ हंसस्येति २५	
सारसस्त्रियः १ सारसस्येति २५	

नाम संख्या श्लोकः
 चर्मचटिकायाः २ जनुकादि २६
 नैलप्रायिकायाः २ परोषायादि २६
 वृहज्जक्षिकायाः २ (३३) } २६
 त्येके)वर्णादि } २६
 मधुमक्षिकायाः २ सरायादि २६
 मधुमक्षिकाभेदस्य २ पत } २७
 जिकादि } २७
 दंशस्य २ दंशादि २७
 शुद्रदंशस्य १ दंशीति २७
 गन्धोल्याः २ गन्धोल्यादि २७
 भिक्ष्याः ४ मृङ्गाय्यादि २८
 शलभस्य २ पतङ्गादि २८
 ज्योतिरिंगस्य २ खद्योतादि २८
 भ्रमरस्य ११ मधुव्रतादि २९
 मयूरस्य ९ मयूरादि ३०
 मयूरवाण्याः १ केकेति ३१
 मयूरपिच्छस्य चन्द्राक्ष } ३१
 ने २ चन्द्रकादि } ३१
 मयूरशिखायाः २ शिखादि ३२
 पक्षिणः २७ खगादि ३२

नाम संख्या श्लोकः
 पक्षिभेदानामेकैकं १२ ते } ३४
 घामिति } ३४
 पक्षस्य ६ गृहादि ३६
 पक्षमूलस्य २ पक्ष्यादि ३६
 चंचेः २ चंचादि ३६
 खगग्रीनामेकैकं ३ पृथीनेति ३७
 अण्डस्य ३ पेश्यादि ३७
 पक्षिवातस्य २ कुलायादि ३७
 शिशोः ७ पोतादि ३८
 मियुनस्य २ मियुनादि ३८
 युग्नस्य ३ युग्मादि ३८
 समूहस्य २२ समूहादि ३९
 वर्गस्य १ समैरिति ४१
 सार्थस्य २ संघादि ४१
 पञ्चमृन्दभेदानामेकैकं ३० } ४१
 सजातीयैरिति } ४१
 सहधर्मिसमूहस्य १ अयेति ४२
 धान्यादिराशेः ४ मुंजादि ४२
 कपोतादिसमूहानामेकैकं } ४२
 ४ कपोतेति } ४२

पं०

नाम संख्या श्लोक

गृहाशक्तपक्ष्यादेः २ केकादि ४ २
इति सिंहदि वर्गः

मनुष्यस्य ६ (११ इत्येके) मनुष्यादि १
पुरुषस्य ५ पुमानादि १
स्त्रीमात्रस्य ११ स्त्र्यादि २
स्त्रीविशेषाणामेकैकं १२ } ३
विशेषा इति
कोपमस्त्रियाः २ कोपनादि ४
उत्तमस्त्रियाः ४ वरारोहादि ४
राजस्त्रियोरैकैकं २ कृतेति ५
परिणीतस्त्रियाः ७ पत्न्यादि ५
सपुत्रसधवायाः २ कुटुम्बिन्यादि ६
पतिव्रतायाः ४ सुचरित्रादि ६
अनेकभार्य्यस्यप्रथमोढायाः ३ कृतसापत्निकादि ७
स्वयम्बरयाः ३ स्वयम्बरदि ७
कुलस्त्रियाः २ कुलस्त्र्यादि ७
कन्यायाः २ कन्यादि ७

नाम संख्या श्लोक

अनागतात्तवायाः ३ गौर्यादि ३
जातरजस्त्रायाः २ मध्यमादि ३
युवत्याः २ तरुण्यादि ३
पुत्रादिभार्य्यायाः ३ सुषादि ७
पितृमृद्देस्यौवनायाः २ चिरंत्यादि ७
धनादीच्छावत्याः २ इच्छावत्यादि ७
रानीच्छावत्याः २ वृषस्य ७
न्यादि ७
अभिसारिकायाः १ कानार्थिनीति १५
पुंसल्याः ५ पुंसल्यादि १०
शिशुरहितायाः १ अशिश्वीति ११
अवीरयाः १ अवीरेति ११
विधवायाः २ विश्वस्तादि ११
सख्याः ३ आल्यादि १२
सधवायाः २ पतिवत्यादि १२
वृद्धायाः २ वृद्धादि १२
परिहृतायाः २ प्राज्ञ्यादि १२

नाम संख्या	श्लोक
बुद्धिमत्याः २ प्राज्ञादि	१२
भिन्नजानीयमूढस्त्रियाः } १ मूढेति	१३
सजानीयमूढस्त्रियाः १ } मूढेति	१३
गोपस्त्रियाः २ आभीर्यादि	१३
वैश्यजानीयायाः २ आर्यायादि १ ४	
क्षत्रियजानीयायाः २ क्षत्रियादि	१४
विद्योपदेसिन्याः २ उपाध्यायादि	१४
मन्त्रव्याख्यायाः १ स्यादिति	१४
आचार्यस्त्रियाः १ आचार्याणेति	१५
वैश्यक्षत्रिययोरेकैकं २ } स्यादिति	१५
उपाध्यायस्त्रियाः २ उपाध्यायान्यादि	१५
सशस्त्रस्त्रियाः २ फेटादि	१५
वीरपत्न्याः २ वीरपत्न्यादि	१६

नाम संख्या	श्लोक	अंश
वीरमानुः २ वीरमानादि	१६	
प्रसूतायाः ४ जातापत्यादि	१६	
नग्नस्त्रियाः २ नग्निकादि	१७	
दूत्याः २ दूत्यादि	१७	
अर्द्धवृद्धायाः १ कात्यायनीति	१७	
परवेश्मस्थाय्याः १ सैरिंधीति	१८	
अन्तःपुरचारिण्याः १ अस्त्रियादि	१८	
वेश्यायाः ४ वारस्यादि	१९	
वेश्यामुख्यायाः १ सेति	१९	
कुड्याः २ कुड्यादि	१९	
दैवज्ञायाः २ विप्रश्निकादि	२०	
रजस्वलायाः ५ रजस्वलादि	२०	
वीरजसः २ रजसादि	२१	
अभिलाषवत्याः २ शब्दाब्जादि	२१	
रजोहीनायाः २ निष्कलादि	२१	
गुर्विण्याः ४ आपन्नसत्त्वादि	२२	
गणिकादिसमूहानामेकैकं } ३ गणिकादेरिति	२२	
द्विर्बिवाहिनायाः २ पुनर्भादि	२३	

अ० ह०

नाम संख्या श्लोक
 पुनर्भूयः १ न स्येति २३
 पुनर्भूयः पुत्रादियुक्तस्य २३
 १ सन्ति २३
 कन्यापुत्रस्य २ कातीनादि २४
 सुभगापुत्रस्य २ सुभगा २४
 सुतादि २४
 परस्त्रीपुत्रस्य १ स्यादिति २४
 पितृष्वसुः पुत्रस्य २ पैतृष्व २५
 सेयादि २५
 मातृष्वसुः सुतस्य २ मातृ २५
 सेयादि २५
 वैमात्रेयस्य २ वैमात्रेयादि २५
 कुलटापुत्रस्य ५ वान्धकि २६
 नेयादि २६
 मिथुकीपुत्रस्य २ कौलटि २६
 नेयादि २६
 सुत्रस्य ५ आत्मजादि २७
 दुहित्याः ६ आत्मजादि २७
 अपत्यस्य २ अपत्यादि २८
 औरसस्य २ औरसादि २८

नाम संख्या श्लोक
 पितुः २ तातादि २८
 मातुः ४ जनयिद्यादि २९
 भगिन्याः २ भगिन्यादि २९
 भर्तृभगिन्याः १ ननान्देति २९
 यैच्याः ३ नप्रीत्यादि २९
 यानुः १ भार्येति २९
 भ्रातृपत्न्याः २ प्रजावत्यादि ३०
 मातुलाद्याः २ मातुलाद्यादि ३०
 श्वश्र्वाः १ पतीति ३१
 श्वशुरस्य १ श्वशुरेति ३१
 पितृव्यस्य १ पितुरिति ३१
 मातुलस्य १ मातुरिति ३१
 श्यालस्य १ श्यालेति ३२
 देवरस्य २ देवादि ३२
 भगिनीपुत्रस्य २ स्वस्रीयादि ३२
 जामातुः २ जामातादि ३२
 पितामहस्य १ पितामहेति ३३
 प्रपितामहस्य १ नपितेति ३३
 मातामहस्य १ मातुरिति ३३
 सपिण्डस्य २ सपिण्डादि ३३

[३७]

नाम संख्या	श्लोक
सर्हादरस्य ४ समानादर्यादि ३४	
ज्ञानेः ६ सगेवादि ३४	
ज्ञानिभावसमूहयोरेकैकं } ३५	
२ज्ञानेयमिति	
भर्तुः ४ धवादि ३५	
जारस्य २ जारदि ३५	
जारजयोरेकैकं २ अमृतेति ३६	
भ्रातुः पुत्रस्य २ भ्रात्रीयादि ३६	
सर्हाक्तौ भ्रातृभगिन्योः २ } ३६	
भ्रातृभगिन्यावित्यादि	
मातापित्रोः ३ मातापितृ } ३६	
रवित्यादि	
श्वश्रूश्चमुरयोः २ श्वश्रू } ३७	
श्वश्रुरवित्यादि	
पुत्रदुहित्रोः १ पुत्राविति ३७	
दंपत्योः ४ दंपत्यादि ३८	
गर्भवेष्टनचर्मणः २ (४) } ३८	
इत्येके) गर्भाशयादि	
मुक्तशेषिणसंघातस्य २ } ३८	
उल्लादि	

नाम संख्या	श्लोक	अंश
प्रसवमासस्य २ स्तुतिमासादि ३७		
गर्भस्य २ गर्भादि ३७		
क्रीवस्य ५ तृतीयाप्रकृत्यादि ३७		
बालभावस्य ३ शिशुत्वादि ४०		
यौवनस्य २ तारुण्यादि ४०		
वृद्धत्वस्य ३ स्थाविरादि ४०		
वृद्धसमूहस्य २ वृद्धसंहादि ४०		
केशशैल्यस्य १ पलितेति ४१		
जग्याः २ विसृष्टादि ४१		
अतिवालिकायाः ४ उक्ता } ४२		
नश्यादि		
बालिकस्य २ बालादि ४२		
यूनः ३ वयस्यादि ४२		
वृद्धस्य ६ प्रवयसपदि ४२		
अतिवृद्धस्य ३ वर्धयानादि ४३		
ज्येष्ठभ्रातुः ३ पूर्वजादि ४३		
कनिष्ठस्य ५ जघन्यजादि ४३		
दुर्बलस्य ३ अमासादि ४४		
स्थूलेदरस्य ३ बलवानादि ४४		
स्थूलस्य ५ गुन्दिलादि ४४		

अ०ख०

नाम संख्या	श्लोक
नतनासिकस्य ४ अवटीटादि ४५	
शुभकेशयुक्तस्य ३ केशवानादि ४५	
स्वयचर्मवतः २ बलिनादि ४५	
स्वभावच्युताधिकांगस्य २	} ४६
विकलांगादि	
वामनस्य ३ खर्बादि ४६	
नीक्षणासिकस्य २ खर	} ४६
णासादि	
क्षिप्रनासिकस्य २ विग्रादि ४६	
चिपिटनासिकस्य २ खुर	} ४७
णासादि	
विरलजानोः २ प्रक्षुरित्यादि ४७	
उच्चजानोः २ ऊर्ध्वक्षुरित्यादि ४७	
लग्नजानोः २ संक्षुरित्यादि ४७	
बधिरस्य २ एडादि ४८	
कुञ्जस्य २ कुञ्जादि ४८	
कुकरस्य २ कुकरादि ४८	
अल्पशरीरस्य २ पृष्ण्यादि ४८	
जंघाहीनस्य २ श्रोणादि ४८	
मुखिनकेशस्य २ मुखादि ४८	

नाम संख्या	श्लोक
निम्नोन्नताक्ष्णः २ बलिरादि ४८	
खञ्जस्य २ खोडादि ४९	
देहेकलचिह्नस्य ३ जटुलादि ४९	
देहस्थनिलस्य २ निलकादि ४९	
आरोग्यस्य २ अनामयादि ५०	
रोगनिवारणस्य २ चिकित्सादि ५०	
औषधस्य ५ भेषजादि ५०	
रोगमात्रस्य ७ रुमादि ५१	
यक्ष्मरोगस्य ३ यक्ष्मादि ५१	
पोनसस्य २ प्रतिश्यायादि ५१	
क्षुतस्य ३ क्षुदादि ५२	
कासस्य २ कासादि ५२	
शोथस्य ३ शोफादि ५२	
विपादिकायाः २ पादस्फोटादि ५२	
सिद्धानः २ किलासादि ५३	
पामायाः ४ कक्षुरित्यादि ५३	
कण्डूनेः ३ कंडादि ५३	
विस्फोटस्य २ विस्फोटादि ५३	
व्रणस्य ३ व्रणादि ५४	
सदागलद्रणस्य १ नाडीति ५४	

नाम संख्या	श्लोक
मंडलाकारकुष्ठस्य २ कौठादि ५४	
श्वेतकुष्ठस्य २ कुठादि ५४	
अर्शसः २ दुर्नामकादि ५४	
मूत्रादि रोधस्य २ आनाहादि ५५	
ग्रहण्याः २ ग्रहण्यादि ५५	
कृद्धि रोगस्य २ प्रच्छिर्द्धिकादि ५५	
व्याधिभेदानामे कैकं ४	} ५६
विब्रध्यादि	
मूत्रकृच्छस्य २ अश्वर्यादि ५६	
वैद्यस्य ५ रोगहार्यादि ५७	
नीरोगस्य ३ वार्त्तादि ५७	
नक्तालरोगमुक्तस्य १३	} ५७
ज्ञाधेति	
रोगक्षीणदेहस्य २ ग्नानादि ५८	
रोगिणः ७ आमया व्यादि ५८	
विचर्चिका रोगिणः २ पामनादि ५८	
दद्रुयुक्तस्य २ दद्रुणादि ५९	
अर्शयुक्तस्य २ अर्शरोग	} ५९
युक्तादि	
वात रोगिणः २ वातक्यादि ५९	

नाम संख्या	श्लोक	अंख
अतिसारिणः २ सानिसारदि ५९		
क्षिन्नाक्षस्य ४ क्षिन्नाक्षादि ६०		
उन्मत्तस्य २ उन्मत्तादि ६०		
कफिनः २ श्लेष्मलादि ६०		
मुग्धपृष्ठस्य २ न्युजादि ६१		
उन्नतनाभेः ३ वृद्धनाभ्यादि ६१		
सिध्मलस्य २ किलास्यादि ६१		
अन्धस्य २ अन्धादि ६१		
मूर्च्छितस्य ३ मूर्च्छादि ६१		
वीर्यस्य ६ मुक्तादि ६२		
पित्तस्य २ माय्यादि ६२		
कफस्य २ कफादि ६२		
चर्मणः २ त्वगादि ६२		
मांसस्य ६ पिशितादि ६२		
मुष्कमांसस्य ३ उन्नतादि ६२		
शेतिणस्य ७ रुधिरादि ६४		
हृदयस्य २ (४ इत्येके)	} ६४	
बुक्तादि		
हृदयस्य २ हृदयादि ६४		
मांसस्त्रेहस्य ३ मेदसादि ६४		

अ० सू०	नाम संख्या	श्लोक
	यज्ञान्त्योवाशिरायाः १ मन्थेति ६५	
	नाड्याः ३ नाड्यादि ६५	
	उदरे जलाधारस्य २ निलकादि ६५	
	शिरः स्नेहस्य २ मल्लिकादि ६५	
	मलस्य २ किष्कादि ६५	
	अन्नस्य २ अन्नदि ६६	
	स्त्रीहायोः २ गुल्मादि ६६	
	वायुनाड्याः २ वल्लसादि ६६	
	कालखण्डस्य २ कालखण्डादि ६६	
	त्वालायाः ३ स्त्रिकादि ६७	
	नेत्रमलस्य १ हृषिकेति ६७	
	मूत्रस्य २ मूत्रादि ६७	
	विष्ठायाः ७ उच्चादि ६७	
	शिरोस्थिखण्डस्य ३ कर्परादि ६८	
	अस्थिमात्रस्य ३ कीकसादि ६८	
	समस्तशरीरस्य १ शरीरेति ६८	
	पृष्ठास्य १ पृष्ठेति ६९	
	शिरोस्थः १ शिर इति ६९	
	पार्श्वस्थः १ पार्श्वेति ६९	
	हस्ताद्यवयवस्य ४ अंगादि ७०	

नाम संख्या	श्लोक
देहस्य १ २ कलेवरदि ७०	
पादाग्रस्य २ पादाग्रदि ७१	
पादस्य ४ पादादि ७१	
पादग्रथेः १ तद्ग्रथेति ७२	
पादपश्चाद्भागस्य १ पादपश्चादिति ७२	
जंघायाः २ जंघादि ७२	
जानोः ३ जानादि ७२	
सक्थिनः २ सकथ्यादि ७३	
ऊरुसन्धेः १ वक्षणेति ७३	
गुहस्य ३ गुहादि ७३	
नाभेरधोभागस्य १ वक्षिरिति ७३	
कटस्य २ (५ इत्येके) कटादि ७४	
कट्याः ३ कट्यादि ७४	
स्त्रीमितत्रस्य १ पश्चादिति ७४	
जघनस्य १ क्लीवेति ७४	
बिम्बगर्तस्य २ कूपकादि ७५	
कटिप्रोथस्य २ स्तिवादि ७५	
भगशिखयोः १ उपस्थेति ७५	
योनेः २ भगादि ७६	

नाम संख्या	श्लोक
शिखस्य ४ शिखादि	७६
अण्डकोशस्य ३ मुष्कादि	७६
पृष्ठवंशाधरस्य १ पृष्ठेति	७६
उदरस्य ५ पिचण्डादि	७७
स्तनस्य २ स्तनादि	७७
कुचाग्रस्य १ चूचुकेति	७७
वक्षसः ५ क्रीडादि	७७
पृष्ठस्य १ पृष्ठेति	७८
स्तनस्य ३ स्तनादि	७८
जत्रुणः १ संघीति	७८
बाहुमूलस्य २ बाहुमूलादि	७९
पार्श्वस्य १ पार्श्वेति	७९
देहमध्यस्य ३ मध्यमादि	७९
बाहोः ४ भुजादि	८०
भुजमध्यग्रंथेः २ कफोरथादि	८०
भुजमध्यापरिभागस्य १ अस्थेति	८०
भुजमध्याधसः १ प्रकोष्ठेति	८०
हस्तपार्श्वस्य १ मणिबंधेति	८१
प्रणोः ३ पञ्चशाखादि	८१
तर्जण्याः २ तर्जण्यादि	८१

नाम संख्या	श्लोक	अंश
अंगुलीमात्रस्य २ अंगुल्यादि	८२	
अंगुलीनामेकैकं ५ अंगुष्ठेति	८२	
नखस्य ४ पुनर्भवादि	८३	
तर्जन्यादियुतततांगुष्ठा	८३	
नामेकैकम् ३ प्रादेशेति		
वितस्तेः २ वितस्त्यादि	८४	
चपेटस्य ३ चपेटादि	८४	
मिलितहस्तयोः २ संहतलादि	८५	
कुञ्जपाणोः १ पाणिरिति	८५	
अंजलेः १ नाविति	८५	
हस्तमानस्य १ प्रकोष्ठेति	८६	
वज्रमुष्टिहस्तस्य १ मुष्ट्येति	८६	
अरत्नेः १ अरत्निरिति	८६	
व्यामस्य १ व्यामेति	८७	
उर्ध्वबाहुमानस्य १ ऊर्ध्वेति	८७	
कण्ठस्य २ कण्ठादि	८८	
ग्रीवायाः ३ ग्रीवादि	८८	
कम्बुग्रीवायाः १ कम्बुग्रीवेति	८८	
ग्रीवापञ्चाङ्गागस्य ३ अवदादि	८८	
मुखस्य ७ वक्त्रादि	८९	

अ०सू०	नाम संख्या	श्लोक
	नासिकायाः ५ घ्राणादि	८७
	ओष्ठाधरयोः ४ ओष्ठादि	८८
	चिवुकस्य १ चिवुकेति	८९
	कपोलस्य २ गरुडादि	९०
	हृनोः १ तत्परेति	९०
	दन्तस्य ४ रदनादि	९१
	तल्लुनः २ ताल्लादि	९१
	जिह्वायाः ३ रसज्ञादि	९१
	सूक्तायाः १ सूक्ताणीति	९१
	ललाटस्य ३ ललाटादि	९२
	भ्रुवोः १ भ्रूरिति	९२
	भ्रूमध्यस्य १ कूर्चेति	९२
	अक्षिपुत्तल्याः २ तारकादि	९२
	नेत्रस्य ८ लोचनादि	९३
	नेत्रान्तस्य १ अपांगेति	९४
	कटाक्षस्य १ कटाक्षेति	९४
	कर्णस्य ६ कर्णादि	९४
	शिरसः ५ उत्तमांगादि	९५
	केशस्य ३ चिकुरादि	९५
	केशसमूहस्य २ कैशिकादि	९६

नाम संख्या	श्लोक
अलकस्य २ अलकादि	९६
काकपक्षस्य २ काकपक्षादि	९६
केशवेशस्य २ कवर्थादि	९७
धम्मिल्लस्य १ धम्मिल्लेति	९७
शिखायाः ३ शिखादि	९७
जटायाः २ जटादि	९७
वेण्याः २ वेण्यादि	९८
स्वक्षकेशस्य २ शीर्षण्यादि	९८
केशसमूहस्य ३ पाशादि	९८
रोमः ३ तनूरुहादि	९९
शमश्रुणः १ तदिनि	९९
कृतशोभायाः ५ आकल्यादि	९९
अलंकरिष्णोः २ अलंकर्त्तादि	१००
भूषितस्य ५ मण्डितादि	१००
शोभमानस्य ३ विभ्राडादि	१०१
अलंकरणस्य २ भूषणादि	१०१
आभरणस्य ५ अलंकारादि	१०१
मुकुटस्य २ मुकुटादि	१०२
चूडामणोः २ चूडामण्यादि	१०२
हारमध्यमणोः १ तरलेति	१०२

नाम संख्या	श्लोक
बालपाश्यायाः २ बालपाश्यादि १०३	
ललाटिकायाः २ पत्रपाश्यादि १०३	
नाटकस्य २ कर्णिकादि १०३	
कुण्डलस्य २ कुण्डलादि १०३	
कंठाभरणस्य २ ग्रैवेयकादि १०४	
आनाभिकंठिकायाः २ लंबनादि १०४	
प्रालम्बिकायाः १ प्रालम्बिकेति १०४	
उरःसूत्रिकायाः १ अथेति १०४	
हारस्य २ हारादि १०५	
हारभेदस्य १ देवकंदेति १०५	
हारभेदानामेकैकं ७ हारेति १०५	
बलयस्य ४ आवायकादि १०७	
केयूरस्य २ केयूरादि १०७	
अंगुलीयकस्य २ अंगुरीयकादि १०७	
साक्ष रोर्मिकायाः १ अंगुलिमुद्रेति	} १०८
कंकणस्य २ कंकणादि १०८	
स्त्रीकट्याभरणस्य ५ मेखलादि १०८	
पुरुषकटिभूषणस्य १ मृन्खलेति १०९	
नूपुरस्य ६ पादाङ्गदादि १०९	

नाम संख्या	श्लोक	अ० सू०
किंकिण्याः २ किंकिण्यादि ११०		
वस्त्रयोनेः ४ त्वगादि ११०		
क्षौमादिवस्त्रस्य १ वाल्केति १११		
फलविकारवस्त्रस्य ३ फालादि १११		
कौशेयस्य २ कौशेयादि १११		
मृग रोमजस्य २ रंक्वादि १११		
नूतनवस्त्रस्य ४ अनाहनादि ११२		
घौनवस्त्रयुगस्य १ तदिति ११२		
घौनकौशेयस्य २ पत्रोर्णादि ११३		
बहुमूल्यवस्तुनः २ बहुमूल्यादि ११३		
क्षौमस्य २ क्षौमादि ११३		
परिहितवस्त्रस्य २ निवीतादि ११३		
वस्त्रदशायाः २ दशादि ११४		
वस्त्रदैर्घ्यस्य ३ दैर्घ्यादि ११४		
वस्त्रविस्तारस्य २ परिणाहादि ११४		
प्राचीनवस्त्रस्य २ पटच्चरादि ११५		
स्नानजीर्णवस्त्रस्य २ लक्तकादि ११५		
सामान्यवस्त्रस्य ६ वस्त्रादि ११५		
सुवस्त्रस्य २ सुचेलकादि ११६		
स्थूलवस्त्रस्य २ वरण्यादि ११६		

अ० ल०

नाम	संख्या	श्लोक
प्रच्छदपटस्य	२	निचोलादि ११६
रत्नकस्य	२	रत्नकादि ११६
परिधानवस्त्रस्य	४	अन्तरीयादि ११७
उत्तरीयस्य	५	प्रावरादि ११७
चोलस्य	२	चोलादि ११८
हिमघ्नवस्त्रस्य	१	नीशारेति ११८
अर्द्धोरुकस्य	१	अर्द्धोरुकेति ११९
आपादवस्त्रादेः	१	स्यादिति ११९
वितानस्य	२	वितानादि १२०
वस्त्रगृहस्य	१	दूयेति १२०
व्यवधायकपट्याः	३	प्रतिशीरादि १२०
शोभाधायकस्य	२	परिकर्मादि १२१
अंगमार्जनस्य	३	माष्ट्यादि १२१
उद्धर्तनस्य	२	उद्धर्तनादि १२१
स्नानस्य	३	आभ्यावादि १२१
देहविलेपस्य	३	चर्चदि १२२
गतगन्धोद्धोषस्य	२	प्रबोधनादि १२२
पत्रावल्याः	२	पत्रलेखादि १२२
निलकस्य	४	तमालपत्रादि १२३
निलकविशेषस्य	२	द्वितीयादि १२३

नाम	संख्या	श्लोक
कुङ्कुमस्य	११	कुङ्कुमादि १२३
लाक्षायाः	६	लाक्षादि १२४
लवंगस्य	३	लवंगादि १२४
कालीयकस्य	३	कालीयकादि १२५
अगुरुकाष्ठस्य	६	वंशिकादि १२६
कालागुरुणाः	२	कालागुर्वादि १२७
अगुरुभेदस्य	१	मंगल्येति १२७
यक्षधूपस्य	५	यक्षधूपादि १२७
वृक्षधूपस्य	३	वृक्षधूपादि १२८
तुरुष्कस्य	४	तुरुष्कादि १२८
सरलरसस्य	५	पायसादि १२८
कस्तूर्याः	३	मृगनाभ्यादि १२९
कोलकस्य	३	कोलकादि १२९
कर्पूरस्य	५	कर्पूरादि १३०
चन्दनसारस्य	४	घनसारादि १३०
चन्दनविशेषाणामेकैकं	}	१३१
इतैलपरिणिकेति		
कुचन्दनस्य	५	निलपर्यादि १३१
जानीफलस्य	२	जानीकोशादि १३३
सक्षकर्मस्य	१	कर्पूरेति १३३

[४५]

नाम संख्या	श्लोक
वर्त्त्याः ४ गात्रानुलेपन्यादि	१३३
सुगंधिचूर्णस्य २ चूर्णादि	१३४
वासितद्रव्यस्य २ भावितादि	१३४
अङ्गसंस्कारस्य १ संस्कारेति	१३४
मालायाः ३ माल्यादि	१३५
केशमाल्यस्य १ मूर्द्धनीति	१३५
शिखालंबिमाल्यस्य १ प्रभ्रष्टकेति	१३५
पुरेण्यस्तमालायाः १ पुरसिति	१३५
माल्यभेदस्य १ प्रालंबेति	१३६
वैकक्षकस्य १ करुणादिति	१३६
आपीडस्य २ आपीडादि	१३६
रचनायाः २ रचनादि	१३७
परिपूर्णत्वस्य २ आभोगादि	१३७
उपवर्हस्य २ उपधानादि	१३७
शय्यामात्रस्य ३ शय्यादि	१३७
खट्वायाः ४ मंचादि	१३८
गेन्दुकस्य २ गेखुकादि	१३८
प्रदीपस्य २ दीपादि	१३८
आसनस्य २ पीठादि	१३८
संपुटस्य २ समुद्रकादि	१३९

नाम संख्या	श्लोक	अं.सं.
पतङ्गहस्य २ प्रतिग्राहादि	१३९	
केशमार्जन्याः २ प्रसाधन्यादि	१३९	
पटवासकस्य २ पिष्ठानादि	१३९	
दर्पणस्य ३ दर्पणादि	१४०	
व्यजनस्य २ व्यजनादि	१४०	
॥ इति मनुष्यवर्गः ॥		

वंशस्य ९ सन्तत्यादि	१
वर्णसामान्यस्य १ वर्णेति	१
राजवंशजस्य २ राजवीज्यादि	२
कुलजस्य २ वीज्यादि	२
कुलीनस्य ६ महाकुलादि	२
आश्रमाणामेकैकं ४ ब्रह्मचारीति	३
ब्राह्मणस्य ६ द्विजात्यादि	३
षट्कर्मणः १ असाविति	३
पण्डितस्य २ विद्वानादि	४
वेदाध्येतुः २ श्रोत्रियादि	६
अध्यापकस्य २ उपाध्यायादि	६
गुरोः १ सेति	६
आचार्यस्य १ मंत्रेति	७

अ०ख०	नाम संख्या	श्लोक
	यष्टुः ३ आदेशादि	७
	दीक्षितस्य १ सेति	७
	यायजूकस्य २ इ ज्याशीलादि	८
	यज्वनः १ यज्वेति	८
	गुरुर्यागकर्तुः १ सेति	८
	सोमपस्य २ सोमपोत्यादि	८
	विश्वजिद्यष्टुः १ सर्ववेदेति	९
	साङ्गवेदाध्येतुः १ अनूचानेति	९
	समावृत्तस्य १ लब्धानुज्ञेति	१०
	यज्ञस्नानकर्तुः १ सुप्तेति	१०
	शिश्यस्य ३ क्वात्रादि	१०
	अथमवेदपाठस्य २ शैक्षादि	१०
	सब्रह्मचारिणः १ एकेति	११
	सहाध्यायिनः २ सतीर्थ्याइति	११
	अग्निचितः १ चितवानिति	११
	पारंपर्यापदेशस्य २ ऐतिह्यादि	१२
	व्याद्यज्ञानस्य १ उपज्ञेति	१२
	उपक्रमस्य १ ज्ञान्वेति	१२
	यज्ञस्य ७ यज्ञादि	१३
	ब्रह्मयज्ञानामेकैक ४ पाठेति	१३

नाम संख्या	श्लोक
सभायाः ९ समज्यादि	१४
प्राग्वंशस्य १ प्राग्वंशेति	१५
विधिदर्शिनः १ सदस्याइति	१५
सभासदस्य ४ सभासदादि	१६
त्रिवेदविदामेकैकं ३ अ ध्वर्ष्वेति	१६
याजकस्य २ ऋत्विगादि	१७
वेद्याः १ वेदिरिति	१७
स्थण्डिलस्य २ स्थण्डिलादि	१७
चषालस्य २ चषालादि	१८
घनारवणस्य १ कुम्भेति	१८
यूपाग्रस्य २ यूपाग्रादि	१८
निर्मथदारुणः १ निर्मथेति	१८
यज्ञाग्रेः ३ दक्षिणाग्निरिति	१९
त्रयाग्रेः १ अग्नीति	१९
संस्तुताग्रेः १ प्रणीतेति	१९
यज्ञाग्रेः ३ समूह्यादि	२०
आनाय्यस्य १ यइति	२०
अग्निपत्न्याः ३ अग्राय्यादि	२१
अग्निज्वलनर्चः १ सामिधेयादि	२१

नाम संख्या	श्लोक
गायत्र्यादि कुंदसः १ गायत्रीति २२	
चरोः १ हव्येति २२	
क्षीरविक्रमेः १ आमिक्षेति २२	
धुवित्रस्य १ धुवित्रेति २३	
दधियुक्ताज्यस्य १ पृषदाज्येति २३	
पायसस्य २ परमान्नादि २३	
हव्यकव्ययोरेकैकं २ हव्येति २४	
सुवादेः २ पात्रादि २४	
सुवभेदानामेकैकं ४ धुवादि २४	
यज्ञमंत्रितहनपशोः १ } २५	
उप्राकृतेति	
पशुहननस्य ३ परंपराकादि २५	
यज्ञार्थहनपशोः ३ प्रमीनादि २६	
होतबद्रव्यस्य २ सान्नाय्यादि २६	
अग्नौहुतस्य १ अग्राविति २६	
अवभृथस्य १ दीक्षांतेति २७	
यज्ञार्हवस्तुनः १ तदिति २७	
कतुर्मणः १ त्रिष्विति २७	
होतृदिकर्मणः १ पूर्जेति २७	

नाम संख्या	श्लोक	अंश
यज्ञशेषभोजनशेषयोरेकै } २८		
कं२ अमृतेति		
दानस्य १३ त्यागादि २८		
प्रेतदानस्य १ मृतार्थेति ३०		
पितृदानस्य २ पितृदानादि ३०		
आज्यस्य १ आज्येति ३०		
पार्वणआज्यस्य २ अन्वाहार्यादि ३१		
कुतुपस्य १ अंशेति ३१		
धर्मान्वेषणस्य ४ पर्य्येषणादि ३१		
आरण्यनस्य २ सन्धादि ३२		
भिक्षामात्रस्य ४ याज्ञादि ३२		
अर्घजलस्य १ अर्घ्येति ३२		
पाद्यस्य १ पाद्येति ३२		
अनिष्ट्यर्थसाध्वोरेकैकं २ } ३३		
कमादिनि		
अनियेः ३ आवेशिकादि ३३		
पूजायाः ६ पूजादि ३४		
सुश्रूषायाः ४ वरिवस्यादि ३४		
नीर्यभ्रमणस्य ३ ब्रज्यादि ३५		
परिव्राजकस्थितेः १ चर्येति ३५		

अ०सू०	नाम संख्या	श्लोक
	आचमनस्य २ उपसर्गस्य ३५	
	मौनस्य २ मौनादि ३५	
	अनुक्रमस्य ५ आनुपूर्व्यादि ३६	
	अतिक्रमस्य ३ अतिपातादि ३६	
	व्रतमात्रस्य ३ नियमादि ३७	
	उपवासस्य २ उपवसादि ३७	
	स्त्रीपुंभेदादिज्ञानस्य २ } ३७	
	विवेकादि	
	ब्रह्मवर्चसस्य २ ब्रह्मवर्चसादि ३८	
	अञ्जलेः १ अथेति ३८	
	ब्रह्माञ्जलेः १ पाठइति ३८	
	ब्रह्मविन्दोः १ पाठइति ३८	
	ब्रह्मासनस्य १ ध्यानेति ३९	
	वैदिकविधानस्य ३ कल्पादि ३९	
	इष्टविधेः १ मुख्येति ३९	
	गौणविधेः १ अनुकल्पेति ३९	
	संस्कारपूर्वश्रुतिग्रहणस्य } ४०	
	१ संस्कारेति	
	नमस्कारस्य २ पादग्रहणादि ४०	
	भिक्षाः ५ भिक्षादि ४१	

नाम संख्या	श्लोक
तपस्विनः ३ तपस्वीत्यादि ४१	
मौनव्रतिनः २ वाचंयमादि ४१	
तपःसहिष्णोः २ तपःक्ले } ४२	
शसहादि	
ब्रह्मचारिणः २ वर्णादि ४२	
व्रधेः २ व्रध्यादि ४२	
स्नातकस्य २ स्नातकादि ४२	
यनेः ३ निर्जितेन्द्रियग्रामादि ४३	
स्थण्डिलशायिनः २ स्थ } ४३	
स्थण्डिलशाय्यादि	
विरगिनः २ विरजस्तमसादि ४४	
पवित्रस्य ३ पवित्रादि ४४	
वेदविरुद्धाचारस्य २ पाषाण्डादि ४४	
पलाशदण्डस्य १ पालाशेवि ४५	
वेणुदण्डस्य १ संभेति ४५	
कमण्डलोः २ कमण्डल्व्यादि ४५	
ब्रह्मचार्यासनस्य १ व्रतीति ४५	
अजिनस्य ३ अजिनादि ४६	
भिक्षासमूहस्य १ भैक्षेति ४६	
वेदाध्ययनस्य २ स्वाध्यायादि ४६	

[४७]

नाम संख्या	श्लोक
पञ्चस्नानस्य ३ स्नानादि ४६	
अर्घ्यमर्घणस्य १ सर्वेन सेति ४७	
पक्षान्तयागयोरेकैकं २ दर्शेति ४७	
यमस्य १ हरीरेति ४८	
नियमस्य १ नियमेति ४८	
उपवीतस्य १ उपवीतेति ४९	
अपसव्यस्य १ प्राचीनावीतेति ४९	
कंठलंबितस्य १ निवीतेति ४९	
देवतीर्थस्य १ अंगुल्येति ५०	
कायतीर्थस्य १ स्वल्पेति ५०	
पितृतीर्थस्य १ मध्येति ५०	
ब्राह्म्यतीर्थस्य १ मूलेति ५०	
ब्रह्मत्वस्य ३ ब्रह्मभूयादि ५१	
देवत्वस्य ३ देवभूयादि ५१	
सांनपनादेः १ छच्छेति ५१	
मरणायानशनस्य १ संन्यासेति ५२	
नष्टाग्निहोत्रस्य २ वीरहादि ५२	
अर्थलिप्तायाः १ कुहनेति ५२	
संस्कारहीनस्य १ प्राप्तेति ५३	

नाम संख्या	श्लोक	अंश
वेदाध्ययनशून्यस्य २ अ	} ५३	
स्वाध्यायादि		
लिङ्गवृत्तेः २ धर्मध्वज्यादि ५३	} ५४	
नष्टव्रतस्य २ अवकीर्त्यादि ५३		
संध्याप्रातःसुप्तयोरेकैकं २	} ५४	
सुप्तेति		
परिवेत्तुः १ परिवेत्तेति ५५		
परिवेत्तुज्येष्ठस्य १ परिविन्तीति ५५		
विवाहस्य ६ विवाहादि ५५		
रतेः ४ व्यायादि ५६		
त्रिचतुर्वर्गयोरेकैकं २ त्रीति ५७		
चतुर्भद्रस्य १ सेति ५७		
जन्यस्य १ जन्येति ५७		
इति ब्रह्मवर्गः		
—		
क्षत्रियस्य ५ मूर्द्धाभिषिक्तादि १		
राज्ञः ७ राजादि १		
अधीश्वरस्य १ राजेति २		
सर्वभूमीश्वरस्य २ चक्रवर्त्यादि २		
मण्डलेश्वरस्य १ नृपेति २		

अ० सू०

नाम संख्या

श्लोक

सार्वभौमविशेषस्य १ येनेति ३
 नृपक्षत्रसमूहयरेकैकं २ }
 अथेति ३
 मंत्रिणः ३ मंत्र्यादि ४
 कर्मसचिवस्य १ अथेति ४
 प्रधानस्य २ महामात्रादि ५
 पुरोहितस्य २ पुरोधादि ५
 धर्माध्यक्षस्य २ प्राड्विवाकादि ५
 द्वारपालस्य ५ प्रतिहारदि ६
 रक्षकगणस्य २ रक्षिर्गर्गादि ६
 अधिकृतस्य २ अध्यक्षदि ६
 ग्रामाधिकृतस्य १ स्थायुकेति ७
 वज्रग्रामाधिकृतस्य १ गोपेति ७
 स्वर्णाध्यक्षस्य २ भौरिकादि ७
 रूपाध्यक्षस्य २ रूपाध्यक्षादि ७
 अंतःपुराध्यक्षस्य १ अन्तरिति ८
 राजस्यागारनियुक्तस्य ४ }
 सौविद्लादि ८ }
 शण्डस्य २ शण्डादि ९
 सेवकस्य ३ सेवकादि ९

नाम संख्या

श्लोक

शत्रुमित्रयोरेकैकं २ विषयेति ९
 उदासीनस्य १ उदासीनेति १०
 शत्रुविशेषस्य १ पार्श्व्याहेति १०
 शत्रोः १० रिषादि १०
 तुल्यवयसः ३ वयस्यादि १२
 मित्रस्य ३ मित्रादि १२
 मित्रत्वस्य २ सख्यादि १२
 आनुकूल्यस्य २ अनुरोधदि १२
 चरमात्रस्य ७ यथार्हवर्णादि १३
 विश्वासाधारस्य २ आप्तादि १३
 दैवज्ञस्य ५ सोवत्सरदि १४
 तत्त्वार्थज्ञानः २ नात्रिकादि १५
 सदान्नदानकर्तुः २ सच्चादि १५
 लेखकस्य ४ लिपिकरादि १५
 लिपेः ४ लिखितादि १५
 दूतस्य २ संदेशहरदि १६
 दूतभावकर्मणोः १ दूयेति १६
 पथिकस्य ५ अध्वनीनादि १७
 राज्यगानामेकैकं ७ राज्येति १८
 संध्यादिषणां १ षडिति १९

नाम संख्या	श्लोक
शक्तीनामेकैकं ३ प्रभावेति	१७
त्रिवर्गस्य १ क्षयेति	१७
प्रतापस्य २ प्रतापादि	२०
उपायानामेकैकं ४ भेदेति	२०
दण्डस्य ३ साहसादि	२१
साम्राज्यस्य २ सामादि	२१
भेदस्य २ भेदादि	२१
परीक्षणस्य १ उपपद्येति	२१
दाभ्यामेवकृतस्य १ अष्टादश	२२
क्षीणेति	२२
निर्जनस्य ७ विविक्तादि	२२
रहस्यस्य १ रहस्येति	२३
विश्वासस्य २ विश्वाभादि	२३
भंशस्य १ भेदेति	२३
उचिनस्य ५ अभेदादि	२४
न्यायागतस्य ६ युक्तादि	२४
समर्थनस्य २ संप्रधारणादि	२५
आज्ञायाः ६ अववादादि	२५
न्याय्यप्रयत्निनेः ४ संख्यादि	२६
अपरधस्य ३ आगसादि	२६

नाम संख्या	श्लोक	अंश
बन्धनस्य २ उद्धानादि	२६	
द्विगुणदण्डस्य १ द्विपाद्येति	२७	
करस्य ३ भामधेयादि	२७	
घडादिदेयस्य १ घडेति	२७	
देवेभ्यो दीयमानस्य २ प्राभृतादि	२७	
उपायनस्य ४ (६ इत्येको)	२८	
उपायनादि (प्राभृतादिवा)	२८	
यौतुकस्य २ यौतुकादि	२८	
वर्तमानकालस्य २ नत्कालादि	२९	
आगामिकालस्य १ उत्तरेति	२९	
प्रत्यक्षभाविफलबोरेकैकं	२९	
२ सांख्यिकेति	२९	
बह्विबोयादेः १ अदृष्टेति	३०	
परचक्रजभयस्य १ दृष्टेति	३०	
स्वपक्षभयस्य १ महीति	३०	
कृत्रधारणादेः २ प्रक्रियादि	३१	
चामरस्य २ चामरादि	३१	
नृपासनस्य ३ नृपासनादि	३१	
सिंहासनस्य १ सिंहासनेति	३१	
कृत्रस्य २ कृत्रादि	३२	

अ०सू०	नाम संख्या	श्लोक
	पूर्णघटस्य २ भद्रकुम्भादि ३२	
	स्वर्णजलपात्रस्य २ भृङ्गादि ३२	
	सैन्यवस्त्रेः २ निवेशादि ३३	
	सैन्यस्थापनस्य २ सज्जनादि ३३	
	सेनांगस्य १ हस्त्येति ३३	
	हस्तिनः १५ दंत्यादि ३४	
	यूथपस्य २ यूथनाथादि ३५	
	अन्तर्मदगजस्य २ मदेत्कटादि ३५	
	हस्तिशिरोः २ कलभादि ३५	
	जानमदस्य ३ प्रभिन्नादि ३६	
	गलितमदहस्तिनः २ उद्धानादि ३६	
	करिसमूहस्य २ हास्तिकादि ३६	
	करिण्याः ३ करिण्यादि ३६	
	गजगण्डस्य २ गण्डादि ३७	
	हस्तिमदस्य २ मदादि ३७	
	शृङ्खलस्य २ वमश्वादि ३७	
	कुम्भस्य १ कुम्भाविनि ३७	
	कुम्भमध्यभागस्य १ तयोरिति ३७	
	गजललाटस्य १ अवग्रहेति ३८	
	गजाक्षिगोचकयोः १ ईषिकेति ३८	

नाम संख्या	श्लोक
गजापांगस्य १ अपांगेति ३८	
हस्तिकर्णमूलस्य १ कर्णेति ३८	
कुम्भाधोभागस्य १ अधसिति ३९	
दन्तयोर्मध्यस्य १ प्रतिमानेति ३९	
गजस्कंधदेशस्य १ आसनेति ३९	
गजमुखविंदूनां २ पद्मकादि ३९	
हस्तिपार्श्वभागस्य १ पक्षभागेति ४०	
दन्तभागस्य १ दंतभागेति ४०	
गात्रावरयोरेकैकं २ द्वाविनि ४०	
गजतोदनदण्डस्य २ तोत्रादि ४१	
बंधनसंभस्य १ आलानेति ४१	
लौहपाशस्य ३ शृङ्खलादि ४१	
अंकुशस्य २ अंकुशादि ४१	
गजमध्यबंधनरज्जोः ३ चूषादि ४२	
गजसज्जीकरणस्य २ कल्पनादि ४२	
गजकंबलस्य ५ प्रवेण्यादि ४२	
युद्धाक्षमगजाश्वयोः १ वीतेति ४३	
गजबंधनशालायाः २ वार्यादि ४३	
अश्वस्य १३ घोटकादि ४३	
अश्वप्रधानस्य २ आजानेयादि ४४	

[५३]

नाम संख्या	श्लोक
शिक्षिताम्बुस्य २ विनीतादि ४४	
हयविशेषाणामेकैकं ४	} ४५
वानायुजेति	
अम्बुमेघांश्वस्य १ यथादि ४५	
जवाधिकस्य १ जवनेति ४५	
भारवाह्यम्बुस्य २ पृष्ठ्यादि ४६	
मुक्ताम्बुस्य १ सिनेति ४६	
रथवाहकाम्बुस्य १ रथ्येति ४६	
अम्बुबालकस्य २ बालादि ४६	
अम्बायाः ३ वाम्यादि ४६	
वडवासमूहस्य १ वाडवेति ४६	
अम्बुगम्यमार्गस्य १ त्रिष्विति ४७	
अम्बुमध्यभागस्य १ कश्येति ४७	
अम्बुशयस्य २ हेष्वादि ४७	
अम्बुगलसमीपस्य २ निगलादि ४८	
अम्बुसमूहस्य २ अम्बीयादि ४८	
अम्बुगतीनामेकैकं ५ आ	} ४८
स्तुतिनेति	
अम्बुगतीनां १ धारेति ४८	
अम्बुनासायाः २ घ्राणादि ४९	

नाम संख्या	श्लोक	अंश
खलीनस्य २ कविकादि ४९		
खुरस्य २ शफादि ४९		
पुच्छस्य ३ पुच्छादि ५०		
लोमवापुच्छस्य २ बालहस्तादि ५०		
भूमौलुठितस्य २ उपावृत्तादि ५०		
युद्धरथस्य ३ शतांगादि ५१		
पुष्परथस्य १ असाविति ५१		
कीडार्थरथस्य ३ कर्णीरथादि ५२		
शक्रदस्य २ अनसादि ५२		
वृषभवाह्यरथस्य २ गञ्जादि ५२		
शिविकायाः २ शिविकादि ५३		
होलायाः २ होलादि ५३		
व्याघ्रवर्मावृत्तरथस्य २ द्वैपादि ५३		
मुक्ताकांबलिनः १ पांड्विति ५४		
कंबलाद्यावृत्तरथानामेकैकं ५	} ५४	
२ रथ्येति		
रथसमूहस्य २ रथ्यादि ५५		
रथाग्रस्य २ धूरादि ५५		
रथांगस्य २ रथांगादि ५५		
रथचक्रस्य २ चक्रादि ५६		

अ० सू०

नाम संख्या श्लोक

चक्राधोभागस्य २ नेम्यादि ५६

रथमध्यस्य २ पिण्डिकादि ५६

शकटाग्रकीलस्य १ अक्षेति ५६

रथगुप्तेः २ रथगुप्तादि ५७

कूबरस्य २ कूबरदि ५७

रथाधोभागस्य १ अनुकर्षेति ५७

रथांगयुगान्ययुगस्य १ प्रासंगेति ५७

वाहनस्य ५ वाहनादि ५८

वैनीतकस्य १ परंपरेति ५८

हस्त्यारोहस्य ४ आधोरणादि ५९

सप्तश्रेः ५ नियंतादि ५९

रथारूढयोद्धुः २ रथ्यादि ६०

अम्बारूढस्य २ अम्बारेहादि ६०

योद्धुः ३ भटादि ६१

सेनारक्षस्य २ सेनारक्षादि ६१

सैन्यस्य २ सैन्यादि ६१

साहसस्य २ साहसादि ६२

परिधिस्थस्य २ परिधिस्थादि ६२

सेनापतेः २ सेनान्यादि ६२

सन्नाहस्य २ कंचुकादि ६३

नाम संख्या

श्लोक

अधिकांगस्य २ सारसनादि ६३

शिरस्त्राणस्य ३ शीर्षकादि ६३

वर्मणः ७ तनुत्रादि ६४

परिहितवस्त्रादेः ४ आमुक्तादि ६५

कृतसन्नाहस्य ५ संनद्धादि ६५

धृतसन्नाहगणस्य १ वर्मेति ६६

पदानेः ७ पदाद्यादि ६६

पत्तिसमूहस्य ३ पादानादि ६७

शस्त्रजीविनः ४ शस्त्राजीवादि ६७

सुशिक्षितस्य ३ कृतहस्तादि ६८

लक्ष्यच्युतशरस्य १ अपरा

द्धपृषक्तेति } ६८

धन्विनः ६ धन्वीत्यादि ६९

वाणधारकस्य ३ कारुडवानादि ६९

शक्तीकस्य २ शक्तीकादि ६९

याष्टीकपारम्भधिकयोरेकौ } ७०

कं २ याष्टीकेति } ७०

खड्गायुधस्य २ नैस्त्रिंशकादि ७०

प्रासप्रहारिणः २ प्रासिकादि ७०

फलकपाणेः २ चर्म्यादि ७१

नाम संख्या	श्लोक
पताकाधारिणः २ पताकादि ७१	
सहायमात्रस्य ४ अनुज्ञादि ७१	
अग्रेसरस्य ७ पुरोगादि ७२	
मंदगामिनः २ मंदगाम्यादि ७२	
अतिवेगवतः २ जंघालादि ७३	
जंघाजीविनः २ जंघाकरिकादि ७३	
वेगवतः ६ तरस्तीत्यादि ७३	
जेतुंशक्यस्य १ जय्येति ७४	
जेतव्यस्य १ जेयेति ७४	
जेतृमात्रस्य २ जेत्रादि ७४	
शत्रुसंमुखगंतुः ३ अभ्यभिच्यादि ७५	
बलयुक्तस्य २ उर्जस्वलादि ७५	
प्रशस्तवक्षसः २ उरस्त्राणादि ७६	
रथस्त्रामिनः ३ रथिकादि ७६	
स्वेष्टागामिनः २ कामंगाम्यादि ७६	
अत्यंतगामिनः १ आत्यंतीनेति ७६	
मूरस्य ३ मूरादि ७७	
जयशीलस्य ३ जेतादि ७७	
युद्धकुशलस्य १ सांयुगीनेति ७७	
सेनायाः ११ ध्वजिन्यादि ७८	

नाम संख्या	श्लोक	अंश
बूहस्य १ बूहेति ७७		
बूहभेदानामेकैकं ४ दण्डेति ७७		
बूहपृष्ठस्य २ प्रत्यासारादि ७७		
सैन्यपृष्ठस्य १ सैन्येति ७७		
पत्तेः १ एकेति ८०		
सैन्यभेदानामेकैकं ८ पत्त्यंगेति ८१		
धनोत्कर्षस्य ४ संपदादि ८१		
विपत्तेः ३ विपत्त्यादि ८२		
शस्त्रमात्रस्य ४ आयुधादि ८२		
धनुषः ७ धनुषादि ८३		
कर्णधनुषः १ अथेति ८३		
अर्जुनधनुषः २ गाखीवादि ८४		
धनुरग्रस्य २ कोट्यादि ८४		
ज्याघानवारणस्य २ गोधादि ८४		
धनुर्मध्यस्य २ लसकादि ८५		
धनुर्गुणस्य ४ मौर्ष्यादि ८५		
धन्विस्थानभेदानामेकैकं ५ प्रत्यालीढेति ८५		
लक्ष्यस्य ३ लक्ष्यादि ८६		
शराभ्यासस्य २ शराभ्यासादि ८६		

अ० सू०

नाम संख्या

श्लोक

शरस्य १२ पृथक्कादि ८६
 लोहमयवाणस्य २ प्रक्षेडनादि ८७
 शरपक्षस्य २ पक्षादि ८७
 प्रक्षिप्तवाणस्य १ निरस्तेति ८८
 विषाक्तवाणस्य २ दिग्धादि ८८
 नूणस्य ६ नूणादि ८९
 खड्गस्य ९ खड्गादि ८९
 खड्गादिमुष्टेः १ त्सरुरिति ९०
 त्सरुबंधनस्य १ मेखलेति ९०
 चर्मणः ३ फलकादि ९०
 चर्ममुष्टेः १ संग्राहेति ९०
 लोहमुद्गरस्य ३ दुघनादि ९१
 करवालिकायाः २ ईल्यादि ९१
 भिन्दिपालस्य २ भिन्दि } ९१
 मालादि }
 मरिचस्य २ परिधादि ९१
 कुठारस्य ४ कुठारादि ९२
 कुरिकायाः ४ शस्त्रादि ९२
 शल्यस्य २ शल्यादि ९३
 शीतारस्य २ शर्वलादि ९३

नाम संख्या

श्लोक

कुनास्य २ प्रासादि ९३
 खड्गाद्यगभागस्य ४ कोणादि ९३
 सैन्यसज्जनस्य ३ सर्वाभिसारादि ९४
 शस्त्रयात्रायाः १ लोहा } ९४
 भिसारेति }
 युद्धयात्रायाः १ यदिति ९५
 प्रयाणस्य ६ यात्रादि ९५
 सैन्यव्याघ्रेः २ आसारादि ९६
 प्रस्थितसैन्यस्य २ प्रचकादि ९६
 अतिक्रमस्य १ अहितेति ९६
 प्रातर्वोधकस्य २ वैतालिकादि ९७
 बद्धस्तुतिकर्तृणां २ चाक्रिकादि ९७
 मागधस्य २ मागधादि ९७
 बंदिनः २ वंध्यादि ९८
 संशप्तकस्य १ संशप्तकेति ९८
 धूलेः ४ रेखादि ९८
 चूर्णस्य २ चूर्णादि ९९
 अनिव्याकुलस्य २ समुत्पिंजादि ९९
 पताकायाः ४ पताकादि ९९
 अतिभयदयुद्धभूमेः १ सेति १००

[५७]

नाम संख्या	श्लोक
अहंपूर्विकायाः १ अहमिति १००	
आहोपूरुषिकायाः १ आ	} १०१
होपूरुषिकेति	
परस्परहंकारस्य १ आह	} १०१
महमिकेति	
सामर्थ्यस्य १० द्रविणादि १०२	
वीरसामर्थ्यस्य २ विक्रमादि १०२	
मद्यादिपानस्य १ वीरपाणेति १०३	
युद्धस्य ३१ युद्धादि १०३	
बाहुयुद्धस्य २ नियुद्धादि १०६	
रणव्याकुलतायाः २ तुमुलादि १०६	
सिंहनादस्य २ श्वेडादि १०७	
हस्तिसंहस्य २ घटनादि १०७	
योधाह्वानस्य २ कंदनादि १०७	
गजगर्जितस्य २ वृंहितादि १०७	
धनुःशब्दस्य १ विस्तारेति १०७	
युद्धपटहस्य २ पटहादि १०७	
बलात्कारस्य ३ प्रसभादि १०७	
कुलस्य २ सुवलितादि १०७	
अमुभसूचकस्य ३ अजन्मादि १०८	

नाम संख्या	श्लोक	अंश
मूर्खायाः ३ मूर्खादि १०८		
पीडनस्य २ अवमर्दादि १०८		
प्रहारस्य २ अभ्यवस्तंदनादि १०९		
विजयस्य २ विजयादि १०९		
प्रतीकारस्य ३ वैरमुद्धादि १०९		
पलायनस्य ८ प्रद्रावादि ११०		
पराजयस्य २ रणेभंगादि ११०		
पराजितस्य २ पराजितादि १११		
मारणस्य ३० प्रमापणादि १११		
मरणस्य १० पञ्चनादि ११५		
मृतस्य ७ परस्तादि ११६		
चिन्तायाः ३ चिन्तादि ११६		
कबन्धस्य १ कबन्धेति ११७		
श्लेशनस्य २ श्लेशनादि ११७		
मृतशरीरस्य २ कुणपादि ११७		
आकृष्टमनुष्यादेः ३ प्रग्रहादि ११८		
बन्धनगृहस्य ३ कारादि ११८		
पंचवायूनां २ असवआदि ११८		
जीवनस्य २ जीवादि ११८		
आयुषः २ आयुषादि ११९		

अ०

नाम संख्या श्लोक
मृतसंजीवनस्य २ जीवात्मादि ११७
॥ इति क्षत्रियवर्गः ॥

वैश्यस्य ६ करवादि १
जीविकायाः ६ आजीवादि १
सेवायाः २ सेवादि २
कृष्याः २ अनृतादि २
कणादानस्य २ (३ इत्येके) } २
उच्छ्रितादि (उच्छ्रितादिवा) }
याचियाचिनयोरेकैकं २ द्वे इति ३
वाणिज्यस्य २ सत्यानृतादि ३
वदणस्य ३ वदणादि ३
कुसीदस्य ३ अर्थप्रयोगादि ४
याचितकस्य १ याज्जेति ४
परिवर्त्तनप्राप्तस्य १ निमयेति ४
उत्तमर्णाधमर्णयोरेकैकं } ५
२ उत्तमर्णेति }
कुसीदवतः ४ कुसीदिकादि ५
कृषकस्य ४ क्षेत्राजीवादि ६
क्षेत्रभेदयोरेकैकं २ क्षेत्रेति ६

नाम संख्या श्लोक
यवादिक्षेत्राणामेकैकं ३ यवेति ७
निलक्षेत्रस्य २ निल्यादि ७
माषादिक्षेत्राणां द्वयंद्वयं } ७
पमायेति }
मुद्गकोद्वभवनक्षेत्रयोरे } ८
कैकं २ मैत्रीनेति }
सवीजकृष्टस्य २ वीजाकृतादि ८
कृष्टस्य ३ सीत्यादि ९
त्रिःकृष्टक्षेत्रस्य ४ त्रिगुणा } ९
कृतादि }
त्रिहल्यस्य ५ द्विगुणाकृतादि ९
क्षेत्रभेदानामेकैकं ३ द्रोणेति १०
खारीवपनक्षेत्रस्य २ खारीवापादि १०
क्षेत्रस्य ३ वप्रादि ११
क्षेत्रसमूहस्य ४ कैदारकादि ११
मृत्खंडस्य २ लोफादि १२
लोफभंजकस्य २ कोटिणादि १२
ताडनदंडस्य ३ प्राजनादि १२
खनित्रस्य २ खनित्रादि १२
दात्रस्य २ दात्रादि १३

नाम संख्या	श्लोक
योक्तस्य ३ योत्रादि	१३
फालाधारस्य ३ फलादि	१३
फालस्य २ (५ इत्येके) फा लादि (फलादिवा)	१३
हलस्य ४ लाङ्गलादि	१३
बुगकीलस्य २ शम्यादि	१४
हलदण्डस्य २ ईषादि	१४
हलपङ्क्त्याः २ सीतादि	१४
मेघेः १ पुंसीति	१५
वर्षाभवधान्यस्य ३ आम्बादि	१५
यवस्य २ शितम्भूकादि	१५
अपक्वयवस्य १ नेाक्मेति	१६
कलायस्य ४ कलायादि	१६
कोद्रवस्य २ कोरदूषादि	१६
महूरस्य २ मंगल्यकादि	१७
वनमुद्गस्य २ मुकुष्टकादि	१७
सर्षपस्य ३ सर्षपादि	१७
श्वेतसर्षपस्य १ सिद्धार्थेति	१८
गोधूमस्य २ गोधूमादि	१८
कल्माषस्य २ यावकादि	१८

नाम संख्या	श्लोक	अंश
चणकस्य २ चणकादि	१८	
बन्धनिलस्य २ निलपेजादि	१९	
राजिकायाः ५ क्षवादि	१९	
कंगोः २ कंगवादि	२०	
अतस्याः ३ अतस्यादि	२०	
भंगायाः २ मानुलान्यादि	२०	
ब्रीहिभेदस्य १ ब्रीहिभेदेति	२०	
धान्याद्यग्रभागस्य २ किंशर्वादि	२१	
धान्यादिशीर्षस्य २ कशिशादि	२१	
धान्यस्य ३ धान्यादि	२१	
यवादीनामूलस्य २ सन्धक्यादि	२१	
तृणसन्धस्य १ सन्धेति	२१	
काण्डस्य ३ नाड्यादि	२२	
पलालस्य १ पलालेति	२२	
तुच्छधान्यस्य २ कडंगरादि	२२	
धान्यत्वचः १ धान्येति	२२	
शुङ्गस्य २ शूकादि	२२	
शम्याः २ शम्यादि	२२	
पक्वमर्दितधान्यस्य २ कट्ठादि	२३	
निसृपधान्यस्य २ पूनादि	२३	

संख्या	नाम	संख्या	श्लोक
	शमीधान्यस्य १ माषादयइति	२४	
	मूकधान्यस्य १ यवादयइति	२४	
	कलमादिषष्ठिकादीनां } १ शलयइति	२४	
	नीवारस्य २ नृणधान्यादि	२५	
	गवेधोः २ गवेध्वादि	२५	
	मुसलस्य २ अयोशदि	२५	
	उलूखलस्य २ उदूखलादि	२५	
	मूर्पस्य २ प्रस्फोटनादि	२६	
	बालन्याः २ बालन्यादि	२६	
	शणकुतमाण्डस्य २ स्यूतादि	२६	
	वंशपात्रस्य ३ काण्डोलादि	२६	
	कटस्य २ कटादि	२६	
	पाकशलायाः ३ रसवत्यादि	२७	
	पाकाध्यक्षस्य २ पौरोगवादि	२७	
	रूपकारस्य ७ रूपकारादि	२७	
	पूपकारिणः ३ आपूपिकादि	२८	
	चुल्याः ५ अशुनादि	२९	
	हस्त्याः ४ अंगारधानिकादि	२९	
	अंगारस्य ३ अंगारादि	३०	

नाम	संख्या	श्लोक
भर्जनपात्रस्य २ अंबरीषादि	३०	
कंद्राः २ कंद्रादि	३०	
अलिंजरस्य २ अलिंजरादि	३१	
गलंतिकायाः ३ कर्कय्यादि	३१	
स्थाल्याः ४ पिठरादि	३१	
घटस्य ४ कलशादि	३१	
शरावस्य २ शरावादि	३२	
पिष्टपाकपात्रस्य २ चट्ट } जीषादि	३२	
पानपात्रस्य २ कंसादि	३२	
चर्मनैलपात्रस्य २ कुत्वादि	३३	
अल्पनैलपात्रस्य १ सेति	३३	
माण्डस्य ५ आवपनादि	३३	
दर्याः ३ हर्वादि	३४	
हस्ताकृतिकाष्ठस्य २ नर्दादि	३४	
शाकस्य ३ शाकादि	३४	
शकनालस्य ३ नाडिकादि	३४	
उपस्करस्य २ वेस्वारादि	३५	
तिंतिडीकस्य ३ तिंतिडीकादि	३५	
मस्त्रिचस्य ६ वेज्जजादि	३५	

[६१]

नाम संख्या	श्लोक
जीरकस्य ४ जीरकादि ३६	
कुलजीरकस्य ६ सुख्यादि ३६	
आर्द्रकस्य २ आर्द्रकादि ३७	
धन्याकस्य ४ कृत्रादि ३७	
मुंघ्याः ५ मुंघ्यादि ३८	
कांजिकस्य ८ आरनालकादि ३९	
हिंगुनः ५ सहस्रवेध्यादि ४०	
हिंगुपत्र्याः ५ कारव्यादि ४०	
हरिद्रायाः ५ निशाह्यादि ४१	
सामुद्रलवणस्य २ अक्षीवादि ४१	
सैन्धवस्य ४ सैन्धवादि ४२	
शोभरिलवणस्य २ रौमकादि ४२	
कृत्रिमलवणस्य ३ पाक्यादि ४२	
सौवर्चलस्य २ सौवर्चलादि ४३	
कुलसौवर्चलस्य १ तिलकेति ४३	
मत्स्यंघ्राः ३ मत्स्यंघ्रादि ४३	
शर्करायाः २ शर्करादि ४३	
क्षीरविकृतेः २ कूर्चिकादि ४४	
रसालायाः २ रसालादि ४४	
मुंजनस्य २ जेमनादि ४४	

नाम संख्या	श्लोक	अंश
मूलपक्वमांसस्य ३ मूलाकृतादि ४५		
स्थालीपक्वमांसस्य २ उख्यादि ४५		
पक्वमांसादेः २ प्रणीतादि ४५		
सुपक्वव्यंजनस्य २ प्रयस्तादि ४५		
स्निग्धसूपादेः २ पिच्छिलादि ४६		
संमृष्टस्य २ संमृष्टादि ४६		
स्निग्धस्य ३ चिकणादि ४६		
वासितस्य २ भावितादि ४६		
आपकस्य ३ आपकादि ४७		
भृष्टधान्यस्य २ लाजादि ४७		
चिपुटस्य २ पृथुकादि ४७		
भृष्टयवस्य २ धानादि ४७		
पूपस्य ३ पूपादि ४८		
दधिसक्तूनां २ करंभादि ४८		
भक्तस्य ६ भिस्तादि ४८		
दुग्धान्नस्य २ भिस्तटादि ४९		
मण्डस्य २ सर्वरसाद्यादि ४९		
अन्नमण्डस्य ३ मांसरादि ४९		
यवागवाः ५ यवागवादि ५०		
गव्यस्य १ गव्येति ५०		

अक्षरं	नाम संख्या	श्लोक
	गोमयस्य २ गोविडादि	५०
	करीषस्य १ तदिति	५१
	दुग्धस्य ३ दुग्धादि	५१
	दधितक्तादेः १ पयस्येति	५१
	घनेतरदधः १ त्रयस्येति	५१
	घृतस्य ४ घृतादि	५२
	नवनीतस्य २ नवनीतादि	५२
	हैयंगवीनस्य १ तदिति	५२
	गोरसस्य ४ दण्डाहनादि	५३
	नक्तादीनामेकैकं ३ तत्केति	५३
	दधिमंडस्य १ दधीति	५४
	नव्यगोदुग्धस्य १ पेयूषेति	५४
	शुभावाः ३ अशनायादि	५४
	ग्रासस्य २ ग्रासादि	५४
	नुत्यपानस्य २ सपीत्यादि	५५
	सहभोजनस्य २ सग्धीत्यादि	५५
	पिपासायाः ४ उदत्यादि	५५
	भोजनस्य ७ जग्धीत्यादि	५५
	नृप्तेः ३ सैहित्यादि	५६
	भुक्तव्यक्तस्य २ फेलादि	५६

नाम संख्या	श्लोक
इष्टानति कमस्य ६ कामादि	५७
गोपस्य ६ गोपादि	५७
गोमहिष्यादेः १ गविति	५८
गोस्वामिनः ३ गवीश्वरादि	५८
गोसमूहस्य २ गोकुलादि	५८
पुरागवांभोजनस्थितेः १ त्रिष्विति	५९
वृषभस्य ७ उक्षादि	५९
वृषसमूहस्य १ उक्ष्णामिति	६०
गोसमूहस्य २ गव्यादि	६०
वात्सुषेनुसंहयोरेकैकं २ } ६०	
वात्सुकेति	
महावृषस्य १ वृषेति	६१
वृद्धवृषस्य २ वृद्धोक्षादि	६१
युववृषस्य १ उत्पन्नेति	६१
सद्योजानवत्सस्य १ सद्येति	६१
वत्सस्य २ शकृत्कर्थादि	६१
दूमनयोग्यस्य २ दम्यादि	६२
घण्डनायोग्यस्य १ आर्घभ्येति	६२
स्कन्धप्रदेशस्य १ स्कन्धेति	६३
गलकम्बलस्य २ साक्षादि	६३

नाम संख्या	श्लोक
मस्तिनस्य २ नस्तिनादि ६३	
युगपार्श्वस्थस्य २ प्रष्ठवाडादि ६३	
युगादिबोद्धुणामेकैकं ३ युगेति ६४	
हालिकस्य २ हालिकादि ६४	
भारवाहिनः ५ धुर्यादि ६५	
एकभारबोद्धुः ३ एक धुरीणादि ६५	
सर्वधुरावहस्य २ सर्व धुरीणादि ६६	
स्त्रीगव्याः ९ माहेय्यादि ६६	
उत्तमायाः १ उत्तमेति ६७	
गोभेदानामेकैकं २ वर्णेति ६७	
द्विवर्षायागोः १ द्विहायन्यादि ६८	
एकाद्यायाः ३ एकाद्यादि ६८	
बध्यायाः २ वशादि ६८	
यनिनगर्भायाः २ अवतोक्तादि ६८	
कृतमैथुनायाः १ अथेति ६८	
गर्भापघानिन्याः २ वेहदादि ६९	
गर्भयोग्यायाः २ काल्यादि ६९	
प्रथमगर्भवत्याः २ प्रष्ठौह्यादि ६९	
सुशीलायाः २ अचंड्यादि ७०	
बहुप्रसूतायाः २ बहुसूत्यादि ७०	

नाम संख्या	श्लोक	अंश
चिरप्रसूतायाः २ वष्कयन्यादि ७०		
नवप्रसूतायाः २ धेन्वादि ७०		
सुखसंदोह्यायाः २ सुवतादि ७१		
वृहत्सूतायाः २ पीनोघ्रादि ७१		
द्रोणदुघायाः २ द्रोणक्षीरादि ७१		
धेनुघायाः १ धेनुथेति ७१		
द्विदंत्याः १ समासमीनेति ७२		
गोसूतनस्य २ ऊधस्तादि ७२		
दाम्नः २ दामादि ७२		
पशुबंधनरज्जोः २ पशुरज्ज्वादि ७३		
मंथनदण्डस्य ५ वैशाखादि ७३		
सुभादेः २ कुठरादि ७४		
मंथन्याः २ मंथन्यादि ७४		
उष्टस्य ४ उष्टादि ७४		
उष्टशिशोः १ करमेति ७४		
मृगलस्य १ करमेति ७५		
अजायाः २ अजादि ७५		
व्यागस्य ५ तुभादि ७५		
मेघस्य ७ मेघादि ७६		
औष्टादोनामेकैकं ३ उष्टेति ७६		

अ० सू०	नाम संख्या	श्लोक
	गर्हभस्य ५ च कीवानादि	७७
	वनिजः ८ वैदेहकादि	७७
	विक्रेतुः ८ विक्रेतादि	७७
	क्रेतुः २ कायकादि	७८
	वाणिज्यस्य २ वाणिज्यादि	७७
	मूल्यस्य ३ मूल्यादि	७७
	वाणिज्यूलधनस्य ३ नीत्यादि	७७
	लाभस्य २ लाभादि	७७
	परीवर्जस्य ४ परिदानादि	८०
	स्थापितधनस्य २ उपनिध्यादि	८०
	प्रविदानस्य २ प्रतिदानादि	८०
	क्रेतुयोग्यस्य १ क्रेतेति	८१
	यदृच्छया क्रेतव्यस्य १ क्रेतेति	८१
	विक्रेयद्रव्यस्य ३ विक्रेयादि	८१
	सत्यक्रियायाः ३ सत्यापनादि	८२
	विक्रयणस्य २ विपणादि	८२
	परिमाणस्य ४ यौतवादि	८४
	मानस्य १ मानेति	८५
	आद्यमापकस्य १ गुंजेति	८५
	कर्षस्य २ अक्षादि	८५

नाम संख्या	श्लोक
पलस्य १ पलेति	८५
स्वर्णकर्षस्य २ सुवर्णादि	८६
स्वर्णपलस्य १ कुरुविलेति	८६
तुलायाः १ तुलेति	८६
भारस्य १ भारेति	८६
आचितस्य १ आचितेति	८७
शकटवाह्यभारस्य १ शकटेति	८७
कार्पापणस्य २ कार्पापणादि	८७
पणस्य १ कार्पिकेति	८७
मानभेदानामेकैकं ७ अस्तीति	८८
चतुर्थभागस्य १ अंसेति	८७
भागस्य ३ अंशादि	८७
धनमात्रस्य १ ३ इत्यादि	८७
कोषहिरण्ययोरेकैकं २	७९
स्यादिति	
कुण्डस्य १ ताभ्यामिति	७९
हेमरूपयोः १ रूपेति	७९
मरकतमणेः ४ गारुत्मनादि	७९
पद्मरुणस्य ३ शोणरत्नादि	७९
मुक्तायाः ३ भौक्तिकादि	७९

[६५]

नाम संख्या	श्लोक
प्रकलस्य २ विद्रुमादि	७२
मरकतादेः २ रत्नादि	७३
स्वर्णस्य १७ स्वर्णादि	७३
कुण्डलादिस्वर्णस्य १ अ लंकारेति	७५
रजतस्य ५ दुर्वर्णादि	७६
पित्तलस्य २ रीत्यादि	७६
ताम्रस्य ६ ताम्रकादि	७६
लोहस्य ६ लोहादि	७७
लोहमलस्य २ मण्डूरादि	७८
सर्वतैजसस्य १ सर्वेति	७८
फलस्य १ विकारेति	७८
काचस्य २ क्षारादि	७९
पारदस्य ४ चपलादि	७९
महिषमृङ्गस्य १ गवलेति	७९
अधकस्य २ अभ्रकादि	७९
सोर्गोन्नतस्य ४ सोर्गोन्नतादि	१००
नुत्यांजनस्य ४ नुत्यांजनादि	१००
कृत्रिमरसांजनस्य ३ कर्पूरादि	१०१
रसांजनस्य ३ रसांजनादि	१०१

नाम संख्या	श्लोक	अंश
गंधकस्य ३ गंधाश्मादि	१०१	
नीलोपलभेदस्य ३ चक्षुष्यादि	१०२	
पुष्पांजनस्य ४ रीतिपुष्पादि	१०२	
हरितालस्य ५ पिंजरादि	१०३	
गैरिकस्य ५ गैरेयादि	१०३	
गंधरसस्य ६ बोलादि	१०४	
समुद्रफेनस्य ३ हिण्डीरादि	१०४	
सिन्दूरस्य २ सिन्दूरादि	१०४	
सीसकस्य ४ (६ इत्येके)	१०५	
नागादि		
रंगस्य ४ (२ इत्येके)	१०५	
त्रचादि(रंगादिवा)		
तूलस्य २ पिचादि	१०५	
कुसुंभस्य ४ कमलोत्तरादि	१०५	
कंबलस्य २ मेघकंबलादि	१०६	
शशोर्णस्य २ शशोर्णादि	१०६	
मधुनः ३ मध्वादि	१०७	
सिक्थस्य २ मधूच्छिष्टादि	१०७	
मनःशिलायाः ४ मनःशिलादि	१०७	

अंशः	नाम संख्या	श्लोक
	नैपल्याः ३ (७ इत्येके)	१०८
	नैपल्यादि	
	यवक्षारस्य ३ यवक्षारदि	१०८
	सर्जिकायाः ५ सर्जिकाक्षारदि	१०८
	वंशलोचनस्य २ वंशलोचनदि	१०९
	शिशुबीजस्य २ शिशुबीजदि	१०९
	इक्षुमूलस्य १ मोरदेति	१०९
	पिप्पलीमूलस्य ४ ग्रंथिकादि	११०
	गोलोम्याः २ गोलोम्यादि	११०
	पत्रांगस्य २ पत्रांगादि	११०
	त्रिकटोः ३ त्रिकट्टादि	१११
	त्रिफलायाः १ त्रिफलेति	१११
	॥ इति वैश्ववर्गः ॥	
	मूत्रस्य ४ मूत्रादि	१
	करणस्य १ मूत्रेति	२
	अंबुस्य १ अंबुसेति	२
	जग्रस्य १ मूत्रेति	२
	मागधस्य १ मागधेति	३

नाम संख्या	श्लोक
माहिषस्य १ माहिषेति	३
क्षत्तुः १ क्षत्तेति	३
स्तनस्य १ ब्राह्मण्यमिति	३
वैदेहकस्य १ तस्यामिति	३
रथकारस्य १ रथकारेति	४
चाण्डालस्य १ चाण्डालेति	४
शिल्पिनः २ कार्वादि	५
श्रेणोः १ संहतैरिति	५
कारुसंघमुख्यस्य २ कुलकादि	५
मालिकस्य २ मालाकारादि	५
कुलालस्य २ कुम्भकारादि	६
लेपकस्य २ पल्लगण्डादि	६
कुविंदस्य २ तनुवायादि	६
सौखिकस्य २ तनुवायादि	६
चित्रकरस्य २ रंगाजीवादि	७
शस्त्रमार्जस्य २ शस्त्रमार्जादि	७
चर्मकारस्य २ पादूकादि	७
लोहकारस्य २ व्योकारादि	७
स्वर्णकारस्य ४ नाडीन्धमादि	८
शंखिकस्य २ शंखिकादि	८

नाम संख्या	श्लोक
कांस्यकारस्य २ शैलिकादि ८	
वर्जकेः ५ तक्षादि ९	
ग्रामतक्ष्णः १ ग्रामेति ९	
अनघीनतक्ष्णः १ कौटनक्षेति ९	
नापितस्य ५ क्षुर्यादि १०	
रजकस्य २ निर्णेजकादि १०	
शैण्डिकस्य २ शैण्डिकादि १०	
अज्ञाजीविनः २ यावालादि ११	
देवपूजकस्य २ देवाजीव्यादि ११	
इन्द्रजालादेः २ मायादि ११	
मायाकारस्य २ मायाकारादि ११	
नटस्य ३ शैलालिनादि १२	
नटविशेषस्य २ चारणादि १२	
मार्दङ्गिकस्य २ मार्दङ्गिकादि १३	
पाणिवादस्य २ पाणिवादादि १३	
वंशीवादकस्य २ वेणुध्वादि १३	
वीणावादिनः २ वीणावादादि १३	
शाकुनिकस्य २ जीवान्तकादि १४	
जालस्य २ वागुरिकादि १४	
वैतंसिस्य ३ वैतंसिकादि १४	

नाम संख्या	श्लोक	अंश
भृतकस्य ४ भृतकादि १५		
वार्त्तावहस्य २ वार्त्तावहादि १५		
भारिकस्य २ भारवाहादि १५		
नीचस्य १० विवर्णादि १६		
भृत्यस्य ११ भृत्यादि १७		
परपुष्टस्य ४ परचितादि १८		
मन्दस्य ६ मन्दादि १८		
दक्षस्य ६ दक्षादि १८		
चांडालस्य ५ चंडालादि १९		
स्वेच्छभेदानामेकैकं ३ भेदेति २०		
व्याघ्रस्य ४ व्याघ्रादि २१		
कुकुरस्य ७ कौलेयकादि २१		
उन्मत्तमुनः १ अलर्केति २२		
मृगयाप्रवीणमुनः १ श्वेति २२		
कुकुरस्त्रियः २ सरमादि २२		
ग्राम्यमूकरस्य १ विद्वरेति २३		
युवपशोः १ वर्करेति २३		
मृगयायाः ४ आब्धौदनादि २३		
सक्षतमृगस्य १ दक्षिणाविनि २४		
चौरस्य १० चौरादि २४		

अ०सं०	नाम संख्या	श्लोक
	चौरकर्मणः ४ चौरिकादि २५	
	चौरधनस्य १ लोप्तेति २५	
	मृगादिबंधनयंत्रस्य १ वीतंसेति २६	
	कूटयंत्रस्य २ उन्मायादि २६	
	मृगबंधिन्याः २ वागुरादि २६	
	रज्जोः ५ मुल्बादि २७	
	धट्टीयंत्रस्य २ उद्घाटनादि २७	
	वायदण्डस्य २ वेमादि २७	
	स्तत्रस्य २ स्तत्रादि २८	
	वस्त्रादिवाणस्य २ वाण्यादि २८	
	लेधादिशिल्पकर्मणः १ पुस्तेति २८	
	पुत्रिकायाः २ पंचालिकादि २९	
	पेटकस्य २ पिटकादि २९	
	मंजूषायाः २ पेडादि २९	
	भारयष्टेः २ विहंगिकादि २९	
	शिक्यस्य २ शिक्यादि ३०	
	उपानहः ३ पादुकादि ३०	
	अनुपदीनायाः १ सैवेति ३०	
	चर्मरज्जोः ३ नद्यादि ३१	
	कृशायाः १ अम्बेति ३१	

नाम संख्या	श्लोक
चांडालिकायाः ३ चांडालिकादि ३१	
स्वर्णादिनुलायाः २ नाराद्यादि ३२	
शणस्य ३ शणादि ३२	
पत्रपर्शोः २ ब्रश्चनादि ३२	
लूलिकायाः २ ईषिकादि ३२	
मूषायाः २ नैजसावर्तन्यादि ३३	
भस्त्रायाः २ भस्त्रादि ३३	
वेधनिकायाः २ आस्फोटन्यादि ३३	
कर्त्तव्याः २ कृपाण्यादि ३३	
वृक्षादनस्य २ वृक्षादनादि ३४	
टंकस्य २ टंकादि ३४	
ककचस्य २ ककचादि ३४	
आरायाः २ आरादि ३४	
मूर्म्याः ३ मूर्म्यादि ३५	
शिल्पस्य १ शिल्पेति ३५	
प्रतिविम्बस्य ८ प्रतिमानादि ३५	
उपमायाः २ उपमादि ३६	
समस्य ७ समादि ३६	
सदृशस्य ६ निमादि ३७	
वेतनस्य ११ कर्मण्यादि ३८	

[६७]

नाम संख्या	श्लोक
सुरायाः १३ सुरादि ३७	
अवदंशस्य ३ अवदंशादि ४०	
मद्यपानस्थानस्य ३ मद्यपानादि ४०	
मधुवारस्य २ मधुवारादि ४०	
मधुकमद्यस्य ४ मध्वासवादि ४१	
मद्यभेदस्य ३ भेदेयादि ४१	
सुराकल्कस्य २ मेदकादि ४१	
सुरासन्धानस्य २ सन्धानादि ४२	
सुरावीजस्य २ किण्वादि ४२	
सुराग्रभागस्य ३ कारेत्तरादि ४२	
आपानस्य २ आपानादि ४२	
चषकस्य ४ चषकादि ४३	
द्युतकारस्य ५ धूर्तादि ४३	
लघुकस्य २ लघुकादि ४४	
समिकस्य २ समिकादि ४४	
द्युतस्य ४ द्यूनादि ४४	
गृहस्य २ पणादि ४५	
पाशकस्य ३ अक्षादि ४५	
परिणायस्य १ परिणयेति ४५	
शरिफलकस्य २ अष्टापदादि ४६	

नाम संख्या	श्लोक	अंश
प्राणिद्युतस्य २ प्राणिद्युतादि ४६		
॥ इति मूढवर्गः ॥		
॥ द्वितीयकाण्डः समाप्तः ॥		
सुहृत्तिनः ३ सुहृत्त्यादि ३		
महाशयस्य २ महेश्वादि ३		
प्रशस्तमनसः २ हृदयात्वादि ३		
महेत्साहस्य २ महेत्साहादि ३		
विज्ञस्य १० प्रवीणादि ४		
पूज्यस्य २ पूज्यादि ५		
सांशयिकस्य २ सांशयिकादि ५		
दक्षिणार्धस्य २ दक्षणीयादि ५		
बहुप्रदस्य ४ वदन्त्यादि ६		
चिरजीविनः २ जैवानृकादि ६		
शाल्वस्य २ अन्तर्वाणादि ६		
परीक्षकस्य २ परीक्षकादि ७		
वरदानुः २ वरदादि ७		
हृष्टमनसः ४ हृष्टमाणादि ७		

अ०सू०	नाम संख्या	श्लोक
	दुर्मनसः ३ दुर्मनादि	८
	उत्कंठितस्य २ उत्कादि	८
	वृज्वाशयस्य २ दक्षिणादि	८
	सुकलस्य १ सुकलेति	८
	तात्पर्ययुक्तस्य ३ प्रसिनादि	९
	उत्सुकस्य २ इष्टार्थयुक्तादि	९
	स्यातमात्रस्य ३ प्रतीतादि	९
	कृतलक्षणस्य २ कृतलक्षणादि	१०
	वहुधनस्य ३ इभ्यादि	१०
	प्रभोः १० साम्यादि	१०
	वहुसमृद्धेः २ अधिकर्द्धादि	११
	कुटुंबिनः ३ कुटुम्ब्यापुनादि	११
	सिंहसंहतनस्य १ वरंगेति	१२
	निर्वार्यस्य १ निर्वार्येति	१२
	मूकस्य २ अवाचादि	१२
	पितृनुष्यस्य २ मनोजवादि	१३
	कूकुरस्य १ सत्कृत्येति	१४
	ओयुक्तस्य ४ लक्ष्मीवानादि	१४
	सिग्धस्य २ सिग्धादि	१४
	दयालोः ४ दयात्वादि	१५

नाम संख्या	श्लोक
स्वतंत्रस्य ५ स्वतंत्रादि	१५
परतंत्रस्य ४ परतंत्रादि	१६
अधीनस्य ५ अधीनादि	१६
वहुकरस्य २ खलपादि	१७
चिरक्रियस्य २ दीर्घस्त्रादि	१७
जाल्मस्य २ जाल्मादि	१७
कुराठस्य १ कुराठेति	१७
कर्मक्षमस्य २ कर्मक्षमादि	१८
क्रियावतः १ क्रियावानिति	१८
कर्मशीलस्य २ कार्मादि	१८
कर्मभूरस्य २ कर्मभूरादि	१८
कर्मण्यभुजः २ कर्मण्यभुजादि	१९
कर्मकारस्य १ कर्मकारेति	१९
मृतस्तानस्य २ अपस्तानादि	१९
आमिवाशिनः २ श्लेष्कलादि	१९
बुभुक्षितस्य ४ बुभुक्षितादि	२०
परत्रस्य २ परत्रादि	२०
भक्षकस्य ३ भक्षकादि	२०
औदारिकस्य २ आद्यूनादि	२१
आत्मभरेः २ आत्मभर्यादि	२१

नाम संख्या	श्लोक
सर्वान्नभोजिनः २ सर्वान्नीनादि २२	
गृध्राः ५ गृधुरित्यादि २२	
लोलुपस्य २ लोलुपादि २२	
सेन्मादस्य २ सेन्मादादि २३	
अविनीतस्य २ अविनीतादि २२	
मत्तस्य ४ मत्तादि २३	
कामुकस्य ७ कामुकादि २३	
वचनस्थितस्य ४ विधेयादि २४	
वश्यस्य २ वश्यादि २४	
विनीतस्य ३ निभृतादि २५	
धृष्टस्य ३ धृष्टादि २५	
प्रगल्भस्य २ प्रगल्भादि २५	
सलज्जस्य २ शालीनादि २६	
विलक्षस्य २ विलक्षादि २६	
अधीरस्य २ अधीरादि २६	
भीतस्य ४ भीतादि २६	
आशंसोः २ आशंसादि २७	
ग्रहीणः २ गृह्यान्त्यादि २७	
अङ्गालोः २ अङ्गाल्यादि २७	
पानुकस्य २ पनयात्तादि २७	

नाम संख्या	श्लोक	अ.सं.
लज्जाशीलस्य २ लज्जाशीलादि २८		
अभिवादकस्य २ वंदार्वादि २८		
हिंस्रस्य ३ शरार्वादि २८		
वर्द्धिष्णोः २ वर्द्धिष्णादि २९		
उत्पत्तिष्णोः २ उत्पत्तिष्णादि २९		
मण्डनस्य २ अलंकरिष्णादि २९		
भूष्णोः ३ भूष्णादि २९		
वर्त्तिष्णोः २ वर्त्तिष्णादि २९		
क्षिप्त्रोः २ निगकरिष्णादि ३०		
सांद्रस्निग्धस्य २ सांद्रस्निग्धादि ३०		
ज्ञातुः ३ ज्ञातादि ३०		
विकासिनः २ विकास्यादि ३०		
विस्तृत्वरस्य ४ विस्तृत्वरदि ३१		
सहिष्णोः ६ सहिष्णादि ३१		
क्रोधनस्य ३ क्रोधनादि ३२		
चण्डस्य २ चण्डादि ३२		
जागरूकस्य २ जागरूकादि ३२		
घूर्णितस्य २ घूर्णितादि ३२		
निद्रालोः २ स्वप्नजादि ३३		
निद्राणस्य २ निद्राणादि ३३		

अ० सू०	नाम संख्या	श्लोक
	परङ्मुखस्य २ परङ्मुखादि ३३	
	अधोमुखस्य २ अधोमुखादि ३३	
	देवपूजकस्य १ देवानामिति ३४	
	सर्वतो गच्छतः १ विष्वद्युडिति ३४	
	सधीचः १ येति ३४	
	निरस्यः १ निर्य्यडिति ३४	
	वक्तुः ३ वदादि ३५	
	वागीशस्य २ वागीशादि ३५	
	अनिवक्तुः ४ वाचोयुक्तिपद्मादि ३५	
	जल्पाकस्य ४ जल्पाकादि ३६	
	दुर्मुखस्य ३ दुर्मुखादि ३६	
	शक्नोः २ शक्नुरित्यादि ३६	
	अस्फुटवाचः २ लोहलादि ३७	
	कहदस्य २ गर्ह्यवाद्यादि ३७	
	कुवादस्य २ कुवादादि ३७	
	अस्वरस्य २ असौम्यस्वरदि ३७	
	शुद्धनस्य २ रवणादि ३८	
	नांदीवादिनः २ नांदीवाद्यादि ३८	
	जडस्य २ जडादि ३८	
	अनेडमूकस्य १ अनेडमूकेति ३८	

नाम संख्या	श्लोक
मौनशीलस्य २ नृलोशीलादि ३९	
नयस्य ३ नयादि ३९	
निःकासितस्य २ निःकासितादि ३९	
धिकृतस्य २ अपध्वस्तादि ३९	
आत्तगर्वस्य २ आत्तगर्वादि ४०	
दापितस्य ३ दापितादि ४०	
निरस्तस्य ३ प्रत्यादिष्टादि ४०	
वंचितस्य २ विप्रलब्धादि ४१	
भयमत्तसः ४ मत्तेहतादि ४१	
क्षताक्षेपस्य २ अधिक्षिप्तादि ४२	
बद्धस्य ३ बद्धादि ४२	
प्राप्तापदस्य २ आपन्नादि ४२	
भयद्रुतस्य २ कान्दिशीकादि ४२	
क्षारितस्य ३ आक्षारितादि ४३	
अस्थिरस्य २ संकलुकादि ४३	
व्यसनार्तस्य २ व्यसनार्तादि ४३	
व्याकुलस्य २ विहस्तादि ४३	
विह्वलस्य २ विह्वलादि ४४	
विवशस्य २ विवशादि ४४	
कर्णार्हस्य २ कर्णादि ४४	

नाम संख्या	श्लोक
आततायिनः १ संनद्ध इति ४४	
द्वेषस्य २ द्वेषादि ४५	
बध्यस्य ३ बध्यादि ४५	
विषार्हस्य १ विष्येति ४५	
मुसलार्हस्य १ मुसल्येति ४५	
पापचारस्य २ शिम्बिदानादि ४६	
चपलस्य २ चपलादि ४६	
दोषदर्शिनः २ दोषैकवृत्तादि ४६	
वक्ताशयस्य ३ निवृत्तादि ४६	
कर्णेजपस्य ३ कर्णेजपादि ४७	
दुर्जनस्य ३ दुर्जनादि ४७	
कूरस्य ४ नृशंसादि ४७	
धूर्तस्य २ धूर्तादि ४७	
अज्ञस्य ६ अज्ञादि ४८	
कदर्यस्य ५ कदर्यादि ४८	
दरिद्रस्य ५ निःस्वादि ४९	
याचकस्य ५ वनीयकादि ४९	
साहंकारस्य २ अहंकारवानादि ५०	
मुभान्वितस्य २ मुभंयादि ५०	
देवानां १ देवोपपादुकेति ५०	

नाम संख्या	श्लोक	अंश
जरयुजानां १ त्रिति ५०		
खेदजानां १ खेदजेति ५१		
अखडजानां १ पक्षीति ५१		
उद्भिदां १ उद्भिदेति ५१		
उद्भिदः ३ उद्भिदादि ५१		
सुन्दरस्य १२ सुन्दरादि ५२		
असेचनकस्य १ तदिति ५३		
अभीष्टस्य ६ अभीष्टादि ५३		
अधमस्य १३ निवृत्तादि ५४		
मलिनस्य ४ मलीमसादि ५५		
पवित्रस्य ३ पूतादि ५५		
विमलात्मकस्य २ बोधादि ५५		
शोधितस्य ५ निर्णिक्तादि ५६		
असारस्य २ असारदि ५६		
मूयस्य ४ मूयादि ५६		
मुख्यस्य १३ प्रधानादि ५७		
श्रेष्ठस्य ५ श्रेष्ठानादि ५८		
श्रेष्ठार्थवाचकस्य ७ व्याघ्रादि ५९		
अप्रधानस्य ३ अप्राग्यादि ५९		
विशोर्षस्य ९ विशंकादि ६०		

अ० सू०	नाम संख्या	श्लोक
	स्थूलस्य ४ पीनादि	६०
	अल्पस्य १४ सोकादि	६१
	अत्यल्पस्य ४ अल्पिष्ठादि	६२
	प्रचुरस्य १२ प्रभूतादि	६३
	शताव्यधिकस्य १ परःशनेति	६४
	गणनीयस्य २ गणनीयादि	६४
	गणितस्य २ संख्यानादि	६४
	संपूर्णस्य १४ समादि	६४
	निविडस्य ३ घनादि	६५
	विरलस्य ३ पेलवादि	६६
	समीपस्य १५ समीपादि	६६
	संयुक्तस्य ३ संसक्तादि	६८
	अतिसमीपस्य २ नेदिष्ठादि	६८
	दूरस्य २ दूरादि	६८
	अतिदूरस्य ३ दूरीयादि	६९
	दीर्घस्य २ दीर्घादि	६९
	वर्तुलस्य ३ वर्तुलादि	६९
	उन्नतानतस्य १ बंधुरेति	६९
	उच्चस्य ६ उच्चादि	७०
	वामनस्य ५ वामनादि	७०

नाम संख्या	श्लोक
नतस्य ३ अवायादि	७०
जिह्वास्य ११ अरुलादि	७१
वृजोः २ वृज्वादि	७२
व्यस्तस्य ३ व्यस्तादि	७२
नित्यस्य ५ शाश्वतादि	७२
स्थिरतरस्य ३ स्थासुरित्यादि	७३
कूटस्थस्य १ कालेति	७३
वृक्षादेः २ स्थावरदि	७३
जंगमस्य ६ चरिष्वादि	७४
चञ्चलस्य १० चलनादि	७४
अधिकस्य २ अनिरिक्तादि	७५
दृढसन्धेः २ दृढसंध्यादि	७५
कठिनस्य ७ ककवटादि	७६
प्रवृजस्य ३ प्रवृज्वादि	७६
पुराणस्य ५ पुराणादि	७७
नवीनस्य ७ प्रत्ययादि	७७
कोमलस्य ४ सुकुमारादि	७८
अनुगतस्य ४ अन्वगादि	७८
प्रत्यक्षस्य २ प्रत्यक्षादि	७९
अप्रत्यक्षस्य २ अप्रत्यक्षादि	७९

नाम संख्या	श्लोक
एकाग्रचित्तस्य ७ एकतानादि ७७	
आदेः ५ आद्यादि ८०	
अनस्य ६ अनादि ८१	
निःफलस्य २ मोघादि ८१	
व्यक्तस्य ४ स्पष्टादि ८१	
साधारणस्य २ साधारणादि ८२	
असहायस्य ३ एकाक्यादि ८२	
भिन्नस्य ६ अन्यतरादि ८२	
बहुप्रकारस्य २ उच्चावचादि ८३	
न्ययुक्तस्य २ उचंडादि ८३	
अरुंतुदस्य २ अरुंतुदादि ८३	
अबाधस्य २ अबाधादि ८३	
प्रतिकूलस्य ४ प्रसव्यादि ८४	
वामांगस्य २ वामादि ८४	
दक्षिणांगस्य २ अपसव्यादि ८४	
संकटस्य २ (४ इत्येके) } ८५	
संकटादि	
दुःप्रवेशस्य २ कलिलादि ८५	
संकीर्णस्य ३ संकीर्णादि ८५	
मुखितस्य २ मुखितादि ८५	

नाम संख्या	श्लोक	अंश
ग्रंथितस्य ३ ग्रंथितादि ८६		
विस्तृतस्य ३ विस्तृतादि ८६		
विस्तृतस्य २ व्यन्तर्गतादि ८६		
प्राप्तस्य २ प्राप्तादि ८६		
कंपितस्य ६ वेक्षितादि ८७		
क्षिप्तस्य ७ नृत्तादि ८८		
वेष्टितस्य २ परिक्षिप्तादि ८८		
चेरितस्य २ मूषितादि ८८		
प्रवृत्तस्य २ प्रवृद्धादि ८८		
न्यस्तस्य २ न्यस्तादि ८८		
गुणितस्य २ गुणितादि ८८		
उपचितस्य २ निदिग्धादि ८९		
गूढस्य २ गूढादि ८९		
गुण्डितस्य २ गुण्डितादि ८९		
द्रवीभूतस्य २ द्रुतादि ८९		
उत्तोलितस्य २ उद्गूर्णादि ८९		
शिक्यारेपितस्य २ काचितादि ८९		
घ्रातस्य २ घ्रातादि ९०		
चंदनादिलिप्तस्य २ दिग्धादि ९०		
उद्धृतस्य २ समुदक्तादि ९०		

अ.सं.	नाम संख्या	श्लोक	नाम संख्या	श्लोक
	वेष्टितस्य ५ वेष्टितादि ७०		गतानिलस्य १ निर्वानेति ७६	
	कुटिलीकृतस्य २ रुग्णादि ७१		परिणतस्य १ पक्वेति ७६	
	निशितस्य ४ निशितादि ७२		गूनस्य २ गूनादि ७६	
	पक्तस्य २ विनाशेन्मुखादि ७२		मूत्रितस्य २ मीढादि ७६	
	लज्जितस्य ३ ह्रीणादि ७२		पुष्टस्य २ पुष्टादि ७७	
	कृतवरणस्य २ वृतादि ७२		क्षान्तस्य २ क्षान्तादि ७७	
	संयोजितस्य २ संयोजितादि ७२		उद्धान्तस्य २ उद्धान्तादि ७७	
	प्राप्तस्य ३ प्राप्तादि ७२		दान्तस्य २ दान्तादि ७७	
	सुतस्य ४ स्यन्तादि ७२		शान्तस्य २ शान्तादि ७७	
	संकलितस्य २ संगूढादि ७२		प्रार्थितस्य २ प्रार्थितादि ७७	
	निन्दितस्य २ अवगीतादि ७३		बोधितस्य २ बोधितादि ७८	
	नानाविधस्य ४ विविधादि ७३		क्वादिनस्य २ क्वादि ७८	
	निन्दितमात्रस्य २ अवरीणादि ७४		पूजितस्य २ पूजितादि ७८	
	चूर्णीकृतस्य २ अवधस्तादि ७४		पूर्णस्य २ पूर्णादि ७८	
	सहजकृतस्य २ फाण्टादि ७४		क्लिष्टस्य २ क्लिष्टादि ७८	
	स्वनितस्य २ स्वनितादि ७४		समाप्तस्य २ अवसितादि ७८	
	बद्धस्य ६ बद्धादि ७५		दग्धस्य ४ पुष्टादि ७९	
	निःपक्तस्य २ निष्पक्तादि ७५		तनूकृतस्य ३ तृष्टादि ७९	
	मृतस्य १ क्षीरेति ७५		विद्धस्य ३ वेधितादि ७९	
	निर्वाणस्य १ निर्वाणेति ७६		कृतविचारस्य ३ विन्नादि ७९	

[७७]

नाम संख्या	श्लोक
निःप्रभस्य ३ निःप्रभादि १००	
विलीनस्य ३ विलीनादि १००	
सिद्धस्य ३ सिद्धादि १००	
दरितस्य ३ दरितादि १००	
सूतस्य ३ ऊतादि १०१	
नमस्कृतस्य ६ अर्हितादि १०१	
उपासितस्य ४ वरिवसितादि १०२	
संतप्तस्य ५ सन्तापितादि १०२	
प्रीतस्य ६ हृष्टादि १०३	
छिन्नस्य ८ छिन्नादि १०३	
गलितस्य ७ सस्तादि १०४	
प्राप्तस्य ६ लब्धादि १०४	
अन्वेष्टितस्य ५ अन्वेष्टितादि १०५	
आर्द्रस्य ७ आर्द्रादि १०५	
रक्षितस्य ६ त्रानादि १०६	
अवज्ञातस्य ५ अवगणितादि १०६	
व्यक्तस्य ६ व्यक्तादि १०७	
उक्तस्य ७ उक्तादि १०७	
विदिनस्य ७ बुद्धादि १०८	
अङ्गीकारस्य ११ करोक्तनादि १०८	

नाम संख्या	श्लोक	अंश
स्तुतस्य १२ ईक्षितादि १०९		
भक्षितस्य १४ भक्षितादि ११०		
क्षिप्रादिनामेकैकं ६ क्षेपिष्ठेति १११		
बाढादिनामेकैकं ६ साधिष्ठेति ११२		
॥ इति विशेष्यनिघ्नवर्गः ॥		
क्रियायाः २ कर्मादि १		
अविच्छेदक्रियायाः १ तदिति १		
साकल्यासंगवचनयोरेकैकं		
२ साकल्येति		
स्वाङ्गस्य २ यदृच्छादि २		
निर्हेतुस्थितेः १ हेत्विति २		
चिन्तापशमस्य ३ शमयादि ३		
तपःक्लेशसहस्य ३ दांत्यादि ३		
प्रसक्तकर्मणः १ अवदानेति ३		
काम्यदानस्य २ प्रवारणादि ३		
वशक्रियायाः २ वशक्रियादि ४		
कार्मणस्य २ मूलकर्मादि ४		
कंपनस्य २ विधूतनादि ४		
प्रीत्येनस्य ३ तर्पणादि ४		

अ०

नाम संख्या	श्लोक
परिवारणस्य ३ पर्याप्तदि ४	
सीवनस्य ३ सेवनादि ५	
विदारणस्य ३ विदरादि ५	
शपस्य २ आकोशनादि ६	
अनुभवस्य २ संवेदादि ६	
अभिव्याप्तेः २ संमूर्च्छनादि ६	
याज्ञायाः ४ याज्ञादि ६	
छेदनस्य २ वर्जनादि ७	
आनन्दनस्य ३ आनन्दनादि ७	
संप्रदायस्य २ आम्नायादि ७	
अपक्षयस्य २ क्षयादि ७	
ग्रहणस्य २ ग्रहादि ८	
इच्छायाः २ वशादि ८	
रक्षयाः २ रक्षणादि ८	
कणस्य ३ रणादि ८	
वेधनस्य ३ व्याधादि ८	
पाकस्य ३ पचादि ८	
आह्वानस्य २ हवादि ८	
वरणवेष्टनप्रार्थनानां २ वरादि ८	
हासस्य २ ओषादि ९	

नाम संख्या	श्लोक
नातेः २ नयादि ९	
जीर्णतायाः २ ज्यात्यादि ९	
भ्रमणस्य २ भ्रमादि ९	
वृद्धेः २ स्फात्यमदि ९	
ख्यातेः २ प्रथादि ९	
स्पर्शस्य २ स्पृष्ट्यादि ९	
सुखस्य २ सुखादि ९	
संपत्तेः २ रथादि १०	
स्फुरणस्य २ स्फुरणादि १०	
प्रसायाः २ प्रमित्यादि १०	
प्रसूतेः २ प्रसूत्यादि १०	
क्षरणस्य २ क्षोनादि १०	
आवासस्य २ क्रमयादि १०	
उत्कर्षस्य २ उत्कर्षादि ११	
सन्धानस्य २ संध्यादि ११	
आशयस्य २ विषयादि ११	
क्षेपणस्य २ क्षिपादि ११	
निराकरणस्य २ गीर्ण्यादि ११	
उद्यमस्य २ गुरुणादि ११	
उत्तमनस्य २ उन्नायादि १२	

नाम संख्या	श्लोक
अयणस्य २ अयादि	१२
जयस्य २ जयनादि	१२
भाषणस्य २ निगादादि	१२
महस्य २ माहादि	१२
उद्देशस्य २ उद्देशादि	१२
विमर्दनस्य २ विमर्दनादि	१३
अनुग्रहस्य २ अभ्युपत्त्यादि	१३
नियहस्य १ नियहेति	१३
अभियोगस्य २ अभियोगादि	१३
मुष्टिबंधनस्य २ मुष्टिबंधादि	१३
डिम्बस्य ३ डिम्बादि	१४
बन्धनस्य ३ बन्धनादि	१४
रेगादेः ३ स्पर्शादि	१४
अपकारस्य २ निकाशादि	१५
इंगितस्य ३ आकारादि	१५
परिणामस्य २ (४ इत्येके) परिणामादि	१५
विकृतेः ३ विकृत्यादि	१५
हानेः २ अपशारादि	१६
शोकरणस्य २ समाहारादि	१६

नाम संख्या	श्लोक	संख्या
प्रत्याहारस्य २ प्रत्याहारादि	१६	
विहारस्य २ विहारादि	१६	
अभिहारस्य २ अभिहारादि	१७	
शल्याद्युत्पादनस्य २ निर्वाहारादि	१७	
शङ्कुस्य २ अनुहारादि	१७	
व्ययस्य १ अयेति	१७	
प्रवाहस्य २ प्रवाहादि	१८	
बहिर्गमनस्य १ प्रवहेति	१८	
संयमनस्य ६ वियामादि	१८	
अभिचारस्य २ अभिचारादि	१९	
जागरणस्य २ जागर्ग्यादि	१९	
विघ्नस्य ३ विघ्नादि	१९	
निकटप्रयस्य २ उपप्रादि	१९	
उपभोगस्य २ निर्वेशादि	२०	
परिवेष्टनस्य २ परिसर्वादि	२०	
विभोगस्य २ विभुरादि	२०	
अभिप्रायस्य २ अभिप्रायादि	२०	
क्षेपणस्य २ संक्षेपणादि	२१	
विरुद्धकरणस्य २ पर्ववस्थादि	२१	
सर्वतोऽगमनस्य २ परिसर्यादि	२१	

नाम संख्या	श्लोक
स्थितेः ३ आस्थादि	२१
विस्तारस्य ३ विस्तारदि	२२
शब्दविस्तारस्य १ सेति	२२
अङ्गमर्दनस्य २ संवाहनादि	२२
विनाशस्य २ विनाशादि	२२
परिचयस्य २ संस्तवादि	२३
ब्रह्मादिविस्तारस्य २ प्रस्तादि	२३
धान्यादिसंचयस्य २ नौवाकादि	२३
सन्निधेः २ संनिध्यादि	२३
धान्यादिच्छेदनस्य ३ चवादि	२४
धान्यादिनिर्वृत्तीकरणस्य	२४
३ निष्ठावादि	
प्रस्तावस्य २ प्रस्तावादि	२४
चसरस्य २ चसरादि	२४
प्रजनस्य २ प्रजनादि	२५
प्रणयस्य २ प्रणयादि	२५
दुर्गतिक्रमस्य २ निष्क्रमादि	२५
दुर्गसंक्रमस्य २ संक्रमादि	२५
प्रत्युत्क्रमस्य २ प्रत्युत्क्रमादि	२६
उपक्रमस्य २ प्रक्रमादि	२६

नाम संख्या	श्लोक
आरंभस्य ३ (५ इत्येके) अ	२६
भ्यादानादि (प्रक्रमादिवा)	
त्वरायाः २ संभ्रमादि	२६
प्रतिबन्धस्य २ प्रतिबन्धादि	२७
अघोनयनस्य २ अवनायादि	२७
उपलंभस्य २ उपलंभादि	२७
लेपनस्य २ समालंभादि	२७
विप्रलंभस्य २ विप्रलंभादि	२७
दानस्य २ विलंभादि	२७
अतिप्रसिद्धेः २ विश्रावादि	२७
अवेक्षणस्य २ अवेक्षादि	२७
पाठस्य ३ निपाठादि	२७
आद्रीभावस्य ३ तेमादि	२७
क्लेशस्य ३ आदीनवादि	२७
संगमस्य ३ मेलकादि	२७
अन्वेषणस्य ५ संवीक्षणदि	२७
आलिंगनस्य ४ परिरंभादि	२७
दर्शनस्य ५ निर्वर्णनादि	२९
निराकरणस्य ४ प्रत्याख्यानादि	३१
यामिकसुप्तेः २ उपश्रयादि	३२

नाम संख्या	श्लोक
घृणायाः ४ अर्चनादि ३२	
व्यत्यासस्य ४ व्यत्यासादि ३३	
अतिक्रमस्य ४ पर्यायादि ३३	
भृत्यादि प्रेषणस्य १ प्रेषणेति ३४	
संस्त्रावस्य १ सेति ३४	
उद्धनस्य १ निघायेति ३५	
सम्बन्धस्य २ सम्बन्धादि ३५	
आविधस्य १ आविधेति ३६	
निघस्य १ तत्रेति ३६	
धान्याद्यूर्ध्वक्षेपणस्य २ उक्कारादि ३६	
निगारादीनामेकैकं ४ निगारेति ३७	
उपरमस्य ४ आरत्यादि ३७	
श्लेष्मादिवमनस्य ४ निष्ठेवादि ३७	
वेगस्य २ जवनादि ३८	
समाप्तेः २ सात्यादि ३८	
ज्वरस्य २ ज्वरादि ३८	
गवादि प्रेरणस्य २ उदजादि ३९	
आक्रोशनस्य १ अकरणिरिति ३९	
भैरवगवसमूहस्य १ गोत्रेति ३९	

नाम संख्या	श्लोक	अ.सं.
अचेतसंवृन्दानामेकैकं	} ४०	
२ आपूपिकेति		
मनुष्यवृन्दस्य १ मानवेति ४०		
सहायानां १ सहेति ४०		
हलवृन्दस्य १ हलेति ४१		
द्विजन्मवृन्दस्य २ ब्राह्मणादि ४१		
पर्णपुष्पवृन्दयोरेकैकं २ द्वयेति ४१		
खलवृन्दस्य २ खलिन्यादि ४२		
नृवृन्दस्य १ मानुष्यकेति ४२		
ग्रामादिवृन्दानामेकैकं ५ ग्रामेति ४२		
सहस्रादिवृन्दानामेकैकं	} ४३	
४ अपीति		

॥ इति संकीर्णवर्गः ॥

दीर्घकालस्य ३ चिरायादि १
पौनःपुन्यस्य ५ मुहुर्वादि १
तत्क्षणार्थस्य ७ सागादि २
अतिशयस्य ६ बलवदादि २
वर्जनस्य ६ पृथगादि ३

अ० सू०

नाम संख्या	श्लोक
हेत्वर्थस्य ४ वदादि	३
असकलार्थस्य २ चिदादि	३
कदाचिकस्य २ कदाचिदादि ४	
सहार्थस्य ५ सार्द्धमित्यादि ४	
आनुकूल्यस्य १ आन्विनि ४	
निरर्थकस्य २ वृथादि ४	
वितर्कार्थस्य ४ अहोइत्यादि ५	
प्रादपूरणार्थस्य ६ त्वादि ५	
पूजनार्थस्य २ स्वादि ५	
अह्नीत्यर्थस्य १ दिवेति ६	
रात्रावित्यर्थस्य २ दोषेति ६	
वक्तृत्वार्थस्य २ साच्चादि ६	
संबोधनार्थस्य ६ यादादि ७	
मध्यार्थस्य ३ समयादि ७	
अतर्कितार्थस्य १ अनेति ७	
अग्रार्थस्य ३ पुरसादि ७	
हविर्दानस्य ५ साहादि ८	
ईषदर्थस्य ३ किञ्चिदादि ८	
लोकात्तरार्थस्य २ प्रेयादि ८	
सादृश्यार्थस्य ६ वदादि ९	

नाम संख्या	श्लोक
विस्मयार्थस्य २ अहोइत्यादि ९	
मौनार्थस्य २ तूष्णीमित्यादि ९	
तत्कालस्य २ सद्यइति ९	
कल्याणार्थस्य ३ दिष्ट्यादि १०	
मध्यार्थस्य ३ अन्तरेइत्यादि १०	
बलात्कारार्थकस्य १ प्रसह्येति १०	
उचितार्थस्य २ सांप्रतादि ११	
अजस्रार्थस्य २ अभीक्ष्णादि ११	
निषेधार्थस्य ४ नह्यादि ११	
वारणार्थस्य ३ मास्मादि ११	
पक्षान्तरार्थस्य २ चेदादि १२	
तत्त्वार्थस्य २ अज्ज्ञादि १२	
प्राकाशार्थस्य २ प्रादुसादि १२	
अनुमत्यर्थस्य ३ ओमित्यादि १२	
सर्वतइत्यर्थस्य ४ समंततादि १३	
स्वकंदार्थस्य १ अकामेति १३	
सास्त्रयाज्ञीकारस्य १ अस्त्विति १३	
विरोधोक्तेः १ नन्विनि १४	
इष्टप्रश्नार्थस्य १ कचिदिनि १४	
निन्द्यमात्रस्य २ निःषमादि १४	

नाम संख्या	श्लोक
स्वात्मोपस्य २ यथास्वादिति १४	
असत्त्वार्थस्य २ मृषादि १५	
सत्त्वार्थस्य २ यथास्वादिति १५	
अवधारणार्थस्य ५ एवमादि १५	
अनीतार्थस्य १ प्रागिति १६	
निश्चयार्थस्य २ नूनमादि १६	
संवत्सरार्थस्य १ संवदिति १६	
अवरकालार्थस्य १ अवरेति १६	
अंगीकारस्य २ आमादि १६	
अल्पार्थस्य १ अल्पेति १७	
महदर्थस्य १ अहतीति १७	
वाङ्मन्यार्थस्य १ प्रायसिति १७	
असत्त्वार्थस्य १ अद्रुतेति १७	
सर्वदार्थस्य १ सनेति १७	
वाङ्मन्यार्थस्य १ वहिरिति १७	
अनीतार्थस्य १ स्मेति १७	
अदर्शनार्थस्य १ अस्तमिति १७	
विद्यमानार्थस्य १ अस्तोति १८	
शेषप्रसन्नस्य १ ऊडिति १८	
प्रसन्नार्थसंख्यनस्य १ उमिति १८	

नाम संख्या	श्लोक	अंश
चित्तकार्थस्य १ हूमिति १८		
रत्रिशेषार्थस्य १ उधेति १८		
नत्यर्थस्य १ नमसिति १८		
पुनरर्थकस्य १ पुनरिति १९		
निन्दार्थकस्य १ निन्देति १९		
प्रशंसनार्थस्य १ सुसुडिति १९		
दिनान्तार्थस्य १ सायमिति १९		
प्रभानार्थस्य २ प्रगेड्यादि १९		
निकटार्थस्य १ निकषेति १९		
पूर्ववर्षार्थस्य १ परुदिति २०		
पूर्वपूर्ववर्षार्थस्य १ परुदीति २०		
वर्तमानवर्षस्य १ ऐषमेति २०		
अस्मिन्नहनीत्यर्थस्य १ अद्येति २०		
पूर्वेऽह्निभवस्य १ अथेति २०		
उत्तरेऽह्निभवस्य १ उत्तरेति २०		
अपरेऽह्निभवस्य १ अपरेति २०		
अधरेऽह्निभवस्य १ तथेति २१		
अन्यदिनोत्पन्नस्य १ अन्येति २१		
अन्यतरस्मिन्नह्निभवस्य } २१		
१ अन्यतरेति		

नाम संख्या	श्लोक
इतरस्मिन्नहिभवस्य १ इतरेति २१	
उभयस्मिन्नहिभवस्य २	} २१
उभयद्युगदि	
परेऽहिभवस्य १ परेति २१	
गतेऽहिभवस्य १ ह्येति २२	
अनागतेऽहिभवस्य १	} २२
अनागतेति	
नत्परेऽहिभवस्य १ परश्चेति २२	
नस्मिन्कालेभवस्य २ तदेति २१	

नाम संख्या	श्लोक
तुल्यकालभवस्य १ युगपदिनि २२	
एककालभवस्य १ एकदेति २२	
सर्वकालभवस्य २ सर्वदेति २२	
अस्मिन्कालेभवस्य ५	} २३
एतर्ह्यादि	
पूर्वादिदिग्देशकालानां	} २३
नामेकैकं २ दिगिति	
॥ इत्यव्ययवर्गः ॥	

॥ ॐ ॥ श्रीगणेशायनमः ॥ यस्यज्ञानदयासिन्धोरगाधस्यानघागुणाः । सेव्य
 नामश्चयोधीरः सश्रियेचामृताय च ॥ १ ॥ समाहृत्यान्यतन्त्राणिसंक्षिप्तैः प्र
 तिसंस्कृतैः । सम्पूर्णमुच्यतेवैर्गन्नामलिङ्गानुशासनम् ॥ २ ॥ प्रायशोरूपभे
 देनसाहचर्याच्चकुञ्चित् । स्त्रीपुत्रपुंसकंशेयंतद्विशेषविधेः क्वचित् ॥ ३ ॥
 भेदाख्यानायनद्वन्द्वेनैकशेषेनसङ्करः । कृतोऽत्रभिन्नलिङ्गानामनुक्तानां क्र
 मादृते ॥ ४ ॥ त्रिलिङ्गात्रिष्वितिपदं मिथुनेतुदयोरिति । निषिद्धलिङ्गं
 शेषार्थत्वन्ताथादिनपूर्वभाक् ॥ ५ ॥ स्वरव्ययंस्वर्गनाकचिदिवचिदशाल
 याः । सुरलोकोद्योदिवैद्वेस्त्रियैस्त्रीवेत्रिपिष्टपम् ॥ ६ ॥ अमरनिर्ज
 रदेवास्त्रिदशविबुधाः सुराः । सुपद्माः सुमनसस्त्रिदिवेशादिवैकसः
 ॥ ७ ॥ आदिनेयादिविषदेलेखाअदिति नन्दनाः । आदित्याक्षभवाऽ
 स्त्रिणा अमर्त्या अमृतान्धसः ॥ ८ ॥ बर्हिर्मुखाः क्रतुभुजागीर्वाणादानवा
 रयः । बृहदारकादैवतानिपुंसिबादेवतास्त्रियाम् ॥ ९ ॥ आदित्यविश्वव

अम १

स्व १

अम१ सवस्तुविताभास्वरनिलाः । महारजिकसाध्याश्चरुद्राश्चगणदेवताः
 स्व१ ॥ १० ॥ विद्याधरेऽश्वरेयश्चरक्षीगन्धर्वकिन्नरः । पिशाचोगुह्यकःसि
 द्धोभूतोऽमोदेवयोनयः ॥ ११ ॥ असुरदैत्यदैतेयदनुजिन्द्रारिदानवाः ।
 शुक्रशिष्यादितिमुताःपूर्वदेवाःसुरदिषः ॥ १२ ॥ सर्वज्ञःसुगतोबुद्धो
 धर्मराजस्तथागतः । समन्तभद्रोभगवान्मारजिह्वोक्कजिज्जिनः ॥ १३ ॥
 षडभिज्ञोदशबलोऽद्वयवादीविनायकः । मुनीन्द्रःश्रीघनःशस्तामुनिः
 शाक्यमुनिस्तुयः ॥ १४ ॥ संशाक्यसिंहःसर्वार्थसिद्धःशौद्धोदनिस्वसः ।
 गौतमश्चार्कबन्धुश्चमायादेवीसुतश्चसः ॥ १५ ॥ ब्रह्मात्मभूःसुरज्येष्ठः
 परमेष्ठीपितामहः । हिरण्यगर्भोलोकेशःस्वयम्भूश्चतुराननः ॥ १६ ॥
 धाताज्योतिर्द्रुहिणोविरिञ्चिःकमलासनः । स्रष्टाप्रजापतिर्वधाविधाता
 विश्वसृष्टिधिः ॥ १७ ॥ विष्णुर्नारायणःकृष्णोवैकुण्ठोविष्टरश्रवाः । दा
 मोदरेहृषीकेशःकेशवोमाधवःस्वभूः ॥ १८ ॥ दैत्यारिःपुण्डरीकाक्षो
 गोविन्दोगुरुउध्वजः । पीताम्बरेऽच्युतःशार्ङ्गीविष्वक्सेनोजनार्दनः
 ॥ १९ ॥ उपेन्द्रइन्द्रावरजश्चक्रपाणिश्चतुर्भुजः । पद्मनाभोमधुरि
 पुर्वासुदेवस्त्रिविक्रमः ॥ २० ॥ देवकीमन्दनःशैरिःश्रीपतिःपुरुषो
 त्तमः । बनमालीबलिव्यंसीकंसारतिरधोक्षजः ॥ २१ ॥ विश्वम्भरः
 कैटभजिद्विधुःश्रीवत्सलाञ्छनः । वसुदेवोऽस्यजनकःसहवानकदुन्दु
 भिः ॥ २२ ॥ बलभद्रःप्रलम्बघ्नीबलदेवोऽच्युताग्रजः । रेवतीरमयोग

॥ ३ ॥

मः कामपालो हलायुधः ॥ २३ ॥ नीलाम्बरे रैहियेयस्तालाङ्कोमुसलीह
ली । सङ्कर्षणः सौरपाणिः कालिन्दो भेदने बलः ॥ २४ ॥ मदने मन्म
थोमारः प्रद्युम्नो मीनकेतनः । कन्दर्पो दर्पको ऽनङ्गः कामः पञ्चशरः
स्मरः ॥ २५ ॥ संवरिर्भनसिजः कुसुमेवुरनन्यजः । पुष्पधन्वारतिप
तिर्मकरध्वज आत्मभूः ॥ २६ ॥ ब्रह्मासूविश्वकेतुः स्यादनिहृद्ध उषा
पतिः । लक्ष्मीः पद्मालया पद्मा कमला श्रीर्हरिप्रिया ॥ २७ ॥ शङ्खो
लक्ष्मीपतेः पाञ्चजन्यश्चक्रं सुदर्शनः । कैमोदको गदा खड्गो नन्दकः कै
कुभो मणिः ॥ २८ ॥ गरुत्मान् गरु उस्ताश्चैवै नतेयः खगेश्वरः । ना
गान्तको विष्णुरथः सुपर्णः पन्नगाशनः ॥ २९ ॥ शम्भुरीशः पशुप
तिः शिवः शूलो महेश्वरः । ईश्वरः शर्व ईशानः शङ्करश्चन्द्रशेखरः
॥ ३० ॥ भूतेशः खण्डपरशुर्गिरिशो गिरिशो मृडः । मृत्युञ्जयः कृत्तिवा
साः पिनाको प्रमथाधिपः ॥ ३१ ॥ उग्रः कपर्दी श्रीकण्ठः शितिकण्ठः क
पालभृत् । वामदेवो महादेवो विरूपाक्षश्चिलोचनः ॥ ३२ ॥ कृशानुरे
तास्रर्वज्रो धूर्जटिर्नीललोहितः । हरः स्मरहरे भर्गश्चन्द्रकस्त्रिपुराण
कः ॥ ३३ ॥ गङ्गाधरो ऽन्धकरिपुः क्रतुध्वंसी वृषध्वजः । व्यामकेशो भ
वो भीमः स्थाणूरुद्र उमापतिः ॥ ३४ ॥ कपर्दी ऽस्य जटाजूटः पिनाको ऽ
जगवन्धनुः । प्रमथाः स्युः पारिषदा ब्राह्मीत्याद्यास्तुमातरः ॥ ३५ ॥ वि
भूतिर्भूतिरैश्वर्यमणिमादिकमष्टधा । उमाकात्यायनी गौरी काली चैव

अमर
ख १

अम१
१स्व

तीश्वरी ॥ ३६ ॥ शिवाभवानीरुद्राणीशर्वाणीसर्वमङ्गला । अपर्णी
पार्वतीदुर्गामृडानीचण्डिकाश्रिका ॥ ३७ ॥ विनायकोविघ्नराजदैमातुर
गणाधिपाः । अप्येकदन्तहेरम्बलम्बोदरगजाननाः ॥ ३८ ॥ क
र्तिकेयोमहासेनःशरजन्माषडाननः । पार्वतीनन्दनःस्कन्दःसेना
नीरगिभूर्गुहः ॥ ३९ ॥ बाहुलेयस्तारकजिह्मिशखःशिखिवाहनः ।
षाण्मातुरःशक्तिधरःकुमारःक्रौञ्चदारणः ॥ ४० ॥ इन्द्रोमरुत्वान्म
घवाविडौजाःपाकशासनः । बृद्धश्रवाःशुनासीरःपुरुहूतःपुरन्दरः
॥ ४१ ॥ जिष्णुर्लैखर्षभःशक्रःशतमन्युर्दिवस्पतिः । सूत्रामागोच
भिद्वज्जीवासवोवृत्रहावृषा ॥ ४२ ॥ वासोष्मत्तिसुरपतिर्बलारतिःशची
पतिः । जम्भभेदीहरिहयःस्वारदनमुचिस्तूदनः ॥ ४३ ॥ संक्रन्दनोदु
श्चावनस्तुराषारमेघवाहनः । आखण्डलःसहस्राक्षत्रभुक्तास्तस्यतुप्रिया
॥ ४४ ॥ पुलोमजाशचीन्द्राणीनगरीचमरावती । हयउच्चैःश्रवाःसूतो
मातलिर्नन्दनंवनं ॥ ४५ ॥ स्यात्पासादेवैजयन्तो जयन्तःपाकशासनिः
। ऐशवतेऽधमातङ्गैशवणाध्रमुवहन्नाः ॥ ४६ ॥ ह्यादिनीवज्रमस्त्रीस्या
त्कुलिशम्भिदुरम्पविः । शतकोटिःस्वरुःशम्बोदम्बोलिशनिर्दयोः
॥ ४७ ॥ व्योमयानंविमानोऽस्त्रीनारदाद्याःसुरर्षयः । स्यात्सुधर्मदेव
सभापीयूषममृतंसुधा ॥ ४८ ॥ मन्दाकिनीवियद्गङ्गास्वर्णदीप्तुरदीर्घिका ।
मेरुःसुमेरुर्हेमाद्रीरत्नसानुःसुरलयः ॥ ४९ ॥ पञ्चैतेदेवतरवोमन्दारः

पारिजातकः । सन्नानः कल्पवृक्षश्च पुंसि बाहुरिचन्दनम् ॥ ५० ॥ सनत्कुमा
 रैवेधात्रः स्वैर्वैद्यावश्विनी सुतो । नासत्यावश्विनौ दस्त्रावाश्विने यौ च ताव
 भौ ॥ ५१ ॥ स्त्रियां बज्रध्वंसरसः स्वैर्वैश्या उर्वशी मुखाः । हाहा हूहू श्वै
 वमाद्या गन्धर्वास्त्रिदिबौ कसाम् ॥ ५२ ॥ अग्निर्वैश्वानरे वह्निर्वीतिहेत्रो
 धनञ्जयः । कृपीटयोनिर्बलनो जातवेदास्तनूनपात् ॥ ५३ ॥ बर्हिः
 शुष्मा कृष्णवर्त्मा शिचिष्के शउषर्बुधः । आश्रयाशे वृहद्भानुः कृशानुः पाव
 कोऽनलः ॥ ५४ ॥ रोहिताश्वे वायुसखा शिखावानाश्रुशुक्षणिः । हिर
 ण्यरेता ऊतभुग्दहनो हव्यवाहनः ॥ ५५ ॥ सप्तार्चिर्द्दमुनाः शुक्रश्चित्र
 भानुर्विभावसुः । शुभिरपि त्तमैर्वस्तुवा उवो व उवानलः ॥ ५६ ॥ वह्ने
 र्द्वयोर्ज्वालकीलावर्चिर्हेतिः शिखास्त्रियाम् । त्रिषु स्फुलिङ्गेऽग्निकणः सन्ना
 पः संज्वरः समौ ॥ ५७ ॥ धर्मराजः पितृपतिः समवर्त्ती परेत्तद । कृता
 नो यमुना भ्राता शमनो यमराज्यमः ॥ ५८ ॥ कालोदण्डधरः श्राद्धदे
 धीवैव श्वतोऽन्तकः । राक्षसः कौशपः क्रव्यात्क्रव्यादोऽस्रप आशरः
 ॥ ५९ ॥ रविश्चरेण चिचरः कर्बुरेनिकषात्मजः । यातुधानः पुण्यजनो
 नैर्ऋतो यातुरक्षसी ॥ ६० ॥ प्रचेतावरुणः पाशीयादसं पतिरप्यतिः । श्व
 सनः स्पर्शेनो वायुर्मातरि श्वासदा गतिः ॥ ६१ ॥ पृषदश्चै गन्धवहो गन्ध
 वाहानिलाश्रुगाः । समीरमारुतमरुज्जगत्प्राणसमीरणाः ॥ ६२ ॥ नभ
 स्वदातपवनपवमानप्रभञ्जनाः । प्राणोपानः समानश्चोदानव्यानौ च वायवः

अम १

स्व १

अम१
ख १

॥ ६३ ॥ शरीरस्था इमेरं हस्तसोतुरयः स्य दः । जवोऽथ शीघ्रं त्वरितं
लघुश्चिप्रमरंदुतम् ॥ ६४ ॥ सत्वरंचपलंतूर्णमविलम्बितमाशुच । स
त्तेनारताश्रान्तसन्तताविरतानिशम् ॥ ६५ ॥ नित्यानवरताजस्रमप्य
थातिशयोभरः । अतिवेलभृशात्यर्थातिमाचोद्गाढनिर्भरम् ॥ ६६ ॥ तीव्रै
कान्तनितान्तानिगाढवाढदृढानिच । क्षीविशीघ्राद्यसत्वेस्यात्त्रिष्वेषांभेद
गामियत् ॥ ६७ ॥ कुवेरस्य म्वकसखोयक्षरजुह्यकेश्वरः । मनुष्यध
र्माधनदोरजराजोधनाधिपः ॥ ६८ ॥ किन्नरेशैवैश्रवणः पौलस्त्यो नर
वाहनः । यक्षैकपिङ्गैलविलश्रोदपुण्यजनेश्वरः ॥ ६९ ॥ अस्योद्यानं
चैत्ररथंपुत्रस्तुनलकूबरः । कैलासस्थानमलकापूर्वमानंतुपुष्पकम् ॥ ७० ॥
स्यात्किन्नरः किंपुरुषस्तुरङ्गवदनोमयुः । निधिर्नाशेवधिर्भेदाः पद्मशङ्खा
दयोनिधेः ॥ ७१ ॥ द्योदिवैदेस्त्रियावभ्रं व्योमपुष्करमम्बरम् । नभोऽ
न्तरीक्षं गनमनन्तं सुरवर्त्मखम् ॥ ७२ ॥ वियद्विष्णुपदम्बातुपुंस्याका
शविहायसी । दिशस्तुककुम्भः काष्ठाआशाश्च हरितश्चताः ॥ ७३ ॥
प्राच्यवाचीप्रतीच्यस्ताः पूर्वदक्षिणपश्चिमाः । उत्तरादिगुदीचीस्यात्दि
श्यनुचिषुदिग्भवे ॥ ७४ ॥ इन्द्रो वह्निः पितृपतिर्नैर्ऋतो वरुणो मरु
त् । कुवेरईशः पतयः पूर्वादीनाद्विशंक्रमात् ॥ ७५ ॥ ऐशवतः पुण्ड
रीको वामनः कुमुदोऽञ्जनः । पुष्पदन्तः सार्वभौमः सुप्रतीकश्चदिगा
जाः ॥ ७६ ॥ करिण्योऽभ्रमुः कपिलापिङ्गलानुपमाक्रमात् । ताम्र

॥ ७ ॥

कर्णीशुभदन्तीचाङ्गनाचाङ्गनावती ॥ ७७ ॥ क्लीषाव्ययं त्वपदिशंदिशे
र्मध्येविदिक्स्त्रियाम् । अभ्यन्तरं त्वन्नरलं चक्रवालानुमण्डलम् ॥ ७८ ॥
अभ्रमेघोवारिवाहः स्तनयितुर्व्वलाहकः । धारधरेजलधरस्तुतिवन्वा
रिदोऽम्बुभृत् ॥ ७९ ॥ घनजीमूतमुदिरजलमुग्धूमयोनयः । कादम्बि
नीमेघमालात्रिषुमेघभवेभ्रियम् ॥ ८० ॥ स्तनितंगर्जितमेघनिर्घोषेरसिता
दिच । शम्पाशतद्वदद्वादिन्यैरवत्यः क्षणप्रभा ॥ ८१ ॥ तडित्सौदामिनी
विद्युत्तच्चलाचपलापिच । स्फूर्जथुर्व्वज्रनिष्पेधेमेघज्योतिरिरिमदः ॥ ८२ ॥
इन्द्रायुधं शक्रधनुस्तदेव ऋजुरेहितम् । वृष्टिर्व्वर्षतदिघातेऽवग्राह्यवग्रहौ
समौ ॥ ८३ ॥ धारसम्पातआसारः शीकरेऽम्बुकणास्मृताः । वर्षापलस्तु
करकामेघच्छन्नेह्लिदुर्द्दिनम् ॥ ८४ ॥ अन्तर्द्धाव्यवधापुंसित्वनर्द्धिरपवा
रणम् । अपिधानतिरेधानपिधानाच्छादनानिच ॥ ८५ ॥ हिमांशुश्च
न्द्रमाश्चन्द्रइन्दुः कुमुदबान्धवः । विधुः सुधांशुः शुभ्रांशुरेषधीशेनि
शापतिः ॥ ८६ ॥ अजेजैवानृकः सेमोग्लौर्मृगाङ्कः कलानिधिः । दिजर
जः शशधरेनक्षत्रेशः क्षपाकरः ॥ ८७ ॥ कलानुषोडशेभागेविम्बोऽ
स्त्रोमण्डलं त्रिषु । भित्तं शकलखण्डेबापुंस्यर्द्धोऽर्द्धसमेऽंशके ॥ ८८ ॥
चन्द्रिकाकौमुदीज्योत्स्नाप्रसादस्तुप्रसन्नता । लाङ्कननुकलङ्काङ्कैचिह्नं ल
क्ष्मचलक्षणम् ॥ ८९ ॥ सुषमापरमाशोभाशोभाकानिर्द्युतिश्चुविः । अव
श्यायस्तुनीहारस्तुषारस्तुहिनंहिमम् ॥ ९० ॥ प्रालयं मिहिकाचाथहिमा

अम ९
स्व ९

अम१ नोहिमसंहतिः । शीतंगुणेतद्वर्थाः सुषीमः शिशिरेजडः ॥ ९१ ॥ तु
 ख १ वारः शीतलः शीतेहिमः सप्तान्यलिङ्गकाः । ध्रुवऔत्तानपादिः स्यादगस्त्यः
 कुम्भसम्भवः ॥ ९२ ॥ मैत्रावरुणिरस्यैवलोपामुद्रासधर्मिणी । नक्षत्रमृष्टं
 भंतरातारकाप्युडुबास्त्रियाम् ॥ ९३ ॥ दाक्षायण्योऽश्विनीत्यादितारअ
 श्वयुगश्विनी । रधाविशाखापुष्येतुसिध्यतिष्यौश्रविष्ठया ॥ ९४ ॥ समा
 धनिष्ठाः स्युः प्रौष्ठपदाभाद्रपदाः स्त्रियः । मृगशीर्षमृगशिरस्तस्मिन्नेवाग्रहा
 यणी ॥ ९५ ॥ इल्वलास्तच्छिरेदेशेतारकानिबसन्तियाः । बृहस्पतिः सुर
 ऋत्योर्गोष्पतिर्द्विषणोगुरुः ॥ ९६ ॥ जीवआङ्गिरसेवाचस्पतिश्चित्रशि
 खशिङ्गजः । श्रुक्रोदैत्यगुरुः काव्यउशनाभार्गवः कविः ॥ ९७ ॥ अङ्गार
 कः कुजेभौमोलोहिताङ्गो महीशुतः । ऐहिषेयोबुधः सौम्यः समैशैरिश
 नैश्वरे ॥ ९८ ॥ तमस्तुरङ्गः स्वर्भानुः सैहिकेयोविधुन्नुदः । सप्रर्षयोम
 रोच्यत्रिमुखाश्चित्रशिखशिङ्गनः ॥ ९९ ॥ रशीनामुदयोलग्नंतेतुमेषवृ
 षादयः । सूरसूर्य्यार्यमादित्यद्वादशात्मदिवाकरः ॥ १०० ॥ भास्कर
 हस्करवध्रप्रभाकरविभाकरः । भास्वदिवस्वत्सप्राप्स्वहरिदम्बोत्तरश्म
 यः ॥ १०१ ॥ विकर्तनार्कमार्तण्डमिहिररुणपूषणः । द्युमणिस्तरणिर्मि
 त्रश्चित्रभानुर्विरेचनः ॥ १०२ ॥ विभावसुर्ग्रहपतिस्त्रिषांपतिरहर्ष्यतिः
 । भानुर्हंसः सहस्रांशुस्तपनः सवितारविः ॥ १०३ ॥ माठरः पिङ्गलोद
 ण्डश्चण्डांशोः पारिपाश्विकाः । सूरसूर्योऽरुणोऽनूरुः काश्यपिर्गार्ड

॥ ५ ॥

गजः ॥ १०४ ॥ परिवेषस्तुपरिधिरुपसूत्यकमण्डले । किरणोत्समयूखा
 मृगभस्तिघृणिधृजयः ॥ १०५ ॥ भानुःकरेमरीचिःस्योपुंसयोर्दीधि
 तिःत्रियाम् । स्युःप्रभारुगुविस्त्रिड्भाभाश्चविद्युतिदीप्रयः ॥ १०६ ॥ रे
 विःशोचिरुभेक्तावेप्रकाशोद्योतआतपः । कोछंकवोछंमन्दोछंकदुछं
 विषुतदति ॥ १०७ ॥ तिमंतोक्ष्णंखरंतदन्मृगतृछामरीचिका । कालो
 दिष्टोप्यनेहपिसमयोप्ययपक्षतिः ॥ १०८ ॥ प्रतिपत्तद्वेदमेस्वीचितदा
 द्यास्तिथयोदयोः । घस्त्रोदिनाहनीवातुक्तीवेदिवसवासरे ॥ १०९ ॥ प्र
 त्यूषोऽहर्मुखंकल्यमूषःप्रत्यूषसीअपि । प्रभातञ्चदिनानेतुसायःसंध्यापि
 तृप्रहः ॥ ११० ॥ प्राह्लापरह्लमध्याह्नास्त्रिसंध्यमथशर्बरी । निशानि
 शोयिनोरविस्त्रियामाक्ष्णदाक्षपा ॥ १११ ॥ विभावरीतमस्त्रिन्यौर
 जनोयमिनोतमो । तमिस्त्रातामसीरविर्ज्यात्स्नीचन्द्रिकयान्विता
 ॥ ११२ ॥ आगामिवर्त्तमानाहर्गुक्तायांनिशिपक्षिणी । गणरचंनिशा
 बह्मप्रदेवोरजनोमुखम् ॥ ११३ ॥ अर्द्धरचनिशीथौदैदौयामप्रहरे
 सौमौ । सपूर्वसन्धिःप्रतिपत्पञ्चदश्योर्यदनरम् ॥ ११४ ॥ पक्षानौप
 ञ्चदश्यौदैपौर्णमासीतुपूर्णिमा । कलाहोनेसाऽनुमतिःपूर्णेणकानिशा
 करे ॥ ११५ ॥ अमावास्यात्वमावस्यादर्शःसूत्येन्दुसंगमे । सादृष्टेन्दुः
 सिनोवालोसानष्टेन्दुकलाकुहूः ॥ ११६ ॥ उपरगोग्रहेरज्जग्रस्तेत्विन्दौ
 षपूजिव । सोपल्लवोपरतौद्वावग्न्युत्पातउपाहितः ॥ ११७ ॥ एकयो

अम१

स्व१

अम १
स्व १

न्यापुष्यवनौदिवाकरनिशाकरौ । अष्टादशनिमेषास्तुकाष्टास्त्रिंशत्तुताः
कलाः ॥ ११८ ॥ तास्तुत्रिंशत्क्षणास्तेतुमुहूर्तौद्वादशास्त्रियाम् । नेतुचिं
शदहोरात्रःपक्षस्तेदशपञ्च च ॥ ११९ ॥ पक्षौपूर्वोपरौशुक्लकृष्णौ
मासस्तुतावुभौ । द्वाद्वैमाघादिमासौस्यादृतुस्तैरयनंत्रिभिः ॥ १२० ॥ अ
यमेवेगतिरुदक्क्षिणार्कस्यवत्सरः । समश्चिद्विदेकालेविषुवद्विषुव
श्चतत् ॥ १२१ ॥ पुष्यशुक्लपौर्णमासीपौषीमासेतुथचरा । नाम्नासपौषीमा
घाद्याश्चैवमेकादशापरे ॥ १२२ ॥ मार्गशीर्षसहामार्गआग्रहायणिक
श्वसः । पौषेनैषसहस्यौद्वातपामाघेऽथफाल्गुने ॥ १२३ ॥ स्यात्तपस्यः
फाल्गुनिकःस्याच्चैवेवैचिकोमधुः । वैशाखेमाध्वेराधोज्येष्ठेऽशुक्रःशुचि
स्त्वयम् ॥ १२४ ॥ आषाढेऽश्रावणेतुस्याश्रमाःश्रावणिकश्वसः । स्युर्नभस्यः
श्रौष्ठपदभाद्रभाद्रपदाःसमाः ॥ १२५ ॥ स्यादाश्विनइषोप्याश्वयु
जोपिस्तुकार्तिर्निके । वाऊलोर्जैर्कार्तिर्निकोहेमन्तःशिशिरोऽस्त्रिया
म् ॥ १२६ ॥ वसन्तेपुष्यसमयःसुरभिर्ग्रीष्मउष्णकः । निदाघउष्णो
पगमउष्णउष्णगमस्तपः ॥ १२७ ॥ स्त्रियांप्रावृट्स्त्रियांभूनिवर्षाअ
थशरत्स्त्रियाम् । षडमीऋतवःपुंसिमार्गादीनांयुगैःक्रमात् ॥ १२८ ॥
सर्व्वत्सरेवत्सरेऽष्टौहायनोऽस्त्रीशरत्समाः । मासेनस्यादहोरात्रःपैत्रो
वर्धेणदैवतः ॥ १२९ ॥ दैवेयुगसहस्रेद्देवाह्नःकल्पौतुतौन्द्याम् । म
न्त्रनरंतुदिव्यानांयुगानामेकसप्ततिः ॥ १३० ॥ सर्व्वर्तःप्रलयःकल्पः

क्षयः कल्याण इत्यपि । असौ पङ्कपुमान्पाप्मापापं किलिष कलमघम्
 ॥ १३१ ॥ कलुषं वृजिनैनाघमं होदुरितदुष्कृतम् । स्याद्धर्ममस्त्रियापु
 ण्यश्रेयसी सुकृतं वृषः ॥ १३२ ॥ मुषीनी प्रमदोर्ध्वः प्रमोदामोदल
 म्मदाः । स्यादानन्दयुरानन्दशर्मणा तसुखानि च ॥ १३३ ॥ श्वः
 श्रेयसं शिवं भद्रं कल्याणं मङ्गलं शुभम् । भावुकं भविकं भव्यं कुशलं क्षेम
 मस्त्रियाम् ॥ १३४ ॥ शस्तत्रायचिषुद्रव्योपापपुण्यसुखादिषु ।
 मतस्त्रिकामचर्चिकाप्रकाशमुद्धृतस्त्रजौ ॥ १३५ ॥ प्रशस्तवाचका
 न्यमून्ययः शुभावहे विधिः । दैवं दिष्टं भागधेयं भाग्यं स्त्रीनियतिर्विधिः
 ॥ १३६ ॥ हेतुर्नाकारणं बीजं निदानं त्वादिकारणम् । क्षेत्रज्ञात्मापु
 रुषः प्रधानं प्रकृतिः स्त्रियाम् ॥ १३७ ॥ विशेषः कालिकोऽवस्थागुणाः
 सत्त्वं रजस्तमः । जनुर्जननजन्मानि जनिरुत्पत्तिरुद्भवः ॥ १३८ ॥
 प्राणी तु चेत्तनो जन्मी जन्तु जन्तुशरीरिणः । जातिर्जातश्च सामान्यं व्य
 क्तिस्तु पृथगात्मिका ॥ १३९ ॥ चिन्तं तु चेतो हृदयं स्त्रानं हृन्मानसं म
 नः । बुद्धिर्मनीषाधिषणाधीः प्रज्ञाश्चेमुषीमतिः ॥ १४० ॥ प्रेक्षोपल
 भिश्चिन्तविषयिपञ्चाप्रिवेतनाः । धीर्द्धारणावती मेधा संकल्पः कर्म
 मानसम् ॥ १४१ ॥ चित्ताभेगो मनस्कारः चर्चा संख्याविचारणा । अ
 ध्याहारस्तर्कजहो विचिन्तित्वा तु संशयः ॥ १४२ ॥ संदेहदापरैवा
 यस्मै निर्णयनिश्चये । मिथ्यादृष्टिर्नास्ति कता व्यापादोद्देशचिन्तन

अम ९

स्व ९

अम१
ख १

॥ १४३ ॥ समौ सिद्धान्तरद्वान्नैशान्तिर्मिथ्यामतिर्धमः । संविदा
गूः प्रतिज्ञानं नियमाश्रवसं श्रवाः ॥ १४४ ॥ अङ्गीकारभ्युपगमप्रतिश्र
वसमाधयः । मोक्षेधोर्ज्ञानमन्यत्र विज्ञानं शिल्पशास्त्रयोः ॥ १४५ ॥
मुक्तिः कैवल्यनिर्वाणश्रेयोनिःश्रेयसामृतम् । मोक्षोऽपवर्गाथाज्ञान
मविद्याहंमतिस्त्रियाम् ॥ १४६ ॥ रूपं शब्दो गन्धरसस्पर्शाश्च विषया
अमी । गोचर इन्द्रियार्थाश्च ह्येषां विषयीन्द्रियम् ॥ १४७ ॥ कर्म
न्द्रियनुपायादिमनोनेत्रादिधीन्द्रियम् । तुवरस्तु कषायोऽस्त्री मधु
शेलवणः कटुः ॥ १४८ ॥ तिक्तोऽस्त्रश्चरसाः पुंसितद्वत्सुषुडमीत्रिषु
। विमर्द्दोऽप्येपरिमलोगन्धे जनमनोहरे ॥ १४९ ॥ आमोदः सोऽ
तिनिर्हारी वाच्यलिङ्गत्वमागुणात् । समाकर्षी तु निर्हारी सुरभिर्घ्राण
तर्पणः ॥ १५० ॥ इष्टगन्धः सुगन्धिः स्यादामोदीमुखवासनः । पू
तिगन्धस्तु दुर्गन्धो विस्त्रं स्यादामगन्धियत् ॥ १५१ ॥ शुक्लशुभ्रशुचि
श्वेतविशदश्येतपाण्डुरः । अवदातः सितोऽगौरेवलक्ष्मोधवलोऽ
र्जुनः ॥ १५२ ॥ हरिणः पाण्डुरः पाण्डुरीषत्याण्डुस्तु धूसरः । कृ
ष्णेनीलासितश्यामकालश्यामलमेचकाः ॥ १५३ ॥ पीतो गौरे हरि
द्रामः पालाशो हरितो हरित् । लोहितो रेहितो रक्तः शोणः कोकनद
च्छविः ॥ १५४ ॥ अव्यक्तगस्त्वरूपः श्वेतरक्तस्तु पाटलः । श्यावः
स्यात्कपिशेधूमधूमलौ कृष्णलोहिते ॥ १५५ ॥ कडारः कपिलः पिङ्ग

पिशङ्गैकद्रुपिङ्गलौ । चित्रं किम्रीरकलमाषशवलैताश्चकर्तुरे ॥ १५६ ॥
गुणेश्चुक्तादयः पुंसिगुणिलिङ्गास्तुतदिति । ब्राह्मीतुभारतीभाषागीर्वाणा
णीसरस्वती ॥ १५७ ॥ व्याहार उक्तिर्लिपितं भाषितं वचनं वचः । अ
पभंशोऽपशब्दः स्यात्तूशस्वेषश्च स्तुवाचकः ॥ १५८ ॥ तिङ्शुबन्त
चयोवाक्यं क्रियावाकारकान्विता । श्रुतिः स्त्रीवेद आम्नायस्त्रयोधर्मस्तुत
दिधिः ॥ १५९ ॥ स्त्रियामृक्सामयजुषो इति वेदास्त्रयस्त्रयोः । शि
क्षेत्यादि श्रुतेरङ्गमोङ्कारप्रणवौ समौ ॥ १६० ॥ इतिहासः पुरावृत्तमु
दात्ताद्यास्त्रयः स्वरः । आन्वीक्षिकीदण्डनीतीतर्कविद्यार्थशास्त्रयोः
॥ १६१ ॥ आख्यायिकोपलब्धार्थापुराणमन्त्रलक्षणम् । प्रबन्धक
ल्पनाकथाप्रवह्लिकाप्रहेलिका ॥ १६२ ॥ स्मृतिस्तुधर्मसंहितासमाह
तिस्तुसंग्रहः । समस्यातुसमासार्था किंवदन्ती जनश्रुतिः ॥ १६३ ॥
वार्ताप्रवृत्तिर्वृत्तान्त उदन्तः स्यादथाह्वयः । आख्याह्वेषाभिधानं च ना
मधेयञ्च नाम च ॥ १६४ ॥ हूतिरुक्तरणाह्वानं संहूतिर्वज्रभिः कृता ।
विवादो व्यवहारः स्यादुपन्यासस्तुवाङ्मुखम् ॥ १६५ ॥ उपोद्घातश्च
दाहारः शपनं शपथः पुमान् । प्रश्नोऽनुयोगः पृच्छा च प्रतिवाक्योत्तरे
समे ॥ १६६ ॥ मिथ्याभियोगो भ्राष्ट्यानमथ मिथ्याभिर्गंसनम् । अभि
शापः प्रणादस्तुशब्दस्यादनुगजः ॥ १६७ ॥ यशः कीर्तिः सम
श्चाचस्तवः स्तोत्रं नुतिः स्तुतिः । आग्नेडितं द्विस्त्रिहत्तमुच्चैर्दृष्टुं नुद्योषणा

अम१

स्व१

अम१ ॥ १६८ ॥ काकुःस्त्रियाविकारेयःशेकभोत्यादिभिर्धनेः । अवर्साक्षी
 ख १ पनिर्वाटपरीवादापवादवत् ॥ १६९ ॥ उपक्रोशोऽनुगुष्ठाचकुत्स
 निन्दाचगर्हणे । पारुष्यमतिवादःस्याद्भर्त्सनं त्वपकारगोः ॥ १७० ॥
 यःसनिद् उपालम्भस्तत्रस्यात्यरिभाषणम् । तत्र त्वाक्षारशायः
 स्यादाक्रोशेऽथैथुनं प्रति ॥ १७१ ॥ स्यादाभाषणमालापः प्रलापोऽनर्थ
 कंवचः । अनुलापो मुकुर्भाषाविलापः परिदेवनम् ॥ १७२ ॥ विप्र
 लापो विरोधोक्तिः संलापो भाषणं मिथः । सुप्रलापः सुवचनमपलाप
 स्तुनिहवः ॥ १७३ ॥ सदिशवाग्वाचिकं स्याद्वाग्मेदास्तु विषूतरे ।
 । उषतीवागकल्पाशी स्यात्कल्याणमुभात्मिका ॥ १७४ ॥ अत्यर्थमा
 धुरंसां त्वंसङ्गतं हृदयङ्गमम् । निहुरं परुषं ग्राम्यमश्लीलं सूतं प्रिये
 ॥ १७५ ॥ सत्येऽथसंकुलक्षिणे परस्परपराहते । लुप्रवर्णपदंगस्तं
 निरस्तं त्वरितोदितम् ॥ १७६ ॥ अमूकतंसनिष्ठे वमबद्धं स्यादनर्थ
 कम् । अनक्षरमवाचं स्यादाहंतं तु मृषार्थकम् ॥ १७७ ॥ अथक्षिप्र
 मविस्पष्टं वितथं त्वनृतं वचः । सत्यंतथ्यमृतं सम्यगमूनिविषुतदति
 ॥ १७८ ॥ शृङ्गेनिनादनिनदध्वनिध्वानरवस्वनाः । स्वाननिर्घो
 षनिर्द्वादनादनिस्वाननिस्वनाः ॥ १७९ ॥ आरवाणवसंरावविशवा
 अथमर्मरः । स्वनितेव स्वरपणीनां भूषणानामुशिञ्जितम् ॥ १८० ॥
 निक्वाणे निक्वाणः क्वाणः क्वाणः क्वाणनमित्यपि । वीणायाः क्वाणिते प्रादेः

प्रकाशः प्रकाशादयः ॥ १८१ ॥ कोलाहलः कलकलस्तिरश्वाशि
 तंरुतम् । स्त्रीप्रतिश्रुत्यतिश्वानेगीतंगानमिमिसमे ॥ १८२ ॥ निषाद
 र्धभगान्धारषडुमध्यमधैवताः । पञ्च मश्चेत्यमी सप्ततश्चीकरणेस्थि
 ताः स्वरः ॥ १८३ ॥ काकलीतुकलेस्तुद्वेभ्यनैतुमधुरस्फुटे । कला
 मन्द्रस्तुगभीरेतारेऽत्युच्चैस्त्रयस्त्रिषु ॥ १८४ ॥ समन्वितलयस्त्रे
 कतालौवीणातुवल्ग्वकी । विपञ्चीसातुतश्चीभिः सप्तभिः परिवदिनी
 ॥ १८५ ॥ ततंबीणादिकंवाद्यमानंरुंमुरजादिकम् । वंश्यादिकंतुमु
 धिरंकांस्यतालादिकंघनम् ॥ १८६ ॥ चतुर्विधमिदंवाद्यंवादिचातोद्य
 नामकम् । मृदङ्गामुरजाभेदास्त्वंक्यालिङ्गोर्द्धकास्त्रयः ॥ १८७ ॥
 स्याद्यशः पटहोऽक्काभेर्यामानकटुन्दुभी । आनकः पटहोऽस्त्री
 स्यात्कोशोबीणादिवादनम् ॥ १८८ ॥ बीणादण्डः प्रवालः स्यात्क
 कुभस्तुप्रसेवकः । कोलम्बकस्तुकायोस्याउपनाहोनिबन्धनम् ॥ १८९ ॥
 वाद्यप्रभेदाउमरुमडुडिगिडिमभर्भरः । मर्द्दलः पणवोऽन्येचन
 र्नेकीलासिकिसमे ॥ १९० ॥ विलम्बितंद्रुतंमध्यंतत्त्वमोघोघनंक्रमात्
 । तालः कालः क्रियामानंलयः साम्यमथास्त्रियाम् ॥ १९१ ॥ ताण्डवं
 जटनंनाट्यंलास्यंनृत्यंचनर्त्तनं । तैर्यत्रिकंनृत्यगीतंवाद्यंनाट्यमिदं
 त्रयम् ॥ १९२ ॥ भ्रुकुंसम्भ्रुकुंसम्भ्रुकुंसश्चेतिनर्त्तकः । स्त्रीवेषधा
 रीपुरुषोनाट्योक्तौगणिकाञ्जुका ॥ १९३ ॥ भगिनीपतिरवुत्तौभावोविद्या

अम१
 स्त्र १

॥ १६ ॥

अम१ नथावुकः । जनकोयुवराजस्तुकुमारेभर्तृदारकः ॥ १९४ ॥ राजाभट्टार
 स १ कोदेवस्तस्तुताभर्तृदारिका । देवीकृताभिषेकायामितरस्तुचमद्विनी
 ॥ १९५ ॥ अब्रह्मण्यमबध्यैतौराजश्यालस्तुरष्टियः । अम्बामाताऽ
 यबालास्यादास्तुर्यस्तुमारिषः ॥ १९६ ॥ अन्तिकाभगिनीज्येष्ठानि
 कानिर्वहणेसमे । हण्डेहजेहसाऽह्वाननीचंचेटोंसखोंप्रति ॥ १९७ ॥
 अङ्गहारेऽङ्गविक्षेपोव्यञ्जकाभिनयौसमौ । निर्वृतेत्वङ्गसत्वाभ्यांदेवि
 स्वाङ्गिकसात्विके ॥ १९८ ॥ शृङ्गारवीरकरुणाद्रुतहास्यभयानकाः
 । वीभत्सुरेद्रेचरसाः शृङ्गारः श्रुचिरुज्वलः ॥ १९९ ॥ उत्साहव
 र्द्धनोवीरः कारुण्यंकरुणाघृणा । कृपादयानुकम्पास्यादनुक्रोशोऽप्य
 थोहसः ॥ २०० ॥ हासोहास्यञ्चवीभत्संविहृतंविष्विद्वयम् । विस्मयो
 ऽद्रुतमाश्चर्यचित्रमप्यथभैरवम् ॥ २०१ ॥ दारुणभीषणभीष्मंदार
 भीमंभयानकम् । भयङ्करंप्रतिभयैरैद्रनूग्रममीत्रिषु ॥ २०२ ॥ चतुर्द
 शदरचासौभीतिभीःसाध्वसंभयम् । विकारेमानसोभावोऽनुभावोभा
 वबोधकः ॥ २०३ ॥ गर्वोऽभिमानोऽहंकारेमानश्चित्तसमुन्नतिः । अनाद
 रःपरिभवःपरिभावस्तिरस्त्रिया ॥ २०४ ॥ रीजवमाननावज्ञाअवहे
 लमस्तूर्क्षणम् । मन्दाहंहीस्त्रपाब्रीडा लज्जासापंचपान्यतः ॥ २०५ ॥
 क्षान्तिस्तितिक्षाऽभिध्यातुपरस्त्रविषयेस्पृहा । अक्षान्तिरीर्ष्याऽस्तूया
 तुदोषारेपोगुणेष्वपि ॥ २०६ ॥ वैरंविरेधोविद्वेषोमन्युशोकौतुमुकस्त्रि

॥ १७ ॥

याम् । पञ्चात्तापोऽनुतापश्च विप्रतीसार इत्यपि ॥ २०७ ॥ कोपक्रो
 धामर्षरेष प्रतिघातृ कुधौ स्त्रियाम् । श्रुचौ तु चरितेशी लमुन्मादश्चित्तवि
 भ्रमः ॥ २०८ ॥ प्रेमानाप्रियता हार्दं प्रेमस्नेहोऽथ दोहदम् । इच्छा
 कांक्षा स्पृहे हानृद्धाञ्छालिप्सा मनोरथः ॥ २०९ ॥ कामोऽभिलाषस्तर्ष
 श्वसमहानूला लसादयोः । उपाधिर्नाधर्मचिन्ता पुंस्याधिमनसी व्यथा
 ॥ २१० ॥ स्याच्चिन्ता स्मृतिरध्यानमुत्कर्णोत्कलिकेसमे । उत्साहोऽध्य
 वसायः स्यात्सर्वोर्ध्वमतिशक्तिभाक् ॥ २११ ॥ कपटोऽस्त्रीव्याजदम्भो
 पधयश्छद्मकैतवे । कुसृतिर्निकृतिः शाठ्यं प्रमादोऽनवधानता ॥ २१२ ॥
 कौतूहलं कौतुकञ्च कुतूहलम् । स्त्रीणां विलासविवेकविभ्रमाल
 लितं तथा ॥ २१३ ॥ हेलालीलेयमोहावाः क्रियाः शृङ्गारभावजाः । द्रव
 केलिपरीक्षासाः क्रीडालीलाचनर्मच ॥ २१४ ॥ व्याजोपदेशे लक्षञ्च क्री
 डाखेलाचकूर्दनम् । घर्मे निदाघः स्निहः स्यात्पलयो नष्टचेष्टता ॥ २१५ ॥
 अवहित्थाकारगुप्तिः समौ संवेगसंभ्रमौ । स्यादाकुरितकंहासः सोत्पासः
 समनाक्स्मितम् ॥ २१६ ॥ मध्यमं स्याद्विहसितं रेमाञ्चो लोमहर्षणम् ।
 क्रन्दितं रुदितं कुट्टं जृम्भस्तुत्रिषु जृम्भणम् ॥ २१७ ॥ विप्रलम्भो विसंवा
 दो रिङ्गणस्खलने समे । स्यान्निद्राशयनं स्वापः स्वप्नः संवेश इत्यपि
 ॥ २१८ ॥ तन्द्री प्रमीला भ्रुकुटिर्भ्रुकुटी भ्रुकुटिः स्त्रियः । अदृष्टिः स्या
 दसौम्येऽक्षिणसंसिद्धिप्रकृती त्विमे ॥ २१९ ॥ स्वरूपञ्च स्वभावश्च

अम१

ख १

अम१

ख २

पा २

निसर्गश्चाथवेपथुः। कम्पोऽथक्षणाउद्धर्षामहउद्धवउत्सवः॥ २२० ॥

इतिस्वर्गवर्गः

अधोभुवनपातालबलिसद्वारसातलम् । नागलोकोऽथकुहरंशुषिरं
विवरंबिलम् ॥ १ ॥ किदंनिर्व्यथनरेकरंधंश्वभ्रंवपाशुषिः । गर्तावटै
भुविश्वमेसरंध्रेषुषिरंचिषु ॥ २ ॥ अन्धकारेऽस्त्रियांश्चानंतमिस्रंतिमिरंत
मः । श्वानेगाढेऽन्धतमसंक्षीणेऽवतमसंतमः ॥ ३ ॥ विष्वक्सुता
मसंतागाःकाद्रवेयास्तदीश्वरः । शेषोऽननोवास्तुकिस्तुसर्प्यराजोऽथ
गोनसे ॥ ४ ॥ तिलित्सःस्यादजगरेशयुर्वाहसइत्युभौ । अलगर्द्धो
जलव्यालःसमैरजिलडुण्डुभौ ॥ ५ ॥ मालुधानोमातुलाहिर्निर्मुक्तोमु
क्तकञ्चुकः । सर्पःपृदाकुर्मुजगोभुजंगोहिर्बुजङ्गमः ॥ ६ ॥ आशी
विषोविषधरश्चक्रोव्यालःसरीसृपः । कुण्डलीगूढपाञ्चक्षुःश्रवाःकाको
दरःफणी ॥ ७ ॥ दर्बीकरेदीर्घपृष्ठेदंदशूकोबिलेशयः । उरगः
पन्नगेभोगोजिह्वागःपवनाशनः ॥ ८ ॥ विष्वाहेयंविषाण्यादिस्फ
टायांतुफणाद्वयोः । समैकञ्चुकनिर्मकोश्चेत्सुगरलंविषम् ॥ ९ ॥ पुं
सिल्लीवेचकाकोलकालकूटहलाहलाः । सारेष्टिकःशैलिकवेयोब्रह्म
पुत्रःप्रदीपनः ॥ १० ॥ दारदोवत्सनामश्वविषमेदाअमीनव । वि
ष्वेदोऽजाङ्गुलिकोव्यालग्राह्याहितुण्डिकः ॥ ११ ॥ स्यान्नारकस्तुन

रकोनिरयो दुर्गतिः स्त्रियाम् । तद्देदास्तपनावोचिमहर्गैरवरैरवाः ॥ १२ ॥
 संघातः कालस्तु वच्चेत्याद्याः सत्त्वास्तु नारकाः । प्रेतावैतरणी सिन्धुः स्या
 दलक्ष्मीस्तु निर्वर्तितः ॥ १३ ॥ विष्टिणजूः कारणातु यातनातीव वेदना ।
 पीडाबाधाव्यथा दुःखममा न स्थं प्रसूतिजम् ॥ १४ ॥ स्यात्कष्टं कृच्छ्रमा
 भीलं विष्वेपां भेद्यगामियत् । समुद्रोऽभिरकूपारः पाणवारः सरित्पतिः ॥ १५ ॥
 उदन्वानुदधिः सिन्धुः सरस्वान्सागरेऽर्णवः । रत्नाकरे जलनिधिर्यथा
 दः पतिरपां पतिः ॥ १६ ॥ तस्य प्रभेदाः क्षीरेदोलवणोदस्तथापरे ।
 आपः स्त्रीभूमिवा वारिसलिलं कमलं जलम् ॥ १७ ॥ पयः कीलालम
 मृतं जीवनं भुवनं वनम् । कवन्धमुदकं पाथः पुष्करं सर्वतो मुखम् ॥ १८ ॥
 अभोऽर्णवो यपानीयनीरक्षीरम्बुशम्बरम् । मेघपुष्पं घनरसस्त्रिषु
 द्वे आप्यममयम् ॥ १९ ॥ भङ्गस्तरङ्गजर्मिर्वास्त्रियां वीचिरथोर्मिषु ।
 महत्सूत्रो लकृन्ने लो स्यादावर्त्ताऽम्भसां भ्रमः ॥ २० ॥ पृषन्निविन्दु
 पृषताः पुमांसो विनुषः स्त्रियः । वक्राणि पुटभेदाः सृर्धमाश्च जलनिर्गमाः
 ॥ २१ ॥ कुलं रोधश्चतीरञ्च प्रतीरञ्च तटं त्रिषु । पाणवारे परवर्वाचीतीरे
 यावन्तदन्तरम् ॥ २२ ॥ द्वीपोऽस्त्रियामन्तरीयं यदन्तर्वारिणस्तटम् ।
 नैयोऽस्थितं तत्पुलिनं सैकतं सिकतामयम् ॥ २३ ॥ निषद्वरस्तु जम्बालः
 पङ्कोऽस्त्रीशादकहर्मौ । जलोच्छ्वासाः परीवाहाः कूपकास्तु विदारकाः
 ॥ २४ ॥ नाव्यं त्रिलिङ्गं नैतार्ये स्त्रियां नैस्त रणिस्तारिः । उडुपंतुल्लवः

अम १
 पा २

अम१
पा २

कोलःस्रोतोऽम्बुसरणंस्वतः ॥ २५ ॥ आतरस्तरपण्यंस्यात्द्वेणीका
काम्बुगहिनी । सांयात्रिकःपोतवणिककूर्सधारस्तुनाविकः ॥ २६ ॥ नि
यामकाःपोतवाहाःकूपकोगुणवृक्षकः । नौकादण्डःक्षेपणिःस्यादरित्रं
केनिपातकः ॥ २७ ॥ अभिःस्त्रीकाष्ठकुहालःसेकपात्रंतुसेचनम् । त्रि
ध्वगाधात्पसन्नोऽच्छःकलुषोऽनच्छाविलः ॥ २८ ॥ निम्नंगभीरंग
भीरमुत्तानंतदिपर्यये । अगाधमतलस्पर्शकैवर्त्तदासधीवरैः ॥ २९ ॥
आनायःपुंसिजालंस्यात्तण्णस्तुत्रंपवित्रकम् । मत्स्याधानीकुवेणीस्या
द्वडिशंमत्स्यवेधनम् ॥ ३० ॥ पृथुरेमाभ्रधोमत्स्योमीनोवैसारिणोऽ
ण्डजः । विसारःशकलीचाद्यगडकःशकुलार्भकः ॥ ३१ ॥ सहस्रदं
ष्टुःफाठीनउलूपोशिष्टुकःसमौ । नलमीनश्चिलिचिमःप्रोक्षीतुशक
रीद्वयोः ॥ ३२ ॥ शुद्राण्डमत्स्यसंघातःपोताधानमथोभ्रषाः । रेहिता
मद्गुरःशालीरजीवःशकुलस्तिमिः ॥ ३३ ॥ तिमिङ्गिलादयश्चाथया
दांसिजलजन्तवः । तद्देदाःशिष्टुमारेद्रशंकवोमकरद्वयः ॥ ३४ ॥
स्यात्कुलीरःकर्कटकःकूर्मेकमठकच्छपौ । ग्राहोऽवहारेनक्रस्तुकु
म्भीरेऽथमहीलता ॥ ३५ ॥ गण्डूपदःकिञ्चुलुकोनिहाकागोधिकासमे ।
रक्तपातुजलौकायांस्त्रियांभूनिजलौकसः ॥ ३६ ॥ मुक्तास्फोटःस्त्रियां
श्रुक्तिःशंखःस्यात्कम्बुरस्त्रियाम् । शुद्राःशंखाःशंखनखाःशम्बूकाजल
श्रुक्तयः ॥ ३७ ॥ भेकेमण्डूकवर्धभूशालूरस्रवदर्दणः । शिलीगण्डू

पदीभेकीवर्षाभीकमठीदुलिः ॥ ३८ ॥ महुरस्यप्रियाशृङ्गीदुर्नामादौ
 र्धकोविका । जलाशयाजलाधारस्तुचागाधजलोद्भूतः ॥ ३९ ॥ आह
 वस्तुनिपानंस्यादुपकूपजलाशये । पुंसेवाऽन्धुग्रहीकूपउदपानंतु
 पुंसिवा ॥ ४० ॥ नेमिस्त्रिकाऽस्यवीनाहोमुखबन्धनमस्ययत् । पुष्क
 रिण्यांतुषातंस्यादखातंदेवखातकम् ॥ ४१ ॥ पद्माकरस्तडागोऽस्त्रीका
 सारःसरसीसरः । वेशन्तःपल्लवंचाल्पसरेवापीतुदीर्घिका ॥ ४२ ॥ खे
 यंतुपरिखाऽधारस्त्वम्भसांयत्रधारणम् । स्यादालवालमावालमावापो
 ऽथनदीसरित् ॥ ४३ ॥ तरङ्गिण्यौशैवलिनीतटिनीहृदिनीधुनी । स्त्रो
 तस्वनीदीपवतीस्ववन्तीनिम्नगाऽपगा ॥ ४४ ॥ गङ्गाविष्णुपदीजह्नु
 तनयासुरनिम्नगा । भागीरथीविपथगाविस्त्रोताभीष्मसूरपि ॥ ४५ ॥
 कालिन्दीसूर्य्यतनयायमुनाशमनस्वसा । रेवानुनर्मदासेमोद्भवामे
 कलकन्यका ॥ ४६ ॥ करतोयासदानीरवाऊदसैतवाहिनी । शितद्रु
 म्पुशतद्रुःस्यादिपाशानुविपाट्स्त्रियाम् ॥ ४७ ॥ शोणोहिरण्यवाऊः
 स्यात्कुल्याल्पाकृत्रिमासरित् । शरवतीवेचवतीचन्द्रभागासरस्वती
 ॥ ४८ ॥ कावेरीसरितोऽन्याश्चसंभेदःसिन्धुसंगमः । दयोःप्रणालीपयस
 ःपदव्यांविषुतूत्रै ॥ ४९ ॥ देविकायांसरय्वाञ्चभवेदाविकसारैवा ।
 सौगन्धिकंतुकल्लारंरुहन्नकरक्तसंध्यकम् ॥ ५० ॥ स्यादुत्पलंकुवलयमथ
 नीलाम्बुजमव । इन्द्रीवरंचनीलेऽस्मिन्सितेकुमुदकैरवे ॥ ५१ ॥ शालू

अमर
 प्रा २

अम १ कमेपांकटुः स्यात्वारिपर्यंतिकुम्भिका । जलनीलीतुषैवालशैवलेऽथकु
पा २ मुदती ॥ ५२ ॥ कुमुदिन्यां नलिन्यां तु विसिनीपद्मिनीमुखा । वापुंसिपद्मां
नलिनमरविन्दं महोत्पलम् ॥ ५३ ॥ सहस्रपत्रं कमलं शतपत्रं कुशेशयम् ।
यङ्गेरुहं तामरसंसारसंसारसीरुहम् ॥ ५४ ॥ विसप्रस्तू नरजीवपु
ष्करम्भोरुहाणि च । पुण्डरीकं सिताम्भोजमथ रक्तसरोरुहे ॥ ५५ ॥
रक्तोत्पलं कोकनदं नालानालमथास्त्रियाम् । मृणालं विसमञ्जादिकदम्बे
षण्डमस्त्रियाम् ॥ ५६ ॥ करहाटः सिपाकटुः किंजल्कः केसरेऽस्त्रियाम् ।
संवर्तिका नवदलं वोजकोषो वण्टकः ॥ ५७ ॥ चक्रं स्वर्णमदिकाल
धीशब्दादिसनाढ्यकम् । पातालभोगिनरकवारिचैवानुसंगतम् ॥ ५८ ॥
इत्यमरसिंहकृतौ नामलिङ्गानुशासने । स्वरदिकाण्डः प्रथमः साङ्ग एव
समर्थितः ॥ ५९ ॥

इति पातालवर्गः ॥ ६० ॥

अम २ वर्गाः पृथ्वी पुरश्चामृद्वनौषधिमृगादिभिः । नृब्रह्माश्च त्रिविष्टम्भैः साङ्गैः
भू १ पाङ्गैरिहोदिताः ॥ १ ॥ भूर्भूमिरचलानन्तारसाविश्वं भणस्थिर । धरधरि
त्रोधरणिः क्षोणी ज्याकाश्यपीक्षितिः ॥ २ ॥ सर्वसहावस्तुमती वस्तुधा
त्री वस्तुन्धरा । गोत्राकुः पृथिवी पृथ्वीक्ष्माऽवनिर्मेदिनीमही ॥ ३ ॥ मृन्मृ
त्तिकाप्रशस्तामृत्सामृत्स्ना च मृत्तिका । उर्वरा सर्वशस्याद्यास्यादूषः

क्षारमृत्तिका ॥ ४ ॥ जषवानूपरेद्वावप्यन्यलिङ्गैः स्थलं स्थली ।
समानौ मरुधन्वानौ द्देखिलाप्रहते समे ॥ ५ ॥ त्रिष्वथो जगती लोको
विष्टपंभुवनं जगत् । लोकोऽयं भारतं वर्षेण एव त्वास्तु योऽबधे ॥ ६ ॥
देशः प्राग्दक्षिणः प्राच्य उदीच्यः पश्चिमोत्तरः । प्रत्यनोस्तेच्छ देशः
स्यान्मध्यदेशस्तु मध्यमः ॥ ७ ॥ आर्यावर्तः पुण्यभूमिर्मध्याविंध्य
हिमागयोः । नोवृज्जनपदो देशविषयौ तूपवर्तनम् ॥ ८ ॥ त्रिष्वगो
कान्न उपायेन द्वात्रिंशल इत्यपि । कुमुदान् कुमुदप्रायेवेतस्वान्वज्जुवे
तस ॥ ९ ॥ शाद्वलः शाद्वहरिते सज्जवाले तु पंकिलः । जलप्रायमनूपं
स्यात्पुंसिकच्छ सथाविधः ॥ १० ॥ स्त्रीशर्करा शर्करिलः शर्करः शर्करा
वति । देश एवादिमावेवमुन्नेयाः सिकतावति ॥ ११ ॥ देशे नद्यश्चुवृष्ट्य
स्तु सम्यन्नब्रीहिपालितः । स्यान्नदीमातृको देवमातृकश्च यथाक्रमम् ॥ १२ ॥
सुरादिदेशे जन्वान् स्यान्ततोऽन्यत्र जवान् । गोष्ठंगोस्थानकान्तुगो
ष्ठीनंभूतपूर्वकम् ॥ १३ ॥ पर्यन्तभूः परिसरः सेतुरलौखिया पुमान् । वा
मलूरश्च नाकुश्च वल्मीकं पुन्नपुंसकम् ॥ १४ ॥ अयनं वर्त्ममार्गाश्च पन्था
नः पदवीस्तितिः । सरणिः पद्धतिः पट्टावर्त्मन्येकपदीति च ॥ १५ ॥ अति
पन्थाः सुपन्थाश्च सत्यथश्चार्चितेऽध्वनि । व्यध्वेदुरध्वेविपथः कदध्वाका
पथः समाः ॥ १६ ॥ अपन्थास्त्वपथं तुल्येष्मृंगाटकचतुःष्यथे । प्रान्तरं
दूरंभूयोऽध्वाकान्तरं वर्त्मदुर्गमम् ॥ १७ ॥ गव्यूतिः स्त्रीक्रोशयुगं नवः

अमर

५९

अम ३ किष्कुचतुःशतम् । घंटापथः संसरणं तत्पुरस्थोपनिष्करम् ॥ १८ ॥

भू १ इतिभूमिवर्गः

पु २ पूःस्त्रीपुरीनगर्थीबाप त्तनंपुठभेदनम् । स्थानीयनिगमोऽन्यत्रुयन्मू
 लनगणपुरम् ॥ १ ॥ तच्छाखानगरंवेशेवेश्याजनसमाश्रयः । आ
 पणस्तुनिषद्यायांविपणिःपण्यवीथिका ॥ २ ॥ रथ्याप्रतोलीविशिखास्या
 चयोवप्रमस्थियाम् । प्राकारेवरणःसालःप्राचीरंप्रान्तोवृत्तिः ॥ ३ ॥ मि
 त्तिःस्त्रीकुड्यमेडूकंयदनन्धस्तकीकसम् । गृहगेहोदवसितंवेश्मसदा
 निकेतनम् ॥ ४ ॥ निशान्तवस्त्यसदनंभवनागारमन्दिरम् । गृहाःपुंसि
 चभूम्येवनिकायनिलयालयाः ॥ ५ ॥ वासःकूटोदयोःशालासभासंजव
 मन्विदम् । चतुःशालमुनीनांतुपर्णशालोठजोऽस्थियाम् ॥ ६ ॥ चैत्यमा
 यतनंतुल्येवाजिशालातुमन्दुर । आवेशनंशिल्पशालाप्रपापानीयशालि
 का ॥ ७ ॥ मठच्छात्रादिनिलयोगज्ञातुमदिरगृहम् । गर्भगारंवासगृ
 ह्मरिष्टंस्तुतिकागृहम् ॥ ८ ॥ वातायनंगवाक्षःस्यान्मण्डपोऽस्त्रीजना
 श्रयः । हर्म्यादिधनिनांवासःप्रासादोदेवभूमुजाम् ॥ ९ ॥ सौधोऽस्त्रीरा
 जसदनमुपकार्योपकारिका । स्वस्तिकःसर्वतोभद्रानंद्यावर्त्तादयो
 ऽपिच ॥ १० ॥ विच्छन्दकप्रभेदाहिभवन्तीश्वरसदानाम् । स्थागारं
 भूमुजामनःपुरंस्यादवरोधनम् ॥ ११ ॥ शुद्धान्तश्चावरोधश्चस्याददः

अम २

शे ३

षाणप्रसरग्रावोपलाशमानःशिलादृषत् । कूटोऽस्त्रीशिखरंमृङ्गम्य
पातस्त्वतटोभृगुः ॥ ४ ॥ कटकोऽस्त्रीनितम्बोऽद्रेःस्तुःप्रस्थःसानुरस्त्रियै
। उत्सःप्रस्रवणंवारिप्रवाहोनिर्भरेभारः ॥ ५ ॥ दरीतुकन्दरेबास्त्री
देवखातबिलेगुहा । गह्वरंगण्डशैलास्तुच्युताःस्थूलोपलागिरैः ॥ ६ ॥
खनिःस्त्रियामाकरःस्यात्पादाःप्रत्यक्तपर्वताः । उपत्यकाद्रेरसन्नाभूमि
रूर्ध्वमधित्यका ॥ ७ ॥ धातुर्मनःशिलाद्यद्रेर्गैरिकंतुविशेषतः । नि
कुञ्जकुञ्जौबास्त्रीवेलतादिपिहितोदरे ॥ ८ ॥

इतिशैलवर्गः

वनौ ४

अटव्यरण्यंविपिनंगहनंकाननंवनम् । महारण्यमरण्यानीगृहारा
मास्तुनिष्कुटाः ॥ १ ॥ आरमःस्यादुपवनंकृत्रिमंवनमेवतत् । अमा
त्यगणिकागेहोपवनेवृक्षवाटिका ॥ २ ॥ पुमानाक्रीडउद्यानंरक्षःसा
धारणंवनम् । स्यादेतदेवप्रमदवनमन्तःपुरेचितम् ॥ ३ ॥ वीथ्यालि
रावलिःपंक्तिःश्रेणीलेखास्तुरजयः । वन्यावनसमूहेस्यादङ्कुरेऽभिन
वेद्भिदि ॥ ४ ॥ वृक्षोमहीरुहःशाखीविटपीपादपसरुः । अनेक
हःकुठःशालःपलाशीद्रुमागमाः ॥ ५ ॥ वानस्पत्यःफलैःपुष्पात्तैरपुष्पा
वनस्पतिः । ओषध्यःफलपाकान्ताःस्यादबंध्यःफलेग्रहिः ॥ ६ ॥ ब
ध्योऽफलोऽवकेशीचफलवान्फलिनःफली । प्रफुल्लान्फुल्लसम्पुल्ल

व्याकोषविकचस्फुटाः ॥ ७ ॥ फलं चैतेविकसितेस्युरबंध्यादयस्त्रिषु ।
 स्याणुर्बानाधुवः शङ्कुर्ह्रस्वशाखाशिफः क्षुपः ॥ ८ ॥ अपकाण्डेस्तन्वगु
 लौ वल्ली तु व्रततिर्लता । लता प्रतानिनीवीरुद्रुल्लिख्युलप इत्यपि ॥ ९ ॥
 नगाद्वारेह उच्छ्राय उन्नेध श्लोच्छ्रायश्चसः । अस्त्री प्रकाण्डः स्कन्धः
 स्यान्मूलाच्छाखावधेस्तरेः ॥ १० ॥ समेशाखालतेस्कन्धशाखाजालेशि
 फाजटे । शाखाशिखावरोहः स्यान्मूलाच्चाग्रङ्गतालता ॥ ११ ॥ शिरोऽ
 ग्रंशिखरं वानामूलं बध्नीऽङ्घ्रिनामकः । सारेमज्जासमौत्वक्स्थीवल्कं
 वल्कलमस्त्रियाम् ॥ १२ ॥ काष्ठं दार्विन्धनं त्वेध इध्मेधः समित्स्त्रिया
 म् । निष्कुहः कोटरं वानावल्गरिर्मञ्जरिः स्त्रियौ ॥ १३ ॥ पञ्चपलाशं कूट
 मंदलं पर्णिकूटः पुमान् । पद्मवोऽस्त्री किलयं विस्तारे विटपोऽस्त्रि
 याम् ॥ १४ ॥ वृक्षादीनां फलं शस्यं वृक्षम्य सवबन्धनम् । आमेफले
 शलाटुः स्यात्पुष्पेवानमुभे त्रिषु ॥ १५ ॥ क्षारको जालकं क्लीवे कलिका
 कोरकः पुमान् । स्याद्गुच्छकलुस्तवकः कुड्मलो मुकुलोऽस्त्रियाम् ॥ १६ ॥
 स्त्रियः सुमनसः पुष्पं प्रसूनं कुसुमं समम् । मकरन्दः पुष्परसः परगः
 सुमनोरजः ॥ १७ ॥ दिहीनं प्रसवे सर्वहरीतक्यादयः स्त्रियाम् । आ
 म्बयैवैणवप्लाश्च नैयग्रोधैर्जुदं फले ॥ १८ ॥ बार्हतञ्च फले जम्बाः ज
 म्बूः स्त्री जम्बुजा म्बवम् । पुष्पे जाती प्रभृतयः खलिङ्गा व्रीहयः फले ॥ १९ ॥
 विदार्याद्यास्तु मूलेऽपि पुष्पे क्लीवेऽपि पाटला । बाधिट्टमश्च लटलः पि

अमर

वर्गो ४

अम २
वनौ ४

पलः कुञ्जराशनः ॥ २० ॥ अश्वत्थोऽथ कपित्थेस्युर्दधित्यग्राहिमन्म
थाः । तस्मिन्दधिफलः पुष्पः फलदन्तशठवपि ॥ २१ ॥ चटुम्बरे
जनुफलोयज्ञाङ्गे हेमदुग्धकः । कोविदारिचमरिकः कुहालोयुगपच
कः ॥ २२ ॥ सप्तपर्णी विशालत्वक्शारदो विषमच्छदः । आरग्वधेष
जवृक्षसम्पाकचतुरंगुलाः ॥ २३ ॥ अरेवतव्याधिघातकृतमालसुव
र्णकाः । स्युर्जम्बीरेदन्तशठजंभजम्बीरजम्भलाः ॥ २४ ॥ बरुणेश्वर
णः सेतुस्तिक्तशकः कुमारकः । पुन्नागेपुरुषस्तुङ्गः केसरीदेवबल्लभः
॥ २५ ॥ पारिभद्रेनिम्बतरुर्मन्दारः पारिजातकः । तिनिशेस्यन्दनो
नेमीरथदुरतिमुक्तकः ॥ २६ ॥ वञ्जुलश्चिचकृच्चाथदौपीतनकपीत
नौ । आम्नातकेमधूकेतुगुडपुष्पमधुद्रुमौ ॥ २७ ॥ वानप्रस्थमधुष्ठी
लौजलजेऽत्रमधूलकः । पीलौगुडफलः संसीतस्मिँस्तुगिरिसंभवे
॥ २८ ॥ अशोठकर्पूरलौद्धौ अंकोठेतुनिकोठकः । पलाशेकिंशुकः प
र्णीवातपोथोथवेतसे ॥ २९ ॥ रथाश्रपुष्पविटुलशीतवानीरवञ्जुलाः
। दौपरिव्याधविटुलौनादेयीचाम्बवेतसे ॥ ३० ॥ शोभाञ्जनेशिगुतीक्ष्णा
गन्धकाक्षीवमोचकाः । रक्तैसौ मधुशिगुः स्यादरिष्ठः फेणिलः समौ
॥ ३१ ॥ विल्वः शण्डिल्यशैलूषामालूरश्रीफलावपि । सप्तशो जटीपर्क
टीस्यात्न्यग्रेधोवज्रपादटः ॥ ३२ ॥ गालवः शावरेलोधस्तिरीटस्ति
ल्लमार्ज्जुनौ । आम्रम्भूतोरसालोऽसौ सहकारोऽतिसौरभः ॥ ३३ ॥ कु

मोलूखलकेल्लीवेकौशिकोगुगुलुःपुरः । शेलुःश्लेष्मातकःशीतल
 हालोबडुवारकः ॥ ३४ ॥ राजादनंपियालश्चसन्नकद्रुधनुष्यटः
 । गंभारीसर्वतोभद्राकाशमरीमधुपर्णिका ॥ ३५ ॥ श्रीपर्णीभद्रपर्णी
 चकाशमर्यश्चाप्यथद्वयोः । कर्कन्धूर्वदरीकोलिःकोलंकुवलफेणिले
 ॥ ३६ ॥ सौवीरंवदरंधोरघाप्यथस्यात्स्वादुकण्टकः । विकंकतःसुबावृ
 क्षोग्रन्धिलोव्याघ्रपादपि ॥ ३७ ॥ ऐरावतोनागरंगोनादेयीभूमिजम्बु
 का । तिन्दुकःस्फूर्जकःकालस्कन्धश्चशितिसारके ॥ ३८ ॥ काकेन्दुःकु
 लकःकाकतिन्दुकःकाकपीलुके । गोलीढोभाटलोघण्टपाटलिर्मोक्षमुष्क
 कौ ॥ ३९ ॥ तिलकःक्षुरकःश्रीमान्समैपिचुलभातुकौ । श्रीपर्णिका
 कुमुदिकाकुम्भीकैटय्यकङ्कलौ ॥ ४० ॥ क्रमुकःपट्टिकाख्यःस्यात्पट्टी
 लाक्षाप्रसादनः । नूदस्तूपूःक्रमुकोब्रह्मण्योब्रह्मदारुच ॥ ४१ ॥ तूल
 श्वनीपप्रियककदम्बास्तुहलिप्रिये । वीरवृक्षोऽरुष्करेग्रिमुखीभक्ष्मात
 कीत्रिषु ॥ ४२ ॥ गर्हभाण्डेकन्दरलकपीतनस्तुपार्श्वकाः । स्रक्षश्चिन्ति
 डीचिञ्चालिकाऽथोपीतसालके ॥ ४३ ॥ सज्जकासनबन्धूकपुष्पप्रियक
 जीवकाः । सालेतुसर्जकार्थ्याम्बकर्णकःसस्यसंवरः ॥ ४४ ॥ नदीस
 र्ज्वीरतरुरिन्द्रद्रुःककुभोऽर्जुनः । राजादनफलाध्यक्षेक्षीरिका
 यामथद्वयोः ॥ ४५ ॥ इंगुदीतापसतरुर्बूर्जचर्मिमृदुत्वचा । पि
 च्छिलापूरणीमोचास्थिरयुःशाल्मलिर्द्वयोः ॥ ४६ ॥ पिच्छानुशाल्मली

अम ३
 वनौ ४

अम २
बनौ ४

वेष्टेरेचनःकूटशाल्मलिः । चिरविल्लो नक्तमालः करजम्बकरंजके
॥ ४७ ॥ प्रकीर्त्यःपूतिकरजःपूतिकःकलिकारकः । करंजभेदाःषडग्रन्थे
मर्कट्यङ्गारवह्नरी ॥ ४८ ॥ रोहीरेहितकःस्त्रीहृशत्रुर्द्धाडिमपुष्पकः
। गायत्रीबालतनयःखदिरेदन्तधावनः ॥ ४९ ॥ अरिमेदेविट्ख
दिरेकदरःखदिरेसिते । सोमवल्कोप्यथव्याघ्रपुच्छगन्धर्वहस्तकौ
॥ ५० ॥ एरण्डचरुवृक्षश्चरुवृक्षश्चित्रकश्चसः । चंचुःपञ्चाङ्गुलो म
ण्डवर्द्धमानव्यडम्बकाः ॥ ५१ ॥ अल्पाशमीशमीरःस्याच्छमीसक्तुफला
शिव । पिण्डीतकोमरुवकःश्वसनःकरहाटकः ॥ ५२ ॥ शल्यश्च
मदनेशक्रपादपःपारिभद्रकः । भद्रदारुद्रुकिलिमंपीतदारुचदारुच
॥ ५३ ॥ पूतिकाष्ठश्च सप्रसुर्देवदारुण्यथद्वयोः । पाटलिःपाटला
मोघाकाचस्थालीफलेरुहा ॥ ५४ ॥ कृष्णवृन्ताकुवेरश्चीश्यामातुमहिल
ह्वया । लतागोबन्दिनीगुन्द्रप्रियङ्गुःफलिनीफली ॥ ५५ ॥ विष्वक्सेना
गन्धफलीकरंभाप्रियकश्चसः । मण्डूकपर्णपत्रार्णनटकद्वङ्गटुण्डकाः
॥ ५६ ॥ स्योनाकम्बुकनासर्ध्दीर्घवृन्तकुटंनटाः । शोणकश्चारलौति
व्यफलात्त्वामलकीचिषु ॥ ५७ ॥ अमृताचवयस्याचत्रिरिङ्गस्तुविभी
तकः । अक्षस्तुषःकर्षफलोभूतवासःकलिद्रुमः ॥ ५८ ॥ अभयात्वयथा
पथ्यावयस्यापूतनामृता । हरीतकीहैमवतीचेतकीश्रेयसीशिव ॥ ५९ ॥
पीतद्रुःसरलःपूतिकाष्ठश्चाथद्रुमोत्पलः । कर्णिकारःपरिव्याधोलकु

चोलिको उड्डः ॥ ६० ॥ पनसः कंठकिफलो निवुलोऽम्बुज इज्जलः ।
 काकोटुम्बरिका फाल्गुर्मलपूर्जघने फला ॥ ६१ ॥ अरिष्टः सर्वतो भद्र
 हिङ्गुनिर्यासमालकाः । पितुमर्द्दश्च निम्बोऽथ पिच्छलागुरुशिशपा
 ॥ ६२ ॥ कपिलाभस्मगर्भासाशिरीषस्तुकपीतनः । भण्डिलोऽप्यथवा
 म्येयश्चम्पको ह्ये मपुष्पकः ॥ ६३ ॥ एतस्य कलिकागन्धफली स्यादथ केस
 रे । वकुलो वज्जुलोऽथ केसमौ करकदाडिमौ ॥ ६४ ॥ चाम्पेयः केसरेना
 गकेसरः काञ्चनाह्वयः । जयाजयन्ती तर्करीनादेयी वैजयन्तिका ॥ ६५ ॥
 श्रीपर्णमग्निमन्थः स्यात्कणिकागणिकारिका । जयाथ कुटजः शक्रो वत्स
 को गिरिमल्लिका ॥ ६६ ॥ एतस्यैव कलिङ्गेन्द्रयवभद्रयवफले । क
 ष्णपाकफला विग्रसुवेषाः करमर्द्दके ॥ ६७ ॥ कालस्कन्धसमालः
 स्यात्तापिच्छेऽप्यथ सिन्धुकः । सिन्धुवारेन्द्रसुरिसौ निर्गुण्डीन्द्राणिकेत्य
 पि ॥ ६८ ॥ वेणी खरगरीदेवताडोजीमूत इत्यपि । श्रीहस्तिनीतुभूरु
 ण्डीतृणम्पूयन्तु मल्लिका ॥ ६९ ॥ भूपदीशीतभीरुश्चैवास्फोता वनो
 द्रवा । शेफालिका तु सुवह्निर्गुण्डीनीलिका च सा ॥ ७० ॥ सितासौ श्वे
 तसुरसाभूतवैश्यऽथ मागधी । गणिकायूथिका म्वष्ठासापीता ह्ये मपुष्पि
 का ॥ ७१ ॥ अतिमुक्तः पुंङ्कः स्याद्वासन्तीमाधवीलता । सुमनामाल
 तीजातिः स प्रलानवमालिका ॥ ७२ ॥ माघ्यंकुन्दं रक्तकस्तुबन्धूको व
 न्युजीवकः । सद्वाकुमारीतरणिरत्नानस्तुमहासद्वा ॥ ७३ ॥ तत्र शो

अमर
वनो ४

अमर
वनौ ४

शेकुरु वकस्त चपीतेकुरुण्टकः । नीलाभिंटी द्वयोर्बाणादासी चार्त्तगल
 म्वसा ॥ ७४ ॥ सैरीयकस्तुभिरुदीस्या तस्मिन्कुर वकोरुणे । पीताकुरु
 रण्टकोभिरुदी तस्मिन्सह चरीदयोः ॥ ७५ ॥ ओड् पुष्पं जवा वज्रपुष्पं
 पुष्पं तिलस्य यत् । प्रतिहासशतप्रासचण्डातह्यमारकाः ॥ ७६ ॥
 करवीरे करीरे तुक्रकरग्रन्थिलावुभौ । उन्मत्तः कितवोधूर्त्ताधुस्तरः कन
 काह्वयः ॥ ७७ ॥ मातुलोमदनश्चास्य फलेमातुलपुत्रकः । फल
 पूरेवी जपूरेरु चकोमातुलुङ्गके ॥ ७८ ॥ समीरयो मरुवकः प्रस्थ
 पुष्पः फणिज्भकः । जम्बी रेप्यऽथपर्णा सेकठिञ्जरकुटेरकौ ॥ ७९ ॥
 सितेऽर्जकोऽचपाठी तुचित्रको वह्निसंज्ञकः । अर्का ह्ववसुकास्फोतग
 णरूपविकीरणाः ॥ ८० ॥ मन्दारश्चार्कपर्णे चम्रुक्तेऽलर्कप्रतापसौ
 । शिवमल्लीपाशुपतएकाछीलो वको वसुः ॥ ८१ ॥ वन्दावृक्षादनी
 वृक्षरुहाजी वन्निकेत्यपि । वत्सादनी छिन्नरुहागुडूची तन्त्रिकामृता
 ॥ ८२ ॥ जीवन्निकासो म वल्ली विशल्या मधुपर्ण्यपि । मूर्वा देवी मधु
 रसामोरटाते जनीसुवा ॥ ८३ ॥ मधूलिकाधनुःश्रेणीगे कर्णीपिलुपर्ण्य
 पि । पाठाम्बुकाविद्ध कर्णीस्थापनी श्रेयसीरसा ॥ ८४ ॥ एकाछीलापा
 पचेलीपाची नावनतित्तिका । कद्रुः कटम्बरशिकरेहिणी कटुरेहिणी
 ॥ ८५ ॥ मत्स्यपित्ताकृष्णभेदी चक्राङ्गी शकुलादनी । आत्मगुप्ता जडा
 ऽध्यण्डा कण्डुरप्रावृषायणी ॥ ८६ ॥ ऋष्यप्रोक्ताश्चूकशिश्विः कपिक

॥ ३३ ॥

च्छुम्भमर्कटी । चित्रोपचित्रान्यग्राधीद्रवनीशम्बरीवृषा ॥ ८७ ॥
 प्रत्यक्श्रेणीस्तुतश्रेणीरगडामूषिकपर्यपि । अपामार्गःशैखरिकोधामा
 र्गवमयूरकौ ॥ ८८ ॥ प्रत्यक्पर्णीकीशपर्णीकिणिहीखरमञ्जरी ।
 फज्जिकाब्राह्मणीपद्माभार्गीब्राह्मणयष्टिका ॥ ८९ ॥ अङ्गारवल्ली
 बालेयशाकवर्वरवर्द्धकाः । मंजिष्ठाविकसाजिङ्गीसमङ्गाकालमेष्टिका
 ॥ ९० ॥ मण्डूकपर्णीभण्डोरीभण्डोयोजनवल्लीपि । यासोयवासे
 दुस्पर्शोधन्वयासःकुनाशकः ॥ ९१ ॥ रोदनीकच्छुरानन्तासमुद्रान्ता
 दुर्लभा । पृश्निपर्णीपृथक्पर्णीचित्रपर्यङ्गिवल्लीका ॥ ९२ ॥ क्रोष्टु
 विन्नासिंहपुच्छो कलशिर्द्धावनिर्गुहा । निदिग्धिकास्पृशीव्याघ्रीवृहती
 कण्टकारिका ॥ ९३ ॥ प्रचेदनीकुलीशुद्रादुःस्पर्शरष्ट्रिकेत्यपि । नी
 लीकालाक्षीतकिकाग्रामोणामधुपर्णिका ॥ ९४ ॥ रञ्जनीश्रीफलीतुत्या
 द्रोणीदोलाचनीलिनी । अवलुजःसोमराजीस्तुवल्लीसोमवल्लीका
 ॥ ९५ ॥ कालमेष्टीकृष्णफलावागुजीपूतिफल्यपि । कृष्णोपकुल्या
 वैदेहीमागधीचपलाकणा ॥ ९६ ॥ उषणापिप्पलीशैण्डीकोलाऽथक
 रिपिप्पली । कपिवल्लीकोलवल्लीश्रेयसीवसिरःपुमान् ॥ ९७ ॥ च
 व्यन्तुचविकंकाकचिंचीगुञ्जेतुकृष्णला । पलंकषात्विष्टुगन्धाम्बदंष्ट्रा
 स्वादुकंठकः ॥ ९८ ॥ गोकंठकोगोक्षुरकोवनस्पृङ्गाटइत्यपि । वि
 श्वाविषाप्रतिविषाऽतिविषोपविषाऽरुणा ॥ ९९ ॥ शृङ्गीमहौषधंचायशी

 अमर
 वनौ ४

अमर
बनौ ४

रावोदुग्धिका समे । शतमूलो वज्रसुताभीरु रिद्धी वरी वरी ॥ १०० ॥
 त्रयप्रोक्ताभीरु पचीनारयण्यः शतावरी । अहेरुरथपीतद्रुःकालेय
 कहरिद्रवः ॥ १०१ ॥ दार्वीपचंपचादरु हरिद्रापर्वजनीत्यपि । वचे
 ग्रगन्धाषडग्रन्यागोलोमी शतपर्विका ॥ १०२ ॥ शुक्लाहैमवती वैद्य
 मातृसिंह्यानुवासका । वृषोऽटरुषः सिंहास्योवासकोवाजिदनाकः ॥ १०३ ॥
 आस्फोतागिरिकर्णीस्यान्विष्णुक्रान्तापराजिता । इक्षुगन्धातुकाण्डेष्टु
 कोकिलाक्षेष्टुरक्षुरः ॥ १०४ ॥ शालेयः स्याच्छीतशिवश्चामधुरिका
 मिसिः । मिश्रेयाप्यश्लोऊण्डो वज्रद्रुः सुक्स्तुहीगुडाः ॥ १०५ ॥ सम
 न्द्रुग्धाऽथेवेह्नममोघाचिन्नतण्डुला । तण्डुलश्चकमिघ्रश्चविडङ्गं पु
 त्रपुंसकम् ॥ १०६ ॥ बलावाट्यालकोघण्टारवातुशणपुष्पिका । मृदी
 कागोस्तनोद्राक्षास्त्राक्षी मधुरसेतिव ॥ १०७ ॥ सर्वानुभूतिः क्षुरसाचि
 पुटाचिवृताचिवृत् । चिभण्डोरेषनीश्यामापालिह्योतुमुषेणिका ॥ १०८ ॥
 कालामयूरविदलाऽर्द्धचन्द्राकालमेधिका । मधुकंक्षीतकंयष्टिमधुका
 मधुयष्टिका ॥ १०९ ॥ विदारीक्षीरमुल्लेक्षुगन्धाक्रोष्टी चयासिता । अ
 न्याक्षीरविदारीस्याम्बहाश्वेतर्हगन्धिका ॥ ११० ॥ लाङ्गलीशारदी
 नायपिप्पलीशकुलादनो । खण्माकारवीदीप्योमयूरोलोचमस्तकः
 ॥ १११ ॥ गोपोश्यामाशारिवास्यादननोत्पलशारिका । योग्यमृद्धिः
 सिद्धिलक्ष्म्यैवृद्धेरप्याह्वयाइमे ॥ ११२ ॥ कदलीबारशकुसारम्भामोचा

शुभमत्फला । काष्ठीलामुद्र प र्णीतुकाकमुद्रासहेत्यपि ॥ ११३ ॥ वा
 त्नाकोहिङ्गुलीसिंहोभग्याकीदुष्प्रधर्षिणी । नकुलीसुरसारस्तासुग
 न्धागन्धनाकुली ॥ ११४ ॥ नकुलेष्टामुजङ्गाक्षीछत्राकीसुवहाचसा
 विदारिगन्धांशुमतीशालपर्णीस्थिरधुवा ॥ ११५ ॥ तुण्डिकेरीसमुद्रा
 नाकापीसीवदरेतिच । भारद्वाजीतुसावन्याशुङ्गीतुचवभोवृषः ॥ ११६ ॥
 गाङ्गेरुकीनागबलाभवाहस्वगवेधुका । धामार्गवेघोषकःस्यान्महाजा
 लीसपीतकः ॥ ११७ ॥ ज्योत्स्नीपटोलिकाजालीनादेयीभूमिजमुका ।
 स्यान्माङ्गलिक्यग्रिशिखाकाकाङ्गीकाकनासिका ॥ ११८ ॥ गोधापदीतु
 सुवहामुसलीतालमूलिका । अजशृङ्गीविषाणीस्याङ्गीजिह्वादिर्विके
 समे ॥ ११९ ॥ तन्मूलवल्लीतामूलोनागवह्यप्यथदिजा । हरेणूरेणु
 काकौन्तीकपिलाभस्मगन्धिनी ॥ १२० ॥ एलवालुकमैलेयंसुगन्धिस
 रिवालुकम् । वालुकचाथपालंक्यामुकुन्दःकुन्दुकुन्दुरू ॥ १२१ ॥ का
 लंहीवेरवर्हिष्ठोदिच्यकेशामुनामच । कालानुसार्यवृद्धाऽश्मपुष्पशीत
 शिवानित ॥ १२२ ॥ शैलेयंतालपर्णीतुदैत्यागन्धकुटीमुरा । गन्धिनीगज
 भक्ष्यानुसुवहासुरभीरसा ॥ १२३ ॥ महेरणाकुन्दरुकीशङ्खकीह्रादि
 नोतिच । अग्रिज्वालासुभिक्षेतुधातकीधानृपुष्पिका ॥ १२४ ॥ पृथ्वीक
 चन्द्रवालैलानिष्कुटिर्वज्रलाऽथसा । स्तुक्ष्णोपकुञ्चिकानुत्याकोरङ्गीचि
 पुठाचुटिः ॥ १२५ ॥ व्याधिःकुष्ठपारिभाष्यव्याप्यंपाकलमुत्पलम् । शं

अम ३

कनौ ४

अमर
वनौ ४

खिनी चारपुष्पीस्यात्केशिन्यथवितुन्नकः ॥ १२६ ॥ भाटा मलाऽज्झटा
तालीशिवातामलकोतिच । प्रपौण्डरीकंपुण्डर्यमथतुन्नः कुवेरकः
॥ १२७ ॥ कुणिः कच्छः कान्तलको नन्दिवृक्षेऽथ सक्षसी । चण्डाध
नहरीक्षेमटुष्यत्रगणहासकाः ॥ १२८ ॥ व्याडायुधं व्याघ्रनखंकर
जंचक्रकारकम् । शुषिरविद्रुमलताकपोताङ्घ्रिर्नटीनेली ॥ १२९ ॥
धमन्यं जनकेशी च हनुर्हट्टविलासिनी । श्रुक्तिः शंखः सुरः कोलदलंन
खमथाळकी ॥ १३० ॥ काक्षीमृत्स्नातुवरिकामृतालकसुराष्टजे । कु
टन्नटं दशपुरं वानेयं परिपेलवम् ॥ १३१ ॥ स्रवणपुरगोनर्दकैवर्ती
मुस्तकानिच । ग्रन्थिपर्णश्रुकं बर्हिपुष्पं स्थौण्यकुक्कुरे ॥ १३२ ॥ मरुन्मा
लातुपिशुनापृक्का देवी लतालघुः । समुद्रान्ताबधूः कोटिबर्षालंकापिके
त्यपि ॥ १३३ ॥ तपस्विनी जटोमांसी जटिलालोमशामिसी । त्वक्पत्र
मुत्कटं भृङ्गं त्वचञ्चोचं वरङ्गकम् ॥ १३४ ॥ कर्चूरकोद्राविडकः काल्पको
वेधमुख्यकः । ओषध्यां जातिमात्रे सुरजतौ सर्वमौषधम् ॥ १३५ ॥ शा
काख्यं पत्रपुष्पादितण्डुलीयोऽल्पमारिषः । विशल्याग्निशिखाननाफ
लिनी शक्रपुःप्यपि ॥ १३६ ॥ स्याद्दृक्षगन्धाक्षगलाच्यावेगी वृद्धदारकः
। जुङ्गे ब्राह्मी तु मत्स्याक्षी वयस्यासोमवह्नरी ॥ १३७ ॥ पटुपर्णी है
मवती स्वर्णक्षीरी हिमावती । हयपुच्छी तु काम्बोजी माषपर्णी महास
हा ॥ १३८ ॥ तुण्डिकेरी रक्तफला विम्बिका पीलुपर्णपि । बर्बरकवरी

मुङ्गी खरपुष्पाऽजगन्धिका ॥ १३९ ॥ एलापर्णी तु सुवहारा स्नायुक्त
 रसाचसा । चाङ्गेरी चुक्रिका दन्तशठाम्बुछाल्लोणिका ॥ १४० ॥ स
 हस्तवेधी चुक्रो म्लवेतसः शतवेध्यपि । नमस्कारोगण्डकारी समङ्गाख
 दिरीत्यपि ॥ १४१ ॥ जीवनी जीवनी जीवा जीवनीयामधुश्चसा । कूर्चशी
 र्धामधुरकः शृङ्ग ह्रस्वाङ्ग जीवकाः ॥ १४२ ॥ किरततिको भूनिम्बो नार्थ
 तिकोऽथ स प्रला । विमला सा तलामूरि फेना चर्मकपेत्यपि ॥ १४३ ॥ वा
 यसेलो स्वादुरसावयस्थाथमुकूलकः । निकुम्भो दन्तिका प्रत्यक्श्रेणुदुम्ब
 रपर्यपि ॥ १४४ ॥ अजमेदातूग्रगन्धा ब्रह्मदर्भायवानिका । मूलेपु
 ष्करकाश्मीरपद्मपत्राणि पौष्करे ॥ १४५ ॥ अव्यथातिचरणपद्माचार
 टो पद्मचारिणी । काम्पिलः कर्कशश्चन्द्रेरक्ताङ्गो रेचनीत्यपि ॥ १४६ ॥
 प्रपुन्ना उल्लेङ्गजो दद्रुश्चक्रमर्दकः । पद्माट्टडरणाक्षश्चपलाण्डुश्च
 सुकन्दकः ॥ १४७ ॥ लतार्कदुद्रुमौ तत्र हरितेऽथ महौषधम् । लम्पु
 लंगृञ्जनारिष्टमहाकन्दरसेनकाः ॥ १४८ ॥ पुनर्नवातुशेथघ्नी वितुनंसु
 निषण्णकम् । स्याद्वातकः शीतलो परजितासनपर्यपि ॥ १४९ ॥ पारवतां
 ध्रिः कटभो पण्याज्योतिष्मती लता । वार्षिकं चायमाणा स्यान्त्रायनी वलभद्रिका
 ॥ १५० ॥ विष्वक्सेनप्रिया घृष्टिर्वा रक्षोवदरेत्यपि । मार्कवे भृङ्गरजः स्या
 त्काकमाचीतुवायसो ॥ १५१ ॥ शतपुष्पासितच्छत्रातिच्छत्रामधुरमिशिः ।
 अवाक्पुष्पीकारवीचसरणानुप्रसारणी ॥ १५२ ॥ तस्यां कटं भरणजव

अम ३
 वनौ ४

अमर
बनौ ४

लाभद्वलेति च । जनो जतूकार जनी जतुकुच्चक्रवर्तिनी ॥ १५३ ॥
 संस्पर्शऽथ शटीगन्धमूलीषट्ग्रन्थिकेत्यपि । कर्बुरेऽपि पलाशेऽथ
 कारवेह्नः कटिल्लकः ॥ १५४ ॥ सुषवीचाथ कुलकंपटोलस्तिककः प
 टुः । कुत्राण्डकस्तु कर्कारु रिर्वारुः कर्कटीस्त्रियौ ॥ १५५ ॥ इक्ष्वाकुः
 कटुतुम्बीस्या तुम्ब्यलावुरुमेसमे । चित्रागवाक्षीगेतुम्बाविशाला त्विन्द्र वा
 रुणी ॥ १५६ ॥ अर्शेष्वः शूरणः कन्दोगण्डीरस्तु समष्टिला । कलंब्यु
 पोदिकास्त्रीतुमूलकंहिलमोचिका ॥ १५७ ॥ वास्तुकंशाकभेदाः स्युर्दूर्वा
 तुशतपर्विका । सहस्रवीर्याभार्गव्यौरुहाननाऽथ सासिता ॥ १५८ ॥
 गोलामीशतवीर्या च गण्डालीशकुलाच्छकः । कुरुविन्दो मेघनामामु
 स्तामुस्तकमस्त्रियाम् ॥ १५९ ॥ स्याद्द्रुमुस्तको गुन्द्राचूडालाचक्रलो
 च्छटाः । वंशेत्त्वक्सारकर्मारत्नचिसारतृणध्वजाः ॥ १६० ॥ शतपर्वाय
 वफलेविणुमस्करतेजनाः । वेणवः कीचकास्तेस्युर्यस्वनन्यनिलोद्ध
 ताः ॥ १६१ ॥ ग्रन्थिर्नापर्वपर्वणीगुन्द्रस्तेजनकः शरः । नउस्तुधम
 नःपोटगलोऽथकाशमस्त्रियाम् ॥ १६२ ॥ इक्षुगन्धपोटगलः पुंसि
 भूम्नितुवल्बजाः । रसालइक्षुस्तद्भेदाः पुंङ्गकांतारकादयः ॥ १६३ ॥
 स्याद्दीरणवीरतरंमूलेऽस्याशीरमस्त्रियाम् । अभयंनलदंसेव्यममृणा
 लंजलाशयम् ॥ १६४ ॥ लामज्जकंलघुलयमवदाहिष्ठकापथे । न
 लादयस्तृणगर्भश्यामाकप्रमुखा अपि ॥ १६५ ॥ अस्त्रीकुशंकुथोदर्भः प

॥ ३७ ॥

विचमथकतृणम् । पौरसौगन्धिकध्यामदेवजग्धकरैरिषम् ॥ १६६ ॥

अम २

कचानिच्छत्रपालघ्नौमालानृणकभूस्तृणे । शष्पंवालनृणंघासेयवसस्तृ

बनौ ४

णमज्जुनम् ॥ १६७ ॥ तृणानांसंहतिस्तृणानज्जुनउसंहतिः ।

तृणराजाह्वयस्तालो नारिकेलस्तुलाङ्गली ॥ १६८ ॥ घोरायतुपूगः क्र

मुकोगुवाकः खपुरेऽस्यतु । फलमुद्देगमेतेचहिन्नालसहितास्त्रयः

॥ १६९ ॥ खज्जूरः केतकीताडी खज्जूरी चतुणद्रुमाः ।

इतिवनौषधिवर्गः

सिंहोमृगेन्द्रः पञ्चास्योह्यक्षः केसरीहरिः । शार्दूलदीपिनौव्याघ्रे

सिं ५

तरक्षुस्तृणादनः ॥ १ ॥ वरहः सूकरघृष्टिः कालः पोत्रीकिरिः किटिः

। दंष्ट्री घोणीस्तम्भरेमाक्रोडेभूदार इत्यपि ॥ २ ॥ कपिस्तवङ्गस्तवगणा

खामृगबलीमुखाः । मर्कटोवानरः कीशोवनौका अथमस्तुके ॥ ३ ॥ ऋ

क्षाक्षमस्तम्भकागरुडकेखङ्गखङ्गिनौ । लुलापिमहिषोवाहद्विषाकास

रसैरिभाः ॥ ४ ॥ स्त्रियां शिवाभूरिमायगोमायुमृगधूर्तकाः । मृगालवञ्च

कक्रोष्टुफेरुफेरवजम्बुकाः ॥ ५ ॥ ओतुर्विडालोमार्जारोवृषदंशकआसु

भुक् । त्रयोगौधेरगौधारगौधेयागोधिकात्मजे ॥ ६ ॥ श्वाविनुशल्यस्तम्भे

मिश्रललीशललंशसम् । वातप्रमीर्वातमृगः कोकईहामृगोवृकः

॥ ७ ॥ मृगेकुरंगवातायुहरिणाजिनयोनयः । ऐशेयमेण्याश्चर्मार्द्य

अम२
सिं ५

एणस्यैणमुभेचिषु ॥ ८ ॥ कदलीकन्दलीचीनश्चमूरूप्रियकावपि ।
समूरुश्चेतिहरिणाअमीअजिनयोनयः ॥ ९ ॥ कृष्णसाररुह्य
ङ्कुरंकुशंभररौहिषाः । गोकर्णपृषतैणर्धरेहिताश्चमरेमृगाः ॥ १० ॥
गन्धर्वःशरभोरमःसूमरेगवयःशशः । इत्यादयोमृगेन्द्राद्यागवा
द्याःपशुजातयः ॥ ११ ॥ उन्दुरुर्मूषिकोप्याखुर्गिरिकाबालमूषिका
। सरठःकृकलासःस्यान्मूषलीगृहगोधिका ॥ १२ ॥ लूतास्त्रीतनुवायो
र्णनाभमर्कटकाःसमाः । नीलाङ्गुस्तुक्रिमिःकर्णजलौकाशतपद्गुभे
॥ १३ ॥ वृश्चिकःश्रूककीटःस्यादलिद्रुणौतुवृश्चिके । पारवतःकलरवः
कपोतोऽथशशादनः ॥ १४ ॥ पचीश्येनउलूकस्तुवायसारतिपेचकौ
। व्याघ्राटःस्याद्भरद्वाजःखञ्जरीटस्तुखञ्जनः ॥ १५ ॥ लोहपृष्ठस्तुकं
कःस्यादथचाषःकिकीदिविः । कलिङ्गभृङ्गधूम्याटाअथस्याच्छतपत्र
कः ॥ १६ ॥ दाबीघाटोयसारंगस्तोककश्चातकःसमाः । कृकवाकुस्ता
मचूडःकुक्कुटश्चरणायुधः ॥ १७ ॥ चटकःकलविङ्कःस्यात्तस्यस्त्रीच
टकातयोः । पुमपत्येवाटकैरःस्यपत्येचटकैवहि ॥ १८ ॥ कर्करे
टुःकरेटुःस्यात्कृकणक्रकैरैसमौ । वनप्रियःपरभृतःकोकिलःपिकड्
त्यपि ॥ १९ ॥ काकेतुकरटारिष्टबलिपुष्टसकृत्यजाः । ध्याक्षात्मघोष
परभृद्वलिभुग्वायसाअपि ॥ २० ॥ द्रोणकाकस्तुकाकोलोदात्यूहःकाल
काण्टकः । आतायिचिल्लौदाक्षाव्यगृधोकीरश्चकौसमौ ॥ २१ ॥ कुड्

॥ ४१ ॥

कुञ्जोऽथ बकः कङ्कः पुष्करहस्तुसारसः । कोकश्चक्रश्चक्रवाको रथाङ्गा
 ह्वयनामकः ॥ २२ ॥ कादम्बः कलहंसः स्यादुत्क्रोशकुरैसमौ । हंसा
 स्तुम्बेतगरुतश्चक्राङ्गामानसौ कसः ॥ २३ ॥ राजहंसास्तुते चञ्चुचर
 शैर्लोहितैः सिताः । मलिनैर्मल्लिकाख्यासेधार्त्तगृष्टाः सितैर्तरैः ॥ २४ ॥
 शरिररटिरडिश्च वलाका विसकण्ठिका । हंसस्य योषिद्वरठासारस
 स्य तुलक्ष्मणा ॥ २५ ॥ जतुकाजिनपत्रास्यात्यरेष्ठी तैलपायिका । व
 र्बणा मक्षिकानीलासरघामधुमक्षिका ॥ २६ ॥ पतङ्गिकापुत्तिकास्या
 हंशस्तुवनमक्षिका । दंशी तज्जातिरल्पास्यात्गन्धोली वरठा द्वयोः
 ॥ २७ ॥ भृङ्गारीभीरुकाचीरी भिह्निका च समाद्भुताः । समौ पतङ्ग
 शलभौ खद्योतौ ज्योतिरिङ्गणः ॥ २८ ॥ मधुवन्तो मधुकरो मधुलिङ्ग
 धुपालिनः । दिरेफपुष्पलिङ्गश्च षट्पदधमरऽलयः ॥ २९ ॥
 मयूरो वर्हिणो वर्हिनी लकणो भुजङ्गभुक् । शिखावलः शिखी वैकी मेघ
 नादानुलास्यपि ॥ ३० ॥ केकावाणी मयूरस्य समौ चन्द्रकमेचकौ । शि
 खा चूडा शिखण्डस्तुपिच्छवर्हे न पुंसके ॥ ३१ ॥ खगे विहंग विहग वि
 हंगम विह्वयसः । शकुन्तिपक्षि शकुनि शकुन्त शकुन द्विजाः ॥ ३२ ॥
 पतत्रिपत्रिपतगपतत्पत्ररथाण्डजाः । नगौ कोवाजिविकिरविविष्कि
 रपतत्रयः ॥ ३३ ॥ नीडे इवागरुत्मनः पित्सनो नभसंगमाः । ते
 षां विशेषाह्वारीतो मद्गुः कारण्डवः प्लवः ॥ ३४ ॥ तित्तिरिः ककुभोलावो

 अमर
 सिं ५

अम २ जीवजीवश्चकोरकः । कोयष्टिकष्टिष्टिभकोवर्तकोवर्तिकादयः ॥ ३५ ॥
 सिं ५ गरुत्यक्षच्छदाः पत्रं पतत्र च तनूरुहम् । स्त्रीपक्षतिः पक्षमूत्र च
 च्चुः स्त्रेष्टिरुभेस्त्रियौ ॥ ३६ ॥ प्रडीनेडुनसंडीनान्धेताः खगगतित्रि
 याः । पेरीकोपोदिहीनेऽण्डंकुलायोनीडमस्त्रियाम् ॥ ३७ ॥ पोतः पा
 कोऽर्धकोडिभः पृथुकः शावकः शिशुः । स्त्रीपुंसौ मिथुनं दं दं युगमनुयुग
 लं युगम् ॥ ३८ ॥ समूहनिबद्धव्यूहसन्दोहविसरव्रजाः । स्तेमौघ
 निकरव्रातवारसंघातसञ्चयाः ॥ ३९ ॥ समुदायः समुदयः समवाय
 श्वयोगणः । स्त्रियानुसंहतिर्बृहन्तिकुरम्बङ्गदम्बकम् ॥ ४० ॥ बृह
 भेदाः समैर्बर्गः संघसार्थैः तु जनुभिः । सजातीयैः कुलं यूथंतिरश्वापुत्रपुं
 सकम् ॥ ४१ ॥ पशूनां समजोऽन्येषां समाजोऽथ सधर्मिणाम् । स्या
 त्रिकायः पुञ्जराशीतूत्करः कूटमस्त्रियाम् ॥ ४२ ॥ कापोतशैकमायूरतै
 त्तिरदीनितद्रुणे । गृहासक्ताः पश्चिमृगाश्चेकास्ते गृह्यकाश्चते ॥ ४३ ॥
 इति सिंहवर्गः

४६ मनुष्यामानुषामर्त्यामनुजामानवानराः । स्युः पुमांसः पञ्च जनाः पुरु
 षाः पूरुषानराः ॥ १ ॥ स्त्रीयोषिदबलायोषानारीसीमन्तिनी बधूः । प्र
 तीपदर्शिनी वामावनितामहिला तथा ॥ २ ॥ विशेषास्त्वङ्गनाभीरुः कामि
 नी वामलोचना । प्रमदाभाविनी कान्ताललनाचनितम्बिनी ॥ ३ ॥ ॐ

न्दरीरमणीरमाकोपनासैवभामिनी । वररेहामत्तकाशिन्युत्तमावर
 वरिणी ॥ ४ ॥ कृताभिषेकामहिषीभागिन्योऽन्यान्वपस्त्रियः । पत्नी
 पाणिगृहीतोचद्वितीयासहधर्मिणी ॥ ५ ॥ भार्याजायाऽथपुंभूमिद्वारः
 स्यात्तुकुटुम्बिनी । पुरंध्रोस्तुचरित्रतुसतीसाध्वीपतिव्रता ॥ ६ ॥ कृत्वा
 सापत्निकाध्युक्तविबिन्नाऽथस्वयम्बर । पतिवरचवर्याऽथकुलस्त्री
 कुलपालिका ॥ ७ ॥ कन्याकुमारीगौरीतुनग्निकानागतार्त्तवा । स्यान्म
 ध्यमादृष्टरजास्तरुणोयुवतिःसमे ॥ ८ ॥ समाःस्तुषाजनीवध्वःत्रि
 रण्डोतुस्तुवासिनी । इच्छावतीकामुकास्तुवृषस्यन्तीतुकामुकी ॥ ९ ॥
 कान्तार्थिनीतुयायातिसंकेतंसाभिऽसारिका । पुंश्वलीधर्षणीवन्धक्यसतीकु
 लटैत्वरी ॥ १० ॥ स्त्रैरिणोपांशुलाऽथस्यादशिश्वीशिश्वुनाविना । अ
 बीरनिष्पत्तिस्तुताविश्वस्ताविधवेसमे ॥ ११ ॥ आलिःसखीवयस्याचपति
 वन्तीसभर्तृका । वृद्धापलिक्रीपाज्ञोतुप्राज्ञाप्रज्ञातुधोमती ॥ १२ ॥ शूद्राशू
 द्रस्यभार्यास्यात्शूद्रातज्जातिरेवच । अभीरीतुमहाशूद्राजातिपुंयो
 गयोःसमा ॥ १३ ॥ अर्याणोस्त्वयमर्यास्यात्क्षत्रियाक्षत्रियाण्यपि
 । उपाध्यायाऽप्युपाध्यायीस्यादाचार्यापिचस्वतः ॥ १४ ॥ आचार्या
 णीतुपुंयोगेस्यादर्याक्षत्रियोतथा । उपाध्यायान्युपाध्यायीपोटास्त्रीपुं
 सलक्षणा ॥ १५ ॥ बीरपत्नीवीरभार्यावीरमाताचवीरस्तुः । जाता
 पत्याप्रजाताचप्रसूताचप्रसूतिका ॥ १६ ॥ स्त्रीनग्निकाकोटवीस्यान्

अम

नृ

अम २ दूती सञ्चारिके समे । कात्यायन्यर्द्धवृद्धायाकाषायवसना धवा ॥ १७ ॥
नृ ६ सैरिंधीपरवेश्मस्यास्ववशाशिल्पकारिका । असिक्रीस्यादवृद्धायाप्रेष्या
नः पुरचारिणी ॥ १८ ॥ वारस्त्रीगणिकावेश्यारूपाजीवाऽथसाजनैः
। सत्कृतावारमुख्यास्यात्कुट्टनीसंभली समे ॥ १९ ॥ विप्रश्मिकात्वीक्षु
णिकादैवज्ञाऽथरजस्वला । स्त्रीधर्मिण्यवीरवेयी मलिनोपुष्पवत्यपि
॥ २० ॥ ऋतुमत्यप्युदक्यापि स्याद्रजःपुष्पमार्त्तवम् । अद्भुतार्द्धहृद
वती निष्कलाविगतात्तैवा ॥ २१ ॥ आपन्नसत्त्वास्याद्गुर्विण्यन्तर्वन्नीच
गर्भिणी । गणिकादेस्तुगाणिक्यंगार्भिण्यौवतंगणे ॥ २२ ॥ पुनर्भूर्दि
धिषूखलद्विस्तस्यादिधिषुः पतिः । सत्तुद्विजाग्रेदिधिषूः सैवयस्यकुट्ट
म्बिनी ॥ २३ ॥ कानीनः कन्यकाजातः सुतोऽथसुभगासुतः । सौभा
गिनेयः स्यात्पारस्त्रियस्तुपरस्त्रियाः ॥ २४ ॥ पितृष्वसेयः स्यात्पितृष्व
स्त्रीयश्चपितृष्वसुतः । सुतोमातृष्वसुतश्चैवं वैमात्रेयोविमातृजः ॥ २५ ॥
अथबान्धकिनेयः स्याद्वन्धुलस्यासती सुतः । कौलटेयः कौलटेरेभिश्च
कीतुसती यदि ॥ २६ ॥ तदकौलटिनेयोऽस्याः कौलटेयोऽपि चात्मजः
। आत्मजस्तनयः स्तुतः पुत्रः स्त्रियां त्वमी ॥ २७ ॥ आजर्द्धहि
तरं सर्वेऽपत्यंतो कंतयोः समे । स्वजातेनैव सौख्ये सौतातस्तु जनकः पि
ता ॥ २८ ॥ जनयित्री प्रसूमाता जननी भगिनी स्वसा । ननान्दानु
स्वसा पत्युर्न प्रीपौत्री सुतात्मजा ॥ २९ ॥ भार्यास्तुभानुवर्गस्ययात

रःस्युःपरस्परम् । प्रजावतोभ्रातृजायामातुलानीतुमातुली ॥ ३० ॥ प
तिपत्न्योःप्रसूःश्वश्रूःश्वश्रुरस्तुपितातयोः । पितुर्भ्रातापितृव्यःस्यात्मा
तुर्भ्रातातुमातुलः ॥ ३१ ॥ श्यालाःस्युर्भ्रातरःपत्न्याःस्वामिनोदेवदेवरैः ।
स्वस्त्रीयोभागिनेयःस्यात्जामातादुहितुःपतिः ॥ ३२ ॥ पितामहःपि
तृपितातपिताप्रपितामहः । मातुर्मामाहाद्येवंसपिण्डास्तुसनाभयः
॥ ३३ ॥ समानोदर्यसोदर्यसगर्भ्यसहजाःसमाः । सगाचबान्धवज्ञा
तिबन्धुस्वस्वजनाःसमाः ॥ ३४ ॥ ज्ञातेयंबन्धुतातेषां क्रमाद्भावसमूह
योः । धवःप्रियःपतिर्भर्ताजारस्तुपपतिःसमौ ॥ ३५ ॥ अमृतेजारजः
कुण्डोमृतेभर्तैरिगोलकः । भ्रात्रोयोभ्रातृजेभ्रातृभगिन्यौभ्रातरवुभौ ॥ ३६ ॥
मातापितरैपितरैमातरपितरैचतौ । श्वश्रूश्चश्वश्रुरैश्चपुत्रैश्चपुत्र
हिताच ॥ ३७ ॥ दम्पतीजम्पतीजायापतीभार्यापतीचतौ । गर्भाशयो
जणयुःस्यादुल्लं कललमस्त्रियाम् ॥ ३८ ॥ स्तुतिमासेवैजननोर्गर्भाभूण
इमौसमौ । तृतीयाप्रकृतिःशण्डःक्लीवंपण्डो नपुंसकम् ॥ ३९ ॥ शि
शुत्वं शैशवंबाल्यंतरुण्ययौवनंसमे । स्यात्स्थायिरंतुवृद्धत्वंवृद्धसंघेऽ
पिवाद्धकम् ॥ ४० ॥ पलितंजरसाशैक्ल्यं केशदौविस्त्रसाजर । स्यादु
न्मानशयादिभ्रास्तनपाचस्तनन्धयी ॥ ४१ ॥ बालस्तुस्यान्माणव
कोवयस्तुस्तुरुणायुवा । प्रवयाःस्थविरेवृद्धाजीनोजीर्णौजरन्नपि
॥ ४२ ॥ वर्षीयान्दशमीज्यायान्पूर्वजस्त्वग्रियोऽग्रजः । जघन्यजे

अम२

नृ ६

अमरं नृ ६
 स्युः कनिष्ठयवो यो वरजानुजाः ॥ ४३ ॥ अमांसेदुर्बलश्चातो बलवा
 न्मांसलोऽसलः । तुन्दिलस्तुन्दिभस्तुन्दोवृहत्कुक्षिः पिचिगिडलः ॥ ४४ ॥
 अवटीटेऽवनाटश्चावभाटो नतनासिके । केशवः केशिकः केशीबलि
 नेबलिभः समौ ॥ ४५ ॥ विकलाङ्गस्त्वयोगगण्डः खर्बो ह्रस्वश्च वामनः
 । खरणाः स्यात्खरणसेविग्रस्तुगतनासिकः ॥ ४६ ॥ खुरणाः स्यात्खु
 रणसः प्रभुः प्रगतजानुकः । ऊर्द्धुर्द्विजानुः स्यात्संभुः संभृतजानुकः
 ॥ ४७ ॥ स्यादेडेवधिरः कुञ्जेगडुलः कुकरे कुक्षिः । पृश्निरल्पतनौ श्रोणः
 पंगौ मुण्डस्तुमुण्डिते ॥ ४८ ॥ बलिरः केकरे खोडे खञ्जस्त्रिषु जरवरः ।
 जटुलः कालकः पित्रुस्तिलकस्तिलकालकः ॥ ४९ ॥ अनामयस्यादारे
 ग्यंचिकित्सार्कप्रतिक्रिया । भेषजौषधभैषज्या न्यगदो जायुरित्यपि
 ॥ ५० ॥ स्त्रीरुग्गुजाचेपता परेगव्याधिगदामयाः । पुमान्यक्ष्माक्षयः शो
 षः प्रतिश्यायस्तुपो नसः ॥ ५१ ॥ स्त्रीक्षुक्षुतं क्षवः पुंसिकासस्तुक्षवश्च पु
 मान् । शोथस्तुश्वयश्च शोथः पादस्फोटो विपादिका ॥ ५२ ॥ किलासं सि
 ध्मकच्छूतुपामपामाविचर्चिका । कण्डूः खर्जुश्च कण्डूयाविस्फोटः पि
 टकस्त्रिषु ॥ ५३ ॥ ब्रणोऽस्त्रियामीर्ममरुः क्षीवेनाडी ब्रणः पुमान् । को
 ठामण्डलकंकुष्ठश्चित्रेदुर्नमकार्शसी ॥ ५४ ॥ आनाहस्तुविबन्धः स्या
 द्गृहणो र्कप्रवाहिका । प्रच्छिर्हिकावमिश्च स्त्रीपुमांस्तुवमश्च समाः ॥ ५५ ॥
 व्याधिभेदाविद्वधिः स्त्रीज्वरमेहभगद्गरः । अश्मरीमूत्रकृच्छ्रं स्यात्

पूर्वेषुक्रावधेस्त्रिषु ॥ ५६ ॥ रेगहार्यगदंकारेभिषक्वैद्यौचिकित्सके ।
 धार्तानिरमयःकल्पउल्लाघोनिर्गतोगदात् ॥ ५७ ॥ ग्लानग्लासू
 आमयावोविकृतोव्याधितोऽपटुः । आतुरेऽभ्यमितोऽभ्यान्तःसमैषा
 मनकच्छुरै ॥ ५८ ॥ दद्रुणोदद्रुरेगीस्यादर्शेरेगयुतोऽर्शसः
 । वातकीवातरेगीस्यात्सातिसारेऽतिसारकी ॥ ५९ ॥ स्युःक्लिन्नाक्षेचूल्म
 विह्वपिह्वःक्लिन्नेऽक्षिणाप्यमी । उन्मत्तउन्मादवतिश्लेष्मलःश्लेष्म
 णःकफो ॥ ६० ॥ न्युञ्जोभुग्रेरुजावृद्धनाभौतुण्डिलतुण्डिभौ । किलासी
 सिध्मलोऽन्धोऽदृक्मूर्च्छालेमूर्त्तमूर्च्छितौ ॥ ६१ ॥ शुक्रतेजोरेतसी
 चवीजवोर्येन्द्रियाणिच । मायुःपित्तंकफःश्लेष्मास्त्रियानुत्वगसृग्धरा
 ॥ ६२ ॥ पिशितंतरसंमांसं पललंक्रव्यमामिषम् । उन्नपंशुष्कमांसं
 स्याद्वह्नूरंतत्रिलिङ्गकम् ॥ ६३ ॥ रुधिरेसृग्लोहितास्त्रक्तश्चतज
 शेणितम् । बुक्काग्रमांसंहृदयंहृन्मेदस्तुवपावसा ॥ ६४ ॥ पश्चाद्भीवा
 शिरमन्यानाजीतुधमनिःशिर । तिलकंक्लोममस्तिष्कंगोर्द्धकिट्टंमलो
 ऽस्त्रियाम् ॥ ६५ ॥ अन्नंपुरीतद्रुल्लसृष्टीहापुंस्यऽथवस्त्रसा । स्नायुः
 स्त्रियां कालखण्डयकृतीतुसमेदमे ॥ ६६ ॥ सृणिकास्यन्दिनीलालादूषि
 कानेचयोर्मलम् । मूत्रंप्रस्तावउच्चारवस्करैशमलंशकृत् ॥ ६७ ॥ गू
 थंपुरीषंवर्चस्कमस्त्रोविष्ठाविषौस्त्रियौ । स्यात्कर्प्यरःकपालोऽस्त्रीकीकसं
 कुब्जमस्थिच ॥ ६८ ॥ स्याच्छरीरस्थिकंकालःपृष्ठास्थितुकशेरुका ।

अम २
 नृ ६

अम २ शिरोस्थितुकरेडिः स्त्रीपार्श्वस्थानितुपर्मुका ॥ ६९ ॥ अङ्गप्रतीकोऽवय
 नृ ६ वापचनोऽथकलेवरम् । गात्रं वपुःसंहननं शरीरं वर्धविग्रहः ॥ ७० ॥
 कायोदेहः क्लीवपुंसोः स्त्रियो मूर्तिस्तनुस्तनूः । पादाग्रं पदं पादः पदं वि
 श्वरथोऽस्त्रियाम् ॥ ७१ ॥ तङ्गस्थो घुटिके गुल्फौ पुमान् पार्श्वरधस्त
 योः । जंवातुप्रसूता जानूह पद्माच्छोवदस्त्रियाम् ॥ ७२ ॥ सक्थिक्लीवे
 पुमानूहस्तसन्धिः पुंसिवंक्षणः । गुदं त्वपानं पायुर्नावस्तिर्नाभेरधो द्वयोः
 ॥ ७३ ॥ कटोनाश्रोणिफलकं कटिः श्रोणी ककुद्वाती । पश्चान्नितम्बः
 स्त्रीकट्याः क्लीवे तु जघनं पुरः ॥ ७४ ॥ कूपकौतुनितम्बस्थौ द्वयहीने
 कुकुन्दरे । स्त्रियां स्फिक् कटिप्रोथानुपस्थो वक्ष्यमाणयोः ॥ ७५ ॥ भगंयो
 निर्दयोः शिम्भो मेढ्रं मेहनशेषशी । मुष्को गडकोषो वृषणः पृष्ठवंशाधरे
 विकम् ॥ ७६ ॥ पिविण्ड कुक्षौ जठरे दरं तुदंस्तनौ कुक्षौ । चूचकं तु कु
 चाग्रं स्यात्तनाक्रोडं भुजात्तरम् ॥ ७७ ॥ उरे वत्सश्च वक्षः पृष्ठं तु च
 रमंतनोः । स्कन्धो भुजशिरोऽसोऽस्त्री सन्धौ तस्यैव जत्रुणी ॥ ७८ ॥
 बाहुमूले उभौ कक्षौ पार्श्वमस्त्री तयोरधः । मध्यमश्चावलग्नश्च मध्ये
 ऽस्त्री द्वौ परैर्द्वयोः ॥ ७९ ॥ भुजबाहुप्रवेष्टोदोः स्यात्कफोणिस्तु कुर्ष
 रः । अस्योपरिप्रगण्डः स्यात्प्रकोष्ठस्तस्य चाप्यधः ॥ ८० ॥ मणि
 बन्धादाकनिष्ठं करस्य करभो वहिः । पञ्चशाखः शयः पाणिस्तर्जनी
 स्यात्प्रदेशिनी ॥ ८१ ॥ अङ्गुल्यः करशाखाः स्युः पुंस्यङ्गुष्ठः प्रदेशिनी

॥ ४७ ॥

। मध्यमानामिकाचापिकनिष्ठाचेतिताः क्रमात् ॥ ८२ ॥ पुनर्भवः कर
 रूहो न खोऽस्त्री न खरोऽस्त्रियाम् । प्रादेशतालगेकर्षास्तर्जन्यादियु
 तेतते ॥ ८३ ॥ अङ्गुष्ठेसकनिष्ठेस्यादितस्तिर्वा दशाङ्गुलः । पाणौ चपे
 ठप्रतलप्रहस्ताविस्तृताङ्गुलौ ॥ ८४ ॥ दौसंहतौ संहतलप्रतलौवा
 मदक्षिणौ । पाणिर्निकुञ्जः प्रसृतिस्तौयुतावज्जलिः पुमान् ॥ ८५ ॥ प्र
 कोष्ठेविस्तृतकरेहस्तौमुष्ट्यातुवद्धया । सरन्तिः स्यादरन्तिस्तुनिष्कनि
 ष्ठेनमुष्टिना ॥ ८६ ॥ व्यामोवाह्वोः सकरयोस्ततयोस्तिर्यगन्तर
 म् । ऊर्ध्वविस्तृतदोः पाणिन्दमानेपौरुषं त्रिषु ॥ ८७ ॥ करणेगलोऽ
 थग्रीवायां शिरोधिः कन्धरेत्यपि । कम्बुग्रीवाचिरेखासाऽवटुर्घाटाकृता
 टिका ॥ ८८ ॥ वक्त्रास्येवदनंतुण्डमाननं लपनं मुखम् । क्लीबेघ्राणं
 गन्धवहाघ्राणासाचनासिका ॥ ८९ ॥ ओष्ठाधरैतुरदनच्छ्रदौ
 दशनवाससी । अधःस्याच्चिवुकंगण्डौ कपोलौ तत्परहनुः ॥ ९० ॥
 रदनादशनादनारदास्तालुतुकाकुदम् । रसज्ञारसनाजिह्वाप्रान्तावे
 षस्यस्तृक्वणी ॥ ९१ ॥ ललाटमलिकंगो धिरूर्ध्वो दृग्भ्यां भुवौ स्त्रियाम्
 । कूर्चमस्त्रीभुवोर्मध्यन्तारकाक्ष्णः कनीनिका ॥ ९२ ॥ लोचनं नयनं नेत्रमी
 क्षणं चक्षुरक्षिणी । दृग्दृष्टीचाश्रुनेत्राम्बुरेदनंचास्त्रमस्तुच ॥ ९३ ॥ अ
 पाङ्गैर्नेत्रयोरनौकटाक्षोऽपाङ्गदर्शने । कर्णशब्दग्रहोऽश्रोत्रं श्रुतिः स्त्रीश्रव
 णंश्रवः ॥ ९४ ॥ उत्तमाङ्गं शिरः शीर्षमूर्ध्ना नामस्तकोऽस्त्रियाम् । चिकुरः

अम २

नृ ६

अम २

४ ६

कुन्तलोवालः कचः केशः शिरोरूहः ॥ ९५ ॥ तद्वृद्धैकैशिकैकैश्यमल
 काश्चूर्णकुन्तलाः । तेललाटे भ्रमरकाः काकपक्षः शिखण्डकः ॥ ९६ ॥
 कवरीकेशवेशोऽथ धम्मिल्लः संयताः कचाः । शिखाचूडाकेशपाशीवृत्ति
 नस्तु जटासटा ॥ ९७ ॥ वेणीप्रवेणीशीर्षण्यशिरस्यैविशदेकचे
 । पाशः पक्षश्च हस्तश्च कलापार्थाः कचात्परे ॥ ९८ ॥ तनूरूहं रेमलो
 म तद्वृद्धैश्मश्रुपुंमुखे । आकल्पवैधौनेपथ्यं प्रतिकर्मप्रसाधनम् ॥ ९९ ॥
 दृष्टेते त्रिष्वऽलंकर्त्ताऽलंकारिष्णुस्तु मण्डितः । प्रसाधितोऽलंकृतश्च
 भूषितश्च परिस्फुटः ॥ १०० ॥ विभ्राड्भाजिष्णुरेचिष्णुभूषणं स्याद
 लंक्रिया । अलंकारस्त्वाभरणं परिष्कारे विभूषणम् ॥ १०१ ॥ मण्डनं
 चाथ मुकुटं किरीटं पुन्नपुंसकम् । चूडामणिः शिरोरत्नेतरलोहारमध्य
 गः ॥ १०२ ॥ बालपाश्यापारितथ्यापत्रपाश्याललाटिका । कर्णिका
 तालपत्रं स्यात्कुण्डलं कर्णवेष्टनम् ॥ १०३ ॥ ग्रैवेयकं कण्ठभूषणं लम्ब
 नं स्यात्तल्ललनिका । स्वर्णैः प्रालम्बिकाऽथोरः सूत्रिकामौक्तिकैः कृता
 ॥ १०४ ॥ हारे मुक्तावली देवच्छन्दोऽसौ शतयष्टिकः । हारभेदा यष्टि
 भेदा गुत्सगुत्साद्धमेतानाः ॥ १०५ ॥ अर्द्धहारे माणवकण्ठका वल्लोक
 यष्टिका । सैव नक्षत्रमाला स्यात्सप्तविंशतिमौक्तिकैः ॥ १०६ ॥ आवा
 पकः पारिहार्यः कटको वलयोऽस्त्रियाम् । केयूरमङ्गदंतुल्ये अङ्गुरी
 यकमूर्मिका ॥ १०७ ॥ साक्षरङ्गुलिमुद्रासाकं कण्ठकरभूषणम् । स्त्रीक

म्यां मेखलाकाञ्ची सप्रकीर सना तथा ॥ १०८ ॥ क्लीवसार सनं चाथ पुंस्क
 म्यां मृखलं विषु । पादाङ्ग दंतुलाकोटिर्मञ्जीरे नूपुरेऽस्त्रियाम् ॥ १०९ ॥
 हंसकः पादकटकः किंकिणीक्षुद्रघण्टिका । त्वक्फलकमिरेमाणि
 वस्त्रयो निर्देश विषु ॥ ११० ॥ बाल्कंक्षौमाद्रिफालंतुका र्पासंवाद रञ्च
 तत् । कौशेयं कृमिकौशेत्यंरां कवंमृगरेमजम् ॥ १११ ॥ अनाहतं नि
 प्रवाणितञ्चकञ्च नवाम्बरे । तत्स्यादुद्गमनीयं यद्धौतयोर्वस्त्रयोर्युग
 म् ॥ ११२ ॥ पत्रोर्णधौतकौशेयं वज्रमूल्यं महाधनम् । क्षौमंदुकूलं स्या
 त्त्वेतुनिवीतं प्रावृत्तं विषु ॥ ११३ ॥ स्त्रियां वज्रत्वे वस्त्रस्य दशाः स्युर्वस्त्र
 यो दयोः । दैर्घ्यमायाम आरेहः परिणाहो विशालता ॥ ११४ ॥ पट
 चरं जीर्णं वस्त्रं समौलक्तककर्पटौ । वस्त्रमाच्छादनं वा सञ्चेलं वसन
 मंशुकम् ॥ ११५ ॥ कुचेलकः पटोऽस्त्री स्यात्त्वरशिः स्यूतशठकः
 । निचेलः प्रच्छदपटः समैरस्त्रककम्बलौ ॥ ११६ ॥ अन्तरीयोप
 संव्यानपरिधानान्यधोऽंशुकैः । दौषावारेत्तरसंगैः समौ वृहत्तिका तथा
 ॥ ११७ ॥ संव्यानमुत्तरीयञ्च चेलः कूर्पासकोऽस्त्रियाम् । नीशारः
 स्यात्पावरणे हिमानिलनिवारणे ॥ ११८ ॥ अर्द्धैरुक्कंवरस्त्रीणां स्याच्च
 शडातकमंशुकम् । स्याच्चिष्वाप्रपदी नन्त्याप्नोत्याप्रपदं हियत् ॥ ११९ ॥
 अस्त्रीविता नमुह्मो चेदूयाद्यं वस्त्रं वेश्मनि । प्रतिसीराजवनिका स्यात्तिर
 स्कारणी वसा ॥ १२० ॥ परिकर्माङ्गसंस्कारः स्यान्मार्ष्टिर्मार्ज्जनामृजः

अमर

च ६

अम २ । उद्वर्तनोत्सादनेदेसमेआप्लावआप्लावः ॥ १२१ ॥ स्नानं चर्चातुषा
 न ६ चिक्यं स्यात्सकोऽथ प्रबोधनम् । अनुबोधः पत्रलेखापत्राङ्गुलिरिमेसमे
 ॥ १२२ ॥ तमालपत्रतिलकचित्रकानिविशेषकम् । द्वितीयश्चतुरीय
 च नस्त्रियामथकुङ्कुमम् ॥ १२३ ॥ काश्मीरजम्भाग्रिशिखंवरवाह्नी
 कपीतनम् । रक्तसंकोचपिप्पुनेधीरलोहितचन्दने ॥ १२४ ॥ लाक्षार
 क्षाजतुल्लीवेयावोलक्तोद्गुमामयः । लवङ्गदेवकुसुमं श्रीसंज्ञमथजा
 यकम् ॥ १२५ ॥ कालीयकञ्च कालानुसार्यञ्चाथ समार्थकम् । वंशि
 कागुरुगार्हलोहक्रिमिजजोगकम् ॥ १२६ ॥ कालागुर्वगुरुस्या तुमं
 गल्यामल्लिगन्धियत् । यक्षधूपः सज्जरसेरलसर्वरसावपि ॥ १२७ ॥
 बङ्गरूपोऽप्यथ वृकधूपकृत्रिमधूपकौ । तुरुष्कः पिण्डकः सिहोया
 वनोप्यथपायसः ॥ १२८ ॥ श्रीवासेवृकधूपोऽपि श्रीवेष्टसरलद्र
 वौ । मृगनाभिर्मृगमदः कस्तूरीचाऽथकोलकम् ॥ १२९ ॥ कक्कोलकं
 कोशफलमथ कर्पूरमस्त्रियाम् । घनसारश्चन्द्रसंज्ञः सिताभोहिमवा
 लुका ॥ १३० ॥ गन्धसारमलयजोभद्रश्रीश्चन्द्रोऽस्त्रियाम् । तैल
 पर्णिकगेशीर्पहरिचन्द्रनमस्त्रियाम् ॥ १३१ ॥ तिलपर्णीतुषाङ्गं
 रञ्जनं रक्तचन्द्रनम् । कुचन्द्रनञ्चाऽथजातीकोशजातीफलेसमे
 ॥ १३२ ॥ कर्पूरगुरुकस्तूरीकक्कोलैर्यक्षकर्मः । गात्रानुलेपनीव
 र्तिर्वर्णकं स्यादिलेपनम् ॥ १३३ ॥ चूर्णानिवासयोगाः स्युर्भावितं वासितं

विष्णु । संस्कारेण न्धमाल्याद्वैर्यः स्यात्तदधिवासनम् ॥ १३४ ॥ माल्यं
मालास्त्रजौमूर्द्धिकेशमध्येतुगर्भकः । प्रभृष्टकंशिखालम्बिपुरे न्यस्तं ल
लामकम् ॥ १३५ ॥ प्रालम्बमृजुलम्बिस्यात्करणद्वैकक्षकंतुतत् । य
निर्यक्षिप्रमुरसिशिखास्त्रापी उशेखरै ॥ १३६ ॥ रचनास्यात्परिस्प
न्द आभोगः परिपूर्णाता । उपधानन्तूपवर्हः शय्यायां शयनीयवत्
॥ १३७ ॥ शयनं मञ्चपर्यङ्कपल्यङ्काः खड्ग्यासमाः । गेहदूकः क
न्दुकोदीपः प्रदीपः पीठमासनम् ॥ १३८ ॥ समुद्रकः सम्पुटकः प्रति
ग्राहः पतङ्गहः । प्रसाधनीकंकनिकापिष्टातः पटवासकः ॥ १३९ ॥

दर्पणे मुकुरदर्शो व्यजनं तालवृत्तकम् ।

इति नववर्गः

सन्ततिर्गात्रजननकुलान्यभिजनान्वयौ । वंशोऽन्ववायः सन्तानो वर्णाः
सुव्राह्मणादयः ॥ १ ॥ राजवीजो राजवंश्यो वीज्यस्तुकुलसंभवः । म
हाकुलकुलीनार्यसभ्यसज्जनसाधवः ॥ २ ॥ ब्रह्मचारी गृहीवानप्र
स्थो भिक्षुश्चतुष्टये । आश्रमोऽस्त्रीविजात्यग्रजन्मभूदेव वा उवाः ॥ ३ ॥
विप्रश्च ब्राह्मणोऽसौ षड्धर्मायागादिभिर्युतः । विद्वान्विपश्चिद्दोषज्ञः स
न्मुधीः कोविदो बुधः ॥ ४ ॥ धीरे मनीषी ज्ञः प्राज्ञः संख्यावान्पण्डितः क
विः । धीमान्सूरिः कृती कृष्टिर्ज्ञश्च वर्णो विचक्षणः ॥ ५ ॥ दूरदर्शी

अम २

न ६

ब ७

अमर

७

दीर्घदर्शी श्रोत्रियच्छात्रसौ समौ । उपाध्यायोऽध्यापकः स्यात्सनि
 भिकादिकृद्गुरुः ॥ ६ ॥ मंत्रव्याख्या कृदाचार्य आदेष्टा त्वध्वरेवती । य
 हाचय जमानश्चससोमवतिदीक्षितः ॥ ७ ॥ इज्याशीलोयायजूको
 यज्वानुविधिनेष्टवान् । संगीष्यतीष्ट्यास्थपतिः सोमपीतीनुसोमपः
 ॥ ८ ॥ सर्ववेदाः सयेनेष्टोयागः सर्वस्वदक्षिणः । अनूचानः प्रवचने
 साङ्गधीतीगुरेस्तुयः ॥ ९ ॥ लब्धानुज्ञः समावृत्तः सुत्वात्वभिषवेकृती ।
 छात्रानेवासिनौ शिष्ये शैक्षाः प्राथमकल्पिकाः ॥ १० ॥ एकब्रह्मवता
 चारमिथः सब्रह्मचारिणः । सतीर्थ्याश्चैकगुरवः चितवानग्निमग्निचित्
 ॥ ११ ॥ पारंपर्योपदेशे स्यादैति ह्यमितिहाय्यम् । उपज्ञाज्ञानमा
 द्यं स्याज्ज्ञात्वारम्भ उपक्रमः ॥ १२ ॥ यज्ञः सवोऽध्वरेयागः सप्ततनुर्म
 खः क्रतुः । पाठो होमश्चान्तिथीनां सपर्यातर्पणंबलिः ॥ १३ ॥ एते
 यश्च महायज्ञा ब्रह्मयज्ञादिनामकाः । समज्यापरिषद्गोष्ठीसभास
 मितिसंसदः ॥ १४ ॥ आस्थानीक्लो वमास्थानं स्त्री नपुंसकयोः सदः ।
 प्राग्वशः प्राग्वविर्गहात्सदस्याविधिदर्शिनः ॥ १५ ॥ सभासदः सभास्ता
 शः सभ्याः सामाजिकाश्चते । अध्वर्यूज्ञातृहोतारे यजुः सामग्विदः क्रमात्
 ॥ १६ ॥ आग्नीध्राद्याधनैर्वीर्या चक्ष्विजोयाजकाश्चते । वेदिः परिष्कृ
 ताभूमिः समेस्थ शिडलचत्तरे ॥ १७ ॥ चषालो यूपकटककुम्बास्तुग
 ह्नावृत्तिः । यूपग्रन्तर्मेनिर्मम्यदारुणित्वरणिर्दयोः ॥ १८ ॥ दक्षिणा

ग्रीगार्हपत्यहवनीयौचयोऽग्नयः । अग्नित्रयमिदं चेताप्रणीतः संस्कृतो
 ऽनलः ॥ १९ ॥ समूह्य परिचाय्योपचाय्यावह्नौप्रयोगिणः । योगार्ह
 पत्यादानोयदक्षिणाग्निः प्रणीयते ॥ २० ॥ तस्मिन्नानायोऽथाग्रायीस्त्रा
 हाचक्रतभुक्प्रिया । ऋक्सामिधेनीधाय्या चयास्यादग्निसमिन्धने
 ॥ २१ ॥ गायत्रीप्रमुखं कन्दोहव्यपाके चरुः पुमान् । आमिक्षासाश्रुतो
 स्त्रेयाश्चोरेस्यादधियोगतः ॥ २२ ॥ ध्रुविचं व्यजनंतद्व्यादृचितं मृगचर्म
 णा । पृषदाज्यंसदध्याज्येपरमानंतुपायसः ॥ २३ ॥ हव्यकव्येदैव
 पैत्रेअन्नेपाचंसुवादिकम् । ध्रुवोपभृजुर्हूर्नात्सुवेभेदाः सुचः स्त्रियः
 ॥ २४ ॥ उपाकृतः पशुरसैयोभिमच्यक्रतौ हतः । परंपराकंशमनं
 प्रोक्षणाञ्चवधार्थकम् ॥ २५ ॥ वाच्यलिङ्गाः प्रमीतोपसम्पन्नोऽक्षिताह
 ते । सान्नाय्यं हविरग्नौ तु ऊतं त्रिषु वषट्कृतम् ॥ २६ ॥ दीक्षानोवभृथोय
 जस्तत्कर्माहं नुयज्ञियम् । त्रिष्वऽथ क्रतुकर्मेष्टं पूर्णखातादिकर्मयत् ॥ २७ ॥
 अमृतं विघ्नसोयज्ञशेषभोजनशेषयोः । त्यागो विहापितं दानमुत्सर्ज
 नविसर्जने ॥ २८ ॥ विश्राणनं वितरणं स्पर्शनं प्रतिपादनम् । प्रादे
 शनं निर्वपणमपवर्जनमंहतिः ॥ २९ ॥ मृतार्थे तदहर्हानं त्रिषु स्या
 दौर्द्धदेहिकम् । पितृदानं निर्वपः स्यात्प्राद्धं तत्कर्मशास्त्रतः ॥ ३० ॥ अ
 न्वाहार्यमासिकेऽसौऽष्टमोऽह्नः कुतपोऽस्थियाम् । पर्येषणापरीष्टिष्वा
 न्वेषणा च गवेषणा ॥ ३१ ॥ सनिस्तुल्येषणायाज्जाऽभिगस्तिर्याचना

अम२

ब ७

अम २

ब ७

र्थना । षट् तु त्रिष्वर्घ्यमर्घ्यार्थपादुपादायवारिणि ॥ ३२ ॥ क्रमादाति
 थ्यातिथेये अतिथ्यर्थेऽत्र साधुनि । स्याद्वेशिक आग नुरतिथिर्नागृह्यग
 ते ॥ ३३ ॥ पूजानमस्यापचितिः सपर्य्यार्चाहणाः समाः । वरिवस्था
 तुष्पुश्रूषापरिचर्यापुपासनम् ॥ ३४ ॥ ब्रज्याटाट्यापर्य्यटनंचर्या
 त्तीर्यापथस्थितिः । उपस्पर्शस्त्वाचमनमर्थमौनमभाषणम् ॥ ३५ ॥
 आनुपूर्वोत्थियांवावृत्परिपाटी अनुक्रमः । पर्यायश्चातिपातस्तु स्यात्प
 र्य्ययउपात्तयः ॥ ३६ ॥ नियमोव्रतमस्तीतच्चापवासादिपुण्यकम् ।
 उपवस्तनूपवासेविवेकः पृथगात्मता ॥ ३७ ॥ स्याद्ब्रह्मवर्चसंवृत्ता
 ध्ययनर्द्धिरथाञ्जलिः । पाठेब्रह्माञ्जलिः पाठेविपुषो ब्रह्मविन्दवः
 ॥ ३८ ॥ ध्यानयोगासनेब्रह्मासनंकल्पेविधिक्रमौ । मुख्यः स्यात्पथ
 मः कल्पोऽनुकल्पस्तुततोऽधमः ॥ ३९ ॥ संस्कारपूर्वग्रहणं स्यादुपाकर
 णंश्रुतेः । समेतुपादग्रहणमभिवादनमित्युभे ॥ ४० ॥ भिक्षुः परिब्रा
 ह्मकर्मन्दीपारण्यपिमस्करी । तपस्वीतापसः पारिकांश्चीवाचंयमो
 मुनिः ॥ ४१ ॥ तपः श्लेशसंवेदानोवर्णिनो ब्रह्मचारिणः । ऋषयः
 सत्यवचसः स्नातकस्त्वाप्तुतवती ॥ ४२ ॥ येनिर्जितेन्द्रियग्रामायति
 नायतयश्चते । यः स्थण्डिलेव्रतवशाच्छेते स्थण्डिलशाय्यसौ ॥ ४३ ॥
 स्थण्डिलश्चाऽथधिरजस्तमसः स्युर्दयातिगाः । पवित्रः प्रयतः पूतः पा
 षण्डाः सर्वलिङ्गिनः ॥ ४४ ॥ पालाशोदण्डआषाढोव्रतेरम्भस्तुवैशवः

॥ ५७ ॥

॥ अस्त्रीकमण्डलुः कुण्डोवृत्तिनामा सनवृषी ॥ ४५ ॥ अजिनं चर्मकृत्तिः
स्त्रीभैक्षं भिक्षाकदम्बकम् । स्वाध्यायः स्याज्जपः सूत्याभिषवः सवन
ञ्च सा ॥ ४६ ॥ सर्वे न सामपञ्चसि जप्यं त्रिष्वघमर्घणम् । दर्शश्चैपौर्ण
मासश्च योगोपक्षान्तयोः पृथक् ॥ ४७ ॥ शरीरसाधनापेक्षानित्यं यत्क
र्म तद्व्यमः । नियमस्तु स्यत्कर्मनित्यमागंतुसाधनम् ॥ ४८ ॥ उपवी
तं यज्ञस्तु चंप्रोद्धृते दक्षिणे करे । प्राचीनावीतमन्यस्मिन्निवीतं कण्ठल
म्बितम् ॥ ४९ ॥ अङ्गुल्यग्रे दैवं तीर्थं स्वल्पाङ्गुल्योर्मूले कायम् । मध्ये
ऽङ्गुष्ठाङ्गुल्योः पैत्रं मूले ह्यङ्गुष्ठस्य ब्राह्मम् ॥ ५० ॥ स्याद्ब्रह्मभूयं ब्रह्मत्वं
ब्रह्मसायुज्यमित्यपि । देवभूयादिकंतद्वत्कृच्छ्रसान्नापनादिकम्
॥ ५१ ॥ संन्यासवत्यनशने पुमान्प्रायोऽथ वीरहा । नष्टाग्निः कुहना
लोभान्मिथ्येय्यपथकल्पना ॥ ५२ ॥ ब्राह्म्यः संस्कारहीनः स्यादस्वाध्या
यो निरकृतिः । धर्मध्वजो लिङ्गवृत्तिरवकीर्णीक्षतव्रतः ॥ ५३ ॥ सुप्ते
यस्मिन्नस्तेति सुप्ते यस्मिन्नुदेति च । अंशुमानभिनिर्मुक्ताभ्युदितौ तौ
यथाक्रमम् ॥ ५४ ॥ परिवेत्तानुजोऽनूढे ज्येष्ठे दारपरिग्रहात् । प
रिवित्तिस्तु तज्ज्यायान् विवाहोपयमौ समौ ॥ ५५ ॥ तथा परिणयो द्वाहो
पयमाः पाणिपीडनम् । व्यायोग्राम्यधर्मश्चरतं निधुवनं च सः ॥ ५६ ॥
त्रिवर्गाधर्मकामार्थैश्चतुर्वर्गः समोक्षकैः । सबलैस्तैश्चतुर्भद्रं जन्यास्निग्धा
॥ ५७ ॥ वरस्यये ॥ ५७ ॥

अम २

इति ब्रह्मवर्गः

क्ष ८

मूर्द्धाभिषिक्तो राजन्योवाङ्मजः क्षत्रियो विरट् । रक्षिरट् पार्थिवश्चामृन्नु
 पभूपमहीक्षितः ॥ १ ॥ राजा तु प्रणताशेषसामन्तः स्यादधीश्वरः । च
 क्रवर्त्तिसावर्भौमो नृपोऽन्यो मण्डलेश्वरः ॥ २ ॥ येनेष्टं राजसूयेन म
 ण्डलस्थेश्वरश्च यः । शास्त्रियश्चाज्ञया राज्ञः स सम्राडथ राजकम् ॥ ३ ॥
 राजन्यकंचनपतिश्चित्रियाणां गणेशक्रमात् । मन्त्रीधो सचिवो मातुषोऽन्ये कर्म
 सचिवास्ततः ॥ ४ ॥ महामात्राः प्रधानानि पुरोधस्तु पुरोहितः । द्रष्टरि
 व्यवहारणं प्राङ्मिकाकाक्षदर्शकौ ॥ ५ ॥ प्रतीहारे द्वारपालदास्यदा
 स्थितदर्शकाः । रक्षिवर्गस्त्वनीकस्थोऽथाध्यक्षाधिकृतौ समौ ॥ ६ ॥
 स्याद्युकोऽधिकृतो ग्रामे गोपोग्रामेषु भूरिषु । भौरिकः कनकाध्यक्षोरूप्या
 ध्यक्षस्तु नैष्किकः ॥ ७ ॥ अन्तःपुरे त्वधिकृतः स्यादन्तर्वसिको जनः ।
 सौविदह्मः कञ्चुकिनः स्थापत्याः सौविदाश्च ते ॥ ८ ॥ शंखे वर्षवस्तु
 स्थाः सेवकार्यनुजीविनः । विषयानन्तरे राजा शत्रुर्भिचमतः परम् ॥ ९ ॥
 उदासीनः परतरः पार्थिग्राहस्तु पृच्छतः । रिपैर्वैरि सपत्नारिदिषद्दे
 वणदुर्हृदः ॥ १० ॥ दिद्विपश्चाहितामिचदस्युणा च वशचवः । अ
 भिघातिपरातिप्रत्यर्थिपरिपन्थिनः ॥ ११ ॥ वयस्यः स्निग्धः सवया
 अयमिचं सखास्तु हन् । सख्यं सप्तपदी जं स्यादनुरेधोऽनुवर्त्तनम् ॥ १२ ॥

यथार्हवर्णः प्रणिधिरपसर्पश्चरस्पशः । चारश्चगूढपुरुषश्चाप्रः प्रत्य
यितस्त्रिषु ॥ १३ ॥ साव्वत्सरेज्योतिषिकोदैवज्ञगणकावपि । स्युर्मौह
र्तिकमौहर्तज्ञानिकार्तान्तिकाअपि ॥ १४ ॥ तान्त्रिकोज्ञातसिद्धान्तस्त
धीगृहपतिः समौ । लिपिकरेश्वरचणोऽश्वरचञ्चुस्वलेखके ॥ १५ ॥
लिखिताश्चरविन्यासेलिपिलिबिहभेस्त्रियौ । स्यात्संदेशहरेदूतोदूतयंत
द्भावकर्मणि ॥ १६ ॥ अध्वनेनोऽध्वगोऽध्वन्यः पान्यः पथिकइत्यपि ।
। स्वाम्यमात्यसुहृत्कोषरष्टदुर्गबलानिच ॥ १७ ॥ राज्याङ्गानिष
कृतयः पौराणं श्रेणयोऽपिच । सन्धिर्नाविग्रहोयानमासनदैधमाश्रयः
॥ १८ ॥ षड्गुणाः शक्तयस्त्रिस्तः प्रभावेत्साहमन्त्रजाः । क्षयः स्याज
अवृद्धिश्चित्रवर्गानोतिवेदिनाम् ॥ १९ ॥ सप्रतापः प्रभावश्चयत्नेजः
कोषदण्डजम् । भेदोदण्डः सामदानमित्युपायचतुष्टयम् ॥ २० ॥ साह
सन्नुदमोदण्डः सामसांत्वमथोसमौ । भेदोपजापावुपधाधर्माद्वैर्यत्परी
क्षणम् ॥ २१ ॥ पञ्चविष्वषउक्षीणोयस्तृतीयाद्युगोचरः । विविक्तवि
जनच्छन्ननिःशलाकास्तथारहः ॥ २२ ॥ रहश्चोपांशुचालिङ्गेरह
संतद्भवेचिषु । समौविस्त्रम्भविम्बासौभेषोभंशेयथोचितात् ॥ २३ ॥
अभेषन्यायकल्पास्तुदेशरूपंसमञ्जसम् । युक्तमौपयिकंलभ्यंभज
मानाभिनीतवत् ॥ २४ ॥ न्याय्यं चविषुषदसम्प्रधारणातुसमर्थनम्
। अववादस्तुनिर्देशेनिदेशः शासनञ्चसः ॥ २५ ॥ शिष्टिश्चाचाचसं

अमर
क्ष ८

अम२

क्ष ८

स्यानुमर्यादाधारणास्थितिः । आगोऽपरधो मनुश्च समेतूहान वन्धने
॥ २६ ॥ द्विपाद्विगुणोदण्डोभागधेयः करोवलिः । घट्टादिदेयं शुल्को
ऽस्त्रीप्रभृतनुप्रदेश नम् ॥ २७ ॥ उपाय नमुपग्राह्यमुपहारस्तथोप
दा । यौतकादितुयद्देयं सुदायोहरणञ्च तत् ॥ २८ ॥ तत्कालस्तुत
दात्वं स्यात् उत्तरः काल आयतिः । सां दृष्टिकं फलं सद्य उदक्कः फलमु
त्तरम् ॥ २९ ॥ अदृष्टं वह्निनेयादि दृष्टं त्वपरचक्रजम् । महीभुजा
महिभयं स्वपक्षप्रभवं भयम् ॥ ३० ॥ प्रक्रिया त्वधिकारस्यात् चामरं
तुप्रकीर्णकम् । नृपासनं यत्तद्द्रासनं सिंहासनं तु तत् ॥ ३१ ॥ हैमं क
र्चत्वा तपत्रं शस्तु नृपलक्ष्म तत् । भद्रकुम्भः पूर्णकुम्भो भृङ्गारः कनकालु
का ॥ ३२ ॥ निवेशः शिविरं शंटे सज्जनं तूपरक्षणम् । हस्त्यम्बरथपा
दातं सेनाङ्गं स्याच्चतुष्टयम् ॥ ३३ ॥ दन्तीदन्ता वलोहस्तीक्ष्णरदोऽनेक
पोद्विपः । मतङ्गजो गजो नागः कुञ्जरेवारणः करी ॥ ३४ ॥ इभस्त
म्बरमः पद्मीयूथनाथस्तुयूथपः । मदोत्कटो मदकलः कलभः करिशाव
कः ॥ ३५ ॥ प्रभिन्ने गज्जितो मत्तः समाबुद्धान् निर्मदौ । हास्तिकंगज
तावृन्दे करिणीधेनुका वशा ॥ ३६ ॥ गण्डः कटो मदोदानं वमथुः करणी
करः । कुम्भौ तु पिण्डौ शिरसस्तयोर्मध्ये विदुः पुमान् ॥ ३७ ॥ अवग्र
हो ललाटं स्यादोविका त्वक्षिकूटकम् । अपाङ्गं देशे निर्याणं कर्णमूलं तु चू
लिका ॥ ३८ ॥ अधः कुम्भस्य बाह्वित्थं प्रतिमानमधोऽस्य यत् । आसनं

स्कन्धदेशस्यात्यद्वाकंविन्दुजालकम् ॥ ३९ ॥ पक्षभागः पार्श्वभागेद
 न्तभागस्तुयोगतः । द्वापूर्वपश्चाज्जंघादिदेशैर्गात्रावरेक्रमात् ॥ ४० ॥ तो
 धं वैणुकमालानंबन्धस्तम्भेऽथशृङ्खले । अन्दुकोनिगडाऽस्त्रीस्यादंकु
 शेऽस्त्रीस्तृणिः स्त्रियाम् ॥ ४१ ॥ चूषाकक्ष्यावरत्रास्यात्कल्पनासज्जना
 समे । प्रवेण्यास्तरणंवर्णः परितोमः कुथोदयोः ॥ ४२ ॥ वीतंतवसारं
 हस्त्यम्बवारीतुगजवन्धनी । घोटकेपीतितुरगतुरंगाश्वतुरङ्गमाः
 ॥ ४३ ॥ वाजिवाह्वर्गन्धर्वहयसैन्यवसप्रयः । आजानेयाः कुलीनाः
 सुर्विनोताः साधुवाहिनः ॥ ४४ ॥ वानायुजाः पारसीकाः काम्बोजावाहि
 काह्याः । ययुरश्वाऽश्वमेधीयो जवनस्तुजवाधिकः ॥ ४५ ॥ पृष्ठ्यः
 स्थैरीसितः कर्करीरथ्योबोजरथस्ययः । बालः किशोरोवा म्यश्वावउवा
 वउवाङ्गणे ॥ ४६ ॥ विष्वाश्वीनयदश्वेनदिनेनैकेनगम्यते । कश्य
 न्नुमध्यमश्वानांहेषाह्रेषाचनिस्वनः ॥ ४७ ॥ निगालस्तुगलोद्देशेवृ
 द्धेत्वश्वीयमाश्ववत् । आस्कन्दितंधोरितकं रेचितं बलितं प्लुतम् ॥ ४८ ॥
 गतयोमूः पञ्चधारघोणानुप्रोथमस्त्रियाम् । कविकानुखलीनोऽस्त्रीश
 फंक्तीवेखुरः पुमान् ॥ ४९ ॥ पुच्छोऽस्त्रीलूमलाङ्गुलेवालहस्तश्चबाल
 धिः । विष्णुपावृत्तलुठितौपरवृत्तेमुज्जुर्भुवि ॥ ५० ॥ यानेचक्रिणियुद्धार्थे
 शताङ्गस्त्यदनोरथः । असौपुष्परथश्चक्रयानं न समराययत् ॥ ५१ ॥
 कर्णारिथः प्रवहणं हयनञ्च समंचयम् । स्त्रीवेऽनः शकटोऽस्त्रीस्याङ्ग

अम ३

क्ष ८

अम २ श्रीकंबलिवाह्यकम् ॥ ५२ ॥ शिविकायाप्ययानंस्याहोलाप्रेखादिकास्त्रि
 क्ष ८ याम् । उभौतुदैपवैयाघ्रीदीपिचर्मावृतेरथे ॥ ५३ ॥ पाण्डुकम्बलस
 म्बोतःस्यन्दनःपाण्डुकाम्बली । रथेकाम्बलवाखाद्याःकम्बलादिभिरवृते
 ॥ ५४ ॥ त्रिपुदैपादयोरथ्यारथकज्यारथव्रजे । धूःस्त्रीस्त्रीवैयानमुखं
 स्याद्रथाङ्गमपस्करः ॥ ५५ ॥ चक्रंरथांगंतस्यान्तेनेमिःस्त्रीस्यात्प्रधिः
 पुमान् । पिण्डिकानाभिरश्वाग्रकीलकेतुद्वयोरणिः ॥ ५६ ॥ रथगुप्तिर्व
 हूथेनाकूबरस्तुयुगन्धरः । अनुकर्षादार्धधःस्यंप्रासंगोनायुगाद्युगः
 ॥ ५७ ॥ सर्वस्याद्वाहनंयानंयुग्यंपत्रञ्चधारणम् । परम्परवाहनंयत्त
 द्वैनीतकमस्त्रियाम् ॥ ५८ ॥ अधोरणाहस्तिपकाहस्त्यारेहानिषादि
 नः । नियन्ताप्राजितायन्तास्तुतःक्षत्ताचसारथिः ॥ ५९ ॥ सव्येष्टद
 क्षिणस्थौचसंज्ञारथकुटुम्बिनः । रथिनःस्यन्दनारेहाअम्बारेहास्तुसा
 दिनः ॥ ६० ॥ भटयोधाश्चयोद्धारःसेनारक्षास्तुसैनिकाः । सेनायांस
 मवेतायेसैन्यास्तेसैनिकाश्चते ॥ ६१ ॥ बलिनेयेसहस्रेणसाहस्रास्तेस
 हस्त्रिणः । परिधिस्थःपरिचरःसेनानीर्वाहिनीपतिः ॥ ६२ ॥ कञ्चु
 कोवारवाणोऽस्त्रीयत्तुमध्येसकञ्चुकाः । बध्नन्तितासारसनाप्यधिकाङ्गे
 ऽथशीर्षकम् ॥ ६३ ॥ शीर्षण्यश्चशिरस्त्रेऽथतनुचंवर्मदंशनम् । उ
 रश्छदःकंकटकोजागरःकवचोऽस्त्रियाम् ॥ ६४ ॥ आमुक्तःप्रतिमुक्त
 अपिनद्धश्चापिनद्धवत् । सन्नद्धोवर्मितःसज्जोदंशितोव्यूढकंकटः

॥ ६३ ॥

॥ ६५ ॥ त्रिष्वामुक्तादयो वर्मभृतांकावचिकंगणे । पदानिपत्तिपतगपा
दातिकपदाजयः ॥ ६६ ॥ पङ्कश्वपदिकश्चाऽथपादातंपत्तिसंहतिः
। शस्त्राजीवेकाण्डस्पृष्टायुधीयायुधिकाःसमाः ॥ ६७ ॥ कृतहस्तःसुप्र
योगविशिखःकृतपुंखवत् । अपरङ्गपृषत्कोसैलक्ष्याद्यश्च्युतसायकः
॥ ६८ ॥ धन्वोधनुष्मान्धानुष्कोनिषङ्गस्त्रीधनुर्द्धरः । स्यात्काण्ड
बास्तुकाण्डीरःशक्तीकःशक्तिहेतिकः ॥ ६९ ॥ याष्टीकपारश्चधिकौय
ष्टिपरश्चुहेतिकौ । नैस्त्रिंशिकोऽसिहेतिस्त्र्यात्समौप्रासिककोनिकौ
॥ ७० ॥ चर्मोफलकपाणिस्त्र्यात्पताकीवैजयन्तिकः । अनुस्रवः
सहायश्चानुचरेऽभिसरःसमाः ॥ ७१ ॥ पुरेगाग्रेसरःप्रच्छाग्रतः
सरपुरःसरः । पुरेगमःपुरेगामीमच्छगामीतुमन्धरः ॥ ७२ ॥ अं
घालोऽतिजवस्तुल्यौजंघाकरिकजांघिकौ । तरस्त्रीत्वरितेविगीप्रज
वीजवनोजवः ॥ ७३ ॥ जय्योयःशक्यतेजेतुंजेयोजेतव्यमात्रके ।
जैवस्तुजेतायोगच्छत्यलंविद्विषतःप्रति ॥ ७४ ॥ सेभ्यमिन्द्रोऽभ्यमि
त्रोयोऽप्यभ्यमित्रिणइत्यपि । ऊर्जस्वलस्यादूर्जस्वीयऊर्ज्जातिश
यान्वितः ॥ ७५ ॥ स्यादुरस्वानुरसिलोरथिकोरथिरेरथी । कामंगाम्य
नुगामीनोह्यत्यनीनस्तथाभृशम् ॥ ७६ ॥ शूरेवीरश्चविक्रानोजेता
जिह्मुश्चजित्वरः । सांयुगीनोरणेसाधुःशस्त्राजीवादयस्त्रिषु ॥ ७७ ॥
अजिनीवाहिनीसेनापृतनाऽनीकिनीचमूः । वरूथिनीबलंसैन्यंचक्रं

अमर

शु ८

अम २
क्ष ८

षानीकमस्त्रियाम् ॥ ७८ ॥ ब्यूहस्तु बलविन्यासेभिदादण्डादयोयु
धि । प्रत्यासारेव्यूहपार्श्वः सैन्यपृष्ठेप्रतिग्रहः ॥ ७९ ॥ एकेभैकर
थात्रम्वपत्तिः पञ्च पदानिका । पत्त्यङ्गैस्त्रिगुणैस्सर्वैः क्रमादाख्यायथो
त्तरम् ॥ ८० ॥ सेनामुखंगुल्मगणौवाहिनोपूतनाचमूः । अनीकिनीद
शनोकिन्यक्षैर्हिरण्यथसम्पदि ॥ ८१ ॥ सम्पत्तिः श्रीम्वलक्ष्मोम्ववि
पत्त्याविपदापदौ । आयुधन्नुप्रहरणंश्चमस्त्रमथास्त्रियान् ॥ ८२ ॥
धनुस्त्र्यपौधन्वश्चरसनकोदण्डकार्मुकम् । इध्वासोऽप्यथकर्णस्यकाल
पृष्ठंश्चरसनम् ॥ ८३ ॥ कपिध्वजस्यगाण्डीवगाण्डिवौपुन्नपुंसकम्
। कोटिरस्याटनीगोधातलेज्याघातवारणे ॥ ८४ ॥ लस्तकस्तुधनुर्मध्य
मैर्वीज्याशिञ्जिनीगुणः । स्यात्पत्यालीढमालीढमित्यादिस्थानपञ्चकम्
॥ ८५ ॥ लक्ष्यंलक्षंश्चरव्यञ्चश्चरभ्यासउपासनम् । पृषत्कवाण
विशिखाअजिह्वागखगाश्रुगाः ॥ ८६ ॥ कलम्बमार्गाणश्चरःपञ्चोरे
पद्मपुद्गयोः । प्रक्षेपनास्तुनारचाःपक्षोवाजस्त्रिषूतरे ॥ ८७ ॥ नि
रस्तःप्रहितेवाणेविपाक्तेदिग्धलिप्रको । तूणोपासंगतूणीरनिषङ्गाइषुधि
र्द्वयोः ॥ ८८ ॥ तूण्यांखड्गेतुनिस्त्रिंशचन्द्रहासासिरिष्टयः । कैक्षेय
कोमण्डलाग्रःकरवालःकृपाणवत् ॥ ८९ ॥ त्सरुःखड्गादिमुष्टिः
स्यान्मेखलातन्निबन्धनम् । फलकोऽस्त्रोफलं चर्मसंग्राहोमुष्टिरस्ययः
॥ ९० ॥ दुष्णोमुद्गरघनौस्यादीलीकरवालिका । भिन्दिपालःसूगस्तु

॥ ६५ ॥

ल्योपरिघः परिधातनः ॥ ९१ ॥ द्वयोः कुठारः स्वधितिः परमुश्चपरश्च
 धः । स्याच्छस्त्रीचासिपुत्रीचकुरिकाचासिधेनुका ॥ ९२ ॥ बापुंसिशल्यं
 शंकुर्नाशर्वलातोमरेऽस्त्रियाम् । प्रासस्तुकुन्तः कोणस्तुस्त्रियः पाल्यश्रिको
 टयः ॥ ९३ ॥ सर्वाभिसारः सर्वौघः सर्वसन्नहनार्थकः । लोहाभिसारे
 ऽस्त्रभृतां राज्ञां नीराजनविधिः ॥ ९४ ॥ यत्सेनयाभिगमनमरेतदभिषेण
 नम् । यात्राब्रज्याभिनिर्घ्याणं प्रस्थानंगमनंगमः ॥ ९५ ॥ स्यादासारः
 प्रसरणं प्रचक्रं चलितार्थकम् । अहितान्प्रत्यभीतस्यरण्येयानमतिक्रमः
 ॥ ९६ ॥ वैतालिकाबोधकरश्चाक्रिकाघातिटकार्थकाः । स्युर्मागधास्तु
 मधुकावन्दिनस्तुतिपाठकाः ॥ ९७ ॥ संशप्तकास्तुसमयात्संग्रामादनि
 वर्त्तिनः । रेणुर्द्वयोः स्त्रियांधूलिः पांशुर्नानदयोरजः ॥ ९८ ॥ चूर्णं
 क्षोदः समुत्पिञ्जपिञ्जलौभृशमाकुले । पताकावैजयन्तीस्यात्केतनं ध्वज
 मस्त्रियाम् ॥ ९९ ॥ सावीरशंसनं युद्धभूमिर्यातिभयप्रदा । अहंपूर्वं
 महंपूर्वमित्यहंपूर्विकास्त्रियाम् ॥ १०० ॥ आहोपूरुषिकादर्प्याद्यास्या
 संभावनात्मनि । अहमहमिकातुसास्यात्परस्परं योभवत्यहंकारः
 ॥ १०१ ॥ द्विविधंतरः सहोवलशैर्याणिस्थामश्रुषं च । शक्तिः य
 शक्रमप्रणौ विक्रमस्त्वतिशक्तिता ॥ १०२ ॥ वीरपाणन्तुयत्पानंवृत्तेभा
 विनिवारणे । युद्धमायोधनञ्जन्यम्यधनम्यविदारणम् ॥ १०३ ॥ मृ
 धमास्काद्धनंसंख्यं समीकं साम्प्रयिकम् । अस्त्रियांसमरणीकरणाः

अम३

क्ष५

अमर

शु च

कलहविग्रहो ॥ १०४ ॥ सम्यहारभिसम्पातकलिसंस्फोटसंयुगाः ।
 अभ्यामर्हसमाघातसंग्रामाभ्यागमाहवाः ॥ १०५ ॥ समुदायः स्त्रियां स
 व्यंत्समित्याजिसमिदुधः । नियुद्धं वा ऊयुद्धे ऽथ तुमुलं रणं संकुले
 ॥ १०६ ॥ विस्फारेधनुषः स्वानः पटहाउम्बरोसमौ । प्रसमस्तुबला
 त्कारेहठोयस्वलितं कलम् ॥ १०७ ॥ अजन्यं क्लीबमुत्पात उपस
 र्गः समन्त्रयम् । मूर्च्छा तु कश्मलं मोहो ऽप्यवमर्हस्तुपीडनम् ॥ १०८ ॥
 अभ्यवस्कन्दनं त्वभ्यासादनं विजयो जयः । वैरशुद्धिः प्रतीकारे वैर
 निर्यातनञ्च सा ॥ १०९ ॥ प्रद्रावोद्द्रावसंद्रावसंदावाविद्रवोद्रवः ।
 अपक्रमो ऽपयानञ्चरणे भङ्गः पराजयः ॥ ११० ॥ पराजितपरभूतै
 विषुमष्टिरेहितौ । प्रमापणं निवर्हणं निकारणं निशरणम् ॥ १११ ॥
 प्रवासनं परसनं निस्तृदनं निहिंसनम् । निर्वासनं संक्षपनं निर्ग्रन्थनमपा
 सनम् ॥ ११२ ॥ निस्तर्हणं निहननं क्षणनं परिवर्जनम् । निर्वापणं वि
 शसनं मारणं मृत्तिघातनम् ॥ ११३ ॥ उद्वासनप्रमथनक्रयनो
 ज्जासनानि च । आलम्भपिञ्जविशरणघातो न्यन्यबधा अपि ॥ ११४ ॥
 स्थात्यञ्च ताका लधर्मो दिष्टान्तः प्रलयो ऽत्ययः । अतोनाशो द्योर्भृत्यु
 र्भरणं निधनो ऽस्त्रियाम् ॥ ११५ ॥ परास्तुः प्राप्तिपञ्चत्वं परेतप्रेतसंस्थि
 ताः । मृतप्रमोतौ त्रिव्येते चित्ताचित्याचितिः स्त्रियाम् ॥ ११६ ॥ कबन्धो
 ऽस्त्रीक्रियायुक्तमपमूर्द्धकलेवरम् । श्मशानं स्यात्पितृवनं कुणपः शव

मस्त्रियाम् ॥ ११७ ॥ प्रग्रहोपग्रहौबन्धाङ्कारस्याद्वन्धनालये । पुंसि
भून्त्यसवः प्राणाश्चैवंजीवोऽसुधारणम् ॥ ११८ ॥ आयुर्जीवितकालो
नाजीवातुर्जीवनौषधम् ।

अमर
क्ष ८

इतिक्षत्रियवर्गः

जरव्याजरुजाअर्यवैश्याभूमिस्पृशेविशः । आजीवोजीविकावार्तावृ
त्तिर्वेतनजीवने ॥ १ ॥ स्त्रियांकृषिःपाप्मुपाख्यंवाणिज्यञ्चेतिवृत्तयः ।
सेवाश्ववृत्तिरन्तंकृषिरुज्ज्वलित्वृतम् ॥ २ ॥ देयाचितायाचितयोर्य
थासंख्यंमृतामृते । सत्यान्तंवणिग्भावःस्यादृशंपर्युदञ्चनम् ॥ ३ ॥
उद्दारेऽर्थप्रयोगस्तुकुसीदंबुद्धिजीविका । याज्राप्राप्त्याचितकनिय
मादापमित्यकम् ॥ ४ ॥ उत्तमर्णाधमर्णौदौप्रयोक्तृग्राहकौक्रमात् ।
कुसीदिकोबार्द्धिकोबृद्धाजीवश्चबार्द्धिः ॥ ५ ॥ क्षेत्राजीवःकर्षकश्च
कृषिकश्चकृषीबलः । क्षेत्रंवेहेयशालेयंब्रीहिशाल्युद्रवोचितम् ॥ ६ ॥
यव्यंयवक्यंषष्टिक्यंयवादिभवनंहियत् । तिल्यंतैलीनवन्माषोमाणभं
गाद्विरूपता ॥ ७ ॥ मौद्गीनंकौद्रवीणादिशेषधान्योद्भवेचितम् । वी
जाकृतत्तूप्रकृष्टेसीत्यंकृष्टञ्चहल्यवत् ॥ ८ ॥ त्रिगुणाकृतंतृतीयाकृतं
त्रिहल्यंत्रिसीत्यमपितस्मिन् । द्विगुणाकृतेतुसर्वपूर्वसम्बाकृतमपीह
॥ ९ ॥ द्रोणाढकादिवापादैर्द्रौणिकाढकिकादयः । खारीवापस्तुखारी

वे ९

अम २
वै ९

कउत्तमर्णादयस्त्रिषु ॥ १० ॥ पुनपुंसकयोर्वप्रःकेदारःक्षेत्रमस्यतु । कै
दारकस्याकैदार्यक्षेत्रं कैदारिकंगणे ॥ ११ ॥ लोष्टानिलेष्टवःपुंसिको
टिशेलोष्टभेदनः । प्राजनंतोदनंतोचंखनिचमवदारणे ॥ १२ ॥ दा
चंलविचमाबन्धेयोचंयोक्तमथोफलम् । निरीशंकूटकफालःकृषिको
लाङ्गलंहलम् ॥ १३ ॥ गोदारणश्चसीरेऽथशस्यास्त्रीयुगकीलकम्
। ईषालाङ्गलदण्डःस्यात्सीतालाङ्गलपद्धतिः ॥ १४ ॥ पुंसिमेधिःख
लेदारुन्यस्तंयत्पशुबन्धने । आशुवीहिःपाटलःस्याच्छित्तशूकय
वैसंमौ ॥ १५ ॥ तोकस्तुतचहरितेकलायस्तुसतीलकः । हरेणुख
ण्डिकोचास्मिन्कोरदूषस्तुकोद्रवः ॥ १६ ॥ मङ्गल्यकोमस्तुरेऽथमु
कुष्टकंमपुष्टकौ । वनमुद्गैर्घपेतुद्वैतनुभकदम्बकौ ॥ १७ ॥ सिद्धा
र्थस्त्वेषधवलोगोधूमःसुमनःसंमौ । स्याद्यावकस्तुकुल्लाघश्चणकोहरि
मंथजः ॥ १८ ॥ दैतिलेति लपेजश्चितिलपिञ्जश्चनिष्फले । क्षवःशुधा
भिजननोरजिकाकृष्णिकासुरी ॥ १९ ॥ स्त्रियौकजुप्रियजूदेअत
सोस्यादुमाशुमा । मातुलानीतुभङ्गायांवीहिभेदस्त्वणुःपुमान् ॥ २० ॥
किंशारुःशस्यशूकस्यात्कणिशंशस्यमञ्जरी । धान्यंवीहिःसुम्बकरिः
स्तम्बीगुच्छस्तृणादिनः ॥ २१ ॥ नाडीनालंचकाण्डोऽस्यपलालोऽस्त्री
सनिष्फलः । कउङ्गरेवुसंक्षीवेधान्यत्तचिपुमस्तुषः ॥ २२ ॥ शूकोऽ
स्त्रीश्वश्रणातीक्ष्णग्रेणमोसिम्बाचिषूतरे । ऋद्धमावसितंधान्यंपूर्णतुवऊ

लीकृतम् ॥ २३ ॥ माषादयः शमीधान्येषूकधान्येयवादयः । शालयः अमर
कलमाद्याश्चषट्ठिकाद्याश्चपुंस्यमी ॥ २४ ॥ तृणधान्यानिनीवारः स्त्रीग वे ७
वेधुर्गवेधुका । अयोग्रमुसलोऽस्त्रीस्यादुदूखलमुलूखलम् ॥ २५ ॥ प्र
स्फोटनं पूर्णमस्त्रीचालनीतिततः पुमान् । स्यूतप्रसेवौकाशुडोलपिठौ
कटकिलिञ्जकौ ॥ २६ ॥ समानैरसवत्यानुपाकस्थानमहानसे ।
पैरोगवस्तदध्यक्षः सूपकारस्तुवह्नवाः ॥ २७ ॥ आरलिकाआन्ध
सिकाः सूदाऔदनिकागुणाः । आपूपिकः कान्दविकोभक्ष्यकारइमेचि
पु ॥ २८ ॥ अश्मनमुद्धानमधिश्रयणीचुस्त्रिरनिका । अङ्गारधा
निकाङ्गारशकट्यपिहसन्त्यपि ॥ २९ ॥ हसन्यप्यथनस्त्रीस्यादङ्गा
शेलातमुल्लुकम् । स्त्रीवेऽम्बरीषंधाष्टोनाकन्दुर्बास्त्रेदिनीस्त्रियाम् ॥ ३० ॥
अलिञ्जरः स्यान्मणिकंकर्क्य्यालूर्गलनिका । पिठरः स्यात्पुष्पाकुण्डक
लशस्तुत्रिषुदयोः ॥ ३१ ॥ घटः कुटनिपावस्त्रीशरवोवर्द्धमानकः । चट
जीषंपिष्टपचनंकसेऽस्त्रीपानभाजनम् ॥ ३२ ॥ कुतूः कृत्तेः स्त्रेहपात्रे
सैवाल्पाकुतुपः पुमान् । सर्वमावपनंभाण्डपात्रामत्रेचभाजनम् ॥ ३३ ॥
दर्विः कम्बिः खजाकाचस्यातर्द्धद्वारुहस्तकः । अस्त्रीशाकंहरितकंशि
गुरस्यतुनाडिका ॥ ३४ ॥ कउम्बश्चकलम्बश्चवेसवारउपस्करः । ति
तिडीकश्च पुक्रश्चवृक्षास्तमथवेह्नजम् ॥ ३५ ॥ मरिः कोलकंठश्च
मूषणंधर्मपत्तनम् । जोरकोजरणोऽजाजीकणाकृष्टेतुजीरके ॥ ३६ ॥

अमर
वै ७

सुषवीकारवीपृथ्वीपृथुःकालोपकुञ्चिका । आर्द्रकंशृङ्गवेरंस्यादऽथष्ट
त्रावितुन्नकम् ॥ ३७ ॥ कुस्तुम्बुरुचधन्याकमथशुण्ठीमहौषधम् । स्त्री
नपुंसकयोर्विश्वनागरंविश्वमेघजम् ॥ ३८ ॥ आरनालकसौवीरकु
ल्लाघाभिघुतानिच । अवन्तिसेमधान्यास्तुञ्जलानिचकाञ्जिके ॥ ३९ ॥
सहस्रवेधिजतुकंवाह्लोकांहिङ्गुमठम् । तत्पत्रीकारवीपृथ्वीवाष्पिकाक
वरीपृथुः ॥ ४० ॥ निशाह्लाकाञ्चनोपीताहरिद्रावरवर्णिनी । सामुद्रय
तुलवणमक्षीबंवशिरञ्चतत् ॥ ४१ ॥ सैन्धवोऽस्त्रीशीतशिवंमाणि
मन्यञ्चसिन्धुजे । रौमकेवस्तुकंपाक्यंविडञ्चकृतकेद्वयम् ॥ ४२ ॥ सैव
स्त्रीलेऽक्षरुचकेनिलकंतचमेचके । मन्थगडोफाणितंखण्डविकारैशर्क
रसिता ॥ ४३ ॥ कूर्चिकाक्षीरविकृतिःस्याद्रसालातुमार्जिता । स्यान्नेम
नेतुनिष्ठानंचिलिङ्गावासितावधेः ॥ ४४ ॥ मूलाकृतंभट्टिचंस्याच्छूल्यमू
स्थनुपैठरम् । प्रणीतमुपसम्पन्नप्रयसंस्यात्सुसंस्कृतम् ॥ ४५ ॥ स्यात्पि
च्छित्तुविजिलंसमृष्टंशोधितंसमे । चिकूणंमसृणंस्निग्धंतुल्येभावितवासि
ते ॥ ४६ ॥ अपक्वंपैलिरभ्यूषोलाजाःपुंभून्निचाक्षताः । पृथुकःस्याच्चि
पिठकोधानाभृष्टयवेस्त्रियाम् ॥ ४७ ॥ पूषोऽपूपःपिष्टकःस्यात्करम्भोदधि
सक्तवः । भिस्सास्त्रीभक्तमन्धोऽन्नमोदनोऽस्त्रीसदीदिविः ॥ ४८ ॥
भिस्सटादधिकसर्वरसाग्रेमण्डमस्त्रियाम् । मासश्चामनिस्त्रावामण्डे
भक्तमुद्गवे ॥ ४९ ॥ यवागूरुक्षिकाश्राणविलेपीतरलाचसा । गव्यं

त्रिषुगवां सर्वे गोविज्ञा मयमस्त्रियाम् ॥ ५० ॥ तनुष्णं करीषोऽस्त्रीदु
 ग्वंश्चोरं पयः समम् । पयस्य माज्यदध्यादितक्रंदधिघृतेतरत् ॥ ५१ ॥
 घृतमाज्यं हविः सर्पिर्न वनीतं न वोद्धृतम् । तनुह्यैयंगवी नयत् ह्योगोदो
 होद्भवं घृतम् ॥ ५२ ॥ दण्डाहतं कालशेषमरिष्टमपि गोरसः । तक्रं ह्यु
 दश्चिन्मथितं पादाम्बुर्द्धामुनिर्जलम् ॥ ५३ ॥ मण्डं दधिभवं मस्तुपेयूषो
 ऽभिनवं पयः । अशनायावुमुश्नाशुद्गासस्तु कवलार्थकः ॥ ५४ ॥ सपीतिः
 स्त्रीतुल्यपानं सग्धिः स्त्रीसहभोजनम् । उदन्यातुपिपासातृत्तर्षा जग्धिस्तु
 भोजनम् ॥ ५५ ॥ जेमनं लेह आहारे विघसो न्याद इत्यपि । सौहि
 त्यं तर्पणं तृप्तिः फेलाभुक्तसमुज्जितम् ॥ ५६ ॥ कामं प्रकामं पर्याप्तं निका मेष्टं य
 थेप्सितम् । गोपे गोपालगो संख्यगो धुगाभीरवक्ष्णवाः ॥ ५७ ॥ गोमहिष्यादि
 कं पादबन्धनं दोगवीश्वरे । गोमान् गोमी गोकुलानुगोधनं स्याद्गवां ब्रजः
 ॥ ५८ ॥ त्रिष्वशितं गवीनं तद्गवायचाशिताः पुरा । उक्षा भद्रो बली
 बर्हः ऋषभो वृषभो वृषः ॥ ५९ ॥ अनङ्गान्सौरभेये गौरुक्ष्णं संहतिरै
 श्वकम् । गव्यागोत्रागवां वत्सधेन्वो वात्सकधेनुके ॥ ६० ॥ वृषो महान्
 महोक्षः स्याद्वृद्धोक्षस्तु जरद्गवः । उत्पन्न उक्षा जातोक्षः सद्यो जातस्तु
 तर्षकः ॥ ६१ ॥ शकृत्करिस्तु वत्सः स्याद्दम्यवत्स तैरै समौ । आर्धभ्यः
 षण्डतायोग्यः षण्डो गोपतिरिदं चरः ॥ ६२ ॥ स्कन्धप्रदेशस्तु ब
 हः सास्त्रातु गलकम्बलः । स्यान्नस्ति तस्तु न स्योतः प्रष्ठवाड्युगपार्श्वे

अम२

वै ९

अमर
वै ए

गः ॥ ६३ ॥ युगादीनाञ्च वेणुगोत्रेयुग्यप्रसंग्यशकटाः । खनतिनेन
तद्वेणुस्येदं हलिकसैरिक्कौ ॥ ६४ ॥ धुर्वहेधुर्य्यधौरेयधुरीणाः सधु
रन्ध्रः । उभावेकधुरीणैकधुरवेकधुरवहे ॥ ६५ ॥ सतुसर्वधुरीणो
योभावेत्सर्वधुरवहः । माहेयीसौरभेयी गौरुस्त्रामाताचमृङ्गिणी ॥ ६६ ॥
अर्जुन्यघ्नारेहिणीस्यादुत्तमागेषुनैचिकी । वर्णादिभेदात्संज्ञाः स्युः श व
लोधवलादयः ॥ ६७ ॥ दिहायनोदिवर्धगौरेकाष्टात्त्विकाहायनी । वशाव
ध्याऽवतोकातुस्त्रवर्द्धर्भाऽयसन्धिनी ॥ ६८ ॥ आक्रान्तावृषभेणाऽयवे
हर्द्धर्भापघातिनी । काख्योपसूर्याप्रजनेप्रष्टौहीवालगर्भिणी ॥ ६९ ॥
स्यादचण्डीतुसुकरवर्द्धसूतिः परेषुका । चिरप्रसूतावस्कायनीधेनुसूया
न्नवसूतिका ॥ ७० ॥ सुव्रतासुखसंदोह्यापीनोद्धीपीवरसूनी । द्रोण
क्षीरद्रोणदुग्धाधेनुष्याबन्धकेस्थिता ॥ ७१ ॥ समांसमीनासायैवप्रतिवर्षं
प्रसूयते । ऊधस्तुक्तीवमापीनंसमौशिवककीलकौ ॥ ७२ ॥ नपुं
सिदामसद्दानंपश्चुरञ्जुसुदामनी । वैशाखमंथमन्या नमन्यामन्यनदण्ड
के ॥ ७३ ॥ कुठरेदण्डविष्कम्भोमन्यनीगर्गरीसमे । उष्ट्रेक्रमेल
कमयमहाङ्गाः करभः शिम्भुः ॥ ७४ ॥ करभाः स्युः शृङ्खलकादारवैः
पादबन्धनैः । अजाकागीतुभक्कागवस्तुक्कगलकाअजे ॥ ७५ ॥
मेढोरभोरणोर्सायुमेषवृक्षयण्डके । उष्ट्रारभाजवृद्धेस्यादौष्ट्रकौ
रुभकाजकम् ॥ ७६ ॥ चक्रीवन्तस्तुवालेयारसभागर्द्धभाः खरः ।

॥ ७३ ॥

वैदेहकः सार्धवाहेनैगमेवाणिजोवणिक् ॥ ७७ ॥ पण्या जीवो ह्या अमर
पणिकः क्रयविक्रयिकश्च सः । विक्रेतास्याद्विक्रयिकः क्रायकः क्रयि वै ए
कः समौ ॥ ७८ ॥ वाणिज्यंतुवणिज्यास्यान्मूल्यं वस्तोप्यवक्रयः ।
नीवीपरिपशंमूलधनं लाभोऽधिकम्फलम् ॥ ७९ ॥ परिदानं प
रीवर्त्तनैमेयनिमयावपि । पुमानुपनिधिर्न्यासः प्रतिदानं न दर्पणम्
॥ ८० ॥ क्रयेप्रसारितं क्रय्यं क्रयं क्रेतव्यमाचके । विक्रेयं पणितव्यञ्च
पण्यं क्रय्यादयस्त्रिषु ॥ ८१ ॥ क्लीवे सत्यापनं सत्यंकारः सत्याकृतिः स्त्रि
याम् । विपणो विक्रयः संख्याः संख्येयेष्वदशत्रिषु ॥ ८२ ॥ विंशत्याद्याः
सदैकत्वे सर्वाः संख्येयसंख्ययोः । संख्यार्थे द्विबहुत्वस्तस्मात्सुचानवतेः स्त्रि
यः ॥ ८३ ॥ पङ्क्तैः शतसहस्रादिक्रमाद्दशगुणोत्तरम् । यौतवंद्रुव
यंपाठ्यमिति मानार्थकन्त्रयम् ॥ ८४ ॥ मानंतुलंगुलिप्रस्थैर्गुञ्जाः पञ्चा
द्व्यमाचकः । तेषोऽष्टाश्वः कर्षाऽस्त्रीपलं कर्षचतुष्टयम् ॥ ८५ ॥ सुवर्ण
वित्तौ हेमोऽक्षे कुरुविस्तस्तुतत्पले । तुलास्त्रियाम्पलशतम्भारः स्याद्विं
शतिस्तुलाः ॥ ८६ ॥ आचितं दशभारः स्युः शकटो भार आचितः । कार्षा
पणः कार्षिकः स्यात्कार्षिकेताम्रिकेपणः ॥ ८७ ॥ अस्त्रियामाठकद्रेणौखा
रीवाहेनिकुञ्चकः । कुडवप्रस्थइत्याद्याः परिमाणार्थकाः पृथक् ॥ ८८ ॥
अंससुरीयः पादः स्यादंशभागौ तु वंटकः । द्रव्यं वित्तं स्वायतेयं रिक्थमृ
क्थं धनं बहु ॥ ८९ ॥ चिरण्यन्द्रविणंद्युन्नमर्थैरैविभवा अपि । स्यात्को

अमर
वै ए

मश्चहिरण्यञ्च हेमरूपेकताकृते ॥ ९० ॥ ताम्बायदन्यत्तत्कुप्यंरु
प्यन्तद्वयमाहतम् । गारुत्मतंमरकतमश्मगर्भीहरिन्मणिः ॥ ९१ ॥
शोणरत्नलोहितकः पद्मरंगोऽथमैत्तिकम् । मुक्ताऽथविद्रुमः पुंसिप्रवा
लपुंनपुंसकम् ॥ ९२ ॥ रत्नमणिर्द्वयोरश्मज्जितौमुक्तादिकेपिच । स्वर्णं सु
वर्णं कनकं हिरण्यं हेमहाटकम् ॥ ९३ ॥ तपनीयं शातकुम्भं गंगेयं धर्मकर्तु
रम् । चामीकरं जातरूपं महारजतकाञ्चने ॥ ९४ ॥ रुक्मङ्गात्तस्व
रं जाम्बूनदमष्ठापदोऽस्त्रियाम् । अलङ्कारसु वर्णयच्छृङ्गीकनकमि
त्यदः ॥ ९५ ॥ दुर्वर्णं रजतरूप्यङ्गं जूरं श्वेतमित्यपि । रीतिः स्त्रिया
मारकूटो न स्त्रियामथतायकम् ॥ ९६ ॥ शुक्लं स्त्रीच्छमुखं द्यष्टवरिष्टो
दुम्बरशिखि । लोहोऽस्त्रीश्चकन्तीक्ष्णं पिण्डकालायसायसी ॥ ९७ ॥
अश्मसारेऽथ मण्डूरं सिंहाणमपितन्मले । सर्वस्यान्नैजसंलोहं विका
रस्त्वयसः कुशी ॥ ९८ ॥ क्षारः काचोऽथ चपलोरसः सूतश्च पारदे
। गवर्लमाहिषं शृङ्गमभ्रकंगिरिजामले ॥ ९९ ॥ स्रोतोञ्जनं तु
सौवीरं कापोताञ्जनयामुनम् । तुष्याञ्जनं शिखिग्रीवं वितुन्नकमयूरके
॥ १०० ॥ कर्परीदार्विकाक्वाथोद्भवंतुष्यं रसाञ्जनम् । रसगर्भीताश्चैलं
गन्धाश्मनितुगन्धिकः ॥ १०१ ॥ सौगन्धिकश्च चक्षुष्याकुलाल्यौतुकुलो
थिका । रीतिपुष्पं पुष्पकेतुपौष्पं कंकुमुमाञ्जनम् ॥ १०२ ॥ पिञ्जरं पीत
कांतालमालं च हरितालके । गैरेयमर्थ्यगिरिजमश्मजश्च शिलाजतु

॥ ७५ ॥

॥ १०३ ॥ बोलगन्धरसप्राणपिण्डगोपरसाःसमाः । हिण्डीरेऽधिक
फःफेनःसिन्दूरनागसम्भवम् ॥ १०४ ॥ नागसीसकयोगेष्टवप्राणि
चपुपिञ्चटम् । रङ्गवङ्गेप्यथपिचुस्तूलोऽथकमलोत्तरम् ॥ १०५ ॥
स्यात्कुसुमं वह्निशि खंमहारजनमित्यपि । मेघकम्बलजर्णायुःश
शेर्णेशलोमनि ॥ १०६ ॥ मधुक्षौद्रं माक्षिकादिमधुच्छिष्टंतुसिक्थ
कम् । मनःशिलामनोगुप्तामनोह्वानागजिह्विका ॥ १०७ ॥ नैपालीकुन
टीगोलायवक्षारेयवाग्रजः । पाक्योऽथसर्जिकाक्षारःकापोतःसुखव
र्चकः ॥ १०८ ॥ सोवर्चलंस्याद्रुचकंत्वक्क्षीरवंशरेचना । शिग्रुजंश्वे
तमरिचंमोरटंमूलमैश्वरम् ॥ १०९ ॥ ग्रन्थिकंपिप्पलीमूलंचटिकाशि
रइत्यपि । गोलेमीभूतकेशेनापचाङ्गरक्तचन्दनम् ॥ ११० ॥ त्रिक

अमर
वै ५

दुश्रुषणं व्योषं त्रिफला तु फलत्रिकम् ।

इति वैश्यवर्गः

३

शूद्राश्चावरवरर्णाश्चवृषलाश्चजघन्यजाः । आचण्डालास्तुसंकीर्णाअ
म्बष्ठकरणादयः ॥ १ ॥ शूद्राविशेषस्तुकरणोऽम्बष्ठेवैश्यादिजन्म
नाः । शूद्राश्चत्रिययोरुग्रोमागधःश्चत्रियाविशेषः ॥ २ ॥ माहिष्योऽ
र्यश्चत्रिययोःश्चत्तार्यशूद्रयोःसुतः । ब्राह्मण्यांश्चत्रियात्सूतस्तस्यां
वैदेह्यकोविशः ॥ ३ ॥ रथकारस्तुमाहिष्यात्करण्यांयस्यसम्भवः । स्या

शू १०

अमर २ चाण्डालस्तु जनिता ब्राह्मण्यं वृषलेनयः ॥ ४ ॥ कारुः शिल्पीसंहतै
 मू१० स्तैर्द्वयोः श्रेणिः सजातिभिः । कुलकः स्यात्कुलश्रेणीमालाकारस्तुमालिकः
 ॥ ५ ॥ कुम्भकारः कुलालः स्यात्पलगण्डस्तुलेपकः । तनुवायः कुवि
 न्द्रः स्यात्तनुवायस्तुसौचिकः ॥ ६ ॥ रङ्गाजीवश्चित्रकरः शस्त्रमार्जो
 ऽसिधावकः । पादूकश्चर्मकारः स्याद्योकारे लोहकारकः ॥ ७ ॥ नाडी
 न्धमः स्वर्णकारः कलादोहकमकारके । स्याच्छांखिकः काम्बविकः शैलिक
 कस्ताम्रकुट्टकः ॥ ८ ॥ तक्षानुवर्द्धकिस्त्वष्टारथकारश्चकाष्ठतट् ।
 ग्रामाधीनो ग्रामतक्षः कौटतक्षोऽनधीनकः ॥ ९ ॥ धुरिमुण्डिदिवा
 कीर्तिनापितान्तावसायिनः । निर्णेजकः स्याद्रजकः शैशिङ्को मण्डहा
 रकः ॥ १० ॥ जावालः स्यादजाजीवो देवाजीवो तु देवलः । स्यान्माया
 शम्बरीमायाकारस्तुप्रातिहारिकः ॥ ११ ॥ शैलालिनस्तुशैलूषाजाया
 जीवाः कृशास्त्रिनः । भरता इत्यपि नटाश्चारणास्तुकुशीलवाः ॥ १२ ॥
 माहङ्गिकामौरजिकापाणिवादास्तुपाणिघाः । वेणुध्माः स्यैर्वेणविकावीणा
 वादास्तुवैणिकाः ॥ १३ ॥ जीवान्तकः शाकुनिको दैवागुरिकजालकौ ।
 वेतंसिकः कौटिकश्चमंसिकश्च समन्त्रयम् ॥ १४ ॥ भृतको भृतिवृत्तकर्मक
 सेवैतनिकोऽपिसः । वार्त्तावहेवैवधिको भारवाहस्तुभारिकः ॥ १५ ॥
 विवर्णः पामरेनीचः प्राकृतश्चपृथग्जनः । निहीनोऽपसदो जाल्मः
 क्षुल्लकश्चेतरश्चसः ॥ १६ ॥ भृत्येदासेरदासेयदासगोप्यकचेटकाः ।

नियुज्यकिंकरप्रेष्यभुजिष्यपरिचारकाः ॥ १७ ॥ परचितपरिस्त
 द्परजातपरैधिताः । मन्दस्तुदःपरिमृजआलस्यःशीतकोऽल
 सेनुजः ॥ १८ ॥ दक्षेतुचतुरपेशलपटवःस्तुत्यानउल्लस्य । च
 गडालस्रवमातङ्गदिवाकीर्तिजनङ्गमाः ॥ १९ ॥ निषादश्वपचाव
 न्नेवासिचागडालपुक्कसाः । भेदाःकिरातशवरपुलिन्दाल्लेच्छजातयः
 ॥ २० ॥ व्याधामृगवधाजीवामृगयुर्लुब्धकोऽपिस्तः । कौलेयकःसारमेयः
 कुकुरेमृगदंशकः ॥ २१ ॥ श्मुनकोभषकःश्वास्यादलर्कस्तुसयोगितः
 । श्वाविश्वकटुर्मृगयाकुशलःसरमांशुनी ॥ २२ ॥ विट्चरःशूकरो
 ग्राम्योवर्करस्तूरुणःपशुः । आच्छेदनमृगव्यंस्यादखेटोमृगयास्त्रियाम्
 ॥ २३ ॥ दक्षिणारुर्लुब्धयोगात्दक्षिणेर्माकुरङ्गकः । चैरैकागारिक
 स्तेनदस्युतस्करमोषकाः ॥ २४ ॥ प्रतिरेधिपरस्तुद्विपाटञ्चरमलि
 मुवाः । चैरिकास्तेन्यचैर्य्यचस्तेयलोप्रांतुतद्धनम् ॥ २५ ॥ वीतसस्त
 पकरां बन्धनेमृगपक्षिणाम् । उन्माथःकूटयन्त्रंस्यादागुरमृगबन्धि
 नी ॥ २६ ॥ श्मुल्वंवरटकःस्त्रीतुरज्जुस्त्रिषुवटीगुणः । उद्धाटनघटी
 यन्त्रंस्तिलोद्धाहनंप्रहेः ॥ २७ ॥ पुंसिवेमावायदण्डःस्तुत्राणिनरि
 तन्तवः । वाणिर्व्यूतिःस्त्रियौतुल्येपुस्तंलेप्यादिकर्मणि ॥ २८ ॥ पञ्चा
 लिकापुत्रिकास्यादस्त्रदन्तादिभिःकृता । पिठकःपेटकःपेडामञ्जूषाऽथ
 विहङ्गिका ॥ २९ ॥ भारयष्टिस्तदालम्बिशिखंकाचोऽथपाटुका । पा

अम२
 शू१०

अमर

५९०

दूपा नत्त्री सैवानुपदीना पदायता ॥ ३० ॥ न धीवर्द्धी वरचास्याद
 श्वादेस्ता उनीकशा । चाण्डालिकानु कण्डालवीणा चण्डालवल्ग्वी ॥ ३१ ॥
 नारचीस्यादे षणिकाशा णस्तुनिकषः कषः । बश्चनः पत्रपरशुरीषिकानू
 लिकासमे ॥ ३२ ॥ तैजसा वर्तनी मूषाभस्त्रा चर्मप्रसेविका । आस्फोट
 नीवेधनिका कृपाणी कर्तरी समे ॥ ३३ ॥ वृक्षादने वृक्षभेदी टङ्कः पाषा
 णदारणः । क्रकचः करपत्रं स्यादारा चर्मप्रभेदिका ॥ ३४ ॥ शूर्मी
 स्थूणालोहप्रतिमा शिल्पकर्म कलादिकम् । प्रतिमानं प्रतिबिम्बं प्रतिमाप्र
 तियातना प्रतिच्छाया ॥ ३५ ॥ प्रतिकृतिरर्चा पुंसि प्रतिनिधिरूपमोपमा
 नं स्यात् । वाच्यलिङ्गाः समस्तुल्यस्तदृक्षस्तदृशस्तदृक् ॥ ३६ ॥ सा
 धारणस्तमानश्चस्युत्तरपदेत्वमी । निभसङ्काशनीकाशप्रतीकाशो
 पमादयः ॥ ३७ ॥ कर्मण्यानुविधाभृत्याभृतयोभर्मवेतनम् । भरण्यंभ
 रणमूल्यं निर्वेशः पण इत्यपि ॥ ३८ ॥ सुरहलिप्रियाहालापरिसु
 दहणात्मजा । गन्धोत्तमाप्रसन्नेरकादम्बर्यः परिसुताः ॥ ३९ ॥ म
 दिराकश्यमद्योवाप्यवदंशस्तुभक्षणम् । शृण्डापानं मदस्यानं मधुवा
 रमधुक्रमाः ॥ ४० ॥ मध्वासवोमाधवकोमधुमाध्वीकमद्ययोः । मैरे
 यमासवः सीधुर्मदकोजगलः समौ ॥ ४१ ॥ सन्धानं स्यादभिषवः किरणं
 पुंसि पुनग्रहः । कारेत्तरः सुरमण्ड आपानं पानगोष्ठिका ॥ ४२ ॥
 षकोऽस्त्रीपानपात्रं सरकोऽप्यनुतर्षणम् । धूर्त्ताऽक्षदेवी कितवोऽक्ष

॥ ७७ ॥

धूर्त्वाद्युतकृत्स्माः ॥ ४३ ॥ स्युर्लग्नकाः प्रतिभुवः सभिकाद्युतकारकाः ।
द्युतोऽस्थियामश्चवती कैतवंपण इत्यपि ॥ ४४ ॥ पणोऽक्षेष्टग्लहो
ऽश्वासुदेवनाः पाशकाश्चते । परिणायस्तुशरीणां समन्तान्नयनेऽ
स्थियाम् ॥ ४५ ॥ अष्ठापदंशारिफलंप्राणिद्युतंसमाह्वयः । उक्ताभूरि
प्रयोगत्वादेकस्मिन्त्येऽत्रयौगिकाः ॥ ४६ ॥ तादृर्म्यादन्यतोवृत्तावृत्त्या
लिङ्गान्तरेऽपि ॥ इत्यमरसिंहकृतौ श्रूद्रवर्गः ॥ इत्यमरसिंहकृ
तौ नामलिङ्गानुशासने । द्वितीयोभूकाण्डनामासाङ्ग एव समन्वितः ॥ ४७ ॥

॥ इति द्वितीयकाण्डः समाप्तः २ ॥

विशेष्यनिघ्नैः संकीर्णैर्नानार्थैरव्ययैरपि । लिङ्गादिसंग्रहेर्द्वर्गाः सामान्येव
र्गसंश्रयाः ॥ १ ॥ स्त्रोदारद्वैर्यद्विशेष्यं यादृशैः प्रसृतं पदैः । गुणद्रव्य
क्रियाशब्दास्तथास्युस्तस्यभेदकाः ॥ २ ॥ सुकृतीपुण्यबान्धन्योमहेच्छ
स्तुमंहाशयः । हृदयास्तुः सुहृदयोमहेत्साहेमहेद्वमः ॥ ३ ॥ प्र
बोणेनिपुणाभिज्ञविज्ञनिष्णातशिष्टिताः । वैज्ञानिकः कृतमुखः कृतीकु
शल इत्यपि ॥ ४ ॥ पूज्यः प्रतीक्ष्यः संशयिकः संशयापन्नमानसः ।
दक्षिणीयोदक्षिणार्हस्तत्रदक्षिण इत्यपि ॥ ५ ॥ स्युर्वदान्यस्थूल
लक्ष्यदानशैण्डावज्जप्रदे । जैवातृकः स्यादायुष्माननर्वाणिस्तुशास्त्रवि
त् ॥ ६ ॥ परीक्षकः कारणिको वरदस्तु समर्द्धकः । हर्षमाणो विकुर्वा

अम ३

श्रू १०

अम ३

वि ११

॥ ८० ॥

अम३. शः प्रमनाहृष्टमानसः ॥ ७ ॥ दुर्मनाविमना अन्तर्मनाः स्यादुत्कृष्टम
 वि१. नाः । दक्षिणे सरलोदारौ सुकलोदात्तभोक्तारि ॥ ८ ॥ तत्परे प्रसिता
 सक्तौ इष्टार्थोद्युक्त उक्तुकः । प्रतीते प्रथितख्यातवित्तविज्ञातविश्रुताः
 ॥ ९ ॥ गुणैः प्रतीते तु कृतलक्षणा हतलक्षणा । इभ्य आढ्याधनी स्वा
 मोत्वीश्वरः पतिरोशिता ॥ १० ॥ अधिभूर्नायको नेता प्रभुः परिवृजे ऽधि
 पः । अधिकर्द्धिः समृद्धः स्यात्कुटुम्बव्यापृतस्तुयः ॥ ११ ॥ स्यादभ्यागा
 रिकस्तस्मिन्नुपाधिश्च पुमानयम् । वरङ्गरूपोपेतोयः सिंहसंहननो
 हिसः ॥ १२ ॥ निर्द्धार्यः कार्यकर्त्तायः सम्पन्नः सत्त्वसम्पदा । अवा
 विमूको ऽथ मनोजवः सपितृसन्निभः ॥ १३ ॥ सत्कृत्यालंकृतां कन्यां यो
 ददाति सकूकुदः । लक्ष्मीवाह्यैश्च शः श्रीलः श्रीमान्स्निग्धस्तुवत्सलः
 ॥ १४ ॥ स्याद्दयालुः कारुणिकः कृपालुः सुरतः समाः । स्वतंत्रोपावृतः
 स्वैरी स्वच्छन्देनिरवग्रहः ॥ १५ ॥ परतन्त्रः परधीनः परवान्नाथ
 वानपि । अधीनो निघ्न आयत्तो ऽस्वच्छन्दे गृह्यको ऽप्यसौ ॥ १६ ॥
 खलपूः स्यादङ्करो दीर्घस्तुत्रश्चिरक्रियः । जालो ऽसमीक्ष्यकारी स्या
 त्कुण्ठेमन्दः क्रियास्तुयः ॥ १७ ॥ कर्मक्षमो ऽलंकर्मीणः क्रियावान्क
 र्मसूद्यतः । सकर्मः कर्मशीलोयः कर्मभूरस्तु कर्मठः ॥ १८ ॥ कर्मण्य
 भुक्कर्मकरः कर्मकारस्तु तत्क्रियः । अपस्नातो मृतस्नात आमिषाशी तुष्टै
 प्ललः ॥ १९ ॥ वुमुक्षितः स्यात्क्षुधितो जिघत्सुरशनायितः । परन्नः पर

॥ ८२ ॥

पिण्डादौ भक्षको घस्मरेऽद्वारः ॥ २० ॥ आद्यूनः स्यादौदरिको विजिगी
 षा विवर्जिते । उभौ चात्मभरिः कुक्षिं भरिः स्त्रोदरपूरके ॥ २१ ॥ सर्वा
 स्त्रो नलु सर्वान्नभोजो गृध्रस्तु गर्जनः । लुब्धोऽभिलाषुकस्तु हनक् समौ लो
 लुपलो लुभौ ॥ २२ ॥ सोन्मादस्तु न्मदिष्णुः स्यादविनीतः समुद्धतः । म
 नैशैण्डोत्कटश्रीवाः कामुके कमितानुकः ॥ २३ ॥ कम्पः कामयिताऽभी
 कः कामनः कामनोभिकः । विधेयो विनयग्राही वचने स्थित आश्रवः ॥ २४ ॥
 वश्यः प्रणयेनो निभृत विनीत प्रसूताः समाः । धृष्टे धृष्टुर्वियातश्च प्रगल्भः प्रति
 भान्वितः ॥ २५ ॥ स्यादधृष्टे तु शालीनो विलक्षो विस्मयान्विते । अधीरे का
 तरः च स्त्रौ भीरुभीरु कभीलुकाः ॥ २६ ॥ आशंसु रशंसितरिग्रह्या लुर्ग
 शीतरि । श्रद्धालुः श्रद्धया युक्ते पतया लुस्तु पातुके ॥ २७ ॥ लज्जाशीलेऽ
 पत्रपिष्ठुर्वृद्धा रुरभिवादके । शरार्धतुको हिंस्रः स्याद्विद्धिष्ठुस्तु बर्द्धनः
 ॥ २८ ॥ उत्पतिष्ठुस्तु त्यतिताऽलङ्कुरिष्ठुस्तु मण्डनः । भूष्णुर्भविष्ठुर्भ
 वितावर्तिष्ठुर्वर्जनः समौ ॥ २९ ॥ निरकरिष्ठुः क्षिप्रुः स्यात्सान्द्रस्निग्ध
 स्तु मेदुरः । ज्ञाता तु विदुरे बिन्दुर्विकासीतु विकस्वरः ॥ ३० ॥ विस्तृत्वरे
 विस्तृमरः प्रसारी च विसारिणि । सहिष्ठुः सहनः शान्ताति तिष्ठुः
 क्षमिताक्षमी ॥ ३१ ॥ क्रोधनेमर्धणः कोपी चण्डस्तु त्यक्तकोपनः ।
 जागरूको जागरिताघूर्णितः प्रचलायितः ॥ ३२ ॥ स्वप्नक्षया लुर्नि
 द्रा लुर्निद्राणशयितौ समौ । परङ्मुखः परचीनः स्यादवाडप्यधामुखः

अम३

वि ९

अम३

वि १

॥ ३३ ॥ देवान् अतिदेवद्रुष्यद्रुष्यग अति । यः सहा अतिस
 धुस्सतिर्य्यङ्गुस्तिरेऽअति ॥ ३४ ॥ वदो वदा वदो वक्ता वागो शो वा क्य
 तिः समौ । वाचो युक्तिपटुर्वाग्मी वा वदू कोऽतिवक्तरि ॥ ३५ ॥ स्याज्ज
 ल्पा कस्तुवाचलो वाचाटो वङ्गगर्ह्यवाक् । दुर्मुखे मुखरऽबद्धमुखौ शक्रः
 प्रियंवदे ॥ ३६ ॥ लोहलः स्यादस्फुटवाक् गर्ह्यवादी तु कद्वदः । समौ
 कुवादकुचरै स्यादसौ म्यस्वरऽस्वरः ॥ ३७ ॥ रवणः शब्दो नानादी
 वादी नान्दीकरः समौ । जडोऽज्ञोऽनेडमूकस्तु वक्तुं श्रोतुमशिक्षिते ॥ ३८ ॥
 तुष्णीं शीलस्तु तुष्णीको नग्नोऽवासादिगम्बरः । निष्कासितोऽवकृष्टस्य
 दपथ्वस्तु सुधिक्षतः ॥ ३९ ॥ आत्तर्गर्भाभिभूतः स्यादपितः साधितः स
 मौ । प्रत्यादिष्टो निरस्तः स्यात्प्रत्याख्यातो निरकृतः ॥ ४० ॥ निवृत्तः स्या
 द्दिप्रकृतो विप्रलब्धस्तु वञ्चितः । मनोहतः प्रतिहतः प्रतिबद्धो हतश्च
 सः ॥ ४१ ॥ अधिक्षिप्तः प्रतिक्षिप्तो बद्धे कीलितसंयतौ । आपन्न आप
 त्याप्तः स्यात्काङ्क्षी को भयद्रुतः ॥ ४२ ॥ आक्षारितः क्षारितोऽभिज्ञो
 संकप्तोऽस्थिरः । व्यसनार्त्ता परतौ दौ विहस्तव्याकुलौ समौ ॥ ४३ ॥
 विक्लवो विह्वलः स्यात्तु विवशोऽरिष्टदुष्टधीः । काश्यः कशर्हसन्नद्धे त्वा
 ततायो बधो द्युते ॥ ४४ ॥ द्रव्ये त्वक्षिगतो बध्यः शीर्षच्छेद्य इमौ समौ
 । विष्यो विविशयो बध्यो मुसल्यो मुसलेन यः ॥ ४५ ॥ शिष्यिदानः कृ
 त्कर्माचपलश्चिकुरः समौ । दोषैकदृक्पुणे भागी निवृत्तस्त्वद्वजुः शठः

॥ ४६ ॥ कर्णे जपः स्तु चकः स्यात्पिप्पुनोदुर्जनः खलः । नृशंसाघातुकः
 क्रूरः पापो धूर्तस्तु व चकः ॥ ४७ ॥ अज्ञमूढयथाजातमूर्खवैधेयबालि
 शाः । कट्यैकपणक्षुद्रकिम्पचानमितम्पचाः ॥ ४८ ॥ निस्वस्तु
 दुर्विधोदीनोदरिद्रोदुर्गतोऽपि सः । वनीयकोयाचनकोमार्गणोयाच
 कार्थिनौ ॥ ४९ ॥ अहङ्कारवानहंयुः स्याच्छुभंयुस्तु शुभान्वितः । दि
 व्योपपादुकादेवान्दगवाद्याजरयुजाः ॥ ५० ॥ स्वेदजाः कृमिदंशाद्याः
 पक्षिसर्पादयोऽण्डजाः । उद्भिदस्तरुगुल्माद्या उद्भिदुद्भिज्जमुद्भि
 दम् ॥ ५१ ॥ सुन्दरंरुविरंचारु सुषमंसाधुशोभनम् । कान्तंमनोरु
 मंरुच्यंमनोज्ञंमञ्जुमञ्जुलम् ॥ ५२ ॥ तदसेचनकंतृप्तेर्नात्यनोयस्य
 दर्शनात् । अभेष्टेऽभीक्षितंहृद्यंदयितंबह्वभंप्रियम् ॥ ५३ ॥ निकृष्ट
 प्रतिकृष्टार्वा रेफयाप्यावमाधमाः । कुपूपकुत्सिताऽवद्य खेठगर्ह्यणकाः
 समाः ॥ ५४ ॥ मलीमसन्तुमलिनंकच्चरंमलदूषितम् । पूतंपविचंमे
 ध्यञ्चवीध्वन्तुविमलात्मकम् ॥ ५५ ॥ निर्णिक्तंशोधितंमृष्टंनिःशेध्य
 जनवस्करम् । असारंपलान्मून्धन्तुवशिकंतुच्छरिक्तकम् ॥ ५६ ॥
 क्षौवेप्रधानंप्रमुखप्रवेकानुत्तमोत्तमाः । मुख्यवर्यवरण्याश्चप्रवर्हीऽन
 वरर्ह्यवत् ॥ ५७ ॥ परर्ह्याग्रप्राग्रहरप्राग्याग्याग्रीयमग्रियम् । श्रेया
 न्श्रेष्ठः पुष्कलः स्यात्सत्तमश्चातिशोभने ॥ ५८ ॥ स्युरुत्तरपदेव्याघ्र
 पुङ्गवर्षभकुञ्जरः । सिंहशार्ङ्गलनागाद्याः पुंसि श्रेष्ठार्थगोचराः ॥ ५९ ॥

अमर
वि १

अम३ अपायं दयहीने दे अपधानोपसर्जने । विशंकटं पृथुवृहद्विशालं पृथु
वि १ लं महत् ॥ ६० ॥ वडोरुविपुलं पीनपीव्रीतुस्थूलपीवरे । स्तोकाल्पश्च
ह्रस्वकाः स्तुक्ष्मंश्च शृण्वंश्च भृशं तनु ॥ ६१ ॥ स्त्रियां मात्रात्रुटीपुंसिलबले
शकणाणवः । अत्यल्पोऽल्पिष्ठमल्पीयः कणीयोऽणीय इत्यपि ॥ ६२ ॥ प्र
भूतं प्रचुरं प्राज्यमदभं वज्रलं वज्र । पुरुहपुरुभूयिष्ठं स्फिरं भूयश्च भू
रिच ॥ ६३ ॥ परः शताद्यास्तेषां परसंख्या शतादिकात् । गणनीये
तुगाण्यं संख्याते गणितमथ समं सर्वम् ॥ ६४ ॥ विश्वमशेषं हतुं सम
स्तनिखिलाखिलानि निःशेषम् । समग्रं सकलाखण्डपूर्णादीनप्यनून
के ॥ ६५ ॥ घनं निरन्तरं सान्द्रं पेलवं विरलं तनु । समीपे निकटासन्न
सन्निकृष्टसनीडवत् ॥ ६६ ॥ सदेशाभ्याससंविधसमर्थोऽसदृश
वत् । उपकण्ठानिकाभ्यर्णाभ्यग्राअप्यभितोऽव्ययम् ॥ ६७ ॥ सं
सृतेष्वव्यवहितमपदान्तरमित्यपि । नेदिष्ठमनिकतमं स्याद्दूरं विप्र
कृष्टकम् ॥ ६८ ॥ दवीयश्च दविष्ठश्च सुदूरं दीर्घमायतम् । वर्तुलं नि
स्तलं वृत्तं बन्धुरं तून्नतानतम् ॥ ६९ ॥ उच्चप्रांश्चून्नतोदगोच्छ्रितास्तुङ्गे
ऽथ वामने । न्यङ्नीचखर्वह्रस्वाः स्युरवाग्रेऽवनतानतम् ॥ ७० ॥ अ
रलं वृजिनं जिह्वामूर्मिमत्कुञ्चितानतम् । अविद्धं कुटिलं भुग्नं वैक्षिप्तं वक्र
मित्यपि ॥ ७१ ॥ ऋजावजिह्वाप्रगुणौ व्यसेत्वप्रगुणाकुलौ । शाश्व
तस्तुध्रुवो नित्यसदा तनसनातनाः ॥ ७२ ॥ स्यास्तुः स्थिरतरः स्थेयाने

करूपतयातुयः । कालव्यापीसकूटस्थः स्यादरेजङ्गमेतरः ॥ ७३ ॥
 चरिष्णुर्जङ्गमचरंचसमिद्धंचरचरम् । चलनंकम्पनंकम्पंचलंलोलं
 चलाचलम् ॥ ७४ ॥ चञ्चलंतरलंचैवपारिप्लवपरिप्लवे । अतिरि
 क्तः समधिकोदृढसन्धिस्तुसंहतः ॥ ७५ ॥ ककषटंकठिनंकूरंकठा
 रंनिष्ठुरंदृढम् । जठरंमूर्तिमन्मूर्तिप्रबृद्धं पौढमेधितम् ॥ ७६ ॥ पु
 रणोप्रतनंपन्नपुरतनचिरन्तनाः । प्रत्यग्राऽभिनवनव्योनवीनोनूतना
 नवः ॥ ७७ ॥ नूतनश्चकुमारन्तुकोमलमृदुलमृदु । अन्वगन्वक्ष
 मनुगेऽनुपदंक्लीवमव्ययम् ॥ ७८ ॥ प्रत्यक्षंस्यादैन्द्रियकमप्रत्यक्ष
 मतीन्द्रियम् । एकतानोऽनन्यवृत्तिरेकाग्रेकायनावपि ॥ ७९ ॥ अये
 कसर्गएकाग्राऽप्येकायनगतोऽपिच । पुंस्यादिपूर्वपौरस्त्यप्रथमाद्याअ
 थास्त्रियाम् ॥ ८० ॥ अनो जघन्यंचरममन्थपाश्चात्यपश्चिमाः । मो
 घंनिरर्थकंस्पष्टंस्फुटंप्रव्यक्तमुल्लङ्घनम् ॥ ८१ ॥ साधारणनुसामान्यमे
 काकीत्वेकएककः । भिन्नार्थकाअन्यतरएकत्वान्येतरवपि ॥ ८२ ॥ उ
 च्चावचंचैकभेदमुच्चण्डमविलम्बितम् । अरुनुदस्तुमर्मस्पृगबाधन्तु
 निरर्गलम् ॥ ८३ ॥ प्रसव्यंप्रतिकूलंस्यादपसव्यमपक्षुच । वामंश
 रीरंसव्यंस्यादपसव्यनुदक्षिणम् ॥ ८४ ॥ संकटंनानुसम्बाधःकलिलं
 गहनंसमम् । संकीर्णंसंकुलाकीर्णमुशिडितंपरिवापितम् ॥ ८५ ॥ ग्रन्थि
 तंगुम्फितंदृढंविस्तृतंविस्तृतंततम् । अन्तर्गतंविस्मृतंस्यात्प्राप्तप्रणिहितेस

अम३
 वि १

अम३
वि ९

मे ॥ ८६ ॥ वेह्मिताप्रेखिताधूतवलिताकम्पिताधुते । प्रेखोलितस्तरलिते
स्त्रासितादोलितावपि ॥ ८७ ॥ नुत्तनुन्नास्तनिष्ठूताविद्धक्षिप्रेरिताः स
माः । परिक्षिप्तं तु निवृत्तं मूषितं मुषितार्थकम् । प्रबृद्धप्रसूतेन्यस्तनिष्ठे गु
णितहते ॥ ८८ ॥ निदिग्धोपचिते गूठगुप्ते गुण्डितरूपिते । द्रुतावदी
र्णाचङ्गूर्णाद्युतेकाचितशिक्यते ॥ ८९ ॥ घ्रातघ्राणेदिग्धलिप्रे समुदत्तोद्धृ
ते समे । वेष्टितस्यादलपितं संवीतं रुद्धमावृतम् ॥ ९० ॥ रुग्णमुग्नेऽथ
निशितक्षुण्णतशातानितेजिते । स्यादिनाशे न्युखम्यवृद्धीणह्रीतौ चल
ज्जिते ॥ ९१ ॥ वृतेतुवृत्तवावृत्तौ संयोजित उपाहितः । प्राप्यङ्गम्यं स
मासाद्यं स्यन्नं रीणं स्तुतं स्तुतम् ॥ ९२ ॥ सङ्गूढः स्यात्संकलितोऽवगीतः
ख्यातगर्हणः । विविधः स्यादङ्गविधानानारूपः पृथग्विधः ॥ ९३ ॥
अवरीणोधिकृतश्चाप्यबभ्रस्तेऽवचूर्णितः । अनायासकृतं फारणं स्वनि
तं ध्वनितं समे ॥ ९४ ॥ बद्धे संदानितं मूतं मुदितं संदितं सितम् । निष्प
क्वक्थितम्पाकेशीरज्यपयसां शृतम् ॥ ९५ ॥ निर्वाणमुनिवह्यादेनि
र्वातस्तुगतेऽनिले । पक्वं परिणते गूढं हनेमीढं नुमूचिते ॥ ९६ ॥ पु
ष्टे तु पुषितं सोढे शान्तमुदान्तमुद्गते । दान्तस्तुदमितेशान्तः शमिते प्रार्थ
ितेऽर्हितः ॥ ९७ ॥ शप्स्तुशपिते छन्नश्चादिते पूजिते च्चितः । पूर्ण
स्तुपूरिते क्लिष्टः क्लिशिते वसिते सितः ॥ ९८ ॥ पुष्टपुष्टे पितादग्धेतष्ट
त्वष्टे तनूकते । वेधितच्छिद्रितौ विद्धे विन्नतौ विचारिते ॥ ९९ ॥ निःप्र

भेविगतारेकौविलीनेविद्रुतद्रुतौ । सिद्धेनिर्वृत्तनिष्पन्नैदारितेभिन्नभेदि
 तौ ॥ १०० ॥ उतंस्यूतमुतञ्चेतिचित्तयत्तनुसक्तते । स्यादर्हितेनम
 स्थितनमसितमपचायितार्चितापचितम् ॥ १०१ ॥ वरिवसितेवस्य
 तमुपासितमुपचरितञ्च । सन्नापितस्तुसन्नाधूपितधूपायितौचटू
 नञ्च ॥ १०२ ॥ हृष्टेमत्तस्तुप्रःप्रह्लन्नःप्रमुदितःपीतः । छिन्नंकातंलूनं
 कृतंदातंदितंछितंवृक्षम् ॥ १०३ ॥ ससंख्यसंभष्टंस्कन्नंपन्नंचुतंगलितम् ।
 लब्धंप्राप्तंविन्नंभावितमासादितञ्चभूतञ्च ॥ १०४ ॥ अन्वेषितंगवेषितम
 न्विष्टंमार्गितंमृगितम् । आर्द्रंसादंक्षिन्नंनिमित्तंस्तिमितंसमुन्नमुत्तञ्च
 ॥ १०५ ॥ ज्ञातंज्ञाणंरक्षितमवितंगोपायितंगुप्तम् । अवगणितमवम
 तावज्ञातेऽवमानितञ्चपरिभूते ॥ १०६ ॥ त्यक्तंहीनंविधुतंसमुज्झि
 तंधूतमुत्सृष्टम् । उतंभाषितमुदितञ्जल्पितमाख्यातमभिहितंलपित
 म् ॥ १०७ ॥ बुद्धुंबुधितंमनितंविदितंप्रतिपन्नमवसितावगते । ऊरी
 कृतमुररीकृतमङ्गीकृतमाश्रुतंप्रतिज्ञातम् ॥ १०८ ॥ संगीर्णंसंविदितं
 संश्रुतंसमाहितोपश्रुतोपगतम् । ईलितशस्तपणायितपनायितप्रणु
 तपणितपनितानि ॥ १०९ ॥ अपिगीर्णंवर्णिताभिष्टुतेडितानिस्तुतार्था
 नि । भक्षितचर्वितलिप्रप्रत्यवसितगिलितखादितप्रातम् ॥ ११० ॥
 अभ्यवहृतान्नजग्धग्रस्तग्लस्ताशितंभुक्ते । क्षेपिष्ठक्षेदिष्ठप्रेष्ठवरि
 ष्ठस्यविष्ठवंहिष्ठाः ॥ १११ ॥ क्षिप्रक्षुद्राभीक्षितपृथुपीववऊलप्रक

अम३
 वि१

अम ३ धार्थाः । साधिष्ठद्राधिष्ठस्फेष्ठगरिष्ठह्रसिष्ठवृद्धिष्ठाः ॥ ११२ ॥

वि १ वाढव्यापतवऊगुरुवामनवृन्दारकातिशये ।

इतिविशेष्यनिघ्नवर्गः

सं २

प्रकृतिप्रत्ययार्थाद्वैःसंकीर्णैलिङ्गमुन्नयेत् । कर्मक्रियातत्सातत्येगम्येस्य
रपरस्परः ॥ १ ॥ साकल्यासंगवचनेपाण्यणपण्यणे । यदृच्छास्वै
रिताहेतुम्पूण्यात्वास्याविलक्ष्णम् ॥ २ ॥ शमयस्तुशमःशान्तिर्दानि
सुदमथोदमः । अवदानं कर्मवृत्तं काम्यदानं प्रवारणम् ॥ ३ ॥ वश
क्रियासंबदनं मूलकर्मतुकार्मणम् । विधूननं विधुवनं तर्पणं प्रीणनं वन
म् ॥ ४ ॥ पर्याप्तिः स्यात्परित्राणं हस्तवारणमित्यपि । सेवनं सीवनं स्मू
तिर्विदरः स्फुटनं भिदा ॥ ५ ॥ आक्रोश नमभीषङ्गः संवेदे विदनान
ना । समूर्च्छनमभिव्याप्तिर्याज्राभिश्चार्थनार्हना ॥ ६ ॥ बर्द्धनं क्तेद
नेऽथदेआनन्दनसभाजने । आप्रच्छन्नमथास्नायः शम्पदायः क्षु
येक्षिया ॥ ७ ॥ ग्रहेग्राहो वशः कानौ रक्षस्त्राणेरणः कृणे । व्यधेवि
धेपचापाकेह्वोहूतौ वरेवृत्तौ ॥ ८ ॥ ओषः श्लोषेनयोनायेज्यानिर्जी
णाभमोभमौ । स्फातिर्बृद्धौ प्रथाख्यातौ स्पृष्टिः पृत्तौ स्तवः स्तवे ॥ ९ ॥
एधासमृद्धौ स्फुरणं स्फुरणे प्रमितौ प्रमा । प्रस्तुतिः प्रसवेऽष्टोते प्राघारः
क्षमथः क्षमे ॥ १० ॥ उत्कर्षोऽतिशये सन्धिः श्लेषे विषय आशये ।

॥ ८६ ॥

क्षिपायांश्चेपणं गीर्णं गिरैर्गूरुणमुद्यमे ॥ ११ ॥ उन्नायजन्नयेऽप्रायः अमर
 अयणे जयने जयः । निगादो निगदे मादो मदे उद्देग उद्गमे ॥ १२ ॥ सं २
 विमर्द्दनं परिमलेऽभ्युपपत्तिरनुग्रहः । निग्रहस्तद्विरुद्धः स्यादभि
 योगस्त्वभिग्रहः ॥ १३ ॥ मुष्टिबन्धस्तु संग्राहोऽभिमेडमरविस्तृवौ ।
 बन्धनं प्रसितिश्चारः स्पशः प्रष्टोपतप्ररि ॥ १४ ॥ निकारे विप्रकारः स्या
 दाकारस्त्वङ्गङ्गितं । परिणामो विकारे द्वे समे विवृतिविक्रिये ॥ १५ ॥
 अपहारस्तु पचयः समाहारः समुच्चयः । प्रत्याहार उपपादानं विहार
 स्तुपरिक्रमः ॥ १६ ॥ अभिहारेऽभिग्रहं निर्हारेऽभ्यवकर्षणम् ।
 अनुहारेऽनुकारः स्यादर्थस्यापगमे व्ययः ॥ १७ ॥ प्रवाहस्तु प्रवृत्तिः
 स्यात्प्रवहो गमनं वहिः । वियामो वियमो यामो यमः संयाम संयमौ ॥ १८ ॥
 हिंसा कर्माभिवारः स्याज्जागर्या जागरद्वयोः । विघ्नाऽन्तरयः प्रत्यूहः
 स्यादुपघ्नाऽन्तिकाश्रये ॥ १९ ॥ निर्वेश उपभोगः स्यात्परिसर्पः परि
 क्रिया । विधुरन्तु प्रविश्वेषोऽभिप्रायश्च न्द्र आशयः ॥ २० ॥ संक्षेपणं
 समसनं पर्यवस्था विरोधनम् । परिसर्प्या परीसारः स्यादा स्यात्वासना
 स्थितिः ॥ २१ ॥ विस्तारे विग्रहो व्यासः स च शब्दस्य विस्तरः । स्यान्म
 र्द्दनं सम्बाहनं विनाशः स्याददर्शनम् ॥ २२ ॥ संस्तवः स्यात्परिचयः प्र
 सरस्तु विसर्पणम् । नोवा कस्तु प्रयामः स्यात्सन्निधिः सन्निवर्षणम् ॥ २३ ॥
 लवोऽभिलावो लवने निष्पावः पवने पवः । प्रस्तावः स्यादवसरः च सरः

अम३
सं २

सूत्रवेष्टनम् ॥ २४ ॥ प्रजनः स्यादुपसरः प्रश्रयप्रणयौ समौ । धीशक्ति
निष्क्रमाऽस्तीतुसंक्रमोदुर्गसञ्चरः ॥ २५ ॥ प्रत्युत्क्रमः प्रयोगार्थः प्र
क्रमः स्यादुपक्रमः । स्यादभ्यादानमुद्धातआरम्भः संभ्रमस्त्वरा ॥ २६ ॥
प्रतिबन्धः प्रतिघ्नोऽवनायस्तुनिपातनम् । उपलम्भस्त्वनुभवः स
मालम्भोविलेपनम् ॥ २७ ॥ विप्रलम्भेविप्रयोगोविलम्भस्त्वतिसर्ज
नम् । विश्रावस्तुप्रविख्यातिरवेष्टाप्रतिजागरः ॥ २८ ॥ निपाठनि
पठौपाठेतेमस्तेमौसमुद्ने । आदीनवास्त्रैकैकौशेमेसकेसङ्गसङ्गमौ
॥ २९ ॥ संबीक्षणंविचलनंमार्गंमृगणामृगः । परिरम्भःपरिष्व
ङ्गःसंश्लेषउपगूहनम् ॥ ३० ॥ निर्वर्णनंतुनिर्ध्यानंदर्शनलोकनेक्षण
म् । प्रत्याख्यानंनिरसनंप्रत्यादेशोनिरकृतिः ॥ ३१ ॥ उपशयोवि
शयश्चपर्यायशयनार्थकौ । अर्जनञ्चक्रतीयाचह्रिणीयाचघृणा
र्थके ॥ ३२ ॥ स्याद्यत्यासोविपर्यासोव्यत्ययश्चविपर्यये । पर्ययो
ऽतिक्रमस्तस्मिन्ननिपातउपात्ययः ॥ ३३ ॥ प्रेषणंयत्समाहूयत
चत्यात्यतिशासनम् । ससंस्लावःक्रतुषुयास्तुतिभूमिर्दिजन्मनाम् ॥ ३४ ॥
निधायतक्ष्यतेयत्रकाष्ठेकाष्ठंसञ्चद्वनः । स्तम्बघ्नस्तुइस्तम्बघनःस्त
म्बायेननिहन्त्यते ॥ ३५ ॥ आविधेविध्यतेयेनतत्रविष्वक्समेनिघः ।
उक्कारश्चनिकारश्चद्वैधान्योक्षेपशार्थकौ ॥ ३६ ॥ निगारेद्गारविष्टा
वेद्गहास्तुगरणादिषु । आरत्यवरतिविरतयउपरमेऽथनिष्ठेवः

॥ ७९ ॥

॥ ३७ ॥ निष्कृतिर्निष्ठे वनं निष्ठीवनमित्यभिमानि । जवनेजूतिस्तो
तिस्त्ववसानेस्यादथ न्वरेजूर्तिः ॥ ३८ ॥ उद्गस्तुपशुप्रेरणमक
रशिरित्यादयः शपे । गोत्रान्तेभ्यस्तस्यवृद्धमित्यौपगवकादिकम् ॥ ३९ ॥
आपूपिकंशष्कुलिकमेवमाद्यमचेतसाम् । मानवानान्नुमानव्यं सहा
यानां सहायता ॥ ४० ॥ हल्याहलानां बाह्याण्यवा उच्येतुद्विजन्मनाम्
। दपश्रुतानां पृष्ठानां पार्श्वपृष्ठमनुक्रमात् ॥ ४१ ॥ खलानां खलिनी
खल्याप्यथमानुष्यकं नृणाम् । ग्रामताजनताधूम्यापाश्यागल्यापृथक्पृ
थक् ॥ ४२ ॥ अपिसाहस्रकारीषचर्मणाथर्वणादिकम् ।

॥ इतिसंकीर्णवर्गः ॥

नानार्थाः केऽपिकान्तादिर्वर्गेष्वेवात्र कीर्तिताः । भूरिप्रयोगायेयेषु पर्याये
ष्वपि तेषु ते ॥ १ ॥ आकाशेचिदिवेनाकोलोकस्तुभुवनेजने । पद्मेयशसिच
म्बोकः शरेखड्गेच शायकः ॥ २ ॥ जम्बुकौक्रौष्ट्वरुणौपृथुकौचिपिठार्भ
कौ । आलोकौदर्शनेद्यौतौभेरीपटहमानकौ ॥ ३ ॥ उत्सङ्गचिह्नयो
रङ्कः कलङ्कोङ्कापवादयोः । तक्षकोनागबर्द्धकोरर्कः स्फटिकसूर्य
योः ॥ ४ ॥ मारुतेवेधसिबध्रेपुंसिकः कंशिरेऽम्बुनोः । स्यात्पुलाकस्तुच्छ
धान्येसंक्षेपेभक्तसिक्थके ॥ ५ ॥ उलूकेकरिणः पुच्छमूलोपान्तेचपेचकः
। कमण्डलौचकरकः सुगतेचविनायकः ॥ ६ ॥ किष्कुर्हस्तेवितसौत्र

अमर
सं २

ना ३

अन३

ना ३

शूककीटेचवृश्चिकः । प्रतिकूलेप्रतो कस्त्रिष्वेकदेशेचपुंस्ययम् ॥ ७ ॥
 स्याद्भूतिकन्तुभूनिम्बेकतृणेभूस्तृणेऽपिच । ज्योतिन्कायाञ्चघोषेचको
 पाशानक्यथकटफले ॥ ८ ॥ सिनेचखदिरेसोमवल्कः स्यादथसि
 ह्नुके । तिस्रकल्केचपिण्याकोवाह्नीकंरमठेऽपिच ॥ ९ ॥ महेन्द्र
 गुग्गुलूकव्यासग्राहिषुकौशिकः । रुक्तापशंकास्नातङ्कः स्वल्पेऽपिष्टुल्ल
 कस्त्रिषु ॥ १० ॥ जैवातृकः शशाङ्केऽपिखुरेऽप्यश्वस्यवर्त्तकः । व्याघ्रेऽपि
 पुण्डरीकोनायमान्यामपिदीपकः ॥ ११ ॥ शालावृकाः कपिक्रोष्टुश्चानः
 स्वर्णेऽपिगैरिकम् । पीडार्थेऽपिव्यलीकंस्यादलीकंत्वप्रियेऽन्दते ॥ १२ ॥
 शीलान्वयावनूकेदेशल्लेशकलवल्कले । साष्टेशतेसुवर्णानांहेम्यु
 रोभूषणेपले ॥ १३ ॥ दोनारेऽपिचनिष्कोऽस्त्रीकल्कोऽस्त्रीसमलैनसोः
 । दम्भेऽप्यथपिनाकोऽस्त्रीशूलशंकरधन्वनाः ॥ १४ ॥ धेनुकातुकरे
 खंचमेघजालेचकालिका । कारिकायातनावृत्त्याः कर्णिकाकर्णभूषणे
 ॥ १५ ॥ करिहस्ताङ्गुलौपद्यवोजकोश्याञ्चिषूतरे । वृन्दारकौरूपिमुख्यौ
 एकेमुख्यान्यकेवलाः ॥ १६ ॥ स्याद्दाम्भिकः कौकुटिकोयश्चादूरेरितेक्ष
 णः । लालाटिकः प्रभोर्भालदर्शकार्यार्थमश्वयः ॥ १७ ॥ भूभृन्नित
 म्बवलयचक्रेषुकटकोऽस्त्रियाम् । शूच्यग्रेक्षुद्रशचौचलोमहर्षचक
 रटकः ॥ १८ ॥ पाकौपत्तिशिश्नूमध्यरत्नेनेतरिनायकः । पर्य्य
 ङ्कः स्यात्परिकरेष्यार्द्रायामपिलुब्धकः ॥ १९ ॥ पेटकस्त्रिषुवृन्देऽपिगु

रैदेश्येचदेशिकः । खेटकौग्रामफलकौधीवरेऽपिचजालिकः ॥ २० ॥
 पुष्परेणौचकिंजल्कः शुल्कोऽस्त्रीस्त्रीधनेऽपिच । स्यात्कह्मोलेपुत्क
 लिकाबार्द्धकंभाववृन्दयोः ॥ २१ ॥ करिण्याच्चापिगणिकादारकौबाल
 भेदकौ । अश्वेऽप्यनेउमूकः स्यात्तटं कौदर्याश्मदारकौ ॥ २२ ॥ इति
 कान्ताः ॥ मयुखस्त्रिद्वकरज्वालास्त्रिलिवाणैशिलीमुखैः । शंखेनि
 धौलालटास्थिकम्बौनस्त्रीन्द्रियेऽपिखम् ॥ २३ ॥ घृणिज्वालेअपिशिखे
 उपलेपेचगेमुखम् । ॥ इतिखान्ताः ॥ भुजङ्गः पन्नगेषिङ्गैलवृक्षौ
 नगावगौ ॥ २४ ॥ आशुगौवायुविशिखौ शरर्कविहगाः खगाः । पतङ्गौ
 पक्षिस्तूर्यौचयूगः क्रमुकवृन्दयोः ॥ २५ ॥ पशवोऽपिमृगावेगः प्रवाह
 जवयोरपि । परगः कौस्तुमेरेणौस्तानीयादौरजस्यपि ॥ २६ ॥ गजेऽ
 पिनागमातङ्गावपाङ्गस्तिलकेऽपिच । सर्गः स्वभावनिर्माकनिश्चयाध्या
 यस्तृष्टिषु ॥ २७ ॥ योगः सन्नहनोपायध्यानसंगतियुक्तिषु । भोगः सु
 खेच्छादिभृतावहेष्वफणकाययोः ॥ २८ ॥ चातकेहरिशेपुंसिसार
 ङ्गः वशलेत्रिषु । कौपौचस्रवगः शपेत्वभिषङ्गः परभवे ॥ २९ ॥ यानाद्य
 ङ्गेयुगः पुंसियुगंयुग्मेकतादिषु । स्वर्गेषुपशुवाग्वज्रदिग्नेचघृणिभूजले
 ॥ ३० ॥ लक्ष्यदृष्ट्यास्त्रियांपुंसिगैर्लिङ्गंविह्वशेफसेः । शृङ्गम्याधान्य
 सान्त्वोश्चवरङ्गमूर्द्धगुह्ययोः ॥ ३१ ॥ भगंश्रीकाममाह्वान्यवीर्ययत्नार्क
 कीर्तिषु । ॥ इतिगान्ताः ॥ परिघः परिघातेऽस्त्रेप्योद्योवृन्देऽम्भसारये

अमर
 ना ३

अमर
ना ३

॥ ३२ ॥ मूलेपूजाविधावर्घाऽघोदुःखव्यसनेष्वघम् । त्रिष्विष्टेऽल्पे
लघुः ॥ इतिचान्ताः ॥ काचाः शिक्थमृद्देदृगुजः ॥ ३३ ॥ विपर्यय
सेविस्तरेचप्रपञ्चः पावकेष्मुचिः । मास्यमात्येचात्युपधेपुंसिमेध्येसितेविषु
॥ ३४ ॥ अभिष्वङ्गेस्पृहायाञ्चगभसौचरुचिः स्त्रियाम् ॥ इतिचान्ताः ॥
केकितार्ध्यावहिभुजौदन्तविप्राण्डजादिजाः ॥ ३५ ॥ अजाविष्णुह
रच्छागागोष्ठावनिवहावजाः । धर्मराजौजिनयमौकुञ्जोदनेऽपिन
स्त्रियाम् ॥ ३६ ॥ बलजेश्चेवपूर्वारेबलजावग्लुदर्शना । समेक्षमांशेरणे
ऽप्याजिः प्रजास्यात्सन्तौजने ॥ ३७ ॥ अजौशंखशशाङ्कौचस्व
केनित्येनिजंविषु ॥ इतिचान्ताः ॥ पुंस्यात्मनिप्रवीणेचक्षेत्रज्ञोवाच्यलि
ङ्गकः ॥ ३८ ॥ संज्ञास्याच्चेतनानामहस्तादौस्वार्थसूचना ॥ इतिचा
न्ताः ॥ काकेभगरुडौकरटौगजगरुडकटोकटौ ॥ ३९ ॥ शिपिविष्टस्तु
खज्ञौतुश्चर्मणिमहेश्वरे । देवशिल्पिन्यपित्वष्टादिष्टं देवेऽपिनन्दयोः
॥ ४० ॥ रसेकटुः कट्वकार्येविषुमत्सरतोक्ष्णयोः । रिष्टंक्षेमाप्नुभाभावे
ष्वरिष्टेनुष्णभाप्नुमे ॥ ४१ ॥ मायानिश्चलयन्त्रेषुकैतवान्तराणिषु । अयो
घनेगैलम्पृङ्गेसोरङ्गेकूटमस्त्रियाम् ॥ ४२ ॥ सूक्ष्मैलायांचुटिः स्त्रीस्यात्का
लेऽल्पेसंशयेऽपिसा । अत्युत्कर्षाश्रयः कोट्योमूलेलग्नकचेजटा ॥ ४३ ॥
व्युष्टिः फलेसमृद्धौचदृष्टिर्ज्ञानेऽक्षिणदर्शने । इष्टिर्यागेच्छयोः सृष्टनिश्चि
तेवज्जलेविषु ॥ ४४ ॥ कष्टेनुक्कच्छ्रगहनेदक्षामन्दागदेषुतु । पटुर्दौका

॥ ७५ ॥

चलिङ्गैव ॥ इतिठान्ताः ॥ । नीलकण्ठः शिनेऽपिच ॥ ४५ ॥ पुंसिको
छोऽन्तर्जठरंकुम्पूलोऽन्तर्गृहंतथा । निष्ठानिष्पत्तिनाशान्ताः काष्ठोत्क
र्षस्थितौदिशि ॥ ४६ ॥ विषुज्येष्ठोऽतिशस्तेऽपिकनिष्ठोऽतियुवाल्पयोः ।
॥ इतिठान्ताः ॥ दण्डोऽस्त्रीलगुडेऽपिस्थाद्रुडेगोलेक्षुपाकयोः ॥ ४७ ॥
सर्पमांसात्पशून्व्याडो गोभूवाचस्त्रिडाइलाः । क्ष्वेडावंशशलाकापिनाडीकाले
ऽपिषट्क्षणे ॥ ४८ ॥ काण्डोऽस्त्रीदण्डवाणावर्गवर्गवसरवारिषु । स्या
द्वाण्डमम्बाभरणेऽमत्रेमूलवणिग्धने ॥ ४९ ॥ इतिठान्ताः ॥ भृशप्रतिज्ञ
योर्वातं प्रगाढं भृशकृच्छ्रयोः । शक्तस्थूलो विषुदृढे व्यूढे विन्यस्तसंहतौ
॥ ५० ॥ इतिठान्ताः ॥ भ्रूणोऽर्भकेस्त्रैणगर्भे वाणो वलिस्तुतेशरे । कणोऽति
सूक्ष्मेधान्यांशे संचाते प्रमथे गणः ॥ ५१ ॥ पणोऽधूतादिषून्मृष्टे भृतौ मूल्ये धने
ऽपिच । मौर्व्याद्रव्याश्रिते सत्त्वमुक्तासन्धादिके गुणः ॥ ५२ ॥ निर्व्यापार
स्थितौ कालविशेषोत्सवयोः क्षणः । वर्णादिजादौऽमुक्तादौस्तुतौ वर्णनुष्ठा
क्षरे ॥ ५३ ॥ अहोभास्करेऽपिस्थाद्वर्णभेदेऽपिच विषु । स्थाणुः श
र्वेऽप्यथद्रोणः काकेऽपिचरवेरणः ॥ ५४ ॥ ग्रामणीर्नापिते पुंसि श्रेष्ठे ग्रा
माधिपे विषु । ऊर्णामेषादिलोमिस्थादावर्तचान्तरभुवौ ॥ ५५ ॥ हरि
णीस्यान्मृगे हिमप्रतिमा हरिता चया । विषु पाण्डौ च हरिणः स्थूणास्तम्भे
ऽपिवेश्मनः ॥ ५६ ॥ तृलेस्पृहापिपासे देजुगुप्ता करुणे घृणे । वणि
क्यथेऽपि विपणिः सुरप्रत्यक् वारुणी ॥ ५७ ॥ करेणुरिभ्यां स्त्रीने

अमर
ना ३

॥ ६६ ॥

अम३
ना ३

भेदविणुबलन्धनम् । शरणंगृहरक्षित्रोः श्रीपणिकमलेऽपि च
॥ ५८ ॥ विषाभिमरलोहेषुतीक्ष्णंक्लीबेखरेत्रिषु । प्रमाणहेतुम
र्यादाशस्त्रेयत्ताप्रमातृषु ॥ ५९ ॥ करणसाधकतमंक्षेत्रगवेन्द्रिये
ष्वपि । प्राण्युत्पादे संसरणमसम्बाधचमूगतौ ॥ ६० ॥ घण्टापथे
ऽथवान्तात्रेसमुद्धरणमुन्नये । अतस्त्रिषुविषाणंस्यात्प्रमृज्जेभदन्त
योः ॥ ६१ ॥ प्रवणः क्रमनिनोर्व्याप्रहेनातुचतुष्यथे । संकीर्णोनिचिता
प्रुद्धैर्दिरिणंमूयमूषरम् ॥ ६२ ॥ इतिणान्ताः ॥ देवसूयैर्वि
वस्वनौसरस्वनौनदार्णवौ । पश्चिनार्धैर्गर्भतमनौशकुनौभास
पश्चिणौ ॥ ६३ ॥ अग्न्युत्पातौधूमकेतूजौमूतौमेघपर्वतौ । हस्तौतुपा
णिनक्षत्रे मरुतौपवनामरौ ॥ ६४ ॥ यन्नाहस्तिपकेसूतेभर्त्ताधात
रिपोष्टरि । यानपात्रेशिशैपोतःप्रेतःप्राण्यन्तरेमृते ॥ ६५ ॥ ग्रहभे
देध्वजेकेतुःपार्थिवेतनयेस्तुतः । स्यपतिःकारुभेदेऽपिभूभृङ्गमिधरेन्द
पे ॥ ६६ ॥ मूर्द्धाभिषिक्तोभूपेऽपिऋतुःस्त्रीकुसुमेऽपि च । विष्णावप्य
जिताव्यक्तौस्तुतस्त्वष्टरिसारथौ ॥ ६७ ॥ व्यक्तःप्राज्ञेऽपिदृष्टान्ताबुभेश
स्त्रनिदर्शने । क्षन्तास्पात्सारथौद्वाःस्थेक्षत्रियायाञ्चमूद्वजे ॥ ६८ ॥
वृत्तान्तःस्यात्प्रकरणेप्रकारेकात्स्न्यवार्त्तयोः । आनर्त्तःसमरेन्दत्यस्थान
नोवृद्धिशेषयोः ॥ ६९ ॥ कृतान्तायमसिद्धान्तदैवाकुशलकर्मसु । श्लेषा
दिरसरक्तादिमहामूतानितद्गुणाः ॥ ७० ॥ इन्द्रियाण्यश्मविकृतिःशब्द

॥ ६७ ॥

योनिस्वधातवः । कक्षान्तरेऽपि शुद्धानोन्मपस्या सर्वगोचरे ॥ ७१ ॥
 कासू सामर्थ्ययोः शक्तिर्मूर्तिः काठिन्यकाययोः । विस्तारवल्गोर्बततिर्व
 सतो रत्रिवेश्मनोः ॥ ७२ ॥ क्षयार्चयोरपचितिः सातिर्दानावसानयोः ।
 आर्त्तिः पीडाधनुः कोट्योर्जातिः सामान्यजन्मनोः ॥ ७३ ॥ प्रचारस्यन्द
 योरोतिरोतिर्दिम्बप्रवासयोः । उदयेऽधिगमेषाप्तिस्त्रेता त्वग्निचयेयुगे
 ॥ ७४ ॥ वीणाभेदेऽपि महती भूतिर्भस्मनिसम्पदि । नदीनगर्योर्नागा
 नंभोगवत्यथ संगरे ॥ ७५ ॥ संगे सभायां समितिः क्षयवासावपि
 क्षिती । रवेरर्चिश्च शस्त्रं च वह्निज्वाला च हेतयः ॥ ७६ ॥ जगतो ज
 गतिच्छन्दो विशेषेऽपि क्षितावपि । पंक्तिश्छन्दोऽपि दशमं स्यात्प्रभावेऽ
 पि चायतिः ॥ ७७ ॥ पत्तिर्गतौ च मूले तु पक्षतिः पक्षभेदयोः । प्रकृति
 र्थानिलिङ्गे च कौशिक्याद्याश्च वृत्तयः ॥ ७८ ॥ सिकताः स्युर्बालुकापिवेदे
 श्च वसिचश्रुतिः । वनिता जनितात्यर्थानुरगायाश्च योषितिः ॥ ७९ ॥
 गुप्तिः क्षितिर्व्युदासेऽपि धृतिर्धारणार्थैर्ययोः । वृहती क्षुद्रवार्त्ताकी छन्दो
 भेदे महत्यपि ॥ ८० ॥ वासितास्त्री करेणैव च वार्त्ता वृत्तौ जनश्रुतौ । वा
 र्त्तफलान्यरेगे च त्रिष्वप्युच्यते मृते ॥ ८१ ॥ कलधौतं रूप्यहेमोर्नि
 मित्तं हेतुलक्ष्मणोः । श्रुतं शास्त्रावधृतयो र्युगपर्थ्यो प्रयोः कृतम् ॥ ८२ ॥
 अत्याहितं महाभूतिः कर्मजीवानपेक्षिच । युक्ते क्षमादावृते भूतं प्राण्यतीते
 समे विषु ॥ ८३ ॥ वृत्तं पद्ये च रिचे त्रिष्वतीते दृढनिस्तले । महद्राज्यं चा

 अम३
 ना ३

अमर
ना ३

वगीतंजन्येस्याद्गर्हितेचिषु ॥ ८४ ॥ श्वेतंरूपेऽपिरजतंहेमिरूपे
सितेचिषु । त्रिष्वतोजगदिङ्गेऽपिरक्तनील्यादिरगिच ॥ ८५ ॥ अवदा
तःसितेपीतेष्मुद्धेबद्धार्जुनैसितौ । युक्तेऽतिसंस्कृतेमर्षिण्यभिनीतो
ऽथसंस्कृतम् ॥ ८६ ॥ कृत्रिमेलक्षणेपेतेऽप्यनक्तोऽनवधावपि ।
ख्यातेहृष्टेप्रतीतोऽभिजातस्तुकुलजेबुधे ॥ ८७ ॥ विविक्तौपूतविजनौमू
र्च्छितौमूढोसोच्छ्रयौ । दौघास्त्वपरुषौऽप्युक्तौशितौधवलमेचकौ ॥ ८८ ॥
सत्येसाधौविद्यमानेप्रशस्तेभ्यर्हितेचसत् । पुरस्कृतःपूजितेऽरात्यभियु
क्तेऽग्रतःकृते ॥ ८९ ॥ निवातावाश्रयावातौशस्त्राभेद्यश्चवर्मयत् । जा
तोन्नद्धप्रबुद्धाःस्युर्च्छ्रिताउत्थितास्त्वमी ॥ ९० ॥ वृद्धिमयोद्यतोत्प
न्नाआदृतौसादरार्चितौ । ॥ इतिथानाः ॥ अर्थोऽभिधेयैवस्तुप्रयो
जननिवृत्तिषु ॥ ९१ ॥ निदानागमयोस्तीर्थमृषिजुष्टजलेगुरौ । सम
र्थस्त्रिषुशक्तिषेसम्बद्धार्थेहितेऽपिच ॥ ९२ ॥ दशमीस्थौक्षीणरग
वृद्धौवीथीपदव्यपि । आस्थानीयन्नयोरस्थाप्रस्थोऽस्त्रीसानुमानयोः
॥ ९३ ॥ इतिथानाः ॥ अभिप्रायवशौकृन्दावद्धौजीमूतवत्सरौ ।
अववादौतुनिन्दाज्ञेदायादौसुतबान्धवौ ॥ ९४ ॥ पादारश्म्यङ्घ्रितू
र्य्याशास्त्राग्न्यर्कास्तमोनुदः । निर्वादोजनवादेऽपिशदो जम्बालश
म्ययोः ॥ ९५ ॥ आखेरुदितेभ्रातर्य्याक्रंदोदारुणे रणे । स्यात्प्रसा
दोऽनुरेधेऽपिस्फुटःस्याद्यज्ञनेऽपिच ॥ ९६ ॥ गोष्ठाध्यक्षेऽपिगोवि

॥ ७७ ॥

॥ ७७ ॥ हर्षेऽप्यामोद वन्मदः । प्राधान्येण जलिङ्गे च वृषाङ्गे कबुदोऽस्त्रियाम्
॥ ७७ ॥ स्त्रीसंविज्ञानसंभाषाक्रियाकारजिनामस्तु । धर्मेरहस्यपनि
षत्यादृतौ वत्सरेश रत् ॥ ७८ ॥ पदं व्यवसितिचाणस्थानलक्ष्मांस्त्रि
वस्तुषु । गोष्पदं सेवितेमाने प्रतिष्ठाकृत्यमास्पदम् ॥ ७९ ॥ त्रिविष्ट
मधुरैस्त्वादूतूचातीक्ष्णकोमलौ । मूलाल्पापटुनिर्भाग्यामन्दास्त्युर्देतु
शरदौ ॥ १०० ॥ प्रत्यग्राप्रतिभौ विद्वत्सु प्रगल्भौ विशरदौ । ॥ इति द्वा
न्ताः ॥ व्यामोवऽश्चन्यग्रेऽध उन्नेधः काय उन्नतिः ॥ १०१ ॥ पर्याहारश्च
मार्गश्च विवधौ बोधौ चेतौ । परिधिर्यज्ञियतरेः शाखायामुपस्तूर्य्यके
॥ १०२ ॥ बन्धकं व्यसनं चेतः पीडाधिकानमाधयः । स्युः समर्थननी वाकनि
यमाश्च समाधयः ॥ १०३ ॥ देवोत्पादेऽनुबन्धः स्यात्प्रकृत्यादिषु नम्बरे ।
मुख्यानुपायिनिशि शौ प्रकृतस्यानुवर्तने ॥ १०४ ॥ विधुर्विधौ चन्द्रमसि
परिच्छेदे विलेखधिः । विधिर्विधाने दैवे च प्रणिधिः प्रार्थने चरे ॥ १०५ ॥ बु
धो बृद्धे परिणतेऽपि स्कन्धः समुदयेऽपि च । देशेन दविशेषेऽधौ सिन्धुर्ना
सरिति स्त्रियाम् ॥ १०६ ॥ विधाविधौ प्रकारे च साधूरम्येऽपि च त्रिषु । बधू
र्जायास्तुषास्त्री च सुधालेपोऽमृतं स्नुही ॥ १०७ ॥ सन्धाप्रतिज्ञामर्थ्यादाश्च
द्धासंप्रत्ययः स्पृहा । मधुमद्योपुष्परसेक्षौ द्रेन्धनुतमस्यपि ॥ १०८ ॥ अ
स्त्रिषु समुन्नद्धौ परिणतमन्यगर्भितौ । ब्रह्मबन्धुरधिक्षेपे निर्द्देशेऽथावस्त
न्वितः ॥ १०९ ॥ अविदूरेऽप्यवष्टभः प्रसिद्धौ स्थातभूषितौ । ॥ इति धा

अमर
ना ३

अम३
ना ३

नाः ॥ सूर्य्यवह्नीचित्रभानूभानूरश्मिदिवाकरौ ॥ ११० ॥ भूतात्मनौधा
तृदेहौमूर्खनौचौपृथग्जनौ । ग्रावाणौशैलपाषाणौपत्रिणौशरपक्षिणौ
॥ १११ ॥ तरुशैलौशिखरिणौशिखिनौवह्निवर्हिणौ । प्रतियन्नावुभौ
लिप्तेपग्रहावयसादिनौ ॥ ११२ ॥ द्वासारथिह्यारेहौवाजिनोऽम्बेषु
पक्षिणः । कुलेऽप्यभिजनेजन्मभूम्यामप्यथहायनाः ॥ ११३ ॥ व
र्षार्चिर्वर्हिभेदास्युच्चन्द्राग्न्यर्काविरेचनाः । केशेऽपिवृजिनोविश्वकर्मा
र्क्षेसुरशिल्पिनोः ॥ ११४ ॥ आत्मायत्नोधृतिर्बुद्धिः स्वभावोब्रह्मवर्ष
च । शक्रघातुकमत्तेभावर्षकाद्येघनाघनाः ॥ ११५ ॥ अभिमानोऽर्थादि
दुर्षेज्ञानेप्रणयहिंसयोः । घनोमेघेमूर्तिगुणेचिषुमूर्तेनिरन्तरे ॥ ११६ ॥
इनःसूर्य्यप्रभोरजामृगाङ्गैश्चित्रियेन्दुपे । वाणिन्यौनर्तकीमत्तेस्रवन्त्या
मपिवाहिनी ॥ ११७ ॥ ह्रादिन्यौवज्रतडितौवन्द्यायामपिकामिनी ।
त्वद्देहयोरपितनुःसूनाधोजिह्विकापिच ॥ ११८ ॥ क्रतुविस्तारयोर
स्त्रीवितानंचिषुतुच्छके । मन्देऽथकेतनंकृत्येकेतावुपनिमंचणे ॥ ११९ ॥
वेदस्तत्वंतपोब्रह्मब्रह्माविप्रःप्रजापतिः । उत्साहनेचहिंसायांसूच
नेचापिगन्धनम् ॥ १२० ॥ आतञ्चनंप्रतीवापजवनाप्यायनार्थकम् ।
व्यञ्जनंलाञ्छनंशमश्रुनिष्ठानावयवेष्वपि ॥ १२१ ॥ स्यात्कौलीनंलोकवादे
युद्धेपञ्चहिपक्षिणाम् । स्यादुद्यानंनिःसरणेवनभेदेप्रयोजने ॥ १२२ ॥
अवकाशेस्थितौस्थानंक्रोडादावपिदेवनम् । उत्थानं पौरुषे तन्त्रे सन्नि

॥ १०९ ॥

विष्टोद्गमेऽपिच ॥ १२३ ॥ व्युत्थानं प्रतिरोधे च विरोधाचरणेऽपिच । मा
रणे मृतसंस्कारे गतौ द्रव्योपपादने ॥ १२४ ॥ निवर्त्तने अपकरणानुब
ज्या सुवसाधनम् । निर्यातनं वैरमुद्धेदानेन्यासार्पणेऽपिच ॥ १२५ ॥
व्यसनं विपदि भ्रंशे दोषे कामजकोपजे । पक्ष्माक्षिलो म्रिकिञ्जल्के तं त्वा
द्यं श्रेऽप्यणीयसि ॥ १२६ ॥ तिथिभेदे क्षणे पर्ववर्त्तने च च्छेदे ध्वनि ।
अकार्यगृह्ये कौपीने मिथुनं सङ्गतैरते ॥ १२७ ॥ प्रधानं परमात्माधीः प्र
ज्ञानं बुद्धिचिह्नयोः । प्रकृतं पुष्पफलयोर्निधनं कुलनाशयोः ॥ १२८ ॥
क्रान्तेरेदनाह्वाने वर्षादेहप्रमाणयोः । गृहदेहत्विट् प्रभावधामान्य
ऽथ चतुष्यथे ॥ १२९ ॥ सन्निवेशे च संस्थानं लक्ष्मचिह्नप्रधानयोः । आ
च्छादने सम्पिधानमपवारणमित्युभे ॥ १३० ॥ आरधनं साधने स्याद
वाप्रातोषणेऽपिच । अधिष्ठानं च क्रपुरप्रभावाध्यासनेष्वपि ॥ १३१ ॥
रत्नं स्वजातिश्रेष्ठेऽपि वने सलिलकानने । तलिनं विरले स्तोके वाच्यलि
ङ्गास्तथोत्तरे ॥ १३२ ॥ समानाः सत्समैकेभ्यः पिप्पुनौ खलस्तूचकौ ।
हीनन्यूनावूनगर्ह्यौ वेगिभूरेतरस्त्रिनौ ॥ १३३ ॥ अभिपन्नोऽपरा
द्धोऽपि ग्रस्तव्यापद्गतावपि । ॥ इति नान्ताः ॥ कलापो भूषणे वर्हे नूणीरे
संहतेऽपिच ॥ १३४ ॥ परिच्छेदे परीवापः पर्युषौ सलिलस्थितौ । गो
धुगोष्ठपती गोपौ हरविष्णुवृषाकपी ॥ १३५ ॥ वाय्वमूष्माश्रुकशिपुस्त्वन्न
माच्छादनं दयम् । तल्पं शय्यादृदारेषु स्तम्भेऽपि विटपोऽस्त्रियाम्

अमर
ना ३

अमर

ना ३

॥ १३६ ॥ प्राप्तरूपस्वरूपाभिरूपाबुधमनो ज्ञयोः । मेघलिङ्गां अमीकू
 र्मीवीणाभेदश्चकच्छपी ॥ इति पान्ताः ॥ १३७ ॥ रवर्णेपुंसिरेफः स्यात्कु
 त्सितेवाच्यलिङ्गकः । ॥ इति पान्ताः ॥ अन्नरभवसत्वेऽभ्येगन्धर्वा
 दिव्यगायने ॥ १३८ ॥ कम्बुर्नवलये शंखे दिजिह्वैः सूर्यसूचकौ । पूर्वा
 ऽन्यलिङ्गः प्रागाहपुंवज्जत्वेऽपि पूर्वजान् ॥ १३९ ॥ ॥ इति पान्ताः ॥ कु
 म्भौघटेभमूर्द्धा शौडिमौ तु शिष्टौ बालिशौ । स्तम्भौ स्थूणा जडी भवौ शम्भू बह्म
 चितो चनौ ॥ १४० ॥ कुक्षिभूणा भका गर्भाः विश्रम्भः प्रणयेऽपि च । स्याद्दे
 र्या दुन्दुभिः पुंसि स्यादक्षे दुन्दुभिः स्त्रियाम् ॥ १४१ ॥ स्यान्महारजने क्लीवं
 कुसुम्भं करके पुमान् । श्रवियेऽपि च नाभिर्नासुरभिर्गवि च स्त्रियाम्
 ॥ १४२ ॥ सभा संसदिसंघे वविष्वध्यक्षेऽपि बह्मभः । ॥ इति पान्ताः ॥
 किरणप्रग्रहैरशमी कपिभेकौ स्रवज्जमौ ॥ १४३ ॥ इच्छामनो भवौ
 कामौ शौर्यौ द्यौगौ परक्रमौ । धर्माः पुण्ययमन्यायस्वभावाचारसोमपाः
 ॥ १४४ ॥ उपायपूर्व आरम्भ उपधा चाप्युपक्रमः । वणिक्पथः पुरं वेदो नि
 गमो नागरे वणिक् ॥ १४५ ॥ नैगमौ दौ वले रमो नीलचारु सिते त्रिषु । शृष्टा
 दिपूर्वावृत्तेऽपि ग्रामः क्रान्तौ च विक्रमः ॥ १४६ ॥ गुल्मारुक्स्तम्बसेनाश्च
 यामिः स्वसृकुलस्त्रियोः । क्षितिश्चान्त्योः क्षमा युक्ते क्षमंश्चेत्ते त्रिषु
 ॥ १४७ ॥ त्रिषु श्यामौ हरि कृष्णौ श्यामा स्याच्छारि वानिशा । ललामं पुच्छ
 पुंड्राश्च भूषा प्राधान्यके तुषु ॥ १४८ ॥ सूक्ष्ममध्यात्ममप्यादौ प्रधाने प्रथ

॥ १०३ ॥

मस्त्रिषु । वामौ वलुप्रती पौद्गावधमौ न्यूनकुत्सितौ ॥ १४९ ॥ जीर्णञ्चपरि
भुक्तञ्चयातयाममिदं दयम् । ॥ इतिमान्ताः ॥ तुरङ्गगुरुडौ ताक्ष्णैर्धानिल
यापचयौ क्षुयौ ॥ १५० ॥ श्वश्रुर्धौ देवरश्यालौ भ्रातृव्यौ भ्रातृजद्वि
धौ । पर्जन्यौ रसदहेन्द्रौ स्यादर्थः स्वामिवैश्ययोः ॥ १५१ ॥ तिष्यः पु
ष्ये कलियुगे पर्यायोऽवसरे क्रमे । प्रत्ययोऽधीनश्च पथज्ञानविश्वास
हेतुषु ॥ १५२ ॥ रंघेश्वरेऽथानुशयोदोर्घदेवानुतापयोः । स्थूलोच्चय
स्त्वसाकल्ये गजानां मध्यमे गते ॥ १५३ ॥ समयाः शपथाचारकाल
सिद्धान्तसंविदः । व्यसनान्यश्रुभं दैवविपदित्यनयास्त्वयः ॥ १५४ ॥
अत्ययोऽतिक्रमे कृच्छ्रे देवेदगडेऽप्यथापदि । युद्धायत्योः संपरायः पू
ज्यस्तु श्वश्रुरेऽपि च ॥ १५५ ॥ पश्चादवस्थायिबलं समवायश्च सन्न
यौ । संपाते सन्निवेशे च संस्त्यायः प्रणयास्त्वमी ॥ १५६ ॥ विसंभयाज्जा
प्रेमाणो विरेधेऽपि समुच्छ्रयः । विषयो यस्य यो ज्ञातस्तत्र शब्दादिकेष्वपि
॥ १५७ ॥ निर्यासेऽपि कषायोऽस्त्री सभायाञ्च प्रतिश्रयः । प्रायोभू
म्यन्तगमने मन्युर्देन्ये क्रतोक्रुधि ॥ १५८ ॥ रहस्योपस्थयोर्गुह्यं स
त्यं शपथतथ्ययोः । वीर्यबले प्रभावे च द्रव्यं भव्ये गुणाश्रये ॥ १५९ ॥
धिष्णं स्थाने गृहे भग्नौ भाग्यं कर्मशुभाशुभम् । कशेरुहे मोगाङ्गे यं वि
शल्यादन्तिकापि च ॥ १६० ॥ वृषा कपायो श्रीगौर्ध्या रभिख्या नाम शो
भयोः । आरम्भो निष्कृतिश्चिन्ता पूजनं सम्प्रधारणम् ॥ १६१ ॥

अम३

ना ३

आ३
ना ३

उपायः कर्म चेष्टा च चिकित्सा च न व क्रियाः । छाया स्तूर्य्य प्रिया कान्तिः प्र
तिविम्ब मना तपः ॥ १६२ ॥ कक्ष्या प्रकोष्ठे हर्म्यादेः कां च्या मध्ये भवन्ध
ने । कृत्या क्रिया देव तयोस्त्रिषु भेद्ये धनादिभिः ॥ १६३ ॥ जन्यः स्याज्ज
नवादेऽपि जघन्योऽन्त्येऽधमेऽपि च । गर्ह्या धीनौ च वक्तव्यौ कलौ स
ज्जनिरमयौ ॥ १६४ ॥ आत्मवाननपेतो र्थादर्थ्या पुण्यं तु चार्ध्वपि ।
रूप्यं प्रशस्तरूपेऽपि वदान्ये वलुवागपि ॥ १६५ ॥ न्यायेऽपि मध्यः
सौम्यनुसुन्दरे सोमदैवते । ॥ इतिया न्ताः ॥ निवहावशरैवारैसं
स्तरै प्रस्तरध्वरै ॥ १६६ ॥ गुरूगीष्पतिपित्राद्यौ दापरैर्युगसंशयौ । प्र
कारेभेदसादृश्ये आकारविज्ञिता कृती ॥ १६७ ॥ किंशारूधान्यम्बूकेषु
मरूधन्वधरा धरै । अद्रयेऽद्रुमशैलार्काः स्त्रीस्तनाद्यौ पयोधरै ॥ १६८ ॥
ध्वान्ता रिदानवा वृत्रा बलिहस्तांशवः करः । प्रदरा भंगनारीरुग्वाणा अ
स्ताः कचा अपि ॥ १६९ ॥ अजातशत्रुजैः कालेऽप्यश्मश्रुर्नाचनूवरः
। स्वर्णेऽपि रः परिकरः पर्यङ्क परिवारयोः ॥ १७० ॥ मुक्ताम्बुद्वौ चत्तारः
स्याच्छारे वायौ सनुत्रिषु । कर्बूरेथ प्रतिज्ञाजिसंविदापत्सु संगरः
॥ १७१ ॥ वेदभेदे गुप्तिवादे मन्त्रो मित्रारवावपि । मखेषु यूपखण्डेऽपि
स्वरुर्गह्वेऽप्यवस्करः ॥ १७२ ॥ आउम्बरस्तूर्य्यरवे गजेन्द्राणां
च गर्जिते । अभिहारेऽभियोगे च चौर्थे सन्नहनेऽपि च ॥ १७३ ॥ स्या
ज्जङ्गमे परोवारः खड्गकोशे परिच्छदे । विष्टरे विटपीदर्भमुष्टिः पीठ

॥ १०५ ॥

अम३
ना ३

द्यमासनम् ॥ १७४ ॥ द्वारिद्याः स्थेप्रतीहारः प्रतीहार्य्यननरे । वि
 पुलेनकुलेविछोवभुः स्यात्पिङ्गलेचिषु ॥ १७५ ॥ सारेबलेस्थिरंशेच
 न्याय्येक्कीवंवरेचिषु । दुरेदुरेद्यूतकारेपणेद्यूतेदुरेदरम् ॥ १७६ ॥
 महारण्येदुर्गपथेकानारः पुनपुंसकम् । मत्सरेऽन्यप्रुभदेचेतद्वत्क
 पणयोस्त्रिषु ॥ १७७ ॥ देवावृतेवरः श्रेष्ठेचिषुक्तीवे मनाक्प्रिये । वं
 शाङ्कुरेकरोरेऽस्तीतरुभेदेघटेचना ॥ १७८ ॥ नाचमूजघनेहस्त
 सूत्रेप्रतिसरेऽस्त्रियाम् । यमानिलेन्द्रचन्द्रार्कविष्णुसिंहं प्रुवाजिषु
 ॥ १७९ ॥ प्रुकाहिकपिभेकेषुहरिर्त्राकपिलेचिषु । शर्कराकर्ष्यंशेऽ
 पियात्रास्याद्यापनेगतौ ॥ १८० ॥ इरभूवाकुसुमसुस्यात्तन्द्रीनि
 द्राप्रमोलयोः । धात्रीस्यादुपमातापिष्टितिरप्यामलक्यपि ॥ १८१ ॥
 शुद्राव्यङ्गानटीवेश्यासरघाकण्टकारिका । चिषुक्रूरेऽधमेऽल्पेऽपि
 शुद्रोमात्रापरिच्छदे ॥ १८२ ॥ अल्पेचपरिमाणेसामात्रंकात्स्न्येऽवधा
 रणे । आलेख्याश्चर्य्ययोश्चिचंकलचंश्रीणिभार्य्ययोः ॥ १८३ ॥ योग्यभा
 जनयोः पाचंपचंवाहनपक्षयोः । निदेशग्रन्थयोः शास्त्रंशस्त्रमायुधलोहयोः
 ॥ १८४ ॥ स्याज्जटाश्रुकयोर्नैचंश्चेचंपत्नीशरीरयोः । मुखाग्रेक्रोडहल
 योः पोचंगोचन्तुनामिच ॥ १८५ ॥ सत्रमाच्छादनैयज्ञेसदादानेधनेऽपि
 च । अजिरंविषयेकायेऽप्यम्बरं व्योम्निवाससि ॥ १८६ ॥ चक्रंरष्ट्रेऽप्यक्ष
 रन्तुमोक्षेऽपिक्षीरमप्सुच । स्वर्गेऽपिभूरिचन्द्रौदौद्वारमात्रेऽपिगोपु

अम३
ना ३

रम् ॥ १८७ ॥ गुहादभौगह्वरेदेरहोऽनिकमुपह्वरे । पुरेधिकमुष
र्थग्राण्यागारे नगरेपुरम् ॥ १८८ ॥ मन्दिरञ्चाथरष्टोऽस्त्रीविषयेस्या
दुपद्रवे । दरेऽस्त्रियांभयेम्भेवजोऽस्त्रीहीरकेपवौ ॥ १८९ ॥ तन्त्र
म्प्रधानेसिद्धानेस्तुत्रवायेपरिच्छदे । औशीरञ्चामरेदण्डेऽप्यौशीरं
शयनासने ॥ १९० ॥ पुष्करंकरिहस्ताग्रेवाद्यभागडमुखेजले । व्यो
म्निखङ्गफलेपद्मोतीर्थेषधिविशेषयोः ॥ १९१ ॥ अन्तरमवकाशा
वधिपरिधानान्तर्द्धिमेदतादर्थ्ये । छिद्रात्मीयविनावहिरवसरमध्येऽ
न्तरात्मनिच ॥ १९२ ॥ मुस्तेऽपिपिठरंरजकशेरुण्यपिनागरम् ।
शार्वरन्त्यन्धतमसेघातुकेभेद्यलिङ्गकः ॥ १९३ ॥ गौरेऽरुणेसितेपीते
व्रणकार्येऽप्यरुष्करः । जठरःकठिनेऽपिस्यादधस्तादपिचाधरः
॥ १९४ ॥ अनाकुलेऽपिचैकाग्रोव्यग्राव्यासक्तआबुले । उपर्युदीच्य
श्रेष्ठेष्वप्युत्तरःस्यादनुत्तरः ॥ १९५ ॥ एषांविपर्ययेश्रेष्ठेदूरात्मा
त्तमाःपरः । स्वादुप्रियैतुमधुरैर्कूरेकठिननिर्द्वयो ॥ १९६ ॥ उदा
रेदातृमहोतारितरस्त्वन्यनीचयोः । मन्दःस्वच्छन्दयोःस्त्रैःशुभ
मुद्दीप्तमुक्लयोः ॥ १९७ ॥ इतिरन्ताः ॥ चूडाकिरीटंकेशाश्चसय्यंता
मैलयस्त्रयः । द्रुमप्रभेदमातङ्गकाण्डपुष्पाणिपीलवः ॥ १९८ ॥
कृतान्तानेहसोःकालश्चतुर्थेऽपियुगेकलिः । स्यात्कुरङ्गेऽपिकमलःप्रा
वारेऽपिचकम्बलः ॥ १९९ ॥ करोपहारयोःपुंसिबलिःप्राण्यङ्गजे

॥ १०७ ॥

स्त्रियाम् । स्थौल्यसामर्थ्यं सैन्येषु बलं नाकाकसीरिणोः ॥ २०० ॥ वातू
लः पुंसि वात्याया मपि वातासहे चिषु । भेद्यलिङ्गः शठे व्यालः पुंसि श्वाप
दसर्पयोः ॥ २०१ ॥ मलोऽस्त्रोपापविद्विद्वा न्यस्त्रीभूलं रूगायुधम् । शं
कावपि द्वयोः कीलः पालिरश्व्यङ्कपङ्क्तिषु ॥ २०२ ॥ कलाशिल्पे कालभे
दे प्याली सख्या वली अपि । अव्यम्बुविकृतौ वेला कालमर्थ्यादयोरपि
॥ २०३ ॥ बज्जलाकृत्तिकागावो बज्जलोऽग्नौ शितौ चिषु । लीलाविलास
क्रियोरूपलाशर्करपिव ॥ २०४ ॥ शोणितेऽम्भसि कीलालं मूलमाद्य
शिफार्थयोः । जालं समूह आनायोगवाक्षस्तारकावपि ॥ २०५ ॥ शी
लं स्वभावे सदृते शस्ये हेतुवृत्ते फलम् । छदिर्नैव रूजोः स्त्रीवं समूहे पट
लं नना ॥ २०६ ॥ अधः स्वरूपयोरस्त्रीतलः स्याच्चा मिषे पलम् । औवा
नलेऽपि पातालं चेलं वस्त्रेऽधमे चिषु ॥ २०७ ॥ कुकूलं शङ्कुभिः कीर्णैश्च भे
नातु तुषानले । निर्णीते केवलमिति त्रिलिङ्गं त्वेकवृत्तयोः ॥ २०८ ॥
पर्याप्रिक्षेमपुण्येषु कुशलं शिष्टिते चिषु । प्रबालमङ्कुरेऽप्यस्त्रीचिषु स्थू
लं जडेऽपि च ॥ २०९ ॥ करलोदन्तुरे तुङ्गे चारौ दक्षे च पेशलः । मूर्खे
ऽर्भकेऽपि बालः स्याद्भ्रूलश्च लसतृष्णयोः ॥ २१० ॥ इति लानाः ॥
दवदौ वनारण्यवह्नी जन्महरौ भवौ । मन्त्री सहायः सचिवौ पति
शाखिनरधवाः ॥ २११ ॥ अवयः शैलमेषाका आज्ञाह्वानाध्वरहवाः ।
भावः सत्त्वस्वभावमिषाय चेष्टात्मजन्मसु ॥ २१२ ॥ स्यादुत्पादे फले

अमर
ना ३

अम३ पुष्ये प्रसवे गर्भमोचने । अविश्वासेऽपह्वेऽपि निवृत्ता वपि निवृत्तः
ना ३ ॥ २१३ ॥ उत्सेकामर्षयोरिच्छा प्रसवे महत्तवः । अनुभावः प्रभावे
स्यात्सताञ्च मतिनिश्चये ॥ २१४ ॥ स्याज्जन्महेतुः प्रभवः स्थानञ्चाद्यौ
पलब्धये । श्रूद्रायां विप्रतनये शस्त्रे पारशवः पुमान् ॥ २१५ ॥ ध्रुवो भ
भेदे क्लीबनुनिश्चितेशां श्वते चिषु । स्त्रो ज्ञाता वात्मनि स्त्रिं विष्वात्मीये स्त्रोऽ
स्त्रियां धने ॥ २१६ ॥ स्त्री कटी वस्त्र बन्धेऽपि नीवी परिपण्डेऽपि च । शि
वा गौरी फेरवयोर्द्वन्द्वं लहयुग्मयोः ॥ २१७ ॥ द्रव्यास्तु व्यवसायेषु
सत्त्वमस्त्रोत्तुजनुषु । क्लीबं नपुंसकेशं गृहे वाच्यलिङ्गमविक्रमे ॥ २१८ ॥
इति वान्ताः ॥ दैवि शैवैश्यमनुजैर्द्वौ चरभिमरैस्पर्शौ । दौ रशी पुञ्ज
मेषादौ दैवं शौकुलमस्करौ ॥ २१९ ॥ सहः प्रकाशौ बीकाशौ निर्वेशो भृति
भोगयोः । कृतान्ते पुंसिकीनाशः क्षुद्र कर्षकयोस्त्रिषु ॥ २२० ॥ पदेलक्ष्ये
निमित्तेऽपदेशः स्यात्कुशमपुच । दशावस्थाने कविधाप्याशा नृणां पि
चायता ॥ २२१ ॥ वशास्त्री करिणी वेश्या दृग्ज्ञाने ज्ञातरि चिषु । स्यात्क
र्कशः साहसिकः कठोरमस्त्रणा वपि ॥ २२२ ॥ प्रकाशोऽतिप्रसिद्धेऽ
पिशिशा वज्ञे च बालिशः । ॥ इति शान्ताः ॥ सुरमत्या वनिमिषौ पुरु
षा वात्ममानवौ ॥ २२३ ॥ काकमत्या त्वगौ व्याधौ कक्षौ तु नृणां वीरुधौ
। अभीषुः प्रग्रहे रश्मौ प्रेषः प्रेषणमर्हने ॥ २२४ ॥ पक्षः सहायेऽप्यु
जोषः शिरे वेष्टकिरीटयोः । शुक्रले मूषिके श्रेष्ठेऽपि कृते वृषभे वृषः ॥ २२५ ॥

॥ १०६ ॥

कोषोऽस्त्रीकुञ्जले षड्भ्यपिधानेऽर्थो घटिव्ययोः । द्यूतेऽक्षेसारिफलके
ऽप्याकर्षोऽथाक्षमिन्द्रिये ॥ २२६ ॥ नाद्युताङ्गे कर्षवक्रव्यवहारे कलि
दुमे । कर्षूर्वाकर्षाकरीषाग्निः कर्षूः कुल्याभिधायिनी ॥ २२७ ॥ पुम्भावेतद्वि
यायाञ्चपौरुषं विषमप्युच । उपादानेऽप्यामिधं स्यादपरधेऽपि किस्त्रिषम्
॥ २२८ ॥ स्यादृष्टौ लोकधातुं शेवत्सरे वर्धमस्त्रियाम् । प्रेक्षानृत्तेश्यं
प्रसाभिज्ञासेवार्थनाभृतिः ॥ २२९ ॥ त्विदृशोभापि त्रिषु परे न्यक्षं कात्स्न्यं
निकृष्टयोः । प्रत्यक्षेऽधिकृतेऽध्यक्षे रूक्षस्त्वप्रेमयचिक्कणे ॥ २३० ॥
॥ इतिषान्ताः ॥ रविश्वेतच्छदैहं सौस्तूर्यवह्नीविभावस्तु । वत्सौतर्ण
कवैर्षोदौसारङ्गाश्चदिवौकसः ॥ २३१ ॥ शृङ्गासदौ विषेवीर्ये गुणेरगे
द्वेरेरसः । पुंस्युत्तंसावतं सौदौकर्णपूरेऽपिशेखरे ॥ २३२ ॥ देवभेदेऽन
लेरश्मौ वस्तुरत्नेधने वस्तु । विज्ञौ च वेधाः स्त्रीत्वाशोर्हिंसाशंसाऽहिदं
ष्टयोः ॥ २३३ ॥ लालसे प्रार्थनौ त्सुक्ते हिंसाचौर्यादिकर्म च । प्रस्तु
रश्वापि भूद्यावैरेदस्यैरेदसी चते ॥ २३४ ॥ ज्वालाभासो न पुंस्यर्चिर्ज्यो
तिर्भद्योतदृष्टिषु । पापापराधयो रगः खगवाल्यादिनोर्वयः ॥ २३५ ॥
तेजःपुरीषयोर्वैर्षामहस्तुत्सवतेजसोः । रजो गुणोस्त्रीपुण्ये च राक्षोऽध्वाने
गुणे तमः ॥ २३६ ॥ कन्दः पद्मेऽभिलाषे च तपः कृच्छ्रादिकर्म च । स
हो बलं सहो मार्गो नभः संश्रावणो नभाः ॥ २३७ ॥ ओकः सद्वाश्रयश्चो
काः पयः क्षीरं पयोऽनुच । ओजो दीप्तौ बले सोत इन्द्रिये निम्नगार

अमर
ना ३

अमर
ना ३

ये ॥ २३८ ॥ तेजःप्रभावेदो प्रौचवलेष्मुक्तेऽप्यतस्त्रिषु । विद्वान्विदंश्च
बीभत्सेहिंस्त्रोऽप्यतिशयेत्त्वमी ॥ २३९ ॥ बृद्धप्रशस्ययोज्यायान्कनी
यैस्तुयुवाल्पयोः । वरीयैस्तूरुवरयोःसाधोयान्साधुवाढयोः ॥ २४० ॥
इतिहान्ताः ॥ दलेऽपिवर्हनिर्वन्धोपरगार्क्कादयोग्रहाः । दार्ढ्यापीडेक्वा
थरसेनिर्यहोनागदन्तके ॥ २४१ ॥ तुलास्तूत्रेऽश्वादिरश्मौप्रग्राहः प्र
ग्रहेऽपिच । पत्नीपरिजनादानमूलशपाःपरिग्रहाः ॥ २४२ ॥ दा
रेष्वपिगृहाःश्राण्यामप्यारेहोवरस्त्रियाः । व्यूहोबृन्देऽप्यहिर्वृत्रेऽप्य
ग्रीन्दर्कास्तमोऽपहाः ॥ २४३ ॥ परिच्छेदेन्दुपार्हेऽर्थपरिवर्हे । ॥
इतिहान्ताः ॥ ऽव्ययाःपरे ॥ आडीषदर्थेऽभिव्याप्तौसीमार्थेधातुयोगजे
॥ २४४ ॥ अप्रगृह्यःस्मृतौवाक्येऽप्यास्तुस्यात्कोपपीडयोः । पापकुत्से
षदर्थकुद्धिर्द्विर्भर्त्सननिन्दयोः ॥ २४५ ॥ चान्वाचयेसमहारेतरेतर
समुच्चये । स्वत्त्याग्नीःक्षेमपुण्यादौप्रकर्षेऽलंघनेऽप्यति ॥ २४६ ॥ स्त्रि
त्यप्नेचवितर्केचतुस्याद्देऽवधारणे । सकृत्सहैकवारेस्यादाशदूरसमी
पयोः ॥ २४७ ॥ प्रतीच्याञ्चरमेपश्चादुताप्यर्थविकल्पयोः । पुनःसदा
र्थयोःशम्भुसाक्षात्पत्यक्षतुल्ययोः ॥ २४८ ॥ खेदानुकम्पासन्नोषवि
स्त्यामन्त्रशेवत । हन्तहर्षेऽनुकम्पायांवाक्यारम्भविषादयोः ॥ २४९ ॥
प्रतिप्रतिनिधौवीप्सालक्षणादौप्रयोगतः । इतिहेतुप्रकरणप्रकर्षादिसमा
प्तिषु ॥ २५० ॥ प्राच्यापुरस्तात्प्रथमेपुरर्ध्वेऽग्रत इत्यपि । यावन्ताव

च सा कल्येऽवधौ मानेऽवधारणे ॥ २५१ ॥ मंगलान्न नगरम्भप्रम्भका
 त्तर्क्येऽथे। अथ । वृथानिरर्थका विध्योर्नानानेकाभयार्थयोः ॥ २५२ ॥
 नुपृच्छायां वितर्क्ये च पश्चात्सा दृश्येयोरनु । प्रम्भावधारणानुज्ञाऽनुन
 यामन्त्रणेननु ॥ २५३ ॥ गर्हसमुच्चयप्रम्भशङ्कासम्भावनास्त्वपि । उ
 पमायां विकल्पेबासामित्वर्द्धजुगुप्सने ॥ २५४ ॥ अमासहसमीपेचकं
 वारिणिचमूर्द्धिच । इवेत्यमर्थयोरेवंनूनंतर्केऽर्थनिश्चये ॥ २५५ ॥ तू
 ह्यीमर्थे सुखेजोषंकिंपृच्छायां जुगुप्सने । नामप्राकाश्यसंभाव्योधिपग
 मकुत्सने ॥ २५६ ॥ अलंभूषणपर्याप्रिशक्तिवारणावाचकम् । हूँवित
 र्केपरिप्रम्भे समयान्तिकमध्ययोः ॥ २५७ ॥ पुनरप्रथमेभेदे निर्निश्चय
 निषेधयोः । स्यात्प्रबन्धेचिरातीतेनिकटागामिकेषु ॥ २५८ ॥ डुरय्यु
 रीचाररीचविस्तारेऽङ्गीकृतौत्रयम् । स्वर्गेपरेचलोकेस्त्वर्वात्तिसंभाव्ययोः
 किल ॥ २५९ ॥ निषेधवाक्यालङ्कारजिज्ञासानुनयेखलु । समीपेभ
 यतः शीघ्रसाकल्याभिमुखेऽभितः ॥ २६० ॥ नामप्राकाश्ययोः प्रादुर्मिथोऽ
 न्योऽन्यंरहस्यपि । तिरेऽन्तर्द्धितिर्यगर्थेहाविषादशुगर्तिषु ॥ २६१ ॥

अहहेत्यद्भुतेखेदेहिहेताववधारणे ।

इति नानार्थवर्गः

चिरयचिरयचिरयचिरस्याद्याश्चिरार्थकाः । मुहुः पुनः पुनः शम्भुदभीक्ष्णम्

अम३

अ ४

सकृत्समाः ॥ १ ॥ स्वाकृष्टित्यञ्जसाऽह्वायद्राकर्मक्षुसपदिद्रुते । बल
वत्सुष्टुकिमुतस्वऽत्यतीवचनिर्भरे ॥ २ ॥ पृथग्विनान्तरेणार्त्तिहिरुङ्गा
नाचवर्ज्जने । यत्तद्युतस्ततोहेतावसाकल्येतुचिञ्चन ॥ ३ ॥ कदा
चिज्ज्ञानुसार्द्धनुसाकंसचंसमंसह । आनुकूल्यार्थकम्पाध्वं व्यर्थकेतुवृथा
मुधा ॥ ४ ॥ आहोउताहेकिमुतविकल्पेकिङ्किमूतच । तुहिचस्मह
वैपादपूरणेपूजनेस्वति ॥ ५ ॥ दिवाह्नीत्यथदोषाचनक्तश्चरजनावि
ति । तिर्य्यगर्थसाचितिरेऽप्यथसम्बोधनार्थकाः ॥ ६ ॥ स्युःप्याटपाउ
ङ्गहेहेभाःसमयानिकषाहिरुक् । अतर्कितेतुसहसास्यात्पुरःपुरतोऽग्र
तः ॥ ७ ॥ स्वाहृदिबह्विर्दानेऽप्यौषट्बौषट्बषट्स्वधा । किञ्चिदीष
न्मनागल्लिपेत्यामुचभवान्तरे ॥ ८ ॥ वद्वायथातथैवैवंसाम्येहोहीच
विस्मये । मैनेतुतूह्नीतूह्नीकासद्यःसपदितक्षणे ॥ ९ ॥ दिष्ट्यासमु
पयोषच्चेत्यानर्द्धेऽथान्तरेऽन्तर । अन्तरेणचमध्येस्युःप्रसह्यनु
वृत्तार्थकम् ॥ १० ॥ युक्तेदिसाम्युतस्यानेऽभीष्टांशश्चदनारते । अभावे
नह्यनोनानापिमास्ममासञ्चवारणे ॥ ११ ॥ पश्चान्तरेचेद्यदिचतचित्त्व
द्वाऽञ्जसादयम् । प्राकाश्येप्रादुरविःस्यादोमेवम्परममते ॥ १२ ॥ स
मन्तस्तुपरितःसर्वतोविष्वगित्यपि । अकामानुमतौकाममसूयो
पगमेऽस्तुच ॥ १३ ॥ ननुचस्यादिरोधौकश्चित्कामप्रवेदने । निःष
संदुःषमंगर्ह्ययथास्वनुयथायथम् ॥ १४ ॥ मृषामिथ्याचवितथेयथार्थ

॥ ११३ ॥

नुयथा तथम् । स्युरेव नुपुनैर्वेत्त्यवधारणवाचकाः ॥ १५ ॥ प्रागती
 तार्थकं नूनमवश्यं निश्चयेद्यम् । सर्वैर्द्वैतवरे त्वर्वागोमेवं स्वयमात्म
 ना ॥ १६ ॥ अल्पेनोचैर्महत्पुत्रैः प्रायोभूम्यदुतेशनैः । सनानित्येव
 हिर्वाह्योस्मातीतेऽसमदर्शने ॥ १७ ॥ अस्ति सत्त्वे रूपोक्ता वडुम्यम्नेऽ
 नुनयेत्वपि । हून्तर्के स्यादुषारचेरवसानेन मोनता ॥ १८ ॥ पुनर
 र्थेऽङ्गनिन्दायां दुष्टुष्टुप्रशंसने । सायंसाये प्रगे प्रातः प्रभाते निकषान्तिके
 ॥ १९ ॥ परुत्पर्यैषमोऽद्वैत्पूर्वपूर्वतरेयति । अद्याच्चाह्यथपूर्वऽह्नी
 त्याद्यौ पूर्वोत्तरपरत् ॥ २० ॥ तथाऽधरऽन्याऽन्यतरेतरत्पूर्वद्विगुणद
 यः । उभयद्विगुणभयेद्विगुणः परे त्वह्नि परेद्यवि ॥ २१ ॥ ह्योगतेऽनाग
 तेऽह्निः परस्वस्त्यरेऽह्नि । तदा तदानीं युगपदे कदा सर्वदा सदा
 ॥ २२ ॥ एतर्हि सम्प्रतीदानीमधुना सम्प्रतंतथा । दिग्देशकालेपूर्वा
 दौ प्रागुदक्प्रत्यगादयः ॥ २३ ॥

इत्यव्ययवर्गः

सलिङ्गशब्दैः सन्नादिकृत्तद्धितसमासजैः । अनुक्तैः संग्रहेऽलिङ्गसं
 कीर्णवदिहोन्नयेत् ॥ १ ॥ लिङ्गशेषविधिव्यापी विशेषैर्यद्युबाधितः ।
 स्त्रियाम्नीदूद्विगुणैकास्योनिप्राणिनाम च ॥ २ ॥ नामविद्युनिशां वल्ली
 बोणादिगुणदोह्रियां । अदत्तैर्द्विगुरेकार्थानसपात्रयुगादिभिः ॥ ३ ॥

अम३

अ ४

लि ५

अम३
लिं ५

तल्लुन्देयेनिकड्यचवैरमैथुनकादिवुन् । स्त्रीभावादावनिक्तिवुसचक्व
पयुजिन्नड्युशः ॥ ४ ॥ उणादिषुनिरूरीश्वड्यावूडतंचलंस्थिरम् । त
त्त्रीडायांप्रहरणंचेनौष्टापाह्नवाणदिक् ॥ ५ ॥ घञोऽजः साक्रियास्यां
चेद्वाण्डपाताहिफालुनी । श्यैतंपाताहिमृगयातैलंपातास्वधेतिदिक् ॥ ६ ॥
स्त्रीस्यात्काचिन्मृणाल्यादिविवक्षाऽपचयेयदि । लंकाशेफालिकाटीकाधा
तकीपञ्जिकाढकी ॥ ७ ॥ सिध्कासारिकाहिक्काप्राचिकोल्कापिपीलिका
। तिन्दुकीकणिकाभंगिःसुरुङ्गासूचिमाटयः ॥ ८ ॥ पिच्छावितंडाका
किण्यशूर्णिःशाणीद्रुणीदरत् । सानिःकंथातथासन्दीनाभीरजसभापि
च ॥ ९ ॥ भस्मरीचर्चरीपारीहोरलङ्काचसिध्माला । लाष्टालिष्टा
चगण्डूषागृध्रसीचमसीमसी ॥ १० ॥ इतिस्त्रीलिङ्गसंग्रहः ॥ पुंस्त्वे
सभेदानुचरःसपर्यायाःसुरसुरः । स्वर्गयागाद्रिमेघाब्धिद्रुकालासिण
ररयः ॥ ११ ॥ करगण्डौष्ठदोर्दन्तकण्ठकेशनखस्तनाः । अह्लाह्ला
न्ताःश्वेडभेदाःरचान्ताःप्रागसंख्यकाः ॥ १२ ॥ श्रीवेष्टाद्याश्चनिर्यासाअ
सन्नन्ताअवाधिताः । कशेरुजतुवस्तुनिहित्वातुरुविरमकाः ॥ १३ ॥
कषणभमरेपान्तायद्यदन्ताअमीअथ । पथनयसटोपान्तागोत्राख्या
श्चरणाह्वयाः ॥ १४ ॥ नाम्न्यकर्त्तरिभावेचघञजपनङ्गघाथुच । ल्युः
कर्त्तरीमनिज्भावेकोघोःकिःप्रादिताऽन्यतः ॥ १५ ॥ दंदेऽश्ववडवा
वश्ववडवानसमाहृते । कान्तःसूर्येन्दुपर्यायःपूर्वोऽपिच

॥ १६ ॥ वटकश्चानुवाकश्चरह्नकश्चकुटूङ्गकः । पुङ्खान्युखः समुद्रश्च
 विटपट्टघटाः खटः ॥ १७ ॥ कोट्टारघट्टहट्टाश्चपिण्डगोण्डपिचिण्ड
 बत् । गडुः करण्डो लण्डो वरण्डश्चकिणो घुणः ॥ १८ ॥ दृतिः सीमन्त
 हरितो रोमन्धो ज्योत्स्नो वदुदाः । कासमर्द्दोऽर्बुदः स्कुन्दस्फेनस्तपैसपूष
 कै ॥ १९ ॥ आतपेक्षचियेनाभिः कुणपश्चुरकेदरः । पूरश्चुरप्रचुक्रा
 श्वगोलहिङ्गुचुपुद्रलाः ॥ २० ॥ वेतालमह्नमह्लाश्चपुरेडाशोऽपिप
 ट्टिसः । कुल्माषोरभसश्चैव सकटाहः पतङ्गहः ॥ २१ ॥ इतिपुंस्त्रिङ्गसंग्र
 हः ॥ दिहोनेऽन्यच्चखारण्यपर्णश्चधर्हिमोदकम् । शीतोष्णमांसरूधिर
 मुखाक्षिद्रविणंबलम् ॥ २२ ॥ फलहेमशुल्ललोहसुखदुःखशुभाशु
 भम् । जलपुष्पाणिलवणव्यञ्जनान्यनुलेपनम् ॥ २३ ॥ कोट्याः शता
 दिसंख्यान्यावालक्षानियुतंचतत् । द्यौर्मसिसुसन्नन्तयदनान्तम
 कर्त्तरि ॥ २४ ॥ चान्तंसलोपधंशिष्टं रचंप्राक्संख्यानितम् । पात्राद्यद
 नैरेकार्थ्यादिगुलक्ष्यानुसारतः ॥ २५ ॥ द्वंद्वैकत्रय्ययीभावौपथः संख्या
 व्ययात्परः । षष्ठ्याश्चायावहूनांचेद्विच्छायंसंहितौ सभा ॥ २६ ॥ शाला
 र्थपिपरराजाऽमनुष्यार्थादराजकात् । दासीसभन्धपसभंरक्षः सभमिमा
 दिशः ॥ २७ ॥ उपशोपक्रमानश्चतदादित्वप्रकाशने । कोपशङ्कोप
 क्रमादिकंथोशीनरनामसु ॥ २८ ॥ भावेनणकचिद्धोऽन्येसमूहेभा
 वकर्मणोः । अदन्तप्रत्ययाः पुण्यसुदिनाभ्यांत्वहः परः ॥ २९ ॥ क्रि

अम३
 लिं ५

अम३
सिं ५

याव्ययानां भेदकान्ये कत्वेऽप्युक्त्यतो टके । चोचं वहं गृहस्थूणां तिरीटं म
र्मयोजने ॥ ३० ॥ राजसूयं वाजपेयं गद्यपद्योक्तौ कवेः । माणिक्यभाष्य
सिन्दूरचोरचीवरपञ्जरम् ॥ ३१ ॥ लोकायतं हरितालं विदलं स्थालबा
ह्वरम् ॥ इति नपुंसकलिङ्गसंग्रहः ॥ पुंनपुंसकयोः शेषोऽर्द्धर्चपि
ण्याककंठकाः ॥ ३२ ॥ मोदकस्तुम्बकष्टङ्कशशाटकः कर्पटोऽर्द्धदः ।
पातकोद्योगचरकतमालामलकोनडः ॥ ३३ ॥ कुष्ठमुण्डं शीधुवुस्तंश्चे
डितंश्चेमकुट्टिमम् । संगमं शतमानार्मशं बलाध्ययताण्डवम् ॥ ३४ ॥ क
विपंकट् कर्णासंपागवारं युगंधरम् । यूपंप्रग्रीवपात्रीवेयूषश्च मसचि
क्कसौ ॥ ३५ ॥ अर्द्धर्चदौघृतादीनां पुंस्त्वाद्यं वैदिकंधुवम् । तन्नोक्तमि
हलोकेऽपि तच्चेदल्ल्यस्तु शेषवत् ॥ ३६ ॥ इति पुंनपुंसकलिङ्गसंग्रहः ॥
स्त्रीपुंसयोरपत्यान्तादिचतुःषट्पदोरगाः । जातिभेदाः पुमाख्याश्च स्त्री
योगैः सह मल्लकः ॥ ३७ ॥ मुनिर्वणटकः स्वातिर्वर्णकोजाटलिर्मनुः ।
मूषास्तूपाटो कर्कन्धूर्यष्टिः शाटो कुटीकटि ॥ ३८ ॥ इति स्त्रीपुंससंग्रहः ॥
स्त्रीनपुंसकयोर्भावक्रिययोः व्यञ्जकचिच्चबुञ् । औचित्यमौचितीमैत्रीमै
त्र्यबुञ्प्रागुदाहृतः ॥ ३९ ॥ षष्ठ्यन्तप्राक्पदासेनाच्छायाशालासुरानि
शाः । स्याद्वान्तसेनंश्च निशंगोशालमितरे च दिक् ॥ ४० ॥ आवन्नन्तो
त्तरपदोदिगुश्चापुंसिनश्चलक् । दिक्त्रिखट्वं त्रिखट्वीचचित्तश्चंचित्तश्च
पि ॥ ४१ ॥ इति स्त्रीनपुंसकलिङ्गसंग्रहः ॥ त्रिषुपात्रीपुटीवाटीपेटीकुब

॥ ११७ ॥

सदाडिमौ । ॥ इतित्रिलिङ्गसंग्रहः ॥ परंलिङ्गंस्वप्रधानेदंदेतत्पुरुषे
 ऽपितत् ॥ ४२ ॥ अर्थान्ताः प्राद्यलंप्राप्तापन्नपूर्वाः परेपगाः । तद्धिता
 र्थादिगुः संख्यासर्वनामतदन्तकाः ॥ ४३ ॥ वज्रवीहिरदिङ्गान्नामुने
 यन्तदुदाहृतम् । गुणद्रव्यक्रियायोगोपाधिभिः परगामिनः ॥ ४४ ॥
 कृतः कर्तव्यसंज्ञायां कृत्याः कर्तरिकर्मणि । अणाद्यन्तास्तेनरक्ताद्यर्थे
 नानार्थभेदकाः ॥ ४५ ॥ षट्संज्ञकास्त्रिषुसमायुष्मदस्मत्तिङ्वायम् ।
 परंविशेषेधेशेषंतुज्ञेयंशिष्टप्रयोगतः ॥ ४६ ॥

अम३
 लिं ५

इतिलिङ्गादिसंग्रहवर्गः

इत्यमरसिंहकृतौनामलिङ्गानुशासने

सामान्यकाण्डसूततीयः साङ्गएवसमर्थितः

साङ्गएवसमर्थितः	१
इत्यमरसिंहकृतौनामलिङ्गानुशासने	२
इतिलिङ्गादिसंग्रहवर्गः	३
परंविशेषेधेशेषंतुज्ञेयंशिष्टप्रयोगतः	४
वज्रवीहिरदिङ्गान्नामुने	५
रर्थादिगुः संख्यासर्वनामतदन्तकाः	६
अर्थान्ताः प्राद्यलंप्राप्तापन्नपूर्वाः परेपगाः	७
ऽपितत्	८
सदाडिमौ	९
परंलिङ्गंस्वप्रधानेदंदेतत्पुरुषे	१०
इतित्रिलिङ्गसंग्रहः	११
॥ ११७ ॥	१२

॥ ३४ ॥ नमो भगवते वासुदेवाय

निम्नलिखित विषयों पर विचार करें।

अथैतन्मन्त्रं पठेत् ॥ अथैतन्मन्त्रं पठेत् ॥

॥ अथ त्रिकाण्डशुचीनामसंख्याश्लोकक्रमेण ॥

नाम संख्या	श्लोक	नाम संख्या	श्लोक
स्वर्गस्य १० स्वर्गलोकादि	४	वज्रटीकस्य ८ हेरमादि	२३
देवस्य ७ स्वाहाभुगादि	५	भावबुद्धस्य ३ मैत्रेयादि	२४
अदित्याः ३ ऋतनामादि	६	बुद्धमिश्रकस्य ५ चीवर्यादि	२४
पितृणाम् ५ पूर्वजादि	६	मिश्रशिष्यस्य ५ चेलुकादि	२४
पितृभेदस्य १ कव्यबालेति	७	ब्रह्मणः १७ हंसरथादि	२५
दैत्यस्य ५ दैत्यादि	७	सरस्वत्याः ७ ब्राह्मीत्यादि	२७
दितेः ३ दैत्यमातादि	७	विष्णोः ६६ हर्यादि	२८
बुद्धस्य ३७ बुद्धादि	८	विष्णुपितुः २ भूकश्यपादि	३३
शाक्यमुनेः ४ सर्वार्थसिद्धादि ११		विष्णुमातुः १ क्षित्यदिनीति	३३
शाक्यमुनिस्तस्य २ या	} १२	विष्णुरथस्य १ शतानन्देति	३४
शोधरेयादि		विष्णुसारथेः १ दारुकेति	३४
शाक्यमुनिभ्रातुः १ देवदत्तेति १२		विष्णुतुरंगणामेकैकं ४ शैब्येति	३४
शाक्यमुनिशिष्याणां १ आवकेति १२		विष्णुध्वजस्य १ ध्वजेति	३५
मायादेव्याः ७ मारीच्यादि	१३	कृष्णमन्त्रिणः २ पवनव्याध्यादि	३५
बुद्धभेदस्य २३ लोकनाथादि १४		शाक्यकेः ४ शैनेयादि	३५
नारायाः २१ नारादि	१७	बलभद्रस्य १० बलभद्रादि ३६	
पूर्वयक्षस्य ४ मणिभद्रादि	१७	प्रद्युम्नस्य २१ प्रद्युम्नादि	३७
पूर्वजिनस्य २५ मंजुश्रीत्यादि २०		रतेः ४ रगलतादि	३७

वि०सू०	नाम संख्या	श्लोक
	प्रद्युम्नवाणानामेकैकं ५ मोहनेति ४०	
	प्रद्युम्नसुतस्य ३ अनिरुद्धादि ४१	
	लक्ष्म्याः ८ श्रीत्यादि ४१	
	स्यमन्तकस्य १ मणिरिति ४२	
	कौस्तुभस्य १ उरसीति ४२	
	गरुडस्य १४ तार्क्ष्यादि ४२	
	शिवस्य ६४ शंभ्वादि ४४	
	शिवखट्वाङ्गस्य २ खट्वाङ्गादि ४८	
	शिवधनुषः २ अजीकवादि ४९	
	शिववृषस्य २ वृषादि ४९	
	भृङ्गिणः ६ भृङ्गरीटादि ४९	
	महाकालस्य ४ महाकालादि ५०	
	शिवद्वारस्य ४ नंद्यादि ५०	
	पार्वत्याः ३७ आर्यादि ५१	
	देवीसिंहस्य १ सिंहेति ५४	
	देवीसख्योरेकैकं २ सख्याविति ५४	
	गणेशस्य ९ वज्रतुण्डादि ५५	
	कार्तिकेयस्य ६ कुमारदि ५६	
	इन्द्रस्य २६ देवरजादि ५७	
	इन्द्रस्त्रियः ३ चारुघारादि ५९	

नाम संख्या	श्लोक
इन्द्रसुतायाः १ सुतेति ५९	
इन्द्रसारथेः १ मानलिस्त्रिति ५९	
इन्द्राश्वस्य ३ उच्चैःश्रवसादि ६०	
इन्द्रपुत्र्याः ३ अमरावत्यादि ६०	
इन्द्रवनस्य ४ वृषण्वस्तादि ६१	
इन्द्रहस्तिनः ६ हस्तिमस्तादि ६१	
वज्रस्य १२ वज्रादि ६२	
चामुण्डायाः ४ मार्ज्जारकर्ण्यादि ६३	
विद्याधरस्य ४ विद्याधरादि ६४	
अक्षरसः ४ स्पर्शनंदादि ६४	
देवोद्यानानामेकैकं ४ वैभ्राजेति ६५	
स्वैर्वैद्ययोः ४ नास्तिक्यादि ६५	
अग्नेः २५ शुष्मादि ६६	
वडवाग्नेः ८ वडवाग्न्यादि ६८	
करीषाग्नेः २ छागणादि ६९	
तृणग्नेः २ तृणाग्न्यादि ६९	
तुषाग्नेः ३ तुषाग्न्यादि ६९	
अग्निकणायाः ३ अग्निकुक्कुटादि ६९	
अंगारस्य ३ अंगारादि ७०	
धूमस्य ७ धूमादि ७०	

नाम संख्या	श्लोक
अग्निस्त्रियः ३ स्वाहादि	७१
यमस्य ५ जीवितेशादि	७१
यमपत्न्याः १ धूमोर्णेति	७२
चित्रगुप्तस्य १ चित्रगुप्तेति	७२
यमभृत्ययोरेकैकं २ भृत्याविति	७२
विचारभुवः १ कालीचीति	७२
पंजिकायाः २ पंजिकादि	७३
यमदूतस्य १३ नृचक्षादि	७३
पिशाचस्य ३ कापिशेयादि	७४
वरुणस्य ५ मेघनादादि	७५
वायोः १३ वातादि	७५
वातगुल्मस्य २ वानुलादि	७७
निदाघवायोः १ चारवाय्विति	७७
प्रावृद्धायोः १ जंजानिलेति	७७
वसन्तवायोः १ वासन्तेति	७७
कुवेरस्य १२ श्रीदादि	७८
निधिभेदानामेकैकं ७ अस्त्रीति ७७	
कुवेरसूतोः ३ मायुरजादि	८०
वातभ्रमेः ४ आसंगिन्यादि	८०
आकाशस्य ६ कुनाभ्यादि	८१

नाम संख्या	श्लोक	वि० सू०
मेघस्य ११ पायोदादि	८१	
करकायाः ७ करकादि	८३	
विद्युतः ६ सौदाम्नीयादि	८४	
चन्द्रस्य ३४ तिथिप्रण्यादि	८४	
ज्योत्स्नायाः २ चन्द्रिकादि	८७	
नीहारस्य २ नीहारादि	८७	
शीतस्य २ शीतादि	८८	
हिमदुर्द्दिनस्य २ पत्रहिमादि	८८	
कुहेलिकायाः ६ कुज्ज्मत्यादि	८८	
अगस्त्यस्य ७ अगस्त्यादि	८९	
अगस्त्यपत्न्याः ३ कौशीतक्यादि	९०	
वृहस्पतेः ७ प्राक्फाल्गुनेयादि ९१		
शुक्रस्य ७ शुक्रादि	९२	
मङ्गलस्य ४ नवार्च्यादि	९२	
बुधस्य १० बुधादि	९३	
शनेः ५ शनैश्चरादि	९४	
रहोः ३ राह्यादि	९४	
ध्रुवस्य ५ अहिकादि	९४	
सूर्य्यव्यक्तदिशः १ नदिति	९५	
निकटसूर्य्यास्तदिशः १ आसन्नेति ९६		

वि०सू०	नाम संख्या	श्लोक
	ध्रुवमानुः १ सुनीतीति	७६
	दक्षमानुः १ मारिषेति	७६
	देवपयस्य ४ क्रायापयादि	७७
	रवेः ३८ दिनमण्यादि	७७
	शनिमानुः ५ क्रायादि	१००
	यममानुः १४ संज्ञादि	१००
	अनूरोः ३ आश्वनादि	१०२
	जटायोः २ जटायादि	१०२
	कालस्य ८ कालादि	१०२
	दिनस्य ४ वासादि	१०३
	प्रभातस्य २ उषादि	१०३
	विकालस्य ३ गोसर्गादि	१०३
	रात्रेः १७ रात्र्यादि	१०४
	श्वनिशयाः २ श्वनिशादि	१०५
	अर्द्धरात्रस्य ३ निःसंपातादि	१०६
	अपररात्रस्य २ उच्चंद्रादि	१०६
	अमावस्याः ३ दर्शादि	१०६
	कृष्णचतुर्दश्याः १ भूतेति	१०७
	पौर्णमास्याः २ पौर्णम्यादि	१०७
	शक्रोत्सवस्य २ शक्रोत्सवादि	१०७

नाम संख्या	श्लोक
कोजागरयाः ५ शरद्यादि	१०७
दीपाव्याः २ यक्षरात्र्यादि	१०८
चैत्रावल्याः ६ चैत्रावल्यादि	१०८
मासस्य ३ श्रामादि	१०९
वर्षस्य ६ वत्सरादि	१०९
शरदृतोः २ कालप्रभातादि	११०
वर्षर्तोः २ प्रावृषादि	११०
कार्तिकस्य २ कौमुदादि	१११
फाल्गुनस्य २ फाल्गुनालादि	१११
ज्येष्ठस्य १ ज्येष्ठामूलीयेति	१११
सत्ययुगस्य २ कृतादि	११२
त्रेतायुगस्य २ त्रेतादि	११२
द्वापरस्य २ द्वापरादि	११२
कलेः ३ कल्यादि	११२
पापस्य ५ पापादि	११२
शुभस्य ५ भद्रादि	११३
आत्मनः ६ आत्मादि	११३
मनसः ३ अन्तःकरणादि	११४
बुद्धेः ४ बुद्ध्यादि	११४
विचारस्य ५ विचारादि	११४

नाम संख्या	श्लोक
सिद्धान्तस्य ४ सिद्धान्तादि ११५	
प्रश्नस्य २ पूर्वपक्षादि ११५	
वचसः ४ गीत्यादि ११५	
निगमस्य २ छंदसादि ११६	
साम्नः ३ सामादि ११६	
ओंकारस्य २ ब्रह्माक्षरादि ११६	
प्रहेलिकायाः २ प्रश्नवृत्त्यादि ११६	
नाम्नः ६ संज्ञादि ११७	
प्रसिद्धेः २ प्रसिद्ध्यादि ११७	
स्तुतेः २ नवादि ११७	
ध्वनेः ८ शब्दादि ११८	
गद्गदध्वनेः २ मन्मनादि ११८	
नाडितपटहादेः २ नूरादि ११९	
करनाल्याः २ करज्यादि ११९	
काहलायाः २ ध्वनिनालादि ११९	
मृदंगस्य ३ मडुकादि १२०	
विजयठकायाः २ ठकादि १२०	
द्रुगडस्य २ द्रुगडादि १२०	
डमरोः २ डमर्वादि १२०	
दण्डठकायाः ६ नाल्यादि १२१	

नाम संख्या	श्लोक	त्रि.सू.
मानरंधायाः ३ नाम्नीत्यादि १२१		
प्रेतपटहस्य ३ भवरुदादि १२२		
रणवाद्यस्य ३ रणनूर्यादि १२२		
भक्तनूर्यस्य २ भक्तनूर्यादि १२३		
महानूर्यस्य २ महानूर्यादि १२३		
मुखवाद्यस्य २ मुखवाद्यादि १२३		
वंश्याः २ वेगवादि १२३		
वंशीवादकस्य १ वारवाणिरिति १२४		
कथकस्य २ कथकादि १२४		
नटस्य ४ सर्ववेश्यादि १२४		
नट्याः ३ लयपुच्छादि १२५		
नर्तकभेदस्य २ प्लवकादि १२५		
भण्डस्य २ भण्डादि १२५		
गायनस्य २ गायनादि १२६		
स्त्रीसहनर्तनस्य २ हल्लीधेति १२६		
रसभेदयोरेकैकं २ वात्सल्येति १२६		
मृङ्गारस्य २ मृङ्गारादि १२६		
मृङ्गारभेदयोरेकैकं २ संभोगेति १२७		
मस्याः ३ वर्णिकादि १२७		
ब्यामस्य २ ब्यामनादि १२७		

वि०सू०	नाम संख्या	श्लोक
	अवज्ञायाः २ अवज्ञादि	१२७
	चमत्कारस्य २ डमर्वादि	१२८
	प्रादेः २ प्राद्यादि	१२८
	स्नेहस्य ३ स्नेहादि	१२८
	लज्जायाः २ व्रीडादि	१२८
	क्रोधस्य २ भामादि	१२९
	शोकस्य २ निःशमादि	१२९
	वीर्यस्य २ वीर्यादि	१२९
	कूलस्य २ कूलादि	१२९
	भंग्याः ३ वैदग्ध्यादि	१२९
	चिन्तायाः २ चिन्तादि	१३०
	विवाहस्य २ उद्वाहनादि	१३०
	परिहासस्य २ परिहासादि	१३०
	केलेः ३ केल्यादि	१३०
	पुलकस्य ४ रोमोद्भेदादि	१३१
	स्वदोषगूहनस्य २ स्वदोषगूहनादि	१३१
	गृध्रतायाः ३ रागादि	१३१
	सपापकथनस्य १ काप्यकारेति	१३२
	कुहृत्यस्य २ कौकृत्यादि	१३२
	विवाधायाः २ विवाधादि	१३२

नाम संख्या	श्लोक
संसारस्य ४ दुःखलोकादि	१३३
मेक्षस्य ६ निर्वाणादि	१३३

॥ इति स्वर्गवर्गः ॥

पानालस्य २ अधसादि	१
श्वभ्रस्य २ विरेकादि	१
अन्धकारस्य ८ तमसादि	१
डुण्डुसर्पस्य २ नागभृदादि	२
अजगरस्य २ उलूतादि	२
ब्रह्मसर्पस्य ३ हलाहलादि	२
द्विमुखाहेः ३ द्विमुखाद्यादि	३
कालसर्पस्य ३ अलगर्ज्जादि	३
भाण्डपुष्पस्य २ भाण्डपुष्पादि	४
विषस्य ३ हाहाहलादि	४
सर्पस्य ६ अभक्षादि	५
जांगलविषस्य १ गरलेति	५
नागराजानामेकैकं ८ अनन्तेति	६
नागपुण्याः १ पुरीति	७

नाम संख्या	श्लोक
माग कन्यानां २ भोगिन्यादि	७
पापस्य ३ अकादि	७
अलक्ष्याः ३ ऐंद्यादि	७
समुद्रस्य २१ पाथोध्यादि	८
जलस्य ७ कमलादि	१०
अगाधस्य २ अस्थाघादि	१०
जलभ्रमस्य २ तालूरदि	१०
घनजंवालस्य २ चुलुकादि	१२
पंककर्वटस्य २ दलाढ्यादि	१२
भेलकस्य २ तरणादि	१२
नौकायाः ४ वारिरयादि	१२
होडस्य ३ होडादि	१३
वहिवस्य २ वहिवादि	१३
पादारकस्य २ पादारकादि	१३
पत्रबालस्य २ पत्रबालादि	१३
समुद्रफेनस्य ४ समुद्रकपादि	१४
कैवर्त्तस्य ४ कैवर्त्तादि	१४
पंजरखेटस्य ३ प्लवादि	१४
जलेशयस्य ५ करंड्यादि	१५
मत्स्यस्य ३ अनिमिषादि	१५

नाम संख्या	श्लोक	त्रिंशत्
वदालस्य २ वदालादि	१६	
रोहितस्य ३ मत्स्यराजादि	१६	
कुलिशस्य २ कुलिशादि	१६	
फलक्याः २ फलक्यादि	१७	
मत्स्यभेदस्य २ राजग्रीवादि	१७	
कवय्याः २ कवय्यादि	१७	
मत्स्यविशेषस्य २ कंकत्रोटादि	१७	
शफरस्य २ शफरादि	१८	
खलेशयस्य २ खेटकादि	१८	
इल्लिशस्य ५ इल्लिशादि	१८	
मत्स्यभेदस्य २ चलत्पूर्णिमादि	१९	
इंचाकस्य २ जलवृश्चिकादि	१९	
मंगाटेयस्य २ गंगाटेयादि	१९	
शालस्य २ शालादि	२०	
अन्धाहेः २ अन्धाह्यादि	२०	
पंकगडस्य २ ब्रह्मीत्यादि	२०	
त्रिकण्टकस्य २ लघुगर्गादि	२०	
कुलीरस्य ५ निर्यग्यानादि	२१	
जलाण्डकस्य २ पोताधानादि	२१	
मकरस्य ५ जलरूपादि	२२	

वि०सू०	नाम संख्या	श्लोक
	ग्राहस्य ३ तंतुनागादि	२२
	नक्रस्य ४ नक्रादि	२३
	जलमूकरस्य ४ जलमूकरादि	२३
	शिंशुमारस्य ४ जलकूर्मादि	२४
	उद्रस्य ५ उद्रादि	२४
	घुर्घुर्याः २ मृत्किरादि	२५
	जलकृमेः २ वारिकृम्यादि	२५
	जलौकायाः ४ पटालुकादि	२५
	भेकस्य ७ बंगादि	२६
	कच्छपस्य ३ पंचांगमुष्मादि	२६
	किंचुलुकस्य २ गङ्गादि	२७
	कूपस्य ६ अंधादि	२७
	अंधकूपस्य २ अंधकूपादि	२७
	वाघ्याः ५ पल्लवादि	२८
	गर्तस्य २ अवघहादि	२८
	आलवालस्य ५ तल्लादि	२९
	क्षेत्रस्य २ केदारदि	२९
	नद्याः ९ नाद्यादि	२९
	गंगायाः ७ अथवादि	३०
	यमुनायाः ३ नाद्यादि	३१

नाम संख्या	श्लोक
रेवायाः २ रेवादि	३१
नदीभेदस्य २ मुरलादि	३१
कावेर्याः २ अर्जुंगादि	३२
गोमत्याः २ वासिष्ठ्यादि	३२
गोदावर्याः २ गोदावर्यादि	३२
उत्पलस्य ३ कुवलादि	३२
कुमुदस्य ६ कैरवादि	३३
रक्तोत्पलस्य ४ रक्तोत्पलादि	३३
शालूकस्य २ शालूकादि	३४
कुम्भिकायाः ६ पृष्णीयादि	३४
शैबलस्य ४ अंबुतालादि	३५
पद्मस्य ३ पद्मादि	३६
पुटकिन्याः ३ विरुनाभ्यादि	३६
पुटकिनीभेदयोरेकैकं २ कं } दिनीति	३६
विसस्य ३ विसादि	३७
मृङ्गाटस्य २ मृङ्गाटादि	३७

॥ इति पातालवर्गः ॥

॥ प्रथमकाण्डः समाप्तः ॥

[६]

नाम संख्या	श्लोक
पृथिव्याः १६ भ्वादि	१
हिमवत्खण्डस्य २ भारतादि	२
भूखण्डानामेकैकं ७ भारतेति	३
द्वीपानामेकैकं ७ जंघिति	४
समुद्राणामेकैकं ७ अथेति	५
ऊषरस्य ३ ऊषरदि	६
ब्रह्मावर्तस्य २ ब्रह्मावर्तादि	६
मध्यदेशस्य १ कुरुक्षेत्रेति	६
गौडस्य ३ पुंड्रादि	७
प्रभासस्य २ प्रभासादि	७
अनर्बेदस्य २ अनर्बेद्यादि	७
कामरूपस्य २ प्राग्ज्योतिषादि	८
नीरभुक्तेः ३ नीरभुक्त्यादि	८
कश्मीरस्य ३ कश्मीरादि	८
देशभेदानामेकैकं ७ तुरुष्केति	७
चेदिदेशस्य ३ डाहलादि	१०
कारुषस्य २ कारुषादि	१०
दशार्हदेशस्य ४ यक्षादि	१०

नाम संख्या	श्लोक	विंश
ओड्रस्य २ ओड्रादि	११	
मगधस्य २ मगधादि	११	
नामलिप्तस्य ४ वेलाकूलादि	११	
मुन्धपुर्ण्याः ३ एकचक्रादि	१२	
पूर्वदेशस्य २ वर्तन्यादि	१२	
अयोध्यायाः ३ साकेनादि	१२	
कान्यकुब्जस्य २ कुशस्थलादि	१३	
हस्तिनापुरस्य ४ नागाह्लादि	१३	
धर्मपुर्ण्याः २ आवन्त्यादि	१३	
कुरुक्षेत्रस्य २ कुरुक्षेत्रादि	१४	
कौशांब्याः २ कौशांब्यादि	१४	
प्रयागस्य २ प्राजापत्यादि	१४	
द्वारकायाः ४ द्वारकादि	१४	
मिथिलाएजधान्याः २ विदेहादि	१५	
मथुरायाः २ मथुरादि	१५	
काश्याः ४ जित्वर्यादि	१५	
उज्जयिन्याः २ विशालादि	१६	
कर्णपुर्ण्याः ३ चम्पादि	१६	
पाटलिपुत्रस्य २ पुरादि	१६	
शेरिणपुरस्य ५ देवीकोटादि	१७	

वि० ह०	नाम संख्या	श्लोक
	योजनस्य २ योजनादि	१७
	बल्मीकस्य ३ किमिशैलादि	१८
	सेतोः ४ संचरादि	१९
	मार्गस्य ६ पन्थादि	१९
	खड्गपुरस्य १ खपुरेति	१७
	श्रीमपुरस्य २ हरिचन्द्रपुरादि	१७
	प्रतिमार्गस्य ४ प्रतिमार्गादि	१७
	पर्याजीवस्य ३ निर्मुटादि	२०
	हृदस्य ४ हृदादि	२०
	॥ इति भूमिवर्गः ॥	
	शाखानगरस्य २ अभिस्यंदिरमणादि	१
	राजशासनस्य २ शासनादि	१
	मूद्रशासनस्य २ मकुत्यादि	१
	व्यवस्थापत्रस्य २ पट्टोलिकादि	२
	अनामपट्टोलिकायाः १ पांशुकूलेति	२
	अंगुष्ठस्य १ घट्टिरिति	२
	बिनसोः १ एनैरिति	२

नाम संख्या	श्लोक
हस्तस्य १ अतइति	३
हस्तचतुष्टयस्य २ दण्डादि	३
क्रोशस्य १ अन्तरमिति	३
गव्यूतेः १ ताभ्यामिति	४
योजनस्य १ तदिति	४
ग्रामभेदयोरेकैकं २ चतुरिति	४
गर्भागारस्य २ गर्भागारादि	५
वास्तुनः २ वास्त्यादि	५
गृहस्य २ ओकसादि	५
चालस्य २ पिटादि	५
वडभ्याः ३ वडभ्यादि	५
कपिशोर्घस्य ३ कपिशोर्घादि	६
नापितगृहस्य २ खरकुल्यादि	६
पक्षिशालायाः २ कुलायिकादि	७
कागृहस्य २ कागवेश्मादि	७
नृणांकादिनगृहस्य २ कायमानादि	७
निभूतगृहस्य १ दर्भटेति	७
गृहभेदस्य ३ कुद्रंगादि	८
मंचस्य २ इंद्रकोषादि	८
वासगृहस्य ५ वासागारादि	८

नाम संख्या	श्लोक
शिववृषभगृहस्य ३ शिवस्येति ७	
गवाक्षस्य ३ वातायनादि ७	
ग्रामान्तस्य २ उपशल्यादि १०	
कपाटस्य ४ कपाटादि १०	
प्रवरणस्य २ कन्यावाटादि १०	

॥ इतिपूरवर्गः ॥

शैलस्य १४ शैलादि १	
हिमालयस्य ४ हिमालयादि १	
कैलासस्य ४ कैलासादि १	
मैनाकस्य ३ हिरण्यनाभादि २	
शिखरस्य ५ शैलाद्यादि २	
छदयाचलस्य २ पूर्वाद्यादि ३	
अस्ताचलस्य २ अस्ताद्यादि ३	
मलयगिरेः २ चन्दनाद्यादि ३	
माध्यवतः ३ कौञ्चादि ३	
कुलाचलानामेकैकं ७ महेन्द्रेति ४	
प्रसरस्य ६ अशादि ५	

नाम संख्या	श्लोक	त्रि० सू०
शिलापुत्रस्य २ घर्घनालादि ५		
शिलापट्टस्य २ गृहाश्मादि ५		
गैरिकस्य ६ गैरिकादि ६		
शिलाधातोः ३ शिलाधात्वादि ६		
खटिकायाः ४ वर्णलेखादि ७		

॥ इतिशैलवर्गः ॥

वनस्य ७ वार्क्षादि १	
लीलोद्यानस्य २ लीलोद्यानादि १	
पंक्तेः ३ विञ्जोल्यादि १	
वृक्षस्य ६ वृक्षादि २	
चैत्यस्य ५ चैत्यादि २	
कायानरोः २ कायानर्वादि २	
वन्दायाः २ वन्दादि ३	
अपुष्पवृक्षस्य २ वनस्यत्यादि ३	
फुल्लितवृक्षस्य ५ फुल्लादि ३	
सूक्ष्मदारेः २ किलिञ्जादि ४	
पल्लवस्य ३ पल्लवादि ४	

वि०सू०	नाम संख्या	श्लोक
	उत्कलिकायाः २ उत्कलिकादि ४	
	गुच्छायाः ३ गुच्छादि ५	
	मंजर्याः ३ चमर्यादि ५	
	कंदकस्य ४ कंदकादि ५	
	पिप्पलस्य ५ पिप्पलादि ६	
	पिप्पलफलस्य १ यक्षेति ६	
	सप्तपर्णस्य २ ग्रहनाशनादि ६	
	जम्बीरस्य ४ दन्तहर्षणादि ७	
	वरुणस्य २ वरुणादि ८	
	अम्रातकस्य ४ अध्वगभोग्यादि ८	
	अम्रातकपुष्पस्य २ अस्थेति ८	
	आम्रस्य ६ प्रिकवंध्यादि ९	
	महाकालस्य २ महाकालादि ९	
	शेभांजनस्य ४ शेभांजनादि १०	
	बिल्वस्य ४ प्राचीनपत्रसादि ११	
	बदर्याः ४ कोल्यादि ११	
	नागरंगकस्य ७ नागरंगकादि ११	
	धवस्य ४ धवादि १२	
	शाखोटस्य २ शाकोटादि १३	
	भस्मानक्याः ३ अर्शेहितादि १३	

नाम संख्या	श्लोक
शाल्मल्याः २ शाल्मल्यादि १३	
पिण्डीतगरस्य २ पिण्डीतगरादि १४	
काकचिंच्याः २ काकचिंच्यादि १४	
खदिरस्य ४ खदिरादि १४	
करंजस्य २ करंजादि १५	
हरीतक्याः ४ रसायनफलादि १५	
सरलस्य २ सरलादि १६	
शोणकस्य २ शोणकादि १६	
पनसस्य ३ चंपकोल्यादि १६	
लकुचस्य २ डहादि १७	
निम्बस्य ४ निंबुलादि १७	
चम्पकस्य ४ पुण्यगंधादि १७	
वकुलस्य ३ वकुलादि १८	
अशोकस्य ४ कंकेल्यादि १८	
दाडिमस्य ८ पिण्डपुष्पादि १९	
नागकेशरस्य ५ सुपर्णादि २०	
नागकेशरचूर्णस्य १ हरिद्रवेति २०	
शेफाल्याः २ तिथिपुष्पादि २१	
कुटजस्य २ कुटजादि २१	
हालस्य २ लताशंकादि २१	

नाम संख्या	श्लोक
धरकदम्बस्य २ नीपादि २१	
हरिद्रायाः २ कटंकटेय्यादि २२	
शिशपायाः २ शिशपादि २२	
पटोलस्य २ पटोलादि २२	
पटोलमूलस्य १ तस्येति २२	
कर्पासवृक्षस्य २ सूत्रपुष्पादि २३	
कदम्बस्य २ जीर्णपर्णादि २३	
यूथ्याः २ प्रहसंयादि २३	
दमनस्य २ दमनादि २३	
मालतीकलिकायाः १ मालतीनि २४	
कुन्दस्य २ कुन्दादि २४	
नवमालिकायाः २ ग्रैष्मीत्यादि २४	
ओड्रपुष्पस्य २ रक्तपिंडादि २५	
कुरुगटकस्य २ अम्बानादि २५	
शिलींध्रपुष्पस्य २ कन्दलादि २५	
विपुरमल्लिकायाः २ श्लेष्माद्यादि २५	
एरण्डस्य २ एरण्डादि २६	
प्राचीनामलकस्य २ प्रा } २६	
चीनामलकादि }	
भूस्तरस्य २ वृक्षपाटल्यादि २६	

नाम संख्या	श्लोक	विष्णु
कदल्याः ५ कदल्यादि २६		
वार्त्ताकोः ७ वार्त्ताङ्गादि २७		
कुष्ठस्य २ कुष्ठादि २८		
पुष्करमूलस्य १ मूलेति २८		
अगस्तिद्रोः ६ बङ्गसेनादि २९		
पुत्रंजीवस्य २ पुत्रंजीवादि २९		
कृत्रायाः २ कृत्रकादि ३०		
कुञ्जकस्य २ कुञ्जकादि ३०		
वास्तुकस्य २ वास्तुकादि ३०		
पुनर्नवायाः ३ शाकवीरादि ३०		
कालशाकस्य २ गरहादि ३१		
कटुरेहिण्याः ५ महौषध्यादि ३१		
जलब्रह्म्याः ३ मत्स्याध्यादि ३१		
शालिन्वायाः ३ शालिन्वादि ३२		
पेचुकस्य ५ केचुकादि ३२		
केशराजस्य ४ केशराजादि ३३		
सुनिषण्डस्य २ सुनिषण्डादि ३३		
स्थलपद्मस्य ३ कृत्रपत्रादि ३३		
मध्वालोः २ देवपान्यादि ३४		
वरण्डालोः २ फलपुच्छादि ३४		

वि.सं.	नाम संख्या	श्लोक
	रंगेष्ठालोः ३ रङ्गेष्ठांलुकादि ३४	
	रसोनस्य २ रसूच्छिष्टादि ३५	
	कुष्माण्डस्य ४ कुष्माण्डादि ३५	
	कर्कट्याः ५ वालुक्यादि ३५	
	सुखाशस्य ७ चेलांलादि ३६	
	कारवेक्षस्य ५ ऊर्द्धासितादि ३७	
	गोडुम्बायाः २ गोडुम्बादि ३७	
	वंशस्य २ मृत्युबीजादि ३८	
	केतकस्य २ केतकादि ३८	
	वज्रमूलस्य २ वृकटादि ३८	
	करीरस्य २ करीरादि ३८	
	काशस्य ५ काशादि ३९	
	इक्षोः ४ गुडदूर्वादि ३९	
	नारिकेलस्य ४ खानोदकादि ४०	
	पूगवृक्षस्य ८ सुरंजनादि ४०	
	रामपूगस्य ४ रामपूगादि ४१	
	हिंतालस्य २ पूगवेटादि ४१	
	हिंतालफलस्य १ झीवेति ४२	
	खज्जुरस्य २ घनामयादि ४२	
	देवकुलोद्भूतद्रोः २ काचिमादि ४२	

नाम संख्या	श्लोक
दूर्वायाः २ दूर्वादि ४३	

इतिवनौषधिवर्गः

सिंहस्य ९ सिंहादि १	
सिंहनादस्य २ वुक्कारादि २	
शरभस्य ४ उत्पादकादि २	
हिंस्रपशोः ४ हिंस्रपश्यादि ३	
गण्डकस्य ४ वार्द्धीन्सादि ३	
व्याघ्रस्य ३ हिंसारवादि ४	
महिषस्य ६ महिषादि ४	
शूकरस्य १० शूकरादि ५	
कुरंगस्य ५ एणादि ६	
वानरस्य ५ गोलंगूलादि ६	
शृगालस्य ६ हूरवादि ७	
शृगालिकायाः ५ शृगालिकादि ७	
विडालस्य ५ विडालादि ८	
शशकस्य २ शशकादि ९	
खट्वाण्याः २ खट्वाण्यादि ९	

नाम संख्या	श्लोक
गवयस्य २ गवयादि	९
एडकस्य ३ एडकादि	९
खड्गाशस्य ३ गन्धोत्वादि	१०
उन्दुरेः ३ उन्दुर्वादि	१०
भूषिकायाः २ दीनादि	१०
कुकुन्दर्याः ४ चिक्रादि	११
ककलाशस्य ५ वेदारादि	११
पल्ल्याः ३ अञ्जनादि	१२
कर्णजलौकसः २ कार	} १२
स्फुरटिकादि	
उपपादिकायाः २ वट्यादि	१२
अष्टपादः २ अष्टपादादि	१३
पाणवनस्य ४ प्रासादकुकुटादि	१३
उलूकस्य १० शक्राख्यादि	१४
खंजनस्य ८ कणाटीनादि	१५
काष्ठकुडस्य ४ काष्ठकुडादि	१६
कंकस्य २ दीर्घपादादि	१६
गलगंडपक्षिणः २ गलेगण्डादि	१६
चातकस्य ६ चातकादि	१७
कीरस्य ४ मेधाव्यादि	१७

नाम संख्या	श्लोक	वि० सू०
कुकुटस्य ५ कुकुटादि	१८	
कोकिलस्य ७ नाम्नाक्षादि	१८	
काकस्य १७ काकादि	१९	
गृधस्य २ गृधादि	२१	
दायूहस्य ४ शितिकंठादि	२१	
चिह्नस्य ४ चिरंभणादि	२२	
शारिकायाः ५ सूक्तादि	२२	
गृहगोधायाः ५ शकुनशादि	२३	
वकस्य ८ दोर्घजंघादि	२३	
वलाकायाः २ वकेरुकादि	२४	
कुररस्य २ कुररादि	३४	
चक्रवाकस्य २ ह्रन्वचार्यादि	२५	
सारसस्य ३ सारसादि	२५	
निजिरेः ४ चित्रपक्षादि	२५	
मयूरस्य ८ मयूरादि	२६	
निलमयूरस्य २ निलमयूरादि	२७	
मीनरंकस्य २ मत्स्याशनादि	२७	
पूर्णिकायाः २ न. साक्षिण्यादि	२७	
पिपीलिकायाः २ पिपीलिकादि	२८	
घुर्घुरस्य २ यमकीटादि	२८	

वि०सू०	नाम संख्या	श्लोक
	शलकस्य २ मर्कटादि	२८
	मर्कटजातस्य १ आशवंधेति	२८
	भारत्याः ४ फलखेलादि	२९
	कारंडवस्य ३ चंचुस्त्यादि	२९
	हामुत्रिकायाः ५ सर्षपादि	२९
	धनक्योः २ करेद्वादि	३०
	बाणुदस्य २ तरुकूयादि	३०
	वर्तिकायाः २ वर्तिकादि	३१
	लावकस्य २ लावकादि	३१
	हंसस्य ४ सरःकाकादि	३१
	जलकुम्भस्य २ गोमंडीरादि	३२
	जीवजीवस्य ३ जीवजीवादि	३२
	मक्षिकायाः ३ मक्षिकादि	३२
	दंशस्य ३ दंशादि	३३
	चर्मचट्याः ३ चर्मचट्यादि	३३
	भृङ्गरेणस्य ४ विप्रस्तकादि	३४
	वरट्याः ३ वरुट्यादि	३४
	खद्योतस्य ५ नमोमण्यादि	३५
	अमरस्य ९ अमरादि	३५
	मशकस्य ३ मशकादि	३६

नाम संख्या	श्लोक
पक्षिणः ८ पक्ष्यादि	३७
युग्मस्य ६ युगलादि	३८
॥ इतिसिंहवर्गः ॥	
स्त्रियः ६ स्त्र्यादि	३९
कन्यकायाः २ कन्यकादि	३९
अदूषितायाः २ धर्मचारिण्यादि	३९
तरुण्याः ३ तरुण्यादि	४०
उच्चललाटायाः २ मरुण्डादि	४०
सशश्रोः २ सशश्र्वादि	४०
सुषायाः २ सुषादि	४०
मधुरस्वनायाः २ मधुरनिम्बनादि	४०
क्रोधनायाः ३ क्रोधनादि	४०
शालभंजिकायाः २ दारुस्यादि	४०
द्रुर्भगायाः २ विरक्तादि	४०
सप्तपुत्रायाः २ सप्तपुत्रादि	४०
पतिव्रतायाः २ पतिव्रतादि	४०
विधवायाः ३ विधवादि	४०

नाम संख्या	श्लोक
वाङ्मन्याः ३ वाङ्मन्यादि	५
वेश्यायाः ४ वेश्यादि	५
कुट्टिन्याः ५ कुट्टिन्यादि	५
स्नानांग्याः २ मलिक्कादि	६
हैमानुरस्य २ घाणमानुरादि	६
दुहितुः २ समद्धादि	७
पुत्रस्य ३ पुत्रादि	७
पितुः ३ पित्रादि	७
बालस्य ४ शिशुकादि	८
श्यालिकायाः २ श्यालिकादि	८
दैवरस्य २ नागरादि	८
श्यालस्य २ श्यालादि	८
श्वश्र्वाः २ साश्रुध्यादि	८
वृद्धस्य ३ वृद्धादि	९
ज्ञानेः ४ अंशकादि	९
मानुलस्य २ मानुलादि	९
भर्तुः ७ भर्त्रादि	१०
जारस्य २ जारादि	१०
गर्भिणीचर्यायाः ३ कुमारभृत्यादि	११
गर्भाष्टमस्य २ गर्भाष्टमादि	११

नाम संख्या	श्लोक	त्रिंशत्
नाभिनालायाः २ नाभिनालादि	११	
संस्कारणामेकैकं ३ आधानिकेति	१२	
खल्लीटस्य २ खल्लीटादि	१२	
वधिरस्य २ कल्मादि	१२	
खंजस्य २ खोरदि	१२	
वाङ्मन्यास्य २ दोग्गादि	१३	
औषधस्य २ औषधादि	१३	
किलासस्य २ त्वक्पुष्पिकादि	१३	
स्त्रीपदस्य २ स्त्रीपदादि	१३	
योन्यर्शस्य ४ योन्यर्शसादि	१४	
अजीर्णस्य ४ अजीर्णादि	१४	
वसंतव्रणस्य ३ पापरेगादि	१५	
बल्मीकस्य २ तनुव्रणादि	१५	
अतिसारस्य ३ अतिसारादि	१५	
कुरण्डस्य ३ कुरण्डवृद्धादि	१६	
रेचनस्य २ स्कंदनादि	१६	
नाभिगुडस्य २ गर्भण्डादि	१६	
नेत्रामयस्य २ अभिमंथ्यादि	१६	
अवगण्डस्य २ युवगंडादि	१७	
पित्तस्य ३ पित्तादि	१७	

वि०सू०	नाम संख्या	श्लोक
	श्लेषणः २ श्लेषादि	१७
	मांसस्य २ मांसादि	१७
	शोणितस्य २ शोणितादि	१७
	मस्तिष्कस्य २ मस्तिष्कादि	१८
	वस्त्रसायाः २ वस्त्रादि	१८
	अधरमधुनेः २ अधरमध्वादि	१८
	जिह्वामलस्य २ जिह्वामलादि	१९
	दन्तमलस्य १ पिप्पिकेति	१९
	शरीरस्य ३ पिण्डादि	१९
	प्रशस्तशरीरस्य १ शस्तेति	२०
	केसमलाङ्गस्य १ अंगेति	२०
	पायोः ३ पायादि	२०
	विष्ठायाः २ उच्चारदि	२०
	भगस्य १७ भगादि	२१
	नितंबस्य २ नितंबादि	२३
	लिंगस्य ९ लिंगादि	२३
	अण्डकोषस्य २ अण्डकोषादि	२४
	नाभ्याः ४ नाभ्यादि	२५
	भुजायाः ३ भुजादि	२६
	भुजादलस्य ३ कुल्यादि	२६

नाम संख्या	श्लोक
स्तनस्य २ कुचादि	२६
हस्तपुच्छस्य २ हस्तपुच्छादि	२६
नखानां ६ नखादि	२७
अंगुलिमोटनस्य २ पुच्छव्यादि	२७
कंठमण्डः २ काकलादि	२८
नासिकायाः ५ नासादि	२८
ओष्ठस्य २ वाग्दलादि	२८
दन्तानां ६ दन्तादि	२९
भालस्य ३ गोष्ठादि	२९
लोचनस्य ३ दैवदीपादि	२९
नेत्रजलस्य ३ नेत्रांवादि	३०
कटाक्षस्य २ कटाक्षादि	३०
जिह्वायाः ४ काकादि	३०
कर्णयोः ४ कर्णादि	३१
कवर्ण्याः ४ कवरादि	३१
जटायाः ३ कोटिरादि	३२
अंगुलीयकस्य २ करारेटादि	३२
नाटकस्य २ नाडंकादि	३२
पादकटकस्य २ अंदुकादि	३३
स्तनस्य २ अभिषेकादि	३३

नाम संख्या	श्लोक
जीर्णवस्त्रस्य २ पटचरादि ३३	
शाटकस्य ३ सिचयादि ३३	
वस्त्रगृहस्य ५ पटवासादि ३४	
खरगृहस्य २ खरग्रहादि ३४	
सुगहनावृतेः २ कुम्भादि ३४	
शिरोवेष्टस्य २ चेलोद्वादि ३५	
निरस्करिण्याः ४ निरिङ्गिण्यादि ३५	
कुङ्कुमस्य ७ स्वर्यरक्तसंज्ञादि ३५	
लाक्षायाः २ रंगमानुकादि ३६	
अगुरुकाष्ठस्य २ गंधकाष्ठादि ३६	
सिंहस्य ३ कपिचंचलादि ३७	
सरलद्रवस्य ४ सरलद्रवादि ३७	
धूनकस्य २ धूनकादि ३७	
शालवेष्टस्य २ शालवेष्टादि ३८	
कस्तूर्याः ३ कस्तूर्यादि ३८	
धूपस्य ३ संचार्यादि ३८	
कर्पूरस्य ५ रेणुसारदि ३९	
श्लोखण्डस्य ३ मान्यादि ३९	
कषायस्य ३ विच्छिन्नादि ४०	
ललाटिकायाः २ ललाटिकादि ४०	

नाम संख्या	श्लोक	वि०सू०
पीठस्य २ विष्टरादि ४०		
खट्वायाः ३ निषट्वादि ४१		
उपवर्हस्य २ चानुरादि ४१		
रचनायाः २ प्रतियन्त्रादि ४१		
पतङ्गस्य ३ कटकोलादि ४१		
दीपस्य ६ दीपादि ४२		
दीपवृक्षस्य ३ शिखानर्वादि ४३		
कज्जलस्य २ लोचकादि ४३		
कन्दुकस्य ३ दिरिपकादि ४३		
दन्तशणस्य २ निशुक्लादि ४४		
पटवासकस्य २ पिष्टातादि ४४		
॥ इति मनुष्यवर्गः ॥		
वंशस्य ३ वंशादि १		
ब्रह्मचारिणः २ ब्रह्मचार्यादि १		
उपनयनस्य २ वटूकरणादि १		
गृहिनः ३ गृहमेध्यादि २		
वनप्रस्थस्य ३ वानप्रस्थादि २		

वि०सू०	नाम	संख्या	श्लोक
	विप्रस्य	८ वक्त्रजादि	२
	मुञ्जकुलोत्पन्नविप्रस्य	१	} ३
	ब्रह्मणायनेति		
	श्रौत्रस्य	२ श्रौत्रादि	३
	शिक्षिताक्षरस्य	४ अक्षरमुखादि	४
	पाठनिश्चयस्य	३ भविन्यादि	४
	नवच्छात्रस्य	२ क्रियाकारादि	५
	कार्पटिकस्य	२ कार्पटिकादि	५
	परिषदस्य	३ पार्षदादि	५
	राजसूयस्य	३ राजसूयादि	५
	चान्द्रायणस्य	२ चान्द्रायणादि	६
	होमकुण्डस्य	२ हवन्यादि	६
	मखानलस्य	२ महावीरादि	६
	होमधूमस्य	२ होमधूमादि	६
	होमभस्मनः	२ होमभस्मादि	७
	पितृकार्यस्य	१ आर्य्यकेनि	७
	हविषः	४ हविषादि	७
	पाठकस्य	२ पाठकादि	८
	सभ्यानां	२ सभ्यादि	८
	देवयाज्ञायाः	१ देवद्रोणेति	८

नाम	संख्या	श्लोक
यागखानादिकर्मणः	१ इष्टापूर्तमिति	९
यज्ञद्रव्यस्य	२ यज्ञद्रव्यादि	९
अग्निधेः	२ प्राघुणादि	९
कुशलप्रश्नस्य	२ कौशल्यादि	१०
वन्दनायाः	२ समीच्यादि	१०
उपवासस्य	२ उपोषणादि	१०
रोगोपवासस्य	१ रोगाद्यैरिति	१०
द्युन्नारच्यन्नारभुक्तस्य	३ घ	} ११
छालुकालकादि		
मासोपवासिन्याः	२ चारुव्रतादि	११
गायत्र्याः	२ गायत्र्यादि	१२
वेदपाठभुवः	२ ब्रह्मारण्यादि	१२
यज्ञोपवीतस्य	४ पवित्रादि	१२
कौपीनस्य	५ कच्छादि	१२
छद्मनपस्विनश्चैवैडालव्रतिकादि	१३	
कमण्डलोः	२ कमण्डल्व्यादि	१४
उरस्कटस्य	५ जेटिंगादि	१४
त्रिपुङ्गकस्य	१ भालेति	१४
कटघीणां	३ कटघ्यादि	१५
महर्षीणां	१ व्यासेति	१५

नाम संख्या	श्लोक
परमर्षीणां १ परमर्षयेति	१६
देवर्षीणां १ देवर्षयेति	१६
ब्रह्मर्षीणां १ ब्रह्मर्षयेति	१६
श्रुतर्षीणां १ श्रुतर्षयेति	१६
सजर्षीणां १ सजर्षयेति	१७
काण्डर्षीणां १ काण्डर्षयेति	१७
नारदस्य ३ नारदादि	१७
देवलस्य २ देवब्रह्मादि	१८
दुर्वाससः २ दुर्वाससादि	१८
वाल्मीकेः ६ प्राचेनसादि	१८
काश्यपस्य २ कृतकोट्यादि	१९
व्यासस्य ७ कृष्णक्षैपायनादि	१९
वसिष्ठस्य २ वसिष्ठादि	२०
विश्वामित्रस्य २ विश्वामित्रादि	२०
गौतमस्य २ गौतमादि	२१
कणादस्य २ कणादादि	२१
धन्वन्तर्यादीनां प्रत्येकं द्वयं } द्वयं च धन्वन्तरीति }	२१
कौण्डिन्यस्य २ विसुगुप्तादि	२२
चाणक्यस्य ३ चाणक्यादि	२२

नाम संख्या	श्लोक	त्रिंशत्
वात्स्यायनस्य ४ वात्स्यायनादि	२३	
उपवर्षस्य ४ उपवर्षादि	२३	
पाणिनेः ६ पाणिन्यादि	२४	
व्याडेः ४ व्याडादि	२४	
कात्यायनस्य ३ मेघाजिदादि	२५	
वररुचेः २ पुनर्वस्वादि	२५	
प्रतञ्जलेः ४ गोतर्दीयादि	२५	
मर्तृहरेः २ हर्ष्यादि	२६	
कालिदासस्य ४ रघुकरादि	२६	
भारवेः २ भारवादि	२७	
भवभूतेः ३ भवभूत्यादि	२७	
प्रातःस्मृत्यस्य १ अयेति	२७	
भैक्षजीविकायाः २ पैण्डिन्यादि	२८	
पाखण्डस्य २ पाखण्डादि	२८	
यनिगोप्यरतेः २ खंजनरतादि	२८	
नुरगब्रह्मचर्यस्य १ अमावेति	२९	
मुखघंटायाः २ मुखघंटादि	२९	
नागवीटस्य ४ नागवीटादि	२९	
विवाहस्य ४ दारकर्मादि	३०	
विवाहपुण्यादेः २ कुहल्यादि	३०	

वि०सू०	नाम संख्या	श्लोक
	मंगलसंभस्य २ तोणादि	३१
	सुरतस्य १० सुरतादि	३१
	॥ इति ब्रह्मवर्गः ॥	
	क्षत्रियस्य ४ द्विजलिङ्गादि	१
	राज्ञः ३ प्रजेश्वरादि	१
	मण्डलेशस्य ३ मण्डलेशादि	१
	सेनायाः २ स्कन्धावादि	२
	सेनास्थानस्य २ शिविरादि	२
	पृथोः ३ आदिराजादि	२
	काकुत्स्थस्य २ काकुत्स्थादि	२
	मान्धातुः २ यौवनाश्रवादि	३
	दिलीपस्य २ कङ्कादि	३
	रामस्य ४ रामादि	३
	सीतायाः ५ मैथिल्यादि	४
	रामपुत्रयोरेकैकं २ रामेति	४
	रामपुत्रयोः १ रामेति	४
	सक्ष्मणस्य ३ सौमित्रादि	५

नाम संख्या	श्लोक
रावणस्य ७ रावणादि	५
मेघनादस्य २ मेघनादादि	६
हनूमतः ८ हनूमानादि	६
वालिनः ३ ऐंद्यादि	७
सुग्रीवस्य २ सुग्रीवादि	७
पुरूरवसः ४ ऐलादि	८
ययानेः २ ययात्यादि	८
भरतस्य ४ शाकुन्तनेयादि	८
कार्तवीर्यस्य ४ अर्जुनादि	९
नलस्य ५ पुण्यश्लोकादि	९
शान्तनोः ३ महाभीष्मादि	१०
सत्यवत्याः ८ काल्यादि	११
भीष्मस्य १० गंगेयादि	११
धृतराष्ट्रस्य २ धृतराष्ट्रादि	१३
पांडोः ३ पांड्वादि	१३
दुर्योधनस्य ४ दुर्योधनादि	१३
युधिष्ठिरस्य ६ धर्मपुत्रादि	१४
भीमसेनस्य ११ भीमसेनादि	१४
अर्जुनस्य १६ पार्थादि	१६
द्रौपद्याः ८ द्रौपद्यादि	१७

नाम संख्या	श्लोक
कर्णस्य ७ र घेयादि	१८
द्रोणस्य ३ द्रोणादि	१९
अश्वत्थाम्नः ३ अश्वत्थामादि	१९
जनमेजयस्य ३ रजर्थादि	२०
जरत्कारेः २ जरत्कार्वादि	२०
जरत्कारुप्रियायाः २ मनसादेयादि	२१
आस्तोकस्य १ अयेति	२१
बलेः २ विरेचनसुतादि	२१
वाणस्य २ वाणादि	२२
वृत्रस्य ३ त्वाष्ट्रादि	२२
शिमुपालस्य ४ दमघोषसुतादि	२२
जरसंघस्य २ बार्हद्रथ्यादि	२३
कंसस्य ६ कंसादि	२३
अमात्यस्य ३ मंच्यादि	२४
द्धाःस्थितस्य ६ द्धाःस्थितादि	२४
वयस्यस्य ३ सहपांशुकितादि	२५
प्रवृत्तिज्ञस्य ३ वार्त्तिकादि	२५
गणकस्य २ मौहूर्त्तादि	२५
आकाशवाण्याः ४ चित्तोक्त्यादि	२६
लेखकस्य ४ लेखकादि	२६

नाम संख्या	श्लोक	वि०
मसिधान्याः ४ मसीधान्यादि	२७	
मसीजलस्य २ मसीजलादि	२७	
कज्जल्याः २ परञ्जनादि	२७	
कलमस्य २ लेखन्यादि	२८	
लेखस्य ४ लेखादि	२८	
पत्रीनिबंधस्य १ कचेलेति	२८	
लेख्यस्थानस्य २ लेख्यस्थानादि	२९	
मुद्रायाः २ मुद्रादि	२९	
पथिकस्य ३ यात्रादि	२९	
पथिकसंघस्य २ हाय्यादि	२९	
सन्देशस्य ३ सन्देशादि	३०	
उत्कोचस्य २ उत्कोचादि	३०	
अप्रकाशस्य २ जनान्तिकादि	३०	
न्यायसारिण्याः २ लुब्धादि	३०	
ताम्बूलदस्य २ ताम्बूलदादि	३१	
अंगमर्दकस्य २ संवाहकादि	३१	
चामरस्य ४ चामरादि	३१	
चामरवानस्य २ कुठेर्वादि	३२	
क्वत्रस्य ४ प्रोतोत्सादनादि	३२	
स्वर्णदंडक्वत्रस्य २ राजमृङ्गादि	३२	

वि०सू०	नाम संख्या	श्लोक
	हस्तिनः २२ हस्त्यादि	३३
	करिण्याः २ करिण्यादि	३५
	अंकुशवेत्तुः ४ गंभीरवेद्यादि	३५
	विजयकुञ्जरस्य २ राजवाह्यादि	३५
	कर्णास्फालस्य २ कर्णास्फादि	३६
	गजदन्तस्य २ ईशदन्तादि	३६
	मदप्रयोगस्य २ मदप्रयोगादि	३६
	करिणावकस्य २ विकादि	३६
	कुम्भसंघेः २ आरक्षादि	३७
	संदानस्य १ संदानेति	३७
	नासापूर्वस्य १ नासापूर्वेति	३७
	अन्तमूलस्य २ दन्तमूलादि	३७
	दन्तमध्यस्य ३ शंखादि	३८
	पृष्ठतल्पनस्य २ प्रवेष्टादि	३८
	प्रजंघाग्रस्य २ आयस्कारादि	३८
	चरणपर्वणः २ प्रेक्षादि	३८
	गात्रावरयोरेकैकं २ ननेति	३९
	कर्णवेधिन्याः ५ नाज्यादि	३९
	गजबंधनस्तम्भस्य ३ अक्षेभादि	३९
	मृक्षलायाः ३ पाय्यादि	४०

नाम संख्या	श्लोक
अंकुशस्य ३ अंकुशादि	४०
हस्तिपालकस्य २ कूटपूर्वादि	४०
अश्वस्य १२ अश्वादि	४१
पंचभद्रस्य ३ सेति	४२
सूर्याश्वस्य २ वाताटादि	४२
अश्वमेधीयस्य २ यायावरादि	४३
पारसीकाश्वस्य ३ पारसीकादि	४३
सिंधुदेशाश्वस्य २ चोस्कादि	४३
कुलीनाश्वस्य २ हयोत्तमादि	४३
अश्वतरस्य ३ वेशरादि	४४
अश्वहृदावर्तस्य २ श्रीवृक्षकादि	४४
अश्वगलावर्तस्य १ रोचमानेति	४४
ऊर्जावर्तस्य १ ऊर्जेति	४५
अश्वगतेः २ विकांत्यादि	४५
सत्राहस्य ३ पुलादि	४५
कविकायाः २ कवियादि	४५
ग्रीवाघंटायाः २ ग्रीवाघंटादि	४६
प्रतोदस्य ३ रशीत्यादि	४६
खुरस्य ३ खुरादि	४६
लुण्ठनस्य २ लुण्ठनादि	४६

नाम संख्या	श्लोक
बलायाः ३ वलादि	४७
पर्याणस्य २ पर्याणादि	४७
अश्वपालस्य २ अश्ववारदि	४७
अर्जुनरथस्य १ नन्दिघोषेति	४८
वृहस्पतिरथस्य १ नीतिघोषेति	४८
धानमात्रस्य २ चंकुरादि	४८
चक्रस्य २ चक्रादि	४८
सधुरथस्य ३ लघ्वीत्यादि	४९
वर्मणः ३ कालवलनादि	४९
हस्तिपस्य ३ मेठादि	४९
जंघात्राणस्य २ जंघात्राणादि	४९
नायकस्य २ नायकादि	५०
दर्पस्य ३ नासीरादि	५०
शस्त्रस्य ३ शस्त्रादि	५०
धनुषः ७ स्थावरदि	५०
धनुर्गुणस्य ६ व्यध्यादि	५१
शस्त्राभ्यासस्य २ शस्त्राभ्यासादि	५२
वाणस्य ९ वाणादि	५२
स्तायकस्य ३ तीरादि	५३
मारकस्य ४ लोहनालादि	५३

नाम संख्या	श्लोक	त्रिंशत्
खड्गस्य ७ कट्यादि	५४	
न्युजखड्गस्य २ न्युजखड्गादि	५४	
चक्रफलस्य २ अहनादि	५५	
पर्शः २ पर्श्यादि	५५	
कुनस्य ६ दीर्घायुधादि	५५	
मूलस्य २ मूलादि	५६	
सुनिव्रतस्य ३ लग्नादि	५६	
सुनिग्रंथस्य २ भोगावल्यादि	५६	
याचकस्य २ वसुकीटादि	५६	
पांशोः ४ घातकेत्यादि	५७	
संभारस्य २ संभारादि	५७	
पताकायाः ५ पताकादि	५७	
मल्लभुवः २ अक्षवाटादि	५८	
भीरोः ४ भीर्वादि	५८	
अपयानस्य २ विद्रवादि	५९	
बधस्थल्याः २ आघातादि	५९	
मारणस्य ३ कदनदि	५९	
रात्रिमारणस्य २ सौमिकादि	५९	
मृत्योः ३ निपातादि	६०	
मारकस्य ४ मारकादि	६०	

वि.सू.

नाम संख्या	श्लोक
शवस्य ५ शवादि	६०
श्मशानस्य ४ श्मशानादि	६१
संस्कारस्य २ संस्क्रियादि	६१
चितायाः ५ चितादि	६२
शवरयस्य ३ अन्नशय्यादि	६२
बन्धाः ४ उपग्रहादि	६३
॥ इति क्षत्रियवर्गः ॥	
—	
मृत्पायाः २ मृत्पादि	१
वार्जुष्यस्य २ वार्जुष्यादि	१
वदणस्य २ प्राप्तिव्यादि	१
अर्थप्रयोगस्य १ अर्थेति	१
वदणमुक्तेः २ वदणमुक्त्वादि	२
क्षेत्रस्य २ क्षेत्रादि	२
बृहज्जलस्य २ हल्यादि	२
मुद्गस्य ४ मुद्गादि	२
मसूरस्य ४ मसूरादि	३
सर्षपस्य ४ सर्षपादि	३

नाम संख्या	श्लोक
यवस्य २ प्रवेटादि	४
गोधूमस्य २ गोधूमादि	४
कुलत्थस्य २ ताम्रवृक्षादि	४
अतस्याः ३ निःस्नेहादि	४
माषस्य ३ मूर्खादि	५
राजमाषस्य २ राजमाषादि	५
मूर्पकान्तस्य २ फलफालादि	५
चालन्याः २ तितउड्यादि	५
उदूखलस्य २ कण्डन्यादि	६
पाल्याः ४ प्रस्थादि	६
कुसूलस्य २ कुसूलादि	६
कंदोः २ कंद्यादि	६
वृहज्जलाधारस्य २ आलिंजरदि	७
भाण्डभेदस्य २ मृत्पाभाण्डकादि	७
जलाधारस्य २ वारसनादि	७
हण्डिकासुतस्य २ कणनादि	७
कलस्याः २ कलस्यादि	८
शरवस्य ५ शरवादि	८
लोहपात्रस्य ३ लोहिकादि	८
काचपात्रस्य २ शिङ्गाणादि	९

नाम संख्या	श्लोक
काष्ठलोह्याः २ काष्ठलोह्यादि ७	७
जीरस्य २ जीरकादि ७	७
मुंठ्याः २ कटुभंगादि १०	१०
कांजिकस्य २ कांजिकादि १०	१०
हिंगुनः ३ हिंग्वादि ११	११
हरिद्रायाः ४ घर्घण्यादि ११	११
गुडस्य ३ गंडोलादि १२	१२
शर्करायाः २ पिष्टटादि १२	१२
सितायाः २ महाश्वेतादि १२	१२
नैलसंस्कृतस्य २ प्रयस्तादि १२	१२
चिपिटस्य २ चिपिटादि १३	१३
पुपविशेषस्य २ चित्रामूपादि १३	१३
तृप्तेः २ आलिंपनादि १३	१३
मण्डोदकस्य २ दीपनादि १३	१३
बटकस्य २ बटकादि १४	१४
बायनस्य ३ ब्रतोपायनादि १४	१४
पोल्याः ३ पोल्यादि १४	१४
सक्तोः २ सक्तादि १५	१५
भक्तस्य ४ आपूण्यादि १५	१५
मण्डस्य २ मण्डादि १५	१५

नाम संख्या	श्लोक	विश्लेषः
लाजानां २ खदिकादि १५	१५	
दोहन्याः ७ पार्यादि १५	१५	
गव्यस्य ४ गव्यादि १६	१६	
दुग्धस्य ३ अवदोहादि १७	१७	
अघनदध्नः १ प्राग्रटेति १७	१७	
दधिलेहस्य २ कद्धरादि १७	१७	
भोजनस्य ७ जग्ध्यादि १७	१७	
प्रातर्भोजनस्य ३ कल्यवर्त्तादि १८	१८	
वृषस्य ७ अनङ्गानादि १७	१७	
कंठालायाः २ कंठालादि १७	१७	
वत्सस्य ३ दोग्धादि १७	१७	
वत्सगतेः १ तेषामिति २०	२०	
जीवधनस्य १ गवादि केति २०	२०	
बालगर्भिण्याः २ पलित्र्यादि २०	२०	
गोमयकुत्रस्य २ करकादि २१	२१	
शुष्कगोमयस्य २ गोग्रंथ्यादि २१	२१	
करीषस्य २ करीषादि २१	२१	
गोध्वनेः २ हंभादि २१	२१	
गोः शिरोदेशस्य १ नैचिकेति २२	२२	
रोचनायाः २ वंदनीयादि २२	२२	

वि०सू०	नाम संख्या	श्लोक
	मंथानस्य ३ मंथानादि	२२
	उष्ट्रस्य १० उष्ट्रादि	२२
	मेघस्य ५ मेघादि	२३
	मेघाः ३ मेघादि	२४
	वृक्षस्य १२ वृक्षादि	२४
	वृक्षाः ३ वृक्षादि	२६
	गर्दभस्य ८ शंकुकर्णादि	२६
	रत्नस्य ३ रत्नादि	२७
	पत्तनवणिजः २ स्वाध्याय्यादि	२७
	अश्वविक्रयिणः २ हेडावुक्तादि	२७
	कपर्दकस्य ६ सर्वमूल्यादि	२८
	स्फाटिकोपलस्य ४ भासुरादि	२८
	इन्द्रनीलस्य २ गल्बर्कादि	२९
	वैदूर्यस्य ३ वैदूर्यादि	२९
	विद्रुमस्य ४ रक्तकन्दलादि	३०
	विराटजस्य २ राजपट्टादि	३०
	पद्मरगस्य २ कुरुविलादि	३१
	हीरकस्य २ दधीचस्थादि	३१
	स्वर्णस्य ४ स्वर्णादि	३१
	रूप्यस्य ३ रूप्यादि	३२

नाम संख्या	श्लोक
चंद्रवर्णरूप्यस्य २ इकांन्दुतादि	३२
ताम्रस्य ४ ताम्रकादि	३२
कांस्यस्य ४ कांसादि	३३
मौक्तिकस्य ३ मौक्तिकादि	३३
सिन्दूरस्य २ सिन्दूरादि	३३
पारदस्य ४ पारदादि	३४
रङ्गस्य ३ रंगादि	३४
कुसुमस्य २ कुसुमादि	३४
हरितालस्य २ हरितालादि	३५
गोदानस्य २ गोदानादि	३५
हिंगुलोः ४ दारदादि	३५
रसगंधस्य ४ रसगंधादि	३६
यवक्षारस्य ४ क्षारादि	३६
शिलाजतुतः २ शिलाजत्वादि	३७
विफलायाः २ तृफलादि	३७
॥ इतिवैश्यवर्गः ॥	
मूत्रस्य ३ मूत्रादि	३८

नाम संख्या	श्लोक
महत्तरस्य २ ग्रामकूटादि	१
मालिकस्य २ मालिकादि	१
कुम्भकारस्य ३ कुम्भकारादि	१
लेपकस्य ३ पलंगडादि	२
कायस्थस्य ३ कायस्थादि	२
चित्रकरस्य २ चित्रकरादि	२
चर्मकारस्य ३ चर्मवादि	३
स्वर्णकारस्य ४ कलादादि	३
नापितस्य ४ वान्सीपुत्रादि	३
रजकस्य २ रजकादि	४
कन्यापालस्य २ कन्यापालादि	४
देवलस्य २ देवलादि	४
अजाजीवस्य २ अजाजीवादि	५
चाण्डालस्य २ निष्कादि	५
कुक्कुरस्य ११ कुक्कुरादि	५
शुनीसंघस्य ३ शुन्यादि	७
चौरस्य ४ चौरादि	७
बधचौरस्य ३ कुजंभिरादि	७
प्रसह्यचौरस्य ४ वन्दीकारादि	८
स्त्रीचौरस्य २ स्त्रीचौरादि	८

नाम संख्या	श्लोक	त्रिंशत्
काव्यचौरस्य २ काव्यचौरादि	९	
संधेः २ कुड्यच्छेद्यादि	९	
संधिभेदयोरेकैकं २ नदिति	९	
नर्कीः २ कपालनालिकादि	१०	
नर्कुशणस्य २ नर्कुशणादि	१०	
नर्कुपीठ्याः २ वर्त्तन्यादि	१०	
नूलधनुषः २ पिंजनादि	१०	
नूलस्य ३ नूलादि	११	
पिंजिकायाः २ पिंजिकादि	११	
तुर्ग्याः २ तंत्रकाळादि	११	
इन्द्रनूलस्य २ ग्रीष्महासादि	११	
पादुकायाः ४ पत्रंध्यादि	१२	
नृणादिछत्रस्य ३ कावार्यादि	१२	
जलत्रायाः ४ खर्परदि	१२	
तक्षण्याः २ वास्यादि	१३	
ककचस्य २ ककचादि	१३	
मद्यस्य १५ मद्यादि	१४	
गौड्याः २ गौड्यादि	१५	
पुष्पमद्यस्य २ मध्वासवादि	१५	
नारिकेरसुरायाः १ नलिनीति	१६	

वि०सं०	नाम संख्या	श्लोक
	नालसुरायाः ३ नालेति	१६
	पानभाजनस्य २ पाय्यादि	१६
	मदस्थानस्य २ शुष्कापानादि	१७
	द्युतकृतः २ द्युतकृदादि	१७
	देवसभ्यस्य २ देवसभ्यादि	१७
	लग्नकस्य ३ लग्नकादि	१७
	द्युतस्य ३ चुचुर्यादि	१८
	शरिण्डुलायाः २ पंचास्यादि	१८
	नयपीठ्याः २ अष्टकांगादि	१८
	नयस्य २ नयादि	१८
	॥ इतिशूद्रवर्गः ॥	
	॥ इतिद्वितीयःकाण्डः ॥	
	क्षेमंकरस्य ४ क्षेमंकरादि	१९
	विज्ञानस्य २ आमुख्यायणादि	१९
	पुत्रात्रादस्य २ पुत्रात्रादादि	१९
	विषमसंचारजीविनः १ स्थपुटेति	२

नाम संख्या	श्लोक
शरणार्थिनः ३ शरणार्थकादि	२
अलक्षणस्य २ पांडुपृष्ठादि	२
उद्भटस्य ३ उद्भटादि	३
प्रेतवाहितस्य २ आविष्टादि	३
तरलितस्य २ प्रेङ्खोलितादि	३
नृषितस्य ३ नृषितादि	३
ऊर्ध्वस्थस्य २ ऊर्ध्वस्थादि	४
ग्राम्यस्य २ ग्राम्यादि	४
प्रतीपस्य २ परचीनादि	४
समीचीनस्य २ समीचीनादि	४
गोष्ठस्य १ स्वस्थानेति	५
दानुः ३ दानादि	५
विदग्धस्य २ विदग्धादि	५
षिङ्गस्य १० षिङ्गादि	६
मेघाविनः २ मेघाव्यादि	६
शस्त्रगण्डस्य २ प्रघटाविदादि	६
युक्तस्य २ युक्तादि	७
भीमस्य २ भीमादि	७
शिथिलस्य ३ प्रस्थयादि	७
आर्द्रस्य २ वेदादि	८

नाम संख्या	श्लोक
आयकस्य २ चिरस्थादि	८
नीक्षकर्मणः २ आयः मूलिकादि	८
अनहंकृतेः २ अशेषादि	८
संधिजीवकस्य १ कुसुमेति	९
वाक्याभिधायिनः १ वाक्येति	९
अन्तार्थस्वस्तीदानुः १ भाष्येति	१०
दूषकस्य २ दूषकादि	१०
धृष्टस्य ४ धृष्ट्यादि	१०
सुप्रधानकस्य २ दृशेति	१०
शसितुः ३ देशकादि	११
अव्यवसायिनः २ शिक्कादि	११
भीतस्य ३ चकितादि	११
प्रयत्नवतः २ प्रतियत्नादि	११
अधार्मिकस्य २ आधार्मिकादि	१२
अन्तरितस्य २ प्रमृतादि	१२
कृपणस्य २ कृपणादि	१२
धार्मिकस्य ३ देव्यादि	१२
प्रियदर्शनस्य ९ मनःआपादि	१३
भट्टारस्य २ भट्टारदि	१३
प्रतिबलस्य २ शक्तादि	१४

नाम संख्या	श्लोक	वि०
भूर्तस्य ४ पद्मादि	१४	
नीक्षस्य २ नीक्षणादि	१४	
संबन्धिनः ३ संबन्धादि	१५	
मित्रवत्सलस्य २ मित्रव्यादि	१५	
षड्प्रज्ञस्य १ धर्मेति	१५	
मध्यस्थस्य २ मध्यस्थादि	१६	
सम्मुखस्य २ भग्नपृष्ठादि	१६	
प्रष्टुः २ कथंकथिकादि	१७	
विमनसः २ विचक्षादि	१७	
प्रतारितस्य २ प्रतारितादि	१७	
प्रथितस्य २ प्रोथादि	१७	
प्रतिषेद्धुः २ माशब्दिकादि	१८	
जडस्य २ जडादि	१८	
पुरणस्य २ प्रीणादि	१८	
निरहितस्य ५ भिन्नादि	१९	
व्यक्तस्य २ व्यक्तादि	१९	
सुगन्धेः ३ निक्तादि	१९	
दृढस्य ५ ककवटादि	१९	
शोधितस्य २ संमूढादि	२०	
आगंतुकस्य २ आगंतुकादि	२०	

वि०सू०	नाम संख्या	श्लोक
	पक्किमस्य २ पक्किमादि	२०
	कोमलस्य २ कोमलादि	२१
	पापिष्ठस्य ४ पापादि	२१
	रोमांचितस्य २ रोमांचितादि	२१
	निर्भयस्य ३ अजानेयादि	२१
	साधारणस्य ३ अन्यसाधारणादि	२२
	बौद्धस्य ५ भिन्नकादि	२२
	शैवस्य २ और्ध्वश्रान्तिकादि	२३
	कौलस्य २ कौलादि	२३
	पाशुपतस्य ४ पाञ्चार्थिकादि	२३
	प्राज्ञायाः २ प्राज्ञादि	२४
	शुभयोः ३ शंखादि	२४
	गौरवितस्य २ गौरवितादि	२४
	श्लाघोक्तेः १ श्लाघ्येनत्रेति	२४
	क्षेपोक्तेः १ स्याद्देवेति	२५
	बन्धुदग्धस्य २ हतकादि	२५
	अणोः ३ अणादि	२५
	गुणितस्य ३ पिण्डितादि	२५
	अविनीतस्य २ खट्वारूढादि	२६
	मरुणस्य २ मरुणादि	२६

नाम संख्या	श्लोक
जिह्वास्य ३ प्राञ्जलादि	२६
साधोः ३ प्रणव्यादि	२६
भिन्नस्य ४ त्वादि	२७
अपकुलस्य २ अपकुलादि	२७
खचितस्य ४ करंवितादि	२७
पात्रसमितस्य १ सेति	२८

॥ इतिविशेष्यनिघ्नवर्गः ॥

कर्मणः ६ विध्यादि	१
साधनस्य २ व्याधादि	१
संगतस्य १ कर्मयुतेति	१
पलाशकलिकोद्गमस्य १ अंगारितादि	२
जलयन्त्रगृहस्य २ जलयन्त्रगृहादि	२
सुलपजलयन्त्रस्य १ जलहेति	३
कुसुमाकरस्य २ समाल्यादि	३
स्तनभरस्य २ स्तनाभोगादि	३
सुसंपदः २ परभागादि	३
आलिंगनस्य ३ आलिंगनादि	४

नाम संख्या	श्लोक
असङ्ग्रहस्य २ अखट्यादि	४
अन्धसः २ अन्धसादि	४
सहभोजनस्य २ सगंध्यादि	४
धार्मिकसहभोजनस्य १ धार्मिकेति	५
कीडा कीडकसेवासेव कानां १ कीडेति	५
दानस्य २ दानेति	६
असमंजसस्य ३ दुर्जनादि	६
कलंजस्य १ कलंजाविति	६
वक्रभणितस्य २ क्लेकोक्त्यादि	७
लेपनस्य २ गोमुखादि	७
वार्द्धायनाप्तस्य २ पूर्णपात्रादि	७
बुद्धद्रव्यस्य २ बुद्धद्रव्यादि	८
द्रव्यस्य ३ सत्त्वादि	८
लेशस्य ५ लेशादि	८
खण्डस्य २ क्लेदादि	९
गालेः २ गाल्यादि	९
शमनस्य २ शमनादि	९
क्षेत्रस्य २ वप्रादि	९
भक्षणस्य ३ शादि	९

नाम संख्या	श्लोक	त्रिंशत्
मित्रयुद्धस्य २ मैत्रेयिकादि	१०	
पर्यंकस्य २ पर्यंकादि	१०	
हेतोः २ हेत्वादि	१०	
सहकारिणां २ प्रत्ययादि	१०	
अनुमानस्य २ अनुमादि	११	
व्याप्यस्य ३ व्याप्यादि	११	
प्रत्यक्षस्य ३ प्रत्यक्षादि	११	
धन्वायाः ३ धंधादि	११	
बोधस्य २ बोधादि	१२	
समंताज्ज्ञानस्य १ समंतेति	१२	
वृधेः ३ वृध्यादि	१२	
शास्त्रस्य ३ शास्त्रादि	१२	
सांख्यस्य २ सांख्यादि	१३	
उपयाचितस्य २ दिव्यदेहदादि	१३	
गजकर्णास्फालस्य १ करीति	१३	
रमायणस्य १ रामेति	१४	
निब्याः ३ उच्चयादि	१४	
रतकूजितस्य २ मणितादि	१४	
गर्तस्य २ श्वभादि	१५	
नर्कस्य २ हृल्लेखादि	१५	

वि० सू०	नाम	संख्या	श्लोक
	शीलिनस्य	२	चोणादि १५
	सहायानां	४	एकीयादि १५
	कर्कटशिशोः	२	कुलीरदादि १६
	राष्ट्रनिवासिनां	२	जानपदादि १६
	साक्षिणः	२	प्रत्यध्यादि १६
	नर्कुटस्य	२	कर्त्तनादि १६
	विरकालस्य	२	विरकालादि १७
	आमिक्षायाः	३	आमिक्षादि १७
	तदात्वस्य	२	तदात्वादि १७
	उद्धतस्य	३	राजमल्लादि १७
	विवादस्य	२	द्वैधादि १८
	आरंभस्य	३	आरंभादि १८
	रभसस्य	२	रभसादि १८
	कार्तिकोत्सवस्य	२	कौमुद्यादि १८
	संरम्भस्य	३	आवेशादि १९
	प्रियवाचः	२	चद्धादि १९
	प्रतिहृन्दस्य	२	प्रतिरूपादि १९
	रतिक्रियायाः	२	संवेशनादि १९
	शस्त्राभ्यासस्य	३	अभ्यासादि २०
	दर्शनस्य	२	निभालनादि २०

नाम	संख्या	श्लोक
न्यग्भावनस्य	२	शालिनीकरणादि २०
सूचनस्य	२	गंधनादि २०
बलुनः	६	भावादि २१
संदर्भस्य	२	संदर्भादि २१
ग्रन्थस्य	२	ग्रन्थादि २१
महाकाव्यस्य	२	सर्गबंधादि २२
नाटकस्य	२	महारूपकादि २२
वाङ्मयभेदानामेकैकं	५	चिंत्ति २२
निलकस्य	२	कलापकादि २३
दानः	२	संदानादि २३
चामरस्य	२	प्रतीर्णादि २३
कथापरिच्छेदानामेकैकं	६	सर्गति २४
ग्रंथसंघीनामेकैकं	६	पटलेति २४
संकेतस्य	५	प्रज्ञादि २४
प्रतिवचनस्य	२	प्रतिवाण्यादि २५
अभिप्रायस्य	२	समुदाचारादि २५
अप्रतिरूपकथायाः	१	अप्रतीति २५
परित्यागस्य	२	च्छोराणादि २५
अनर्हासस्य	२	उद्धर्तनादि २७
आहारस्य	२	पिण्डादि २७

नाम संख्या	श्लोक
प्राकाम्यस्य ३ अवसर्गादि २७	
चिन्ताकर्मणः ३ आकल्पकादि २८	
आक्षेपस्य ३ अस्त्यानादि २८	
स्वाध्यायस्य २ स्वाध्यायादि २८	
हर्षस्वनस्य २ हर्षस्वनादि २९	
निस्यन्दस्य २ सदृशस्यन्दनादि २९	
अवसानस्य ३ अवसानादि २९	
चक्रस्य २ मण्डलादि २९	
अस्त्रावनायाः ३ आरंभादि ३०	

॥ इति संकीर्णवर्गः ॥

आनन्दार्थस्य ३ अस्त्रादि १	
अद्भुतार्थस्य २ कटादि १	
विभुवनस्य १ भूर्भुवःस्वरिति १	
इषदर्थस्य १ मन्तागिति १	

नाम संख्या	श्लोक	त्रिंश
अभ्युपगमार्थस्य १ आमण्डेति २		
केवलार्थकस्य १ नवरेति २		
प्रातरर्थकस्य १ अनपयतीति २		
क्षणमात्रस्य १ क्षणक्षणेति २		
पुण्यार्थस्य २ क्षेमादि ३		
उच्चैरर्थस्य २ उच्चैरित्यादि ३		
शब्दार्थस्य २ वारंवारदि ३		
विकल्पार्थस्य ६ उताहवादि ४		
किञ्चार्थस्य २ किञ्चादि ४		
पद्यार्थस्य २ पद्ययादि ४		
कालसामान्यस्य १ अस्त्याहेति ५		
सहार्थस्य १ सज्जेति ५		
निषेधार्थस्य १ नेत्याहेति ५		
विकल्पार्थस्य ३ विभाषादि ६		
त्वयेत्यर्थस्य १ नेइति ६		
मयेत्यर्थस्य १ मयेति ६		
॥ ❀ ॥ इत्यव्ययवर्गः ॥ ❀ ॥		

॥ ५७ ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ जयन्तिसन्तःकुशलं प्रजानां नमो मुनीन्द्रा
 यस्तुतः स्मृताः स्युः । स्तुतासिवाग्देवि दयस्व मातर्विधेहि विघ्नाधिपमङ्ग
 लानि ॥ १ ॥ अलौकिकत्वाद् मरः स्वकोषे नयानि नामानि समुल्लिख
 । विलोक्यैतैरप्यधुना प्रचारमयं प्रयत्नः पुरुषोत्तमस्य ॥ २ ॥ वर्गक्रम
 स्तथानामलिङ्गयोस्तु पदेशता । परिभाषादिकं सर्वमत्राप्यमरकोषवत्
 ॥ ३ ॥ स्वर्लोको देवलोकस्तथा दवरोहः फलोदयः । मंदरः सैरिभः श
 क्रमवनं खं दिवं नभः ॥ ४ ॥ स्वाहा भुजस्तु वस्तुलाः पूजिताश्च चिरयुषा
 । शैभानि लिंपाद्युषदः स्वर्गिणश्च नभः सदः ॥ ५ ॥ ऋतनामात्वदिति
 देवमाता स्यादथ पूर्वजाः । पितरश्चन्द्रगोलस्थान्यस्तशस्त्राः स्वधाभु
 जः ॥ ६ ॥ कव्यबालादयस्ते च दैत्यास्तु प्रघसाः खणः । क्रतुद्विषश्चेष्टिमुषा
 दैत्यमातादितिर्दनुः ॥ ७ ॥ बुद्धो कनिष्ठगमहामुनिधर्मचक्ररगाश्च
 निविशरणाः खसमेदशार्हः । तापी गुणाकरमहासुखवज्रिणश्चैव

त्रि० १

स्व १

वि० १ लासमजितारिसमन्तभद्राः ॥ ८ ॥ महाबोधिधर्मधातुः श्वेतकेतुर्जितः
 ख १ खजित् । विमूर्तिर्देशभूमीशः पञ्चज्ञानो वज्रक्षमः ॥ ९ ॥ संबुद्धः क
 रूणोऽकूर्चः सर्वदर्शी महाबलः । विश्वबोधधर्मकायः संगुप्तेर्हन्तुनि
 श्चितः ॥ १० ॥ व्योमभेदादशाख्यश्वोत्तरगः सुभाषितः । सर्वार्थसिद्ध
 सुमहाश्रमणः कुलिशसनः ॥ ११ ॥ गोपेशश्चाथास्ययशोधरेयोवाङ्मलः
 सुतः । देवदत्तोऽनुजो यस्युः श्रावकाः शिष्यसंशिनः ॥ १२ ॥ प्रत्येक
 बुद्धाः खड्गाः सुः सुदन्ताश्चैकचारिणः । स्वयंभुवो यमारीचो विमुखा वज्र
 कालिका ॥ १३ ॥ विकटा वज्रवारुणी गौरी पोचिरथाचसा । लोकनाथ
 सुलोकेणः सरोजोगुणसागरः ॥ १४ ॥ लोकेश्वरः कृपादैतः सुधावर्षी
 हलहलः । सुखावतीश्वरः कन्यागमोऽसिताधशेखरः ॥ १५ ॥ वि
 ज्ञानमणिः पद्मपाणिर्वज्ररूपः खसर्पणः । अनीचिदर्शी कारशङ्खव्यूहपा
 नलकप्रियः ॥ १६ ॥ जटाधरो महावीर्यो वज्रसूर्योऽवलोकितः ।
 नारामहाश्रीरेड्ढा रखाहाश्रीश्वमनोरमा ॥ १७ ॥ तारिणी च जयानन्ता
 शिवालोके श्वरगुणजा । खदूरवासिनी भद्रविश्यानीलसरस्वती ॥ १८ ॥
 शंखिनी च महातारव सुधारधनन्ददा । विलोचनालोचनास्यामणिभद्र
 सुजंभलः ॥ १९ ॥ पूर्वयक्षोजलेन्द्रो यमंजु श्रीशानदर्पणः । मंजुभ
 द्रो मंजुघोषः कुमारिष्ठारचक्रवान् ॥ २० ॥ स्थिरचक्रो वज्रधरः प्रज्ञाका
 यश्चादिगद्गद् । नीलोत्पली महाएजेनीलः शार्ङ्गलवाहनः ॥ २१ ॥ धि

मपतिःपूर्वजिनः खड्गीदण्डीविभूषणः । बालवतःपञ्चवीरःसिंह
 केलिःशिखाधरः ॥ २२ ॥ वागीश्वरोऽथहेरम्बोहेरुकम्बक्रसंवरः ।
 देवोवज्रकपालीचनिम्भोशशिरोरः ॥ २३ ॥ वज्रटोकोऽथमैत्रेयायु
 वरजोऽजितश्वसः । वीवरीश्रमणोभिष्टुर्वल्यश्चैवोऽथचेलुकः ॥ २४ ॥
 श्रामणोरःप्रव्रजितोमहापासकगोमिनौ । अथहंसरथोब्रह्माविरिञ्चो
 ऽष्टश्रवाःसनत् ॥ २५ ॥ कञ्जःप्राणस्ववेदीश्वेदगर्भपुराणगाः । अञ्ज
 जोविश्वरेताश्वकमलःप्रपितामहः ॥ २६ ॥ नाभिजन्माशतधृतिर्वाह्यी
 तुब्रह्मकन्यका । वाग्देवीशारदामुक्तामहाश्वेतासरस्वती ॥ २७ ॥ अ
 थहरिशशविन्दुश्रीकरश्रीवरहाजितपरपुरुषश्रीगर्भषड्विंदननाः । न
 रकजिदृतधामाकेरवो जन्मकीलःक्रतुपुरुषन्दसिंहश्रम्यजह्नुश्चदेवाः
 ॥ २८ ॥ कोकःपुराणपुरुषो नलिनेशयश्वबाहुर्नरयणपुनर्वसुवि
 श्वरूपाः । अःश्रीनिवासधरणीधरवामनैकशृङ्गाश्ववृद्धिबृषशत्रु
 दशावतारः ॥ २९ ॥ सोमगर्भदिदेवादिवरहस्वर्णविन्दवः । ग
 दाग्रजोमुञ्जकेशीसदायोगीसनातनः ॥ ३० ॥ रत्निदेवशिवकीर्त्तनै
 विपातसोमसिन्धुरपिराजमूर्द्धभित् । कालनेमियवनारिपांडवाभीलसि
 ण्डवृषकृष्णकेशिनः ॥ ३१ ॥ हेमशङ्खःशतावर्त्तमनुसाम्यतवारि
 षाः । वर्द्धमानःशतानंदो जगन्नाथःसुयामुनः ॥ ३२ ॥ पूतनाधेनुका
 रिष्टकेशिचानूरसूदनः । भूकश्यपस्त्वस्यपितादुदुःक्षित्यदितिःप्र

वि० १

ख १

वि० १ स्तुः ॥ ३३ ॥ स्यन्दनस्तुशतानन्दः सारथिश्चास्यदारुकः । तुरङ्गाः
 स्तु १ शैव्यस्तुग्रीवमेघपुष्पवलाहकाः ॥ ३४ ॥ ध्वजोभुजंगहामञ्जरीपवनव्या
 धिरुद्धवः । शैनेयस्तुशिनेर्नप्रायुयुधानश्चसात्यकिः ॥ ३५ ॥ बलभ
 द्रस्तुहालः स्यात्सौ नन्दीहलतालभृत् । सर्व्वर्त्तकीगुप्तचरोरुकिमदार्य्यक
 कुण्डलः ॥ ३६ ॥ मधुप्रियोऽथप्रद्युम्नोजरभीरुः शमानकः । प्रस्तु
 नासमपञ्चेषुः कञ्जिनो मधुसारथिः ॥ ३७ ॥ रगरज्जुः कलाकेलिम
 धुदीपवरीषवः । ईः कर्तुर्मकराङ्कः संकल्पभर्वागजश्चरूपास्रः ॥ ३८ ॥
 रणरणकोरतिरमणः संसारगुरुर्मनोजन्मा । कार्त्तिश्चास्यप्रियारग
 लताकेलिकिलावती ॥ ३९ ॥ सेः केनतीचास्यवाणामोहनेनमादनस्त
 था । संतापनः शेषणश्चनिश्चेष्टाकरणोपिच ॥ ४० ॥ सुतोऽनिरुद्धः
 स्याद्विश्वकेतुः प्रीतितृषः सुतः । श्रीचलक्ष्मीचलासामारमाजलधिर्जे
 दिर ॥ ४१ ॥ मणिः स्यमन्तकोहस्तेविष्णोरुरसिकौस्तुभः । तार्क्ष्यः
 शिलोकाः कामायुररूणावरजश्चिरत् ॥ ४२ ॥ पक्षिसिंहउन्नतीशेव
 ज्जतुण्डः सुधाहरः । स्वर्णपक्षः सुमुखस्तुः शाल्मलीभुजगाशनः ॥ ४३ ॥
 शम्भुर्भगालीकपिशंजनश्चहीरः कटपुर्भरुरेरिहाणौ । पुररिपञ्चा
 ननभैरवाट्टहासप्रहासाश्चखकुन्तलश्च ॥ ४४ ॥ कण्ठेकालजयन्त
 गुह्यगुरवोजोडिङ्गगोपालकौपिङ्गाक्षः कठमर्दरैवतजटाटङ्काव्ययाः
 कूटकृत् । चन्द्रापीडमहानटौचशमिरेहः शैलधन्वाजटाचीरेऽ

धर्वणनंदिवर्द्धनगुडाकेशोग्रकालंजराः ॥ ४५ ॥ मिहिरणोजगद्यो
 निष्टंकटीकोजवाहनः । कृष्णरेवरवृद्धश्चप्रसादोद्भुतम्बनः
 ॥ ४६ ॥ उःस्याणुःशिपिविष्ठश्चमःकीलोधर्मवाहनः । विरूपविष
 मन्त्रक्षःसंध्यानाटीवृषाञ्चनः ॥ ४७ ॥ एकपाद्भैतिकोभद्रोऽर्द्धरे
 तःपांशुचंदनाः । चस्थिमालीशिवश्चास्यखड्गगस्तुसुखंघुणः ॥ ४८ ॥
 अजोकरेऽजकारश्चवृषोभृङ्गेरिटिल्लसौ । भृङ्गरीटःशलोभृङ्गीनाडीदेहो
 स्थिविग्रहः ॥ ४९ ॥ महाकालोमहाभीमोमहाकायोवृषाणकः । दा
 स्यस्तुनंदीशालंकायनस्तारुण्डवतालिकः ॥ ५० ॥ स्यान्नंदिकेश्वरेया
 र्याहिराडीशिखरवासिनी । शक्तिःसिंहरथागोलासिनीवालीदृषद्वती
 ॥ ५१ ॥ सोःकृष्णपिंगलालम्बाशैलेयोगशानायिका । वारालिकैकानंशा
 चशिवदूतीयमस्वसा ॥ ५२ ॥ कोट्टवीवाभवीकैटभीकैटभायादवीकर्बुरी
 चेश्वरीचेश्वरा । भ्रामरीदक्षकन्याचवर्हिध्वजीनन्दपुत्रीचमारीचकालञ्ज
 री ॥ ५३ ॥ गौतमीतामसीषष्ठीजयनीशूलधृक्सती । सिंहस्तस्यामनस्ता
 लःसख्यौचविजयाजये ॥ ५४ ॥ वज्रतुण्डःकरिमुखःपृष्णिशृङ्गेगणा
 ग्रणी । विधातुरेकदन्तश्चदिदेहोमूषिकाञ्चनः ॥ ५५ ॥ विघ्नहारीकुमा
 रस्तुस्वामीदादशलोचनः । बालचर्यःसिद्धसेनःकृकवाकुध्वजश्च
 सः ॥ ५६ ॥ देवराजस्तुलःकौशिकोऽसन्महाबाहुदनेयदाल्मीवर
 णोऽद्रिभित् । वज्रपाणिर्महेन्द्रःसुरग्रामणोर्यामनेमिर्वृषानाकनाथोह

चि० १

ख १

त्रि० १ रिः ॥ ५७ ॥ प्राचीनवर्हिः खदिरः कपिलाश्वोदरक्रतुः । प्राचीपतिस्त
 ख २ मस्तङ्कः पुलोमारिश्चमादिरः ॥ ५८ ॥ पृतनाषाह प्रियात्मस्य चारुधार
 शतावरी । शचीसुतादेवसेनामातलिस्तुहयंकषः ॥ ५९ ॥ उच्चैः शवाः
 श्वितस्त्वोवृषणश्चोऽमरवती । वृषभासासुरपुरीधनमैन्द्रं वृषणवसु
 ॥ ६० ॥ नन्दनकंदसारं स्थाग्निश्रकावनमित्यपि । हस्तिमल्लश्चतुर्दंतेभ
 द्ररेणुर्मदांबरः ॥ ६१ ॥ श्वेतद्विपः सुदामाऽथ वज्रोऽस्त्रीगिरिकण्ठकः
 । वज्राशनिभिर्दुर्भिर्द्वेजंभारिस्त्रिदशायुधं ॥ ६२ ॥ शतधारं शतारं चामै
 त्थंभिदिरमन्वजं । माज्जीरकर्णीचामुण्डाकर्णमोर्टश्च चर्चिका ॥ ६३ ॥
 विद्याधरः कामरूपी खेचरः स्थिरयौवनः । स्पर्शनन्दारतिमदाप्सरसः सु
 मदात्मजाः ॥ ६४ ॥ देवोद्याननिवैभ्राजं मिश्रकंसिधुकारणं । चैवरथं च
 नसिक्वैयुजौदसौमदागदौ ॥ ६५ ॥ शुभ्रघासिसधयोऽश्रुतिर्जुह
 वाणईषिरतुषग्रहाशिरः । कागवाहनस्तृदाकुवर्हिषः स्वर्णसप्रभृतमं
 चदोधितिः ॥ ६६ ॥ पर्परीकहसनीमणिपीथाः सप्तजिह्वसमिधावसिता
 र्विः । नाचिकेतुभुजिभारतविश्वप्ताः शुचिः पचिसमन्तभुजैश्च ॥ ६७ ॥
 वडवाग्रीतुसलिलेन्धनः स्याद्वडवामुखम् । काकवज्जीवाशिजश्च स्वदा
 ग्निः स्तृणकाष्ठधक् ॥ ६८ ॥ कुगलस्तुकारीवाग्निसृणाग्निः स्यान्नुवत्सलः
 । तुषानलः कुकूलः स्यान्मुर्मुरेऽथाग्निकुक्कुटे ॥ ६९ ॥ संकिलोदहनोक्ता
 स्यादङ्गारिको किलाज्जलौ । धूमभम्भमरुदाहखतमालशिखिष्व

जीः ॥ ७० ॥ अग्निवाहसूरीः स्वाहा त्वग्रायीद ह न प्रिया । जीविते वि० १
 शोयमः शीर्षपादश्च महिषध्वजः ॥ ७१ ॥ मंदोऽस्य कांता धूमो शीचि ख १
 चगुप्तस्तुलेखकः । भृत्यौ चण्डमहा चण्डौ काली चीतुविचारभूः ॥ ७२ ॥
 पंजिका त्वग्रसंधानी नृ चक्षुस्तु खसात्मजः । कीलालपाः पलाशी चक्षुपाटो
 नरविध्वजः ॥ ७३ ॥ संध्याबलोरचिमटो ह नूषः शमनी वदः । पला
 शे विभुरः शंकुः कापिशेयस्तु पिण्डकः ॥ ७४ ॥ पिशाचमेघनादस्तु व
 रुणो वः परं जपः । दैत्यदेवश्चातस्तु नभः प्राणोजगद्धलः ॥ ७५ ॥
 भोगिकांतः कम्पलक्ष्मा पञ्चधारवनिस्वरः । खम्बासः क्षिपणुर्धूलिध्वजः
 सरयुरंकतिः ॥ ७६ ॥ वातुलो वातगुल्मः स्याच्चारवायुर्निदाघजः । भू
 भानिलः प्रावृषिजो वासनो मलयानिलः ॥ ७७ ॥ श्रीदधनकेलिमनुर
 हश्चेतो दररत्नगर्भनिधिनाथाः । कुतनुकुहेच्छावसवः पिशाचकीसत्यसंग
 रस्त्रिशिरः ॥ ७८ ॥ अस्त्रोपद्रोमहापद्मः शंखो मरकत्कक्ष्यौ । मु
 कुन्दनन्दनो लाम्बवर्चाः स्युर्निधयो नव ॥ ७९ ॥ सुतोऽस्य मायुरजः स्या
 त्त्रयावर्णकविर्निधौ । आसंगिनी च वाताली स्याद्वात्यावातमंडली ॥ ८० ॥
 कुनाभिः स्याद्विद्यायस्तु खं मरुन्मोघवर्त्मव । अक्षरं चाथ पाथोदः खतमा
 लो गदावरः ॥ ८१ ॥ मदयितुर्वायुदारुर्व्योमधूमो नभोगजः । गाडवः कं
 धरे वातरथो वारिमसिः स्त्रियाम् ॥ ८२ ॥ करका स्याद्दू नककोवी जोदक
 मिरचरं । मेघास्थिर्वर्षणं तु स्याद्द्रोघुतश्च परमृतं ॥ ८३ ॥ सैदानी

वि० १

सू १

त्वशनिविद्युदणुभावाचिरद्युतिः । तिथिप्रणीर्दशविपन्निशमणिस्त्रिनेत्र
चूडामणिरचिनेत्रभूः ॥ ८४ ॥ सुधांगमौदौमृगपिप्पुपक्षजौदशाश्व
सिप्रप्रहणेमिचंद्रिरः । छायामृगधरेणजामाःपरिज्ञावलक्ष्यगुः ॥ ८५ ॥
द्विजदाश्यायणीतुङ्गोरेहिणीयज्वनांपतिः । उडुपःपर्वधिःक्षौद्रुर्जयंत
स्तपसोहरिः ॥ ८६ ॥ तारपीडःखचमसोविकसःसिन्धुनन्दनः । चन्द्र
काचंद्रशालास्यानीहारःखनिशाजलं ॥ ८७ ॥ शीतंतुशीतलंपत्रहि
मंतुहिमदुर्दिनम् । कुज्जरुटिर्धूममहिषीरतांध्रीचकुहेलिका ॥ ८८ ॥
धूमिकाचनभारेणुरथागस्त्याग्निमारुती । सत्याग्निर्वारुणिर्विध्यकूटोवा
तापिस्तुदनः ॥ ८९ ॥ दीप्ताग्निरैर्वशेयश्चसमुद्रचुलुकोस्यतु । प्रियाकौ
शीतकीलोपामुद्राख्याचविदर्भजा ॥ ९० ॥ प्राक्फल्गुनेयस्तुतथ्यानुजः
पारुष्यगीरथौ । दीदिविर्द्वादशकरश्चक्षाःसुरगुरुर्गुरुः ॥ ९१ ॥
शुक्रोभःशतपर्वशेमघाभूर्भृगुरस्फुजित् । षोडशाश्विर्नवार्चिस्तुमंगलः
खोल्लुकःकुजः ॥ ९२ ॥ बुधोहेमारजपुत्रएकदेहःप्रहर्षणः । स्यात्पञ्चा
र्विःअविष्टाजःश्यामंगैकाङ्गरेधनाः ॥ ९३ ॥ शनैश्चरेनीलवासामंदश्चा
यात्मजःशनिः । रजस्तुग्रहकल्लोलेऽभ्रपिशाचेऽप्यथाहिकः ॥ ९४ ॥
केतुर्ज्योतीरथस्तुस्याङ्गहाधारेधुवश्चसः । तत्क्षणांस्तूर्यमुक्तादिग्बुधैरंगा
रिणीस्तृता ॥ ९५ ॥ आसन्नास्तमयोधीरैरुच्यतेचोपधूपितः । सुनी
तिर्धुवमातास्यान्मातादक्षस्यमारिषा ॥ ९६ ॥ छायापथोदेवपथःसोमधा

॥ ७ ॥

सनभःसरित् । दिनप्रणीस्त्वव्यथिषोभानेमिरवरवतः ॥ ७७ ॥ त्रि० १
 गभस्तिहस्तोऽधरः खसंशुभारविर्भगः । वेदोदयःप्रतिदिवाभातुः ख १
 पीतुस्तमोपहः ॥ ७८ ॥ दिनमणिहरिहेलिबध्नभाकोषभासूदर
 थिखगपतङ्गेनाद्रयःसप्तसप्तिः । मिहिरमहिरपीथाःकालकृत्यद्वा
 पाणिःखमणिररुणश्रूगवंशुमानंशुमाली ॥ ७९ ॥ छायास्यात्तप
 तीमन्दजननीभूमयोवरी । संज्ञातुयमकालिन्दीरेवन्मनुदस्रस्तुः
 ॥ १०० ॥ त्रसरेणुर्महावीर्यास्त्वानिःसूर्यास्तुवर्चला । स्वरेणुर्दुमयो
 त्वाष्टीप्रियेचैतेविवस्वतः ॥ १०१ ॥ आश्रमनोरमणोऽनूरुर्जटायुस्त्व
 रुणात्मजः । कालस्त्वपटुर्जहकोभसन्नोभसदित्यपि ॥ १०२ ॥ पी
 थःपीयुस्तिथश्चाथवासोव्युष्टांशकेदिनं । उषाप्रभातंगोसर्गःसायो
 त्सवैविकालके ॥ १०३ ॥ रञ्जीरक्षोजननीशत्तरीचक्रभेदिनीधारा
 । श्यामायाम्यादोषातुङ्गीभैतीशताक्षीच ॥ १०४ ॥ वास्तवोषानिशा
 ख्याचवास्तैयीतमानिशौ । यस्यामत्तानिशिम्बानःश्वनिशंश्वनिशा
 चसा ॥ १०५ ॥ निःसम्पातोऽर्द्धरात्रःस्यात्सर्वावसरइत्यपि । तच्च
 न्द्रापररात्रैर्द्वादशीऽमाऽमावसीचसा ॥ १०६ ॥ भूतःकृष्णचतुर्द
 श्यापौर्णम्यान्धर्मवासरः । शक्रोत्सवोऽध्वजात्यानंशरदीद्यूतपूर्णमा
 ॥ १०७ ॥ कोजागरःशरत्पर्वकोमुदीचारमस्त्रियां । यक्षरात्रिस्तुदी
 पालीचैत्रावल्यामधूत्सवः ॥ १०८ ॥ सुवसन्तःकाममद्योवासनीकर्ह

वि० १ नीस्त्रियौ । आमस्तुमासेवर्षेशेवत्सरस्तुयुगंशकः ॥ १०७ ॥ ऋ
 स्व १ तुवृत्तिर्मासमानः स्यात्कालग्रन्थिर्वटः । कालप्रभातंशरदाप्रावृषातु
 जलार्णवः ॥ ११० ॥ कैमुदः कार्त्तिकोमासः फाल्गुनालस्तु फाल्गुनः ।
 ज्येष्ठामूलीयमिहनिमासमाषाढपूर्वजं ॥ १११ ॥ कृतं सत्ययुगं चैता
 ग्रायीद्वापरयज्ञियौ । कलिर्गर्जरकः कर्मयुगं पापस्तु पातकं ॥ ११२ ॥
 शब्दं तूत्तं च कल्कोऽथ भद्रं भस्मं शिवस्तथा । शंभुं चाव्ययेऽथात्मा जी
 वः पुरुषमुद्गलौ ॥ ११३ ॥ अन्तर्यामी म्वरश्चान्तः करणस्तु मनो निगुः ।
 बुद्धिः पण्डाविदा चार्वाविचारेतर्कनिर्णयौ ॥ ११४ ॥ गुञ्जा चर्चाथ सिद्धा
 नोत्तरपक्षसमाधयः । कृतान्तः पूर्वपक्षस्तु चोद्यंगीर्भणितिर्गिर ॥ ११५ ॥
 वाचा कृद्स्तु निगमः साम्बूक्थं स्वरपत्तनं । ब्रह्माक्षरं स्यादौकारः प्रश्न
 दूतो ग्रहे लिका ॥ ११६ ॥ संज्ञाधिवचनं सद्यः कृतं लक्षणनामनी । व्य
 पदेशः प्रसिद्धिस्तु टङ्कारेऽथ नवस्तवः ॥ ११७ ॥ शब्दाभिलपौ
 त्वभिधाऽभिधानं वाचको ध्वनिः । ह्रासः कुहरितं चाथ मन्मनोगद्गदध्व
 मौ ॥ ११८ ॥ तूरन्तु तूर्यस्यात्ताड्यमानास्तु पटहादयः । करर्द्धिः क
 रताली स्याद्वनिमाला तुकाहला ॥ ११९ ॥ मडुको मर्द्दलो मन्द्रे ळ्का वि
 जयमर्द्दलः । द्रगडः प्रतिपन्नूर्युडमरुः स्तूत्रकोणकः ॥ १२० ॥ नाली
 घटी यामनाली दण्डो ळ्कायमेरुका । यामघोषोऽथ तात्री स्यान्मानरं
 ध्राविकालिका ॥ १२१ ॥ भवरूपे तपट्टो मृत्युभङ्गुरकम्पसः । र

॥ ११ ॥

तूर्य्यनुसंग्रामपटहोऽभयडिण्डिमः ॥ १२२ ॥ भक्ततूर्य्यनृपमानंगन्ध
तूर्य्यमहास्वनः । मुखवाद्यं वक्रनालं वेशो विवरनालिका ॥ १२३ ॥
वारवाणिः प्रणेतास्याः कथकैकनटैः समौ । सर्ववेशी नयारम्भः स्यात्ता
लावचरेनटः ॥ १२४ ॥ लयपुञ्जी नटी नर्तुः खड्गधारदिनर्तके । स्र
वकः केलकम्पाथभण्डश्चाटुवटुः समौ ॥ १२५ ॥ गायने गायकस्त्रीणां च
ह्मोपसहनर्तनं । वात्सल्यशानौतुरसौम्यंगारः कौशिकस्मृतः ॥ १२६ ॥
सम्भोगो विप्रलम्भश्च तद्भेदौ वर्णिकामसी । मसिर्नो व्यामनंतु स्याद्यामो
ऽवज्ञातुपासनं ॥ १२७ ॥ उमहस्तु च मत्कारः प्रौढिस्तु कियदेहिका
। स्वेदः प्रस्रवणं सिप्रोदयोर्बीडानटान्विका ॥ १२८ ॥ भामः क्रोधानिः
शमस्तु शेकेवीर्य्यशुटीरता । छलं मिषं च वैदग्ध्यो भङ्गिश्चैभनिमोलिका
॥ १२९ ॥ स्याच्चिन्ता विन्तयाथोदाहृन्नरं रणं च तत् । परिहासः
केलिमुखः केलिर्देवननर्मणी ॥ १३० ॥ रेमोद्भेदस्तु पुलकस्तु कपुर्ण
चत्तुर्गङ्गुरः । स्वदोषगूहनं प्रक्षोभगसंगौतुगृधुता ॥ १३१ ॥ काप्यका
रः सयच्चित्ते प्रापमाधाय शंसनं । कौतुक्यं विप्रतीसारो विवाधात्तु विहेठनं
॥ १३२ ॥ दुःखं शोको भवश्चैव संसारः कष्टकारकः । निर्वृणमस्तु कोमो
क्षः शीतीभावः शमोऽमृतं ॥ १३३ ॥

॥ इति स्वर्गवर्गः ॥

वि० १

पा २

अधोव्ययं स्यात्पाताले विरेकं श्वभ्रमस्त्रियौ । तमसन्तुनिशा चर्मनीलघं
 कं रजोबलं ॥ १ ॥ दिनान्तको वियद्भूतिः खलुगृत्रोऽथ नागभृत् । उ
 रदुःस्त्री स्यादुलूता जगत्तथ हलाहलः ॥ २ ॥ ब्रह्मसर्पेऽश्वलाला च
 द्विमुखा हिरहोरणिः । राजा हिरलगर्द्धस्तुकालसर्पेऽमहाविषः ॥ ३ ॥
 भाण्डपुष्पस्तुभुजगो भवेत्कौकुटिकन्दलः । गोनासगोनसौ हालाहलं
 हालहलं विषं ॥ ४ ॥ अथाब्धक्षोदिरसनः समकोलश्च भेकभुक् ।
 कुम्भी न सोमण्डली च गरलं जंगलं विषं ॥ ५ ॥ अनन्तो वासुकिः पद्मो
 महापद्मोऽपितक्षकः । कर्कटः कुलिकः शङ्ख इत्यष्टौ नागनायकाः ॥ ६ ॥
 पुरीभोगवती चैषां भोगिन्यो नागकन्यकाः । अकंदुःखमघञ्चैन्द्रीत्व
 लक्ष्मीः कालकर्णिका ॥ ७ ॥ पाथोधि सिन्धुमकरलववारिरणिगङ्गा
 धरेन्दुजनकास्तिमिरुर्मिमाली । वाद्धिर्मितद्रुतिमिकोषमहाशयाश्च
 क्षोबंचशैलशिविरंधरणीलवश्च ॥ ८ ॥ पुमान् कचङ्गलोवाङ्कः कूल
 ङ्कषपणङ्गवै । तरनोदारदः पेरुर्मही प्राचीरमदयोः ॥ ९ ॥ नदी
 नश्चाथ कमलं नीरं नाश्रित्यामिर । कन्दकं जलमस्थाय मगाधिऽथाम्भ
 सां भ्रमः ॥ १० ॥ तानूरो वायुगुल्मश्च कणलाभः कलङ्कुरः । पुरेष्टिः पत्र
 भङ्गारेवदालः कूलहण्डकः ॥ ११ ॥ पुलको घनजम्बालेदलाढ्ये
 पङ्क कर्वटः । तरणे भेलके वारिरथेनौ स्तरिकः प्लवः ॥ १२ ॥ होउस्त
 रन्धुर्वहनं वह्निचं वार्वटः पुमान् । पादारकः स्यात्पोलिन्दः पत्रबाले तु

लाधटः ॥ १३ ॥ समुद्रकफहिण्डीरजलहासास्तुफेनके । कैवर्त्तजा
लिकच्छोटीकुपिनीस्यादथलवः ॥ १४ ॥ पलवः पञ्जरखेटः करण्डी
तुजलेशयः । आत्माशीशम्बरेमूकोऽनिमेषो वल्कवानपि ॥ १५ ॥ मी
नेवदालः पाठीनो मन्थरजस्तुरेहितः । भालाङ्गश्चाथकुलिशंकण्टका
ष्ठीलइत्यपि ॥ १६ ॥ फलकीस्याच्चिचफलीरजग्रीवो मदारमदः । क
वयीक्रकचपृष्ठीकङ्कचोटोजलव्यधः ॥ १७ ॥ शफरः श्वेतकोलः स्या
त्त्वशेटस्तुखलेशयः । इक्षिशेवारिकर्पूरगाङ्गेयशफरधिपाः ॥ १८ ॥
जलतालोप्यथचलत्पूर्णिमाचन्द्रचञ्चलौ । जलवृश्चिकइच्चाकेगङ्गादे
योगलानिलः ॥ १९ ॥ शालः शकुलगण्डः स्यादन्धाहिः कुचिकाद्वयोः ।
बह्नीतुपङ्कगडकोलघुगर्गस्त्रिकण्टकः ॥ २० ॥ तिर्य्यग्यानः कुली
रः स्यान्मुखास्त्रोहरिलोचनः । वह्निः कुटीचरः पोताधानंतुस्याञ्जलाण्ड
कं ॥ २१ ॥ जलरूपस्तुमकरोमरेलिरसिदंष्ट्रकः । मीनरष्टस्तुनाग
स्तुनक्रवाडवहारकः ॥ २२ ॥ नक्रस्तुवार्भटः स्यादम्बुकिण्टोऽम्बुक
ण्टकः । जलशूकरमायादग्घाश नहृदग्रहाः ॥ २३ ॥ जलकूर्म
स्त्वम्बुकीशोवसाढ्यः शिशुकम्बसः । उद्रस्तुजलमार्जारजलास्तुनकु
लल्लवाः ॥ २४ ॥ मृत्किणघुर्धुरीवारिक्रिमिस्तुजलमक्षिका । पटालु
काजलौकाम्बुसर्पिणीवेशिवेधनी ॥ २५ ॥ व्यङ्गस्तुनन्दकोभेकोगूढवर्द्धाः
कृतालयः । रेकोऽजिह्वाऽथपञ्चाङ्गगुप्तेक्रोडाङ्घ्रिकच्छपौ ॥ २६ ॥

वि० १

पा २

वि० १
पा २

गडुःकिञ्चुलुकोऽथान्धुर्विकिरसूडकश्चसः । चुरणचुरणौचचूडाऽथान्ध
 कूपःकर्करान्धुकः ॥ २७ ॥ पल्ललंदीर्घिकावापीयष्टिकामीनगाधिका ।
 अवघट्टेवटैतुल्यौतल्लंविह्नन्नलञ्चतत् ॥ २८ ॥ दिजप्रपालवा
 लंस्यात्केदारःपांशुमर्दनः । नदीतिर्जरिणीरेधावक्रासागरगामिनी
 ॥ २९ ॥ तलोदाचाम्पिलासिन्धुर्ध्विकुल्यावहाचसा । अध्वगागान्धि
 नोगंगाहैमवत्युग्रशेखर ॥ ३० ॥ धर्मद्रवीसिद्धसिन्धुस्तापीतुयमु
 नायमी । रेवानुपूर्वगंगास्यात्सुरलातुसुरदला ॥ ३१ ॥ स्यादूर्ध्वग
 ङ्गाकावेरीवाशिष्ठीगोतमीसमे । अथगोदावरीगोलाकुवलंतूत्यलंकुवं
 ॥ ३२ ॥ कैरवङ्गन्धसेमंस्यात्कन्दोतश्चनिशाहसः । श्रीकरंकाञ्चनकन्द
 च्चरत्तोत्पलमलिप्रियं ॥ ३३ ॥ लक्ष्मीगृहंकुमुच्चायशालूकःपङ्क
 सूरणः । प्रश्नीतुकुम्भिकावारिमूलीपर्य्यायमूलिका ॥ ३४ ॥ स्यादा
 रिचत्तरेऽथाम्बुतालःसलिलकुन्तलः । शैवलोहठपर्णीस्त्रीकावारंवा
 रिचामरं ॥ ३५ ॥ पद्मेकवारंपङ्केजंविस्नाभिस्तुपद्मिनी । पुटकिन्त्ये
 वमेवान्याःकुट्टिन्यस्तानिनीमुखाः ॥ ३६ ॥ विसन्तुतनुलविसंश्रु
 गाढेवारिकुञ्जकः ।
 इतिपातालवर्गः
 इतिप्रथमकाण्डःसमाप्तः

भूर्भूतधात्रीगिरिकर्णिकाभिदीपासमुद्राम्बरमेखलाकूः । क्षमाऽद्रिकी
 लाचजगदहाचपुंसिस्थितौ मध्यमलोकमर्त्या ॥ १ ॥ महाकान्ताग
 न्धवतीरत्नगर्भाचमेदिनी । खस्तनीभारताख्यनुवर्षहैमवर्तविदुः
 ॥ २ ॥ भारतनरभूःकिंपूरुषंहरिवर्षततः । भद्राम्बुमुत्तरकुरुर्हिरण्यम
 यमिलावृतं ॥ ३ ॥ केतुमालममूनिस्तुर्भुवोवर्षाणिवैनव । जम्बुद्वीपकु
 शक्रौञ्चशकशाल्मलिपुष्करैः ॥ ४ ॥ दीपाःसप्ताथसप्तैवसमुद्रापि
 कीर्तिताः । लवणेशुसुरसर्पिर्दधिदुग्धजलान्नकाः ॥ ५ ॥ ऊषरन्तू
 षवानूषोब्रह्मावर्तस्तपोवटः । कुरुक्षेत्रम्ययागश्चहिमाद्रिर्विंध्यम
 न्नर ॥ ६ ॥ मध्यदेशोऽथपुण्ड्राःसुर्वरेन्द्रीगौडनीवृत्ति । प्रभासःसोम
 तीर्थस्यादन्तर्वेदीशस्यली ॥ ७ ॥ प्राग्ज्योतिषःकामरूपेतीरभुक्ति
 स्तुनिष्कविः । विदेहाश्चाथकश्मोरेकीरःस्युःशास्त्रशिल्पिनः ॥ ८ ॥
 तुरुष्काःखशयष्टस्कावाह्नीकाश्चविगर्जकाः । दाशेरकामरुभुवोमा
 लवाःसुरवन्नयः ॥ ९ ॥ इहलाश्वेदयश्चैद्याःकारुषास्तुवृहद्गुहाः
 । यदवस्तुदशर्हाःस्युःसान्वताःकुकुरश्चते ॥ १० ॥ ओडाउत्कलना
 मानोमगधाःकीकटामताः । वेलाकूलनामलिपूनामलिप्रीतमालिका
 ॥ ११ ॥ एकचक्रंहरिगृहंशुम्भपुट्यथवर्तनिः । पूर्वदेशोऽथसाकेतम
 योध्योत्तरकोशला ॥ १२ ॥ कुशस्थलंकान्यकुञ्जनागाह्वंहस्तिनापुरं ।
 गजाह्वंहास्तिनश्चाथआवन्तीधर्मपत्तनं ॥ १३ ॥ कुरुक्षेत्रंविनशनं

चि० २

भू १

॥ १६ ॥

त्रि० २ कौशाम्बीवत्सपत्तनं । प्राजापत्यः प्रयागः स्यात्दारकावनमालिनी ॥ १४ ॥

भू १ दारवत्यध्विनगरीविदेहामिथिलेसमे । मथुरातुमधूपघ्नञ्जित्वरीतुत

पः स्थली ॥ १५ ॥ वारणसीतीर्थराजीविशालोज्जयनीसमे । चम्पातु

मालिनीपुष्पापुरं पाटलिपुत्रकं ॥ १६ ॥ देवीकोटोवाणपुरं कोटीवर्धमुषा

वनं । स्यात्शोणितपुरं चाथयोजनं मार्गधेनुकं ॥ १७ ॥ क्रिमिशैलस्तु

बल्मीकः शक्रमूर्द्धाथसंचरः । धरणः पिण्डिलः सेतुः पन्थास्तु सुहृन्मो

वहः ॥ १८ ॥ बाढः पथश्चमाथश्चखपुरंतूर्द्धगंपुरं । हरिश्चन्द्रपुरं शै

भसुदृङ्गः प्रतिमार्गकः ॥ १९ ॥ चङ्गाचङ्गेनिर्मटस्तुपण्याजिरकच

मादिः ज्ञाने । पुंसिहृदक्रयारेहौ जन्मग्राममुखञ्चतत् ॥ २० ॥

इतिभूमिवर्गः

पू २ स्यादभिस्यन्दिरमशंशाखनगरमित्यपि । शासनंधर्मकीलः स्यान्मुकुतिः शु

द्रशासनं ॥ १ ॥ पट्टालिकाक्लृप्तकीलापांशुकूलं न कस्यचित् । षड्विध्यं

वैः स्यादङ्गुष्ठैस्तैर्द्वादशभिर्भवेत् ॥ २ ॥ वितस्तिः स्यादतोदाभ्यां हस्तः

स्यात्तच्चतुष्टयं । दण्डो धन्वनरंतस्य सहस्रद्वितयेन तु ॥ ३ ॥ क्रो

शस्ताभ्यानुगव्यूतिस्तद्वयं योजनं मतं । चतुरष्टशतग्रामानर्द्धाणामुख

कर्बुटैः ॥ ४ ॥ गर्भागारऽपवरकेवास्तु स्याद्गृहपोतकः । ओको गृहं

पिटं चालो वडभी चन्द्रशालिका ॥ ५ ॥ कूटागारं चाथ कपिशोर्ध्वखोडक

॥ १७ ॥

शीर्षकं । क्रयशीर्षवाथ खरकुटीनापि तशालिका ॥ ६ ॥ कुलायिकाप
 क्षिशालाकारवेश्मबधाङ्गकं । कायमानंतृणकुटीदर्भटंनिभृतंगृहं ॥ ७ ॥
 कुट्टुङ्गेद्वापिठरइन्द्रकोषस्तुमञ्चकः । वासागारभोगगृहङ्कन्याप
 त्याठनिष्कुटाः ॥ ८ ॥ शिवस्ववृषमण्डप्यावुधैर्गोपुटिकंस्मृतं । वाता
 यनंगृहाक्षः स्यादधूटशयनंतथा ॥ ९ ॥ उपश्लोपकण्डेदेकपाटो
 द्वारकण्टकः । कवाठश्चाररङ्कन्यावाटः प्राकारइत्यपि ॥ १० ॥

त्रि० २

पू २

इतिपूरवर्गः

शैलस्यावरधातुभृद्धरकुकीलोव्यङ्गकः सानुमान्जीमूतः पृथुशेखरश्च
 कटकीदन्तीनगोनिर्गरी । कुट्टारेऽथहिमालयो नगपतिर्मेनाध
 वोमागुरूकैलासोगणपर्वतश्चरजतप्रस्थः कुबेरचलः ॥ १ ॥ हि
 रण्यनाभमेनाकस्वनाभाहिमवत्सुते । शैलाग्रेशिखरंभृङ्गन्दनः प्रा
 ग्भारइत्यपि ॥ २ ॥ पूर्वाद्विर्दिनमूर्द्धास्यादस्ताद्रिश्चरमाचलः । चन्द्र
 नाद्रिस्तुमलयः कौञ्चः क्रौञ्चश्चमाल्यवान् ॥ ३ ॥ महेन्द्रौमलयः स
 ह्याः शुक्तिमान्गन्धमादनः । विंध्यश्चपारिपाचश्चसप्रेतेचकुलाचलाः
 ॥ ४ ॥ अश्मापवारुकः काठः पारटोटश्चमृन्मरुः । चर्षणालः शिलापु
 चोगृहाश्मागृहकच्छपः ॥ ५ ॥ गैरिकन्तुवनालक्तारक्तधातुर्गवेरुकं
 । प्रत्यश्मागिरिमृच्चाथशिलाधातुः सितोपलः ॥ ६ ॥ मक्कोलोवर्णले

शै ३

वि० २

शै ३

खाचकठिनीककखटीखटी ।

॥ इतिशैलवर्गः ॥

व ४

बाक्षव नंतलंतल्कंगुहिनंसमजं चसं । लीलोद्यानंदेवनस्यादिज्ञोलीपं
 क्तिरवली ॥ १ ॥ वृक्षःकारस्करोगच्छःपलाशीविष्टरःस्थिरः । चैत्योदे
 वतरुर्देवोवामेकरिभकुञ्जरे ॥ २ ॥ छायातरुःस्थिरच्छायोवन्दाकाकरु
 हास्मृता । वनस्पतिर्निर्मृष्टःस्यात्फुल्लोन्मिद्रविकस्वरः ॥ ३ ॥ स्मि
 तेन्मुद्रौकिलिञ्जस्तुक्ष्मदार्वथपल्लवः । विसलंकिसलंचाथोत्कलि
 काङ्गारितेसमे ॥ ४ ॥ गुच्छोऽगुलुच्छःश्लेषःस्याच्चमरीमञ्जरंनना । मञ्जि
 म्बकण्टकेपत्रस्तुचिद्रुनखवङ्किलाः ॥ ५ ॥ पिप्पलोवाटरङ्गःस्या
 चैत्यद्रुःकेशवालयः । यक्षोऽम्बरकान्तस्यफलेथग्रहनाशनः ॥ ६ ॥
 देववृक्षोदलेगन्धिःसप्रपर्णःशिरोरुजा । दन्तहर्षणजम्बीरैकतको
 ऽम्बुप्रसादने ॥ ७ ॥ वरुणस्त्वश्मरीघ्नोऽथाध्वगभोग्योमधुद्रुमः ।
 कपिचूतोऽम्रातकोऽस्यफलेपशुहरीतकी ॥ ८ ॥ पिकबन्धुस्तुचूतः
 स्यात्स्त्रीप्रियःषट्पदातिथिः । मधुद्रुतोवसन्तद्रुर्महाकालोरुवालकौ
 ॥ ९ ॥ शोभाञ्जनस्तुस्त्रीवित्तहारीविद्रधिनाशनः । प्रभाञ्जनोऽथ
 प्राचीनपनसेगोहरीतकी ॥ १० ॥ महाकपित्थोविल्वश्चकोलिर्गृध्रन
 खीस्मृता । स्यात्पिच्छलदलास्वादुफलाथोनागरङ्गके ॥ ११ ॥ चक्राधिवा

सोनारङ्गः किर्मीरत्वक्कुसुगन्धकः । स्याद्वर्मणः पिच्छिलत्वक्धवस्तुम
 धुरत्वचः ॥ १२ ॥ पिशाचद्रुः पीतफलः शाकोटः कर्कशच्छदः । अर्शो
 हितस्तुरक्षोघ्ना भक्ष्मातक्यथशाल्मली ॥ १३ ॥ दुररेहास्मृतापिण्डीत
 गरः कफवर्द्धनः । काकविश्वीतुलाबीजं खदिरो बालपत्रकः ॥ १४ ॥
 यूपद्रुः कुष्ठहृत्चाथकरञ्जो घृतपूर्णकः । रसायनफलापथ्याशक्रस्त
 द्वास्तुधोद्भवा ॥ १५ ॥ सरलोधूपवृक्षः स्यात्शोणकोन्यकुम्भूरुहः । च
 म्पकोल्वस्तुमुरजफलः स्यात्पनसश्चसः ॥ १६ ॥ उरुः शृद्राम्बुपन
 सौनितुलारक्तमञ्जरः । निम्बोऽर्कपादपः पुण्यगन्धस्तुकुसुमाधिरट्
 ॥ १७ ॥ चम्पकोवरलक्ष्मश्चकुलः सिंहकेशरः । शीधुगन्धोऽथक
 द्वेस्मिर्नटः कान्ताघ्रिदोहदः ॥ १८ ॥ अशोकः पिण्डपुष्पस्तुदाडिमः
 फलशाउवः । दाडिम्बः पर्वरुद्रचस्यात्स्वादसुः शुक्लवल्गुमः ॥ १९ ॥
 पिण्डीरेऽथस्तुपर्णेभनागाख्यो नागकेसरः । स्यात्पुष्परेचनश्चापिचू
 र्णत्वस्य हरिद्रवः ॥ २० ॥ निशिपुष्पातुशेफालीकुटजः पाण्डुरद्रुमः ।
 लताशङ्कुतरुः सालोनीपोधारकदम्बकः ॥ २१ ॥ कटंकटेरीहरिद्राशिंश
 पायुगपत्रिका । पटोलं स्याद्राजफलं तस्मैतुरम्यकं ॥ २२ ॥ स्तुत्र
 पुष्पस्तुकार्पासे जीर्णपर्णकदम्बकं । प्रहसन्तीतुयूथी स्याद्दमनः पुष्पचाम
 रः ॥ २३ ॥ मालतीपुष्पकलिकांसौ मनस्यायनौ विदुः । कुन्दे स्याद्वारटः
 पुंसि ग्रेष्मीतुनवमालिका ॥ २४ ॥ रक्तपिण्डस्त्वोद्भुपुष्पं स्यादस्नानः कुर

चि० २
 व ४

चि० २

व ४

रटकः । कच्छलंशिलीं ध्रुपुष्पेष्मघ्रात्रिपुरमक्षिकाप्राक्ता ॥ २५ ॥
 रण्डहस्तिकर्णी प्राचीनामलकवारिवदरेचे । वृहत्याठलिधूस्त्रैकदली
 त्वायतच्छदा ॥ २६ ॥ स्यात्तनुविग्रहामञ्जिफलावारणवल्गभा । वाति
 ज्ज्ञास्तुवार्त्ताकुर्वार्त्ताकः शाकविन्दकः ॥ २७ ॥ स्त्रीवेवज्जञ्चकार्त्ताकी
 स्यान्महावृहतीत्यपि । कुष्ठंगदाह्वयमूलं त्वस्य पुष्करमूलकं ॥ २८ ॥
 वङ्कसेनस्त्वगस्तिद्रुः शुकनासेमुनिद्रुमः । अनलिः पुनलीपुत्रजीवस्तु
 श्लोपदापहः ॥ २९ ॥ कञ्चकोमक्षिपञ्चस्यात्कुञ्जकोवारिक रटकः
 । वास्तुकष्टकदेशीयः शाकवीरेघनामलः ॥ ३० ॥ शोथजिह्वावृहत्का
 लशाकोप्यथमहौषधी । महीविषधीचक्राङ्गीमत्स्याङ्गीहिलमोचिका
 ॥ ३१ ॥ जलब्रह्मोत्तुशालिञ्चेपतूगेलोहमारकः । केचुकंपेचुलीपेचुना
 डीचोविश्वरेचनः ॥ ३२ ॥ केशराजोनागमारः पवर्भृङ्गसेदरः । सु
 निषसंभुवूः पुंसिष्ठचपञ्चतमालकं ॥ ३३ ॥ स्थलपद्ममथोदेवपत्नीम
 ध्वालुकंविदुः । फलपुच्छोवरण्डालुः स्याद्रङ्गेष्टालुकनुयत् ॥ ३४ ॥
 श्रीमस्तकः स्वस्तिकः स्याद्राहूच्छिष्टोरसेनकः । कुष्माण्डस्तुष्टुणावा
 सस्तिमिषोग्राम्यकर्कटी ॥ ३५ ॥ वालुङ्कीकर्कटीवार्मूचलारेमशाच
 सा । स्याच्चेलालश्चिचफलः सुखाशेरजतेमिषः ॥ ३६ ॥ लतापनसु
 नाटामैसेदुरुद्धासितस्तुयः । पवार्ः कारवेहोसैगोडुम्बागजचि
 मिटः ॥ ३७ ॥ मृत्युवीजस्तुवंशः स्यात्केतकः क्रकचच्छदः । इ

॥ २९ ॥

कूटैवकुमूलः स्यात्करीरेवेणुकर्करः ॥ ३८ ॥ काशोऽम्बुवालः का
केशुर्वनहासश्चजनुला । गुडदारुर्मधुतृणं स्यादिक्षुरसिपत्रकः
॥ ३९ ॥ खानोदकोनारिकेलः करकाम्भाः शिरःफलः । सुरञ्जनेगोष
दलोणजतालम्बुटाफलः ॥ ४० ॥ करमट्टस्तनुसारेगुवाकोऽकोटइत्य
पि । समपूगस्तुकामीनोमुनिपूगः सुरेवटः ॥ ४१ ॥ पूगवोटस्तुहिन्ना
सः स्त्रीवङ्गिरिटितत्फलं । घनामयः स्यात्खर्जूरैर्द्वैतुकाचिमभञ्जूरु

॥ ४२ ॥ तैरेदेवकुलोद्भूतेदूर्वातुहरितालिका ।

इतिवनौषधिवर्गः

सिंहः कण्ठीरवेभीमविक्रान्तः करिमाचलः । पञ्चशिखश्चैलाटः पा
रीन्द्रः श्वेतपिङ्गलः ॥ १ ॥ मरुतल्लवश्चनादोऽस्यचुक्कारः क्ष्वेडितञ्च
तत् । उत्पादकस्तुशरभः शार्दूलोऽष्टापदश्चसः ॥ २ ॥ अथहिंस्र
पशुर्व्याडः श्वापदः शिविरित्यपि । बार्द्धीनसस्त्रेकचरेगणोत्साहश्चग
ण्डकः ॥ ३ ॥ हिंसारुः श्वापदोव्याघ्रेमहिषस्तुरजस्त्रलः । दंशभी
रूर्जरन्तश्चनलिकोयमवाहनः ॥ ४ ॥ अथशूकरेवनाहिरदन्तायुध
चक्रवज्रदोर्घसदाः । सूचीरेमावकुसुरखनिषस्तूलनासिकोभूक्षित्
॥ ५ ॥ एणः कुरंगमोरिश्यः स्याद्दृश्यश्चारुलोचनः । गोलार्जुलेकपि
त्योऽस्यदधिरोणनगाटनाः ॥ ६ ॥ किखिस्तुक्रूरवस्तुस्यात्पृगालोघो

चि० २

व ४

सिं ५

वि० २ ररसनः । लोपाकोमृतमत्तश्चवनश्चाथमृगालिका ॥ ७ ॥ लोमासि
सिं ५ कादीप्रजिह्वाकिखिरुल्कामुखीचसा । विडालःकुम्भमेनक्तञ्चारीदी
प्राक्षजाह्नकौ ॥ ८ ॥ शशकस्तुवनायुःस्यात्खट्वाशीपूतिशारिजा ।
गवयस्तुगवालूकएउकःशिमुवाह्यकः ॥ ९ ॥ वनछागोथगन्धेतुः
खट्वाशेवनवासनः । उन्दुरुस्तुटुमोरंधवभुर्दीनातुमूषिका ॥ १० ॥
स्याच्चिकोवेशमनकुलःपुंवृषोगन्धमूषिकः । स्याच्चेदारःक्रकचपात्कृकलाश
स्तृणाञ्जनः ॥ ११ ॥ प्रतिसूर्योऽर्जिनामातुचिचकोलोहलाहलः । का
रस्करटिकाकर्णजलौकास्यादथोवटिः ॥ १२ ॥ उपादिकोदेहिका
स्यादष्टपादस्तकिन्ननुः । प्रासादःकुक्कुटेभिह्वनीकण्ठेगृहकपोतकः
॥ १३ ॥ पारवतेऽथशक्राख्योदिकाम्धोवक्रनासिकः । हरिनेचोदि
बाभोतेनखाशीपोयुघर्घरौ ॥ १४ ॥ काकभीरुर्नक्तचारीकणाटीनस्तुख
ञ्जनः । काकच्छर्दिःखञ्जखेलस्तातनोमुनिपुत्रकः ॥ १५ ॥ भद्रनामार
त्तनिधिःकाष्ठकुट्टःशतच्छदे । दीर्घपादस्तुकङ्कःस्याद्गलेगण्डस्तुमर्क
टः ॥ १६ ॥ चातकेवभुवापीहघमतेालत्रिशङ्खवः । वर्षप्रियोऽथमेधा
वीचिरिःकीरःफलाशनः ॥ १७ ॥ कुक्कुटस्तुविवृताक्षोरत्रिवेदीकला
विकः । उषाकलोथताम्राक्षःकाकपुष्टःकुहूमुखः ॥ १८ ॥ मधुकण्ठे
धोषयित्तुःकामतालस्तुतर्दनः । काकोरतच्चरःस्तुत्रीश्रावकोगूढमैशु
नः ॥ १९ ॥ कारवःपरमृत्युश्चलुण्ठकोमैद्गलिर्द्विकः । शक्रजःसत्य

॥ २३ ॥

वाक्काशोऽपकृष्टो नगरीवकः ॥ २० ॥ ऐन्द्रिस्वनाडी जङ्घायगृध्रः स्या
दूरदर्शिनि । शितिकण्ठस्तुदात्यूहः काकमद्गुः कचाटुरः ॥ २१ ॥ चि
रम्भणस्तुचिह्नः स्यात्खभान्तिः कण्ठनीउकः । सूक्तामदनशलाका
चित्राक्षीशारिकावचण्डाच ॥ २२ ॥ शकुनज्ञातुज्येष्ठागृहो लिकाटट्ट
नीमूली । दीर्घजङ्घोनिशैतः स्याद्वकोटः शुक्लवायसः ॥ २३ ॥ कङ्के
रुर्दारवलिभुक्शिखीचन्द्रविहङ्गमः । वकेरुकावलाकास्यात्कुररेम
न्यनाशनः ॥ २४ ॥ दन्दचारीचक्रवाकः सारसस्तुकलाङ्कुरः । गो न
र्दक्षिचपश्चस्तुतिर्तिरिः स्यात्कपिञ्जलः ॥ २५ ॥ लघुमांसोमयूरस्तुच
न्द्रकीचित्रमेखलः । प्रचलाकीसिनापाङ्गशिखाचलगलवताः ॥ २६ ॥
मार्ज्जारकम्पाथनिलमयूरः स्याद्गुरुगण्डकः । मन्त्र्याशनोमीनरङ्कोना
साक्षिनीतुपूर्णिका ॥ २७ ॥ पिपीलिकातुहोरस्याद्यमकीटस्तुघुर्धुरः ।
स्यान्मर्कटस्तुशलकआशाबन्धोस्यजालके ॥ २८ ॥ फणिलेखेनो गुरुद्वी
धीभारतीव्योमनासिका । चञ्चुस्तुचिस्तुगृहः पीततुण्डोऽथसर्वपी
॥ २९ ॥ हापुत्रिकाखञ्जनिकानुलिकास्कोटिकेसमे । करेटव्याधनच्छूः
स्यात्तुरुकुणस्तुवागुदः ॥ ३० ॥ वर्तिकाविष्णुलिङ्गीस्याह्नावकोलघुज
ङ्गलः । सरःकाकस्तुहंसः स्याज्जालपातुरुदंशकः ॥ ३१ ॥ गोभण्डी
रः पङ्ककीरः कोयष्टिर्जलकुक्कुभः । जीवञ्जीवोविषमृत्युर्जीवजीवोऽथ
मक्षिका ॥ ३२ ॥ माचिकाभम्भरलीचदंशः स्याद्भम्भरलिका । भङ्गारी

चि० २
सिं ५

वि० २
सिं ५

चर्मचट्यानुजतुनीगृहमाचिका ॥ ३३ ॥ विषसूक्ताभृङ्गरेलोबरेलसू
शषट्पदः । वरटीतुबरेलीस्याद्वाह्मण्यथतमोमशिः ॥ ३४ ॥ व्या
क्तोन्मेषश्चखद्योतेज्योतिर्वीजनिमेषरूक् । भ्रमरश्चञ्चरीकः स्याद्रोल
म्बोमधुसूदनः ॥ ३५ ॥ इद्विद्विरःपुष्पकोटोमधुद्रोमधुकेशठः । रे
णुवासेऽथमशकोघोषोरणरशश्चसः ॥ ३६ ॥ पक्षीतुनाडीचरणः स्याच्च
श्रुभृदनेकजः । स्युःखगोत्पतवारङ्ककण्ठाग्रिष्योमचारिणः ॥ ३७ ॥
युगलद्वंद्वद्वदालियुग्मंयमलयामले ।

इति सिंहवर्गः

म ६

स्त्रीवधूर्याषितारमामशडयन्तीवधूजनः । कन्यकाऽसकनन्दासाभूषि
ताधर्मकारिणी ॥ १ ॥ सस्वेदाचाथतरुणीदिक्करीधनिकाचसा । मरु
ण्डोच्चललाटास्यात्सश्मश्रुर्नरमानिनी ॥ २ ॥ सुषावधूटीमधुरनिस्त्र
माहंसगद्गदा । क्रोधनाभामिनीचण्डीदारुस्त्रीशासभञ्जिका ॥ ३ ॥
विरक्तादुर्भगासप्रपुत्रसूः सुतवस्करा । पतिव्रतैकपत्नीस्याद्विधवाजा
लिकामता ॥ ४ ॥ विष्वक्तावाञ्छिनीतुस्याह्नञ्जिकाकलतूलिका । वेश्या
मूलावारवाणिर्गैरप्यथकुट्टिनी ॥ ५ ॥ इज्यास्याद्रूततालीचघटदा
स्यांगणेरूका । मलिष्ठासरजाः पाणमातुरदैमातुरैसमौ ॥ ६ ॥ समर्द्ध
द्विदितापुत्रोद्वितीयः कुलधारकः । पिताजनयितावप्राप्तिष्मुकः क्षीरक

॥ २५ ॥

शठकः ॥ ७ ॥ बालोमुष्टिन्ध यश्चाथश्यालिकाकेलितुश्चिका । नागरेदे
 वरः श्यालोवारकीरेऽथसाशुधीः ॥ ८ ॥ म्वश्वर्बद्धः शतानीकोजरक्तः
 स्यादथांशकः । सगन्धज्ञातिदायादामानुलोमानुकेशठः ॥ ९ ॥ भर्त्ता
 भरुर्नर्मकीलः प्राणनाथः सुखोत्सवः । हृदयेशोरतगुरुर्जारः पापपतिः
 समौ ॥ १० ॥ कुमारभृत्यास्यादालतश्चंगभिण्यवेश्मणं । गर्भाष्टमोदेव
 मासेनाभिनालाऽमलास्मृता ॥ ११ ॥ आधानिकंपुंसवनंसीमन्तोन्नयन
 चतत् । खल्लीठः खलतिः कल्लोवधिरः खोरखञ्जकौ ॥ १२ ॥ दोर्ग
 दुर्वाहदण्डः स्यादौषधनुभिषगिजतं । त्वक्पुष्पिकाकिलासंस्यात्स्त्रीपदं
 पादगण्डरः ॥ १३ ॥ योन्यर्शः कन्दसंज्ञस्यान्किणः शुष्कब्रणोपिच
 । अजोर्णेवायुगण्डोत्तर्वमिष्वपलताशयः ॥ १४ ॥ पापरेगोरक्तवटी
 मसूर्य्ययतनुब्रणः । वल्मीकोऽथातिसारेऽन्नगन्धिः स्यादुदरमया
 ॥ १५ ॥ कुरण्डबृद्धीसिद्धाणशेटोस्कन्दनरेचने । गर्भण्डोनाभिगु
 डकोऽभिमन्योलोचनामये ॥ १६ ॥ अवगण्डोवरण्डः स्यात्पित्तमा
 युपलङ्करः । श्लेष्मावलाशोमासनुजरूथमथशोणितं ॥ १७ ॥
 पलक्षारेऽथमस्तिस्कोमस्तुलुङ्गोप्यथस्तसा । वस्तसाथोधरमधु
 स्त्रीवेवत्क्रासवः पुमान् ॥ १८ ॥ जिह्वामलनुकुलुकंपिप्पिकादनजे
 मले । पिण्डोऽस्त्रियांकुलंक्षेत्रंशरीरंस्कन्दपञ्जरै ॥ १९ ॥ शस्तं व
 पुः प्रकुलं स्यादङ्गमङ्गनुकोमलं । पायुस्तनुहृदोमार्गञ्च्चारस्तपुरीष

वि० २
म ६

वि० २
अ ६

शः ॥ २० ॥ भगंगुह्यां ववाङ्गं च कलत्रं जन्मवर्त्म च । स्मरगारं रतिगृह
मधोऽधस्यादिहाऽव्यये ॥ २१ ॥ नासन्निधारेऽवाच्यदेशश्च स्मरकू
ष्मकः । संसारमार्गश्चरतिकुहरं प्रकृतिः स्त्रियां ॥ २२ ॥ पुष्पापत्यपथौ
चायनितम्बः स्यात्कटीरकः । लिङ्गं नुलाङ्गलं शेषः साधनं मदनाङ्कुशः
॥ २३ ॥ स्मरस्तम्भश्च कर्णमुसलोच्चज इत्यपि । स्त्रियां नागलता
घाण्डकोषस्तु फलकोष्मकः ॥ २४ ॥ नाभिर्द्वयोस्तु च्छूकूपी तु च्छूद्विक
रः पुमान् । अधोमर्भश्च कृदारमुखश्च विथचजाघनी ॥ २५ ॥ भुजा
वाहाचवाहौ स्यात्कुलिर्हस्तो भुजादलः । कुचैवक्षोरुहौ प्रोक्तौ हस्तपुच्छ
नुकल्मषं ॥ २६ ॥ नखः पुनर्भवः कामाङ्कुशः स्यात्करकण्ठकः । करे
ठः करपूकश्च पुच्छद्वयङ्गुलिमोटनं ॥ २७ ॥ स्यात्काकलं कण्ठमणि
र्नसानस्याचनासिका । गन्धनालीचनासिक्यं वाग्दलं दन्तवाससि ॥ २८ ॥
दन्तः खरुर्वभुषुरेज्जम्भोहानुर्द्विजस्तथा । गोधिभालौ महाशङ्खद्वैव
दीपस्तुलोचनं ॥ २९ ॥ अम्बकं चाथनेत्रां मुवाच्योनालेतमस्त्रियां । क
टाक्षकाक्षौ काकुस्तु जिह्वा स्यात्प्रतिजिह्विका ॥ ३० ॥ सुधाश्रवाचकर्ण
स्तु श्रोतः क्लीबे ध्वनिग्रहः । स्यात्शृङ्गाधिष्ठानमथ कवरः केशगर्भकः
॥ ३१ ॥ कवरीकूटकश्चाथकोटिरः स्याज्जटासटा । कण्ठे टोऽङ्गुली
कः स्यात्ताडङ्गः कर्णदर्पणः ॥ ३२ ॥ अटुकः पादकटकोऽभिधेकः स्त्रा
नमित्यपि । पटश्चरंजीर्णवस्त्रं सिचयप्रोथशाटकाः ॥ ३३ ॥ पट

वापः पटमयंदूष्यं वस्त्रगृहं स्थलं । खरग्रहः खरगृहं कुम्भातुस्थूलश
 टकः ॥ ३४ ॥ चोलोण्डुकः शिरोवेष्टेनिरिङ्गिन्यवगुणिका । पटीयव
 निकासूर्यरक्तसंज्ञन्तुकुङ्कुमं ॥ ३५ ॥ जागुउंदीपनं घसं सौरभं घुस
 णञ्चतत् । स्वाद्रङ्गमातृकालाक्षागन्धकाष्ठमुजोङ्गकं ॥ ३६ ॥ क
 पिचञ्चलतैलाख्यः सिंहोऽथसरलद्रवः । दधिक्षीरघृताह्वः स्यात्तधू
 नकोवह्निवस्त्रभः ॥ ३७ ॥ शालवेष्टः सर्जमणिः कस्तूरीगन्धचेलि
 का । मदाह्वसाथसञ्चारीधूपोगन्धपिशाचिका ॥ ३८ ॥ रेणुसारस्तु
 कर्पूरश्चन्द्रमसहिमाह्वयः । वेधकोमालयस्तु स्यात्श्रीखण्डो रौहिण
 श्वसः ॥ ३९ ॥ विच्छित्तिस्तुकषायः स्यात्समालम्भनमित्यपि । ल
 लाटिकाश्च चरीविष्टरः पीठमस्त्रियां ॥ ४० ॥ निषद्याखट्टिकासन्दी
 चातुरस्तुमस्तूरकः । प्रतियत्नस्तुरचनाकटकोलः पतङ्गहः ॥ ४१ ॥
 मूगपीठं चंदीपस्तुस्नेहाशः कज्जलखजः । दशेन्धनोगृहमणिर्दीपानि
 सकइत्यपि ॥ ४२ ॥ शिखातरुर्दीपवृक्षोज्योत्स्नावृक्षोऽथलोचकः
 । कज्जलेस्याहिरिपकेकन्दुकश्चोदमागुडः ॥ ४३ ॥ निम्बुकण्ठं नश
 णंपिष्टानोधूलिगुच्छकः ॥ इतिमनुष्यवर्गः ॥

वंश्यः कुल्यश्चोद्यः स्याद्ब्रह्मचारीवटुः समौ । स्याद्बटुकरणनूपन

वि० २
म ६

ब ७

वि०२

ब्र ७

यनंगृहमेधिनि ॥ १ ॥ ज्येष्ठाशमीगृहीवानप्रस्थोवैखानसोऽग्रहः ।
वभुजस्त्व नमोविप्रोवर्णज्येष्ठः कठोद्विजः ॥ २ ॥ मैत्रः पुनरुक्तजन्मा
स्यादथ ब्राह्मणायनः । शुद्धसन्नानजोविप्रः श्रोत्रेश्रोत्रियतांविदुः
॥ ३ ॥ स्यादक्षरमुखः कालाक्षरिकः शिक्षिताक्षरः । काव्यस्य कर्त्ताभ
विनेगुणनीशीलनंस्मृतं ॥ ४ ॥ क्रियाकारेण वच्छात्रः कार्यटिकः समर्प
वित् । पार्श्वत्परिषदोगोष्ठीरजस्तूयोन्मेषाध्वरः ॥ ५ ॥ क्रतून्तुमश्वा
थचान्द्रायणमिदुब्रतंस्मृतं । हवनीहोमकुण्डंस्यान्महावीरोमखानलः
॥ ६ ॥ होमधूपस्तुनिगणोहोमभस्मनुवैष्टुभं । आर्यकंपिण्डपात्रादि
पितृकार्यमथोहविः ॥ ७ ॥ होत्रं हविष्यं सान्नाय्यं पाठको धर्मभाणकः
। सभ्यास्तु प्राश्निकादेव द्रोणीयात्रादिवैकसां ॥ ८ ॥ इष्टापूर्तं तदेको
क्त्यायागखातादिकर्मयत् । यज्ञद्रव्यनुपाचीयं प्राघुणस्त्वतिथिर्द्वयोः
॥ ९ ॥ कौशलीकुशलप्रश्नः समीचीवन्द्यनामता । उपोषणं तूपवासे
रोगादेर्लङ्घनञ्च तत् ॥ १० ॥ ह्यन्तरेच्यन्तरेभुक्तमाहुः षष्ठालुकास्त
वं । रद्धं सिद्धमथोचार्हवतामासेपवासिनी ॥ ११ ॥ स्याद्वायवीतुसा
वित्री ब्रह्मारण्यनुपाठभूः । पवित्रं यज्ञोपवितं ब्रह्मसूचं दिजायनी
॥ १२ ॥ कच्छाकच्छटिका कक्षाधटी कैपी नमित्यपि । वैडालव्रतिकः सर्वा
भिसन्धीकृद्वातापसः ॥ १३ ॥ कमण्डलुश्चैत्यमुखोजाटिङ्गसुमहावती
। उरस्कटः पञ्चवटो बालयज्ञोपवीतकं ॥ १४ ॥ भालेति स्त्रोभसरे

॥ २९ ॥

षास्त्रिपुण्ड्रकमर्षयः । शापास्त्राः सत्यवचसेव्यासाद्यास्तुमर्षयः
॥ १५ ॥ परमर्षयस्तुभेलाद्याः देवर्षयः कणादयः । ब्रह्मर्षयो वशिष्ठा
द्याः सुअताद्याः श्रुतर्षयः ॥ १६ ॥ ऋतपर्णादयोरजर्षयः काण्डर्षय
स्त्वमी । जैमिन्याद्यानारदस्तु कपिवत्क्रोविधातृभूः ॥ १७ ॥ देवब्रह्मा
देवलश्चतुर्वासास्तु कुशारणिः । प्राचेतस्तुवाल्मीकिः कविज्येष्ठः कुशी
वशः ॥ १८ ॥ अपिबल्मीकवाल्मीकौ कृतकोटिस्तुकाश्यपः । कृष्टदे
पायनेवेदव्यासः स्यात्सत्यभारतः ॥ १९ ॥ पारशरिः सात्यवतोमाठ
रेवादरायणः । वशिष्ठोऽरुन्धतीनाथो विष्णुमित्रश्चगामिजः ॥ २० ॥
गौतमस्तुशतानन्दः कणादः काश्यपः समौ । धन्वन्तरिर्दिवोदासः
काशिरजः सुधोद्भवः ॥ २१ ॥ पालकाख्यागणवतीकरेणुरुचिरस्तु
तः । विष्णुगुप्तस्तुकोण्डिन्यश्वाणकोद्रोमिर्गोमूलः ॥ २२ ॥ वात्स्या
यनो मन्दनागः पश्चिस्तस्वामिनावपि । उपवर्धाहलभृतिः कृतकोटि
रयाचितः ॥ २३ ॥ पाणिनिस्त्राहिबेदाक्षीपुत्रः शालङ्किपाणिनौ । शा
णोत्तरीयोऽथव्याडिर्विन्ध्यस्थो नन्दिनीस्तुतः ॥ २४ ॥ मेधावीचाथमेधा
जित्कात्यः कात्यायनश्चसः । पुनर्वसुर्वररुचिर्गोनदीयः पतञ्जलिः
॥ २५ ॥ चूर्णिकृद्भाष्यकारश्चहरिर्भर्तृहरिः स्मृतः । रघुकारः कालिदा
सोमेधारुद्रश्चकोटिजित् ॥ २६ ॥ भारविः शतपुष्पः स्यात्भवभूतिस्तुवि
स्तुतः । भूगर्भाप्यथयः प्रातः स्मर्यते शुभकाम्यया ॥ २७ ॥ सखगुह्री

चि० २

ब ७

७

सुर्वशीवल्लभश्चसः । ययातिर्नाऊषिःशाकुन्तलेयोभरतःस्मृतः ॥
 दौस्तुतिःसर्वदमनोऽर्जुनोवाऊसहस्रभृत् । हैहयःकार्तवीर्यश्चपु
 रण्यश्चोक्तस्तुवाऊकः ॥ ९९ ॥ नलोऽश्ववित्रैषधश्चमहाभीष्मस्तुशान्त
 नुः । प्रातोपोऽस्यप्रियाकासीदासेयीचगोदरी ॥ १०० ॥ विचित्रवीर्य
 चित्राङ्गदस्तुर्यो जनगन्धिका । व्यासमातासत्यवतीगाङ्गेयोगादि
 नीस्तुतः ॥ १०१ ॥ देवव्रतःशान्तनवोगाङ्गेगाङ्गायनिश्चसः । भीष्मः
 कौणपदन्तश्चस्वेच्छामृत्युःपुरवस्तुः ॥ १०२ ॥ धृतराष्ट्रस्त्वाम्बिकेयःपा
 र्शुर्माद्रीपृथापतिः । दुर्योधनस्तुवुरुराद्रगन्धारेयःसुयोधनः ॥ १०३ ॥
 धर्मपुत्रोऽजमोहःस्यात्कर्णानुजयुधिष्ठिरै । अजातशत्रुःकङ्कोऽथभी
 मसेनःकटव्रणः ॥ १०४ ॥ वीरवेणुर्नागवलोगान्धारश्चवृकोदरः । व
 ककीचककिर्मीरजरसन्धस्त्रिडिम्बजित् ॥ १०५ ॥ पार्थःकिरीटीगाण्डी
 वीगुडाकेशोवृहन्नलः । अर्जुनःफाल्गुनोजिह्मूर्विजयश्चधनञ्जयः ॥ १०६ ॥
 सव्यसाचीसुभद्रेशःशङ्खभेदीकपिश्वजः । बार्वाणश्चापिवीभत्सुर्द्वि
 पदीपाण्डुशर्मिला ॥ १०७ ॥ पाञ्चालीपार्ष्णीकृष्णावेदिजानित्ययौवना
 । याज्ञसेन्यथरथेयोवस्तुषेणोऽर्कनन्दनः ॥ १०८ ॥ घटोत्कचान्तकः
 कर्णश्चम्पेशःसूतपुत्रकः । द्रोणस्तुगुरुराचार्योऽश्वत्थामानुकुपीस्तु
 तः ॥ १०९ ॥ द्रौणायनोऽथराजर्षिर्जनमेजयसंज्ञकः । पारीक्षितो
 पथजरत्कारुर्यायावरेमतः ॥ ११० ॥ प्रियास्यमनसादेवीजारत्कारुर

वि० १

शु ८

वि० २
६८

थैतयोः । आस्ती कनामातनयो विरेचन सुतोबलिः ॥ २१ ॥ वाणोर्वि
ध्याबलीपुत्रस्त्राष्ट्रावृत्रोप्यहिम्बसः । दमघोषसुतश्चैद्यश्चेदिण्डशि
म्पुपालकः ॥ २२ ॥ बार्हद्रथिर्जगसन्धः कंसः स्यादुग्रसेनजः । कर्णो
सुतोमूलदेवोमूलभद्रः कलांकुरः ॥ २३ ॥ मन्त्रीग्रन्थिहरेमात्योद्वाः
स्थितोवेत्रधारकः । दौःसाधिकोवर्त्तरूकोगर्वाटोदण्डवासिनि ॥ २४ ॥
सहपांशुकिंलः स्नेहवयस्योप्यथवार्त्तिकः । वार्त्तायनः प्रवृत्तज्ञोमुहू
र्त्तिदैवलेखकः ॥ २५ ॥ चित्तोक्तिः पुष्पशकटीदैवप्रश्नउपश्रुतिः । ले
खकोमसिपण्यः स्याद्दारकः किरकोपिसः ॥ २६ ॥ मसीधानीमसिमणिर्म
लान्धुर्वर्णकूपिका । मसीजलनुमेलास्यात्परञ्जनंमसिर्दयोः ॥ २७ ॥
लेखनीवर्णतूलीस्यास्नेहोवाचिकहारकः । वर्णदूतः स्वस्तिमुखः कचेल
कान्तिबन्धनं ॥ २८ ॥ लेख्यस्थानंग्रन्थकूटीमुद्राप्रत्ययकारिणी ।
धातुर्गन्धपथिकोहारिः पथिकसंज्ञतिः ॥ २९ ॥ सद्देशः प्राभूतङ्को
श्लुत्कोचस्त्रपदानकं । जनान्तिकंत्वप्रकाशोलुण्ठोस्याद्यायसारिणी
॥ ३० ॥ ताम्बूलदोवागुलिकः सम्बाहकोऽङ्गमर्द्दकः । चामरंरेमगुत्सञ्चके
शरञ्चावचूलकं ॥ ३१ ॥ कुठेरुर्मन्थरुः प्रेतितात्सादनं वस्त्रकुट्टिमं । कचंपु
टोठजंरजशृङ्गं कनकदण्डके ॥ ३२ ॥ हस्तीमहामृगः पीलुः सिन्धुरेदी
र्घमारुतः । राजीवोजलकांश्चश्चनिर्भरः करटीकटी ॥ ३३ ॥ विलो
मजिह्वान्तः स्नेहपिण्डपादसतालकाः ॥ वरङ्गः पुष्करिष्मूर्पकार्यसामजये

॥ ३३ ॥

विलाः ॥ ३४ ॥ करिणीवासितागम्भीरवेद्यङ्कुशदुर्द्धरः । चालकव्याल
 कौरजवाह्योविजयकुञ्जरः ॥ ३५ ॥ ईशदन्तोमहादन्तःकर्णस्फालेज
 सज्जला । मदप्रयोगेव्यस्तारंविक्लुकरिशवकः ॥ ३६ ॥ आरक्षुः
 कुम्भसन्धिःस्यात्सन्दानोऽष्टोवतोरधः । नासापूर्वस्थूलहस्तदन्तमूले
 करीरिका ॥ ३७ ॥ शङ्खकटौदन्तमध्यं प्रवेष्टुः पृष्ठतल्पने । आय
 स्कारः प्रजङ्घाग्रेषो हृत्पथे पर्वणि ॥ ३८ ॥ ननागात्रावरेनालीकर्णये
 कन्तुवेधनी । आलानंशङ्कुरक्षोभप्रारम्भिर्गजबन्धनी ॥ ३९ ॥ पारी
 तुम्बुल्लाहिञ्जीरेऽष्टोस्यादङ्कुशश्चसः । पित्तज्वरः पाकलोऽस्य कूटपू
 र्वस्त्रिदोषजः ॥ ४० ॥ अश्वः किल्कीहरिक्रान्तः शालिहोत्रश्चमुद्रभुक् ।
 श्रीपुत्रश्चामरीहेषीरजस्कन्धोमरुद्वयः ॥ ४१ ॥ वातायनश्चैकश
 फोयस्तुपञ्चाङ्गपुष्पितः । सपञ्चभद्रः सूर्याश्वेवात्ताटहरितौसमौ
 ॥ ४२ ॥ यायावरेऽश्वमेधीयः पारसीकः परदन्तः । आवट्टजश्चोक्ता
 स्तुसिन्धुवारेह्योत्तमः ॥ ४३ ॥ वाताश्वजात्याऽजानेयावेशरेऽश्वतरः
 खरः । श्रीवृश्चकोहृदावर्तारेचमानो गलोद्भवः ॥ ४४ ॥ ऊर्ध्वस्थि
 तिः पुरुषकंविक्रान्तिस्तुपुलायितं । पुलासन्नाहप्रखरैकवियङ्कविको
 ष्यते ॥ ४५ ॥ ग्रीवाघण्टाघर्घरस्याद्रश्मिः प्रवयशंचतत् । प्रतो
 दोऽथसुरेर्विषः पुटोलुठनवेह्मने ॥ ४६ ॥ वलादन्तालिकापल्यय
 वम्पर्याणमस्यतु । वङ्काग्रभागः स्यादश्ववारेवह्मभपालकः ॥ ४७ ॥

वि० २

क्ष २

वि० २

श्रु ५

नद्विधोऽर्जुनरथानीतिघोषस्तुगीयतेः । चंकुरन्धोरणंयानमात्रे च
 क्रान्तरिः स्मृतं ॥ ४८ ॥ लघ्वीत्वाष्टीरथीकालवलनंत्वक्त्रावर्मणी । मे
 ठेमेण्डोहस्तिपकेजङ्घावाणनुमंखुणं ॥ ४९ ॥ स्यान्नायकाग्रेसरिकाना
 सीरंदर्पजग्राणि । शस्त्रमायुधमुद्धातः स्यात्वरनुधनुर्गुणी ॥ ५० ॥
 शस्त्रवापोधनुः स्योस्यानृणांतात्रिणतापिच । व्यध्यस्तुप्रतिकायः स्याज्जी
 वाज्याभारवंगुणः ॥ ५१ ॥ शस्त्राभ्यासश्चखुरलीवाणः स्यादस्त्रकण्टकः
 । स्थूलक्षेडेविपाठश्चविजपुङ्खः शरः सरः ॥ ५२ ॥ पत्रवाहोविकर्षो
 ऽथतीरंविज्जलशयके । लोहनालस्तुनारचः प्रसरः काण्डगोचरः
 ॥ ५३ ॥ त्र्यष्टिः खड्गस्तरवारिः शस्त्रोभद्रात्मजश्चसः । धारविधोवि
 शसनीत्युज्जखड्गः कटीतलः ॥ ५४ ॥ स्यादद्वनंचक्रफलं पशुः पर
 श्चुरित्यपि । दीर्घायुधः शूलः कुन्तः शल्यः शङ्कुर्विषाङ्कुरः ॥ ५५ ॥ शू
 लोऽस्त्रीसोसकंलग्राः प्रातर्गेयाः स्तुतिवताः । भागावलीवद्विपाठोवस्तु
 कोठस्तुयाचकः ॥ ५६ ॥ वातकेतुः क्षितिकणः स्यात्पांशुर्मेदिनी
 द्रवः । सम्भारः सर्वपूर्णत्वंपताकाब्धोममञ्जरं ॥ ५७ ॥ कदलीकन्द
 लीचीनमक्षवाटस्तुमहामूः । भीरुस्तुभेलोहरिणहृदयः स्यात्पल
 जूटः ॥ ५८ ॥ विद्रवस्तुशृगालीस्यादाघातस्तुबधस्थली । कदनंसा
 रणंमन्यः सैपिकंसचिमारणं ॥ ५९ ॥ निपातोभूमिलाभश्चमृत्युरप्यथ
 भारकः । मरकोमारिरुत्पातः श्वस्तुक्षितिबर्द्धनः ॥ ६० ॥ पञ्चाव

स्यः कटः स्यागः श्मशाननुशतानकं । रुद्राक्रीडेदाहसरः संस्क्रियास
क्रियासमे ॥ ६१ ॥ पिताकाष्ठमठोचैत्यं चिताचूडकमिष्यते । चित्रं
चाथान्तशय्यायाञ्चुद्विर्वारुठइत्यपि ॥ ६२ ॥ उपग्रहस्तुग्राहः स्या
द्वन्द्वीकरमरीत्यपि । इति शिववर्गः ॥ ६३ ॥

वि० २
क्ष ८

नृत्नाधनपिशचीस्यादाहुः प्यन्धान्यवर्द्धने । प्राणीत्यमृणमर्थानाम्पयो
गः स्यात्कलाम्बिका ॥ १ ॥ ऋणयुक्तिर्विगणनं क्षत्रं वारुटमुच्यते । ह
लिर्वृहद्धनेमुद्गोहरिनामावनायकः ॥ २ ॥ वासनाश्वाथमहुरेमस्तू
रेवोहिकाश्चनः । सर्पपः स्यात्सरिषपः कटुस्नेहश्चतनुभः ॥ ३ ॥ प्र
वेष्टः शितम्बूकः स्याद्गोधूमेलेच्छभोजनः । ताम्रवृत्तः कुलप्यः स्यान्निःस्ने
हश्चण्डिकातसी ॥ ४ ॥ मूर्खः पुरीषमोमाघोरजमाप्रस्तुवर्वटः । फ
ल्मफालः शूर्पवातेनस्त्रीतित्तुचालनी ॥ ५ ॥ कण्डन्युदुखलम्पस्यः
पालिः स्रुदः प्रचेलुकाः । कुसुलोबीह्यगारं स्यात्कटुरगिष्ठञ्चयते
॥ ६ ॥ आलिङ्गरेनानश्चोमृत्नाभाण्डकमुष्टिका । वारुसनंवाः स
दनं कणनेहं चण्डिकास्तुतः ॥ ७ ॥ कलसीगर्गरीतुल्यास्याच्छरवस्तु
मार्त्तिकः । शालाजिरः पार्थिवश्चमृत्कांश्यमथलोहिका ॥ ८ ॥ खर
सेतुः खरपात्रं शिङ्गाण्डकाचभाजनं । काष्ठलोहोत्तुवातर्हिर्जीवको

वै ७

वि० २
वै ६

दीप्यकः स्मृतः ॥ ९७ ॥ कटुभङ्गस्तुष्टुगुणी स्यात्काञ्जिकन्तुप्रोदकं । गृ
ह्मसिद्धिसलिलं रक्षोघ्नं भूतनाशनं ॥ ९८ ॥ गृह्णी मधुरहिङ्गु
लहसूपधूपनं । घर्षणी हेमरगिण्यो हरिद्रा पीतबालुका ॥ ९९ ॥ ग
ण्डोलं स्याद्गुडः स्वादुः पर्यङ्गु उश्कर्ण । महाश्वेता तु मधुजाप्रयत्नं स्या
त्सुसंस्कृतं ॥ १०० ॥ विपिटो धान्यचमसश्चित्रा पूषश्च वृणः । आलि
म्पना तर्पणा दीपनं मण्डोदकञ्च तत् ॥ १०१ ॥ वटकः पिष्टपूरः स्याद्ब्र
ह्मपायनवाचने । प्रहेणु कंचा यपोली पूषाली चर्पटी च सा ॥ १०२ ॥ स
क्तुश्चूर्णक आपूप्यो भक्तकूरः प्रसादनः । मण्डो ज्येष्ठाम्बु खदिकालाजाः
पारीतुदोहनी ॥ १०३ ॥ निपानं स्त्रीगवी तुम्बानिलिम्पारेहिणी च सा । ग
व्यं श्रेष्ठं पुंसवनं स्याद्दोहापनयः पुमान् ॥ १०४ ॥ अवदोहः पयः क्षौ
रं प्राग्राठञ्चा घनदधि । कदरनुदधिस्रोतो जग्धिर्भाजनमक्षणे
॥ १०५ ॥ देहयाचा विष्वक् न भुक्तं प्रत्यवसानवत् । कल्यवर्तः प्रातर
शः प्रातर्भाजनमित्यपि ॥ १०६ ॥ अनङ्गान् शङ्करेण न्धमैथुनः शङ्क
रिर्वृषः । ककुद्धान्यङ्गवश्चाथ कण्ठलाजालगोशिका ॥ १०७ ॥ दोग्धा
शक्तात्कारिर्वत्सलेषा षोढी कनकक्रमः । गवादि कंजी वधनस्पलिक्रीवाल
गर्भिनी ॥ १०८ ॥ करकंगो मयच्छवे गोयन्त्रिः शुष्कगोमयं । करीषश्च
गलोहम्भारेभणं च गवां ध्वनौ ॥ १०९ ॥ नैचिकङ्गाः शिरोदेशो वन्दनीया
तुर्ये वनौ । मन्थानमन्थतक्रादाः स्यादुष्टः कण्ठकाशनः ॥ ११० ॥ ल

शैवाकाध्वगवास नकुलनाश मरुद्विपाः । भोलिर्वज्रकरेवक्रग्रीवमेष
 सुरेमशः ॥ २३ ॥ शस्फालज्जतभद्राम्बुमेषीस्याज्जालकिन्धविः । व
 क्कैरस्तुलम्बकर्णम्हागोवस्तः शिवाप्रियः ॥ २४ ॥ अल्पायुर्लघुकायश्च
 मेनादः पर्णभोजनः । परिक्रमसहोबुक्कोदेवानां प्रिय इत्यपि ॥ २५ ॥
 छागो मज्जाचुलुम्पास्यात्शंकुकर्णस्तुगर्दभः । स्मरस्मर्यश्चिरस्नेहीग्रा
 म्याम्बारेणुरूपितः ॥ २६ ॥ पशुश्चरिः शुद्धजंघोरतन्त्राश्च शिलाम
 णिः । स्वाध्यायी पत्तनवणिक्छेजबुक्कोऽश्मविक्रयी ॥ २७ ॥ सर्व
 मूल्यं द्यूतबीजं चिरण्यं च कपर्दके । वरटकः पश्चात्स्थित्यात्मा सुरः स्या
 टिकोपलः ॥ २८ ॥ शालिपिष्टमैतशिलज्जम्बकश्च सुसारवत् ।
 अश्मसारस्त्रिन्दुनीलो वैदूर्यबालवायजं ॥ २९ ॥ बालसूर्यमथो
 रक्तकल्ललो विष्टुमश्च सः । लतामणिः प्रवालः स्याद्राजपट्टे विरटजः
 ॥ ३० ॥ कुरुविह्वलः पद्मरगोदधीचास्थितुक्षीरकं । स्वर्णलोहवरं चाग्नि
 बीजं चाप्येयमित्यपि ॥ ३१ ॥ रूप्ये श्वेतरज्जबीजमिन्दुकाने मणीचकं
 । ताम्रकन्तुलोहितायः सूर्य्याह्वमुनिपित्तलं ॥ ३२ ॥ कंसेतुकां स्यकांसा
 स्थिताम्राद्धमथमौक्तिकं । रसोपलं शुक्तिबीजं सिन्दूरं रक्तबालुकं ॥ ३३ ॥
 पारदः सिद्धधातुः स्याद्धरबीजं च सूतकं । रज्जं सुरेभं मृदज्जं कुसुमं ग्राम्य
 कुङ्कुमं ॥ ३४ ॥ हरितालेतुकर्वूरज्जोदनी नटसंज्ञकः । दारदन्तुहिज्ज
 लः स्याद्धिज्जलं रक्तपारदं ॥ ३५ ॥ रसगन्धोगन्धरसो गान्धारं मसिबद्धं

चि० २

वै ६

वि० २
वै ६

नं । क्षारमुस्याद्यवक्षारेजवम्पूकश्चरेषकः ॥ ३६ ॥ शिलाजानुशि
लाव्याधिल्ल फलात्रिफलापिच । इतिवैश्यवर्गः

श्रु० १०

श्रुदः स्यात्पादजोदासोग्रमकुटोमहत्तरः । मालिकः पुष्पलावः स्यात्कु
म्भकारस्तुम्भकरः ॥ १ ॥ दण्डभृत्पल्लगण्डस्तु सुधाजीवीचलेषकः ।
कायस्थेकुट्टकृत्पञ्जीकरैषित्रिकरेकृणुः ॥ २ ॥ चर्मरुः कुरठः पादुका
त्कलादस्तुगौज्जिकः । नाडिन्धमः स्पर्शकारेवात्सीपुत्रस्तुनापितः ॥ ३ ॥
चन्द्रिलोनखकुट्टश्चरजकः कर्मकीलकः । कन्यापालः पालवशिकदेव
लस्तुमरद्विजः ॥ ४ ॥ अजाजीवस्तुजावालोनिष्कश्चाण्डालस्तुच्यते
। कुकूरोदीर्घस्तुतवाजदरसनालिहः ॥ ५ ॥ रत्नवर्णेग्राममृगस्तुश्रे
न्द्रमहकामुकः । कपिलोविक्रपुष्कश्चयलुररतत्रपः ॥ ६ ॥ श्रुन्याः
श्रुन्यंश्रुनीरः स्याच्चौरः शङ्कितवर्णकः । स्यात्कुम्भिलश्चप्रचुरपुरुषोऽ
थकुजम्भिरः ॥ ७ ॥ स्तुर्गुहाहिबध्नेश्चैरेवन्दीकारस्तुमाचलः । प्र
सह्यचौरश्चिह्नमंशुचौरैरनहिण्डकः ॥ ८ ॥ काव्यचौरश्चन्द्ररेणुः
कुम्भच्छेद्यनुष्णानिकं । सन्धिः स्तुर्गुहातद्देदाः श्रीवत्सगोमुखादयः
॥ ९ ॥ कपालनालिकातर्कुस्तर्कुशानस्तुसामकः । वर्तनीतर्कुप्रीठीस्या
पिञ्जलंतूलकामुकं ॥ १० ॥ तूलः पितुः पितुतूलं पिञ्जिकातूलनालिका

॥ ३७ ॥

॥ तन्त्रकाष्ठंगुरीस्त्रीस्याङ्गीमहासेन्द्रतूलके ॥ ११ ॥ पद्मध्वीपादुकाप्राणि
हितापादरथीत्यपि । कावारीजङ्गमकुटीभमत्कुट्यथखर्परः ॥ १२ ॥
वारिचामूर्द्धखोलञ्चसैवपत्रपिशाचिका । वासीतुतक्षिणीनस्त्रीक्रक
चःपत्रदारकः ॥ १३ ॥ मद्युत्वरिष्टंमैरेयंकनैयंकापिशायनं । माध्वी
चमधुमाध्वीकंकपिशीकाचमालिका ॥ १४ ॥ वीरदैत्याप्रसन्नाचमाध
वीगन्धमादनो । गौडीचवाल्कलीमध्वासवयक्षरसैनरि ॥ १५ ॥ न
लिनीनारिकेरस्यसुरतालस्यतालती । स्मरसवेमुखसुरंपारिस्यात्
पानभाजनं ॥ १६ ॥ शुण्डापानंमदस्यानंद्युतकृतकृष्णकोहलः ।
देवसभ्यस्तुसभिकोलग्रकस्तुशमत्कृष्णः ॥ १७ ॥ पुञ्चुरीतिनिडीद्यूने
पञ्चालीशरिष्मृङ्खला । अष्टकाङ्गनयपीठिनयस्तुजतुपुत्रकः ॥ १८ ॥

इतिशूद्रवर्गः

इतिद्वितीयकाण्डः

क्षेमंकरेरिष्टतातिःस्यान्मद्रङ्करशङ्करै । आमुष्यायणविज्ञातौपुत्रा
द्वादःकुटीचकः ॥ १ ॥ स्थपुटंविषमंसञ्चारजीवीशरणार्पकः । अ
भिपन्नःशरणार्थीपाण्डुपृष्ठस्त्वलक्ष्मणः ॥ २ ॥ उद्भटोडुमरेत्ताल
माविष्टःप्रेतवाहितः । पेक्ष्णालितस्तरलितस्तृषितस्तर्पितःसमृद्धः ॥ ३ ॥
जर्द्धस्थोर्द्धमृतुल्योग्राम्योग्रामेयकःस्मृतः । परचीनंप्रतीपंस्यात्समी

वि० ३
शू० १०

वि० ३
वि १

वि० ३

वि १

चीनं समञ्जसं ॥ ४ ॥ स्वस्थानस्यः परान्देष्टियः सगे छं सञ्च चते
 । दातातुदारुमुचिरः स्यादिदग्धस्तुनागरः ॥ ५ ॥ विज्ञेयलीकः षट्
 प्रज्ञः कामकेलिर्विदूषकः । पीठकेलिः पीठमर्द्दी भविलम्बिदुरेविठः
 ॥ ६ ॥ प्रघटाविच्छास्त्रगण्डोमेधावीमेधिरः समौ । युक्तं परिमितेभीमं
 त्वाभीले प्रश्नयः श्लथः ॥ ७ ॥ शिथिलोवादोऽर्द्रः स्याच्चिरस्थो नायकः
 स्मृतः । स्यादायः शूलिकंतीक्ष्णः कर्माशोचोऽनहंकृतिः ॥ ८ ॥ कुसु
 मविभवान्वेगोपाश्वकः सन्धिजीवकः । वाक्याभिधायी पुरुषः पृष्ठमांसा
 दञ्च्यते ॥ ९ ॥ भार्याटः स्वस्त्रियो दाताऽन्मार्थदूषकपांसनौ । धृष्टु
 र्धृजगदधृष्टोदशेरः सुप्रघातकः ॥ १० ॥ देशकः शासिताशास्त्राशि
 क्रुरव्यवसायवान् । चकितः शङ्कितोभीतः प्रतियत्नः प्रयत्नवान् ॥ ११ ॥
 आधार्मिकोऽधार्मिकः स्यात्प्रसूताऽन्तरितौ समौ । कृपणो दृढमुष्टिः
 स्याद्देवयुद्धार्मिकः सुकृत् ॥ १२ ॥ मनोऽपो मनोज्ञः स्याच्चक्षुष्यः
 प्रियदर्शनः । लगुडं भद्रकं न्युङ्क्ष्वं लगुडं चारुबन्धुरः ॥ १३ ॥ भट्टाणे
 भगवान्पूज्यः शक्तप्रतिबलौ समौ । पटुः पाठविको धूर्तः स्थगस्तीक्ष्ण
 स्फुरजघ्नः ॥ १४ ॥ सम्बन्धोगुणवान्संयुक्तिचयुज्जिचवत्सलः । धर्मा
 र्थकाममोक्षेषु लोकतत्त्वार्थयोरपि ॥ १५ ॥ षट्खः प्रज्ञास्तियस्योच्चैः स
 षट्प्रज्ञइति स्मृतः । मध्यस्थस्तु निस्तुष्टः स्याद्भृगुपृष्ठस्तु समुखः
 ॥ १६ ॥ स्यात्कथङ्कथिकः प्रष्टाविचक्षुर्विमनाः स्मृतः । प्रतारितो व्यसि

६० नि

१ नि

॥ ४९ ॥

तः स्यात्प्रोथस्तु प्रथितो मतः ॥ १७ ॥ प्रीणं पुरणं भिन्नं नु व्यवच्छिन्नं
विशेषितं । माश्टिकः प्रतिषेद्धा ज उमातृमुखौ समौ ॥ १८ ॥ विना
कृतं विरहितं त्यक्तं निर्व्यूह उच्यते । तिक्तः कषायः सुरभिः ककबटो नि
र्वहो दृढः ॥ १९ ॥ निःसन्धिश्च निवातश्च समूहं शोधितं समे । स्यादा
गन्तुकमाहार्यं समे पक्तिमपाकिमे ॥ २० ॥ कोमलम्ये लवंपापे त्वधमाप
सदधुवाः । रेमाश्चितो हृष्टरेमा अजानेयास्तु निर्भयाः ॥ २१ ॥ अन्या
साधारणं त्वं वेशिकं प्रातिष्ठितं च तत् । भिन्नकः क्षपणोऽहोको बौद्धे वै
नायिकः स्मृतः ॥ २२ ॥ और्ध्वश्रोतसिकः शैवः कौल आन्वयिकः स्मृतः ।
पाञ्चार्थिकः पाशुपतश्चिद्रूपः स्फूर्तिमान्मतः ॥ २३ ॥ प्राज्ञा उद्धाटित
ज्ञास्यात्शंयुश्च शम्भुभयवः । गौरवितास्त्वाचार्यमिश्राः स्नाध्यास्त च भ
बन्मुखाः ॥ २४ ॥ स्याद्देवानां प्रियः क्षेपे हतको बन्मुदग्धवत् । अणुः क
नीयानल्पिष्ठः पिण्डितं गुणितं हतं ॥ २५ ॥ खड्गारूढोऽविनीतः स्यान्म
रालमस्तुणे समे । प्राञ्जलः प्रगुणो जिह्मः प्रणय्यः साध्वनिन्दितः ॥ २६ ॥
त्वत्त्वद्भिन्नं चान्यतरदपक्षुलमपक्षुच । करम्बितश्च खचितं रूपितं गुरु
गण्डितं ॥ २७ ॥ सपात्रे समितोऽन्यत्र भोजनान्मिलितानयः ।

॥ इति विशेष्यनिघ्नवर्गः ॥

विधिर्विधानं कूर्मास्त्रीक्रियाक्रियाविधा कृतिः । व्याप्यनुसाधनं कर्ममृता

त्रिं ३
वि ९

सं २

वि० ३
सं २

जीर्येतुसंगतं ॥ १ ॥ अङ्गारितम्पलाशानां कलिकोद्गमनेमते । जलव
न्मृगहंभीरैः समुद्रगृहमुच्यते ॥ २ ॥ जलहनुविदुः स्वल्पेसमानीकु
सुमाकरे । सुनाभोगः सुनभरः परभागः सुसम्पदि ॥ ३ ॥ आलि
ङ्गनन्वङ्गपालिः श्लिषाऽखट्टिस्त्वसङ्ग्रहः । स्यादन्धेनन्दकंसग्धिः स
हभोजनमित्यपि ॥ ४ ॥ धार्मिकाणानुसम्भूयभोजनेगणचक्रकं । क्री
डाक्रीडकयोर्हीस्थः सेवायांसेवकेचसः ॥ ५ ॥ दानन्दायोऽथटुर्जातं
समञ्चासमञ्जसं । कलञ्जैतौविषास्त्रेणहतेयौमृगपक्षिणौ ॥ ६ ॥
कैकोक्तिर्वक्राभणितङ्गामुखनूपलेषनं । बार्द्धायनाप्रयत्नपूर्णपात्रंपूर्ण
कञ्चतत् ॥ ७ ॥ बुद्धद्वयसौपिकस्यात्सत्त्वन्द्वयञ्चवस्तुच । लेश
स्त्वपपदङ्गन्धोऽनुबन्धेवत्करवपि ॥ ८ ॥ छेदः खण्डोऽस्त्रियाङ्गा
लिः शपनंशमनंशमः । वप्रस्तुधूलिकेदारः प्रावीतिर्भक्ष्यं चसा ॥ ९ ॥
मैत्रियिकामित्रयुद्धं पर्य्यंकस्त्ववसविद्यका । अथहेतुरूपादानम्यत्ययाः
सहकारिणः ॥ १० ॥ अनुमात्वनुमानंस्याद्याप्यलिङ्गञ्चसाधनं । प्रत्य
क्षोऽपाक्षुमध्यक्षन्धन्धधामपाटवं ॥ ११ ॥ बोधोबोधिः समन्तानु
ज्ञानंस्यात्समुदागमः । ऋषिः शास्त्रकृदाचार्यः शास्त्रमुस्मृतिरगमः
॥ १२ ॥ सांख्यंसमीक्षंस्याद्विवेकहृद नूपयाचितं । करिणोरूपमिच्छ
निस्यादास्फाले कलजभरला ॥ १३ ॥ रामेणरवणबधोरमायणमथोच्च
यः । वस्तुग्रन्थिश्चनीवीस्यान्मणितंरतकूजितं ॥ १४ ॥ श्वभ्रोऽवपातो

हृदये खलु कर्मशीर्षं नुशीलितं । एकीया एकपक्षाः स्युः सहायाः सह
 भाविनः ॥ १५ ॥ कुलीरक्ये गविर्जीनपदारं मुनिवासिनः । प्रत्यक्षीव्य
 त्तदृष्टार्थश्चाथ कर्त्तनतर्कुटे ॥ १६ ॥ चिरकालंदीर्घरात्रमामिक्षामस्तुवा
 जिनं । तदात्वं प्रमुखं रजमल्लं उस्मिक्तं उद्धतः ॥ १७ ॥ दैधं विवादे
 आरम्भ आदर उन्मथार्थकः । रभसे गमकारित्वं कुमुदी कार्त्तिकोत्सवे
 ॥ १८ ॥ आवेशाटोप संरम्भाः प्रियावाक्कुटुचाटुनी । प्रतिरूप म्युति
 च्छन्दः सन्नेशनरति क्रिये ॥ १९ ॥ अभ्यासः सुरलीयोग्यानिर्वर्णननिभा
 सने । शालिनी करणं न्यगभाव नंग न्धनस्तु चने ॥ २० ॥ भावः पदार्थो ध
 र्मः स्यात्सत्त्वनात्वं च वस्तु च । सन्दर्भस्तु प्रबन्धः स्याद्भूयोदात्रिंशदक्ष
 री ॥ २१ ॥ सर्गबन्धो महाकाव्यं महारूप कनाटके । अथवाङ्मयभे
 दाः स्युश्चम्पूः खण्ड कथा कथा ॥ २२ ॥ आख्यायिका परिकथा कलाप कवि
 शेषकौ । सन्दानमनिरुद्धं च प्रकीर्णं गुत्सकादि च ॥ २३ ॥ सर्गावर्गप
 रिच्छेदोद्घातध्यायाङ्कसंग्रहाः । उच्छ्वासः परिवर्त्तश्च पठलः काण्ड
 मस्त्रियां ॥ २४ ॥ स्थानम्य करणं पर्वोद्द्विकश्च ग्रन्थसन्धयः । प्रज्ञप्तिः
 परिभाषा शैली सङ्केत समयकारणश्च ॥ २५ ॥ प्रतिवाणि प्रतिवचनं समुदा
 वारस्तु मिप्रायाः । अप्रतिरूप कथा स्यात्सङ्गणिका स्फोरणं परित्यागः
 ॥ २६ ॥ स्यादुच्चद्वनमनार्द्धा सस्त्रिपुपिण्डमाहारः । अवसर्गः प्राकाम्यं
 स्तुतिं दानुमननमित्यपि च ॥ २७ ॥ आकल्पक उल्काराचिन्ताकर्मण्य

चि० ३
 सं २

वि० ३
सं २
थास्त्यानं । आश्वेपोत्थाकारः स्वाध्यायः स्यान्निरनराभ्यासः ॥ २८ ॥ ह
र्षस्त्रयः किल किलासदृशस्पन्दनं तु निस्पन्दः । अवसानं तु विरमो मध्य
मथो मण्डलश्चक्रं ॥ २९ ॥ स्यादारम्भः प्रस्तावना तदामुखमपि ज्ञेयं ।
आश्वमेधः ॥ ३० ॥ इति संकीर्णवर्गः ॥ ३१ ॥

— * * * * *

ना ३ स्वरकाद्यादिकाद्यन्तक्रमान्नानार्थसंग्रहं । विहायामरकोषोक्तमकार्षी
 त्पुरुषोत्तमः ॥ १ ॥ शक्रार्कपर्ययोश्चार्कोऽभीकस्त्वभयकामिनोः । रू
 पकान्तिकयोश्चाङ्कोऽलिमकौभेककोकिलौ ॥ २ ॥ अन्तिकंनिकटंजुह्वि
 नोदयोतौचाग्रजान्तिका । अनोकोऽस्त्रीरशैत्ये गौर्यामातरिचाम्बिका
 ॥ ३ ॥ स्यादश्मन्तकमुद्धानेमहिनकाछदनेपिच । आह्निकंदिननिर्व
 न्यंतत्क्षीवंनित्यकर्मणि ॥ ४ ॥ स्यादाक्षुरितकंहासविशेषेचनखश्च
 ते । उदरकंष्ट्यत्कालीयफलेमदनकण्टके ॥ ५ ॥ स्त्रियामुत्कलिकाहे
 लोत्कण्ठसलिलवीचिषु । कोषाङ्गेकौशिकोविश्वामित्रे गौर्याचकौशि
 को ॥ ६ ॥ कृष्णत्वेचहिमान्यांचगौरीकाल्योश्चकालिका । वर्षापलेस्त्री
 करकाकरङ्गेकरकोऽस्त्रियां ॥ ७ ॥ कुसुम्भेदाडिमेपश्चिमेदेचकरकःपु
 मान् । करमध्याङ्गुलौचस्यात्कर्णिकाथद्रुमानरे ॥ ८ ॥ द्विकेधृष्टेच
 काकस्यात्कौतुकंमङ्गलेच्छयोः । भोग्येप्यथस्यात्कुलकंश्लोकैकार्थपटोल
 योः ॥ ९ ॥ कुलकौजाककाकैदूकआत्माचसुखश्चकं । पेचकस्त्रीजि

तौकाकरूकौकौलेयकः शुनि ॥ १० ॥ कुलीनेचाथकनकंधुस्त्ररेनागके
 सरे । चम्पकेकिंसुकेहेमिद्राषकौफालकर्धकौ ॥ ११ ॥ रेमाञ्चेष्टुद्र
 शचैचद्रुमाङ्गेकण्टकोऽस्त्रियां । राजधान्यानिनम्बेऽद्रेर्वलयेकटको
 ऽस्त्रियाम् ॥ १२ ॥ बैणौनाकार्मुकञ्चापेगुणवृक्षेपिकूपकः । कल्कोविभी
 तकेतैलादिशेषेचाथकंचुकः ॥ १३ ॥ निर्माकेचोलकेबारबाणेऽथकुशि
 कोमुनौ । शालेकिष्कुः प्रकोष्ठेपिव्याख्याम्बोकेपिकारिका ॥ १४ ॥ खगे
 यमेछद्राविप्रेकंकः स्त्रुचांचकुर्चिका । क्रमुकोभद्रमुस्त्रेपिकोकम्बजेव
 केपिच ॥ १५ ॥ पुनर्नवाकारवेह्नपर्णाशेषुकठिह्नकः । कृकवाकुर्मयु
 रेप्रिवंशेदैत्येचकोचकः ॥ १६ ॥ नीचेपिष्टुह्मुकोमूर्द्धचाणेनाकौचको
 लकः । चैरेंदुरुचखनकौगोलकौमणिजारजौ ॥ १७ ॥ खगेल
 ग्रेचगेरंकुः संख्याभेदेपिगण्डकः । शृंग्याञ्चग्रामयुद्धेचग्राममद्गुरि
 कास्त्रियां ॥ १८ ॥ गान्धिकेखेलकेपिस्याद्गुह्यकम्बेकनिघ्नयोः । वे
 श्यायूथ्योश्चगणिकाचखकंसरकेपिच ॥ १९ ॥ ग्रन्थिकौपार्थदैवज्ञौ
 ग्रन्थिपर्णेचनदयोः । कण्ठलङ्कारखद्योतविद्युत्सुचनिभालिका
 ॥ २० ॥ वारकोभोजकेबन्धेनाटकांगेपिचूलिका । चित्रकञ्चिकञ्चकञ्चिव
 व्याघ्रैरगडौचचित्रकौ ॥ २१ ॥ गृहासक्तेपश्चिमृगेकेकोनागरकेचिषु । कं
 बौजलकरंकः स्यान्नारिकेलफलेपिच ॥ २२ ॥ जैवातृकः कृशेचन्द्रेदी
 र्घायुषिचसचिषु । जालिकावस्त्रभित्कूटकृत्कैवर्त्ताचजालिकौ ॥ २३ ॥

त्रि०३

ना ३

चि० ३

ना ३

जंघायामद्रिभिन्नैचखनिचेगावदारणे । कपिथेचास्त्रियां टङ्कपुण्ड्रकाव
 ल्पशेणकौ ॥ २४ ॥ तिलकंचित्रकेलोमिनातरैतिलकासके । गृहदा
 रैदण्डकोस्त्रीसमासप्रायवाचिच ॥ २५ ॥ तुरुष्कःसिंहकेदेशेप्राण्य
 ज्जेचितयेचिकं । कूपाङ्गेस्त्रीतिक्तशकः खदिरेवरुणद्रुमे ॥ २६ ॥ दै
 त्येनाकर्णधारेचतारकंदृशिभेनना । द्विकौकाकचक्रवाकौपृष्ठांशुदेदला
 ढके ॥ २७ ॥ नरकेनिरयेदैत्येनैवाहेस्यान्नियामकः । सभ्येगुणैचन
 वफलिकानवरुजस्यपि ॥ २८ ॥ नालीकौपद्मानाणचौदंदेपिपेट
 कौस्त्रियां । सौभाग्येपिपताकास्यात्यङ्गेस्त्रीकर्द्धमांघसोः ॥ २९ ॥ पञ्चा
 लिकावस्त्रकृतपुत्रिकागीतभेदयोः । मण्डिदोषेशिलाभेदेपुलकोलोम
 र्ध्वणे ॥ ३० ॥ पर्यस्त्यामपिपल्यङ्कःप्रियकोमृगनीपयोः । पुष्पकंक
 शेपिस्त्यात्परकोवृत्तखड्गयोः ॥ ३१ ॥ चामरेग्रंथभेदेचविस्तारेऽपिप्र
 कीर्णकं । सितच्छत्राजयोःपुण्डरीकंपुंसितुदिगाजे ॥ ३२ ॥ व्याघ्रेच
 कोषकारेचपाकौपचनशावकौ । पुष्कलकोगंधमृगेकीलकेछपशेपिच
 ॥ ३३ ॥ कपर्दरज्जुगजीवबीजकोषेवरटकः । बृन्दारकौसुरश्रेष्ठैगिरि
 मेघौबलाहकौ ॥ ३४ ॥ पिञ्जेनासिकताकर्णभूषाकन्याचबालिका । शि
 वमल्यावकःकह्लेरश्चिभट्टारकःसुरे ॥ ३५ ॥ भूमिकारचनायांचमू
 र्त्त्यंतरपरग्रहे । मधुकोवह्निभेदेचवर्हिचन्द्रेचमेचकः ॥ ३६ ॥ हार
 भेदेमाणवकोक्तालेकुपरूपेवटौ । मयूरकोपामार्गेचहंसभेदेपिमल्लिका

॥ ३७ ॥ युतकं वस्त्रभेदे च यौतुके संशयेऽपि च । यमकं संयमेश्चालंका
 रेयमजेऽत्रिषु ॥ ३८ ॥ याज्ञिको याजके दर्भे बिले रेकरुचौ पुमान् । रक्ता
 दृष्टरजः कन्या कच्छपूर्णं नृपूणिमाः ॥ ३९ ॥ नीलवस्त्रेऽक्षितारयां लो
 चको निर्मिती तौ त्रिषु । नगरीशाखयोर्लंका करिण्या मपि बन्धकी ॥ ४० ॥
 गुरवनाथे गुरुजे जिने विघ्ने विनायकः । वृषां कौशिवमह्मनां तौ वञ्चकौ धू
 र्जफेरवौ ॥ ४१ ॥ वैदेहको वाणिजके वैश्यायामपि शूद्रजे । वैलक्ष्या
 कार्ययोः स्त्री वं व्यलीकं त्रिषु नागरे ॥ ४२ ॥ बाह्लो कंवाह्लिकन्धीरहिं गुना
 नी श्वदेशयोः । विपाकः परिणामेऽपि तिलकोऽपि विशेषकः ॥ ४३ ॥ शं
 कुः कोलकसंख्यासु जलजन्त्रिषु दृश्यते । शिष्टुकः शिष्टुमारेऽपि शुकं
 ग्रन्थि शिरीषयोः ॥ ४४ ॥ स्त्री वैरावणपात्रेनावचापि शतपर्विका । श
 र्कश्चूर्णेऽपि शूकस्तु स्यादनुक्रोशश्च शूङ्गयोः ॥ ४५ ॥ शिला ङ्को विलेवेष्टे
 शुल्को यौतुकदानयोः । श्वा विदुश्चौ च शक्नौ मणौ खड्गे च सस्यकः
 ॥ ४६ ॥ शो धौ च शोधुपाने च सरकोऽथ जन्मनि । सूतकं पारदेऽप्यस्त्री
 सूचकौ खलकुक्कुरौ ॥ ४७ ॥ युग्मे संघाटिका कुट्टिन्याश्च गद्वेऽपि हारकाः
 । वाद्यभेदेऽङ्गुलः स्याद्वा तूष्णे च मदोत्कटे ॥ ४८ ॥ इतिकान्ताः ॥
 इन्दुलेखा गुडूचा च धीः सुखं स्वर्गं भस्वखं । गोमुखं लेपने वाद्यभाण्डे सर्पेऽपि
 दुर्मुखः ॥ ४९ ॥ विशिखं स्याच्चिष्टं लेपिन्युद्धः सान्निभमनोरमे । न
 खं शुकौ कररुहे कूर्मे पञ्चनखे गजे ॥ ५० ॥ आदौ प्रधाने प्रमुखं वैशा

चि० ३
 ना ३

वि० ३

ना ३

खोमंशमासयोः । काण्डेनाविशिखारथ्याविशाखाभेगुहेपुमान् ॥ ५१ ॥
 लेखोदेवेपिपंतौस्त्रीशिखाचूडाग्रयोरपि । शाखावेदविभागेपिसखामित्र
 सहाययोः ॥ ५२ ॥ सुमुखस्तार्क्ष्यपुत्रेचापवर्गस्त्यागमोक्षयोः । ॥ इ
 तिखान्ताः ॥ शरीरेपायप्रधानेष्वङ्गमुन्मूलिनीवृत्ति ॥ ५३ ॥ सं
 बोधनेऽङ्गाव्ययस्यादयोगोविधुरेपिच । शपथेष्यभिषंगःस्यादनंगःखे
 स्मरेपुमान् ॥ ५४ ॥ पूर्णत्वयन्नावभोगावायोगोव्यापृतावपि । जंगमैगि
 तयोरिङ्गेनाट्यईहामृगोवृके ॥ ५५ ॥ फलंपूगस्यचोद्देगमुत्सर्गान्याय
 दानयोः । सामान्येषुपरगस्तुग्रस्तार्कौद्वास्त्वदुर्नये ॥ ५६ ॥ हस्तच्छे
 दैतुसस्यानांकटभंगोनृपात्यये । कथाप्रसंगोवातूलेविषवैद्येपिवाच्यव
 त् ॥ ५७ ॥ देशेकलिङ्गेधूम्याटेकपिङ्गःकौटजेफले । त्रिषुदक्षेविद
 ग्धेवखड्गेनिस्त्रिंशगण्डकौ ॥ ५८ ॥ सर्गेवज्रेचरश्मौचबलीवर्द्धचंगैःपु
 मान् । स्त्रीबाणरेहिणीदृग्दिग्वाग्भूमिष्वप्सुभूमिच ॥ ५९ ॥ वैधव्येन्यप
 नाशेचछत्रभंगःप्रकीर्तितः । अश्वगन्धापितुरगीतुङ्गैःपुन्नागसोच्छ्रयौ
 ॥ ६० ॥ दीर्घाश्वगःस्यादुष्टेपिनिषंगःसंगतूणयोः । नागःश्रेष्ठेभसर्पेषु
 क्लीवंसीसकरङ्गयोः ॥ ६१ ॥ वृक्षेस्यात्पुंसिपुन्नागःपतंगःशलभेरवौ ।
 काकोदुम्बरिकायांस्त्रीफलुस्त्रिषुनिरर्थके ॥ ६२ ॥ पालनेभ्यवहारेचनि
 र्वेशेपण्ययोषिता । भोगःसुखेधनेचाहेःशरीरफणयोरपि ॥ ६३ ॥ भ
 गं वैरग्ययोनोच्छाज्ञानैश्चर्येषुचेष्यते । तरङ्गभेदयोर्भङ्गेभङ्गासस्येशणा

॥ ४९ ॥

ह्वये ॥ ६४ ॥ एकदेशंशयोर्भागोभृङ्गोधूम्याटकेपिच । भुजङ्गोभुजगे
 विङ्गोभुजगे ॥ ६५ ॥ मृगोन्विष्टोचमार्गस्तुमासान्वेषणवर्त्मसु
 । योगश्चारेऽपूर्वलाभेस्तुचेविश्रम्भघातिनि ॥ ६६ ॥ उपायेसङ्गतौध्या
 नौषधसन्नाहयुक्तिषु । नृत्येरणेखलेरणेरंगःस्त्रीवेचपुण्यपि ॥ ६७ ॥ र
 गःस्त्रोशादिकेरतेमात्सर्व्यलोहितादिषु । चक्रेरथांगंकोकेनारक्ताङ्गोम
 ङ्गलेपिच ॥ ६८ ॥ व्यक्तेसांख्योदितेलिङ्गस्थाणौशेफसिलक्षणे । पुंस्त्वा
 दौचवरंगन्तुगुडत्वचिगजेपुमान् ॥ ६९ ॥ बलुम्बुगेपिवेगस्तुमहाका
 लफलेपिच । जलोक्षेपेसमुत्सर्गेश्चमुत्कर्षचिह्नयोः ॥ ७० ॥ शा
 ङ्गधनुर्विष्णुधनुःसम्भोगोरतभोगयोः । ॥ इतिगान्ताः ॥ ओघःस्या
 द्रुतनृत्येचकाचिघोकाचनोटूरु ॥ ७१ ॥ निदाघौस्वेदतापौचप्रतिघो
 रोषघातयोः । परिघोयोगभेदेपिमेघोवारिदमुस्तयोः ॥ ७२ ॥ महा
 र्धस्तुमहामूलेपुंसिनावकपक्षिणि । पृक्कायांस्त्रीलघुःस्त्रीवंशीघ्रेकृष्णा
 गुरुण्यपि ॥ ७३ ॥ इतिगान्ताः ॥ प्रतिमापूजयोरर्चाक्रौचःपक्ष्यद्वि
 भेदयोः । कूर्चमस्त्रीभुवोर्मध्येश्मश्रुकैतवयोरपि ॥ ७४ ॥ इभ्यांस्त्रीगु
 रूपुत्रेनाकेशेष्पुष्कब्रशोकचः । देशभेदेपिकांचीस्यादथस्यासकतर्कयोः
 ॥ ७५ ॥ चर्चिकायां च चर्चास्यात्वक्स्त्रीचर्मगुडत्वचाः । वामनेपामरे
 नीचोनमुचिर्दितिजेस्मरे ॥ ७६ ॥ मरीचिर्मुनिभेदेपिचैरवह्नीमलिस्तु
 चै । ककुलेपिचमारीचोमोचाशाल्मलिरंभयोः ॥ ७७ ॥ कुकुरेरतना

 चि० ३
 ना ३

चि० ३
ना ३

रीचः शोत्कारे वरयोषितां । केतुग्रहे तु विकचो नीचिः सुखतरङ्गयोः
॥ ७८ ॥ स्वल्पेपिसारिकायां च वचा ग्रीष्मानलौ शुची । सुची नृत्य
प्रभेदे च व्यधनी शिखयोरपि ॥ ७९ ॥ इति चान्ताः ॥ वारही चीरि
का कच्छा कच्छोऽनूपेद्रुमांतरे । पिच्छा स्त्री भक्तमण्डेपिलांगूलेपिच्छ
मस्त्रियां ॥ ८० ॥ इति चान्ताः ॥ पद्मधन्वंतरी चाञ्जा वण्डजः खगमी
नयोः । निचुलेप्यंबुजोऽजस्तु ब्रह्मविष्णुस्मरेष्वपि ॥ ८१ ॥ खनौ सु
रगृहे गज्जा गुप्ते पटह कृष्णले । जघन्यजो नुजे शूद्रे जलजं शंखपद्मयोः
॥ ८२ ॥ स्यादंगजः स्मरे केशेषु चैव तेन पुंसकं । उत्साहकार्तिका बूजैर्जा
कं वा जो देशे शङ्खयोः ॥ ८३ ॥ नखे करंजे करजः कुञ्जो न्युञ्जो द्रुमान
रे । चिह्नशेषपताका सुखद्वाङ्गेष्वपि ध्वजो स्त्रियां ॥ ८४ ॥ नीरजं कमले
कुष्ठेपि ज्वाहिं सा हरिद्रयोः । भारद्वाजो गुणेः पुत्रे व्याघ्राटाख्ये च पक्षिणि
॥ ८५ ॥ बुधैः ख्याते भारद्वाजो द्रोणाचार्ये मुनावपि । भृङ्गरजः खगौष
ध्यालंघने मुनिभेषजं ॥ ८६ ॥ अगस्त्ये च हरीतक्यां रुजा स्याद्दोगभ
ङ्गयोः । गुल्मेपि वनजो बीजं रेतस्तत्कार्यहेतुषु ॥ ८७ ॥ व्याजः शाळी
ऽपदेशे च स्वेदरक्तात्मजाः स्वजाः । निसर्गसहजः पुंसि सहेत्येवाच्यलि
ङ्गकः ॥ ८८ ॥ सन्नद्धसंभृतौ सज्जौ हिमजा पार्वतीशची । ॥ इति जा
न्ताः ॥ अशस्त्रिषु जडे मुखे कृतज्ञः कुक्कुरेपि च ॥ ८९ ॥ सञ्ज्ञासूर्य
प्रियायां च सर्वज्ञः शङ्करे जिने ॥ इति चान्ताः ॥ अरिष्टं सूतिकागारेन

क्रैपिचपुमं स्वयं ॥ ९० ॥ काकेनिम्बेवलम्बुनेगर्भेकूपेखलेऽवटः । अ
 न्यर्थक्षोभयोरदृष्टः कृताविष्टं प्रियेचिषु ॥ ९१ ॥ केशटः शेषकेविष्टो
 कृपोटमुदरेजले । पुंश्चलेकुण्डकीटः स्याज्ज्वारश्चबाह्याणीमुते ॥ ९२ ॥
 सपथेचक्रियाकारेकिलिंजशरयोः कटः । कोटिः संख्यापिकरटोवाद्य
 भाण्डकुविप्रयोः ॥ ९३ ॥ कुञ्जरेकर्कटोऽशौकृष्टिः कर्षेबुधेपुमान् ॥
 अप्रियेपिकटुः कुम्भेकुटोनाभवनेद्ययोः ॥ ९४ ॥ सुरयास्त्रीकीकटस्तु
 निस्त्रेदेशेमितम्पचे । खेटः सिंघाणकेहोनेगृष्टिर्धनैषधीभिदोः ॥ ९५ ॥
 स्तूकरेपुंसिचृष्टिः स्यात्स्पृष्टार्घ्यणयोः स्त्रियाम् । घोरयातुवदरेपूगेदेहं
 शेवर्णनेचटुः ॥ ९६ ॥ निम्बासेदशनेच्छिष्टश्चुम्बेदन्तच्छिदेपिच ।
 परिमाणमुदेर्दिष्टिर्दिष्टः कालोपदिष्टयोः ॥ ९७ ॥ धारटौचातक
 ह्यौकपाटेपिचनिष्कटः । कोटरेष्यथपटुः स्यात्फलकेन्दपशास
 ने ॥ ९८ ॥ प्रत्याख्यातेप्रेषितेचप्रतिशिष्टंचिलिङ्गकं । पर्कटीस्तृष्टवृ
 क्षेचपूगादेश्वनवेफले ॥ ९९ ॥ बटीचिषुगुणेपुंसिन्यग्राधेचकपर्दके
 । बर्वट्यौब्रीहिभिद्वेष्येनटोभरतकामुकौ ॥ १०० ॥ मोरटङ्गेनवेक्षी
 रेऽकोटपुष्पेषुमूलयोः । स्निष्टंस्नानेकुवचनेमर्कटीष्कृशिव्यपि ॥ १०१ ॥
 लाटोष्पुकेचदेशेचव्युष्टंकल्पेचिषूषिते । पथिवास्तुनिवाटः स्याद्विकटंवि
 कृतंवृहत् ॥ १०२ ॥ बर्कटः कटाक्षेचस्त्रीणांस्तननखक्षते । भद्र
 प्रेषणयोर्विष्टिर्वर्णटौकामिगायनौ ॥ १०३ ॥ विटोद्विलम्बशेषिजेमू

त्रि० ३
 ना ३

चि० ३
ना ३

धिकेखदिरेपिच । प्राचक्ष्माहेश्रुतिकठः प्रायश्चित्तभुजङ्गयोः ॥ १०४ ॥ स्फु
टिः स्फोटो च कर्कट्यां हृष्टः प्रतिहतेपिच । ॥ इतिठान्नाः ॥ वैश्यादि
जन्मजेऽम्बुष्ठः पाठायूथिकयोः स्त्रियां ॥ १०५ ॥ काष्ठाकालेपिकोष्ठस्तु
स्वकीयेऽथस्तुकध्वनौ । ग्रीवादेशेपिकण्ठः स्यात्कुष्ठरेगौषधीभिदोः
॥ १०६ ॥ दान्यूहेकालकण्ठः स्याच्छिवखञ्जनयोरपि । ज्येष्ठेमासि
चवृद्धे च ज्येष्ठा च गृह्णोधाधिका ॥ १०७ ॥ अस्तुलोण्यादन्तशठानाज
म्बीरकपितृयोः । प्रकोष्ठौवाङ्गुहोसौवरिष्ठमरिचेपिच ॥ १०८ ॥
तामेचारुतरेचाथमध्यस्थखलयोः शठः । शोठोऽलसेचमूर्खेचसूत्र
कण्ठोद्विजन्मनि ॥ १०९ ॥ कपोतविहगेपिस्थान्पृष्ठ्याचप्रसभेहठः
॥ इतिठान्नाः ॥ प्राण्यंगकोषयोरण्डकुष्माण्डौफलभिद्गणौ ॥ ११० ॥
कुण्डंषातोऽथ्योर्ज्जारजेनाकुण्डीकमण्डलौ । सिंहेतौस्त्रीविषेष्ट्वेडः प
शौक्रोडोननोरसि ॥ १११ ॥ षण्डोस्त्रीसकलेनेष्टुविकारमणिदोष
योः । गण्डः कपोलेपिठकेश्रेष्ठगण्डकयोः पुमान् ॥ ११२ ॥ चण्डोष
धिः खरश्चण्डोदण्डोसैन्यार्कपार्श्वगौ । व्यथाकृपाचपीडेदेपाण्डुः कुन्ती
पतौसिते ॥ ११३ ॥ पिण्डः सांद्रेगृह्णांशेज्जपण्डः शण्डेमनौस्त्रियां । स
न्वेशस्तेप्रकाण्डोऽस्त्रीवरण्डोवदनामये ॥ ११४ ॥ समूहेचान्तरवे
द्यामण्डः स्यात्सारपिच्छयोः । एरण्डेमस्तुनिक्लीवेमार्तण्डौखगदंष्ट्र
णौ ॥ ११५ ॥ रण्डौदैत्याक्षरेमुण्डोमूर्ध्निस्त्रीमुण्डितेचिषु । रण्डास्यादि

धवौषध्यार्वितगडाशाकमिद्यपि ॥ ११६ ॥ शिखण्डौतुशिखावर्हेऽम्बु
 गडाकरिकरः सुरा ॥ इति डान्ताः ॥ अषाढे ब्रतिनांदण्डे मासे मलय
 यवते ॥ ११७ ॥ विचेष्टवालिशैर्मूढैरणस्याहीप्तिदेशयोः । पण्डकं
 चुकिनैशरणैः समूढः पुञ्जिते नवे ॥ ११८ ॥ भुग्ने नुपप्लुते प्येष वाच्यलि
 ङ्ग उदीर्यते । ॥ इति डान्ताः ॥ अरुणे भास्करे सूते मञ्जिष्ठा निवि
 षारुणा ॥ ११९ ॥ त्रिष्वारक्ते व्याकुले यस्मिन् क्षेत्री ह्यन्तरे प्यणुः । कील
 प्राग्याग्रि सीमा सुस्यादाणि वदणिर्दयोः ॥ १२० ॥ अभीक्ष्णं तु भृशे नि
 न्ये स्यादिन्द्राणीन्द्रयोषिति । स्त्री बन्धे सिन्धुवारे च चक्षुर्दर्शनमोक्षणं
 ॥ १२१ ॥ उन्मूलने प्युद्धरणमुज्ज्वलं दक्षे पिनातपे । स्यात्साधने गीत नृत्य
 भेदे कायस्य कर्मणि ॥ १२२ ॥ करणं पुंसि संकीर्णं कल्याणं काञ्चनेऽम्बुमे ।
 कृष्णो वर्णश्च रौप्यसे कृष्णं मरिचलो हयोः ॥ १२३ ॥ पिप्पली द्रौपदी
 कृष्णा हस्तसूत्रेऽपि कङ्कणं । श्रुतिरधेययोः कर्णः पिप्पल्यां जीरके कणा
 ॥ १२४ ॥ कोणोऽश्रौवाद्यलगुडे बध्ने तौ चकारणं । ग्रहणं स्त्रीकृतौ ह
 स्ते गुणः स्याद्रज्जुसूत्रयोः ॥ १२५ ॥ अङ्गुष्ठानामि कोन्माने गोकर्णोऽ
 ह्यैः मृगेऽपि च । नासिकाघ्रातयोर्घ्राणं पूर्णं गन्धयुतावपि ॥ १२६ ॥ वेदांशे व
 ह्नुवां दौ च बध्ने पादेऽपि चास्त्रियां । चरणस्त्रीर्णपण्यस्तु खर्जूरपिचुमर्दयोः
 ॥ १२७ ॥ जेतरोन्द्रेर्जुने जिह्वुर्भूषिः कठिनपूगयोः । तरुणः कुञ्ज
 पुष्पेऽपि त्राणं रक्षितरक्षयोः ॥ १२८ ॥ दुर्बर्णं रजतेऽपि स्याद्रौणेऽलिः क

वि० ३
ना ३

वि० ३
ना ३

च्छपोदुशी । द्युमणौतरणिः पुसिकुमारी नौकयोः स्त्रियां ॥ १२७ ॥ का
छागारैबुवाहिन्यां शैलसन्धौ च योषिति । द्रोणी न स्त्रीमानभेदे द्रोणः का
केकपीपतौ ॥ १३० ॥ दक्षिणादिशिदाने च दक्षिणः सरलेपि च । अ
सती स्याद्धर्षणी च धर्षणानि कृतौ रते ॥ १३१ ॥ बुद्धमन्त्रेनाडिकायां धा
रणार्थं च मञ्जने । निर्वाणं निर्वृते मोक्षे प्रघणोऽस्त्रगृहं शयोः ॥ १३२ ॥
बोलेवाते बले प्राणः पूर्णो पुम्भूम्नि चासुषु । पर्णपक्षे च पत्रे च प्रोक्षणे च
ने बधे ॥ १३३ ॥ ग्रन्थे कार्पापणे चास्त्रीपुण्यमनवे चिषु । पार्छिः पादे
व्यूहपृष्ठे वाणी व्यूतिश्च भारती ॥ १३४ ॥ मन्त्राक्षवेदविप्रौ चेक्षीवन्नात्रा
ह्मणे दिजे । लिंगाग्रेऽलिंजरे मौक्तिकादौ स्त्रीषु स योर्मणिः ॥ १३५ ॥
अजागलस्थले चापिमस्तु शौमृदुकर्कशौ । निश्मश्रुपुरुषाङ्गि शौमत्कुणा
वथरे हिणी ॥ १३६ ॥ नक्षत्रे रेहितायां चरणः कृणनयुद्धयोः । लक्ष्म
णासारसोदाशरथिः श्रीमांश्च लक्ष्मणः ॥ १३७ ॥ छागेपिलंबकर्णः स्या
द्वेणुर्वेशेन्द्रपांतरे । वाणाभिरण्ड्यां शरे वाणो वृष्टिर्यादवमेवयोः ॥ १३८ ॥
कर्णे श्रुतौ च अवशं शरणं मारणे पि च । श्रेणिः पङ्क्तौ सेकपात्रे न स्त्रीवन्का
रुसंहतौ ॥ १३९ ॥ कर्षमासंचतुष्के च शणः शोणो न देऽरुणे । य
क्षेत्राणं यवाग्वंस्त्री श्रीपर्णगणिकारिका ॥ १४० ॥ पद्मञ्च अमणाभिश्च
क्यां मुण्डीर्या च दृश्यते । सुवर्णमानभेदे च स्थूणा शूर्मी च दारुच ॥ १४१ ॥
स्याणूश्च कुशिवैविष्णौ सुप्रेणः करमर्हके । कपिवैद्ये चाथ हतौ हरणं यौत

केपिच ॥ १४२ ॥ इतिगताः ॥ मोक्षः सुधायज्ञशेषोऽयाचितंवारिचामृतं
 १ अमृतानुगुडूचीस्याद्धरीतक्यामलक्यपि ॥ १४३ ॥ शेषेविष्णावनन्ताना
 गुडूचीदूर्वयोः स्त्रियां । क्लीवं खेचिष्वनवधावश्मंतं मरणेऽप्नुमे ॥ १४४ ॥
 चुह्यांच पूर्णिमाभेदेऽनुमतिः संमतावपि । स्वरूपेऽनंविनाशे नानस्त्रीशे
 षेऽतिकेचिषु ॥ १४५ ॥ गतेज्ञातेष्ववसितमर्वन्नावश्चकुत्सितौ । अर्वतीकु
 म्भदास्याच्चाथार्दितम्पार्थिते हते ॥ १४६ ॥ क्षिप्तात्रिभेदयोरस्तः स्याद्भ्रा
 जेष्वपि वाक्षतं । कृषावत्येष्वनृतमासकृतिर्जातिरूपयोः ॥ १४७ ॥
 आप्रौ लब्धचित्तौ दैर्घ्यभाविकालेपि चायतिः । आचितः शकटोन्मेयेष्या
 वर्तन्निन्ननेपिच ॥ १४८ ॥ आयस्तस्तेजितेक्षिप्तेऽथाख्यातं तिडिभा
 षिते । भंशेतदात्वेचापात आहतं गुणिते हते ॥ १४९ ॥ मृषोक्तेचाथद
 ग्धेस्यादुषितं स्थितवत्यपि । व्यसनार्त्ते चोपरक्त उदितम्पोक्त उद्गते
 ॥ १५० ॥ स्याद्धुस्करेपि चोन्मत्तः क्षिप्तेमृष्टेपि चोद्धतं । उत्तमं मुष्कमां
 सेपिवह्युत्पातेषु पाहितः ॥ १५१ ॥ उदास्थितश्चरेदाः स्थेस्यादृतिः सु
 तिरक्षयोः । ऋतमुच्छशिले सत्ये एतावागतकर्तु रै ॥ १५२ ॥ ऐरव
 तानागरङ्गेप्यथकांतिद्युतोच्छयोः । किरतौ स्तेच्छभूनिमैकांतस्तुप्रियरम्य
 योः ॥ १५३ ॥ केतुर्ग्रहेत्यातविह्वेकलितं विदितात्ययोः । कपोतः पक्षि
 मात्रेपि गुप्तरक्षितगूढयोः ॥ १५४ ॥ गतिर्यात्रादृशोपायः शण्डः सू
 र्यश्च गोपतिः । गृहीसञ्जीवगृहपतिर्गीतं शब्दितगानयोः ॥ १५५ ॥ ग

वि० ३
 ना ३

वि०३
ना ३

जितं स निते लोभग्रस्तं वाग्भेदभुक्तयोः । चर्मखत्तौ नदीरभोजातं व्यक्तौ ध
जन्मसु ॥ १५६ ॥ सूर्यावर्तेऽपि जामातानावाते पिष्टपेजगत् । जाति
मृदसि मालत्यां चुम्ब्या ज्ञाती फले कुले ॥ १५७ ॥ व्याप्तविस्तृतवाद्येषु
ततं तिक्तं सुगन्धपि । चापे तृणत्वे तृणतातातः पिचनुकंपयोः ॥ १५८ ॥
दुर्गतिर्न रकेनैस्ते दुर्जातं व्यसने पिच । दिवा भीत उलूके स्यात्कुम्भिले कु
मुदा करे ॥ १५९ ॥ विस्तृष्टेरक्षिते दत्तं द्रुतं शीघ्र विलीनयोः । दशने
शैलशृङ्गे च दन्तः स्यादौषधौ स्त्रियां ॥ १६० ॥ दिती खण्ड नदैत्या म्बधृति
मृष्टौ क्रातावपि । रशौ च धातुर्निर्वाणे सुस्थितत्वे च निर्वृतिः ॥ १६१ ॥ अ
म्बाध्याये कुरूपे च प्रत्युक्तौ स्त्री निरकृतिः । जम्बां स्त्री नानदीकान्तः सि
न्धुवारे जलाधिषु ॥ १६२ ॥ निमित्तं हेतुचिह्ना गन्तु देवादेश पर्वसु ।
प्रसूतः कुञ्जिते पाणौ जंघायां स्त्री गते चिषु ॥ १६३ ॥ प्रकृतिर्गुणसाम्ये स्यात्
स्वभावामात्ययोरपि । प्रतीकारे प्रतिकृतिः प्रतिविम्बेऽथ पद्धतिः ॥ १६४ ॥
पङ्क्तौ मार्गे पिपूतं तु पवित्रे वज्रलीकृते । श्रेणिर्दश च पंक्तिः स्यात्प्रसूति
जन्म तो कयोः ॥ १६५ ॥ प्रतिपत्तिश्चिन्त्यवृत्तिः प्राप्तिः प्रागल्भ्यगौरवे ।
पारवती गोपगीति लवली फलयोरपि ॥ १६६ ॥ पलितङ्क र्दमे पि स्याद्वि
धौ भूपे प्रजापतिः । शक्ते निवारणे तृप्ता पर्याप्तस्याद्यथेप्सिते ॥ १६७ ॥
प्रेतामृते प्राणिभेदे पितृसन्ध्याते च्छुपक्षिणोः । स्त्री वम्बिन्दौ पृषनैशे पृष
तोप्यनयोर्नरि ॥ १६८ ॥ खातादौ पूरिते पूर्त्तपातो भ्रंशे च रक्षिते । प्रेषि

तेपिप्रतिष्ठिप्रंप्रतीतः सादरेपिच ॥ १६९ ॥ सुतः स्वरैचाभियुक्तहे
 तौ चप्रार्थितौ समौ । दिष्टेपिचप्रतिहतः पिण्डितंगुणितेघने ॥ १७० ॥
 प्राप्तेयतेपरिगतं प्रपातौ भृगुनिर्भरैः । लोकायतेकच्छपेचपञ्चगुप्तः स्मृ
 तौ बुधैः ॥ १७१ ॥ लब्धेसमञ्जसेप्राप्तं पङ्क्तिर्गौरवपाकयोः । पारिजातो
 देवतैर्मन्दारैः पारिजातके ॥ १७२ ॥ वृत्तिर्वार्त्ताप्रवाहेषु प्रवृत्तिरथघा
 ठके । पानेचपीतिः शक्तेतुष्टोऽक्षितं निहतेऽपिच ॥ १७३ ॥ रामानुजेना
 द्यग्रास्त्रैदौष्मणौ भरतानटे । जिनेपूज्येचभगवान्भोगवान्नाट्यगानयोः
 ॥ १७४ ॥ सेवाविभागयोर्भक्तिर्मवान्युष्मत्सदर्थयोः । पक्षिण्यावाचिवृ
 त्तौ चभारतीभारतंपुनः ॥ १७५ ॥ जम्बुद्वीपेव्यासकृतौ भूतिर्भरणमू
 ल्ययोः । कुड्यभेदनयोर्भित्तिर्भास्वनौ स्तूर्यभास्करौ ॥ १७६ ॥ पृथि
 वीजननीगोविब्रह्माण्याद्याश्चमातरः । मूर्द्धाभिषिक्तोऽमात्येपिमुक्तौ
 निर्वृतमोचितौ ॥ १७७ ॥ मूर्त्तस्यात्रिषु मूर्क्खलेकाचनेमूर्त्तिमत्यपि ।
 मजिरिच्छाप्यथयतिः पाठकेदेमुनौ पुमान् ॥ १७८ ॥ न्याययोजनयो
 र्युक्तिः पाश्यध्वीयादसांपती । रेवतीहलिपत्न्याम्भेस्मरपत्न्याश्चरेवतिः
 ॥ १७९ ॥ रिक्तं वनेऽपिरीतिलुलोहकिट्टारकूटयोः । लोहितं मृजु
 शक्रास्त्रैरक्तेनामृगमीनयोः ॥ १८० ॥ शैलभेदे सुवर्णलौशङ्करेपि
 चरैवतः । स्वर्णाभ्यक्तेपिरसितंकल्हरीपुष्पयोर्ध्वजा ॥ १८१ ॥ वर्तुला
 धीतयोर्वृत्तं वर्त्तकुशलनीरुजोः । वासेपिवसतिर्वृक्षमात्रेपिचवनस्पतिः

वि० ३
 ना ३

वि०३

ना ३

॥ १८२ ॥ वर्तनेविवृतौवृत्तिर्वर्तिर्दीपदशास्त्रपि । लाभसम्बन्धयोर्व्या
 प्रिविम्बस्ताविधवापिच ॥ १८३ ॥ केदेविनाशेविच्छिन्निर्विगतौवीत
 निष्प्रभौ । असारश्चेतयोर्वीतंवीतमङ्कुशकर्मणि ॥ १८४ ॥ अभ्युद्य
 तेविकसितेचेष्टितेचविजृम्भितं । विवृतौशेगिबीभक्षौवित्तंख्यातेधनेऽपि
 च ॥ १८५ ॥ दृढेपिव्यायतंशुक्तिर्मुक्तास्फोटाश्चलक्ष्मणोः । अस्त्रभेदे
 पिशक्तिःस्याच्छान्तिःस्यान्मङ्गलेसमे ॥ १८६ ॥ वेतसेपिचशीतोना
 शुक्लम्यूतासुनिष्ठुरम् । शितिर्भूर्जेसितेकृच्छेऽश्रीमनौतिलकेष्वरौ
 ॥ १८७ ॥ ब्रह्मशक्रौशतधृतीवार्त्तायांश्रवणेश्रुतिः । दुर्बलेनिशिते
 स्थातंशितशतावधोवचः ॥ १८८ ॥ सरस्वतीसरिद्रौश्वसूतोव
 द्दिनिपारदे । स्मृतिःस्याद्धर्मशास्त्रेऽपिप्रवाहेपिचसंस्तुतिः ॥ १८९ ॥
 बनेसभायांसमितिस्तिमितौक्लिन्ननिम्बलौ । स्थपतिःकंचुकीकारभेदेगी
 ष्यतिजागृह्णत् ॥ १९० ॥ सम्बन्धेपिचसम्बन्धिर्मर्यादायामपिस्थितिः ।
 सीतालाङ्गलरेखास्यात्त्रयोमगङ्गाचजानकी ॥ १९१ ॥ सुन्दतंकुशले
 सत्येसुदेहगौश्वसुवता । शर्करापिसिताऽथोर्द्ध्वसत्यतिशेपिचस्थितिः
 ॥ १९२ ॥ सतीकात्यायनोसाध्व्योःसंघातो नरकेचये । हरीतकीहैमव
 तीगौरीशुक्लवचापिच ॥ १९३ ॥ स्त्रीहरिद्विशिवर्णेनादूर्वापिहरि
 तामता ॥ ॥ इतितान्ताः ॥ अतिथिःकुशपुत्रेपिहरीतक्यपिचाव्यथा
 ॥ १९४ ॥ अपेक्षालम्बनश्चास्यास्यादर्थाविषयेपिच । भटेपुंस्यप्रति

रथंयात्रामङ्गलसन्निव ॥ १९५ ॥ उन्माथः कूटयन्त्रेपिकुथः कम्बलवर्हि
 षेः । काशेष्टुतेचक्षवथुर्ग्रन्थोदाचिंशदक्षरी ॥ १९६ ॥ धनञ्चग्रन्थ
 नाचापितोर्थेनूपाययोगयोः । कट्यंशघोणयोः प्रोथोवीथीपङ्क्तौगृहंश
 के ॥ १९७ ॥ वानप्रस्थोमधूकेपिस्थातृतीयेपिचाश्रमे । काकोल्यामल
 कीबाह्योवयस्यातरुणेचिषु ॥ १९८ ॥ सूर्यमन्यानयोर्मन्यः सा
 नारेप्यथमन्मथः । कपित्थेकामदेवेपिरथः पौरुषदेहयोः ॥ १९९ ॥
 पुंसिस्त्रियां च षड्ग्रन्थः करञ्जवचयोः क्रमात् । सिद्धार्थः सर्वपेबृद्धे संस्था
 स्थितिर्विनाशयोः ॥ २०० ॥ संस्थासमाप्तिः क्रतुषुवरूथो निजरष्टकः ।
 सिक्थोभक्तपुलाकेनामधूर्च्छिष्टेनपुंसकम् ॥ २०१ ॥ ॥ इतिथानाः ॥
 अष्टापदंशरिफलेस्तुवर्णस्त्रीपशौपुमान् । वामनेभ्यांस्त्रियांस्त्रीवंकैयूरे
 नाङ्गदः कपौ ॥ २०२ ॥ अर्बुदोरुजिसंख्यायामामोदोगन्धर्षयोः ।
 रक्षस्येष्टादुपनिषत्समोपेमदनेऽपिच ॥ २०३ ॥ कन्दोऽस्त्रीश्रूणेमू
 लेरजलिङ्गविघाणयोः । स्त्रीककुत्कटुकन्दस्तुष्टुज्ज्वेररसेनयोः
 ॥ २०४ ॥ स्त्रीगम्भाय्यांस्त्रीवमञ्जेदिग्रागेकुमुदः कपौ । पुष्पेस्त्रीवभ्रमौ
 कुन्दः क्षोदोरजसिपेषणे ॥ २०५ ॥ शिवजूटेवरटेऽपिकपर्दीऽथाम
 योगदः । विष्णोर्भातरिचास्त्रेस्त्रीपलाशेरुतिच्छदः ॥ २०६ ॥ देशेज
 नेजनपदोनिषादौम्बपचस्वरौ । वाक्येष्टेपदेशेऽपिपदम्पादस्तुनद
 योः ॥ २०७ ॥ मूलेप्रत्यन्तशैलेचप्रमादस्त्वनुरोधने । स्वच्छेकाव्यगु

वि० ३
 ना ३

चि० ३
ना ३

शेवाथ प्रतिपत्तिथिसम्बिदोः ॥ २०८ ॥ विपु उज्जाताचविंदुःस्यामन्दौ
स्त्रैरशनैश्चरै । हस्तिभेदश्चाथमदःस्यात्कस्तुरीभदानयोः ॥ २०९ ॥
गर्बेष्पुत्रेऽथमाकंद्यामलक्यां नम्रपादपे । मर्यादाधारणासीमोम
हानादोगजेऽपि च ॥ २१० ॥ मेनादास्तु त्रयम्हागमाज्जोरकशिख
शिडनः । विशदः पाण्डुरेव्यक्तेशारदोजलदेऽपि च ॥ २११ ॥ स्त्रियाश्च
शारदीतोयपि प्यली सप्तपर्णयोः । सम्बित्सङ्केतकेपि स्यात्समर्यादोऽ
निकेस्थिरे ॥ २१२ ॥ व्यंजने स्तूपकारे च स्तूदः स्तूपवद्विद्यते । घर्मस्ते
दनयोः स्वेदः संपल्लक्ष्यां समुच्चये ॥ २१३ ॥ इति दान्ताः ॥ खण्डे
नासमभागेऽर्द्धमवधिः सीमकालयोः । आविद्धं प्रवृत्तं वक्रमानद्धं वा
द्यवद्धयोः ॥ २१४ ॥ असङ्कारेऽपि चावद्धः प्रत्याशाप्याधिरुच्यते ।
कुटुम्बव्यापृते धर्मचिन्तायां च विशेषणे ॥ २१५ ॥ उपाधिरुग्रगन्धेतु
वचाश्चेव यमानिके । उपलब्धिर्मतिप्राप्तोर्नवद्धिः संपदि चोषधे ॥ २१६ ॥
रुहौ शिरः शून्यकाये कबन्धः क्लीबमन्तुनि । गोधातले निहाकायां गन्धो
गर्बबलेऽपि च ॥ २१७ ॥ दोग्धागोपे कवौ वत्सेदुग्धं क्षीरे प्रपूरिते । दि
ग्धं लिप्ते विषाक्ते च दुर्विधौ खलदुर्गतौ ॥ २१८ ॥ रेधो निरेधे नाशे च बुद्धौ
ज्ञाने जिने बुधे । निस्तेधदुःखयोर्वाधोरौ हि शेषे कवौ बुधः ॥ २१९ ॥ दैत्य
चैत्रवसन्तेषु क्रमभेदे च नामधुः । सिद्धं चित्ताभिसंक्षेपे निद्रायां चाथमा
गधी ॥ २२० ॥ पिप्पल्यायूथिकायां नालग्रे मगधजे त्रिषु । लघुनेऽति

विषायाश्च शृण्वामपिमहैषधम् ॥ २२१ ॥ सीतायोजनगन्धास्यात्कस्तू
 रीव्यासस्तूरपि । विधिर्ब्रह्मणिकालेचप्रकारेबेधनेबिधा ॥ २२२ ॥ पृक्का
 महिलाचवधूर्विश्रद्धेनुद्रष्टव्यविश्रद्धः । विश्रद्धंवाढार्थंशुद्धंविषुपूतकेव
 लयोः ॥ २२३ ॥ श्राद्धंनिवापेश्रद्धालौत्रिषुसाधुर्द्धनिन्यपि । स्कन्धः
 संघेऽपिसिद्धस्तुनित्यनिष्पन्ननादिषु ॥ २२४ ॥ सन्धिःपुमान्स्तु
 रुद्रायामेदेसंघट्टनेभगे । ॥ इतिधान्ताः ॥ कुलेख्यातेचाभिजनःस्याद
 धाकालवर्त्मनोः ॥ २२५ ॥ इतिवृत्तेऽवदानंस्यात्कर्मखण्डनयोरपि
 । अग्रजन्माग्रजेविप्रेस्यादन्नंभक्तमुक्तयोः ॥ २२६ ॥ विनीतेविप्रभेदेचा
 नूवानोऽर्थीविवाद्यापि । अन्नावसायीचाण्डालेमुनिभेदेचनापिते
 ॥ २२७ ॥ अश्वकुत्सितयोरर्वावज्जेविद्युतिचाशनिः । वर्णमात्रेविसर्गेचा
 भिनिष्ठानोऽथहैहये ॥ २२८ ॥ पार्थिवमेमयूरेनाअर्जुनस्त्रिषुपाण्डरे ।
 अर्जुनीगव्युषायाश्च शृङ्गवृश्चिकयोरली ॥ २२९ ॥ आत्मा मनेष्या
 कलनंविबन्धपरिसंख्ययोः । आवेशनंशिल्पगेहेभूतावेशेऽथर्गेदुके
 ॥ २३० ॥ विशेषेचोपदानंस्याच्चुह्यामुद्धानमुद्गमे । अगम्भीरेऽपिचो
 त्तानःशरभ्यासेष्युपासनम् ॥ २३१ ॥ स्यात्कात्यायन्यर्द्धबृद्धगौर्योर्वर
 रूचै नरि । शिरीषाम्रातकाश्चत्यगर्द्धभाण्डेकपीतनः ॥ २३२ ॥ चीरे
 ऽपिकौपीनमश्वपुत्रागेऽपिचकेसरी । कुलीनत्वेचगृह्येचकौलीनमथकंचु
 की ॥ २३३ ॥ स्यात्पत्नेनिर्मितेसर्पेक्षुपौक्षेदेचकल्पनम् । कामिनौखे

चि० ३
ना ३

चि०३ ण चन्द्रौ च कृतिनौ योग्यपण्डितौ ॥ २३४ ॥ काञ्चन कुहे म्निनागकेस
 ना ३ रेकाञ्चनीनिशा । धातुवाटरतेकांस्यकारेकारन्धमीनरि ॥ २३५ ॥ च
 र्विकाचिह्नदयितेखकामिन्यौ प्रकीर्त्यते । विषदिग्धपशेमं सेगञ्जनं ना
 रसेनके ॥ २३६ ॥ गहनंगह्वरेदः खेवनेऽथाम्बुदमुस्तयोः । घनः पुं
 सिघनं वाद्यं चर्मस्यात्फलकत्वचो ॥ २३७ ॥ चीनो वस्त्रबीहिभेदेचि
 ह्नं लक्ष्मपताकयोः । चक्रिणो विष्णुभुजगकुलालग्रामयाजिनः ॥ २३८ ॥
 कम्पेनाचलनं कम्पेचलनी वस्त्रघर्घरी । भूर्जे फलकपाणौ च चर्मथाल
 म्बुवेपुमान् ॥ २३९ ॥ निम्बेऽपि छर्दनं वांते जवने देशवेगिनिः । बु
 द्धेजिनोजित्वरेचजीवनं वर्तनं म्भसोः ॥ २४० ॥ श्रूरेदातरिचत्यागी
 ब्रतिशोचौ तपस्विनौ । तपनेनरकेभानौ विरलेऽल्पेक्षेत्रतनुः ॥ २४१ ॥
 क्रीडादौ देवनं नाऽक्षेद्विजन्मादन्तविप्रयोः । दानं गजमदेत्यागे खण्ड
 नेचक्षणेपिच ॥ २४२ ॥ दर्शनं वर्णमुकुरचक्षुः शस्त्रोपलब्धिषु । स्त्री
 दीर्घकोष्ठादुर्नामाऽर्शसिद्ध्युन्नं बलेधने ॥ २४३ ॥ धन्वामरैधन्वचापेधा
 वनंगतिशौचयोः । निर्भर्त्सनं खलीकाररक्तयोरथ नन्दनम् ॥ २४४ ॥
 देवाद्याने सुते पुंसि नग्राक्षपणवद्विनौ । श्रुतौ दृष्ट्या निशमनं खगंगापिन
 लिन्यथ ॥ २४५ ॥ ग्रन्थिप्रस्तावयोः पर्वविषुवत्प्रभृतिष्वपि । प्रतिमा
 नं प्रतिच्छाया गजदन्तान्नरलयोः ॥ २४६ ॥ पाकस्थाने कुलालस्य वाते
 च पवनः पुमान् । हरीतकीरक्षसी च पूतनाऽथ वदानके ॥ २४७ ॥ पा

ठीनोगुगुलुद्रौ च रक्षोवृक्षौ पलाशिनौ । फाल्गुनीमासि पार्थे च स्त्रीविद
 ग्धाचवाणिनी ॥ २४८ ॥ बर्द्धमानः प्रछभेदश्च रवैरगडविष्णुषु ।
 सेना नदी च वाहिन्यौ छेदे बृद्धौ च बर्द्धनम् ॥ २४९ ॥ भुवनम्पिष्टपे
 तोयेभिन्नद्वीर्णविशेषिते । जन्माश्रयस्त्वभवन्नभाजनं पाचयोग्ययोः
 ॥ २५० ॥ भृतिकाञ्चनयोर्मर्ममलिनं भूषितेऽसिते । मानं प्रमाणेनैतौ ल्ये च
 मीनो रश्यन्तरे भवे ॥ २५१ ॥ मदनाः सिक्थधूसूतनुभेदमनोभवाः
 । मुनिर्वाचं यमे बुद्धे कन्दस्वप्ना च मालिनी ॥ २५२ ॥ मातुलनी तु भङ्गायां
 मातृधातृस्त्रियामपि । रशौ युग्मे च मिथुनं विह्वली मधुसूदनौ ॥ २५३ ॥
 व्यापनं स्यान्निरसने कालक्षेपे च वर्तने । चतुःक्रोश्याञ्च योगे च योजनं
 स्यात्तुवाहने ॥ २५४ ॥ गतौ च यानं यो निरुत्पत्तिस्थाने भगे पि च । रस
 नंतु ध्वनौ स्वादे रसज्ञा रसयोः स्त्रियाम् ॥ २५५ ॥ यक्षे चन्द्रे च राजा स्या
 द्रक्तः कामी च रगिणौ । गोपि त्रेरे च नाकूटशाल्मलौरे च नः पुमान्
 ॥ २५६ ॥ निशाहरिद्रारजनी छेदे भूर्जं च लेखनम् । रशीनामुदयो
 लग्नं शक्तलज्जितयोस्त्रिषु ॥ २५७ ॥ योषिज्जिह्वा चललनालक्ष्यं
 नाम चिह्नयोः । रिक्ते विता न मुह्ये चे विलग्नं मध्यलग्नयोः ॥ २५८ ॥
 दैवानिष्टफलेश्चैतौ व्यसनं निष्फलोद्यमे । स्वतन्त्रता च व्युत्थानं वामनौ
 विष्णुदिगजौ ॥ २५९ ॥ खर्बसाथफलेष्मुष्के वानः स्यूते कटे गतौ ।
 वृषपर्वशिखे दैत्ये त्रेष्टनं मुकुटे गतौ ॥ २६० ॥ वेशकारेऽपि विषयी

त्रि० ३

ना ३

वि० ३
ना ३

कामिनिक्लीवमिन्द्रिये । वृक्षादनीस्यादद्यायांस्त्रियां चटुनिकेपमान्
॥ २६१ ॥ समालभ्येविभक्तेचविच्छिन्नंवाच्यलिङ्गकम् । लभ्येज्ञानेस्थि
तेविन्नंवेदनाज्ञानपीडयोः ॥ २६२ ॥ वर्तनीतर्कुपीठेऽपिस्त्रियांवर्तनव
र्त्मनोः । वनम्बाजम्बुकेव्याघ्रेविपन्नोहौविपद्गते ॥ २६३ ॥ दैवशंसिनि
मित्तेचशकुनंपुंसिपक्षिणि । चूडावान्मुकुटश्चापिशिखीमृङ्गारिशौचि
मौ ॥ २६४ ॥ क्रमुकश्चम्बवेशश्चपार्थिवोः श्वेतवाहनः । मयूरेभीष्मशङ्खौ
चशिखंज्यविहेठनम् ॥ २६५ ॥ विहिंसायांविडम्बेचयमेनासमनंबधे
। श्येनःशुक्लेपक्षिभेदेशकुनिःसौवलेखगे ॥ २६६ ॥ धान्यभेदेपुमान्
हिहायनःकुञ्जरेऽपिच । नासाधौसञ्जनंक्लृप्तौसाधनंसिद्धमेकयोः
॥ २६७ ॥ समानोदेहवायौचसंस्थानंमृत्युरूपयोः । सन्तानःसंततौदे
ववृक्षेचापत्यगोत्रयोः ॥ २६८ ॥ कृतौस्नानेचसवनंसरणेऽपिसमा
प्रनम् । स्यन्दनंश्रवणेऽनन्तेरथेतिनिशपादपे ॥ २६९ ॥ सुसंज्ञानेच
शयनेस्वप्नेऽथस्पर्शदानयोः । स्पर्शनंस्पर्शनेवातःसूत्रंपुष्पेफलपि
च ॥ २७० ॥ सेवनंसीवनोपान्त्योःशाश्वताजौसदातनौ । पुत्रेरेवौच
सूनुःस्यान्मातर्प्यपिकनीयसि ॥ २७१ ॥ सीमावार्तेस्थितौक्षेत्रेस्वामी
भर्तारिषण्मुखे । धूमवंशशरामर्त्याःसुपद्मानःप्रकीर्तिताः ॥ २७२ ॥
बनुर्हृद्विलासिन्यांकपोलावयवेऽपिच ॥ २७३ ॥ इतिनान्ताः ॥ सजलेम
हिषेऽनूपेऽवलेपःसङ्गवर्गयोः ॥ २७४ ॥ आक्षेपोभर्त्सनाकृष्ट्योरक

॥ ६५ ॥

ह्यैवेशकल्पने । तृणभिद्रुल्लिन्धुलुपंचंद्रेनास्तुडुपः सवे ॥ २७४ ॥ क
 ल्पः शस्त्रे विधौ न्याये सर्वं ते ब्रह्मणो दिते । धान्ये कुशेऽष्टमांशेऽहः कुत
 पश्चाद्गकम्बले ॥ २७५ ॥ गुणवृक्षेऽपि कूपो विदुः शय्यां स्त्री कुशपः शवे ।
 जिह्वा पः शुनिमार्ज्जरे च पुसी स करङ्गयोः ॥ २७६ ॥ पादुकायां स्त्रियां वृक्षे
 पादपोठे च पादपः । पिण्डपुष्पौ जरशे कौपुष्पं कुसुमार्त्तवे ॥ २७७ ॥
 ग्रंथावृतौ पशौ शब्दे स्वभावेनाठकादिषु । रूपमाकारसौन्दर्यमानकेष्वपि
 दृश्यते ॥ २७८ ॥ शररे पनयो रेपो लेपौ लेप न जेमने । विठपः पल्ल
 वे स्तब्धे विज्ञे मेदे विलम्बपा ॥ २७९ ॥ आक्रोशे शपथे शापः स्वापः श
 यननिद्रयोः । ॥ इति पान्ताः ॥ त्रिषु स्यात्कुत्सिते रेपो रवर्णे तु पुमानयम्
 ॥ २८० ॥ इति पान्ताः ॥ गजे ग्रीवा बिले कम्बुः कलम्बः शरनालयाः
 । वृद्धे कदम्बो नीपेनाकादम्बौ शरपक्षिणौ ॥ २८१ ॥ स्त्री हविष्ववयो
 डिम्बः प्रलम्बे दैत्यशाखयोः । विम्बं विम्बफलं रूपे सम्बन्धुमुषलानले
 ॥ २८२ ॥ कल्याणवति वज्रे च हेरम्बो महिषेऽपि च । ॥ इति पान्ताः ॥
 स्वर्णारम्भो वरष्टम्भो वाणो छन्दोऽप्यनुष्टुभौ ॥ २८३ ॥ आरम्भ उ
 द्दिमे दर्पे कामे ब्रह्मणि चात्मभूः । ऋषभौ श्रेष्ठवृषभौ करम्भोऽधः करेष्ट
 योः ॥ २८४ ॥ कुम्भो वारस्त्रियाः कान्ते रक्षोरशिष्यभेदयोः । वीणाप्रसेवके
 कुम्भो नगभेदेऽर्जुनद्रुमे ॥ २८५ ॥ गर्हभः शुक्रकुमुदे खरे पुंस्यथ दान
 वे । जम्बीरे व्यवहारे च जम्भोदन्तेऽपि चेष्यते ॥ २८६ ॥ दुन्दुभिर्दैत्य

 वि० ३
 ना ३

त्रि० ३
भा ३

भेदेपिदम्भः कैतवकल्कयोः । दुर्लभः कर्तुरकाम्येसदृशव्याजयोर्निभः
॥ २८७ ॥ मुख्यएड्भचयोः पुंसिनाभिः प्राणयङ्गकेद्वयोः । चक्रमध्ये
प्रधाने वस्त्रिया कस्तूरिकामदे ॥ २८८ ॥ भूर्भूमौ स्थानमात्रेचभमृक्षे
भृगुजेपुमान् । रम्भाकदल्यभ्ररसोर्विभुः स्यात्स्वामिभृत्ययोः ॥ २८९ ॥
पुनर्नवायां वषाभूः स्त्रीनाकिञ्चुलुकेक्षवे । विस्वम्भः केलिकलहेविम्बा
सेप्रणयेऽपिच ॥ २९० ॥ सुरभिः स्याद्वसन्तेपिसभाद्यूता लयेपिच ।
॥ इतिभानाः ॥ अभ्यागमोविरोधेचशास्त्रमायातमागमः ॥ २९१ ॥ मठादौ
ब्रह्मवर्षादिचतुर्व्येवाश्रमोऽस्त्रियाम् । अङ्गीकृतावुपगमः समीपगमनेऽ
पिच ॥ २९२ ॥ उमादुर्गासतीचाथपीडायांवीचिवेगयोः । वस्त्रस्त्रक्षेत्र
रेखास्तुचेर्मिः स्त्रीपुंसयोर्मतः ॥ २९३ ॥ कुसुमं स्त्रीरजः पुष्पं क्षेमं कल्या
णरक्षयोः । क्षेमाचण्डाय कलमालेखनीचौरशालयः ॥ २९४ ॥ रेतो
निकामकाम्येषुकामं पुंसिस्मरेच्छयोः । शैमपट्टेदुकूलेचश्रामः सव्वसथेस्वरे
॥ २९५ ॥ गुल्मः सन्नेघट्टभेदेघर्मः स्वेदातपोघमस्तु । जिह्वाः स्यात्कुटिले
मन्देतलिमंतल्पकुट्टिमे ॥ २९६ ॥ तोकमं कर्णमलेपुंसिहरितेचहरिद्वये ।
सुमेयक्षेत्रेवृक्षेदमेदमथुदण्डयोः ॥ २९७ ॥ धर्मोऽहिंसापमायोगो
पनिपत्सुधनुष्यपि । कटेलुण्ठ्याचनिगमोनियमोनिष्कयेवते ॥ २९८ ॥
यन्त्रणाबन्धयोश्चाथपञ्चमः स्वरसंख्ययोः । पद्मोऽस्त्रीविन्दुजालेऽ
कीव्यूहसंख्या नरेनिधौ ॥ २९९ ॥ गजानां दन्तबन्धेऽपिप्रतिमाऽनु

कृतावपि । भूमिः स्थानेऽपि कुन्दासु निर्गममानिषु समः ॥ ३०० ॥ गो
 गेयभीषणौभीषौभीमः शम्भौ च पाण्डवे । नरके मङ्गले भीमः स्वरे मध्ये
 च मध्यमः ॥ ३०१ ॥ यमः संयमकीनाशयुग्मजेष्वाथ रघवे । रामः पशौ
 भार्गवे च हृकं लोहसुवर्णयोः ॥ ३०२ ॥ संपत्कमलयोर्लक्ष्मीर्विभ्रमोऽथ
 महावयोः । श्यामा गुन्द्राको किला च श्रामो मण्डपकालयोः ॥ ३०३ ॥
 सार्वभौमो गजे रश्मिं संध्रमौ साध्वसे दशैः । ॥ इति मान्ताः ॥ भिन्ना समा
 नयोरन्यः स्यादभिख्या यश्च यपि ॥ ३०४ ॥ आत्रेयो पुष्पवत्यां स्यान्नदी
 भेदे च नामुनौ । आश्रयस्तन्व आधारे आदित्यो भास्करे स्वरैः ॥ ३०५ ॥
 वेदोपदेशवन्नायौ हृषीकेशे तसौन्द्रियम् । इज्या स्यात्सङ्गमेदानेयागेऽर्चा
 यां गुरौ पुमान् ॥ ३०६ ॥ उदयो द्रावुन्नतौ च कषायः सुरभौरसे । कायः
 स्वभावे लक्ष्णे च संधेर्मूर्त्तौ कदैव ते ॥ ३०७ ॥ कौमुद्यमनुतापे स्यादयुक्त
 करणेऽपि च । कश्यपकणार्हमद्ये च काद्रवेयोऽहिरङ्गयोः ॥ ३०८ ॥ का
 व्यं प्रबंधेऽशुक्रेनाकुलायः स्थाननी उयोः । गव्यंगो हितदुग्धादौ ज्ञायां गव्या
 तु गोकुले ॥ ३०९ ॥ भेषेनाहं निगंगियङ्गेऽप्यौ गोप्रव्यचेटकौ । गान्
 व्यगायनैर्गोयौ गृह्यमस्त्रैरिपक्षयोः ॥ ३१० ॥ चैत्यमायतने बुद्धवि
 प्रोद्देशकवृक्षयोः । चक्षुष्यं सुभगे चक्षुर्हिते स्त्रीकेतकेऽपि च ॥ ३११ ॥
 युद्धे रट्टे च जन्मं स्याज्ज्यास्यानौ व्योहितावपि । कूटायुर्गुर्गुलुद्रौ च चिबे
 क्षांचितये च यौ ॥ ३१२ ॥ निन्दे वस्त्रगृहे दूष्यं दस्युतस्कारवैरिणौ । भेष

चि० ३
 ना ३

चि० ३

ना ३

जेद्विविकारेषु द्वयं मये च पित्तले ॥ ३१३ ॥ द्वितीयातिथिभित्तयोः पा
 र्थेऽग्नौ च धनं जयः । निकायौ संघनिलयौ नित्ये सततशः श्वते ॥ ३१४ ॥
 पर्यायः स्यात्प्रकारेऽपि प्रायेणाभूमस्तुल्ययोः । पथ्यं हितेऽभयापथ्या
 पानीयमपेयनोरयोः ॥ ३१५ ॥ पौलस्त्यौ रावणश्रीदौ स्वर्गलाभौ फलो
 दयौ । ब्राह्मण्यं ब्रह्मसंघेऽपि बालेयौ मृदुगर्दभौ ॥ ३१६ ॥ वीर्यं प्र
 धानधौतौ च भयं भोकुञ्जपुष्पयोः । अनधीने सहाये च भुजिष्यो हस्तसू
 चयोः ॥ ३१७ ॥ स्यान्मायाशम्बरी बुद्धौ र्देव्यशिल्पुष्टयोर्मयः । मयूरे
 ऽश्वे क्रतुहये रूप्यन्निषुसुरूपके ॥ ३१८ ॥ आहतस्वर्णरजतेरज
 ते च नपुंसकं । वत्सेबले बुधेरे हि ण्येयोऽथ श्लेषवाद्ययोः ॥ ३१९ ॥ ल
 योयुक्ते च लभ्यं स्याद्विषयो देशगोचरे । वर्गप्रस्थानयोर्ब्रज्या वदान्यस्त्या
 गवान्मुवाक् ॥ ३२० ॥ स्त्रीनल्यानिर्जनेऽमून्यं शौर्यं चारभटी बलम्
 । शण्डिल्यौ मुनिमालूरे सौरभ्यश्चार्हतापि च ॥ ३२१ ॥ साध्या देवाः फ
 लसाध्यं स्थेयौ नेतृपुरे हितौ । नाशैले सह्यमारे ग्ये सामर्थ्यं शक्तियोग्यते
 ॥ ३२२ ॥ एकत्वादौ विचारे च संख्याक्लीबे च संयुगे । हिरण्यं रेतसि स्त
 र्शे मानभेदवदयोः ॥ ३२३ ॥ उरस्यपि च बुक्कायां हृदयं मानसेऽपि
 च । ॥ इतियान्ताः ॥ अङ्कुरेरे निरुधिरेवारिण्यमि नवाद्भिदि
 ॥ ३२४ ॥ अमरनाभिनालायां गुडूच्या मप्यथाम्बरम् । नागभिद्रन्ध
 द्रव्यं च स्यादधरुधिरशृणोः ॥ ३२५ ॥ प्रस्तावेऽवसरे वर्णे चोष्णे नीचे

पिचाभरः । श्रेष्ठेऽप्यग्रेऽवतारस्तुतीर्थेऽवतरणेऽपिच ॥ ३२६ ॥ गल
हस्तेऽप्यर्द्धचंद्रोऽकूपारः कमठेऽम्बुधौ । अलातेऽस्त्रीकुजेङ्गारः श्रेष्ठावा
प्यावनुत्तरे ॥ ३२७ ॥ नक्रचैरेवावहारः स्यादभ्रंभ्याममेघयोः । ह
विर्वह्नीचाग्निहोत्रौ वृक्षे लघुनिचागुरुः ॥ ३२८ ॥ शक्रोऽपिषण्ड
श्चाण्डीरवद्विः स्यात्पादमूलयोः । आसारः प्रसरणे स्याद्देगवृद्धौ सुहृद्व
ले ॥ ३२९ ॥ आरः शनैश्चरेभौ मेइन्द्र आत्मनिवासरे । गौरीश्वर
शिवास्वामिकन्दर्पेऽपीश्वरः पुमान् ॥ ३३० ॥ उदरैर्दक्षिणस्तु गौद्रु
मेमेद्रेऽप्युडम्बरः । उग्रोऽन्यजेशिवेऽन्यच्चेत्तस्रोदीपौ गविस्त्रियाम्
॥ ३३१ ॥ सिंहसटासु पुत्रागेवकुलेनागकेसरे । केसरः पुंसिकिञ्जल्के
नस्त्रीहिङ्गुनिनदयोः ॥ ३३२ ॥ मक्षिकायामपिष्टुद्राष्टुद्रः स्यात्कृपणे
त्रिषु । कद्रुस्त्रिषुकडारे स्यात्कद्रुः स्त्रीनागमातरि ॥ ३३३ ॥ नापितस्यो
पकरणे कोकिलाक्षेपिचक्षरः । भस्मकाचरसाः क्षारः कारुः कारकशिल्पि
नोः ॥ ३३४ ॥ कर्बुरेणक्षसेपापे कर्बुरंशरलेजने । कारपीडाबन्धशाले
क्रूरैकठिनभीषणौ ॥ ३३५ ॥ जम्बुदीपसहाकन्याः कुमार्योऽथाश्ववारके
। बालकेकार्त्तिकेयेचकुमारेभर्तृदारके ॥ ३३६ ॥ कलिकारस्तुधूम्याटेकर
क्षेपोतमस्तुके । सिद्धस्यानेऽपिचक्षेत्रङ्गैरैदृष्टदर्पणौ ॥ ३३७ ॥ शिं
शपायां कृष्णसारस्तुह्याञ्चाथोत्पलेऽपिच । कर्णपूरः कुबेरस्तुनदीवृक्षैक
पिङ्गयोः ॥ ३३८ ॥ कुशरीरेचशट्याञ्चकच्छुरणामरेचिषु । कंदरः

चि० ३
ना ३

वि० ३
भा ३

स्याद्गुहासृण्योः कोट्टागैकूपनागै ॥ ३३९ ॥ क्रकरः क्रकचेरेगेकादरः ख
दिरेसिते । कङ्क रं कुस्वितेतक्तेकिर्मी रेशवलासुरै ॥ ३४० ॥ कपोलेवकटा
हेचशस्त्रभेदेचकर्परः । मिश्रापात्रेकपालेचखर्परस्तस्करेऽपिच ॥ ३४१ ॥
देवताडेखरस्त्रीस्यात्खरेगर्दभतीक्ष्णयोः । भद्रमुस्तेगुवाकेचखपुरेऽथद्रु
मेपुमान् ॥ ३४२ ॥ रूप्येखलेचखर्जूरं सुरः कोलदलेशफे । खरुरम्भे
खरेदर्पेदन्तेभ्येतुवाच्यवत् ॥ ३४३ ॥ गुरुस्त्रिलिङ्ग्यामहतिदुर्जारातपु
नोरपि । गायत्रीखदिरेस्त्रीस्यात्कन्दस्यथषडक्षरे ॥ ३४४ ॥ गुन्द्रस्ते
जनकेगुन्द्रात्रिलिङ्ग्यभद्रमुस्तके । गह्वरेदेगुहागुञ्जेपूर्द्वारिदारिगापुरम्
॥ ३४५ ॥ नग्नकन्यामयेगौरी गौरः स्यादुज्ज्वलेऽपिच । गोचंनान्निकुलेपुं
सिगैलेभूगव्ययोः स्त्रियाम् ॥ ३४६ ॥ खरेरशेचगान्धारिगृध्रः स्यात्स्त्रोभिप
क्षिणोः । कर्बुरेतिलकेचिचंसुभद्रातारयोः स्त्रियाम् ॥ ३४७ ॥ चन्द्रः
शशिनिकर्पूरेचारेबन्धापसर्पयोः । मृतदेवकुलेचैचंनभूमृन्मासभेदयोः
॥ ३४८ ॥ सर्पेवेष्टोवक्रधरश्चिकुरैवृक्षभित्तचै । चक्रः कोकेव्रजेपुं
सिक्कोवेसैन्यरथाङ्गयोः ॥ ३४९ ॥ ग्रामजालेकुम्भकारभागडेणष्टेचदृ
श्यते । नदप्रभेदेवाद्येचभक्तभरेऽथगुणध्वनौ ॥ ३५० ॥ प्रसिद्धावपि
टङ्कारस्तारेऽत्युच्चखरेत्रिषु । तारिण्यङ्गदमाचोः स्त्रीननाच्छाक्षिम
ध्ययोः ॥ ३५१ ॥ ताम्रेऽनेतिमिरंश्चानेतोचिप्राजनवैणुके । धन्याकेतु
नुरीमुन्याताम्रमुस्तेऽरुणेत्रिषु ॥ ३५२ ॥ पेटकेनाविचतरीतुषारः शी

करेहिमे । इतिकर्तव्यतातन्त्रमुपायसस्त्रिसाधकः ॥ ३५३ ॥ तीव्रकटुनि
 तान्तश्चददुरः शैलभुगयोः । उपायेनिर्गमेद्वारंदाहस्याह्वेवदारुच
 ॥ ३५४ ॥ दासीसुतोष्ट्रैदासिरैदेह्याजाशनेमृतौ । दिगम्बरेऽन्धकारे
 चवाद्यमेघौचददुरै ॥ ३५५ ॥ धात्रीभुव्यामलक्याश्चहरिशैलौधरा
 धरै । धारहरिद्राम्बगतिनिशासुहृतिरजिष्ठ ॥ ३५६ ॥ धारधरैरुज्ज
 मेघौधीरः पण्डितमन्दयोः । धीरंचकुङ्कुममथोधारपृथ्वीधरेगिरिः
 ॥ ३५७ ॥ नेत्रेनेतरिनेत्रश्चगुणमूलेविलोचने । नारंमुखांनरैश्चेचन
 रेऽजेमानवेऽर्जुने ॥ ३५८ ॥ नरेन्द्रेणजिकेरशिविषवैद्येऽपिदृ
 श्यते । धान्योत्क्षेपेनिकारः स्याद्गुड्यामपिनिर्जरा ॥ ३५९ ॥ नभश्च
 रैपश्चिदेवौपांशुलाचनिशाचरी । बलीकरणयोर्नीवंपूरः स्याद्येपयम्बये
 ॥ ३६० ॥ मक्षारमौपरिकरैखड्गेफलेऽपिपुष्करम् । नद्यन्तारलेपात्रं
 स्याद्भ्रातृदेवायनिशापतौ ॥ ३६१ ॥ पृथक्चरेगजेयूथमृष्टेप्रक्षुब्धः
 स्तुतः । स्यात्स्यामन्यपिपिठरंपवित्रंकुशमेध्ययोः ॥ ३६२ ॥ देहे
 माटलिपुत्रेषुपुरंस्याद्गुलौपुरः । वरेजामातरिवृतेकुङ्कुमेषनपुंसकम्
 ॥ ३६३ ॥ वक्रः शनैश्चरेक्रूरेपुटभेदेतथान्दजौ । कुञ्जवृक्षेचरेवारो
 बन्धुरंरम्यनमयोः ॥ ३६४ ॥ अमरः कामुकैर्मृङ्गेभरेऽतिशयभार
 योः । विषेस्त्रादौचमधुरंमल्लिकायांचमाधुरं ॥ ३६५ ॥ मखाग्नौचम
 ह्वावीरेमक्षिकायांचमन्तरः । महेन्द्रेभूधरेशक्रेमन्द्रेवक्रोचमन्तरः

चिन्त
 ना ॥ ३

॥ ७२ ॥

चि० ३

ना ३

॥ ३६६ ॥ विघ्नमन्मथयोर्मारेमकरेशशियादसोः । गमनेत्सवयोर्था
 चारुधिरंकुङ्कुमेपिच ॥ ३६७ ॥ वृक्षभित्तापयोरोधोदैत्यभेदेमृगेरु
 रुः । लम्बीदरः स्यादुद्धानेगणानामधिपेपिच ॥ ३६८ ॥ लक्ष्मी
 पुत्रोत्तररह्यौविस्तारैस्तम्भविस्तृती । वप्रस्तातेस्त्रियांश्चेच्चयेरेणौ
 चरेधसि ॥ ३६९ ॥ स्यादुच्चरेचनक्षत्रेवक्षुरंगहनेपिच । वल्लू
 रचिषुसंश्रुष्कमांसश्रुकरमांसयोः ॥ ३७० ॥ वैकल्येपिचविश्लेषेवि
 धुरंविकलेचिषु । विकारेविकृतौरेगेविश्वकटुः स्वभित्खलौ ॥ ३७१ ॥
 वेरेङ्गेकुङ्कुमेवेरंबठरः शठमन्दयोः । अथव्यतिकरः पुंसिव्यसनव्य
 तिषंगयोः ॥ ३७२ ॥ पर्यायोऽक्षोपकरणेशारिः शकुनिकान्तरे । श्रीर्ल
 क्ष्मीवेशसंपत्सुभारतीशोभयोरपि ॥ ३७३ ॥ शिखरं शैलवृक्षाग्रक
 ष्ठापुलककोटिषु । पक्वदाडिमबीजाभमाशिक्यसकलेपिच ॥ ३७४ ॥
 शुक्रंरेताक्षिरुक्शुक्रंनकाव्यज्यैष्ठवह्निषु । गजभूषाचमृङ्गारः शु
 धिरङ्गर्तवाद्ययोः ॥ ३७५ ॥ कुटजेवासवेशक्रोवरीशच्याः शतावरी ।
 शकरीमेखलाकंदः सवरः सलिलेशिवे ॥ ३७६ ॥ स्थिरमल्लीशालप
 र्ण्योः शम्बरसंयमेजले । शंवरैदैत्यहरिणौशचस्यात्कैतवेबले ॥ ३७७ ॥
 स्त्रियोऽञ्जनेचसौवीरङ्काञ्जिकेवदरेपिच । हलतिगमकरोसीरैसांद्रमृ
 द्वाघनैवने ॥ ३७८ ॥ तन्त्राद्यग्रंथयोः सूत्रङ्कारेपिचदृश्यते ।
 ॥ इतिरत्नाः ॥ शैलेऽचलोऽचलाभूमावरसः सर्जवक्रयोः ॥ ३७९ ॥

॥ ७३ ॥

अलिःसुरपुष्पलिहोःकह्मोलेप्याकुलंविषु । आलुर्गलंतिकायांस्त्रीस्त्रीवम् ॥ ३८० ॥
 लेचभेलके ॥ ३८० ॥ आलिःसेतुःसखोयज्वाशौशिडकेशाश्वतीबलः ।
 आभीलंभीषणेकृच्छ्रेइलाभूवाकुबुधाङ्गनाः ॥ ३८१ ॥ आर्द्रस्तरणयो
 रेलःकालःस्यामृत्युकृच्छयोः । अंशेबृद्धावपिकलाकदलीध्वजरम्भ
 योः ॥ ३८२ ॥ कफोशिघातेज्वालेचकीलावत्कीलइष्यते । शिरसेस्थि
 कपालोऽस्त्रीघटादेःसकलेब्रजे ॥ ३८३ ॥ काकोविषं चकाकोलौसास्त्रा
 यामपिकम्वलः । धूनकेपिकलंकलःकामलःकामुकेमधौ ॥ ३८४ ॥
 कुलङ्गेविगणेदेहेननाज्ञानेचकेवलं । कपिलाशिशपाकौत्थोःकपिलोग्रौ
 मुनौश्रुति ॥ ३८५ ॥ कोलोऽङ्गपालावुत्सङ्गेवरहेभेलकेपिच । पिप्पल्य
 पिचकोलास्यान्कोलश्चवदरीफले ॥ ३८६ ॥ मृगेजलेचकमलंकुवलं
 वदरेत्पले । कह्मोलौशाचकोल्लोलौकर्पट्यांचकमण्डलुः ॥ ३८७ ॥
 कर्मरंगतरैकर्मफलंदुःखेसुखेपिच । कण्ठोर्धूर्णतैलेपिदेशेकेशेचकुन्त
 लः ॥ ३८८ ॥ कौतूहलम्यशस्तेपिखल्लश्चर्मणिचातके । वस्त्रेनि
 म्बेचाथखलंशस्यस्थानेशठेविषु ॥ ३८९ ॥ मण्डलेमणिकेगोलङ्गे
 लागोदावरीसखी । गोपोभूपश्चगोपालौचपलःपारदेपिच ॥ ३९० ॥ च
 यलाःपिप्पलीलक्ष्मीपुंश्चलीविद्युतःस्मृताः । कलंकद्वस्त्रलितयोर्जवा
 लौपंकशैवलौ ॥ ३९१ ॥ जङ्गलोनिर्जनेदेशेचिलिंगःपिशितेऽस्त्रियां ।
 जालंदम्भेपिजंबोरेदेवभेदेपिजंभलः ॥ ३९२ ॥ भूलातपोर्मिर्दुहि

वि०३

ना ३

वि०३ तातिलंमूलवपेटयोः । तालोगीतक्रियामानेहरितालेटुमानरे ॥ ३९३ ॥
 ना ३ लोहेहारमणौपुंसियवाग्वानरलास्त्रियां । ब्रह्मादरैपिचैतूलनुला
 सादृश्ययोस्तुला ॥ ३९४ ॥ तमालावरुणेखज्जेतापिञ्जेतिलकेपिच ।
 गुवाकेपिचतांबूलंविडङ्गेपिचतण्डुलः ॥ ३९५ ॥ दुकूलंशुश्रवस्त्रेपिचा
 र्द्धेपवेच्छदेदलं । धवलागविनाशण्डेषुक्लसुन्दरयोस्त्रिषु ॥ ३९६ ॥
 परमाणौचपोलुस्त्याहेहेचात्मनिपुङ्गलः । शस्ताकारेप्यथतरैपिप्य
 लःपिप्यलंजले ॥ ३९७ ॥ शाल्मलीशिंशपाचैवपोतिकाचापिपिच्छिला ।
 सश्मश्रुयुवतीपालिःपंक्तिःकर्णलतापिच ॥ ३९८ ॥ वीणादण्डेप्रवालोऽ
 स्त्रोविद्रुमेनवपद्मवे । नलेकाशेपोटगलःपित्तयुक्तेचपित्तलः ॥ ३९९ ॥
 पिङ्गलःस्यात्कपावग्रावाशुर्वीहिष्णुपाटलः । फलंजातीफलेलाभेवाणाग्रे
 फलकेपिच ॥ ४०० ॥ फेनिलंबदरेऽरिष्टेवालोद्गीवेरकेशयोः । बलिर्ज
 यश्चयत्वेस्त्रोगृह्णदार्बसुरैबली ॥ ४०१ ॥ बलंगन्धरसेरूपेस्त्रीवंवाट्या
 लकेस्त्रियाम् । बज्जलःकृष्णपक्षेपिमेलानन्दापिवार्दलः ॥ ४०२ ॥ दु
 र्दिनेप्यथवेलास्यान्विन्धोःकूलेचभोजने । ऋषिभेदेस्त्रवेपुंसिभेलंभीरुह
 दिविषु ॥ ४०३ ॥ मेखलाद्रिनितम्बेपिग्रहेनामंगलंशुभे । निकटेपिच
 मूलंस्याद्दूस्त्ररेपिचमातुलः ॥ ४०४ ॥ मौलिःकङ्केक्ष्मिवृक्षेपिमह्नःपाचेक
 पालिनि । वलीयसिचमत्स्येचमण्डलंपरिधौगणे ॥ ४०५ ॥ विम्बेदेशेनाच
 शुनिरसालस्त्रिषुचूतयोः । जिह्वाकमलयोर्लोलाशालास्याद्गृह्णश

योः ॥ ४०६ ॥ तरुजातौ मत्स्यभेदेशलोहलेन्दुपेपिच । निगडेपुंस्कटी
 बद्धवस्त्रेवशृङ्खलंविषु ॥ ४०७ ॥ शालिर्गन्धमृगोधान्येशयालुःकुक्कुरेऽल
 से । सकलंवल्ललेखण्डेशीतलःशिशिरेऽनिले ॥ ४०८ ॥ घण्डालीतै
 समानंस्यात्सारसोस्त्रीचकामुकी । सिध्मलाशुष्कमांसेस्त्रीचिलिङ्गातुविला
 सिनि ॥ ४०९ ॥ ऋजौवृक्षेचसरलःसालोवरणसर्जयोः । हस्तिम
 ह्नागजास्येवह्येलाऽवज्ञाविलासयोः ॥ ४१० ॥ इतिलान्ताः ॥ योगेचम
 द्यसंधानेस्त्रानेवाभिषवःपुमान् । मृतावसत्त्वेचाजीवःस्याद्रजःपुष्पमार्त्तव
 ॥ ४११ ॥ आश्रवोऽङ्गीकृतौवश्येआह्वयौयागसंगरौ । उपसृष्टवैराह
 त्पतौकितवौमत्तवंचकौ ॥ ४१२ ॥ खलीनेस्त्रीकविःपुंसिकाव्यक्तच्छुक्र
 स्फुरिषु । कैतवन्तुल्लेदुतेरजिकायांश्रुतिश्चवः ॥ ४१३ ॥ केशवःके
 शवान्विष्णुर्गालवोमुनिलोध्रयोः । जीवोस्त्रीजीवितेपुंसिगुरुजंत्वाःस्त्रि
 यांगुणे ॥ ४१४ ॥ तत्त्वंविलंबितेन्दुत्येस्वरूपेपरमात्मनि । मेघेरश्चिमु
 रेदेवोद्विजिह्वोव्याडस्तुचकौ ॥ ४१५ ॥ ध्रुवोवटेसरारैचगीतिस्रुग्भेद
 योर्ध्रुवा । ध्रुवोर्ध्वेप्यथनवनूतनेवायसेस्तुतौ ॥ ४१६ ॥ स्रुवोनिषादेम
 क्कट्यांभेकेभेलेगतौकपौ । पल्लवोविस्तरेषिङ्गेकिसलेविटपेवने ॥ ४१७ ॥
 घटादौपार्थिवोरश्चिवह्नवःसूदगोपयोः । गजेधन्विनिशुक्रेचप
 र्शुर्गमेचभार्गवः ॥ ४१८ ॥ दुर्वागौरीचभार्गव्यौसत्तासंसारयोर्भवः
 । भावोगौरवितेजनौपदार्थेऽभिनयान्तरे ॥ ४१९ ॥ माधवौचरिवैशा

त्रि० ३
 ना ३

वि० ३ खौरजीवोमृगमीनयोः । शैरवैघोरनरकौलवश्चेदनलेशयोः ॥ ४२० ॥
 ना ३ करंजभित्फलैलङ्काऽवद्यपक्षिप्रभेदयोः । विष्णुशृङ्गासमस्तेचनि
 र्वाणेनिर्भवेधने ॥ ४२१ ॥ अश्वैघेवाऽवन्स्त्रीपातालेनाद्विजैर्वयोः ।
 वडवाऽम्बाकुम्भदास्योर्योगीलेहरेरिवः ॥ ४२२ ॥ सुखंक्षेमंशिवं
 श्यामामलकीचाभयाशिवा । घातवस्तुरसेरगैसैन्धवोलवणाश्वयोः
 ॥ ४२३ ॥ स्त्रियांऽस्त्रियांज्ञातिधनयोः स्वमात्मनिनपुंसकम् । आधेयधार
 शैसत्विमेलकेपिचसम्भवः ॥ ४२४ ॥ ॥ इतिवान्ताः ॥ अपभ्रंशोदुष्य
 तनेभाषाभेदापशब्दयोः । टीकादर्पणावादशीवाशातृष्णादिशोः स्त्रियां
 ॥ ४२५ ॥ प्रभुशङ्करयोरीशः स्त्रियांलाङ्गलदण्डके । दिगम्बरेक
 पैकीशः केशोवालप्रचेतसोः ॥ ४२६ ॥ जीवितेशोयमेनाथेदंशः संह
 ननेपिच । सर्पक्षतेऽथज्ञानेचलोचनेदर्शनेचदृक् ॥ ४२७ ॥ ना
 शः पलायनेमृत्यौनिस्त्रिंशौखड्गनिर्द्दयो । निशासत्रिर्हरिद्राचमृगादौ
 प्रथमेपशुः ॥ ४२८ ॥ पुरोडाशोहविर्भेदेचमस्यापिष्टकस्यच । रसेसोम
 स्तायाश्चङ्गतशेषेचकीर्त्यते ॥ ४२९ ॥ पाशः कचान्तेसङ्घार्थः कर्णान्ते
 शोभनार्थकः । छत्राद्यन्तेचनिन्दार्थः पाशः पक्ष्यादिबन्धने ॥ ४३० ॥
 बार्ताहरेपुरेगेचसहायेचप्रतिष्ठाशः । लोमशेमिष्टकेऽपिस्थादिवशौ
 वशविह्वलौ ॥ ४३१ ॥ वंशोवर्गेचपृष्ठांशेवशोवेश्यागृहेपिच । आ
 यत्तताप्रभुत्वेच्छेवशः परवशेचिषु ॥ ४३२ ॥ दानेरेगेऽपिचस्पर्शः

सदृश नूचिते समे । ॥ इति शान्ताः ॥ भ्राष्ट्रे युध्यन्वरीषं नाकिशोरहरि
 शम्भुषु ॥ ४३३ ॥ अभिलाषेऽनुतर्षः स्यात्पानेच्छा चाप्यथामिषं । सम्भो
 गोत्को च मांसेषु उषावाणात्मजानिशा ॥ ४३४ ॥ मह्यूकेशोऽणके चर्क्षेऽन
 क्षत्रे पुन्नपुंसकं । ऋषिर्वेदेऽपि कक्षस्तु दोर्मूलेऽमुष्ककानने ॥ ४३५ ॥ क
 क्षावरत्राप्यकोष्ठेऽप्यर्द्धाङ्गाहणिकास्तु च । कुल्माषं काञ्चिकेनातु यवके स्या
 दथा विले ॥ ४३६ ॥ पापे च कलुषं घोषः शब्दाभीरनिवासयोः । शुचौ दक्षे
 च मोक्षः स्यात्तर्षालिष्ठापिपासयोः ॥ ४३७ ॥ दक्षः प्रजापतौ ताम्रचूडे ह
 रवृषे पटौ । पौरुषं मानभेदे च पुन्नागे पुरुषे नरे ॥ ४३८ ॥ पक्षौ मा
 सार्द्धं पार्श्वौ च महिषीरजपत्न्यपि । मूर्खे माने फले माषि मेघौ रश्मन्तरे र
 शौ ॥ ४३९ ॥ संख्यायां तु नना लक्ष्मीं वयं जशरव्ययोः । हरतांश्चै
 विशलाक्षौ शेषानानन्तसीरिणोः ॥ ४४० ॥ उपयुक्ते तरे त्वस्त्री शैलूषो
 नठविल्वयोः । शुश्रूषापरिचर्या च सहर्षः स्पृह नेमुदि ॥ ४४१ ॥ इति
 शान्ताः ॥ योग्यायामन्तिकेऽभ्यासेऽधिवासौ स्थानसंस्क्रिये । आख्यायि
 कापरिच्छेदे चाभ्यासे निर्वृतावपि ॥ ४४२ ॥ उदर्चिस्तु मेव ह्वावेनः
 पापापराधयोः । कनीयाननुजेऽल्पे च कंसो मानेऽस्तुरन्तरे ॥ ४४३ ॥ तैज
 से तस्य पात्रे च गुह्यः स्तवकहारयोः । क्रुद्धः पद्मश्रुतीच्छास्तु तरे वेगे बले
 पि च ॥ ४४४ ॥ तमः शोकेऽप्यथ हिमर्त्तानाधर्मे ब्रते तपः । पद्मे स्वर्गे ताम्र
 रसं निष्पादुर्गा च तामसी ॥ ४४५ ॥ मणिदोषेदरे च सादासाविन्दार्थे च

वि० ३
 ना ३

वि० ३ टयोः । भिंठ्या अदासीदीर्घायुर्नृषिः का कश्चणाल्ललिः ॥ ४४६ ॥ यो
ना ३ क्तेच वसुख्यानेस्वन्ति सरसिमानसं । माश्वद्रमासयोः पुंसिखर्जूरैश्चैर्म
हारसः ॥ ४४७ ॥ राजहंसेनृपाग्रेवजिह्वामूः शङ्खकीरसा । जलेशरी
रधातौचपारदस्वादयोरसः ॥ ४४८ ॥ भाषाशृङ्खलकेरसः क्रीडायाम
पिण्डोदुहाम् । रक्षोरतेचगुह्योचरमसोहर्षवेगयोः ॥ ४४९ ॥ विहायः श
कुनेपुंसिविहायः स्नेनपुंसकं । पुत्रादौतर्णकेवर्षवत्सः क्लीवन्नुवक्षसि
॥ ४५० ॥ रसेकूरेचविकृतौबोभत्सस्त्रिषुनाऽर्जुने । व्यासोमुनौचविस्तारे
बर्हिर्नाकुशशृङ्गशोः ॥ ४५१ ॥ अग्रेप्रधानेचशिरःश्रीवासेविष्णुधू
पयोः । सुमनाः पुष्पमालत्योः स्त्रियांनादेवधीरयोः ॥ ४५२ ॥ वीणाभे
देसर्जरसेधूणकेप्यथसारसम् । पद्मेनापक्षिणीन्दौचसरेनीरतडागयोः
॥ ४५३ ॥ हविःसर्पिर्विह्व्येचहंसस्तुखगसूर्ययोः । निर्लेभेनृपतौवि
श्रावन्तगन्मनिवेद्यते ॥ ४५४ ॥ इतिसान्ताः ॥ अवग्रहः स्यात्प्रकृतिभाव
वृष्टिविबन्धयोः । अवरेहोऽवतरणेचिदेवेचलतोद्गमे ॥ ४५५ ॥ आरे
हस्तुनितम्बेस्याद्वोर्ध्वविवसमुच्छ्रये । शक्तौस्तेहेवाग्रहः स्यादीहानूद्यम
वाञ्छयोः ॥ ४५६ ॥ रूपेचपाकपात्रेचकटाहोमहिषीशिशौ । खड्गकोषे
चकलहोदात्यूहश्चातकेऽपिच ॥ ४५७ ॥ समारम्भेपिपटहो बह्मण्यपि
पितामहः । प्रवाहोव्यवहारेचबहुर्विपुलसंख्ययोः ॥ ४५८ ॥ वश
हः कूकरेमेघेमुसुकेप्यथमूर्च्छने । अविद्यायांचमोहः स्यादृक्षस्त्रांघेऽवि

॥ ७७ ॥

लेवहः ॥ ४५७ ॥ देहनिर्माणसैन्येषुव्यूहः स्यादथविग्रहः । संग्रामेप्रवि चि० ३
भागेवदेहविस्तारयोरपि ॥ ४६० ॥ वैदेहीपिप्पलीसोतावशिक्स्त्रीरेचना ना ३
स्वपि । संक्षेपेपिसंग्रहः स्यात्सिंहौवार्ताकुवासकौ ॥ ४६१ ॥ रश्मिभेदेह
रैसिंहः श्रेष्ठार्थेचोत्तरेस्थितः । सौहृदेघृततैलदौ स्यात्तुल्येहोऽप्यव्य
याः परे ॥ ४६२ ॥ इतिहान्ताः ॥ अथाव्ययाः परेवाच्याननभावेनिगद्य
ते । तद्विरुद्धेतदन्येचनिषेधेऽपिचदृश्यते ॥ ४६३ ॥ सादृश्येचेष
दर्थेचहिरुगमध्यविलासयोः । पुनरर्थेऽङ्गभोर्धेचसुष्ठुत्यर्थप्रसंश
योः ॥ ४६४ ॥ चपादपूरणेपश्चान्तरेहेतौविनिश्चये । हविस्मयेप्रमा
देचओमेवंप्रणवार्थयोः ॥ ४६५ ॥ युक्तार्थसाधनार्थश्चसंप्रतंतद्विदोवि
दुः । ऊं वितर्कवानुमतौवार्तायामरुचौकिल ॥ ४६६ ॥ प्रातदिनेचपूर्वत्रे
त्यर्थपूर्वेद्युरिष्यते ।

॥ इतिनानार्थवर्गः ॥

आनन्देऽस्तुष्टुभट्टिष्ट्याकटवेकटचाद्भुते । भूर्भुवः स्वस्तिभुवनंमना अ ४
गर्थदलंस्मृतं ॥ १ ॥ आमण्डमभ्युपगमेनवरंकेवलार्थकं । प्रातरर्थे
ऽनपयतिक्षणमात्रेक्षणक्षणं ॥ २ ॥ क्षेमपुण्येस्वस्तिनास्यादुच्चैर
र्थेऽदृक्कीर्तितं । वारंवारंशब्दार्थेवारंवारंवेद्यते ॥ ३ ॥ उताहोय
दिबायदाकिम्बानेतिसमाइमे । किंत्वर्थेऽपितुयद्यर्थसचेत्प्राक्तादिवाचकं

॥ ८० ॥

वि० ३ ॥ ४ ॥ अस्याहकालसामान्येतिङ्गप्रतिरूपकं । सञ्जः सहार्थेने
अ ४ त्याहनिषेधेयदिशेषगीः ॥ ५ ॥ विभाषान्यतरस्यावाविकल्पार्थाः प्रकी
र्तिताः । ते इति स्यात्त्वयेत्यर्थे मयेत्यर्थे च मे इति ॥ ६ ॥

॥ इत्यव्ययवर्गः ॥

लि ५ लिङ्गादिसंग्रहेऽनुक्तममरेणाभिदध्याहे । स्त्रियामाजिर्दरज्जातिपु
रुद्राषासमाः शरत् ॥ १ ॥ सिकताद्यावज्ज्वलेपिविंशत्याद्येकवागपि । पुं
स्त्वेह्यहाऊहूर्गृथिः पाणिः कलिर्दृतिर्मालिः ॥ २ ॥ अञ्जलिरंधिः कुक्षि
र्नारिकलाकोत्तरसंगाः । यवकवातसङ्केतपोतकर्तृगरुच्छदाः ॥ ३ ॥
क्षेमोष्मप्रोपयक्ष्मास्यान्मोनोवतायनः स्तनः । फेनाभिजनकलापनि
काल्याहारेद्वारेपलकह्मोलाः ॥ ४ ॥ फालचषालकीलतंतुलशैबलखलवि
भवप्रसवाः । आनाऽपजननाडीभ्योयुगमङ्गपदंबणं ॥ ५ ॥ आनन्देदु
न्दभिरथवज्ज्वलेप्यस्रोगृहाः । सक्तवोवह्नजालाजादराः प्राणादशङ्क
ति ॥ ६ ॥ क्लीवेकलत्रविषवीजकटुस्वरन्नतल्लोक्तकुङ्कुमप्रवीडतृणा
क्षरणि । शृङ्गाटपीठगुदभेषजपृष्ठकिरणदैवाशुभाशुचिविकोडुपसा
हसानि ॥ ७ ॥ यकृत्वाहकलिध्वानितीरंकालम्बुजानुच । धर्माङ्क
सारमित्राण्यंगदनन्याय्यबंधुषु ॥ ८ ॥ पुनपुंसकयोर्दार्जीवानुस्था
णुसीधवः । स्याद्वालुहिङ्गुनितउसानुकम्बुकमण्डलु ॥ ९ ॥ गोमयकु

॥ ८१ ॥

मुद विम्बकुविम्बशशाश्रमस्तृणसुवर्णतेरणाः । नूपुरशिखरतूर्यनिर्याशगृ
 ह्वाकुशवर्हिपद्मवाः ॥ १० ॥ व्रतदिनमासवर्षादलवल्कलकोटरख
 ण्डवासवाः । चन्दनपद्मधर्मकोलाहलकिसलयदेहदेहदाः ॥ ११ ॥
 कुलिशध्वजकार्षापणपिधानमुस्ताकर्कारुशृङ्गबलयाः । पटलप्रवाल
 चषकोपवासकासारकटकसन्तानाः ॥ १२ ॥ आकाशकुञ्जकुतपौदनवार
 वाणपुस्तावतंसनखमण्डपकच्छपुच्छाः । कान्तारकङ्कणतडागकिरीट
 रष्ट्रतीर्थव्रणस्तवकसंक्रमपीठकानि ॥ १३ ॥ समरसरकरणविट
 पाङ्गनागैरिक्तदैवतकुटागारः । प्रोथमुहूर्त्तैर्दिवसफलानिमासनिदाघ
 मुसलतिलकानि ॥ १४ ॥ बल्मीकवाह्लीकवृषणद्रोणगाण्डीवनिगडा
 निव । मुकुलार्दिचविज्ञेयंशिष्टसंदर्भतोपरं ॥ १५ ॥ अथस्त्रीनपुंसयोः
 केलिर्भणिर्योनिर्मसिर्मुनिः । मरीचिःशाल्मलिःस्त्रातिःश्रेणिर्मुष्टिस्त्रिभिः
 सृणिः ॥ १६ ॥ ऊर्मिर्गभस्तिरशनैवपाष्णीषुधिरशयः । वस्तिश्चकि
 ष्कुःकटुश्चवैश्वतन्निम्बवाहवः ॥ १७ ॥ गण्डूषगर्जजागरभुजकील
 ज्वालवर्त्तकवीडाः । उत्कण्ठसंठवरण्टकरभसाःस्त्रीचितुटावंताः ॥ १८ ॥
 शङ्खकोवृश्चिकःकोटःशारस्तृणोघटःकटः । शफरेवेतसश्चामीस्त्रियांङ्गुन्ताः
 प्रकीर्त्तिताः ॥ १९ ॥ स्त्रीक्लोबयोरूडुर्दामाच्छर्दिर्ज्यातिस्सुदोर्च्चिषः । सु
 खलक्षंबणिज्यञ्चवडिशक्रोउपाटलं ॥ २० ॥ तारकरसनंनीतमेतेटावं
 तकाःस्त्रियां । ङ्गुन्तास्तुनगरस्थानस्थलानिपुरपाटलं ॥ २१ ॥ त्रिलिंग्यां

 त्रि० ३
 लिं ५

लिं ५

तुप्रतिसरस्फुलिंगनखसर्गलाः । कंदरंशृङ्खलंनलंबह्नूरफलमुस्तकाः

॥ २२ ॥ जंभश्चट्वांता एते स्त्रियामथविभीतकः । हरीतकाटकतटका

वाटाश्चगुणेवटः ॥ २३ ॥ मंडलंशलभंभस्त्रातकंकलशकन्दलौ । मृणा

लामलकौदाडिमम्भङ्गनाः स्त्रियामिमे ॥ २४ ॥ करणेल्युदत्रिषुयथातस्य

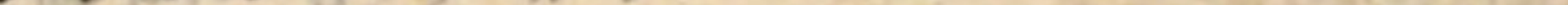
व्याख्यानमित्यदः । सूत्रकृद्वाच्यकृत्कोशाबनुमानइतीच्छति ॥ २५ ॥

इति लिंगादि संग्रहवर्गः

दृष्टप्रयोगायेष्टः प्रायस्ते इह कीर्तिताः

अप्रयुक्तास्तुपाणिन्यादिषु दृष्ट्वाप्युपेक्षिताः

इति श्रीपुरुषोत्तम देवविरचितस्त्रिंशोऽध्यायः समाप्तः ॥

... ॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ ...

लीलाकृतः । ॥ ३० ॥ ॥ श्रीगुरुः ॥

॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

॥ नमः ॥ तस्मात्तुल्यं हि ज्ञानं गच्छति । इति श्रीभक्तिकण्ठे

... ३३०

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ १ ॥

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ १ ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥

अथ हारवलीस्थितपर्व्यायशब्दसूची

नाम	संख्या	श्लोक
शिवस्य	१६	८
विष्णोः	८	९
गरुडस्य	८	१०
सूर्यस्य	१५	११
शनैश्चरस्य	९	१२
चन्द्रमसः	१६	१३
गजस्य	१४	१४
सूर्यस्य	१६	१५
प्रत्युपकारार्थकृत	१	१६
समंजसस्य		
अन्ताक्षरक्रमेण	१	१७
श्लोकपाठस्य		
मेघस्य	८	१८
हर्षवस्त्राद्याकर्षणस्य	२	१९
दंपत्योःशनैःकथनस्य	१	२०
इष्टार्थदेवेभ्योदी	२	२१
यमानद्रव्यस्य		
आकाशवाण्याः	२	२२

नाम	संख्या	श्लोक
आकाशउडुय	६	२३
मानसूत्रस्य		
प्रदीपस्य	६	२४
गोमयच्छत्रिकायाः	६	२५
सप्तवर्षपर्वतानां	२६	
प्रत्येकमेकैकम्		

इति श्लोकावधिः

व्याघ्रस्य	५	२७
वैदूर्यस्य	२	२७
सङ्घातस्य	५	२८
मांसस्य	५	२८
करिणां मदयोग	१	२९
विधानस्य		
गजपृष्ठमांसस्य	१	२९
गजकर्णवेधिन्याः	१	३०
गजदन्तमांसस्य	१	३०
गर्भिणीपरिचर्यायाः	१	३१

नाम	संख्या	श्लोक
नवोढा वस्त्रस्य	२	३१
ग्रामप्रधानदेवतायाः	४	३२
ज्यैष्ठमासस्य	१	३२
नित्यकर्माशक्तायाः	१	३३
वैशुबन्धस्य	२	३३
रूपादिच्छेदिन्याः	२	३४
दधिमयनदण्डस्य	४	३४
मङ्गलस्य	४	३५
बुधस्य	५	३५
वृहस्पतेः	४	३६
शुक्रस्य	४	३६
केतोः	५	३७
ध्रुवस्य	४	३७
राहोः	३	३८
याचकस्य	४	३८
जातशृङ्गस्य	१	३९
हिंवीशिशोः		
हस्तेनसस्यछेदस्य	१	३९
जलत्रायाः	४	४०
कृत्रस्य	४	४०

नाम	संख्या	श्लोक
मुनिचिताकुट्याः	२	४१
कूपस्य	४	४१
पुष्करिण्याः	४	४२
आसन्नास्तमयस्य	१	४२
नक्षत्रादिन्यमु	१	४३
क्तदिशः		
पलाशकलिकायाः	१	४३
सिंदूरस्य	४	४४
पिप्पुनस्य	२	४४
दिवाचौरस्य	२	४५
नागकेसरचूर्णस्य	२	४५
वर्बरस्य	३	४६
अभावान्स्त्रीप	१	६४
रित्यागस्य		
यतीनांगोद्यमैयुनस्य	१	४७
पतङ्गहस्य	४	४७
मस्तिषान्याः	५	४८
बालकपरिधान	३	४८
वस्त्रस्य		
स्त्रीनृत्यस्य	१	४९

नाम	संख्या	श्लोक
राजहस्तिनः	४	४७
अलंकारसुवर्णस्य	१	५०
पैयूषस्य	३	५०
पर्वतस्य	४	५१
पर्वतोच्चलस्य	१	५१
हस्तिन्याः	४	५२
अश्वस्य	४	५२
नद्याः	६	५३
शरस्य	७	५३
लिखनपत्रस्य	४	५४
पत्रीबन्धनस्य	१	५४
सैन्धवलवणस्य	३	५५
मांसस्य	६	५५
समुद्रस्य	४	५६
पक्षिणः	४	५६
इन्द्रकीडासरसः	१	५७
यमस्य	३	५७
मेघप्रस्तरस्य	६	५८
विद्युतः	७	५८
नैकायाः	६	५९

नाम	संख्या	श्लोक	दी०सू०
शोबितक्षीरपिण्डस्य	२	५९	
लोहस्य	५	६०	
नवनीतसामान्यस्य	४	६०	
एकखुरयुक्तचर	३	६१	
शबन्धनस्य			
स्त्रीपुरुषचिह्नवेनुः	१	६१	
अस्थिभिर्द्युतकीडायाः	२	६२	
ललाटस्थभस्मरेखायाः	३	६२	
सुरायाः	६	६३	
पानपात्रस्य	४	६३	
कमण्डलोः	४	६४	
असहायनर्तकस्य	१	६४	
दीपवृक्षस्य	३	६५	
कोजागरायाः	२	६५	
जलयंत्रार्थगृहस्य	२	६६	
प्रेतादिगृहीतस्य	१	६६	
हिमस्य	४	६७	
शिवालयेत्सृष्टवृषस्य	३	६७	
विषाक्तास्वाहनम्	१	६८	
शुभांसस्य			

नाम	संख्या	श्लोक
कुहेलिकायाः	४	६८
पोताच्छादनस्य	३	६९
तन्त्रविमुक्तवाससः	१	६९
हृदस्य	४	७०
बहुनरसंकीर्णहृदस्य	२	७०
काठपुत्तलिकायाः	४	७१
नूतनमेघजालस्य	३	७१
ढक्कायाः	४	७२
पटहस्य	३	७२
वस्त्रांगरक्षिण्याः	४	७३
शिरस्त्राणस्य	४	७३
लौहवर्मणः	२	७४
उपानहः	४	७४
क्षारलवणस्य	३	७५
खद्योतस्य	४	७५
नकस्य	५	७६
उद्रस्य	५	७६
शिमुमारस्य	४	७७
ग्राहस्य	४	७७
मृगालस्य	७	७८

नाम	संख्या	श्लोक
मूनः	५	७८
उल्कामुखीमृगाख्याः	१	७९
शकटादिवाह	५	७९
कवृषभस्य		
महिषस्य	४	८०
मेघस्य	४	८०
वृहद्वानरस्य	४	८१
उष्ट्रस्य	४	८१
वरहस्य	४	८२
सिंहस्य	४	८२
विडालस्य	४	८३
कुकुन्दर्याः	४	८३
दग्धकाकस्य	५	८४
हामुत्र्याख्यपक्षिणः	४	८४
गंगाचिह्न्याः	४	८५
विहस्रारिकायाः	४	८५
शेनस्य	४	८६
वनकुकुटस्य	४	८६
खंजरीटस्य	४	८७
कपोतस्य	३	८७

नाम	संख्या	श्लोक
कोकिलस्य	४	८८
मत्स्यरङ्गस्य	४	८८
कलविङ्कस्य	४	८९
सारिकायाः	४	८९
ग्रामकुक्कुटस्य	४	९०
मयूरस्य	४	९०
नूतनपल्लवस्य	४	९१
वृक्षकंदकस्य	६	९१
केतकस्य	४	९२
धात्र्याः	६	९२
दूर्वायाः	५	९३
गन्धपलासिकायाः	४	९३
शिरीषस्य	४	९४
सूर्यावर्तस्य	२	९४
अस्थिसंहारस्य	४	९५
लोधस्य	३	९५
मधूकवृक्षस्य	४	९६
कदम्बस्य	४	९६
एलायाः	४	९७
कुष्माण्डस्य	४	९७

नाम	संख्या	श्लोक	श.ख.
कासमर्दस्य	३	९८	
भित्तैः	५	९८	
प्रातर्भोजनस्य	३	९९	
भीत्यापलायनस्य	४	९९	
नारिकेलस्य	४	१००	
इक्षोः	४	१००	
मूलस्य	४	१०१	
करंजस्य	४	१०१	
आम्ललोनि कायाः	४	१०२	
प्राचीनामलकस्य	३	१०२	
श्रीखण्डस्य	४	१०३	
कस्तूर्याः	३	१०३	
कर्पूरस्य	४	१०४	
अगुरुइतिख्यातस्य	५	१०४	
कदल्याः	४	१०५	
पटोलस्य	३	१०५	
कुङ्कुमस्य	४	१०६	
शैवलस्य	४	१०६	
धूल्लरस्य	४	१०७	
पलासस्य	४	१०७	

संख्या	नाम	संख्या	श्लोक
	एरण्डस्य	५	१०८
	वंशस्य	६	१०८
	धूमस्य	५	१०९
	नगरनिकपुरस्य	१	१०९
	शंखस्य	३	११०
	उपजिह्विकायाः	५	११०
	तान्त्रस्य	५	१११
	पङ्कमुक्तेः	४	१११
	कुम्भिकायाः	४	११२
	शंबूकस्य	४	११२
	नर्णकक्रीडनस्य	१	११३
	शब्दवतीयक्याः	१	११३
	लेखात्रयांकितभालस्य	१	११४
	मलेहस्ताधानस्य	३	११४
	कांजिकस्य	५	११५
	दिगम्बरयोगिनः	५	११५
	जलक्रीडायाः	४	११६
	शरपत्ररचनायाः	१	११६
	पंचकल्पाणघोटकस्य	१	११७
	अश्वचारकस्य	१	११७

नाम	संख्या	श्लोक
अश्वगलोद्देश	१	११८
स्थावर्त्तस्य		
अश्ववक्षःस्थावर्त्तस्य	१	११८
पलाशपत्राणां	१	११९
शीर्षेबन्धस्य		
मदनोत्सवस्य	२	११९
द्विशतग्राममध्य	१	१२०
ग्रामस्य		
चतुःशतग्रामम	१	१२०
ध्यग्रामस्य		
यात्राकालेसामवे	१	१२१
दपाठस्य		
प्रासादशिखरस्य	१	१२१
शालायाः		

इत्यर्द्धश्लोकावधिः

नुच्छस्य	२	१२२
पेघणशिलायाः	२	१२२
सौधस्य	१	१२२
राजमार्गस्य	२	१२२

नाम	संख्या	श्लोक
कथकस्य	२	१२३
भण्डस्य	२	१२३
मक्षिकायाः	२	१२३
हंशस्य	२	१२३
देवोद्यानस्य	२	१२४
दीपावल्याः	२	१२४
सुकुमारस्य	२	१२४
विषमस्य	२	१२४
खड्गपिधानस्य	२	१२५
जलनिर्गममार्गस्य	२	१२५
यज्ञस्थानस्य	२	१२५
लोभस्य	२	१२५
इर्वारेः	२	१२६
स्फुटेः	२	१२६
नाटामस्य	३	१२६
जालिकायाः	२	१२६
जीवनवृक्षस्य	२	१२७
धनुषः	२	१२७
बलवत्पुरुषस्य	३	१२७
काचभाजनस्य	२	१२७

नाम	संख्या	श्लोक	शान्द
दण्डवादिना	२	१२८	
चौरस्य	२	१२८	
गजबन्धनसम्भस्य	२	१२८	
कष्टस्थानस्य	२	१२८	
बन्दिपाठस्य	२	१२९	
सेतोः	३	१२९	
देवयात्रायाः	२	१२९	
उदूखलादिपञ्च मूनायाः	२	१२९	
सशश्रुस्त्रियाः	२	१३०	
उच्चभूस्त्रियाः	२	१३०	
दृष्टरजःकन्यायाः	१	२३०	
पुंसजक्षणायाः	१	१३०	
महत्तरस्य	२	१३१	
अव्यक्तशब्दस्य	१	२३१	
श्लसानस्य	२	१३१	
चितायाः	३	१३१	
मंचस्य	२	१३२	
पक्षिणःपानीय शालायाः	२	१३२	

हा०सू०	नाम	संख्या	श्लोक
	वसन्तकालस्य	२	१३२
	नाम्बूलदानः	२	१३२
	नाम्बूलरागस्य	२	१३३
	खड्गस्य	२	१३३
	कुशलप्रश्नस्य	२	१३३
	स्तुतेः	२	१३३
	संपुटस्य	२	१३४
	हृयस्कन्धस्य	२	१३४
	महिषीपालस्य	२	१३४
	बृहन्महरस्य	२	१३४
	नरुण्याः	२	१३५
	लेपनद्रव्यस्य	२	१३५
	रेचनिकायाः	२	१३५
	वृश्चिकायाः	२	१३५
	क्षीरकौटस्य	२	१३६
	मोदकस्य	१	१३६
	खंजनघोटकस्य	२	१३६
	वज्ररोमयुक्तस्य	२	१३६
	पूगपत्रस्य	२	१३७
	कवन्धस्य	२	१३७

नाम	संख्या	श्लोक
चित्रलेखिन्याः	२	१३७
आलस्यस्य	२	१३७
पात्रस्य	२	१३८
नलराजः	२	१३८
गौरवस्य	२	१३८
पथिकश्रेण्याः	२	१३८
यामिकस्त्रियाः	२	१३९
जृम्भायाः	२	१३९
महाधूर्तस्य	३	१३९
निर्माल्यस्य	२	१३९
गाँजेतिप्रसिद्धस्य	२	१४०
गुलुचस्य	२	१४०
वासगृहस्य	२	१४०
हस्तिपकस्य	२	१४०
पित्तस्य	३	१४१
अन्नस्य	४	१४१
तृप्तेः	३	१४१
क्षुधायाः	३	१४१
जलवसनाख्य	२	१४२
वणस्य		

॥ ६ ॥

नाम	संख्या	श्लोक
कुम्भीरमक्षिकायाः	२	१४२
घोतस्य	३	१४२
नौकाजलोत्सारकस्य	२	१४२
बृहत्ढकायाः	२	१४३
भृदङ्गस्य	२	१४३
अरित्रस्य	२	१४३
मुलाघटस्य	२	१४३
मणचतुर्यासस्य	१	१४४
ज्वलदङ्गारस्य	१	१४४
स्वभावस्य	२	१४४
वेश्यायाः	२	१४४
नीलमणेः	२	१४५
गुञ्जायाः	२	१४५
भार्यायाः	२	१४५
महवस्त्रस्य	२	१४५
ग्रन्थनिर्माणस्य	१	१४६
जवीनसुषायाः	२	१४६
बन्दिचौरस्य	२	१४६
सन्धिहारकस्य	२	१४६
ऐरावतदिगजपत्न्याः	१	१४७
कुमुददिगजपत्न्याः	१	१४७

नाम	संख्या	श्लोक	दा.सू.
वामनदिगजस्त्रियः	१	१४७	
अंजनदिगजस्त्रियः	१	१४७	
पुण्डरीकदिगजस्त्रियः	१	१४८	
सुप्रतीकदिगजस्त्रियः	१	१४८	
पुष्पदन्तदिगजपत्न्याः	१	१४८	
सार्वभौमदिगजपत्न्याः	१	१४८	
सेवनस्य	३	१४९	
सकटस्य	२	१४९	
चिपिटस्य	२	१४९	
लाजानां	३	१४९	
अभ्यासस्य	२	१५०	
पत्रभङ्गस्य	२	१५०	
भूतसेवकस्य	२	१५०	
घनवृद्धिजीवकस्य	२	१५०	
गंगायाः	२	१५१	
कावेर्याः	२	१५१	
कार्तिकमासस्य	२	१५१	
इन्द्रजालिकस्य	२	१५१	
प्रहेलिकायाः	२	१५२	
विस्मृतस्य	२	१५२	
समूहस्य	३	१५२	

नाम	संख्या	श्लोक
वीथ्याः	२	१५२
नटस्य	२	१५३
लज्जायाः	२	१५३
कुण्डलौघस्य	२	१५३
भेकस्य	३	१५३
खेदस्य	३	१५४
रोमाञ्चस्य	२	१५४
नवोढायाः	२	१५४
नवयौवनायाः	३	१५४
सौवर्चललवणस्य	२	१५५
हिङ्गुलस्य	२	१५५
गैरिकस्य	२	१५५
परदस्य	२	१५५
कंबलस्य	२	१५६
ब्रणस्य	३	१५६
कटकस्य	२	१५६
ईर्ष्यायुक्तस्य	२	१५६
चक्षुमोक्षस्य	२	१५७
लग्नकस्य	२	१५७
पैशुन्यस्य	२	१५७
मण्डस्य	३	१५७

नाम	संख्या	श्लोक
धूलेः	२	१५८
आस्फालस्य	२	१५८
चौरनीतद्रव्यस्य	२	१५८
किञ्चिन्प्राप्तेः		
शिवीरथस्य	२	१५८
मल्लथात्रायाः	२	१५९
निर्भर्त्सनस्य	२	१५९
प्राभृतकस्य	२	१५९
अङ्गलिकायाः	२	१५९
स्वदोषाच्छादनस्य	२	१६०
चुल्याः	२	१६०
वाताम्बस्य	२	१६०
विजयकुञ्जरस्य	२	१६०
प्रभातस्य	३	१६१
लेखकामिन्याः	२	१६१
संजातमदस्यहस्तिनः	२	१६१
सिद्धस्य	२	१६१
अग्नेः	३	१६२
मस्मनः	३	१६२
अष्टयुक्तरथस्य	२	१६२
लघुरथस्य	३	१६२

नाम	संख्या	श्लोक
कृमेः	२	१६३
विष्ठायाः	२	१६३
भारवाहस्य	२	२६३
वंशादिनिर्मित शिक्षाधानस्य	२	१६३
अजगरसर्पस्य	२	२६४
द्विमुखसर्पस्य	२	१६४
पुरसंस्कारस्य	२	१६४
कुड्महृदस्य	२	१६४
पुटकिन्धाः	२	१६५
बुद्धस्य	२	१६५
विस्मृतकरस्य	२	१६५
हस्तपुच्छस्य	२	१६५
उत्साहस्य	२	१६६
रसमूयस्य	२	१६६
भयशीलस्य	२	१६६
सन्देशवाक्यस्य	२	१६६
शरवस्य	२	१६७
कुसीदस्य	२	१६७
नलप्रहारस्य	२	१६७
मृदुरस्य	२	१६७

नाम	संख्या	श्लोक	हान्स्
गोष्ठागारस्य	२	१६८	
मन्त्रणागृहस्य	२	१६८	
अपराधस्य	२	१६८	
गृहवाटिकायाः	२	१६८	
शैलनितम्बस्य	२	१६९	
प्रतिवासरस्य	२	१६९	
सूत्रस्य	२	१६९	
सतिलौदनस्य	२	१६९	
मदिरभेदस्य	२	१७०	
मद्यभाजनस्य	२	१७०	
दन्तशरणस्य	२	१७०	
मुष्कगोमयस्य	२	१७०	
शारिफलस्य	२	१७१	
गुटिकायाः	२	१७१	
पाशकस्य	२	१७१	
शरिमृङ्खलायाः	२	१७१	
शय्यायाः	३	१७२	
चामरस्य	२	१७२	
मृगाल्याः	२	१७२	
कुकुरस्त्रियः	३	१७२	
नूपुरस्य	२	१७३	

हा.सं.	नाम	संख्या	श्लोक	नाम	संख्या	श्लोक
	वेषस्य	२	१७३	गण्डीरस्य	२	१७८
	नाटङ्कस्य	२	१७३	ह्रीवेरस्य	२	१७८
	अंगुलीयकस्य	२	१७३	सीनोत्पलस्य	२	१७९
	परिखायाः	२	१७४	अनिमुक्तस्य	२	१७९
	नाटमृङ्खलायाः	२	१७४	कर्कारुकस्य	२	१७९
	कंठ्याः	३	१७४	मृङ्गाटस्य	२	१७९
	गलसूत्रस्य	२	२७४	हिलमोद्याः	२	१८०
	राजशासनस्य	२	१७५	काकमाद्याः	२	१८०
	मूद्रशासनस्य	२	१७५	पुन्नागस्य	२	१८०
	पद्माख्यपत्रस्य	२	१७५	नागकेरसस्य	२	१८०
	रक्तशासनस्य	२	१७५	हिंदोलिकायाः	२	१८१
	गोपक्रीडायाः	२	१७६	सैन्दर्यस्य	२	१८१
	गोपशिमुगीनस्य	२	१७६	सुखाशकस्य	२	१८१
	वंशविशेषस्य	३	१७६	राजसर्वपस्य	२	१८१
	नवीनस्य	२	१७६	सितमाषस्य	२	१८२
	मुखवाद्यस्य	२	१७७	कुद्रमसूरस्य	२	१८२
	नलपट्टिकायाः	२	१७७	खर्जूरस्य	२	१८२
	भगकदम्बस्य	२	१७७	सालवृक्षस्य	२	१८२
	वीरणस्य	२	१७७	मुलस्य	२	१८३
	बृहत्काशस्य	२	१७८	रक्तचन्दनस्य	२	१८३
	कौशाङ्गस्य	२	१७८	जलरङ्गस्य	२	१८३

नाम	संख्या	श्लोक
कारणवपक्षिणः	२	१८३
वर्तिकायाः	२	१८४
शशस्य	२	१८४
नाम्रकृमेः	२	१८४
मुशल्याः	२	१८४
पेचकस्य	२	१८५
सारसयोधिनः	२	१८५
सारसस्य	२	१८५
बाहुलेः	२	१८५
कङ्कपक्षिणः	२	१८६
गर्गाटमत्स्यस्य	२	१८६
भृङ्गाः	२	१८६
मज्जरस्य	२	१८६
मकरस्य	२	१८७
शफरस्य	२	१८७
चिंगटस्य	२	१८७
रोहितादिशिरोः	२	१८७
फलक्याः	२	१८८
रोहितस्य	२	१८८
काकोचिकस्य	२	१८८
बकचिंचिकायाः	२	१८८

नाम	संख्या	श्लोक	हा०ख०
कवयीमत्स्यस्य	२	१८९	
खलेयशस्य	२	१८९	
इल्लिशस्य	२	१८९	
जलवृश्चिकस्य	२	१८९	
अर्द्धशफरस्य	२	१९०	
जलव्यथस्य	२	१९०	
त्रिकंटस्य	२	१९०	
बालुकागडस्य	२	१९०	
कनकपलस्य	२	१९१	
करिकवलस्य	२	१९१	
पङ्कगडकस्य	२	१९१	
शकुलस्य	२	१९१	
निचोलस्य	२	१९२	
अलिंजरस्य	२	१९२	
वेद्याः	२	१९२	
उपवनस्य	२	१९२	
खिक्वरिकायाः	२	१९३	
पन्थाटस्य	२	१९३	
अङ्गस्य	२	१९३	
उत्तानशयनस्य	२	१९३	
तकस्य	२	१९४	

०हासः	नाम	संख्या	श्लोक
	सिंहनादस्य	२	१७४
	कर्णमलस्य	२	१७४
	नासिकामलस्य	२	१७४
	दन्तमलस्य	२	१७५
	जिह्वामलस्य	२	१७५
	स्वर्णकारस्य	२	१७५
	दरिद्रस्य	२	१७५
	विद्यायाः	२	१७६
	पक्षद्वारस्य	२	१७६
	आर्द्रवस्त्रस्य	२	१७६
	दोषस्य	२	१७६
	योजनस्य	२	१७७
	नलस्य	२	१७७
	कवचस्य	२	१७७
	भूर्पासस्य	२	१७७
	उरस्त्राणस्य	२	१७८
	जंघात्राणस्य	२	१७८
	देवप्रासादस्य	२	१७८
	यज्ञस्थानभेदस्य	१	१७८
	नृणपूज्याः	२	१७९
	प्रयार्थस्य	२	१७९

नाम	संख्या	श्लोक
बधस्थानस्य	२	१७९
बन्धनवेश्मनः	२	१७९
काष्ठाग्नेः	२	२००
तृणाग्नेः	२	२००
करीषाग्नेः	२	२००
ज्वराग्नेः	२	२००
श्वशुरस्य	२	२०१
श्वश्र्वाः	२	२०१
कुटिलस्य	२	२०१
अश्वविक्रयिणः	२	२०१
गृहपतेः	२	२०२
तुम्बीपुष्पस्य	२	२०२
लोहपुष्पस्य	२	२०२
त्रिदशस्य	२	२०२
भूलतायाः	२	२०३
घुर्धुर्याः	२	२०३
अंगुलीध्वनेः	२	२०३
लङ्घनस्य	२	२०३
गजढकायाः	२	२०४
गजशृङ्गारस्य	२	२०४
रणकान्तरस्य	२	२०४

नाम	संख्या	श्लोक
अंकुशस्य	३	२०४
नरङ्गस्य	३	२०५
फेनग्रस्य	२	२०५
जलकल्कस्य	२	२०५
अरण्येः	२	२०५
विरहितस्य	२	२०६
गंडूषस्य	२	२०६
शवयानस्य	२	२०६
कषायस्य	२	२०६
अंगुलीपर्वणः	२	२०७
पिंजोलायाः	२	२०७
गोमयस्य	३	२०७
द्वारलगुडस्य	२	२०७
कर्करस्य	२	२०८
दधिसक्त्रोः	२	२०८
स्पर्द्धायाः	२	२०८
क्रोरोरस्य	२	२०८
कवर्द्याः	२	२०९
लघुखट्वायाः	२	२०९
कुम्भस्य	२	२०९
कलश्याः	२	२०९

नाम	संख्या	श्लोक	शब्द
उत्पानस्य	२	२१०	
निर्घातस्य	२	२१०	
गुणभंशस्य	२	२१०	
कटशरीरायाः	२	२१०	
उल्काश्रेः	२	२११	
करताज्याः	२	२११	
डमरुकस्य	२	२११	
सूत्रवीणायाः	२	२११	
मसिमणेः	२	२१२	
कलमस्य	२	२१२	
धानूपलस्य	२	२१२	
मसेः	३	२१२	
नर्कुल्याः	३	२१३	
नर्कुलासकस्य	२	२१३	
नर्कुपीज्याः	२	२१३	
नूलनलिकायाः	२	२१३	
निर्वैष्टनस्य	२	२१४	
दग्धेष्टकायाः	२	२१४	
दोलायाः	३	२१४	
जलस्थापितमञ्चस्य	२	२१४	
यज्ञपात्रविशेषस्य	२	२१५	

नाम	संख्या	श्लोक
चित्रपिष्टकस्य	२	२१५
अपशब्दस्य	२	२१५
लुण्टिकायाः	२	२१५
नृणामणोः	२	२१६
पदाद्यवेत्तुः	२	२१६
कोशकृमेः	२	२१६
घुणस्य	२	२१६
विषमृङ्गिनः	२	२१७
नृणषट्पदस्य	२	२१७
रंध्रवभ्रोः	२	२१७
दीनायाः	२	२१७
ककचपादस्य	२	२१८
वृश्चिकस्य	३	२१८
यक्ष्मीजस्य	२	२१८
यक्ष्मीकोषस्य	२	२१८
लाक्षायाः	२	२१९
दुहितुः	२	२१९
सुचंचलस्य	२	२१९
गर्भिण्यभिलाषस्य	२	२१९
धौनांजल्याः	२	२२०
दुग्धपाचनस्य	२	२२०

नाम	संख्या	श्लोक
धुङ्गशकटस्य	२	२२०
अनृत्तिकृतः	२	२२०
कालरात्र्याः	२	२२१
अस्त्राध्यायस्य	२	२२१
ब्रह्मवादस्य	२	२२१
मृगयाकुशलमुनः	२	२२१
हिंसालुकमुनः	२	२२२
उन्मत्तमुनः	२	२२२
सूर्यविशेषस्य	२	२२२
आदर्शस्य	२	२२२
लसुनस्य	२	२२३
कोलनासिकायाः	२	२२३
नृणयुक्तहर्म्यस्य	२	२२३
शस्यरक्षार्थकुटीरस्य	२	२२३
पणग्रंथेः	२	२२४
कटिमुङ्गलायाः	२	२२४
प्रसिद्धस्य	२	२२४
लक्ष्याः	३	२२४
इतिपादावधिः		
नानार्थ		२२५

॥ ३७ ॥ श्रीगणेशायनमः ॥ भुजगपतिविमुक्तस्वच्छनिर्माकवल्लीविलसि
 तमनुकुर्वन्त्यस्य गङ्गाप्रवाहः । शिरसि सरसभास्वन्मालतीदामलक्ष्मीं
 लघयति हिमगौरस्रोऽस्तु वस्त्राध्यसिद्धौ ॥ १ ॥ कल्पावसानसमये
 स्थितयेकवीनान्देहान्तरङ्गिमपियास्तृजतिप्रसन्ना । यस्याः प्रसादपर
 माणुरपि प्रतिष्ठामभ्येतिकामपि नमामि सरस्वतीनाम् ॥ २ ॥ निर्म
 त्सरस्तृकृतिनः खलु ये विविच्य कर्णे गुणस्य कणमप्यवतंसयन्ति । येषा
 म्मनो नरमते परदोषवादे ते केचिदेव विरला भुविसञ्चरन्ति ॥ ३ ॥ मु
 क्तामयातिमधुरमस्तृणावदातच्छायाधिरगत रलामलसद्गुणश्रीः ।
 साध्वी सताम्भजतुकरा मसौ प्रियेव हारवली विरचिता पुरुषोत्तमेन
 ॥ ४ ॥ किन्नैव सन्ति सुधियामभिधानकोषाः किन्तु प्रसिद्धविषयव्यव
 हारभाजः । गोष्ठीषु वादपरमो ह्यफलास्तु केषां हारवली न विदधाति वि
 दग्धिमानम् ॥ ५ ॥ एकन्तमेव गणयन्ति परं विदग्धावाचां विदग्धिम

हार०

पर्या०

हारा०
पर्या०

निमज्जनियस्यलोकः । गोष्ठीषुयःपरमशाद्विकदुर्गमासुदुर्बोधशब्द
गतसंशयमुच्छिनत्ति ॥ ६ ॥ आव्याधशब्दतःश्लोकैरर्द्धैरतलिनात्त
तः । शब्दाःपादैर्विवेकद्वयाःप्रागनेकार्थतस्ततः ॥ ७ ॥ विषमनय
नशंकुचन्द्रमौलिर्भगालीवृषभगतिगणेशैरेरिहशोवृषाङ्कः । त्रिपुरद
हनशूलिस्थाणुखट्वांगिहिण्डिप्रियतमशितिकण्ठभर्ग्यकल्माषकरौ
॥ ८ ॥ शतधामाचतुष्पाणिःपृष्ठिगर्भागदाग्रजः । गदीकौस्तुभवक्षा
श्वपाञ्चजन्यधरेऽच्युतः ॥ ९ ॥ वैनतेयःपक्षिसिंहःशाल्मलीहरि
वाहनः । अमृताहरणस्त्रार्थानागाशनखगेश्वरै ॥ १० ॥ खगपत
ङ्गत्रियन्मणिभानवेाहरिभगेननिदाघकरद्वयः । किरणमालिविरे
चनहेलयोदिनमणिस्तरणिश्चदिनप्रणीः ॥ ११ ॥ श्रुतश्रवोऽनु
जःक्रोडोमन्दच्छायासुतश्शनिः । सप्रार्चिर्नीलवसनःपातंगिःक्रूरलो
चनः ॥ १२ ॥ दाक्षायणीपतिवलक्षगुपक्षजन्मतुङ्गीशरत्रिमणि
दर्शविपत्सुधाङ्गाः । राजासमुद्रनवनीततमोनुदैर्माग्लैरिन्दुरेणति
लकोहरिरेहिण्यौशौ ॥ १३ ॥ महामृगःपुष्करिदीर्घमारुतौविलोम
जिह्वाजलकंक्षिसिन्धुरै । द्विप्रायिस्सूर्यश्रुतिकुम्भिसामजामहामदः
मेचकिपद्विपीलवः ॥ १४ ॥ दर्वीकरेविषधरःश्वसनाशनोहिश्चक्री
फणाभरविषायुधदोर्घपृष्ठाः । कुम्भीनसद्विरसनौसमकोलदंष्ट्रीगो
कर्णकुण्डलिलतारसनाविषास्यः ॥ १५ ॥ मयास्योपकृतंपूर्वमयञ्चोप

करिष्यति । इति यः क्रियते सन्धिः प्रतीहारः स उच्यते ॥ १६ ॥ शेषम
क्षरमादाय प्रतिश्लोकं क्रमेण यत् । अन्योन्यं पठ्यते श्लोकः प्रतिमालेति
सामता ॥ १७ ॥ नमश्चरेवायुदारुर्वनदोगगनध्वजः । व्योमधूमो
जलमसिः खतमालः पयोधरः ॥ १८ ॥ हर्षादुत्सवकाले यदलङ्कारम्बु
दिकम् । आकृष्य गृह्यते पूर्णपात्रं पूर्णालोकं च तत् ॥ १९ ॥ सुरते कर्णमूले
षु यच्च देशो यभाषया । दम्पत्योर्जल्पितं मंदं मन्मनंतद्विदुर्बुधाः ॥ २० ॥
यद्दीयते तु देवेभ्यो मनो राज्यस्य सिद्धये । उपयाचितं दिव्यदेहदंतद्वि
दुर्बुधाः ॥ २१ ॥ नक्तं निर्गत्य यत्किञ्चिच्छुभाशुभकरं वचः । श्रूयते त
द्विदुर्द्धीरं देवप्रश्नमुपश्रुतिम् ॥ २२ ॥ बृद्धस्तु च कामित्या ऊरिन्द्रतूलं मनी
षिणः । ग्रीष्महासं वंशकफं वा ततूलं मरुध्वजम् ॥ २३ ॥ दशेन्द्रो गृ
हमणिः स्नेहाशः कज्जलध्वजः । जटाज्वालो दशाकर्षी कथितो बज्र
दृश्वभिः ॥ २४ ॥ गोमयच्छत्रिकामा ऊर्द्विलीरञ्च शिलीं ध्रुवम् । ऊ
र्व्यङ्गञ्च वशा रेहं गोला समपरे विदुः ॥ २५ ॥ हिमवान्हेमकूटश्च नि
षधो मेरुरेव च । चैत्रः कर्णो च मृद्वी च संप्रैते वर्षपर्वताः ॥ २६ ॥ इति श्लो
कावधिः ॥ व्याधो मृगबधा जीवो निषादः पुष्कशः प्लवः । बालवायजमिच्छं
ति वैदूर्यमणिमुत्तमाः ॥ २७ ॥ कालग्रन्थिः समासवैन्मा समानो
युगं सकः । मासो वर्षा सकः आमो वर्षाङ्गः स्यादहर्गणः ॥ २८ ॥ मदयो
गविधानं तु व्यस्तारं करिणां विदुः । पृष्ठवंशस्य यन्मांसं तल्पनं तत्प्रचक्षते

हारा
पर्या

दश०

पर्या०

॥ २९ ॥ कर्णवेधनिकाप्रोक्ता नालिकेतिविषाणिनाम् । प्रवेष्टमन्तःस्वेदानां
दन्तमांसंविदुर्बुधाः ॥ ३० ॥ कुमारभृत्यागर्भिण्याः परिचर्याभिधीय
ते । नवोष्ठवस्त्रमानन्दपटमिच्छन्तिस्त्रयः ॥ ३१ ॥ कर्णीसुतोमू
लदेवोमूलभद्रः कलाङ्कुरः । ज्येष्ठामूलीयमिच्छन्तिमासमाषाढपूर्वजम्
॥ ३२ ॥ नित्यकर्मसमाचारनिष्ठुरत्वेकदुङ्कता । वैश्वानुवन्धोधीम
स्त्रिरूपनाहोभिधीयते ॥ ३३ ॥ स्यात्पालिकाकुन्तलिकादध्यादिच्छे
दनीतुया । वैशाखोदधिचारस्यात्रक्राटः करधर्षणः ॥ ३४ ॥ स्यादाषा
ढभवेभौमोनवार्चिर्गङ्गागनोल्मुकः । पञ्चार्चिश्चश्रविष्ठाजोऽष्टकंगः
प्रहर्षणः ॥ ३५ ॥ दीदिविद्वा दशार्चिः स्याज्जीवः प्राक्फलुनीभवः ।
काव्येदित्यपुरेधाः स्यात्षोडशार्चिर्मघाभवः ॥ ३६ ॥ उपप्लवोऽकचः केतु
रश्लेषाभवआहिकः । ज्योतीरथोग्रहाधारेधुवज्जन्तानपादजः ॥ ३७ ॥
स्वर्भानुग्रहकल्लोलंविदुरधपिशाचकम् । वनीयकोयाचनकोवस्तुकी
दोमुखंपचः ॥ ३८ ॥ जायमानविषाणाग्रेकटाहोमहिषीशिरो । छेदो
हस्तेनशस्यानांकटभंगउदाहृतः ॥ ३९ ॥ जनचाजंगमकुटीकावा
रीमूर्द्धकर्परी । उल्लवारणमुत्कूटश्चक्रांगश्चपुटोदजम् ॥ ४० ॥ मु
नीनाञ्चविताकुट्यांपर्णादजसहोदजौ । कारेत्तरश्चवीनाहीप्रहिरंधू
र्जलाम्बिका ॥ ४१ ॥ जलकूपीजलाछीलीतलकंपुष्करिण्यपि । आ
सन्नास्तमयः कश्चिदुपधूपितइष्यते ॥ ४२ ॥ तक्षणादित्यमुक्तां तुवदंत्य

ज्ञारिणीदिशम् । अङ्गारितं पलाशानाङ्गुलिका निर्गमो भवेत् ॥ ४३ ॥ गा
 न्धारं रक्तचूर्णानुसिद्धं रक्तवालुकम् । कुस्त्याविभवा न्वेषी पार्श्विकस्त
 न्धिजीवकः ॥ ४४ ॥ अधश्चरे भवेच्चैरः कुसुमालः कुजम्भलः । प्रोक्तः
 करिकुसुम्भस्तु नागकेसरचूर्णके ॥ ४५ ॥ वर्बुरं वर्बुरी कंच वर्बुरीत्यपि चेष्टते ।
 अभावात्स्त्रीपरित्यागस्तुरगब्रह्मचर्यकम् ॥ ४६ ॥ यमिनां यद्रतंगोप्यं
 तत्त्वज्ञनरतं विदुः । स्यादाचामनकः प्रोक्ताः कटकोलः पतङ्गहः
 ॥ ४७ ॥ मेलामन्दामसिमणिर्मसिधानीमसिप्रस्तुः । वालोपरीतनु
 विदुः पञ्चावटमुरस्कटम् ॥ ४८ ॥ मारीणां मण्डली नृत्यं बुधा हस्तीश
 कं विदुः । मारीचोयाजकगजोरजहस्तीमदोत्कटः ॥ ४९ ॥ अलं
 कारस्तुवर्षयत्तच्छृङ्गीकनकं मतम् । रतिलक्ष्मिनिधुवनं नियोजनमि
 ति स्मृतम् ॥ ५० ॥ जीमूतकुटकुट्टीरकुट्टारः कन्दरकरः । उद्देशे गण्ड
 कूपस्तु पर्वतस्याभिधीयते ॥ ५१ ॥ वासिताधेनुकाचैव वशाचकरिणी
 मता । ब्रह्माग्रभूः क्रतुपशुः सिंहविक्रान्तवाजिनौ ॥ ५२ ॥ समुद्र
 गानिर्भरिणी तलोदाजम्बालिनी शैबलिनी तरङ्गिणी । विपाटकादम्ब
 कपचवाहाः पञ्चीखगोवीरतरेस्वकण्टकः ॥ ५३ ॥ वर्णदूतः स्वस्ति
 मुखो लेखो वाचिकहारकः । लेखो निबध्यते येन तत्र काचनकाभिधा
 ॥ ५४ ॥ क्षारकं माणिमन्यच्च विदुस्सिन्धूपलंबुधाः । पिशितं पललं मां
 संक्रव्यमामिषमुद्धुसम् ॥ ५५ ॥ पारवारमहाकच्छौमहीपाचीर

हार
 पर्या

हारा
पर्या

दारदौ । जिह्वारदःकीकशास्यश्चुमत्तरुशायिनौ ॥ ५६ ॥ इन्द्रक्री
डासरःप्राञ्चैर्नदीसरइतिस्मृतम् । धूमोर्णोपतिरुद्दिष्टोयमोमहिषवा
हनः ॥ ५७ ॥ पयोधनेमेघकफोघनेपलोमेघास्थिवीजादकनोय
तिम्भाः । शंपाचिण्माचपलाच्छटाभाह्रादिन्यधोरघनवह्निकाच ॥ ५८ ॥
पादासिंदीतरण्डानौस्तरणिस्तारणिस्तरिः । किलाटःशोधितक्षीरपिण्ड
स्मूरिभिरिष्यते ॥ ५९ ॥ कासायसमयसीक्ष्णङ्गिरिसरश्चशस्तकम्
। ह्येयङ्गवीनंसरजंमन्यजश्चकलम्बुटम् ॥ ६० ॥ एकशफांघ्रिकंबन्ध
माऊर्दामाश्चलंबुधाः । वेत्तास्त्रीपुंसयोश्चिह्नंसामुद्रिकउदाहृतः ॥ ६१ ॥
तितिलीकास्थिभिर्द्युतक्रीडायाश्चुचुलिर्भवेत् । वक्राललाटगास्तिस्त्रोभ
स्मरेषास्त्रिपुण्ड्रकम् ॥ ६२ ॥ ह्यालाकामालिकामण्डाधीरस्यान्मदनीचमा
धीच । आऊश्चकन्तुपानपाचंपारीमप्यनुकर्षशंकवीन्द्राः ॥ ६३ ॥ कु
म्भःकरकश्चेत्यमुखःकमण्डलुःस्मृतः । असहायोनर्तकश्चतालावचर
इष्यते ॥ ६४ ॥ कथितःकौमुदीवृक्षोदोपवृक्षःशिखातरुः । कोजागरेतथा
सद्भिःकौमुदीचारइष्यते ॥ ६५ ॥ समुद्रगृहमित्याऊर्जसयन्त्रनिकेत
नम् । प्रेतादिभिर्गृहीतोयस्सआविष्टोभमन्वहिः ॥ ६६ ॥ हिममिन्द्रा
ग्निधूमश्चखवाघ्योरजनीजलम् । येशिवायतनोत्कृष्टास्तेसंध्याबलयोवृषाः
॥ ६७ ॥ विषाक्तास्त्रहतस्याऊःपशोर्मांसानुगृज्जनम् । धूमिकाधूममहि
षोहिमभरिणःकुहेलिका ॥ ६८ ॥ पोताच्छादनमाहुस्तुवरकमथवस्त्र

कुट्टिमंकवयः । तन्त्रविमुक्तं वा से । निष्प्रवशिं निष्प्रवाशिंच ॥ ६९ ॥ म
 ह । घोषं क्रयारेहं हृदम्पण्याजिरं विदुः । वज्रमानुषसङ्कीर्णनिर्घटंच
 करङ्गणम् ॥ ७० ॥ शालभञ्जीदारुगर्भाकुरुगटीदारुपुत्रिका । का
 दम्बिनी नवेमेघः काली स्यात्कालिकापिच ॥ ७१ ॥ क्रोशध्वनिः क्रोश
 तालोऽक्काविजयमर्दलः । स्यात्पतिपतिः पटहोलम्पापटहइत्यपि
 ॥ ७२ ॥ कुकूलङ्कायवलनननुचन्दंशनं विदुः । शिरस्त्रंशीर्षरक्षत्र
 शीर्षण्यंशीर्षकञ्चतत् ॥ ७३ ॥ स्याज्जालिकालोहमयीजालप्रायाङ्गर
 क्षिणी । पन्नं धीपादविरजाः कोशीपादरथी भवेत् ॥ ७४ ॥ रुचकं ल
 वणं शरं तीक्ष्णं जलरसं विदुः । ज्योतिर्वीजञ्च खट्वातं ध्वान्तो नैष तमो
 मणिः ॥ ७५ ॥ जलश्रूकरजलजिह्वैजलकंठकवार्भटौ तथा नत्रो ।
 जलनकुलजलविजलौ नीराखुजलप्लुवावुद्रे ॥ ७६ ॥ शिशुमारेज
 लकपिश्वपलाङ्गोसिपुच्छकः । ग्राहो जलकिण्टकश्च नक्राजो जलांठ
 कः ॥ ७७ ॥ मृतकान्तकश्चभीरुर्वृकधूर्तश्यालुवञ्चकाभरुजः ।
 शालामृगोस्थिभक्षोग्राममृगो मण्डलः कपिलः ॥ ७८ ॥ उल्कामुखी
 शृगालीयादी प्रजिह्वेतिसामता । स्कन्धवाहस्तुशङ्खश्चशृङ्गी गौरक्षधू
 र्त्तिलः ॥ ७९ ॥ हेरम्बः कासरश्चैवरक्ताक्षः सैरिभस्तथा । रेमशोव
 ऊरेमास्यादुरणश्चपृष्ठदरः ॥ ८० ॥ इडिक्कस्तुवानरक्षोवनकागो
 तिरेमशः । वरणोधूमश्रूकः स्यादुष्टः शृङ्खलकस्तथा ॥ ८१ ॥ चक्र

हारा
पर्या०

हारा
पर्या०

मुखःसूचिरेमावरहःस्थूलनासिकः । कण्ठीरवस्तुपा रीन्द्रःकेसरी गजमा
चलः ॥ ८२ ॥ नेत्रपिण्डो वृषाहारेमेनादःकुन्द मस्मृतः । गन्धाखुर्ग
न्धनकुलशुश्रुःपुंवृष उच्यते ॥ ८३ ॥ द्रोणोरिष्टोनालिजङ्घ आ
त्मघोषस्तुमौ द्रुलिः । गोभण्डोरःपङ्ककीरेहापुत्रीराजभट्टिका ॥ ८४ ॥
गङ्गाचिह्नोतुदेवद्वीविश्वकाजलकुक्कुटी । विटसारिकातुकुशीपीगारटी
गोकिण्टिका ॥ ८५ ॥ मृगेन्द्र चटकोघातिपक्षीग्राहकमारकौ । कुला
लंकुकुटम्पाङ्गःकुक्कुभंकुहकस्वरम् ॥ ८६ ॥ कर्करक्षःकलाटीनःख
ञ्जलेखस्तुखञ्जनः । प्रासादकुक्कुटोभल्लकण्ठोगृहकपोतकः ॥ ८७ ॥
ध्वंशपुष्टःकलकण्ठेमधुकण्ठःकुहमुखः । भम्पाशीमन्थरङ्गःस्था
ञ्जलमद्गुर्मणीचकः ॥ ८८ ॥ कलविङ्कश्चित्रपृष्ठोगृहनीडोवृषाय
णः । बरण्डाचित्रपादाचचित्रनेत्राचसारिका ॥ ८९ ॥ मयूरचटको
दक्षःकृकवाकुर्निशाकरः । शतपत्रःशितापाङ्गःप्रचलाकीचचन्द्र
की ॥ ९० ॥ किसलयमपितरुगंविदुर्लतायावकम्पवालञ्च । क
ण्टकसंज्ञास्तरुनखसिताग्रदलसूचिरङ्गलद्रुमराः ॥ ९१ ॥ द्रो
णोदलःसूचिपुष्पोजम्बूलःक्रकचच्छदः । मण्डातिष्ठफलाधात्रीव
ह्यापञ्चरसाशिवा ॥ ९२ ॥ सहस्रवीर्याविरजाभार्गवीमण्डली
रुहा । प्रहर्षिणीनिशाह्वाचलसागन्धपलाशिका ॥ ९३ ॥ मृदुपुष्पः
श्रूकतरुःशिरोषोविषनाशनः । वरहकालीकथितःसूर्यावर्तस्तुशा

॥ ७ ॥

द्विकैः ॥ ७४ ॥ वज्रवल्लीस्थिसंहारोहस्तिशृङ्गीवनालिका । वनतिक्त
स्त्रियांग्रीष्मातिरीठः पक्षस्तुन्दरः ॥ ७५ ॥ मधुपुष्पोमधूकश्चगुडपुष्पो
मधुद्रुमः । वृत्तपुष्पः प्रावृषेण्योहारिद्रस्तुहलिप्रियः ॥ ७६ ॥ एलात्त
विस्तुगन्धाचपुटिकाचर्मसम्भवा । कुष्माण्डकः पुष्पफलो घनवासश्चवेष्ट
कः ॥ ७७ ॥ वेषणः कासमर्द्दश्चपत्रोपस्करइत्यपि । ओकोदशा
लीप्राचीरमोघोलिरवहालिका ॥ ७८ ॥ कल्यवर्तः प्रातरणः प्रातर्भाज
नमिष्यते । शृगालिकाचडिम्बश्चउमरंविद्रवोपिच ॥ ७९ ॥ स्कन्ध
फलस्तुतुङ्गश्चनारिकेलः पुटोदकः । गुडदारुर्मधुतृणमसिपत्रोमहा
रसः ॥ १०० ॥ राजालुकोमहाकन्दोमूलकोहस्तिदनकः । शुद्ररसाति
क्तगुञ्जासरघाविद्धपर्कटी ॥ १०१ ॥ शुद्रपत्राचचाङ्गेरीशुद्राम्नाचासु
लोणिका । प्राचीनामलकंरक्तं वदरमलकान्तथा ॥ १०२ ॥ पिष्टसौरभ
मेकाङ्गं श्रीखण्डेमालयंविदुः । मृगनाभिर्मृगमदोगन्धशेखरमित्यपि
॥ १०३ ॥ सिताभन्नरुसारश्चवेरकंसकेसरम् । कालेयवंशकंजोङ्गङ्गा
लीयंवरचन्दनम् ॥ १०४ ॥ तृणसारमृत्युफलारम्भाचकदलीभवेत् ।
ऊर्द्धासितः पररुस्यात्तथाएजपटोलकः ॥ १०५ ॥ कुङ्कुमम्पीतकाबेरं
घुस्त्रणंकुसुमात्मकम् । अरकोजलकेशश्चकावारंशैवलंबिदुः ॥ १०६ ॥
उन्मत्तः काहलापुष्पोवृहत्याटलिघाण्टिकौ । किंशुकः करकः पर्णीलाक्षा
वृक्षः सुभीरवः ॥ १०७ ॥ अमण्डपश्चांगुलबर्द्धमानागन्धर्वहस्तस्त्रि

हारा०

पर्या०

हारा
पर्या

पुटीफलम् । रेणुस्सतीलस्सणकेतुमृत्युबीजौकिलाटीचततस्सुपद्म
॥ १०८ ॥ कवमालोमरूदाहोधूमोभम्भःशिखिध्वजः । शाखानगरमाहु
स्तद्यदभ्यर्णपुरानरम् ॥ १०९ ॥ आहुर्जलकरङ्कश्चजलजंस्सुवि
कामुखम् । उपजिह्विकोत्पादिकाचवटिरुद्देहिकादिवी ॥ ११० ॥ शु
ल्बमैदुम्बरंरक्तंलेच्छास्यन्नाम्रकंविदुः । दुर्न्नामादीर्घकोषीस्यात्पङ्कशु
क्तिःसितालिका ॥ १११ ॥ आकाशमूलीकुतूषंकुम्भिकाजलवल्कलम् ।
शम्बूकोजलडिम्बःस्याद्दुम्बरःपंकमण्डुकः ॥ ११२ ॥ आटीलकंतर्लकानां
स्थलीसुक्रीडनमतम् । यष्टिःशङ्खवतीधीरैःखेखीरकइतिस्मृता ॥ ११३ ॥
लेखात्रयाङ्कितम्भालन्त्रिपताकंविदुर्बुधाः । अर्द्धचन्द्रङ्कर्वीरेटंविदुर
ङ्गुलितोरणम् ॥ ११४ ॥ सिद्धजलश्चगृहाम्लमवन्तिसेमनुषोदकं
शुक्तम् । नग्राटकनिर्ग्रन्थकभदन्तदिगम्बरकानग्रे ॥ ११५ ॥ कर
षाचञ्जलक्रीडाव्यात्युक्षीकरपत्रिका । शरणाम्पत्रचमापत्रणापरिकी
र्तिता ॥ ११६ ॥ पञ्चभद्राहयास्तेयेपञ्चस्वाङ्गेषुपुष्पिताः । यश्चारको
मुद्रभुजांसस्याद्वह्मभपालकः ॥ ११७ ॥ निगालस्थोयआवर्तःसहि
देवमणिःस्मृतः । तथावक्षसिवाहस्यश्रीवृक्षकउदाहृतः ॥ ११८ ॥ ब
न्धःपलाशपत्राणांशीर्षपत्रपिशुचिका । सुवसन्तकशद्वेनउच्यतेम
दनेत्सवः ॥ ११९ ॥ कर्वटंदिशतग्राममध्येग्राममनोहरम् । तथा
चतुःशतग्राममध्येद्रोणमुखंविदुः ॥ १२० ॥ यद्यात्रामङ्गलंसाम

तदप्रतिरथविदुः । शालाघासादशिखरेचन्द्रशालेतिकीर्तिता ॥ १२१ ॥
 इत्यर्द्धश्लोकावधिः ॥ तलिननुच्छमित्याहुर्गृहमागृहकच्छपः । खस
 आरिपुरं सौभंरथ्यापांशुकुलीभवेत् ॥ १२२ ॥ एकनटः स्यात्कथकोभण्ड
 म्पाटुपटुस्मृतः । मक्षिकाभभगलीस्यात्पांशुरेदंशकस्मृतः ॥ १२३ ॥ दे
 वाद्याननुवैभ्राजदीपालीदीपशृङ्खला । सुकुमारेपिसोमालंविषमेस्थ
 पुटंविदुः ॥ १२४ ॥ द्रुणहः खड्गपिधानंसारिणीचप्रणालिका । यज्ञस्य
 नयज्ञवाटस्तृणाधनपिशचिका ॥ १२५ ॥ स्मृताबाल्वज्जिरिर्वारुः स्फुटि
 रिर्वारुमुक्तिका । नाटामस्तिमिषः सेटुः कोमासिकातुजालिका ॥ १२६ ॥
 पुञ्जातुकः फलेलांकुस्तृणाधनुरिष्यते । कैरतोदोर्ग्रहक्षामाः सिंघाशंका
 चभाजनम् ॥ १२७ ॥ दर्वटोदण्डवादीस्यात्स्तेनः शंकितवर्णकः ।
 प्रारम्भः करिबंधस्यात्कष्टस्थाननुवारकम् ॥ १२८ ॥ भोगावलीवन्दि
 पाठस्तेतुः पूरणपिण्डलौ । देवद्रेणीदेवयात्राशूनाधोजिह्विकामता
 ॥ १२९ ॥ पालिस्तमुत्थितश्मश्रुसुरगडोच्चतरालिका । एकादृष्टरजाः क
 न्यापोटास्त्रीपुंसलक्षणा ॥ १३० ॥ महत्तरेग्रामकूटोर्मरेऽव्यक्तनिः
 स्वनः । शिवालयः पितृवनञ्चिताकाष्ठमठीचितिः ॥ १३१ ॥ कर्णवंशो
 भवेन्मञ्चः श्रीग्रहः शकुनिप्रपा । ताम्बूलदोवागुलिकः सुरभिः फाल्गुनानु
 जः ॥ १३२ ॥ ताम्बूलरगोमसुरस्तरवारिः कृपाणकः । स्वागतंकुशल
 प्रश्नः सामीचीवन्दनामता ॥ १३३ ॥ समुद्रस्सम्पुटो ज्ञेयो ह्यस्कन्धो ह

हारा०

पर्या०

हार०

पर्या०

यच्छटा । पिण्डारे महिषीपाले मसूरे च गभोलिकः ॥ १३४ ॥ काह
लीतरुणी प्रोक्ता कुरातु कथिता सुधा । काम्पिह्निकारे च निका कालिका वस्का
रटिका ॥ १३५ ॥ कालिका क्षीरकीटस्या त्व गडपालस्तुखाण्डिकः ।
पांशुरः पीठसर्पी स्याद्बुद्धलोरे मशः स्मृतः ॥ १३६ ॥ पूगपात्रे फरु व
कङ्क वन्धेरु गडमुच्यते । तूलिकास्या न्न वतिका स्या नमालस्य मुच्यते
॥ १३७ ॥ भाजने कमठम्योक्तम्पुण्यश्लोको नलो मतः । गौरवे प्रतिप
त्तिस्स्याद्धारिः पथिकसंहतिः ॥ १३८ ॥ यामकिन्धपियामिस्त्री ह्यपि
काचोपपुष्पिका । वातपुत्रे विटधरैर्निर्माल्यनिर्मलमतम् ॥ १३९ ॥
इन्द्रासने मता गुञ्जागुलुञ्चो गुच्छको मतः । भोगावासे वासगृहमेण्डोह
स्तिपकः स्मृतः ॥ १४० ॥ मायुः पलाग्निः पललज्वरस्यादजीर्णमन्त्रधमि
रमयश्च । तृप्तिश्चैहिकित्यमुद निका स्यात्क्षुक्षारिका भोगपिशाचिका च
॥ १४१ ॥ भोगोजलवरंठस्यात्कणाकुम्भीरमक्षिका । वहलं वार्द्धटः पो
तस्तगुलुश्चाहिपुत्रकः ॥ १४२ ॥ काहलस्तु महानादोमार्द्धम्पत्तनं वि
दुः । स्यादरिचंतरिरथः पात्रपालस्तुलाधटः ॥ १४३ ॥ काकिनी पण
तुर्यासे ज्वलदङ्गार उल्लुक्कम् । अयानश्च स्वभावस्या न्नञ्जिका वार
सुद्धरी ॥ १४४ ॥ नीलमणिर्मसारस्याद्गुञ्जापाटहिकामता । भार्यापा
णिगृहीती च दुकूलं शौममुच्यते ॥ १४५ ॥ ग्रंथस्य निर्मितौ शय्या बधूटी
बधूटी जनी । वन्दिचौरेमाचलस्यात्कुम्भिलः संधिहारकः ॥ १४६ ॥

अधमुख्यभनागस्यकुमुदस्यतुपिङ्गला । अङ्गनावामनस्यस्याद
 ज्ञनस्याञ्जनावती ॥ १४७ ॥ कपिलापुण्डरीकस्यानुपमासुप्रतीकस्य
 । शेषस्यताम्रकर्णीचम्बुधदनीसार्वभौमस्य ॥ १४८ ॥ सेवाचाटू
 क्तिरलोकोमठागञ्जीरथःस्मृतः । विपिटोधान्यचमसःखाजिकोलाजउ
 तुषः ॥ १४९ ॥ अभ्यासोगुणनीयस्यान्माढिःपञ्चशिरमता । भैतोदै
 वलकःख्यातःखेटकंबसुनन्दके ॥ १५० ॥ पुरन्दरतुसुरलाकावेरी
 चार्द्धजाह्नवी । कौमुदःकार्तिकोमासस्त्रैभिकस्त्रिन्दुजालिकः ॥ १५१ ॥
 प्रहेलकंवाचनकंवीक्षापन्नस्त्रविस्मयः । कुटलम्पटलन्नीवंवीथीगृह
 तटीमता ॥ १५२ ॥ सर्ववेशीनटःप्रोक्तोमन्दाक्षेतुनटान्तिका । मृत्फली
 कुठिकःप्रोक्तश्शालूरेवृष्टिभूःस्रवः ॥ १५३ ॥ स्वेदःसिप्रस्तनुरसस्त्वक्पु
 ष्यन्तुत्वगङ्गुरः । नबोणनववरिकादिक्करीनवयौवना ॥ १५४ ॥ सैव
 चलेचरुचकंहिङ्गुलेरक्तपारदम् । रक्तोपलंगैरिकेचपारदेस्तुतकंवि
 दुः ॥ १५५ ॥ साश्रूकःकम्बलःख्यातर्दमात्त्वक्कण्डुरेवणः । कटकःपा
 रिहार्यस्यादीर्घ्यालुःकुहनःस्मृतः ॥ १५६ ॥ ऋणमोक्षेविगणनंल
 ग्नकेऋणमार्गीणः । भिक्षाशित्वन्तुपैशुन्यंमण्डःपिच्छान्धसस्तथा
 ॥ १५७ ॥ वायुकेतुःक्षितिकणःस्यादास्फालेभरलज्जला । नष्टाप्रिस्तु
 त्रैलोप्रंस्याद्याप्ययानंशिवीरथः ॥ १५८ ॥ मह्नयात्रामाह्नवीस्यान्निर्भ
 र्त्सनमलक्तकः । कौशलिकाप्राभृतकमदृकंलासकंविदुः ॥ १५९ ॥

ह्यसं

पर्या०

द्वारं

पर्यां

स्वदोषाच्छादनं मक्ष्मूष्नी स्यान्मूलकारिका । वाताश्वीभूमिपक्षस्त्यादा
रुर्विजयकुञ्जरः ॥ १६० ॥ प्रभाते गोसर्गोसर्गो बञ्जनी लेपकामिनी । उ
त्कटो गण्डकुसुमं सिद्धसौमेधिको मतः ॥ १६१ ॥ वृषाकपिः शिखीश्रुषा
भस्मपार्धटमर्धटम् । उष्ट्रवामी रथोध्युष्टे गच्छी लघ्वी द्विवेशर ॥ १६२ ॥
कृकणः कृमिरुद्दिष्टः शकृत्कीटेऽन्यकारुका । भारवाहो भारिकस्त्यात्
स्कन्धवापो विहङ्गिका ॥ १६३ ॥ उन्नतोऽजगरः प्रोक्तो दिमुखा हिरही
रणिः । पुरेष्टिः पुरसंस्कारे हृष्टी पुरतटी मता ॥ १६४ ॥ मृणालिनी पुट
किनी स्यात्सको बुद्धदे भवेत् । कलाची तु प्रकोष्ठस्त्याद्धस्तपुच्छस्तुकन्यु
षम् ॥ १६५ ॥ उत्साहस्तूत्रतनुस्त्यात्पिण्डी रेनी रसः स्मृतः । हरिण
हृदयो भीरुस्सन्देशे क्तिस्तुवाचिकम् ॥ १६६ ॥ शालाजिरे बद्धमानं कु
शीदनुकलाम्बिका । चर्वातलप्रहारस्त्यात्कर्करं मुद्गरं विदुः ॥ १६७ ॥
गोष्ठागारेऽपि गञ्जः स्याच्चिन्तावेषमनिदार्ढ्वटम् । मानग्रंथिर्भवेन्मनु
निष्कुटो गृहवाटिका ॥ १६८ ॥ शैलस्य कटके दन्तस्तद्दिनम्यतिवास
रे । स्तूत्रमेव स्तूत्रतनुः कृशरपितिलौ दने ॥ १६९ ॥ स्यादासवोपिकु
रसः सरकं मद्यभाजने । निष्कुण्डलश्च नशाण्डो ग्रन्थिः शुष्कगोम
ये ॥ १७० ॥ अष्टापदत्रयपीठी नयस्तुजतुपुत्रकः । विन्दुतन्त्रो भ
वेदक्षः पाञ्चाली शरिः शुङ्खला ॥ १७१ ॥ प्रसारस्तलिनं शय्यासे मगु
च्छः प्रकीर्णकम् । शिवालोपाशिका ज्ञेया सरमानुम्वरी शुनी ॥ १७२ ॥

पादाङ्गदीर्घं सकस्यात्प्रतिकर्मप्रसाधनम् । कर्णपालीतुर्कर्णान्दूरंगुली
यकमूर्मिका ॥ १७३ ॥ खातभूःप्रतिकूपस्यान्त्रमास्यादाटशृङ्खला ।
कन्धगतोरणं कण्ठीस्तृचालीगलमेखला ॥ १७४ ॥ शासनन्धर्मकी
लस्यात्सकृतंशूद्रशासनम् । पट्टालिकाक्षुप्रकीलासिन्दूरंरक्तशा
सनम् ॥ १७५ ॥ रसस्तुगेदुर्हंक्रोडागीतिःपारवतीतथा । वेणुर्ध्वव
फलोवंशो नवीनेनवकालिका ॥ १७६ ॥ मुखघंटाऊलऊलीतलाची
नलपट्टिका । नीपोधरकटम्बस्यादीरभद्रस्तुवीरणम् ॥ १७७ ॥
खड्गटस्तुवृहत्काशंकोशाङ्गमित्कटंविटुः । गण्डीरस्तुसमरठस्यात्
ह्रीवेरंवारिवालकम् ॥ १७८ ॥ शितोत्पलङ्गन्धसेमंहरिमन्थोतिमु
क्तकः । कर्क्कारुकस्तुकालिङ्गःशृङ्गाटोजलकंटकः ॥ १७९ ॥ हिल
माचीजलब्रह्मीवायसीकाकमाचिका । पुन्नागःकेसरश्चैवचाम्प्येयानागके
सरः ॥ १८० ॥ स्याद्दोलिकाचहिंदोलाल्यावशंलवणमतम् । सुखा
शोणजतिमिषःकटुकोणजसर्षपः ॥ १८१ ॥ सितमाघोणजमाघोम
स्तुरेब्रीहिकाञ्चनः । मधुक्षीरस्तुखर्जूरश्शालश्शंकुतरुर्मतः ॥ १८२ ॥
मुस्तोणजकशेरुस्याद्रौहिणश्चन्द्रनद्रुमः । काकमद्गुर्जलरंकःकोय
ष्टिर्जलकुक्कुभः ॥ १८३ ॥ वर्तिकाविष्णुलिङ्गीस्याद्वनाशुःशशकःसृ
तः । ताम्रकमिरिन्द्रगेपोगृहगोधागृहालिका ॥ १८४ ॥ दिवान्धोह
रिनेत्रस्याद्गोनदीलक्ष्मणामता । कुरङ्कुरःपुष्करहोवातुलिसरुन्

हारा
यया०

॥ १६ ॥

हार०

पर्या०

लिका ॥ १८५ ॥ कोलपुच्छस्तुकङ्कस्याङ्गुलीटोयोगनाविकः । ग्रा
म्यमद्गुरिकाशृङ्गीरजशृङ्गस्तुमद्गुरः ॥ १८६ ॥ पङ्कग्राहस्तुमकरः
शफरः श्वेतकोलकः । चिङ्गटस्तुमहाशल्कः पोताधानञ्जलाण्डकम्
॥ १८७ ॥ फलकीतुचित्रफलीमत्स्यराजस्तुरेहितः । काकोचिकस्तु
काकोचीवकाचीवकचिञ्चिका ॥ १८८ ॥ कवयीक्रकचपृष्ठीखलेश
स्तुखलेशयः । इल्लिशोरजशफरइञ्चुकोजलवृश्चिकः ॥ १८९ ॥
दण्डपालोऽर्द्धशफरः कङ्कचोटोजलव्यथः । लघुगर्गस्त्रिकण्टस्या
स्त्रिताङ्कोवालुकागडः ॥ १९० ॥ कनकपलः कुरुविस्तः करिकवल्लोविधा
नस्यात् । ब्राह्मीतुपङ्कगडकः शकुलोदण्डपालकः ॥ १९१ ॥ निचोल
कंनिचुलकंमन्दामणिरलिञ्जरः । वेदिः स्थण्डिलसितकंपन्याटोनिष्कु
टः स्मृतः ॥ १९२ ॥ लोपासिकाखिङ्गिरीस्यात्पत्न्याटोनिष्कुटः स्मृतः ।
अङ्केष्वेवाङ्कमङ्गानिस्मृतमुत्तानमुत्कुटम् ॥ १९३ ॥ स्यान्मार्ज्जितार
सालाचबुक्कारः सिंहादकः । कर्णगूथङ्कर्मलंसिंहाणंनसिकामलम्
॥ १९४ ॥ दन्तमलंपुष्पिकास्यात्कुलकंरसनामलम् । कारन्धमीधातु
वादीदरिद्रोदुर्विधः स्मृतः ॥ १९५ ॥ स्यान्मन्त्रगण्डकोविद्यापक्षदारं
खड्गिका । आर्द्रवस्त्रञ्जलार्द्रः स्याद्दोषश्वादीनवेमतः ॥ १९६ ॥ यो
जनंमार्गधेनुः स्यान्नल्लः किष्कुचतुश्शतम् । चोलकोवाणवारः स्यात्कर्पा
सस्तुर्द्धचोलकः ॥ १९७ ॥ नागोदरमुरस्त्राणञ्जङ्गात्राणानुमंक्षणम् ।

॥ १७ ॥

स्यात्प्रासादेदिवकुल न तु वैत्यं विना मुखम् ॥ १९८ ॥ तृणपूलीतु चञ्चा
 स्याद्यथार्थनुयथा तथम् । आघातनं वधस्या नङ्कारवन्धनवेशमनि
 ॥ १९९ ॥ स्कन्धाग्निः स्थूलकाष्ठाग्निस्तृणाग्निस्तु भवेत्समः । इङ्ग
 लस्तु करीषाग्निर्ज्वराग्निस्त्वाधिमन्यवः ॥ २०० ॥ श्वशुरः स्वामिजनकः
 साधुधीर्वरवत्सला । भङ्गसार्थस्तथा विद्धो हेलानुको ऽश्वविक्रयी ॥ २०१ ॥
 गृह्वित्तो गृहपतिस्तुम्बी पुष्पलताम्बुजम् । लोहिका खरसेनिः स्यान्नि
 लिम्पस्त्रिदशः स्मृतः ॥ २०२ ॥ गण्डूपदीभूलतास्यान्मण्डरी घुघुरी मता
 । स्वच्छद्यङ्गुलिसन्देशे लङ्घनञ्चापतर्पणम् ॥ २०३ ॥ गजज्ज्वा
 मदान्नातः शृङ्गारे गजमण्डनं । प्रतिमोरणरङ्कः स्यात्तुल्यकः कदरः श्रु
 तिः ॥ २०४ ॥ वीची जललताभृण्डिः फेणाग्रं बुद्धुदं विदुः । जम्बालो ज
 लकल्कः स्यादारणिः कुलहण्डकः ॥ २०५ ॥ विनाकृतं विरहितं गण्डू
 खो मुखपूरणे । काष्ठमल्लश्वयानङ्कषायस्त्ववरेरसः ॥ २०६ ॥
 पद्मावधिः परग्रन्थिः पिञ्जोलापत्रकाहला । गोहस्तं कृगलङ्गे वि
 द्परिघादारकटकः ॥ २०७ ॥ कक्कोरचूर्णखण्डे स्यात्कर्कसारङ्करम्भ
 कम् । स्पृष्टायामपि संहर्षः कठोरं कर्करं विदुः ॥ २०८ ॥ वंदौं कवरको
 माङ्गरसदी लघुखटिका । घटरजः स्मृतः कुम्भोगर्गरी कलशिर्माता
 ॥ २०९ ॥ विदुरजन्यमुत्पातं निर्घाते व्योममुद्गरः । पर्यन्तिका गुणमं
 शे गाङ्गेष्ठी कठशर्करा ॥ २१० ॥ उक्ता कुलुक्कुञ्जा स्यात्कुलकस्ताल

 हार
 पर्या०

हारा०
पर्यो०

मर्दलः । स्तूत्रकोशोऽमरुक्तस्तूत्रवीणा चलावकी ॥ २११ ॥ मेलानंदो
मसिमणिलेखनीवर्णतूलिका । धातूपलः कठिनिकामेलापचाञ्जनं म
सिः ॥ २१२ ॥ तर्कुटीस्तूत्रलातर्कुर्भर्त्तोलस्तर्कुलासकः । वर्तुलात
र्कुपाठीस्यात्पञ्जिकातूलनालिका ॥ २१३ ॥ निर्वेष्टनंनाडिचीरंदग्धेष्ठा
स्याज्जामकम् । दोलाप्रेखापुमान्प्रेखावारसनं वास्सदनम् ॥ २१४ ॥ पिष्ट
वर्तिस्तुचमसश्चित्रापूपः स्वरुब्रणः । स्तेच्छितम्परभाषायां लुण्टिकान्याय
सारिणी ॥ २१५ ॥ श्रूपापूढस्तृणमणिश्चात्रगण्डः पदाघवित् । कोस
कारः काष्ठतनुर्धुणस्त्याक्ताष्टलेखकः ॥ २१६ ॥ विषशृङ्गीभृङ्गरेलोवरे
लस्तृणवदपदः । तुटुमेरंध्रवधुस्त्याहीनालिङ्गालिका स्मृता ॥ २१७ ॥
विदारुक्रकचपादोदुणश्चालिश्चवृश्चिकः । पद्माक्षम्पद्मवीजश्च क
र्णिकावीजमातृका ॥ २१८ ॥ रङ्गमाताभवेक्ष्माक्षाधीलटिर्दुहितामता ।
पाटुलो लश्चटुल्लो लोजेङ्गटोदोहदः स्मृतः ॥ २१९ ॥ धौताञ्जलीधौत
बलीवज्रकंदुग्धपाचनम् । विवेक्तिः पुष्पशकटीचासेचनमनृपिकृत्
॥ २२० ॥ कालरात्रिर्भीमरथो अस्वाध्यायो निरुक्तिः । ब्रह्मवादः श्रुता
दानं विश्वकद्रुरखेटिकः ॥ २२१ ॥ हिंसालुकः खादुकः श्वायोगितोऽल
र्कइष्यते । द्रगडस्तूर्यगण्डस्त्यादादर्शमुकुरः स्मृतः ॥ २२२ ॥ रङ्ग
नृष्टोरसेनस्त्याचङ्गरीकोलनासिका । मयटस्तृणहर्म्यस्त्याकुचङ्गे
मञ्चमण्डपः ॥ २२३ ॥ स्रवद्रङ्गः पणग्रंथिश्चितिका कटिम्बुल्ला ।

विशारदः प्रसिद्धे स्याच्छ्रीलक्ष्मोरिन्दिरमता ॥ २२४ ॥ पादावधिः सम्पू
 र्णः ॥ प्राक्शालावृकशब्दादूर्ध्वः पादैरतः परं शब्दाः । नानार्था अपिशब्दे
 र्गजशब्दात्प्रभृतिविज्ञेयाः ॥ २२५ ॥ अथ नानार्थः ॥ क्षीरदारो
 गुडक्षोदे गुडे मधुनि चेष्यते । कृपोटपानमिच्छन्तिके निपाते च वारिधौ
 ॥ २२६ ॥ रसालारसनायास्यान्मथिते दधिपाणिना । पाञ्चलो ह्यश्रुति
 कटः प्रायश्चित्ते सरोस्तु ॥ २२७ ॥ विटे द्वौ लवणे पिङ्गे मूषिके खदिरेपि
 च । वितण्डाकरवीर्याश्च दर्विवादप्रभेदयोः ॥ २२८ ॥ कारण्डवे
 कारण्डस्यान्मधुकोषे दलाढके । खटः श्लेष्मण्यन्धकूपे प्रहारान्तरठ
 ङ्कयोः ॥ २२९ ॥ पिच्छा पूगच्छटाकोषे चो लिकाफणिला लयोः । पिच्छ
 ला स्फोटिका वात्यागमावाताखुपांशवः ॥ २३० ॥ धरं कुरे वायुफलेनासीरेशी
 करेपि च । कोट्टारे नागरे कूपे पुष्करिण्याश्च पाटके ॥ २३१ ॥ नागाञ्जना
 नागयष्टिः करि सुन्दरिका क्वचित् । पूत्यण्डः पूतिकीटे च गन्धकीटे च दृ
 श्यते ॥ २३२ ॥ कटुकायाङ्कश्चटके कथिताश्च कुलादनी । क्रौञ्चादन
 रुधे च्चुल्याश्चिञ्चौटकमृणालयोः ॥ २३३ ॥ सन्नानिकाक्षीरसरे तथा म
 र्कटजालके । खड्गधेनुफले फेने परञ्जलैल यंचके ॥ २३४ ॥ भालाङ्को
 लोहिते दृष्टः करपत्रे च कच्छपे । सङ्करेऽग्निचटत्कारे सम्मार्ज्जन्य
 पसारिते ॥ २३५ ॥ गोधा कलंविका दन्तिबधूच कटम्भरा । पङ्कारः शै
 बले सैतौ सोपाने जलकुञ्जके ॥ २३६ ॥ पृष्ठमृङ्गीतिशब्दे यदंशभीरौ पृ

हारा०

यथा०

नाना०

हाण० थूदरे । मेघपुष्पानुनादेयेपिण्डाभेसलिलेविदुः ॥ २३७ ॥ पित्तज्व
 नाना० रेकुलालस्यपवनेकूटपालकः । सनवृत्तेपिप्पलकन्तथासीवनसू
 चके ॥ २३८ ॥ पाटलिकोन्यमर्मज्ञेकात्रेस्यात्कालदेशिनि । जिह्वापो
 वृषदंशेचस्यादिन्द्रमहकर्मणि ॥ २३९ ॥ लामेकामगुणेरूपेआमिषा
 ख्यातुमोजने । क्वायापथेचदूर्वायांहरितालीध्वनिर्मतः ॥ २४० ॥ मालु
 धानश्चित्रसर्पेमहापद्मेपिदृश्यते । उन्मत्तेश्चपण्डनर्थकरेकार्थ
 पुठध्वनिः ॥ २४१ ॥ सांघाटिकांविदुर्युग्मेकुट्टन्याञ्जलकण्ठके । श
 सहतेचसर्पेचप्रचलाकम्पचक्षते ॥ २४२ ॥ चन्द्रिकायामञ्जधूलैर
 क्ताङ्गेहरिचन्दनम् । स्त्रीरत्नेचहरिद्रायांलाक्षायांवरवर्णिनी ॥ २४३ ॥
 कृकलासेचित्रकोलेतृणगोधाध्वनिंविदुः । डिम्बमयेचकललेफुफ्फुसेच
 प्रचक्षते ॥ २४४ ॥ धुन्धुमारःशक्रगेपेगृहधूमेगृहालिके । तिक्तपर्वहि
 लमेचीगुडूचीमधुयष्टिषु ॥ २४५ ॥ जलविल्वःकर्कटकेपञ्चाङ्गेजल
 बल्कले । चोलकीनागरङ्गेचकरीरेकिष्कुपर्वणि ॥ २४६ ॥ कुलाल
 चक्रेवाहनेदण्डारःशरयञ्चके । दिग्जयेवरयात्रायान्दण्डयात्रांविदुर्बु
 धाः ॥ २४७ ॥ उष्ट्रेदासीसुतेचैवदासेरकइतिस्मृतः । जलगुल्मोज
 लावर्त्तकच्छपेजलचत्तरे ॥ २४८ ॥ काहलावेणुवीणादिध्वनिना
 ध्वनिंविदुः । घोड्ढेकारुण्डिकायाञ्चजाह्नकध्वनिरिच्यते ॥ २४९ ॥ वि
 द्यादुत्कलिकाशब्दमुत्कण्ठवीचिवाचकम् । दृष्टिविषेस्तुचकेचद्विजि

हृःपरिकीर्तितः ॥ २५० ॥ मदमत्ताविदग्धस्त्रीनर्तकीषुचबाणिनी ।
 रेमावलीमेघमालाकरटीषुचकालिका ॥ २५१ ॥ मंजुलोमधुरेकुञ्जेज
 लरङ्गेजलाञ्चले । अनुकंथस्तरस्त्रीस्यात्तपस्वीचधृतव्रतः ॥ २५२ ॥
 इत्यर्द्धश्लोकावधिः ॥ शालावृकोकपिम्बानौनिष्ठुरःकठिनेऽत्रपे ।
 छर्द्दनेलंबुषेनिवेद्युष्टङ्कल्येतथोषिते ॥ २५३ ॥ इक्षौकरीरेकोषाङ्गेव
 णचिह्नेघुणेकिणः । नर्मठञ्चचुकेपिङ्गेकैकःषडङ्घ्रिवक्रयोः ॥ २५४ ॥
 धारटश्चातकेवाहेलञ्जस्स्यात्पंगुकच्छयोः । नर्मटःखर्प्यरेसूट्येगा
 कीलोमुशलेहले ॥ २५५ ॥ भुण्डिरीर्वारुकुष्माण्डौफाणिर्गुडकलम्बयोः
 । तण्डकःखञ्जनेफेनेलङ्काशिन्याङ्गुगान्तरे ॥ २५६ ॥ गजेपिनागमा
 तङ्गैर्विशेषस्तिलकेपिच । निष्पारस्मूर्पवातेपिस्तूत्रकण्ठेदिजेपिच
 ॥ २५७ ॥ विदुष्यपिस्मृतेवेधाःपुरंदेहेपिदृश्यते । स्वरेपिकण्ठआख्या
 तश्शरत्संवत्सरेपिच ॥ २५८ ॥ लाक्षापिजतुकाप्रोक्तालग्नाचार्येपिहि
 ण्डिकः । नौसेचनेपिवारुण्डःपादालिंदेपिपङ्क्तिः ॥ २५९ ॥ कचो
 गोष्पतिपुत्रेपिकुन्देपिभ्रमरेवटौ । भाण्डंभूषणमात्रेपिरुधिरंकुङ्कुमेपि
 च ॥ २६० ॥ गोमेदकेपिगंगोलःकटाहानिरयेपिच । मरीचेपिभवेत्कु
 लःश्रूनांगेगुणिकाभवेत् ॥ २६१ ॥ शस्त्रामपिखङ्गधेनुर्निस्त्रिंशोऽक
 रणेपिच । स्कन्धावारेपिकठकोविन्दुस्तुविदुरेपिच ॥ २६२ ॥ जलस्तू
 त्रिर्जलौकापिवेश्यायामपिपिङ्गला । अक्षिरप्युदरवर्तेविशिखापिखनित्रि

हार०

नाना०

हार०
मान०

का ॥ २६३ ॥ भ्रमरः कामुकेऽपि स्यादङ्गीकारेऽपि चाश्रयः । महालयेऽपि नीर्यः
स्याद्भोजनेऽपि तथा हिकम् ॥ २६४ ॥ बलिश्चामरदण्डेऽपि पादपीठेऽपि
पादपः । गोदन्तो हरितालेऽपि वानोरश्चित्रकेऽपि च ॥ २६५ ॥ आधारे
प्याश्रयः प्रोक्तो गजसङ्घेऽप्यवग्रहः । कथिता प्राजठायाम् च मार्गेषुऽपि मृगः
क्वचित् ॥ २६६ ॥ मूषिकाऽपि भेद्वीनाजटाटङ्कोहरेऽपि च । अश्रमवृत्तेऽपि
फाण्डं मृद्गाण्डेऽप्युष्टिका भवेत् ॥ २६७ ॥ अङ्गसादेऽपि सदृशं नवनदावेऽपि
भिरंभिमः । दन्तमांसेऽपि वेलास्यात्मुल्लङ्घनरीधनेऽपि च ॥ २६८ ॥
निवेऽपि हि गुनिर्यथासेमेलानन्देऽपि बार्हलम् । लेखन्याङ्कुरिकाऽपि स्यात्
कठिन्यामपि वर्णिका ॥ २६९ ॥ पटलेऽपि कासमर्द्देऽपि दृष्टेऽपि कीर्त्ति
तम् । दाडिमेऽपि च हिण्डीरवंशेऽपि वैशौकुलेऽपि च ॥ २७० ॥ काव्यादीनां
मननत्वाच्छब्दादीनां विशेषतः । क्वकदाकेन किं दृष्टमिति को वेदितुं श्च
मः ॥ २७१ ॥ अतः शब्दः क्वदृष्टोऽयमर्थतश्चापि कीदृशः । इति काव्य
मलीकं स्यान्मात्सर्यमलिनात्मनाम् ॥ २७२ ॥ शब्दार्णव उत्पलनीसं
सारवर्त इत्यपि । कोषावाचस्पतिव्याडिविक्रमादित्यनिर्मिताः ॥ २७३ ॥
आदायसारमेतेषामन्येषाञ्च विशेषतः । हारवली निर्मितेयं मया द्वाद
शवत्सरैः ॥ २७४ ॥ उपास्य सर्वज्ञमननमो शंभूत्वातिथिः श्रीधृतिः
ह्वाचाम् । हारवली द्वादशमासमानैर्विनिर्मितेयम्युष्मत्तमेन
॥ २७५ ॥ नानाकाव्यपुराणनाटककथाकोषेति ह्यसंस्मृतिर्ज्यातिप्रश

॥ २३ ॥

स्रगजाश्वमानवभिषक्कोषान्प्रयत्नादियम् । दृष्टान्धानिचशाद्विकैस्त
हृक्ताह्वारवलीयन्नतःकर्त्तव्योऽचनसंशयस्तुमनसश्शब्दार्थलिङ्गेष्व
तः ॥ २७६ ॥ सुधियाजनमेजयेनयत्नाद्धृतिसिंहेनसमन्निरूपि
तेयम् । विदितोवज्रदृश्वभिःकवीन्द्रैर्भुविकोषानुमतःश्रमोमदीयः
॥ २७७ ॥ हित्वा महाशाद्विकताभिमानंमात्सर्यमन्यचमुज्जनिधाय
। ह्वारवलीयःप्रकरेतिकरुणैविदग्धगोष्ठौषुपरं सभाति ॥ २७८ ॥
इतिश्रीशाद्विकमहामहोपाध्यायपुरुषोत्तमदेवप्रणीताह्वारवलीपर्य
वसिता

ह्वार
नाना०

सम्पूर्णम्

॥ १ ॥

मे०ख०

अथ मेदिन्याः सूचीपत्रम्

शब्द	पत्र	पंक्ति	शब्द	पत्र	पंक्ति
कैकम्	२	६	गचतुः	२४	५
कदिः	२	८	गपंच	२४	१४
कत्रिः	४	५	इतिगान्तवर्गः		
कचतुः	१४	५			
कपंच	१७	१७	चैक	२४	१७
कषट्	१८	१३	चदिः	२४	१७
इतिकान्तवर्गः			चत्रिः	२५	७
			इतिघान्तवर्गः		
खैक	१७	१			
खदिः	१७	२	डैक	२५	१७
खत्रिः	१७	१०	इतिडान्तवर्गः		
खचतुः	१७	१७			
खपंच	२०	७	चैक	२६	१
इतिखान्तवर्गः			चदिः	२६	१
			चत्रिः	२६	१६
गैक	२०	११	चचतुः	२७	१०
गदिः	२०	१२	इतिचान्तवर्गः		
गत्रिः	२२	१०			

मे०सू०	शब्द	पत्र	पंक्ति	शब्द	पत्र	पंक्ति
	छैकं	२७	१४	टैकं	३२	१
	छदिः	२७	१४	टदिः	३२	१
	छचतुः	२८	३	टत्रिः	३४	८
	इतिछान्नवर्गः			टचतुः	३६	५
				टपंच	३६	१८
	जैकं	२८	६	इतिटान्नवर्गः		
	जदिः	२८	८			
	जत्रिः	२९	१३	ठैकं	३७	२
	जचतुः	३०	११	ठदिः	३७	२
	जपंच	३१	१	ठत्रिः	३७	१४
	इतिजान्नवर्गः			ठचतुः	३८	७
				इतिठान्नवर्गः		
	जैकं	३१	५			
	जदिः	३१	५	डैकं	३८	१५
	इतिजान्नवर्गः			डदिः	३८	१५
				डत्रिः	४०	१५
	जैकं	३१	९	डचतुः	४१	१२
	जदिः	३१	१०	इतिडान्नवर्गः		
	जत्रिः	३१	१३			
	इतिजान्नवर्गः			डैकं	४२	१

शब्द	पत्र	पंक्ति
कदिः	४२	१
कत्रिः	४२	७
कचतुः	४२	१४

इतिद्वान्तवर्गः

शैकं	४३	१
णदिः	४३	२
णत्रिः	४५	४
णचतुः	४७	११
णपंच	५१	६
णषड्	५१	१३

इतिणान्तवर्गः

तैकं	५१	१६
तदिः	५१	१७
तत्रिः	५७	१०
तचतुः	६५	२
तपंच	६७	२
तषड्	६७	७

इतिनान्तवर्गः

शब्द	पत्र	पंक्ति	मे.सू.
------	------	--------	--------

थैकं	६७	१२	
थदिः	६७	१३	
थत्रिः	७०	१२	
थचतुः	७१	७	

इतिथान्तवर्गः

दैकं	७१	१७	
ददिः	७२	१	
दत्रिः	७३	४	
दचतुः	७५	३	
दपंच	७६	१	

इतिदान्तवर्गः

धैकं	७६	५	
धदिः	७६	७	
धत्रिः	७८	३	
धचतुः	७७	२	
धपंच	७७	१५	

इतिधान्तवर्गः

मे.सू.	शब्द	पत्र	पंक्ति	शब्द	पत्र	पंक्ति
	नैकं	७७	१७	वैकं	१०१	१०
	नद्विः	७७	१७	वद्विः	१०१	११
	नत्रिः	८१	१६	वत्रिः	१०२	२
	नचतुः	८१	१२	वचतुः	१०२	१०
	नपंच	८६	१२	वपंच	१०२	१२
	नषड्	८८	७	इतिवान्तवर्गः		
	इतिमान्तवर्गः					
	पैकं	८८	१४	मैकं	१०२	१६
	पद्विः	८८	१५	मद्विः	१०२	१७
	पत्रिः	८९	१३	मत्रिः	१०३	१०
	पचतुः	१००	८	मचतुः	१०४	७
	पपंच	१००	१८	इतिमान्तवर्गः		
	इतिमान्तवर्गः					
	फैकं	१०१	३	मैकं	१०४	१३
	फद्विः	१०१	४	मद्विः	१०४	१४
	इतिमान्तवर्गः			मत्रिः	१०७	७
				मचतुः	१०८	१६
				मपंच	१०९	५
				इतिमान्तवर्गः		

शब्द	पत्र	पंक्ति
यैकं	१०७	८
यद्विः	१०७	११
यत्रिः	११४	५
यचतुः	११७	१७
यपंच	११७	४
सषड्	११७	६
इ निया न्तवर्गः		
रैकं	११७	१०
रद्विः	११७	१२
रत्रिः	१२६	१७
रचतुः	१३७	१
रपंच	१४१	७
इ निरा न्तवर्गः		
लैकं	१४२	१
लद्विः	१४२	२
लत्रिः	१४६	३
लचतुः	१५२	१४
लपंच	१५४	६

शब्द	पत्र	पंक्ति
वैकं	१५४	१२
वद्विः	१५४	१५
वत्रिः	१५६	१६
वचतुः	१५८	११
वपंच	१५७	७
इ निवा न्तवर्गः		
शद्विः	१५७	१०
शत्रिः	१६०	११
शचतुः	१६१	१४
इ निशान्तवर्गः		
घैकं	१६२	८
घद्विः	१६२	१०
घत्रिः	१६४	१०
घचतुः	१६५	१५
इ निषान्तवर्गः		

ने० सू०

शब्द	पत्र	पंक्ति
सद्धिः	१६६	१३
सद्धिः	१६७	१२
सचतुः	१७०	१
सपंच	१७१	६
सषट्	१७१	११

इति सान्तवर्गः

हैकं	१७१	१४
हद्धिः	१७१	१५
हद्धिः	१७२	१३
हचतुः	१७३	१३
हपंच	१७४	५

इति हान्तवर्गः

अथाव्ययवर्गस्य सूची

स्वरान्ताः	१७४	१०
कैकं	१७५	४
कद्धिः	१७५	४
कद्धिः	१७५	५
गद्धिः	१७५	६

शब्द	पत्र	पंक्ति
उद्धिः	१७५	७
चैकं	१७५	८
चद्धिः	१७५	९
चद्धिः	१७५	११
जद्धिः	१७५	१२
ठद्धिः	१७५	१३
ठद्धिः	१७५	१४
णचतुः	१७५	१५
नैकं	१७५	१६
नद्धिः	१७५	१७
नद्धिः	१७६	१०
नचतुः	१७६	१८
यद्धिः	१७७	१
यद्धिः	१७७	४
रद्धिः	१७७	५
घद्धिः	१७७	७
नैकं	१७७	८
नद्धिः	१७७	११
पद्धिः	१७७	१६
भद्धिः	१७८	२

शब्द	पत्र	पंक्ति	शब्द	पत्र	पंक्ति
मैकं	१७८	३	घद्विः	१८०	४
मद्विः	१७८	४	घत्रिः	१८०	५
मत्रिः	१७८	१२	सैकं	१८०	६
मचतुः	१७८	१८	सद्विः	१८०	७
यद्विः	१७९	३	सत्रिः	१८०	९
यत्रिः	१७९	५	सचतुः	१८०	१२
रैकं	१७९	६	हैकं	१८०	१३
रद्विः	१७९	६	हद्विः	१८१	१
रत्रिः	१७९	१२	हत्रिः	१८१	६
सद्विः	१७९	१६	इत्यथयानेकार्थवर्गः		
वैकं	१७९	१८	❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀❀		
षद्विः	१८०	३			

[illegible]

॥ ५७ ॥ श्रीगणेशानयमः ॥ वृषाङ्काय नमस्तस्मै यस्य मौलिविलम्बिनी
 । जटाविष्टनजं शोभं विभावयति जाह्नवी ॥ १ ॥ पूर्वाचार्यकृतीर्वीक्ष्य शब्द
 शास्त्रं निरूप्य च । नानार्थशब्दकोषायं लिङ्गभेदेन कथ्यते ॥ २ ॥ प्राय
 शरूपभेदेन विशेषणवशात् क्वचित् । स्त्रीपुंनपुंसकञ्जेयं विशेषात्तेऽप्युक्तं
 चित् ॥ ३ ॥ त्रिलिङ्गां त्रिविधं पदं मिथुने च दयोरिति । निषिद्धलिङ्गं शो
 बार्थत्वात् नानायादिनपूर्वभाक् ॥ ४ ॥ रूपाद्यन्तलिङ्गमुक्तं लिपिभ्रान्तिच्छिदे
 क्वचित् । विशेष्यनिष्ठेऽनुक्तेऽपि विज्ञेयावाच्यलिङ्गता ॥ ५ ॥ गुणेषु क्त्वादि क
 द्वाद्याः पुंसि स्युस्तदतिचिषु । तीक्ष्णद्याश्च गुणेष्वीव गुणिलिङ्गास्तु तदति
 ॥ ६ ॥ स्त्रीवपुंसोरपि स्त्रीत्वं क्वाप्यल्पत्वं विवक्ष्यता । जानिवाचकशब्दाना
 मपि तत्स्त्रीविवक्ष्यता ॥ ७ ॥ उद्भिदः प्रसवे स्त्रीवैहरीतक्यादयः स्त्रिया
 म् । पुष्पे जातोऽप्रभृतयः स्त्रिलिङ्गावौ ह्यः फले ॥ ८ ॥ प्राङ्ना नार्थान्न तस्मि
 न्द्वयोर्द्वेनैकता । शब्दावृत्तिर्न लिङ्गैक्येऽप्रमीनविशेषणे ॥ ९ ॥ स्त्री

मेदि०
कान०

मेदि०

कान्त०

वेनपुंसकेपुंसिस्त्रियांयोषितिचक्षयोः । त्रिषुचेत्यादियद्रूपन्तस्त्रिङ्गस्यैव
वाचकम् ॥ १० ॥ नानार्थः प्रथमांतेचसर्वचादौप्रदर्शितः । सप्रम्यन्ताभि
धेयेषुवर्तमानोविनिश्चितः ॥ ११ ॥ एकद्वित्रिचतुःपञ्चषड्शानुक्रमात्कृ
तः । स्वरकाद्यादिकाद्यान्तवर्गेर्नानार्थसंग्रहः ॥ १२ ॥ नानार्थकोष
पुस्तकभारज्जनदुःखहानयेकृतिनः । मेदिनिकरकृतकोषोविशुद्ध
लिङ्गोभिलिख्यतामेकः ॥ १३ ॥ कैकम् ॥ कोब्रह्मणिसमीरन्मयम
दक्षेष्वास्करे । कामग्रन्थौचक्रिणिचपतत्रिपार्थिवेतथा ॥ १४ ॥ म
यूरेऽग्नौचपुंसिस्यात्सुखशीर्षजलेषुकम् ॥ कदि ॥ अर्कोऽर्कपर्वेस्फ
टिकेरवैतामेदिबस्पतौ ॥ १५ ॥ अङ्कोरूपकभेदाऽगचिह्नरेखाजिभु
षणे । रूपकांशान्तिकोत्सङ्गस्थानेऽकंपापटुःखयोः ॥ १६ ॥ एकसं
ख्यान्तरेऽष्टेकेवलेतरयेस्त्रिषु । कर्कः कर्कतिलेबह्वौशुक्लाश्वेदप्ये
ष्टे ॥ १७ ॥ कङ्कश्चद्विजेख्यातोलेहपृष्ठकृतान्तयोः । कल्कोऽ
स्थोघृततैलादिशेषेदन्मेविभोतके ॥ १८ ॥ विद्विद्वयोश्चपापेचत्रिषु
पापाशयेपुनः । काकः स्याद्वायसेवृक्षप्रभेदेपीठसर्पिणि ॥ १९ ॥
शिरोऽवक्षालनेमानप्रभेदद्वीपभेदयोः । काकास्यात्काकनासायां
काकोलीकाकजङ्घयोः ॥ २० ॥ रक्तिकायांमलप्लाञ्चकाकमाद्याश्च
योषिति । काकंसुरतबन्धेस्यात्काकानामपिसंहतौ ॥ २१ ॥ किष्कु
र्दयोर्वितस्तौचप्रकोष्ठेपिकरेपिच । कोकश्चक्रेवृकोज्येष्ठ्यांखर्जुरीद्रुम

दृष्टरे ॥ २२ ॥ केकोगृहाश्रितमृगपक्षिणोर्नागरेचिषु । टङ्कनील
 कपिस्थे च खनिचे टङ्कनेऽस्त्रियाम् ॥ २३ ॥ जङ्घायां स्त्रीपुमान्कोपेकोषा
 सिग्रावदारणे । तर्कः कांक्षावितर्की हस्ते तु शास्त्रेषु कथ्यते ॥ २४ ॥ त्रि
 काकूपस्य नैमो स्यात्त्रिकंपृष्ठाधरे च ये । तोकंपुत्रे सुतायाश्च द्विकः स्यात्काक
 कोकयोः ॥ २५ ॥ न्यङ्कुर्मुनौ मृगे पुंसि नाकस्तु चिद्वेऽम्बरे । नाकुर्मु
 न्यन्तरे पृथ्वीधरबल्मीकयोः पुमान् ॥ २६ ॥ निष्कमस्त्री साष्टहेमश
 तेदीनावकर्षयोः । वक्षोऽलङ्कारणे हेमपात्रे हेमपलेपि च ॥ २७ ॥ प
 ङ्केऽस्त्री कर्द्दमेपापेपाकः परिणतौ शिशौ । केशस्य जरसां शैल्ये स्यात्त्या
 दौ पचनेपि च ॥ २८ ॥ बकस्तु बकपुष्पे स्यात्कक्षे श्रीदे च रक्षसि । भू
 कं छिद्रे च काले च भेको मंगडूकमेघयोः ॥ २९ ॥ मुष्को मोक्षकवृक्षे स्या
 त्संहतिवृषणेपि च । मूकस्त्ववाचिनादैर्न्येरङ्कः कृपणमन्दयोः ॥ ३० ॥
 एकानद्यन्तरे कच्छूं नवजातरजः स्त्रियाम् । सम्पूर्णे दृतिथौ रेकः श
 ङ्कानो च विरेचने ॥ ३१ ॥ रेकस्तु क्रयभिद्दीप्तो रेकं नाविषले बिले ।
 लङ्कारश्च पुरीशाखाशकिनीकुलटास्तु च ॥ ३२ ॥ लोको जनेपि भु
 वने बल्कं बल्कलशल्कयोः । वङ्कः पर्याणभागे नानदीपात्रे च भंगुरे
 ॥ ३३ ॥ शल्कं तु शकले बल्केशको जात्यन्तरे नृपे । शङ्कः संख्याऽस्त्रिया
 दौ भित्तीलांशकलुषेषु ना ॥ ३४ ॥ शङ्कात्रासे वितर्कचशाको दीपान्तरे
 पि च । शक्तौ द्रुमविशेषे च पुमान्हरितकेऽस्त्रियां ॥ ३५ ॥ शुको व्यास

मेदि०

कान्त०

मेदि० सुतेकोरेणवणस्यचमंचिणि । शिरीषपादपेपुंसिग्रंथिपणनपुंसकम्
कान्त० ॥ ३६ ॥ मुल्कंघट्टादिदेयेस्यादरदर्थग्रहेऽस्त्रियाम् । श्रूकोऽस्त्रीश्रु
ङ्गदययोः श्लोकः पद्येयस्यपि ॥ ३७ ॥ श्लोकंश्रुकगणेश्वीणांकरणे
सूकइत्यपि । वाणवातोत्पलेस्तोकस्त्रिष्वल्पेचातकेपुमान् ॥ ३८ ॥
कविः ॥ अशोकस्त्रिषुनिःश्लोकेपुंसिकङ्केलिपादपे । स्त्रीयांतुकटुरेहिण्यां
पारदेस्यान्नपुंसकम् ॥ ३९ ॥ अलकाकुबेरपुर्णामस्त्रियांचूर्णकुन्तले ।
अभीकः कामुकेक्रूरेनिर्भयेचिषुनाकवौ ॥ ४० ॥ अनीकोऽस्त्रीरशेसैन्ये
प्यणुकोनिपुणाल्पयोः । अलीकमप्रियेपिस्याद्विष्यसत्येनपुंसकम्
॥ ४१ ॥ अनूकंतुकुलेशीलेपुंसिस्याद्गतजन्मनि । अंशुकंश्लक्ष्णवस्त्रे
स्यादस्त्रमात्रेत्तरीययोः ॥ ४२ ॥ अनिकंनिकटेवाच्यलिङ्गंस्त्रीशातलौष
धौ । पुष्प्यांज्येष्ठभगिन्यांचनाट्योत्थाकथ्यतेऽनिका ॥ ४३ ॥ अलङ्कृष्व
बलार्कस्याद्योगोन्मादितकुक्रूरे । अम्बिकापार्वतीमात्रेधृतगुह्यस्यमातरि
॥ ४४ ॥ अम्बिकाद्यूतभेदेचरजन्यामपियोषिति । अम्बिकातिनिडी
कास्त्रेद्वारचाङ्गेरिकामुच ॥ ४५ ॥ अर्भकः कथितेवालेमूर्खेपिचक्रुशेपि
च । आनकः पठहेभेय्यामृदङ्गेध्वनदमुदे ॥ ४६ ॥ आढकीतुवय्या
स्त्रीपरिमाणान्तरेचिषु । आलोकस्तुपुमान्द्योतिदर्शनेवदिभाषणे ॥ ४७ ॥
आह्विकंदिननिर्वर्त्यचिलिङ्गमथनद्योः । नित्यक्रियाभाजनयोर्बुद्धे
प्रकरणस्यच ॥ ४८ ॥ आतङ्कैरोगसंतापशङ्कासुमुरजध्वनौ । इक्ष्वा

कुःकटुतुंब्यास्त्रीसूख्यवंशन्तपुमान् ॥ ४९ ॥ उलूकःपुंसिकाकारवि
न्द्रेभारतयोधिनि । उदर्कस्यत्कालीनफलेमदनकंठके ॥ ५० ॥
उल्लकस्तुनिदाघेस्यादातुरेक्षिप्रकारिणि । उष्ट्रिकामृत्तिकाभाण्डभेदेपि
करभस्त्रिया ॥ ५१ ॥ ऊर्मिकाचाजुरीयेस्याद्वस्त्रभङ्गतरङ्गयोः । कनकंहे
मिपुंसिस्यात्किंशुकेनागकेसरे ॥ ५२ ॥ धूसरेकाञ्चनालेचकालीयेच
म्यकेपिच । करकस्तुपुमान्पक्षिविशेषेदाडिमेपिच ॥ ५३ ॥ द्योर्मिघो
पलेनस्त्रीकरङ्केचकमण्डलौ । क्रमुकस्तुपुमान्भद्रमुस्तुकेब्रह्मादार्हणि
॥ ५४ ॥ फलेकार्पासिकायाम्बुपट्टिकालोधूपगयोः । कण्टकोऽस्त्रीनितम्बे
ऽद्रेर्दन्तिनाच्च्नमण्डले ॥ ५५ ॥ सामुद्रलवणेरजधानीबलययो
रपि । कटुकाकटुरेक्षिण्यास्त्रियाव्योषेनपुंसकं ॥ ५६ ॥ कण्टकोनस्त्रि
याक्षुद्रश्चैमत्यादिकीकसे । नैयोगिकादिदोषेकौस्याद्रामाञ्चद्रुमा
ङ्गयोः ॥ ५७ ॥ करङ्कोमस्तकेऽशस्यनारिकेलफलास्थनि । कल
ङ्कोऽङ्कोऽपवादेचकालायसमलेपिच ॥ ५८ ॥ कर्णिकाकरिहस्ताग्रे
करमध्यांगुलावपि । क्रमुकादिच्छटांशेजवरटेकर्णभूषणे ॥ ५९ ॥ कणि
काकथ्यतेऽत्यन्तसूक्ष्मवस्त्रग्रिमन्ययोः । कचाकुस्तुदुरधर्षदुःशी
लेचविलेशये ॥ ६० ॥ कञ्चुकोवारवाणेस्यान्निर्माकेकरभेपिच । बद्धा
पकगृहीताङ्गस्थितवस्त्रेचचालके ॥ ६१ ॥ कञ्चुकोषधिभेदेऽथकारि
कानटयोषिति । कृतौविवरणश्लोकेशिल्पयातनयोरपि ॥ ६२ ॥ न

भेदि०

कान्त०

मेदि०

कान०

पुंसकमुकर्मदौकारकङ्कनैरिचिषु । कामुकः कमनेऽशोकपादपेचाति
मुक्तके ॥ ६३ ॥ कार्मुकन्धनुषिस्थान्नावेशौ कर्मक्षमेऽन्यवत् । काचूकः
कृकवाकौस्यात्पीतमस्तककोकयोः ॥ ६४ ॥ क्षारकः पश्चिमत्यादिपि
ठकेजालकेपिच । कालिकाचण्डिकाभेदेकात्स्न्यवृश्चिकपत्रयोः ॥ ६५ ॥
क्रमदेयवस्तुमूल्येधूसरीनवमेघयोः । पटोलशाखारेमालीमांसीकाकी
शिवास्तुच ॥ ६६ ॥ मेघावलौचकिम्पाकोमहाकालफलाज्ञयोः । की
चकोदैत्यभिदातहतसस्वनवंशयोः ॥ ६७ ॥ कीटकः क्रिमिजातौना
निष्ठुरेपुनरन्यवत् । कुलकनुपटोलेस्यात्सम्बद्धश्लोकसंहतौ ॥ ६८ ॥
पुंसिवल्मीककाकेन्दुकुलश्रेष्ठेषुकथ्यते । शुक्लकस्त्रिषुनीचेऽल्पेकुशिके
मुनिसर्जयोः ॥ ६९ ॥ कुषाकुः कपिवह्न्यर्केनापरेत्तापिनिचिषु । कुलि
कोनागभेदेस्याद्भुभेदेकुलसत्तमे ॥ ७० ॥ क्षुरकः कोकिलाक्षेस्याद्दे।क्षुरेति
लकद्रुमे । कूपकोगुणवृक्षेस्यात्तैलपात्रेकुकुन्दरे ॥ ७१ ॥ उदपानेऽच्युता
यानुकूपिकाऽम्भोगतोपले । कुलकंनस्त्रियांस्त्रुपेपुंसिस्थात्कृमिपर्वते
॥ ७२ ॥ कूर्चिकास्त्रुचिकायाञ्चतूलिकायाञ्चकुङ्गले । कपाटांकुडकेक्षी
रविकृतावपियोषिति ॥ ७३ ॥ कृषकः पुंसिफालेस्यात्कर्षकेत्वभिधेयव
त् । कोरकोऽस्त्रीकुङ्गलेस्यात्कक्कोलकमृणालयोः ॥ ७४ ॥ कौतुकंत्व
भिलाषेस्यादुत्सवेनर्महर्षयोः । तथापरम्परयातमङ्गलेचकुतूहले
॥ ७५ ॥ विवाहस्त्रुचगीतादिभोगयोरपिनन्दयोः । कौशिको नकुलेव्या

लग्राहेगुगुलुश क्रयोः ॥ ७६ ॥ कोषजेलूकयोश्चस्याद्विष्णुमित्रमुना
 वपि । कैशिकी चण्डिकायाश्च नदीभेदे च योषिति ॥ ७७ ॥ खनकोना
 मृगैसन्धिवैरेत्रिष्ववदारके । खड्गिको महिषीक्षीरफेणशैनिकयोरपि
 ॥ ७८ ॥ स्यात्खोलकस्तुपाकेशिरस्त्रबल्लीकपूगकोषेषु । गणिकायूथी
 दैश्येभीतकीरोषुनातुदैवजे ॥ ७९ ॥ ग्रन्थिकम्पिप्लीमूलेगुगुलुग्र
 न्थिपर्णयोः । करीरेपुंसिदैवजेसहदेवाख्यपाण्डवे ॥ ८० ॥ गण्ड
 कःपुंसिखड्गेस्यात्संख्याविद्याप्रभेदयोः । अवच्छेदेऽनरयेचगण्डकीस
 रिदनरे ॥ ८१ ॥ ग्राहकोघातिविहगेधान्यानाश्चगृहीतरि । गान्धि
 कोलेखकेपिस्यात्सुगन्धिव्यवहारिणि ॥ ८२ ॥ गुण्डकोमलनेधूलौक
 लोक्तिस्तेहपात्रयोः । गृह्यकोनिघ्नकेच्छेकेगैरिकन्धातुरूकमणोः ॥ ८३ ॥
 गोलकोविधवापुत्रेजारत्स्यान्मलिकेगुडे । गोरंकुःस्यात्पुमान्पक्षिभेदे
 लग्नकवन्दिनोः ॥ ८४ ॥ चषकोऽस्त्रीसुरपात्रेमधुमद्यप्रभेदयोः ।
 चलुकः प्रसृतौभाण्डभेदेचलुकवत्पुमान् ॥ ८५ ॥ चतुष्कीमसकह
 र्य्यपुष्करिण्यन्तरेपिच । चारकःपालकेऽम्बादेःस्यात्सञ्चालकवन्ध
 योः ॥ ८६ ॥ चित्रकंतिलकेनातुव्याघ्रभिश्चश्रुपाठिषु । चुम्बकश्चुम्ब
 नपरेधूर्तायस्कान्तयोरपि ॥ ८७ ॥ वज्रग्रन्थैकदेशेधटस्योर्ध्वाव
 लम्बने । चुल्लकीशिष्णुमारपिकुण्डीभेदेकुलान्तरे ॥ ८८ ॥ चूलिका
 नाटकस्याङ्गेकर्णमूलेचक्षुस्तिनां । चूतकःकूपकेप्याग्नेजनकःपितृभूभु

मेदि०

कान्त०

मेदि० जीः ॥ ८९ ॥ जम्बूकः फेरवेनी चेपश्चिमाशापतावपि । जतुकाजिन
कान्त० पत्रायां जतुकं हिं गुलाक्षयोः ॥ ९० ॥ जाह्नको घोड्मार्जारखट्वाकारु
गिडकास्तु च । जालकं कोरके दम्भे कुलायानाययोरपि ॥ ९१ ॥ नपुंसि
मे च कफले स्त्रिया नुषसना नरे । गिरिसारजलौकायामपि स्याद्विधवा
स्त्रियां ॥ ९२ ॥ भटानामश्मरचितान्जरश्चिण्याञ्च जालिका । जालि
को वाच्यवद्भामजालिजालोपजीविनोः ॥ ९३ ॥ जीवकः प्राणकेपीतशा
लरूपणयोरपि । कूर्चशीर्षेपि पुंसि स्यादाजीवे जीविका मता ॥ ९४ ॥ त्रि
षु सेविनि वृद्ध्याश्च जीविनो रक्षितु गिडके । अस्त्रिको वर्तनपटे स्त्रियां द्यौ
ने च गिडिका ॥ ९५ ॥ आतपस्यरुचौ गिड्यां टुण्डकः शोणका लपयोः
। डिम्बिका जलविम्बे स्यान्मोणके कामुकस्त्रियां ॥ ९६ ॥ तण्डकः खञ्ज
ने फेणो समासप्रायवाचि च । गृह्णदारुतरुस्कन्धमायावज्जलकेष्वपि
॥ ९७ ॥ तक्षकस्तु पुमान्नागरजभेदे च बर्द्धकौ । तारको दैत्यभित्कर्ण
धारयोर्न द्वयोर्दृशि ॥ ९८ ॥ कनीनिकायामृक्षे च नपुमां स्वातरि त्रिषु
। तिलको द्रुमरेणाश्च भेदे च तिलकालके ॥ ९९ ॥ स्त्रीवसौ वर्चल्लो
कोर्नस्त्रियानुविशेषके । त्रिशंकुर्नारजभेदेशलभे नृषदंशके ॥ १०० ॥ तु
रुष्कः सिंहके स्त्री च जातौ देशान्तरेऽपि च । तूलिका कूर्चिकायाञ्च शय्यो
पकरणेपि च ॥ १०१ ॥ दर्शकः स्यात्प्रतीक्षारे दर्शयितृ प्रवीणयोः । दा
रुको बालकेपि स्याद्भेदकोप्यभिधेयवत् ॥ १०२ ॥ द्रावको ग्रावभेदे स्याद्विद

॥ ५ ॥

धेनोषकेपिच । दीपकं वागलङ्कारे वाच्यं बह्वीप्तिकारके ॥ १०३ ॥ दी
 पकञ्चाजमोदायां यमानी बर्हि चूडयोः । दुष्कृको गन्धकुट्यां स्याद्विहा
 रद्वयकाशके ॥ १०४ ॥ दूषिकातूलिकायाश्च मले स्याद्भोजनस्य च ।
 धनिकासाधुनाय्यानाधन्याकेचिषुसाधुधनिनेऽपि ॥ १०५ ॥ स्याद्धेनुका
 करिण्यधेनावपि नातुदानवविशेषे । धेनुकं करणेस्त्रीणां धेनूनामपि संहतौ
 ॥ १०६ ॥ नर्तकः केवलेपोटगलचारणयोर्नटे । नर्तकीलासिकायाश्च
 करेण मपियोषिति ॥ १०७ ॥ नग्निकापिकुमार्या स्यात्पुमान्क्षपण
 वन्दिनोः । नरकः पुंसिनिरयदेवारतिप्रभेदयोः ॥ १०८ ॥ नन्दको
 हरिखड्गे च हर्षके कुलपालके । नालीकः शरशल्याङ्गे पञ्चप्रण्डेन पुं
 सकं ॥ १०९ ॥ नायको नेतरि श्रेष्ठे हारमध्यमणावपि । निर्मोको
 मोचने व्योमिसन्नाहे सर्पकञ्चुके ॥ ११० ॥ नीलिकानीलिनीष्टुद्वारेण
 शेफालिकास्तु च । परकस्तु ब्रते खड्गे प्रसेकः सेचनेऽप्युतौ ॥ १११ ॥ प
 तीकोऽवयवेऽपि स्यात्प्रतिकूलविलोमयोः । पद्मकं स्यात्पद्मकाष्ठवि
 न्दुजालकयोरपि ॥ ११२ ॥ पक्षकस्तु पुमान्पार्श्वद्वारे च पार्श्वमाच
 के । पल्लङ्गो मञ्चपर्यङ्कवृषीपर्यस्थिकास्तु च ॥ ११३ ॥ पताकावै
 जयन्त्याश्च सौभाग्यनाटकाङ्गयोः । पातुकः पतयालौ स्यात्प्रपातजल
 हस्तिनोः ॥ ११४ ॥ प्राणकः सत्त्वजातीये जीवकद्रुमचोलयोः । पाठ
 कः स्यान्महाकिष्कौकटकान्तरवाद्ययोः ॥ ११५ ॥ अक्षादिचोलनेमू

मेदि०

कान्त०

भेदि०

कान्त०

सद्रव्यायचयरेधसोः । पालङ्कः शङ्खकीशाकभेदयोः प्राजिपक्षिणि

॥ ११६ ॥ पावको ग्रीसदाचारे वह्निमन्ये च चित्रके । भद्रेनातके विडङ्गेऽ

थप्रियकः पीतशालके ॥ ११७ ॥ नीपेचिचमृगेचालौ प्रियङ्गौ बुङ्कुमेपि

च । पिण्याकोऽस्त्रीतिलकल्के हिङ्गुवाह्नी कसिल्लके ॥ ११८ ॥ पिना

कोऽस्त्रीरुद्रचापेपांशुवर्धेचिष्मूलयोः । पिठकस्त्रिषुविस्फोटे मञ्जुषा

यांपुनः पुमान् ॥ ११९ ॥ पिष्टको घृतपूपादौ निचरेगांतरेपि च । पुल

कः कृमिप्रभेदे प्रसरभेदे च मण्डिते ॥ १२० ॥ रेमांचे हरिताले गजानपि

शुडे च गन्धर्वे । पुलाकस्तु कृधान्ये स्यात्संक्षेपे भक्तसिक्थके ॥ १२१ ॥ पु

ष्पकं रोतिपुष्पे च विमाने धनदस्य च । नेचरेगे तथा रत्नकङ्कणे च रसाञ्ज

ने ॥ १२२ ॥ लोहकां स्ये मृदाङ्गारशकट्याञ्च नपुंसकम् । स्यात्पुत्रिका

पुत्रलिका दुहित्रेया वतूलके ॥ १२३ ॥ नापुत्रे सरभे धूर्तेशैलवृक्षप्रभेद

योः । पूर्णकः स्वर्णचूडे स्यान्नासास्त्रिभ्यान्तु पूर्णिका ॥ १२४ ॥ पृदाकुर्वृ

श्चिके व्याघ्रे सर्पचित्रकयोः पुमान् । पृथुकः पुंसिचिपिटे शिशौ स्यादभिधेय

वत् ॥ १२५ ॥ पेचको गजलाङ्गूलमूलोपान्ते च कौशिके । पेठकं पुस्तका

दीनां मञ्जुषायां कदम्बके ॥ १२६ ॥ बल्मीको रेगभेदे च नाकौ च पुंनपुं

सकं । बन्धूकं बन्धुजीवे स्याद्बन्धूकः पीतशालके ॥ १२७ ॥ बन्धकः स्या

द्विनिमये पुंश्चल्यां स्याच्च बन्धकी । बाहुकः कर्कटे चार्कदात्यूहे जलखा

तके ॥ १२८ ॥ बरकः शङ्करे पुंसि शोचनीयेऽभिधेयवत् । बालकस्तु

शिशुवासेवालौघाहयहस्तिनाः ॥ १२९ ॥ अङ्गरीयकह्रीवेरवलयेषु मेदि०
 सिवालिका । बालायांबालुकापत्रकाहलाकर्णभूषणे ॥ १३० ॥ बारको कान्त०
 ऽम्बुगैतौपुंसिवाच्यवस्त्यान्निवेधके । बालुकासिकतासुस्याद्बालुकंत्विलबालु
 के ॥ १३१ ॥ भर्म्मकंरोगभेदेस्याद्विडङ्ककलधौतयोः । क्षामकोजम्बुकेधूर्त्तः
 स्तूर्यावर्त्ताश्मभेदयोः ॥ १३२ ॥ भालाङ्कः करपत्रेस्याच्छाकभेदेचरे
 हिते । महालक्षणसम्पन्नपुरुषेकच्छपेहरे ॥ १३३ ॥ धूमिकारच
 नायास्याद्देशान्तरपरिग्रहे । भूतीकमपिभूनिम्बेदीप्यकर्पूरकेतृशे
 ॥ १३४ ॥ मधुकामधुपर्ण्यास्यान्मधुकंक्लीतकेखगे । वह्न्यन्तरेनामश
 कोरोगकोठप्रभेदयोः ॥ १३५ ॥ मण्डूकः शोणकेमुन्यन्तरेस्याद्गुब्बवर्च
 सि । मण्डूकपर्ण्यामण्डूकोमह्निमकोहंसमिद्वपि ॥ १३६ ॥ मह्निमकातृ
 ण्मून्धेपिमो नमृत्पात्रभेदयोः । मामकंस्यामदीयार्थेचिषुपुंसितुमातुले
 ॥ १३७ ॥ मातृकाधातृकामात्रेर्देवीभिर्द्वर्णमालयोः । मालिकासप्रला
 पुत्रीग्रीवालङ्कुरणेषुच ॥ १३८ ॥ पुष्पमाल्येनदीभेदेपक्षिभेदेतुमालि
 कः । मेचकस्तुमयूरस्यचन्द्रकेश्यामलेपुमान् ॥ १३९ ॥ तद्युक्तेवा
 च्यात्कीर्त्तितोञ्जतान्धकारयोः । मोचकः कदलेशिगुनिर्मोचकविरगि
 षु ॥ १४० ॥ मोदकः स्नाद्युभेदेऽस्त्रीहर्षकेपुनरन्यवत् । यमकंयमजे
 शब्दालङ्कारेपुंसिसंयमे ॥ १४१ ॥ याजकस्तुगजेरज्ञायाशिकेऽप्यथ
 याशिकः । याजकेचकुशेचाथयुतकंसंशयेयुगे ॥ १४२ ॥ नारीवस्त्रा

मेदि० अलेयुक्ते चलनाग्रेऽपियौतके । यूथिकास्नानकेपुष्पविशेषेपिचयोषिति
 कान्त० ॥ १४३ ॥ रसिकास्त्रीरसालेश्वरसयोःसरसेत्रिषु । रक्तकोऽस्नानबन्धू
 करक्तवस्त्रानुरागिषु ॥ १४४ ॥ राजिकापिचकेदारेणजसर्षपरेखयोः । र
 चकंपञ्चरात्रेनावेश्यावेशमाहवासिनि ॥ १४५ ॥ रुचकोबीजपूरेचनिष्के
 दन्नकपोतयोः । नद्योःसर्जिकाक्षारेप्यम्बाभरणमाल्ययोः ॥ १४६ ॥
 सौवर्चलेपिमाङ्गल्यद्रव्येषुत्कटेपिच । रुण्डिकाद्वारपिण्ड्याञ्चदूति
 कायारणश्चितौ ॥ १४७ ॥ रूपकंनाटकेमूर्त्तिकाव्यालङ्कुरणेपिच ।
 रेणुकापिहरेणौचजामदग्न्यस्यमातरि ॥ १४८ ॥ रेहकःप्रेतभेदेनारे
 णरित्रिषुविश्रुतः । लम्पाकोलम्पटेदेशेलासकोलास्यकारिणि ॥ १४९ ॥
 मयूरेलसकेचाथलूनकोभेदितेपशौ । लोचकोमांसपिण्डेऽश्चितारका
 याञ्चकज्जले ॥ १५० ॥ ललाटाभरणेस्त्रीणांकदलीनीलवस्त्रयोः । निर्बु
 द्धैकर्णपूरेचमूर्त्याभूषण्यचर्मणि ॥ १५१ ॥ वस्तुकैरैमकेपुंसिशिवमह्य
 र्केपर्णयोः । वर्णकम्पारणेस्त्रीतुचन्दनेचविलेपने ॥ १५२ ॥ द्वयोर्नी
 ल्यादिषुस्त्रीस्यादुत्कर्षकाञ्चनस्यच । वर्त्तकस्तुपुरेऽम्बस्यविहगेवर्त्तकी
 द्वयोः ॥ १५३ ॥ वञ्चकस्तुखलेधूर्त्तगृहवभौचजम्बुके । व्यलीकमप्रि
 याकार्येवैलक्ष्येष्वपिपीडने ॥ १५४ ॥ नानागरेऽथवाह्लीकंवाह्लिकं
 धोरहिङ्गुनाः । द्वावेतौपुंसिदेशस्यप्रभेदेतुरगान्तरे ॥ १५५ ॥ बाहुकं
 बृद्धसंचातेबृद्धस्यभावंकर्मणोः । वार्षिकंवायमाणायांक्लृप्तंवर्षाभवेचि

पु ॥ १५६ ॥ बालकोऽस्त्रीपारिहार्येचिषुस्यादङ्गुरीयके । वितर्कस्तु मेदि०
 पुमानूहेसंशयेचनिगद्यते ॥ १५७ ॥ विपाकः पचनेभेदेकर्मशोविस कान्त०
 दृक्फले । विवेकः स्याज्जलद्रोण्यापृथग्भावविचारयोः ॥ १५८ ॥
 वृश्चिकश्चद्रुणेशौष्मिककीटौषधीभिदोः । वृषाङ्कः शङ्करेसधौमह्नात
 कमहत्त्वयोः ॥ १५९ ॥ वैजिकंशिगुतैलेस्याद्धेतौ सद्योऽङ्कुरेतुना । श
 लाकाश्लयमदनशारिकाशह्नकीषुच ॥ १६० ॥ छत्रादिकाष्ठीशरयोः
 शह्नकीपशुवृक्षयोः । शम्बूकोगजकुम्भानेघाङ्गेचम्बूद्रुतापसे ॥ १६१ ॥
 जलजन्तुविशेषेचशम्बूकाननपुंसकम् । शङ्खकम्बलयेकम्बावस्त्रीपुं
 सिशिरेरुजि ॥ १६२ ॥ शार्ककः स्याद्दुग्धफेनशर्करापिशडयोः पुमान् ।
 शिम्बुकः शिम्बुमारस्यादालकोलूपिनोरपि ॥ १६३ ॥ शीतकः शीतका
 लेचसुस्थितेदोर्ध्वस्तुचिणि । श्मूककः प्रावटेपि स्याद्रसेपिपरिकीर्तितः
 ॥ १६४ ॥ सस्यकोमणिभेदेऽसौसम्पर्कमेलकरेतौ । सम्पाकस्तर्ककेधृष्टे
 त्रिषुनाचतुरङ्गुले ॥ १६५ ॥ स्यमीकानीलिकायांस्त्रीस्यमीकोनाकुवृक्षयोः
 । स्वस्तिकोमङ्गलद्रव्येचतुष्कगृहभेदयोः ॥ १६६ ॥ सबकोऽस्त्री
 सीधुपानेसीधुपात्रेषुसीधुनाः । अक्षिन्नाध्वगपङ्क्तौचसायकः शरखङ्ग
 योः ॥ १६७ ॥ स्यासकः पुंसिचार्चिकेजलादेरपिवुद्बुदे । सूच
 कः सीवनद्रव्येबोधकेपिष्णुनेष्णुनि ॥ १६८ ॥ औतौकाकेस्तूतकोस्त्रीपा
 रदेनदयोजनैः । सूदाकुर्नानिलेवज्जेज्वलनेप्रतिसूर्यके ॥ १६९ ॥ सेव

मेदि० कस्तुप्रसेवेनावाच्यलिङ्गानुजीविनि । सेचकः स्यात्पुमान्मेघेवाच्यलिङ्ग
 कान्त० क्तुसेत्कारि ॥ १७० ॥ सैनिकः सैन्यरक्षेच स्यात्सेनासमवेतके । ह्य
 रकः कितवेवैरेगद्यविज्ञानभेदयोः ॥ १७१ ॥ ऊडुक्कोवाद्यभेदेचम
 त्तदात्यूहपक्षिणि । हेरुकोबुद्धभेदेस्यान्महाकालगणेष्वपिच ॥ १७२ ॥
 कचतुः ॥ भवेदनिमकोभेकेपिकेऽलौपद्यकेशरे । मधूकेऽप्यथालिपकोभृ
 ङ्गकोकिलकुकुरे ॥ १७३ ॥ अङ्गारकः कुजेपिस्यादुल्मुकांशेकुरुगटके
 । भवेदङ्गारिकाचेशुकाण्डेकिंशुककोरके ॥ १७४ ॥ स्यादश्मन्तकमु
 दानेमह्मिकाच्छदनेपिच । आकल्यकस्तमेमोहग्रन्थावुत्कलिकामुदोः
 ॥ १७५ ॥ आक्षेपकोऽनिलव्याधौव्याधेनिन्दाकरेपिच । भवेदाखनि
 कश्चैरेम्बूकरेम्बुषिकेपिच ॥ १७६ ॥ कथितोत्कलिकोत्कण्ठहेलासलि
 लवीचिषु । एडमूकोऽन्यलिङ्गः स्याच्छठेवाक्श्रुतिवर्जिते ॥ १७७ ॥
 कठिह्नकस्तुपर्णासेवर्धभूकारविह्नयोः । कपर्दकोवरुटेस्याञ्जटाजूटे
 चधूर्जटेः ॥ १७८ ॥ कर्काटकः स्यान्मालूरकाद्रवेयप्रभेदयोः । कलवि
 ङ्गः पुमान्ग्रामचटकेपिकलिङ्गके ॥ १७९ ॥ कनीनिकातारकेश्याः स्या
 त्कनिष्ठाङ्गलावपि । कापटिकोऽन्यमर्मज्ञेष्वात्रेपुंसिशठेचिषु ॥ १८० ॥
 काकरुकोनग्रदम्बस्त्रीजितोलूकभीरुषु । निम्बेकुरुवकः शोणाम्लानभि
 र्गठोप्रभेदयोः ॥ १८१ ॥ कुरुगटकः पीतपुष्पास्नानभिरिट्कयोः पुमान् ।
 ह्यकवाकुर्मयूरेपिसरटेचरणायुधे ॥ १८२ ॥ कोषातकः कठेपुंसिपटो

ल्यांघोषकेस्त्रियां । अथकौकुटिकोऽदूरपेरिताक्षेचदाम्भिके ॥ १८३ ॥
 कौलेयकः सारमेयेकुलीनेऽथ खरालिकः । ग्रामणीभण्डिनारचेष्टुपधा
 मेचपुंस्ययं ॥ १८४ ॥ भवेद्गुणनिकानृत्येष्मूच्याङ्केपाठनिश्चितौ । गोक
 र्णकोगोक्षुरकेस्थपुटेचगवांसुरे ॥ १८५ ॥ गोमेदकंपीतमणौकाकोलेप
 चकेपिच । स्याद्गोकुलिकोवलिरपङ्कस्थगव्यपेक्षके ॥ १८६ ॥ अथघ
 र्घरिकाक्षुद्रघण्यवादिचदण्डयोः । चर्चरीकोमहाकालिकेशविन्यास
 शाकयोः ॥ १८७ ॥ चण्डालिकाकिन्नरयामुमायामोषधीभिदि । अथचा
 तुरकश्चक्रगण्डौपुंस्यभिधेयवत् ॥ १८८ ॥ गोचरेलोचनस्यापिचाटुका
 रेनियन्तरि । जर्जरीकंवज्रच्छिद्रेजरातुरेपिवाच्यवत् ॥ १८९ ॥ जीव
 निकागुडूच्याञ्चजीवाख्यशाकवन्द्योः । जैवातृकः पुमान्सेमिदीर्घायुः कृ
 शयोस्त्रिषु ॥ १९० ॥ तर्तरीकंवह्नित्रेस्यान्नदयोः पारगेत्रिषु । तिक्तशा
 कस्तुखदिरेवरुणेपत्रमुद्दरे ॥ १९१ ॥ त्रिवर्णकंगोक्षरकेत्रिफला
 यांकटुत्रिके । दलाढकः स्वयंयाततिलेपृष्ण्याञ्चैरिक्के ॥ १९२ ॥ फेन
 खातकयोर्नागकेसरेचमहत्तरे । दन्दश्चकस्तुपुलिङ्गेरक्षसेचसरीसृ
 पे ॥ १९३ ॥ दासेरकस्तुकरभेदासीपुत्रेचधीवरे । नियामकः कर्णधा
 रेपोतवाहेनियन्तरि ॥ १९४ ॥ निम्बारकः पुरीषस्यक्षयेस्त्रैरेसमीरणे
 । निर्ग्रन्थकः स्यात्क्षपणेनिष्फलप्यपरिच्छदे ॥ १९५ ॥ प्रचलाकः शराघा
 तेतिष्ठण्डेचभुजङ्गमे । प्रकीर्णकंचामरेस्यादिस्तारेनानुरङ्गमे ॥ १९६ ॥

भेदि०

कान्त०

मेदि० पञ्चालिकास्त्रियां वस्त्रपुञ्जिकागीतिभेदयोः । स्यात्पिप्पलकं वक्षोऽजबृकोसी
कान्त० वनस्तुत्रके ॥ १९७ ॥ पिण्डीतकः स्यात्तगरेमदनाख्यमहीरुहे । अ
थपुष्पलकोगन्धमृगेक्षपणकीलयोः ॥ १९८ ॥ पुण्डरीकंसिताम्भोजेसि
तच्छत्रेचभेषजे । पुंसिव्याघ्रेऽग्निदिङ्नागेकोषकारान्तरेपिच ॥ १९९ ॥
भवेत्पूर्णालकंबद्धापणेचपटहेपिच । फर्फरीकम्पेटेस्यात्फर्फरीकं
तुमार्दवे ॥ २०० ॥ वलाहकोगिरौमेघेदैत्यनागविशेषयोः । वरटकः प
द्मबीजेकोषेरञ्जौकपर्दके ॥ २०१ ॥ वकोरुकावलाकाभिदातावर्जितशा
खयोः । वरण्डकस्तुमातङ्गबेद्यायौवनकण्टके ॥ २०२ ॥ वर्तुलेऽथो
वाशिजकोवाडवाग्नौवशिज्यपि । बृन्दारकः सुरेपुंसिमनोज्ञश्रेष्ठयोस्त्रिषु
॥ २०३ ॥ अथधमरकोभृङ्गेगिरिकेचालकान्तरे । भृन्दारकोनृपेनाट्यवा
चादेवेतपोधने ॥ २०४ ॥ भयानकः स्मृताव्याघ्रेरसेरहौभयङ्करे । भार्या
टिकः पुमान्भार्यानिर्जितेहरिणान्तरे ॥ २०५ ॥ भवेन्मरुवकः पुष्पविशे
षेमदनद्रुमे । मण्डोदकंचित्तरगेक्षीवमातर्पणेपिच ॥ २०६ ॥ भवेन्मण्डल
कंविम्बेकुष्ठभेदेचदर्पणे । अथमर्कटकः शस्यभेदेवानरलूतयोः ॥ २०७ ॥
मयूरकोप्यपामार्गेक्षीवंतुत्याञ्जनेपुनः । माणवकोहारभेदेवालेकुपुरुषे
पिच ॥ २०८ ॥ मृष्टेरुकोवदान्येपिमिष्टाशिन्यतिथिद्विषि । रतर्द्धि
कंस्याहिवसेस्तुखस्तानेष्टमङ्गले ॥ २०९ ॥ राधरङ्गः पुमान्सीरेसीरकेव
घनोपले । लालाटिकः प्रभोर्भावदर्शिन्याम्बेषणान्तरे ॥ २१० ॥ का

॥ १७ ॥

द्याक्षमेलेखनिकः कथितोलेखहारके । लेखेषु परहस्तेन स्वहस्तस्य
 चलेखके ॥ २११ ॥ वर्तमानको नदीभेदेका कनीडेजलावटे । विनायक
 सुहेरम्बेताक्ष्ये विघ्ने जिनेगुरे ॥ २१२ ॥ वितुन्नकस्तुधन्याके जाटामल
 मयूरके । विशेषकोऽस्त्रीतिलके विशेषयितरित्रिषु ॥ २१३ ॥ विदूषक
 आटुवटौ परनिद्राकरेपिच । वैनाशिकः स्यात्क्षणिके परतन्त्रोर्णनाभयोः
 ॥ २१४ ॥ वैदेहको वाणिजके श्रृङ्गाद्वैश्यास्तुतेपिच । वैतालिकः पुमान्
 खेडिताले बोधकरेत्रिषु ॥ २१५ ॥ शतानीकस्तुबृन्दे स्यान्मणिजप्रभे
 दयोः । शालावृकः श्रृङ्गाले स्यात्सारमेये बलीमुखे ॥ २१६ ॥ शिलाटकः
 पुमानद्वेविलेपे परिकीर्तितः । श्रृङ्गालिका शिवायां स्याच्चासादपि पला
 यने ॥ २१७ ॥ श्रृङ्गाटकं भवेद्धारिकण्टके च चतुष्पथे । सन्नानिकापि
 क्षीरदिसरे मर्कटजालके ॥ २१८ ॥ सन्दंशिकापि सुचुटीलोहयन्त्र
 विशेषयोः । सञ्चारिकानुयुगले कुट्टनीघ्राणयोरपि ॥ २१९ ॥ सङ्घा
 टिका स्त्रियां युग्मे कुट्टन्यां जलकण्टके । सुप्रतीकः शोभनाङ्गे भवेदीशान
 दिगजे ॥ २२० ॥ अथ सैकतिकं मातृयाचामङ्गलस्तुत्रके । नासन्ध
 स्तैश्च पणके त्रिषु सन्देहजीविनि ॥ २२१ ॥ सोमवल्कस्तुधबलखदिरे
 कङ्कलेपिच । सौगन्धिकस्तु कल्लारिपद्मरगेपि कनृणे ॥ २२२ ॥ पुंलि
 ङ्गो गन्धपाषाणे सुगन्धव्यवहारिणि । ॥ कपञ्च ॥ अने उमूक उद्दिष्टः श
 ठे वा कृश्रुतिवर्जिते ॥ २२३ ॥ स्यादाच्छुरितकं ह्रासनखराघातभेदयोः ।

मेदि०

कान्त०

मेदि०
कान्त०

उपकारिकोपकर्त्र्यापिष्टभेदेनपालये ॥ २२४ ॥ कक्ष्यावेक्षकइत्ये
षमुद्धानोद्यानपालयोः । रङ्गाजीवेकशेखज्जेदाःस्थेऽथकटखादकः
॥ २२५ ॥ खादकेकाचकलशेबलिपुष्टेचजम्बुके । कृमिकण्टकनुचित्रा
ङ्गविडङ्गाडुम्बरेषुच ॥ २२६ ॥ गोजागरिकंमङ्गलेपुंसिस्यात्कण्टकारके ।
चिलमीलिकातुकण्ठीभेदेखद्योतविद्युतोः ॥ २२७ ॥ अथोजलकरङ्गस्या
भारिकेलफलेम्बुजे । शङ्खेजललतायाञ्चवारिबाहेचकीर्त्तितः ॥ २२८ ॥
जलतापिकइल्लीसकाकेचीकषयोश्चपुंसिस्यात् । नवफलिकास्त्रीनव्ये
नवजातरजोऽङ्गनायाञ्च ॥ २२९ ॥ नागवारिकउद्दिष्टोराजकुञ्जर
हस्तिपे । गणस्थराजगर्हडेचित्रमेखलकेपिच ॥ २३० ॥ स्याद्व्रीहिर
जिकःकङ्गुधान्यचीनकधान्ययोः । व्यवहारिकास्याह्नेकयात्रासंमार्ज
नीङ्गुदे ॥ २३१ ॥ शतपर्बिकातुदूर्वायांवाचायामपियोषिति । शीतच
म्पकइत्येषस्यादातर्पणदीपयोः ॥ २३२ ॥ सुवसन्तकउद्दिष्टोवासन्त्या
मदनेत्सवे । स्याद्धेमपुष्पिकायूष्यांचम्पकेहेमपुष्पकः ॥ २३३ ॥ कषट् ॥
ग्राममङ्गुरिकाग्रामयुद्धमृङ्गीभषेस्त्रियां । मदमशलाकाकामोद्दीपक
मेषज्यसारिकयोः ॥ २३४ ॥ मातुलपुत्रकइत्यपिमामकतनयेफले
चधूर्तस्य । वर्णविलोडकएषश्लोकस्तेनेचसन्धिवैरेच ॥ २३५ ॥ सिद्ध
रतिलकउक्तेमतङ्गजेस्त्रीतुकामिन्यां ।

इतिकान्तवर्गः

मेदि०

खाना०

॥ खैकं ॥ खमिन्द्रियेपुरेक्षेत्रेष्मन्त्येविन्दैविहायसि । संवेदनेदेवलोके
 कर्मण्यपिनपुंसकं ॥ १ ॥ खदि ॥ नखीस्त्रीह्वीवयोःश्रुक्तौ न खरेपुन
 पुंसकं । न्युङ्क्षुःसम्यङ्मनोज्ञेवसाम्नःषट्प्रणवेषुच ॥ २ ॥ प्रेङ्क्षापर्य्यट
 वेप्यश्वगतौसंवेशनांतरे । मुखंनिःसरणेवत्त्रेप्रारम्भोपाययोरपि ॥ ३ ॥
 संध्यन्तरेनाटकादेःशब्देपिचनपुसके । लेखेलेख्येसुरेलेखालिपिर
 जिकयोर्मता ॥ ४ ॥ रिङ्क्षाश्वगतिभेदेपिष्मूकशिंख्याञ्चनर्त्तने । शङ्क्षुः
 कम्बै नयोषिन्नाभालास्थिनिधिभिन्नखे ॥ ५ ॥ शाखापश्चान्तरेबाहौ
 वेदभागद्रुमाङ्गयोः । शिखाशाखावर्हिचूडालाङ्गलिक्यग्रमात्रके ॥ ६ ॥
 चूडामात्रेशिखायाञ्चज्वालायांप्रपदेपिच । सखामित्रेसहायेनावयस्या
 यांसखीमता ॥ ७ ॥ सुखंशर्मणिनाकेचसुखापुर्ण्याप्रचेतसः । खत्रि ॥
 नोमुखंकुटिलागारेवाद्यभाण्डेचलेपने ॥ ८ ॥ पुंसिमातलिपुत्रेचमहा
 देवगणान्तरे । त्रिशिखेष्टसेक्तीवंत्रिष्मूलेमण्डलान्तरे ॥ ९ ॥ दुर्मुखः
 कपिभिन्नागभिदोर्नामुखरेत्रिषु । प्रमुखःप्रथमेश्रेष्ठेमयूखःकिरणेपिच
 ॥ १० ॥ ज्वालायामपिशोभायांविशिखस्तोमरेशरे । विशिखातुखनि
 व्याञ्चरथ्यानलिकयोरपि ॥ ११ ॥ विशाखस्तर्ककेस्कन्देस्त्रियामृक्षेक
 ठिल्लके । वैशाखोमासभेदेपिमन्यानेचप्रकीर्तितः ॥ १२ ॥ सुमुखस्ता
 र्क्ष्यतनयेशकनागप्रभेदयोः । ॥ खचतुः ॥ भवेदग्निमुखोदेवेविप्रेभक्ष्मा

मदि० नकेस्रियां ॥ १३ ॥ अथाग्निशिखमुद्दिष्टंकुमुम्भेकुङ्कुमेपिच । लाङ्गुलि
खान्त० क्वाख्यौषधौचविशल्यायाञ्चयोषिति ॥ १४ ॥ इन्दुलेखाऽमृतासोमलताश
शिकलास्तुच । अथबद्धशिखास्त्रीस्यादुच्चटायंशिशैचिषु ॥ १५ ॥ म
हाशङ्खोमानुषास्थिसंख्याभेदालिकेषुच । भवेद्याघ्ननखंकन्दगन्धद्रव्य
विशेषयोः ॥ १६ ॥ नखक्षतान्तरेक्लीवंशिलीमुखोऽलिकाण्डयोः ।
शशिलेखाकलाभागिगुडूचीवृत्तभेदयोः ॥ १७ ॥ भवेत्स्वस्तिमुखोलेखे
बाह्येवद्विनिचिषु । ॥ खपञ्च ॥ मलिनमुखोऽग्नौगोलाङ्गुलेपुंसिचिषु
क्रूरे ॥ १८ ॥ शीतमयूखश्चन्द्रेचनसारेचापिपुंसिङ्गः । सर्वतोमुखउग्रे
चक्षेवज्ञब्रह्मणोःपुमान् ॥ १९ ॥ नपुंसकनुपानीयेसुरकर्मण्यपिस्मृतं
॥ इतिखान्तवर्गः ॥

शान्त० ॥ गैकं ॥ गैःसर्गेचबलीवर्हैरश्मौचकुलिशेषुमान् । स्त्रीसैरभेयीदृग्वाण
दिग्वाग्भूषणुभूम्निच । १ ॥ गदि ॥ अगःस्यान्नगवत्पृथ्वीधरपादपयोःपु
मान् । अङ्गंगाचेप्रतीकोपाययोःपुंभूम्निनीवृत्ति ॥ २ ॥ स्त्रीवैकत्वेत्वप्रधा
नेचिष्वङ्गवतिचान्तिके । इङ्गःस्यादद्भुतेज्ञानेजङ्गमेङ्गितयोरपि ॥ ३ ॥
खगस्तूर्य्येग्रहेदेवेमार्गणेचविहङ्गमे । खङ्गागण्डकम्पृङ्गासिबुद्धभेदेषु
गण्डके ॥ ४ ॥ गाङ्गस्तुगङ्गासम्भूतेचिषुभीष्मेगुहेपुमान् । चङ्गस्तुशो
भनेदक्षेष्टङ्गोऽस्त्रीस्यात्खनिचके ॥ ५ ॥ खङ्गभेदेचजङ्गायांत्यागेदा

नैववर्जने । तुङ्गीनिशावर्चवयोः पुन्नागनगयोः पुमान् ॥ ६ ॥ उन्नतेचषु
 दुर्गोमानील्योः स्त्रीदुर्गमेचषु । नागंनपुंसकंरङ्गेसीसकेकरणात्तरे ॥ ७ ॥
 नागः पन्नगमातङ्गकूरुचारिषुतोयदे । नागकेसरपुन्नागनागदन्तकमुस्त
 के ॥ ८ ॥ देहानिलप्रभेदेचश्रेष्ठेस्यादुत्तरस्थितः । पिङ्गागोरेचनाहि
 ज्जुनालिकाचण्डिकास्तुच ॥ ९ ॥ पिङ्गीशम्यापिशङ्गेनाबालकेतुनपुंसकं ।
 पूगस्तुक्रानुकेवृन्देफलवसारेऽभिधेयवत् ॥ १० ॥ नदीभेदेमलप्वंस्त्रीभङ्गा
 जयविपर्यये । भेदरेगतरङ्गेषुभङ्गाशस्यान्तरेस्त्रियां ॥ ११ ॥ भगंश्री
 योनिवोर्यैश्चाज्ञानवैराग्यकीर्तिषु । माहान्यैश्चर्ययत्नेषुधर्ममोक्षेचना
 रवौ ॥ १२ ॥ भागोरूपार्द्धकेभाग्यैकदेशयोर्भृगुः पुमान् । मुनौहरेतटे
 शुक्रेभृङ्गाधूम्याटपिङ्गयोः ॥ १३ ॥ मधुवतेभृङ्गरजेषुसिभृङ्गेगुडत्वचि
 । भागः सुखेधनेचाहेः शरीरफणयोरपि ॥ १४ ॥ पालनेव्यवहारेच
 योषिदादिभृतावपि । मार्गामृगमदेमासप्रभेदेऽन्वेषणाध्वनौ ॥ १५ ॥
 मृगः पशौकुरङ्गेचकरिनशुचभेदयोः । अन्वेषणेचयाज्ञायांमृगीतुवनि
 तान्तरे ॥ १६ ॥ युगोरथहलाद्यङ्गेनद्योस्तुक्तादिषु । युग्मेहस्तचतु
 ष्केपिबृद्धिनामौषधेपिच ॥ १७ ॥ योगोऽपूर्वार्थसम्प्राप्तौसङ्गतिध्या
 नयुक्तिषु । वपुःस्थैर्येप्रयोगेचविष्कम्भादिषुभेषजे ॥ १८ ॥ विस्रब्ध
 घातकेद्रव्योपायसन्नहनेष्वपि । कर्मणोपिचरङ्गेनारमेन्दत्येरणश्चि
 तौ ॥ १९ ॥ अस्त्रीचपुणिसगस्तुमात्सर्यैलोहितादिषु । क्षोशादाव

भेदि०

गान्०

मेदि०

शान्त०

नुरगे च गान्धारदैनृपेपि च ॥ २० ॥ रोगः कुष्ठैषधेव्याधौ लङ्गस्तु सङ्गपि
 ज्ञयोः । लिंगं चिह्नेऽमुमाने च साङ्गोक्तप्रकृतावपि ॥ २१ ॥ शिवमूर्ति
 विशेषेपि मेहनेपि न पुंसकं । व्यङ्ग्योभेके च हीनाङ्गे रङ्गं सीसकरङ्गयोः
 ॥ २२ ॥ वार्त्ताकेपि च कार्पासे पुंभूमिनीवृद्धजरे । बलुः स्याच्छगलेपुंषि
 सुन्दरे च भिधेयवत् ॥ २३ ॥ वेगो जवे प्रवाहे च महाकालफलेपि च ।
 शङ्खः कार्मुकमात्रेपि विष्णोरपि शरसने ॥ २४ ॥ शृङ्गो वटाम्रातकयोः
 पर्कट्यामपि चास्त्रियां । शृङ्गं प्रभुत्वेशिखरे चिह्ने क्रीडाम्बुयन्त्रके ॥ २५ ॥
 विषाणोत्कर्षयोश्चाथ शृङ्गः स्यात्कुर्वशीर्षके । स्त्रीविषायां स्वर्णमीनभेद
 योर्ऋषभौषधे ॥ २६ ॥ सर्गस्तु निश्चयाध्यायमोहोत्साहात्मसृष्टिषु ।
 ॥ गवि ॥ अयोगो विधुरे कूटे विस्लेषे कठिनोद्यमे ॥ २७ ॥ अनङ्गो म
 दनेनङ्गमाकाशमनसारपि । अपाङ्गस्त्वङ्गहीने स्यान्नेत्रानेतिलकेपि
 च ॥ २८ ॥ आभोगो वरुणकृत्रे पूर्णतायत्नयोरपि । आयोगो व्यापृतौ म
 न्धमाल्योपहारबोधयोः ॥ २९ ॥ आशुगो मारुते वाणेषु देगं क्रमुकी
 फले । उद्देगोऽप्युद्वाङ्गलकोद्देजनेद्गमनेषु च ॥ ३० ॥ उत्सर्गः पुंसि
 सामान्येन्याये च त्यागदानयोः । कलिङ्गः पूतिकरजे धूम्याटे भूमिनीवृ
 त्ति ॥ ३१ ॥ नदयोः कौटजफले मृहिलायां तु योषिति । कालिङ्गो भूमि
 कर्कोरैदन्ताबलभुजङ्गयोः ॥ ३२ ॥ कालिङ्गीरजकर्कट्यां च क्राङ्गो मा
 नसौकसि । चक्राङ्गी कटुरेहिण्यां जिह्मगोहौ च मन्दगे ॥ ३३ ॥ त

डागोऽस्त्रीजलाधारविशेषेयश्चकूटके । तातगुःक्षुद्रतातेनाजनकस्य हि
 तेचिषु ॥ ३४ ॥ चिर्वर्गाधर्मकामार्थैःचिफलायांकटुचिके । बृद्धिस्था
 नक्षयेसत्त्वरजस्तमसिचेष्यते ॥ ३५ ॥ तुरगीचाश्चगन्धायांतुरगश्चित्त
 वाजिनोः । धारङ्गोऽसौचतीर्थेचनरङ्गस्तुवरण्डके ॥ ३६ ॥ मेहनेनद्वयो
 म्वाथनारङ्गःपिप्पलीरसे । यमजप्राणिनिविटेनागरङ्गद्रुमेपिच ॥ ३७ ॥
 निषङ्गःसङ्गतेतूणेनिसर्गोरूपसर्गयोः । नीलाङ्गुःस्यात्कृमौपुंसिभ
 म्मरल्यानुयोषिति ॥ ३८ ॥ पचाङ्गंनद्वयोर्भूर्जपद्मकेरकचन्दने
 । पन्नगश्चौषधीभेदेतथेवपवनाशने ॥ ३९ ॥ स्रवगोवानरेभेकेसार
 थौचोष्णदीधितिः । परगःसुमनेरेशौधूलिस्तानीययोरपि ॥ ४० ॥ गि
 रिप्रभेदेविख्यातावुपरगेचचन्दने । प्रयागस्तीर्थभेदेस्यायज्ञेशतमस्त्रा
 म्बयोः ॥ ४१ ॥ प्रयोगःकार्मणेपिस्यात्प्रयुक्तौचनिदर्शने । पतङ्गःस
 लभेशालिप्रभेदेपक्षिस्तूर्ययोः ॥ ४२ ॥ स्त्रीवंसुतेप्रियङ्गुःस्त्रीरजिका
 कणयोरपि । फलिम्यांकङ्गुसस्येचपुद्गागस्तुसितोत्पलि ॥ ४३ ॥ जाती
 फलेनरश्रेष्ठेपाण्डुनागेद्रुमान्तरे । वराङ्गंयोनिमातङ्गमस्तकेषुगुडत्वं
 चि ॥ ४४ ॥ भुजङ्गोऽहौचषिङ्गेचमातङ्गःश्वपचेगजे । मृदङ्गःपट
 ह्नेघोषेरक्ताङ्गस्तुमहीसुते ॥ ४५ ॥ कम्पिल्लेस्त्रीतुजीवन्यांस्त्रीवंविद्रु
 मधीरयोः । रथाङ्गंनद्वयोश्चक्रेनाचक्राङ्गविहङ्गमे ॥ ४६ ॥ वाति
 गःपुंसिभरणाक्यांधातुवादिनिचान्धवत् । विडङ्गःचिम्बभिचेस्यात्कृमि

मेदि०

गान्त०

॥ २४ ॥

मेदि० घ्रेपुन्नपुंसकं ॥ ४७ ॥ विसर्गस्तुपुमान्दानेत्यागेचमलनिर्गमे । विस
 गान्त० र्जनोयेप्ययनभेदेपिचविभावसोः ॥ ४८ ॥ विडङ्गस्तुविलिङ्गः स्या
 दाशुगेचविहङ्गमे । सर्वगंसलिलेक्तीवंसर्वगः शङ्करेविभौ ॥ ४९ ॥
 सम्भोगस्तुपुमान्भोगेसुरतेजिनशासने । सारङ्गः पुंसिहरिणोचातके
 चमतङ्गजे ॥ ५० ॥ शरलेविषुहेमाङ्गेगरुडेपरमेष्ठिनि । ॥ गचतुः ॥
 स्यादपवर्गस्त्यागेमोक्षेकार्य्यावसानसाफल्ये ॥ ५१ ॥ अभिषङ्गेनपुं
 लिङ्गः परमवाक्रोशशपथेषु । ईहामृगस्तुपुंसिस्थात्कोकरूपकभेदयोः
 ॥ ५२ ॥ उपरगस्तुपुंसिस्थाद्राज्यस्तार्कचन्द्रयोः । दुर्नयेग्रहकक्षी
 सेव्यसनेपिनिगद्यते ॥ ५३ ॥ उपसर्गः पुमात्रागभेदोपलवयोरपि
 । कटभङ्गस्तुशस्यानाहस्तकेदेवपात्यये ॥ ५४ ॥ दचभङ्गेपिवैध
 व्येस्वातच्यवपनाशयोः । दीर्घाध्वगः पुमानुष्टेलेख्यहारेतुभेद्यवत् ॥ ५५ ॥
 महानागोभ्रमातङ्गेवास्यायनमुनावपि । समयोगस्तुसंयोगेसमवा
 येप्रयोजने ॥ ५६ ॥ सम्प्रयोगोरतेपिस्थादन्वितौकार्मणेपिच । गप
 च्च ॥ कथाप्रसङ्गेवातूलेविषवैद्येचवाच्यवत् ॥ ५७ ॥ नाडीतरङ्ग
 उपरगस्तु । चिन्ताकोलेहिण्डकेरतहिण्डके । ॥ ५८ ॥

॥ इतिगान्तवर्गः ॥

घान्त० ॥ घैकं ॥ घाघण्डायांघर्घरेनास्त्रियानुकास्त्रिघातयोः । घदि ॥ अघः

॥ २५ ॥

लुब्धसनेदुःखेदुरिते च न पुंसकं ॥ १ ॥ अर्घः पूजाविधौ मूल्येषु द्वः मेदि •
 स्याद्देहजानिले । अगौहस्तपुटेशस्तेऽप्येधोवेगे जलस्य च ॥ २ ॥ वृ • घान्त •
 न्दे परम्परायाञ्च द्रुतन्तयोपदेशयोः । मघामघी च न क्षत्रेधान्यभेदे
 यथाक्रमं ॥ ३ ॥ मघोद्धोपान्तरे मेघो मुस्ता जलदयोः पुमान् । मोघा
 स्त्रोपाठलायां स्याद्धीननिष्फलयोस्त्रिषु ॥ ४ ॥ लघुरगुरै च मनोज्ञे निः
 सारे वाच्यवत्स्त्रीवन् । शीघ्रे च कृष्णागुरुणि पृक्कानामौषधौ तु स्त्री ॥ ५ ॥
 स्त्राघास्त्रियां प्रशंसायां परिचर्याभिलाषयोः । ॥ घञि ॥ अनघो निर्म
 लापापमनोज्ञेष्वभिधेयवत् ॥ ६ ॥ अमोघं सफले वाच्यवत्स्त्रीपथ्याविड
 ङ्गयोः । उह्नाघोऽपि मुचौ कृष्णे दक्षनीरे गयोस्त्रिषु ॥ ७ ॥ काचिघः का
 चनेऽपि स्याच्छ्रेमण्डे मूषिकेऽपि च । निदाघोग्रीष्मकाले स्यादुह्नस्त्रेदाम्बु
 नेरपि ॥ ८ ॥ पलिघः काचकलसे घटेष्वाकारगोपुरे । परिघो योगभे
 देऽस्त्रविशेषेऽर्गलघातयोः ॥ ९ ॥ प्रतिघः प्रतिघाते स्यात्क्रोधेऽपि प
 रिकीर्तितः । महार्घस्तु महामूल्ये त्रिषु स्यान्नारके पुमान् ॥ १० ॥ सर्वेधो
 गुरुभेदे च सर्वसन्नहने पुमान् ।

॥ इति घान्तवर्गः ॥

॥ उैकं ॥ उः पुमान् विषये ख्यातः स्पृहायां विषयस्य च ।

उान्त •

॥ इति डान्तवर्गः ॥

भिदि०

चान्न०

 ॥ चैकं ॥ चक्षुःशेषुमानुक्तः कच्छपे चन्द्रचौरयोः । ॥ चदि ॥ अ
 र्चापूजाप्रतिमयोः कचः केशेगुरिः सुते ॥ १ ॥ बन्धेषुष्कवशेषुसिक्त
 रित्यानु कचास्त्रियां । काचः शिब्येमशौनेत्ररोगभेदे मृदन्नरे ॥ २ ॥ का
 श्चीस्यान्मेखलादाम्निप्रभेदेनगरस्य च । कूर्चमस्त्रीभुवोर्मध्ये कठिनश्म
 शुकेतवे ॥ ३ ॥ क्रौञ्चोदीपविशेषे स्यात्पक्षिपर्वतभेदयोः । चर्चापि
 न्नास्यासकयोश्चर्चिकायानुयोषिति ॥ ४ ॥ चञ्चातुनलनिर्माणेतृणनि
 र्मितपूरुषे । चञ्चूस्त्यांस्त्रियां पुंसि गोनाडीके व्युत्पद्यते ॥ ५ ॥ त्वक्
 स्त्रीचर्मणि बल्के च गुडत्वविविशेषतः । न्यङ्गीचनिम्नयोर्नीचः पामरे वा
 मनेपि च ॥ ६ ॥ प्राच्छब्देदिशिदेशे च काले च वाच्यलिङ्गकः । पिचुर्ना
 कुष्ठभेदे च कर्षितूलेऽसुरन्नरे ॥ ७ ॥ मोचः शोभाञ्जने पुंसि मोचाशाल्म
 लिरम्भयोः । रुचिस्त्रीदीप्तौ शोभायामभिष्वङ्गाभिलाषयोः ॥ ८ ॥
 रुक्स्त्रीशोभाद्युतीक्षासुवचः कीरे वचौषधौ । शारिकायाञ्चवाग्वाचेभा
 रत्यां वचने स्त्रियौ ॥ ९ ॥ वीचिः स्वल्पतरङ्गे स्यादवकाशे मुखे द्वयोः ।
 शचीन्द्राण्यां शतावय्यां तथा स्त्रीकरणान्तरे ॥ १० ॥ शुचिर्ग्रीष्माग्निमृ
 द्गारेष्वाषाढे शुद्धमन्त्रिणि । ज्येष्ठे च पुंसि धबले शुद्धेऽनुपहते चिषु
 ॥ ११ ॥ सूची लुसी वनद्रव्ये प्याङ्गिकाभिनयान्तरे । ॥ चचि ॥ उद
 गिदृग्देशकालेषु वाच्यवचितयेऽव्ययं ॥ १२ ॥ कशीचीपुष्पितलतागु

श्रयोः सकटेस्त्रियां । कवचो गर्दभाण्डे च सन्नाहे पठहेपि च ॥ १३ ॥
 क्रकचः करपत्रेऽस्त्रीग्रन्थिलाख्य तैरैपुमान् । नमुचिस्तुपुमान् दैत्यभेदे कु
 सुमकार्मुके ॥ १४ ॥ नारच्येषणिकायां नालौहवाणाम्बुहस्तिनाः । प्रप
 श्वः स श्रयेपि स्याद्विस्तारे च प्रतारणे ॥ १५ ॥ प्रत्यग्दिग्देशकालेषु वा
 च्यवचितयेऽव्ययं । मरीचिर्मुनिभेदे नागभस्तावनपुंसकं ॥ १६ ॥ मा
 रीचो रक्षसोभेदे कक्कोलेयाजकदिजे । मारीची देवताभेदे विपश्ची केलिकी
 णयोः ॥ १७ ॥ विकचः श्वरणे केतौ नाऽकेशे स्फुटितेऽन्यवत् । विरि
 त्चिर्नाविरिश्चैवैकुण्ठे परमेष्ठिनि ॥ १८ ॥ सङ्कोचो मीनभेदे स्याद्बन्धे
 लो वल्लुङ्कुमे । सम्यक् स्याद्वाच्यलिङ्गन्तुमनोज्ञे सङ्गतेपि च ॥ १९ ॥
 ॥ चचतुः ॥ जलसूचिः कङ्कचोऽटिमत्स्यमृङ्गाटयोरपि । शिशुमारे
 चपुलिङ्गे जलौकायानुयोषिति ॥ २० ॥ मलिस्तुचो मासभेदे चैरज्वल
 नयोः पुमान् ॥ चपश्च ॥ रत्नारीचो नारीणां शीत्कारे च मुनिस्मरे ॥ २१ ॥
 ॥ इति चान्तवर्गः ॥

भेदि०
चान्त०

॥ कैकं ॥ क्वाक्वाद्नेस्त्रियां ख्याता निर्मलेऽन्यवदिष्यते । ॥ क्वदि ॥ अक्चः
 स्फटिकभङ्गूकनिर्मलेष्वक्चमव्ययम् ॥ १ ॥ आभिमुख्येऽथ कक्चः स्याद
 नूपेतुन्नकद्रुमे । नौकाङ्गे पुंसि वारह्णाचीरिकायाश्च योषिति ॥ २ ॥ स्या
 द्हुक्चः स्रवकेस्तन्नेहारभेदकलापयोः । पिच्छापूगक्चटाकोषमोचाणा

कान्त०

मेदि • लमलिवेष्टके ॥ ३ ॥ भक्तसंभूतमण्डेचपङ्गावम्भुपदामये । स्त्रियांपुंसि
 ज्ञान • तुलाङ्गुलेनदयोर्वर्हचूडयोः ॥ ४ ॥ पुच्छःपश्चात्प्रदेशेस्याङ्गाङ्गुलेपुच्छ
 मिष्यते । स्नेच्छःपामरभेदेचपापरक्तेऽपभाषणे ॥ ५ ॥ ॥ छचतुः ॥ म
 हाकच्छस्तुपुंसिस्यात्समुद्रेचप्रचेतसि ।

॥ इतिज्ञानवर्गः ॥

ज्ञान • ॥ जैकं ॥ जोनामृत्युञ्जयेजन्यातातमात्रेजनार्हने । जूस्वरगमनेषो
 क्तासामान्यगमनेस्त्रियां ॥ १ ॥ जूकाशसरस्वत्यां पिशाचां जवनेस्त्रि
 यां । ॥ जदि ॥ अजम्भगेहरिब्रह्मविधुस्सरन्दपेहरे ॥ २ ॥ अजो
 ऽस्त्रीशङ्खेनानिचुलेधन्वन्तरैवहिमकिरणे । क्लीवंपद्मेऽथाजिःस्त्रीस
 मभूमौचसंग्रामे ॥ ३ ॥ ऊर्जस्तुकार्तिकोत्साहबलेषुप्राणनेपिच । कञ्जः
 केशेविरिञ्चेवकञ्जंपीयूषपद्मयोः ॥ ४ ॥ कुजाकात्यायनीदेव्यांकुजेन
 रकभौमयोः । कुजोवृक्षप्रभेदेनान्युजोस्यादाचलिङ्गकः ॥ ५ ॥ कु
 ज्ञोऽस्त्रियांनिकुञ्जेपिह्नौदन्तेपिहस्तिनां । खञ्जाकन्दःप्रभेदेस्त्रीकुटि
 लाङ्घौतुवाच्यवत् ॥ ६ ॥ खजामन्येप्रहस्तेऽथखर्जुःकीटान्तरेस्मृ
 ता । खर्जूरीपादपेकङ्कांगजोमानेमतङ्गजे ॥ ७ ॥ वास्तुनःस्थान
 भेदेपिगञ्जाखनौसुरगृहे । गञ्जःस्यात्पुंसिरीठायांभाण्डागारेतुनस्त्रि
 यां ॥ ८ ॥ गुञ्जातुकाकविञ्चायांपटहेचकलखनौ । दिजःस्याद्वा

ह्यश्व च वैश्यदन्ताण्डजेषुना ॥ ९ ॥ दिजाभार्ग्याहरेणौचध्वजः
 स्याच्छैशिङ्गकेपुमान् । नस्त्रियानुपताकायांखट्वाङ्गेमेकचिह्नयोः ॥ १० ॥
 निजंस्त्रीयेचनित्येचन्युजोदर्भमयसुचि । कर्मरङ्गफलेस्त्रीवंकुञ्जाधोमुख
 योस्त्रिषु ॥ ११ ॥ प्रजालोकेचसन्नानेपिज्ञातूलहरिद्रयोः । बलेस्त्री
 वंत्रधेपुंसिव्याकुलेत्रिष्वथोभुजा ॥ १२ ॥ द्योर्वाहौकरेमर्जुःस्त्रीशुद्धौ
 धावकेपिच । रजारेणौपरगेस्यादार्त्तवेचगुणान्तरे ॥ १३ ॥ रज्जुर्व
 र्यांगुणेयोषिद्राजिःस्त्रीपङ्क्तिरेखयोः । रुजारेगेचमङ्गेऽथलाजःस्या
 दार्द्धतण्डुले ॥ १४ ॥ नपुंसकमुशीरेऽथस्त्रियांपुंभूम्निचाक्षते । बजोगेष्ठा
 ध्ववृन्देषुवाजोनिस्वनपक्षयोः ॥ १५ ॥ वेगेपुमानथस्त्रीवेधृतयज्ञान्न
 वारिषु । व्याजःशाळ्येऽपदेशेऽथबीजमङ्कुरकारणे ॥ १६ ॥ हेतुत
 त्वाधानश्रुक्तेसर्जुर्वणिजिविद्वति । स्त्रियांस्वञ्जोविधौरुद्रेस्वजःप्रस्वे
 दपुत्रयोः ॥ १७ ॥ स्त्रीवंरक्तेऽथसञ्जःस्यात्सन्नद्धेसभृतेत्रिषु ।
 ॥ जत्रि ॥ अण्डजामृगनाभौस्यात्सरटेऽहौखगेरुषे ॥ १८ ॥ अङ्ग
 जंहृदिरेऽनङ्गकेशपुत्रगदेषुना । अम्बुजोनिचुलेपुंसिकमलेतुनपुंसकं
 ॥ १९ ॥ अहकस्याद्योगभेदेनारक्तेपिस्यान्नपुंसकं । कम्बोजोहस्तिभेदे
 पिशङ्खदेशविशेषयोः ॥ २० ॥ करजंस्याद्वाघ्रनखेकरञ्जनखयोः
 पुमान् । कारुजःशिल्पिनांचित्रेवामलूरैर्गजार्भके ॥ २१ ॥ काम्बोजोऽ
 म्बान्तरेसोमवल्केपुन्नागपादपे । काम्बोजीमाषपर्याञ्चबलक्षखदि

मेदि

जान

मेदि०

ज्ञान०

रेखियां ॥ २२ ॥ कुटजोवृक्षभेदे स्यादगस्त्यद्रोणयोरपि । गिरिजं त्व
भकेपि स्याच्छिलाजतुनिशैलजे ॥ २३ ॥ लोहेपि गिरिजो गौरीमा
तुलुङ्गोऽप्येषा पिति । जलजं कमलेशङ्गे नीरजं कुष्ठपद्मयोः ॥ २४ ॥
परञ्जलैल यन्त्रे स्याच्छुरिकाफलफेनयोः । बलजं गोपुरक्षेत्रेशसङ्ग
रयोरपि ॥ २५ ॥ बलजावरयोषायां यूथ्यामथ वणिक्स्थियां । वणि
ज्यायां पुमान्वाणिजके च करणान्तरे ॥ २६ ॥ बाहुजः क्षत्रिये कीरे
स्वयं जाततिलेपि च । भूमिजो नरकेऽङ्गारे सीतादेव्या नु भूमिजा ॥ २७ ॥
वनजामुद्गपर्यानामुस्तके ल्लीवमम्बुजे । सहजस्तुनिसर्गेनासहो
त्ये पुनरन्यवत् ॥ २८ ॥ समजः पद्मबुद्धेना विपिने तु न पुंसकं । सा
मजस्तु गजे पुस्तिसामोत्ये पुनरन्यवत् ॥ २९ ॥ हिमजा तु शची गौर्योः
पुंसि मैनाकपर्वते । ॥ जचतुः ॥ अहिभूग्वर्हिणे तार्क्ष्ये पुंसि काश्मीरजं
पुनः ॥ ३० ॥ कुष्ठकुङ्कुमयोः ल्लीवेऽतिविषाया नु येषां पिति । क्षोणध्वज
नु सामुद्रलवणे मैत्रिकेपि च ॥ ३१ ॥ पुमांस्तुषारकिरणे कमलायानु
येषां पिति । ग्रहरजो रवौ चन्द्रे जघन्यजः कनीयसि ॥ ३२ ॥ वृषले
द्विजराजस्तु चन्द्रेऽनने गरुत्मति । धर्मराजो यमे बुद्धे युधिष्ठिरनृपे पु
मान् ॥ ३३ ॥ भरद्वाजो गुरोः पुत्रे व्याघ्राटस्थविहङ्गमे । भारद्वाजी व
नकार्पास्यानाद्रोणचक्रविभेदयोः ॥ ३४ ॥ अथ भृङ्गराज उक्तः पक्षि
विशेषे च मार्करेभमरे । यक्षराट् पुंसि धनदे मन्त्रानां रङ्गचतवरे ॥ ३५ ॥

॥ ३१ ॥

राजराजः कुवेरेपि सार्वभौमे सुधाकरे । ॥ जपञ्च ॥ ऋषभध्वजरा
घोषिणं कूरे चार्द्धदन्तरे ॥ ३६ ॥ मुनिभेषजमागस्त्यहरीतक्याञ्च
लङ्घने ।

मेदि०

जान०

० ॥ ३७ ॥

॥ इति जाननवर्गः ॥

॥ जैकं ॥ भोजराज्ये सुरगुरैर्देत्यराजध्वनावपि । ॥ भद्रिः ॥ जम्भा
वातेनारवायौ नष्टेपिकीर्त्यते बुधेः ॥ १ ॥ जम्भाध्वनिविशेषस्यादम्बु
कणवर्षणे ।

ज्ञान०

॥ इति जाननवर्गः ॥

॥ जैकं ॥ जः पुमान्स्यादलीवर्हं शुक्रेवाममतावपि । शोबहाबुधवि
दत्सुस्यादशो ज उमुख्योः ॥ १ ॥ प्रज्ञस्तुपण्डितेवाच्यलिङ्गे बुद्धौ च यो
षिति । राशिराजप्रियायाश्च भार्यायां भास्करस्य च ॥ २ ॥ संज्ञानाम
निगायत्र्यां चेतनारवियोषितोः । अर्थस्य सूचनायाश्च हस्तादौ रपियो
षिति ॥ ३ ॥ ॥ जत्रि ॥ कृतज्ञः कुकुरे पुंसि मर्यादित्यभिधेयवत् । क्षेत्र
ज्ञात्मानिच्छेके देवज्ञागणके पुमान् ॥ ४ ॥ देवज्ञेष्टशिकायां स्त्री सर्व
ज्ञः शिवबुद्धयोः ।

ज्ञान०

इति जाननवर्गः

मेदि० ॥ टैकं ॥ टः पुमान्बामनेपादे निस्त्रनेपिक्वचिन्मतः । ॥ टदि ॥ अट्टं
 टान्न० भक्तेचम्बुष्केनाक्षौमेऽत्यर्थे गृहान्तरे ॥ १ ॥ इष्टमाशंसितेपि स्यात् पूजि
 तेप्रेयसि त्रिषु । सप्ततनौ पुमान् स्त्रीवे संस्कारे क्रतुकर्मणि ॥ २ ॥ इष्टि
 र्मताभिलाषेपि संग्रहश्चोक्त्या गयोः । कटः श्रोत्रौ द्वयोः पुंसि किलिञ्जेऽ
 तिश्ये शरे ॥ ३ ॥ समये गजगण्डे च पिप्पल्यान्तुकटो मता । कटुः
 स्त्रीकटुरे हि ग्यां लतारजिकयोरपि ॥ ४ ॥ न पुंसकमकार्ये स्यात् पुंलि
 ङ्गे रसमात्रके । त्रिषु तदत्सु गंध्याश्च मत्सरेपि खरेपि च ॥ ५ ॥ कटुन्तु
 गहने कृच्छ्रे कुष्ठं रोदनरावयोः । कुटः कोटे पुमान् स्त्री घटे स्त्री पुंसयोर्गृ
 हे ॥ ६ ॥ कुटी स्यात्कुम्भदास्याश्च मुरयां चित्रगुच्छके । कूटोऽस्त्रीनि
 श्वले शैलो ह्यमुद्गरदम्भयोः ॥ ७ ॥ मायाद्रिश्च मृज्जयोस्तुच्छे सीरावयवय
 न्नयोः । अन्ते चाथ कृष्टिः स्यादाकर्षे स्त्रीबुधे पुमान् ॥ ८ ॥ कोटिः स्त्री
 धनुषोऽग्रेऽश्वौ संख्याभेदप्रकर्षयोः । खटोऽन्धकूपकफयोः प्रहारान्न
 रटङ्कयोः ॥ ९ ॥ खाटिस्त्वसद्गृहेपि स्यात् किणेश्वरथे स्त्रियां । खे
 टः कफे ग्रामभेदे चर्मण्यस्यैव त्रिषु ॥ १० ॥ अथ गृष्टिः सकृत्सूत
 गवो बद्धरयोः स्त्रियां । घटः समाधिभेदे भशिरः कूटकुटेषु च ॥ ११ ॥
 घटा घटनगोष्ठी भघटनास्तु च योषिति । घृष्टिः स्त्री घर्षणस्य र्द्धा वि
 छुक्रान्तास्तु नाकिरै ॥ १२ ॥ घोरान्तु बद्धरीपूगवृक्षयोरपि योषिति ।

चटुश्चाटौ पिचिण्डे चवतिनामा सनेपुमान् ॥ १३ ॥ जटालग्रकचेमूले
 मांस्यां स्रक्षेपुनर्जटी । जुष्टानुक्लीवमुच्छिष्टे सेविते वाचलिङ्गकं ॥ १४ ॥
 जाटो निकुञ्जे कान्तारे ब्रह्मादीनाञ्च मार्जने । तटं नपुंसकं क्षेत्रे प्रतीरे तु तटी
 त्रिषु ॥ १५ ॥ त्वष्टापुमान् देवशिल्पितक्षणे रदित्यभिद्यपि । त्रुटिः स्त्री
 संशये स्त्र्ये स्त्रुक्ष्मैला कालमानयोः ॥ १६ ॥ चोटीः स्त्री कटफले च च्वा
 खगेमीनान्तरे पिव । दिष्टं दैवे पुमान् काले दिष्टिर्मुत्परिमाणयोः ॥ १७ ॥
 स्त्रियां दृष्टिः स्त्रियां बुद्धौ लोचने दर्शने पिव । धटो दिव्यतुलायां स्याद्ब
 टीचीरे च वाससः ॥ १८ ॥ नटी नल्लौघधौ स्त्री स्याच्छैलूपाशो कयोः पु
 मान् । पटश्चिचपटे वस्त्रेऽस्त्री प्रिया लटुमे पुमान् ॥ १९ ॥ पटुर्दृष्टे
 चनो रेगे चतुरेऽप्यभिधेयवत् । पटो लेतुपुमान् स्त्री वेच्छालवणयोरपि
 ॥ २० ॥ पटुः पेप्रणपाषाणे ब्रह्मादीनाञ्च बन्धने । चतुष्पथे च राजादिशा
 सनात्तरपीठयोः ॥ २१ ॥ पटिः स्त्री पटभेदे स्याद्वागुलौकुम्भिकादुमे
 । पुष्टिः स्त्री पोषणे बुद्धौ फटानुफणद कयोः ॥ २२ ॥ वटी त्रिषु गुणेषु
 सि स्यान्नगोधकपर्दयोः । भटः स्यात्पुंसि वीरे च विशेषेणामरस्य च
 ॥ २३ ॥ भृष्टिः स्याद्भर्जनेऽन्यत्राटिकायाञ्च योषिति । स्निष्टं त्रिष्वव्य
 क्तवाचिस्ताने मुष्टिर्दयोः फले ॥ २४ ॥ बद्धपाशौ त्सरैयष्टिः पुंसि स्याद्भुज
 दण्डके । द्वयोर्ह्यारलताभार्ग्यैर्मधुकाशस्त्रभेदयोः ॥ २५ ॥ रिष्टं क्षेमा
 शुभाभावे पुंसि खड्गे च फेनिले । रिष्टिः खड्गेनाशुभे स्त्रीलाटो देशान्तरेऽ

मेदि०

टान्न०

भेदि • शुके ॥ २६ ॥ वाटोमार्गेवृत्तिस्थानेस्थान् कुटीवास्तुनोः स्त्रियां । विटोद्वै
 दान्त • लवणेविज्ञेयूषिकेखदिरेपिच ॥ २७ ॥ विष्टिस्त्रिषु कर्मकरे स्थाञ्ज
 वेतनकर्मसु । व्युष्टिः फले समृद्धौ स्त्री व्युष्टं कल्ये त्रिषूषिते ॥ २८ ॥
 सटा जटाकेसरयोः स्फुटो व्यक्तप्रफुल्लयोः । व्याप्ते त्रिषु स्फुटिर्येषां पितृ
 पादस्फोटा मयेपिच ॥ २९ ॥ निर्भिन्नकर्कटी शस्येऽपि स्यात्सूष्टुनि
 र्मिते । युक्तनिश्चितयोः प्राज्ये त्रिषु सूष्टुनि निर्मितौ ॥ ३० ॥ स्वभावेचा
 पिकथिता हृष्टोरेमाञ्चितेपिच । जातहर्षप्रहसिते विस्मितेष्यभिधेयव
 त् ॥ ३१ ॥ ॥ टत्रि ॥ अवटः स्यात्खिले गर्ते कूपे कुहकजीविनि । अ
 रिष्टो लभ्यते निम्बे फेनिले काककङ्कयोः ॥ ३२ ॥ अरिष्टमभ्युमेतक्रे
 स्तूतिकागार आसवे । अभ्युमे मरणचिह्ने चादिष्टमादेशिते त्रिषु ॥ ३३ ॥
 आज्ञप्तेच्छिष्टयोः स्त्री वमुत्कटस्त्री वमनयोः । उद्भटः कच्छपेऽभ्युमे
 कर्कटो विहगान्तरे ॥ ३४ ॥ रशिभेदे कुलीरे च बालूक्यां शाल्मली फले ।
 कर्कटः करहाटे स्यात्पङ्कपङ्कारयोरपि ॥ ३५ ॥ करटो गजगण्डे स्यात्
 कुसुम्भे निन्द्यजीवने । एकादशाहादिश्राद्धे दुर्दुरूटे पिवायसे ॥ ३६ ॥
 करटो वाद्यभेदेऽथ कार्पटो जन्तुकार्पणोः । वीकटः कृपणे निःस्त्रे त्रिषु
 पुंभूनिनोवृत्ति ॥ ३७ ॥ कुरूण्डे दारुपुत्र्यां नागिण्योः स्त्री न प्रभेदयोः
 । कुकुट्यन्ततचर्यायां पुंसि स्याच्चरणयुधे ॥ ३८ ॥ निषादभूदयोः
 पुत्रे तृणोल्कायाञ्च कुकुमे । कुनटी मनःशिलायां नैपाल्या मपियोषिति

॥ ३९ ॥ कृपीटमुदरेतोयेकेशटोहृदयजौकणे । चर्पटःस्फारविणुलेच
 पेठेपर्पटेपिच ॥ ४० ॥ चक्राटोविषवैद्योपिधूर्तदीनारयोरपि । चिपि
 टःखाद्यभेदेनाचिषुपिट्टिकविस्तृते ॥ ४१ ॥ विरिण्येतुसुवासिन्यास्या
 द्वितीयवयःस्त्रियां । जकुटंवाक्ताकुपुष्पेजकुटोमलयेषुनि ॥ ४२ ॥ अ
 ड्कटंशिक्यभेदेपिधौताञ्जन्याञ्चनद्वयोः । चिकूटंसिन्धुलवणेचिकूटः
 पर्वतान्तरे ॥ ४३ ॥ चिपुटामल्लिकायाञ्चसूक्ष्मैलाचिवृताःस्त्रियां । स
 लीलकेचतीरेचचिपुटःसमुद्राहतः ॥ ४४ ॥ द्रोहाटःकथितोगाथाप्रभे
 देमृगलुब्धके । वैतालव्रतिकेचाथधारटश्चातकाश्चयोः ॥ ४५ ॥ निर्दट
 स्तुदयाश्चून्येकथितोनिष्प्रयोजने । परापवादरक्तेचवाच्यलिङ्गेऽयमि
 ष्यते ॥ ४६ ॥ निष्कुटस्तुगृहेद्यानेस्यात्केदारकपाटयोः । पर्कटीनूत
 नफलेपूगादेःसप्तपादपे ॥ ४७ ॥ परीष्टिःपरिचर्यायांप्राकाम्येऽ
 न्वेषणेस्त्रियां । पर्पटंपिष्टभेदेस्यात्पर्पटोभेषजान्तरे ॥ ४८ ॥ पात्रटः
 कर्परेपुंसिदेशेस्यादभिधेयवत् । पिच्छटेनेत्रेगेस्यात्क्लीवंसीसकरङ्ग
 योः ॥ ४९ ॥ वरटाद्वयोर्वरट्यांस्त्रीहंस्याञ्चतत्पतौपुमान् । बर्बटीप
 रणयोषायांब्रीहिभेदेचयोषिति ॥ ५० ॥ वेकटःस्याद्वैकटिकेमत्स्यभेदे
 चयूनिच । भावाटोभावकेसाधुनिवेशेकामुकेनटे ॥ ५१ ॥ भाकूटःशैल
 भ्रूषयोर्भेदेस्यादथमर्कटी । करञ्जभिच्छूकशिंख्योःपुंसिवानरलूतयोः
 ॥ ५२ ॥ मोवाटःकृष्णजीरेचरम्भास्थिमलयोद्भवे । मोरटनुभवे

मेदि •

टान्न •

मेदि • दिक्षुमूलाङ्कोठप्रसूनयोः ॥ ५३ ॥ सप्ररात्रात्परक्षीरेमूर्बिकायान्तु
 टान्त • मेरटा । वर्णाटोगायनेचित्रकरेस्त्रीकृतजीवने ॥ ५४ ॥ विकटावज्र
 वारह्यांविष्णुविकरालयोः । शाकटंशकटस्येदमित्यर्थेनस्यबोढ
 रि ॥ ५५ ॥ शैलाटोदेवलेसिंहेभुक्काचकिरतयोः । संसृष्टंविपुसं
 सर्गसंशुद्धेवसनादिना ॥ ५६ ॥ ॥ टचतुः ॥ उच्चिङ्गटस्तृणग
 डमत्स्येकोपनपुरुषे । करहाटःशिफास्कन्देपद्मस्यमदनटुमे ॥ ५७ ॥
 स्यात्कार्यपुटःकृपणोन्मत्तानर्थकरेषुच । कामकूटस्तुवेश्यायाःप्रिय
 विधमयोःपुमान् ॥ ५८ ॥ कुटन्नटन्तुकेवर्तीमुस्तकेपुंसिशोणके ।
 कुण्डकीटस्तुचार्वाकवचनाभिज्ञपुरुषे ॥ ५९ ॥ पतितबाह्मणीपुत्रदा
 सीकामुकयोरपि । खङ्गारीटस्तुफलकासिधारव्रतधारिणोः ॥ ६० ॥
 गाढमुष्टिःकृपाणेनाकृपणोत्वभिधेयवत् । चक्रवाटःक्रियारेहेपर्यन्ते
 चशिखातरै ॥ ६१ ॥ चतुःषष्टिःकलासंख्याभेदयोर्वह्वृचिस्त्रिंशः । नार
 कीटोऽश्मकीटस्यात्स्वदन्ताशविहन्नरि ॥ ६२ ॥ परपुष्टःपरभृतेवा
 रनार्यान्तुयोषिति । प्रतिकृष्टंमन्तंगुह्येदिरवृत्त्याचकर्षिते ॥ ६३ ॥ प्र
 तिसृष्टःप्रेषितेस्यात्प्रत्याख्यातेचवाच्यवत् । बर्करटःकटाक्षेस्यात्तरुणादि
 त्यरेचिषि ॥ ६४ ॥ नारीपयोधरेत्सङ्गकान्तदन्तनखक्षते । शिपिविष्ट
 स्तुखलतौशिवेदुश्चर्मणिस्मृतः ॥ ६५ ॥ अथश्रुतिकटःप्राञ्चलोहेऽहोपाप
 बोधने ॥ ६६ ॥ दशनेच्छिष्टःपुंसिस्थान्निष्वासाधरचुम्बयोः ॥ ६६ ॥

मेदि ०

ठान्न ०

०००००

लपानुजेस्वे दुर्बलाङ्गुलौ ॥ १२ ॥ जरठः कर्कशेपाण्डौ कठिनेऽप्यभिधे
यवत् । नर्मठश्चिबुकेशिङ्गे प्र तिष्ठोगैरवेक्षितौ ॥ १३ ॥ स्थाने च याग
निष्पत्तिचतुरक्षरपद्ययोः । प्रकोष्ठो मणिबन्धस्य कुर्परस्यान्तरेपि च
॥ १४ ॥ भूपकक्ष्यान्तरेपि स्याद्वरिष्ठं मरिचेपि च । ताम्रेक्षी वन्ति त्रि
नावरो ह्युत्तमयोस्त्रिषु ॥ १५ ॥ मकुष्ठो ब्रीहिभेदे नामन्यरे पुनरन्यवत्
। लघिष्ठोऽत्यल्पके भेले वै कुण्ठः कृच्छ्रशक्रयोः ॥ १६ ॥ श्रीकण्ठो देश
भिद्युग्रे साधिष्ठोऽतिदृढार्थयोः । ॥ ठचतुः ॥ कलकण्ठः कलध्वाने हं
सेपाणवतेपिके ॥ १७ ॥ कालकण्ठश्च दान्यूहे कलविङ्के च खञ्जने । मयू
रेपी तणाले च स्यात्खण्डपरशौ पुमान् ॥ १८ ॥ कालपृष्ठं कर्णचापे पुंसि
कङ्कविहङ्गमे । स्याद्दन्तशठो जम्बीरे कपित्थे कर्मरङ्गके ॥ १९ ॥ ना
गरङ्गेपि च पुमान् स्याच्चङ्गेय्यानुयोषिति । पूतिकाष्ठश्च सरलदेवदा
रुमहोरुहोः ॥ २० ॥ सूत्रकण्ठः पुमान् विप्रे खञ्जरी टकपोतयोः ।
॥ २१ ॥ हारिकण्ठः पिके पुंसि हारान्वितगले त्रिषु ॥ २२ ॥

इति ठान्नवर्गः

उन्न ०

डैकं ॥ उः पुमान् बा उवाग्नौ स्याद्वा किन्यां स्त्री निगद्यते । ॥ उदि ॥ अण्डं
मुष्के वपेश्यां स्यादिडातुबुधयोषिति ॥ १ ॥ सौरभेय्याश्च वचने वसुमत्या
मपि स्त्रियां । काण्डः स्तम्भेतरुस्कन्धे वाणेऽवसरनीरयोः ॥ २ ॥ कुन्दि

निवृक्षभिन्नाडीवृन्देरहसिनस्त्रियां । क्रीडाकेलिप्रकारे स्यात् खलावज्ञान
 योरपि ॥ ३ ॥ कुण्डमग्न्या लयेमानभेदे देवजलाशये । कुण्डीकम
 गडलौजागतपतिवन्ती सुतेपुमान् ॥ ४ ॥ पिठरेतुननाक्षेडो ध्वनौ कर्णा
 मयेविषे । क्षेडावंशशलाकायां सिंहनादे च योषिति ॥ ५ ॥ लोहितार्क
 पर्णफलेघोषपुष्पेन पुंसकं । दुरसदेचकुटिलेवाच्यलिङ्गः प्रकीर्तितः
 ॥ ६ ॥ क्रीडाः शनौ शूकरेनानपुमानङ्कुरक्षसाः । खण्डोऽस्त्रीशकलेने
 शुविकारमणिदोषयोः ॥ ७ ॥ खडः पानान्तरेभेदे गण्डः स्यात् पुंसि ख
 ङ्गिनि । ग्रहयोगप्रभेदे च वीथ्यङ्गे पिठकेपि च ॥ ८ ॥ चिह्नवीरकपोले
 पुह्यभूषणबुद्धे । गडुः पृष्ठगुडेकुञ्जे गडोमीनान्तराययोः ॥ ९ ॥ गु
 डः स्याद्गोलकेहस्ति सन्नादेशुविकारयोः । गुडास्तु ह्यात्र कथिता गुडिका
 या अयोषिति ॥ १० ॥ गण्डः पामरजातौ च बृद्धनाभौ च तद्वति । चण्डो
 नातिनिडीवृक्षेयमकिङ्कुरदैत्ययोः ॥ ११ ॥ चण्डिकात्यायनीदेव्यां हिं
 स्रकोपनयोषितोः । चण्डाधनहरीशङ्खपुष्पयोस्त्रिष्वतिकोपने ॥ १२ ॥
 तीव्रेपि चूडावतंभौ शिखायां बाहुभूषणे । चोडः प्रावरणे भूमिदेशभेदे ज
 डास्त्रियां ॥ १३ ॥ शूकशिख्यां हिमग्रस्तमूकाप्रज्ञेषु तु चिषु । ताडस्तु ता
 डनेघोषे मुष्टिमेयतृणादिषु ॥ १४ ॥ ताडीपचद्रुमे चाथ दण्डोऽस्त्रीलगु
 डेपुमान् । व्यूहभेदे प्रकाण्डेऽम्बेकोणमग्न्या नयोरपि ॥ १५ ॥ सैन्ये काले
 माणभेदे चण्डांशोः पारिपाश्विके । दमेयमेऽभिमाने च नाडीनाले ब्रह्मा

भेदि ०
 डान्त ०

मेदि०

डान्त०

नरे ॥ १६ ॥ शिण्यांगण्डद्वयां चर्यायां कुहनस्य च । तथाषट्क्ष
 णकालेपिनी उंस्थानकुलाययोः ॥ १७ ॥ पण्डः षण्डे धियिस्त्री स्यात्पा
 ण्डुर्नान्दपतौ सिते । पिण्डो बले बले सान्द्रे देहागारै कदेशयोः ॥ १८ ॥
 देहमात्रे निवापे च गोलसिद्धकयोरपि । ओष्ठपुष्पे च पुंसि स्यात्स्त्री वसा
 जीवनायसेः ॥ १९ ॥ पिण्डो तु पिण्डो नगरे ऽस्य बुखर्जूरभेदयोः । पी
 डा कृपाशिरोमाला ऽपमर्दसरलदृष्टु ॥ २० ॥ भण्डं पात्रे वणिङ्गूलधने
 भूषाश्च भूषयोः । मण्डः पञ्चाङ्गुलेशा कभेदे स्त्री वन्तु मस्तुनि ॥ २१ ॥
 आमलक्यां स्त्रियां मण्डा ऽथा ऽस्त्रियां सारपिच्छयोः । मुण्डो दैत्या नरेण
 ऊग्रहे नामुण्डिते त्रिषु ॥ २२ ॥ मुण्डा मुण्डोरिकायां स्यात्स्त्रिया मस्त्री तु मू
 र्द्धनि । रण्डा मूषिकपण्याञ्च विधवायाञ्च योषिति ॥ २३ ॥ रेडः क्षोदे
 भवेत्पुंसितृप्रेतुवा च्यसिद्धकाः । रण्डा तुपां मूलायां स्त्री त्रिषु हस्तादि व
 र्जिते ॥ २४ ॥ व्याडे हिंस्रपणैः सर्पैश्च मण्डा प्राणगृहे मता । अप्यमुह
 स्तिनो वेश्या हस्तिहस्तसुरसुच ॥ २५ ॥ शौण्डो मन्त्रे च विख्यातः पिप्प
 ल्याश्च भवेत्स्त्रियां । षण्डं पद्मादिसङ्घातेन स्त्री स्याद्देपितौ एमान् ॥ २६ ॥
 डन्नि ॥ करण्डो मधुकोपासिकारण्डेषु दलाढके । कुन्मण्डुमायां स्त्री पुंसि
 कर्करै च गणान्तरे ॥ २७ ॥ भूणा नरे ऽथ क्रोदण्डं चापेनानी वृद्धनरे
 । भुव्यथोगाह उंश्चेडमन्त्रे मरकतेपि च ॥ २८ ॥ तरण्डो वडिशीस्त्र
 चवद्धकाष्ठादिके लवे । नौकायामपि न स्त्री स्यात्तिनिडी डिम्बचिच्चयोः

॥ ४९ ॥

॥ ३९ ॥ द्वाविडेदिशं भिज्जातेसंख्याभिद्धेधमुख्ययोः । निर्गुण्डीनील
 शेफाल्यांसिन्धुवारद्रुमेपिच ॥ ३० ॥ प्रचण्डोदुर्वहे श्वेतकरवीरेप्रतापिनि
 । प्रकाण्डो नस्त्रीविठपेमूलशाखान्तरेतरेः ॥ ३१ ॥ शस्तेपिचिण्डउ
 दरेपशोरवयवेपुमान् । पूत्यण्डोगन्धकीटेपितथाजन्तुन्तरेपुमान्
 ॥ ३२ ॥ वरण्डोप्यन्तरेवेदीसमूहमुखरेगयोः । वारुण्डीद्वारपीण्ड्यां
 स्त्रीफणिनांरजकेपुमान् ॥ ३३ ॥ नस्त्रियांसेकपात्रेचमलेक्ष्णः श्रवण
 स्यच । मेरुण्डादेवताभेदयश्चिण्यन्तरयोःस्त्रियां ॥ ३४ ॥ भयानके
 वाच्यवत्यान्मार्तण्डः क्रोडस्तूर्ययोः । मारुण्डोऽण्डेभुजङ्गीनांमार्गेगोम
 यमण्डले ॥ ३५ ॥ वरण्डासारिकावर्तिशस्त्रभेदेचयोषिति । वितण्डा
 वादभेदेस्यात्कच्चीशकेशिलाह्वये ॥ ३६ ॥ करवीर्यामपिस्त्रीस्याच्छि
 खण्डोवर्हचूडयोः । शरण्डस्तुपुमान्धूर्तेशरटेभूषणान्तरे ॥ ३७ ॥
 उचतुः ॥ अपोगण्डस्तुबलिभेविकलाङ्गेशिशावपि । अतिगण्डोयोग
 भेदेवृहद्गण्डेतुवाच्यवत् ॥ ३८ ॥ चक्रवाडोऽद्रिभेदेस्याच्चक्रवाडनु
 मण्डले । जलरुण्डोजलावर्तेपयोरेणौभुजङ्गमे ॥ ३९ ॥ देवताडः
 सैहिकेयेजीमूतेचऊताशने । अथवातऊडावात्याणजशोणितयोरपि
 ॥ ४० ॥ पिच्छिलस्फोटिकायाञ्च वामाया मपियोषिति ।

[इति डान्तवर्गः]

मेदि०

कान्त०

॥ कैकं ॥ ठाठक्कायांपुमानुक्तः शुनितस्यचलाङ्गुले । ॥ ठदि ॥ गूठंरह
सिगुह्येचनदयोःसंवृतेत्रिषु ॥ १ ॥ दृठंस्थूलेनितानेचप्रगाठेबलव
न्यपि । माठिःस्त्रीपत्रपङ्गौचदैत्यस्यापिप्रकाशने ॥ २ ॥ मूठस्तुतन्त्रि
नेबालेणठस्त्रीशुह्यशेभयोः । रूठंजातेप्रसिद्धेचबाठंदृठप्रतिज्ञयोः
॥ ३ ॥ व्यूठःसंहतविन्यस्तपृथुलेष्वभिधेयवत् । बाठानाभारिकेस्तुत
शण्डःस्यात्पुंसिगोपतौ ॥ ४ ॥ आकृष्टाण्डेवर्षवरेतृतीयाप्रकृतावपि ।
साठानितिज्ञासंयुक्तेशक्तेचाप्यभिधेयवत् ॥ ५ ॥ ॥ ठत्रि ॥ अध्यूठक
त्तसापत्यनार्यामध्यूठईश्वरे । आषाठेवृत्तिनांदण्डेमासेमलयपर्व
ने ॥ ६ ॥ स्त्रीपूर्णिमायामालीठपादन्यासेशितेत्रिषु । उदूठजठेस्थूले
स्यादुपोठानिकटोठयोः ॥ ७ ॥ प्रगाठःकृच्छ्रदृठयोःप्रमीठेमूत्रितेघ
ने । प्ररूठेजठरेबद्धमूलेवारूठइत्ययं ॥ ८ ॥ वस्त्राञ्चलेकपाटेऽग्नौ
पञ्जरेशम्बलेपिच । विरूठेऽङ्कुरितेजातेविगूठेगर्हितेपिच ॥ ९ ॥
गुप्तेपित्रिषुसंरूठःप्रौठेचाङ्कुरितेत्रिषु । समूठःपुञ्जितेभुग्रेसद्योजातेनुप
स्रुते ॥ १० ॥ ॥ ठचतुः ॥ अध्यारूठंसमारूठेऽभ्यधिकेचाभिधेयवत्
। खड्गारूठःश्रितेखड्गामविनीतेचवाच्यवत् ॥ ११ ॥ प्रत्यालीठनुच

रणन्यासभेदेऽशितेत्रिषु ।

इतिठान्तवर्गः

॥ शैकं ॥ णः पुमान्बिन्दुदेवे स्याद्दूषणोगुणवर्जिते । पानीयनिलयेपी
 निकेचिदूर्ध्वपश्चितः ॥ १ ॥ ॥ णदि ॥ अणुर्वीहिर्विशेषे स्यात्तुंसि
 स्तृक्ष्मेऽभिधेयवत् । अणिरणिवदक्षाग्रकीलाश्रिसीमस्तृदयोः ॥ २ ॥
 चक्षोग्रीष्मे पुमान्दक्षाशीतयोरन्यलिङ्गकः । जर्णामेषादिलोमि
 स्यादन्तरवर्तकोभ्रुवोः ॥ ३ ॥ कर्णः पृथाज्येष्ठसुते सुवर्णलौश्रुतावपि
 । क्षणः पर्वात्सवव्यापारे पुमानेऽप्यनेहसः ॥ ४ ॥ कणाजोरककुम्भी
 रमक्षिकापिप्पलीषु च । कणेऽतिस्तृक्ष्मे धान्यांशे काणः काकैकचक्षुषोः
 ॥ ५ ॥ कीर्णदत्ते च विक्षिप्ते हिंसितेऽप्यभिधेयवत् । कुणिस्तृक्ष्णकवृक्षेना
 कुकरेत्वभिधेयवत् ॥ ६ ॥ कृष्णः सत्यवतीपुत्रे वायसे केशवेऽर्जुने ।
 कृष्णस्याद्वैपदीनीली कणाद्राक्षा सुयोषिति ॥ ७ ॥ मेचकेवाच्यलि
 ङ्गः स्यात्क्षीवे मरिचलोहयोः । कोणोवाद्यप्रभेदे स्याद्दीणादीनाञ्च वा
 दने ॥ ८ ॥ एकदेशे गृहादीनामश्रौचलगुडेपि च । गणः प्रमथसंख्यौ
 घेचण्डासैन्यप्रभेदयोः ॥ ९ ॥ गुणोमैर्ब्यामप्रधानेरूपादौ स्तृदइन्द्रि
 ये । त्यागशौर्यादिसत्त्वादिसंध्याद्यावृत्तिरञ्जुषु ॥ १० ॥ मुक्तादाव
 पिवट्याञ्च गेष्मुर्नागायने नटे । घ्राणंक्षीवंनासिकायां घ्राते स्याद्वाच्यलि
 ङ्गकं ॥ ११ ॥ घृणाजुगुप्साकृपयोरथ चूर्णीकपर्दके । चूर्णाधूलौक्षार
 भेदे चूर्णानिवासयुक्तिषु ॥ १२ ॥ जर्णुस्वन्द्रे च वृक्षे च जिष्णुर्नावासवेऽ
 र्जुने । जित्वरेवाच्यवज्जोर्णपरिपक्वपुरणयोः ॥ १३ ॥ भूणिः क्रमु

मेदि •

शान्त •

मेदि०

णान्त०

कभेदेपिदुष्टदैवश्रुतौस्त्रियां । चाणनुचायमाणायांरक्षणेरक्षितेचिषु
 ॥ १४ ॥ तीक्ष्णंसामुद्रलवणेविषलोहाजिमुष्कके । क्लीवंजवाग्रजेपुं
 सितिग्मात्मन्यागिनेस्त्रिषु ॥ १५ ॥ तूणीनील्यानिषङ्गेनातृष्णास्यात्तर्भ
 लिप्सयोः । दीर्णविदारितेभीतेद्रुणत्रापेऽलिनिद्रुणः ॥ १६ ॥ द्रुण्य
 मुद्राणोककृष्योर्देह्युर्दातरिदुर्गम । द्रोणेस्त्रियामाढकेस्यादाढवापचतु
 ह्ये ॥ १७ ॥ पुमान्कृपीपतौदग्धकाकेस्त्रीनीवृदन्तरे । तथाकाष्ठाम्बु
 बाहिन्यांगवादिन्यामपीष्यते ॥ १८ ॥ पणोवण्टमानेस्यान्मूलेकार्ध
 पणोग्रहे । क्रय्यशकाट्टिकाद्युतव्यवहारेभृतौधने ॥ १९ ॥ पर्णप
 त्रेकिंशुकेनापाहिर्निःस्यादुन्मदस्त्रियां । स्त्रियां द्वयोःसैन्यपृष्ठेपादग्रं
 श्यधरेपिच ॥ २० ॥ प्राणोहृन्मारुतेवालेकाव्यजीवेऽनिलेऽबले । पुंलि
 ङ्गः पूरितेवाच्यलिङ्गः पुंभून्निचासुषु ॥ २१ ॥ पूर्णः शक्तेसमग्रेनापूरिते
 त्वभिधेयवत् । फाणिर्गुडेकरन्नेचस्त्रियांवाणीतुयोषिति ॥ २२ ॥ व्यूताव
 पिसरस्वत्यांभूणः स्त्रीगर्भडिम्भयोः । मणिः स्त्रीपुंसयोरश्मज्जितौमुक्ता
 दिकेपिच ॥ २३ ॥ कण्ठदेशेस्तनेजायालिङ्गाग्रेऽलिञ्जरेपिच ।
 मेणः शुष्कफलेनक्रमक्षिकाऽहिकरण्डयोः ॥ २४ ॥ रणः कोणेकृष्णे
 पुंसिसमरेपुन्नपुंसकं । रेणुः स्त्रीपुंसयोर्धूलौपुंलिङ्गः पर्पटेपुनः ॥ २५ ॥
 वर्णेदिजादिशुक्लादियशोगुणकुशासुच । स्तुतौनानस्त्रियांभेदरूपा
 क्षरविलेपने ॥ २६ ॥ बाणः स्याद्गोस्तनेदैत्यभेदेकेवलकाण्डयोः । वा

णातुवाणमूलेस्त्रीनीलजिह्वापुनर्दयोः ॥ २७ ॥ वीणाविद्युतिवह्नक्यां
 वृद्धिः पाण्डवचन्द्रयोः । त्रिषुनायादवेमेवेवेणीकेशस्यबन्धने ॥ २८ ॥
 नद्यादेरन्तरेदेवतालेवेणुर्दपान्तरे । त्वक्सारेपिचपुंसिस्याच्छाणोमा
 षचतुष्टये ॥ २९ ॥ लौहादीनाञ्चनिकषेशाणीप्रावरणान्तरे । आणंप
 द्वेयवाग्वांस्त्रीशीर्णतनुविशीर्णयोः ॥ ३० ॥ श्रेणिः स्त्रीपुंसयोः पङ्क्तौ समा
 नशिल्पिसंहतौ । शोणः कृशानौ श्योनाकेलोहिताम्बेनदेपुमान् ॥ ३१ ॥
 त्रिषुकोकनदच्छायेऽप्याणुः कीलेहरेपुमान् । अस्त्रीधुवेऽथस्थूणास्यात्सू
 र्म्यास्तम्भेगृहस्यच ॥ ३२ ॥ ॥ णत्रि ॥ अरूणोऽव्यक्तरगेऽर्केसंध्याय
 र्गेर्कसारथौ । निःशब्देकपिलेकुष्ठभेदेनागुणिनित्रिषु ॥ ३३ ॥ अरूणा
 तिविषाश्यामामञ्जिष्ठात्रिवृतास्तुच । अरणिर्वह्निमन्येनादयोर्निर्मथ्य
 दारुणि ॥ ३४ ॥ अभीक्ष्णानुभृशेनित्येतद्गुक्तक्रिययोस्त्रिषु । इन्द्रा
 णो करणेस्त्रीणांपौलोमीसिन्धुवारयोः ॥ ३५ ॥ ईरिणनूषरेऽन्येपीक्ष
 णंदर्शनेदृशि । उषणंमरिचेक्लीवंकणायामुषणास्त्रियां ॥ ३६ ॥ ए
 षणीब्रह्ममार्गानुसारिण्यांचतुलाभिदि । करुणस्तुरसेवृक्षेकृपायांकरु
 णामता ॥ ३७ ॥ कतृणंतृणभित्पृष्ठयोः करणंहेतुकर्मणोः । वणिजा
 दैहस्तलेपेन्दत्यगीतप्रभेदयोः ॥ ३८ ॥ क्रियाभेदेन्द्रियक्षेत्रकायसं
 बेशनेषुच । कायस्थेसाधनेक्लीवंपुंसिष्मूद्राविशोस्तुति ॥ ३९ ॥ कल्या
 णमक्षयस्वर्गोमङ्गलेपिनपुंसकं । कङ्कणंकरभूषायांस्तुचमण्डनयो

मेदि०

णान्त०

मेदि०
ज्ञान०

रपि ॥ ४० ॥ करेणुर्गजयोषायांस्त्रियां पुंसि मतङ्गजे । कार्मणं मन्त्रत
न्नादियो जने कर्मठेपि च ॥ ४१ ॥ काकिणी पणतुर्ग्याशेमानदण्डे च
दृश्यते । कृष्णलैकवरट्योः स्यादुन्मानस्यांशुकेपि च ॥ ४२ ॥ कारणं क
रणे हेतुबधयोश्च न पुंसकं । स्त्रीजातनायां कुर्वाणो भृत्यकारकयोस्त्रिषु
॥ ४३ ॥ कृपाणः खड्गे कुरिका कर्तव्यैरपियोषिति । कृपणस्तु क्रमै
पुंसि मन्दकुसितयोस्त्रिषु ॥ ४४ ॥ क्षेपणं प्रेरणेनौकादण्डजालभिदोः
स्त्रियां । ग्रहणं स्त्रीकाण्डरकणे परगोपलब्धिबन्दिषु ॥ ४५ ॥ स्याद्भ्रामणीः
प्रधानेऽधिपतौ त्रिषु नापिते पुंसि । ग्रामीणा मोलिकायां स्त्रीग्रामोद्भूतेऽभिधेय
वत् ॥ ४६ ॥ गोकर्णोऽश्वतरे सर्पसारङ्गे च गणान्तरे । अङ्गुष्ठानामिकोन्माने
गोकर्णो मूर्वि कौषधौ ॥ ४७ ॥ चरणोऽस्त्रीव हृवादौ मूलगोत्रेपि च । भ
मणे भक्षणे चापि न पुंसक उदाहृतः ॥ ४८ ॥ जरणं जीरकेऽजाजीहिर्जु
सौवर्चलेपि च । तरुणं कुञ्जपुष्पेनारुवुकेयूनि तु त्रिषु ॥ ४९ ॥ तरणि
र्द्युमणौ पुंसिकुमारीनौ कयोः स्त्रियां । दक्षिणो दक्षिणोद्भूतसरलच्छन्द
वर्त्तिषु ॥ ५० ॥ आणमे त्रिषु यज्ञादिविधदाने दिशि स्त्रियां । द्विगुणं न
द्वयोर्वित्तैकाश्च नेव परक्रमे ॥ ५१ ॥ दारुणो रसभेदेना त्रिषु तु स्याद्भ
यावहे । दुग्धो मुद्गरेपि स्याद्दुहिणे च परश्वधे ॥ ५२ ॥ दुर्वणं त्रिष्व
सद्वर्णे क्लीबमैलेयरूपयोः । दौर्वीणं मृष्टपर्णे स्याद्दूर्वायां स्वरसेपि च
॥ ५३ ॥ धर्मणस्तु पुमान्वृक्षभेदसर्पप्रभेदयोः । धरणं मानभेदेपि

धारणे धरणी भुवि ॥ ५४ ॥ धर्षणं स्यात्परिभवे रतेऽसत्यान्तु धर्षणी । ध
रुणः सम्मतेनोरे स्खर्लोके परमेष्ठिनि ॥ ५५ ॥ धारणीनाडिकायां स्याद्बु
द्धेः क्तमन्त्रमिदं पि । धारणाऽङ्गे च योगस्य नपुंसि स्याद्विधारणे ॥ ५६ ॥
धिषणस्त्रिदश चार्थे धिषणा धिययो पिति । निःश्रेणिरधिरोहिण्यां ख
र्ज्जुरोपादपे स्त्रियां ॥ ५७ ॥ निर्याणं वारणापाङ्गदेशे मोक्षेऽध्वनिर्गमे ।
निर्माणं निर्मि तौ सारे समञ्जसे नपुंसकं ॥ ५८ ॥ निर्वाणमस्तङ्गमने नि
र्वृ तौ गजमञ्जने । सङ्गमेप्यपवर्गे च प्रवर्णो नाचतुष्यथे ॥ ५९ ॥ क्रम
निम्नमहीभागे दरप्रह्वेषु च त्रिषु । प्रघणस्ताम्रकुम्भे स्यादालिन्दे लोह
मुद्गरे ॥ ६० ॥ प्रमाणं नित्यमर्थ्यादाशस्त्रेषु सत्यवादिनि । इयत्ताया
श्चहे तौ चक्षुर्वैकत्वे प्रमातरि ॥ ६१ ॥ पत्रोर्णं धौतकौषेये क्षौवं स्याच्छोण
के पुमान् । पक्षिणी पूर्णिमायां स्याद्विहग्यां शाकिनीभिदि ॥ ६२ ॥ आगा
मि वर्तमानाह्युक्तगत्रावपि स्त्रियां । प्रवेशिः स्त्रीकथावेण्योः पुराणं पञ्च
लक्षणे ॥ ६३ ॥ पणे पुंसि त्रिषु प्रत्ने पूरणः पूरके त्रिषु । क्षौवं पिण्डप्रभे
दे च पूरणी शाल्मलिद्रुमे ॥ ६४ ॥ पटारम्भकस्तूत्रेषु प्रोक्षणं सेचने बधे
। वरुणस्तूरुभेदेऽप्सु पश्चिमाशापतावपि ॥ ६५ ॥ वरणस्तु पुमांस्ति
क्तशकप्रकारयोरपि । क्षौवं कन्यादि वरणे वेष्टने स्त्रीनदीभिदि ॥ ६६ ॥
वारणं प्रतिषेधे स्याद्धारणस्तु मतङ्गजे । ब्राह्मणं ब्रह्मसंघाते वेदभागेन
पुंसकं ॥ ६७ ॥ भूमिदेवतुपुलिङ्गस्फञ्जिकापृक्कयोः स्त्रियां । वारुणी ग

मेदि०

शान्त०

मेदि०

शान्त०

शङ्खदूर्वायां प्रतीची सुरयोरपि ॥ ६८ ॥ भरणीघोषके चक्षे भरणं वे
तने भृतौ । भ्रमणीकारुण्डिकायां क्रीडाट्यायामधीशितुः ॥ ६९ ॥ भी
षणोरसे शङ्खक्यां नागाढेदारुणे त्रिषु । मस्तुणोऽकर्कशे स्निग्धे त्रिषूमा
यान्तु योषिति ॥ ७० ॥ मत्कुणो निर्विषाणे भेनिः श्मश्रुपुरुषेऽपि च । उ
द्देशेनारिकेले च मार्गशोया च केशरे ॥ ७१ ॥ याज्जान्वेषणयोः स्त्री वं यन्त्र
णं रक्षणे स्मृतं । बन्धने स्यान्नियमने वरणः शब्देने खरे ॥ ७२ ॥ र
मणं पठेत् लमूलेनार्थ्यास्त्रीनाधवे स्मरे । रेषणः पारदे हेमघर्षणो पलयोः
पुमान् ॥ ७३ ॥ क्रोधने वाच्यलिङ्गः स्याद्द्रोहिणी कण्ठरुग्भिदि । तडित
कटुम्भरसे मवल्केषु लोहिता गवोः ॥ ७४ ॥ लवणं सैन्धवादौ नासि
न्धुरक्षोभिदोरसे । तदुक्ते वाच्यलिङ्गः स्यान्नदीभेदद्विषोः स्त्रियां ॥ ७५ ॥
लक्ष्मणं नान्निचिह्ने वसारस्यां लक्षणा क्वचित् । लक्ष्मणात्त्वोषधीभेदे सार
स्यामपि योषिति ॥ ७६ ॥ रामभातरि पुंसि स्यात्स्रिक्केचाभिधेयवत् । विषा
णीक्षोरकाकोल्यामजम्बुज्याञ्च योषिति ॥ ७७ ॥ कुष्ठनामौषधे स्त्री
वं पशुपृङ्गे भदनयोः । विपणिः पण्यवीथ्याञ्च भवेदापण्यपण्ययोः
॥ ७८ ॥ शरणं गृहरक्षित्वेर्बधरक्षणयोरपि । अवणं च श्रुतौ कर्णे
नक्षत्रेन न पुंसकं ॥ ७९ ॥ अमणायतिभेदेनानिंद्यजीविनितु त्रिषु ।
स्त्रियां सुदर्शनामां स्योर्मुण्डीरीश्वरीभिदोः ॥ ८० ॥ आवणो मासि पा
षण्डे दध्याख्यां आवणा स्त्रियां । शिङ्गाणं काचपात्रे च लोहनासिकयोर्मले

॥ ४७ ॥

॥ ८१ ॥ श्री पर्णीकाशमरीकुम्भोःस्त्रीवंपद्माग्रिमन्ययोः । सङ्कीर्णनिचि मेदि •
 तेपि स्यादशुद्धेचापि भेद्यवत् ॥ ८२ ॥ सरणिः पङ्क्तौ मार्गे च सारणो राक्ष णान् •
 सान्तरे । हृग्भेदेनाप्रसारण्यां स्वल्पनद्याश्च सारणी ॥ ८३ ॥ सुषे
 णः करमर्दे स्याद्विष्णुसुग्रीववैद्ययोः । सुवर्णेनास्वर्णकर्षसुवर्णानुम
 खान्तरे ॥ ८४ ॥ श्रीकृष्णागुरुणिस्त्रीवेकाश्चने हरिचन्दने । सुपर्णः
 स्वर्णचूडे च गरुडे कृतमालके ॥ ८५ ॥ सुपर्णकेमलिन्याश्च वै न ते य
 स्य मातरि । हरेणुर्नासतीले स्त्रीरेणुकाकुलयोषिताः ॥ ८६ ॥ हरणं
 यौतुकादीनां द्रव्येभुजे हृतावपि । हरिणः पुंसिसारङ्गे विषदे त्वभिधेयवत्
 ॥ ८७ ॥ हरिणी हरितायाश्च नारीभिर्दृत्तभेदयोः । सुवर्णप्रतिमाया
 श्वर्षणोऽक्षिरुगन्तरे ॥ ८८ ॥ हर्षके योगभेदे च श्राद्धदेवे पि च क्वचि
 त् । हिरण्यरेतसि स्वर्णे वरटे च न पुंसकं ॥ ८९ ॥ ॥ श्वत्तुः ॥ अङ्गा
 रिणी हसन्त्याश्च भास्करत्यक्तदिश्यपि । अथर्वणिर्नाऽथर्वश्च ब्राह्म
 णे च पुरोधसि ॥ ९० ॥ आतर्पणं प्रीणने स्यान्मङ्गलालेपने पि च । आरेह
 णं स्यात्सेपाने समारेहे प्ररेहणे ॥ ९१ ॥ उत्क्षेपणं नुव्यजने धान्य
 मर्दनवस्तुनि । स्यादुद्धरणमुद्धारवान्तान्नेन मूलनेष्वपि ॥ ९२ ॥ कार्षा
 पणोऽस्त्री कार्षिके पणघोडशके पि च । अथ कामगुणो रणे विषयाभोगयो
 रपि ॥ ९३ ॥ चीर्णं पर्णं नुनिम्बे पि खर्जूरीभूरुहे पुमान् । चूडामणिः
 शिरे रत्ने काकचिच्चाफले पुमान् ॥ ९४ ॥ जुहुवाणो पि चाध्वर्यावपि स्या

मेदि०

शान्त०

ज्जातवेदसि । तण्डुवीणः कीठमात्रेवर्बरेतण्डुलोदके ॥ ९५ ॥ चाय
माणावर्षिकेस्त्रीरक्ष्यमाणेऽभिधेयवत् । तैलपर्णीमलयजेश्रीवासेसिह
केपिच ॥ ९६ ॥ दाक्षायणीत्वपर्णायामश्विन्याद्युडुषुस्त्रियां । अथदे
वमणिर्भर्गोऽम्बावर्त्ते कौस्तुभेपिच ॥ ९७ ॥ नारायणोऽच्युतेभीरुगौर्यो
नारायणीमता । अथोनिगरणं क्लीवंभोजनेस्यात्कुलेपुमान् ॥ ९८ ॥
अथनिःसरणं मृत्युपायमोक्षेषु निर्गमे । स्यान्निस्सरणमुपायेनिस्तारेत
रणेपिच ॥ ९९ ॥ निरूपणं स्यादालाके विचारे च निदर्शने । पर्परी
णश्च पर्णस्य शिरयां द्यूतकम्वले ॥ १०० ॥ पर्णचूर्णरसेपि स्यात्पर्परीण
नुपर्वणि । प्रवारणं निषेधे स्यात्काम्यदाने च न द्वयोः ॥ १०१ ॥ परीर
णः स्यात्कमठेदण्डे च पट्टशाटके । परायणमभीष्टे स्यात्तत्परश्रययोर
पि ॥ १०२ ॥ परवाणिः पुमान्धर्माध्यक्षवत्सरयोरपि । पाण्यणं स
मासङ्गकात्स्न्यपारगतावपि ॥ १०३ ॥ पीलुपर्णा विम्बिकायां मूर्वायामो
षधीभिदि । अथपुष्करिणीवेभ्यां सरेजिन्यां जलाशये ॥ १०४ ॥ म
धुपर्णी तु गम्भाय्यानीलीसंज्ञौषधावपि । मीनाम्रीणस्तु पुंलिङ्गे ददुःश
मे च खञ्जने ॥ १०५ ॥ रक्तरणुस्तु सिन्दूरपलाशकोरके पुमान् । र
गचूर्णः पुमान्दन्तधावने मकरध्वजे ॥ १०६ ॥ रेरिहाणस्तु पुंसि
स्यान्महादेवेऽम्बरेपिच । लम्बकर्णः स्मृतोऽङ्गोऽथ पादपेच्छगलेपिच
॥ १०७ ॥ विदारणं विडम्बे च भेदे क्लीवंरणे द्वयोः । अथवैतरणीन

द्योपेतानां यानुमातरि ॥ १०८ ॥ शरवाणिः शरमुखे पापिष्ठे शरजो मेदि०
 विनि । पुमानथो शिखरिणो रसालावृत्तभेदयोः ॥ १०९ ॥ नारीर शान्त०
 त्नेमल्लिकायां रोमावहत्यामपि स्त्रियां । अथ संसरणं क्लीबमसंवाधच
 मूर्गतौ ॥ ११० ॥ घण्टापथे च संसारे रणारम्भे च कुञ्चित् । समीरणः
 स्यात्पवने पथिके च फणिज्भुके ॥ १११ ॥ हस्तिकर्णश्चोरूवूके पला
 शगणभेदयोः । ॥ णपञ्च ॥ अबग्रहणमित्येतत्प्रतिरेधेऽप्यनादरे
 ॥ ११२ ॥ अवतारणं भूतादिग्रहे वस्त्राञ्चलेऽर्चने । प्रविदारणमाख्या
 तं सम्प्रत्येऽवदारणे ॥ ११३ ॥ परिभाषणं सनिन्दोपालम्भनेनियमेपि च ।
 उक्तेऽमत्रवारणस्तु प्रक्लिन्नकटकुञ्जरे ॥ ११४ ॥ क्लोवं प्रासादकीर्त्ती
 नां कुण्डवृक्षवृत्तावपि । मण्डूकपर्णी मञ्जिष्ठा ब्राह्मण्योर्नातुशोणके
 ॥ ११५ ॥ रोमहर्षणं रोमाञ्चेनास्तूते च विभीतके । वातरयण उन्म
 त्ते निष्प्रयोजनपूरुषे ॥ ११६ ॥ काण्डे च करपात्रे च कूटे च परसंक्रमे ।
 ॥ णषट् ॥ देहदलक्षणमुक्तं वयः सन्धौ च गर्भे च ॥ ११७ ॥ यौवन
 लक्षणमप्याख्यातं लावण्यकुचयोश्च ।

इति शान्तवर्गः

॥ तैकं ॥ तश्चैरमृतपुच्छेषु क्रोडेऽलेच्छे च कुञ्चित् । अपुमं स्तरणे पुण्ये तान् ०
 कथितः शब्दवेदिभिः ॥ १ ॥ तदि ॥ असंक्षिप्तेऽप्यवसिते त्रिषु नापश्चि

मेदि • माचले । अन्नं स्वरूपेनाशेनानस्त्रीशेषेऽन्तिकेचिषु ॥ २ ॥ अर्त्तिःपी
नान • डाधनुष्कोट्योः स्थाप्रे लब्धे स्व सत्ययोः । आप्तिः स्त्रीयोगसम्प्राप्तिरितं
स्मृते गतेचिषु ॥ ३ ॥ ईतिर्दिम्बे प्रवासेऽतिवृष्ट्यादिषट् सुचस्त्रियां ।
उक्तमेकाक्षरम्बुद्धस्युक्तं स्याद्भाषितेचिषु ॥ ४ ॥ उतिः स्त्रीरक्षणेसू
तावृत्तिः कल्याणवर्त्मनाः । जुगुप्सास्पृह्योः स्त्रीस्यादृतमुञ्च शिलेजले
॥ ५ ॥ सत्येदीपे पूजिते स्यादृतुर्वर्षादिषट् सुच । आर्त्तवेभासिचपुमानेतः
कर्बुरागते ॥ ६ ॥ क्षत्ताम्बूद्राक्षत्रियजेप्रतीहारेचसारथौ । भुजि
व्यातनयेपि स्यान्नियुक्तवेधसोऽपुमान् ॥ ७ ॥ कर्त्तातुकारवेवाच्यलि
ङ्गानापरमेष्ठिनि । क्रतुर्यज्ञेमुनैपुंसिकान्तिः शोभेच्छयोः स्त्रियां ॥ ८ ॥
कान्तानार्य्याप्रियङ्गौ स्त्रीशोभनेचिषुनाधरे । सौहेचचन्द्रसूर्यायः प
र्यायान्तः शिलासुच ॥ ९ ॥ क्षितिर्निवासेमेदिन्यां कालमेदेक्षयेस्त्रियां
। कीर्त्तिः प्रसादयशसेर्य्याषित्कुन्तीगवेधुकायां स्यात् ॥ १० ॥ प्रासाद
धेचकुन्तीगुगुलूपृथयाश्चशालुकां । कृतं युगेऽलमर्थे स्याद्विहितेहिंसि
तेचिषु ॥ ११ ॥ कृतुन्तुवेष्टितेक्लिनेकृतिः करणहिंसयोः । कृत्ति
श्चर्मत्वचेर्भुर्जे कृत्तिकायां दयंस्त्रियां ॥ १२ ॥ केतुर्नारुक्पताकाऽविग्र
होत्पतिषु लक्ष्मणि । गर्त्तस्त्रिगर्त्तमेदे स्यादवटेचकुन्दरे ॥ १३ ॥ ग
संग्रासीकृतेपि स्याच्छुप्रवर्णपदेपिच । गतिः स्त्रीमार्गदशयोर्ज्ञानेयात्राभुपा
ययोः ॥ १४ ॥ नाडीवणसरण्याञ्चगतं विज्ञातयातयोः । गातुर्नारो किले

भृङ्गे गन्धर्वे चिपुषे षष्ठे ॥ १५ ॥ गीतिश्चन्द्रसिगाने स्त्रीगीतं शब्दितगानयोः
 । गुप्तिः स्यवकरस्थाने कारगारे चरश्च षष्ठे ॥ १६ ॥ गुप्तं स्याद्रक्षिते गूढे घा
 तः काण्डप्रहारयोः । घृतमाज्जे जले स्त्रीवंप्रदीपे त्वभिधेयवत् ॥ १७ ॥
 चितं छन्ने चिषु चित्ता चित्यायां संहतौ स्त्रियां । चितिश्चित्यावृद्धयोः स्त्रीजातं
 व्यक्तौ घजन्मसु ॥ १८ ॥ स्त्रीवंचिलिङ्गमुत्पन्ने जातिः स्त्रीगोत्रजन्म
 नाः । अश्मनिका मलक्योश्च सामान्यच्छन्दसेरपि ॥ १९ ॥ जातीक
 ले चमालत्यां शातिस्तातसंगोत्रयोः । पुमानथ ततं व्याप्ते विस्तृते च चिलि
 ङ्गकं ॥ २० ॥ स्त्रीवंचीणादिवाद्ये स्यात्पुंलिङ्गस्य समीरणे । तातोऽनुकं
 प्ये जनकेतिकोरससु गन्धयोः ॥ २१ ॥ तित्तातुकटरे हि सयां पर्पटे तु न
 पुंसकं । तूस्तं रेणौ च विख्यातं जटायाश्च न पुंसकं ॥ २२ ॥ चेतायुगेऽग्नि
 चितयेदत्तं विश्राणितेऽर्चिते । दनोऽद्रिकटके कुञ्जे दशनेऽथौषधौ स्त्रि
 यां ॥ २३ ॥ दान्तस्तु दमिते पि स्यात्तपः श्लेशसहचिषु । दितिर्देव्यज
 नन्याश्च खण्डने पि च योषिति ॥ २४ ॥ दीपं निर्भासिते दग्धे च्वलिते थ
 द्रुतं चिषु । शीघ्रे विलीने विद्राणे द्युतिः स्त्रीरश्मिशोभयोः ॥ २५ ॥ दूति
 श्वर्मपुटे मत्स्येनाधातुर्नेन्द्रियेषु च । शब्दयोनिमहाभूततद्गुणेषु रसादि
 शु ॥ २६ ॥ मनःशिलादौ श्लेषादौ विशेषाद्गैरिके स्थिच । धाताहिर
 ण्यगर्भेनापालके चिष्वथो धुतं ॥ २७ ॥ न्यक्ते विधूते धूतनुकम्पिते भर्त्ति
 ते चिषु । धूर्तनुखण्डलवणे धूसूरे नाविटे चिषु ॥ २८ ॥ धृतिर्नेष्टौ स्त्रि

मेदि •

तान् •

मेदि • यांतुष्टैयोगभिद्वैर्यधारणे । नतंतगरपाद्यांस्यात्क्लीवंकुटिलनश्च
 तान्न • योः ॥ २९ ॥ त्रिषुनीतिर्नयेपि स्यात्प्रापणेपि च योषिति । पङ्क्तिस्त्रीगै
 रवेपाकेपत्तिर्नापदगेस्त्रियां ॥ ३० ॥ गतावेकरथैकेभ्यश्चपञ्चपदा
 तिके । पङ्क्तिर्दशाक्षरच्छन्दोदशसंज्ञालिषुस्त्रियां ॥ ३१ ॥ पतिर्धवेना
 त्रिष्वीशेषाप्रलब्धेसमञ्जसे । पातोनिपातनेचातेत्रिषुप्राप्तिर्महादये
 ॥ ३२ ॥ लाभेपिचस्त्रियांप्रातिःपूर्तिप्रादेशयोःस्त्रियां । पीतिर्नाम्नेस्त्रियां
 पानेप्रीतंहृषितनर्मणोः ॥ ३३ ॥ पीतंपानेहरिद्रायांस्त्रियांगौरेऽभिधे
 यवत् । प्रीतिर्योगान्तरेप्रेम्निस्मरपत्नीमुदोःस्त्रियां ॥ ३४ ॥ पुस्तंक्लीवंपु
 स्तकेचलेष्यादिशि ल्पकर्मणि । सुतंतुरङ्गमगतौक्लीवंपुंसित्रिमात्रके
 ॥ ३५ ॥ पूतंत्रिषुपवित्रेचशटितेबहुलीकृते । पूर्वत्रिषुपूरितेस्यात्क्ली
 वंखातादिकर्मणि ॥ ३६ ॥ पोतंनपुंसकंवस्त्रेखचितेवाच्यलिङ्गकम् ।
 प्रेतोभूतान्तरेपुंसिमृतेस्याद्वाच्यलिङ्गकः ॥ ३७ ॥ पोतःशिशौवह्नित्रेच
 गृहस्थानेचवाससि । वृत्तिस्तुवरणेपिस्यादेष्टनेपिचयोषिति ॥ ३८ ॥
 भर्तास्वामिनिपुंसिस्यात्त्रिषुधातरिपोष्टरि । भक्तिर्विभागेसेवायांस्त्रियांभा
 त्रिस्तुयोषिति ॥ ३९ ॥ मिथ्यामतौचभ्रमणेभित्तिःकुड्यप्रदेशयोः ।
 भीतिर्भयेस्त्रियांभीतंभयेऽद्यभीयुतेत्रिषु ॥ ४० ॥ भूतिर्भस्मनिसम्पन्नौ
 हस्तिशृङ्गारयोःस्त्रियां । भूतंक्ष्मादौपिशाचादौजनौक्लीवंत्रिषूचिते
 ॥ ४१ ॥ प्राप्तेवित्तेसमेसत्येदेवयोन्यन्तरेतुना । कुमारपिमृतिःस्त्री

स्थान्मूल्येपिभरणेपिच ॥ ४२ ॥ मतनुसन्मतेज्ञातेमतिःस्त्रीच्छाधि
योःस्मृतौ । मनुःपुंस्यपरधेपिमनुष्येपिप्रजायतौ ॥ ४३ ॥ मातगौ
र्यादिजननीगोवाह्मण्यादिभूमिषु । मातिर्मानेप्यवच्छेदेमुक्ति
र्माक्षेचमोक्षणे ॥ ४४ ॥ मात्रादयःस्त्रियामुक्तःप्राप्तमोक्षेचमोचिते । वि
पुस्त्रीमौक्तिकेमूर्तिःकायकाठिन्ययोःस्त्रियां ॥ ४५ ॥ मूर्त्तस्यात्रिषुमू
र्त्तलोकठिनेमूर्त्तिमन्यपि । मृतनुयाचितेमृत्यौस्त्रीवमृत्युमतित्रिषु
॥ ४६ ॥ यतिःस्त्रीपाठविच्छेदेनिकारयतिनोःपुमान् । यन्तामेठेचसूते
नायुक्तिःस्त्रीन्याययोगयोः ॥ ४७ ॥ युतोयुक्तोऽपृथग्भूतेस्त्रीवंहस्तचतुष्टये
। रक्तोऽनुरक्तेनील्यादिरञ्जितेलोहितेचिषु ॥ ४८ ॥ स्त्रीवनुकुङ्कुमेतामे
प्राचीनामलकेऽस्तुजि । रतिःस्त्रीस्मरदारेषुगणेशुरतगुह्ययोः ॥ ४९ ॥
रत्नवर्त्मनिनद्यांस्त्रीरतंसुरतगुह्ययोः । रिक्तंभून्धेवनेरीतिःस्त्रियांस्प
न्दप्रचारयोः ॥ ५० ॥ पित्तलेलोहकिट्टेचलताप्रियङ्गुशाकयोः । पृक्काज्यो
तिष्मतीबस्त्रीलताकस्तूरिकास्तुच ॥ ५१ ॥ माधवीदूर्वयोर्लिप्तंविलिप्तं
विषदिग्धयोः । भुक्तेलूतातूर्णनाभपिपीलिकागदान्तरे ॥ ५२ ॥ वप्रातु
जनकेपुंसिवापकेप्यभिधेयवत् । वक्तातुपण्डितेपिस्थादागिमन्यप्यन्यलि
ङ्गकः ॥ ५३ ॥ व्यस्तनुव्याकुलेव्यापेव्यक्तःस्फुटमनीषिणोः । वस्तिर्द
योर्निरूहेनाभ्यधोभूमिदशास्तुच ॥ ५४ ॥ वर्त्तिर्भेषजनिर्माणेन
यनाञ्जनलेखयोः । गात्रानुलेपनीदीपदशदीपेषुयोषिति ॥ ५५ ॥

मेदि

तान्त

मेदि •

मान् ०

वार्त्तातुवर्त्तनेवातिङ्गश्लोकाद्याद्युदन्तयोः । निःसाररेग्ययोः स्त्रीवृत्तिर्म
स्त्रीरुजोस्त्रियां ॥ ५६ ॥ व्याप्रंख्यातेसमाक्रान्तेव्याप्तिर्व्यापनरम्भयोः ।
स्त्रियां वित्तिर्विचारेचलाभसम्भावयोः स्त्रियां ॥ ५७ ॥ वित्तं स्त्रीबंधने
वाच्यलिङ्गं ख्यातेविचारिते । वीतमसारगजेस्यादङ्कुशकर्मण्यसारतु
रगेच ॥ ५८ ॥ वीतिर्गतौ चटौ प्रौषजनाशनधावनेषु स्त्री । वृत्तिर्वि
वरणाजीवकौशिक्यादिप्रवर्त्तने ॥ ५९ ॥ स्त्रीवृत्तं प्रसवबन्धेघटीधार
कुचाग्रयोः । वृत्तेऽधीतेष्यभोतेतिवर्त्तुलेपिवृत्तेमृते ॥ ६० ॥ दृढेऽन्य
लिङ्गं वा स्त्रीवच्छब्दश्चारिचवृत्तिषु । शक्तिरस्थान्तरेगौर्यामुत्साहदौब
लेस्त्रियां ॥ ६१ ॥ शस्तंश्चेमेप्रशस्तेचशान्तिः स्त्रीमङ्गलेशमे । शास्तास
मन्तभद्रेनाशासकेपुनरन्यवत् ॥ ६२ ॥ शान्तोऽभियुक्तरसयोः पुंसि
चिषुशमन्विते । अव्ययं वारणेशान्तं शान्तं शितं श्रुदुर्बले ॥ ६३ ॥ नि
शितेचशितिर्भूर्जेनासितासितयोस्त्रिषु । शीतं हिमगुणे स्त्रीवंशीतलालस
योस्त्रिषु ॥ ६४ ॥ वानीरेबहुवारेनाश्रुक्तं पूताम्लनिष्ठुरे । श्रुतिः श्रोत्रेच
तत्कर्मण्यान्नायवार्त्तयोः स्त्रियां ॥ ६५ ॥ श्रुक्तिः कपालशकलेशक्षेश
क्षुनखेपिच । नख्यश्चावर्त्तदुर्नाममुक्तास्फोटेषुचस्त्रियां ॥ ६६ ॥ शु
तमाकर्णितेशस्त्रेभ्योदीपाद्रिभेदयोः । श्वेतावरटिकाकाष्ठपाटला
शङ्खिनीषुच ॥ ६७ ॥ स्त्रीवंरूपेऽन्यवच्छुक्तेसनसाधौधोरशस्तयोः ।
मान्येसत्येविद्यमानेचिषुसाध्यमयोः स्त्रियां ॥ ६८ ॥ सान्तिर्दानेऽवसा

भेस्त्रीस्वान्तं चेतसि गह्वरे । स्थितं प्रतिज्ञातवति चोर्ध्वनिष्पलये स्त्रिषु
 ॥ ६९ ॥ स्थितिः स्त्रियामवस्थानिमर्त्यादायाञ्चसीमनि । सितमवसिते च ब
 द्वेधवले विषुशर्करायां स्त्री ॥ ७० ॥ सीतालाङ्गलपद्धतिवैदेही स्वर्ग
 गङ्गासु । सुतस्तु पार्थिवेषु चैष्यपत्ये तु सुता स्मृता ॥ ७१ ॥ सुप्तिः स्प
 र्शाज्ञानानिद्रा विस्रम्भे शयने स्त्रियां । स्तुतस्तु सारथ्ये तद्विशिष्टाश्चित्रियाश्च ह्य
 णी सुते ॥ ७२ ॥ बन्दिपारदयोः पुंसि प्रसूते प्रेरिते चिषु । स्थूतिः सीवन
 सन्तत्याः स्त्रियां स्थूतः प्रसेवके ॥ ७३ ॥ नाविषूते स्मृतिर्धर्मशास्त्रस्मरण
 योः स्त्रियां । स्थूतिः स्त्रीगमने मार्गसेतुर्नाऽलौकुमारके ॥ ७४ ॥ हस्तः क
 रे करि करे स प्रकोष्ठ करे पिच । ऋक्षे केशात्परे वा ते हितं पथ्ये गते धृते
 ॥ ७५ ॥ हेतिः स्यादायुधञ्चालासूत्यर्धतेजः सुयोषिति । ॥ तत्रि ॥ अ
 मृतं यज्ञशेषे स्थान् पीयूषे सलिले घृते ॥ ७६ ॥ अयाचिते च मोक्षे च नाध
 न्वन्तरि देवयोः । अमृता मागधी पथ्या गुडूच्या मलकीषु च ॥ ७७ ॥
 अनृतं कृषावसत्ये प्यजितेनाहरे चिषु । अनिर्जिते चाच्युतस्तु हरौ पुंसि चि
 षु स्थिरे ॥ ७८ ॥ अर्दितं याचिते पिस्याद्वा तव्याधौ च हिंसिते । अक्षतं न
 दयोः पण्डेलाजेषु चिष्वहिंसिते ॥ ७९ ॥ यवे पिक्वत्तिद्व्यक्तौ हरौ स्मरह
 रे पुमान् । परमात्ममहद्वाद्योः स्त्रीवंस्यादस्फुटे चिषु ॥ ८० ॥ अनन्तः
 केशवेशेषे पुमाननवधौ चिषु । अनन्ता च विशल्पायां शारिवाटूयोरपि
 ॥ ८१ ॥ कणादुरलभा पथ्या पार्वत्या मलकीषु च । विम्बम्भरगुडूच्योः

मेदि०

नान्त०

भेदि०

मान्०

स्यादननंसुरवर्त्तनि ॥ ८२ ॥ अश्मन्तमशुभेचुल्ल्यामरणेऽनव
धावपि । क्षेत्वेप्यथायतिः पुंसिहिमदीधितिकालयोः ॥ ८३ ॥ अर्ह
स्तः क्षपणेबुद्धेपुंसिमान्येऽन्यलिङ्गकः । अर्हन्त्यापि सुगतेक्षपणेपि
च दृश्यते ॥ ८४ ॥ अगस्तिः कुम्भयोनौचवङ्गसेनतरैपुमान् । अर्वती
कुम्भदास्याश्च वडवायाश्च योषिति ॥ ८५ ॥ अङ्गतिः पुंस्यग्रिहोतृबह्म
वह्निष्वथादितिः । भूदेवमात्रैरंहतिस्त्यागेरेगेष्टुभेस्त्रियौ ॥ ८६ ॥
आपातः पुंसिपतनेतदाचिचप्रकीर्तितः ॥ आघ्रातं शिद्धितेक्रान्तेऽप्या
ख्यातं भाषितेतिङि ॥ ८७ ॥ आध्मातः शब्दितेदग्धेवातरुग्भेदसंयुते
। आहृतः स्नातकेस्नातेऽप्यादृतः सादरेऽर्चिते ॥ ८८ ॥ आचितः श
कटेन्मेयेपसानामयुतद्वये । पुंसिङ्गः संगृहीतेपिब्रूनेपि स्यात्त्रि
लिङ्गकः ॥ ८९ ॥ आहृतं गुणितेचापिताडितेचमृषार्थके । स्यात्पुणत
नवस्त्रेपिनववस्त्रेचनाऽनके ॥ ९० ॥ आनर्त्तादेशभेदेपिद्वत्यस्थाने
जलेरणे । आवर्त्तस्त्रिन्तनेवारिभमेचावर्त्तनेपुमान् ॥ ९१ ॥ आस्फो
तन्तुपुमानर्कपर्णेस्यात्कोविदारके । आस्फोतागिरिकर्ण्यश्च वनमहत्या
श्च योषिति ॥ ९२ ॥ आयस्तस्त्रेजितेक्षिप्रेक्षेक्षितेकुपितेहते । आ
यत्तिस्तुस्त्रियांदैर्घ्यप्रभावागामिकालयोः ॥ ९३ ॥ आयत्तिस्तुस्त्रियां
स्त्रेहेवशित्वेवासवेबले । आकृतिस्तुस्त्रियां रूपेसामान्यवपुषोरपि
॥ ९४ ॥ आसत्तिः सङ्गमेत्ताभेस्त्रियामापत्तिरपदि । प्रापणेपिचयोषि

न्यादुदन्तःसाधुवार्त्तयोः ॥ ९५ ॥ उचितं व्युचितं दग्धेष्टुदा तस्तु स्व
 रत्नरे । दयात्यागादिसम्पन्नेकाव्या लङ्कारकृत्ययोः ॥ ९६ ॥ उन्न
 प्रंशुष्कमांसेऽथचिषुतप्रेपरिप्लुते । उचितं नु भवेन्नसेमितेज्ञाते सम
 ज्ञसे ॥ ९७ ॥ उद्धृतं स्याच्चिषूतश्चिप्रेपरिभुक्तो जिह्मतेपिच । उचितं
 स्याच्चिषूतप्रेपोद्यतेवृद्धिमन्त्यपि ॥ ९८ ॥ उद्धृतस्तुपुमान्पादस्व
 लनेसमुपक्रमे । पवनाभ्यासयोगस्यकालभेदेचकोर्त्तितः ॥ ९९ ॥
 उद्धृतेमुद्धरेपि स्यादुदितनुक्त आगते । उच्छ्रितं चिषुसञ्ज्ञाते समुन्नद्ध
 प्रवृद्धयोः ॥ १०० ॥ उन्नत उन्मादवतिधूसूरमूचुकुन्दयोः । उदानो
 निर्मदगजेपुमानुद्धमितेचिषु ॥ १०१ ॥ रुधतुःपुरुषेऽग्नौनाकसितं
 विदिताप्रयोः । कपोतः स्याच्चित्रकण्ठपाणवतविहङ्गयोः ॥ १०२ ॥
 अथक्रुद्धितमाह्वानेरुदितेऽपिनपुंसकं । क्षारितः स्यावितेक्षारेरभिष्ट
 स्तेपिचचिषु ॥ १०३ ॥ कापोतारुचकेक्षीवेकपोतौ चेऽञ्जनान्तरे । कि
 रतोक्षेच्छभेदेस्याङ्गुनिम्बेऽल्पतमावपि ॥ १०४ ॥ स्त्रियांचामरधा
 रिण्यांकुट्टिनोदुर्गयोरपि । कृतान्तोयमसिद्धान्तदैवाकुशलकर्मस्तु
 ॥ १०५ ॥ गर्जितं वारिवाहादिव्यनौनामत्तकुञ्जरे । ग्रथितं गुफितेक्रान्ते
 हिसितेचचिलिङ्गकं ॥ १०६ ॥ गभस्तिः किरणैस्सूर्येनास्वाहायानु
 योषिति । गर्भ्युत्स्रोस्वर्णलतयोर्गीपतिः शिवघण्टयोः ॥ १०७ ॥
 नृपभास्करयोः पुंसि चेष्टितं गतिचेष्टयोः । जगन्त्यामिष्टपेक्षो वंवायौनाज

मेदि •

तान् •

मेदि०

तान्ता०

जमेविषु ॥ १०८ ॥ जगतोभुवनेक्ष्मायां कूर्चोभेदेजनेपिच । जयन्तोषु
क्षभिर्द्रौर्ग्यारिन्द्रपुत्रीपताकयोः ॥ १०९ ॥ पुमानैन्द्रे हरेभीमेज्वलितं
दग्धउज्ज्वले । जामातादुहितः पत्न्यौ स्तूय्यावर्त्तधरेपुमान् ॥ ११० ॥
जीमूतोऽद्रौ धृतिकरेदेवताउपयोधरे । जीवातुरस्त्रियां भक्तेजीवितेजीव
नौषधे ॥ १११ ॥ जीवन्तीजीवनी शम्योर्गुडूचीबृन्दयोरपि । जृम्भितं
करणेस्त्रीणां मोहास्फोटितयोरपि ॥ ११२ ॥ त्वरितंप्रजवेशीघ्रेचिगर्त्ता
गणितान्तरे । देशेपिमाघुर्घुरिकाकामुकाङ्गनयोः स्त्रियां ॥ ११३ ॥ तृण
ताधनुषितृणत्वेदंशितमपिजातदंशितेपिस्स्यात् । कवचाचितेद्विजातिर्विषा
ण्डजयोश्चपुंलिङ्गः ॥ ११४ ॥ दुर्जातंव्यसनेक्लीवेऽसम्यग्जातेऽन्यलि
ङ्गकं । दुर्गतिर्नरकेनैः स्वेस्त्रीदृष्टान्तउदाहृतौ ॥ ११५ ॥ शास्त्रेच
मरणोधीमान्पण्डितेचवृहस्पतौ । निर्वर्त्ततिः स्यादलक्ष्म्यास्त्रीदिशां
पालान्तरेपुमान् ॥ ११६ ॥ निकृतंविप्रलम्भेस्यान्नीचेविप्रकृतेपिच ।
निर्मुक्तस्त्यक्तसङ्गेस्यान्मुक्तकञ्चुकभोगिनि ॥ ११७ ॥ निरस्तस्त्रिषु
निष्ठ्यूतेप्रेषिते षोडशतेदिते । संत्यक्तेवप्रतिहतेनिमित्तंहेतुलक्ष्मणोः
॥ ११८ ॥ निवातोदृढसन्नाहेवातश्मून्येपिचाश्रये । निशान्तस्त्रिषु
शान्तेस्यात्क्लीवन्तुभवनोषसोः ॥ ११९ ॥ निकृतिर्भर्त्सनेक्षेपेशठेशा
द्येपिचस्त्रियां । निर्वृतिः सुस्थितावस्तंमगनेचसुखेस्त्रियां ॥ १२० ॥ नि
यतिर्नियमेदैवेस्त्रीपतनूपातुकेखगे । प्रहृतंवितनेक्षुषुपर्यस्तः पतिते

॥ १२१ ॥ प्रभूतमुद्गतेषाञ्ज्येपशिङ्गतः सिङ्गकेकवौ । पलितंशैल
 जितापेकेशपाकेचकर्दमे ॥ १२२ ॥ प्रसूतः सुप्रसारेस्यादिनीतेवेगितेचि
 षु । अर्द्धाञ्जलौतुपुलिङ्गोजङ्घायां प्रसूतामता ॥ १२३ ॥ प्रसूतं वसु
 मेक्षोवंचिषुसंजातसूतयोः । प्रणीतः संसूताग्रीनायचपाचानरेखि
 यां ॥ १२४ ॥ चिषुक्षिप्रोपसम्पन्नविहितेषुप्रवेशिते । प्रणीतः सादरे
 ज्ञातेहृष्टप्रख्यातयोस्त्रिषु ॥ १२५ ॥ प्रमीतं वाच्यलिङ्गस्यान्वोक्षितेपि
 मृतेपिच । परेतावाच्यलिङ्गस्यान्मृतेभूतान्नरेपुमान् ॥ १२६ ॥ पङ्क्तः
 पादपेपुंसिशाकमन्त्यप्रभेदयोः । देवमुन्मन्तरेशैलेप्रपातोनिर्गरेऽत
 टे ॥ १२७ ॥ पर्याप्रनुयधेष्टस्यानृपौशक्तेनिवारणे । पञ्चतापञ्च
 भावेस्यान्नरशेषिचयोषिति ॥ १२८ ॥ पक्षतिष्ठभवेत्यक्षमूलेचप्रतिपत्ति
 यौ । प्रसूतिरुद्भवेपिस्यात्तनयेदुहितर्यपि ॥ १२९ ॥ प्रततिर्विस्तृतौ
 वह्न्याम्पद्धतिः पंक्तिवर्त्मनोः । प्रवृत्तिस्तुप्रवाहेस्यादुदन्नेचप्रवर्त्तने
 ॥ १३० ॥ आवन्त्यदौचपर्याप्तिः प्रकामप्राप्तिरक्षणे । प्रवृत्तिर्गुण
 साम्येस्यामादत्यादिस्वभावयोः ॥ १३१ ॥ योनौलिङ्गैरवर्गेऽमीपक्ष
 त्यादयःस्त्रियां । पार्वतीशह्नकोदुर्गागोपालपुत्रिकास्तुच ॥ १३२ ॥
 प्रार्थितंयाचितेशनुसंरुद्धेऽभितेहित्रिषु । पितृन्विहङ्गमेपुंसिपतनेच्छेपु
 नस्त्रिषु ॥ १३३ ॥ पिसितंमांसेमांस्यांस्त्रीपिशितंगलितेघने । पीडि
 तंकरणेस्त्रीयांयन्त्रितेबाधितेपिच ॥ १३४ ॥ पुटितंस्यादहिपुटेपा

भेदि •

तान्ता •

मेदि० टितस्यूतयोरपि । पृषन्मृगेपुमान्बिन्दौ नन्दयोऽपृषतोऽपिना ॥ १३५ ॥ अन
ताना० योश्चित्रिषु श्वेतविन्दुयुक्तेषु भाविमौ । प्रोक्षितं निक्षते सिक्ते वृहती वसनांतरे
॥ १३६ ॥ कन्दे भिक्षुद्रवा तैकी वारिधानीषु वाचिच । कण्ठकारी महत्योश्च
भवद्युष्मन्सतोऽस्त्रिषु ॥ १३७ ॥ स्त्रीवाणभेदे भरतीनाट्यशास्त्रे मुनौ नटे ।
रमानुजे वदौष्म नौभास्वान्भास्वरस्तूर्ययोः ॥ १३८ ॥ भारतंग्रंथभेदे
स्याद्वर्षभेदेऽथ भारतौ । वचने च सरस्वत्यां पश्चिवृत्तिप्रभेदयोः ॥ १३९ ॥
भासन्तः सुदृशकारे त्रिषु नाभास्पष्टिणि । भावितं वाशिते प्राप्ते भूभृन्नादौ
महोपतौ ॥ १४० ॥ महती व ह्नकी भेदे रज्ये स्यात्तु न पुंसर्क । तत्त्वभे
दे पुमान्वृद्धवाच्यवन्मथितं पुनः ॥ १४१ ॥ स्त्रीवन्निर्जलघोले स्यात्त्रिष्व
लोडितवृष्टयोः । मरुदेवे समो रेनाग्रस्थिपर्णे न पुंसकम् ॥ १४२ ॥ मु
षितं हृतखण्डितयोर्मूर्छितमपि सोच्छ्रये च मूले च । रजतत्रिषु शुक्ले स्या
न्स्त्रीवन्चारे च दुर्वर्णे ॥ १४३ ॥ रमतिर्नायकेन के पुंसि स्याद्द्रुसितं पुनः ।
रुतस्तनितयोः स्त्रीवन्स्वर्णादिखचिते त्रिषु ॥ १४४ ॥ रेवती हलिपत्न्या
प्रतारमिन्मातृभेदयोः । रैवतस्तु सुवर्णलौहैर्लभदे च शङ्करे ॥ १४५ ॥
रेहितं कुङ्कुमे रक्ते च जुशक्रशरसने । पुंसि स्यान्मौनमृगयोर्भेदे रेहित
कटुमे ॥ १४६ ॥ रेहिन्मृग्यां लताभेदे स्त्रीनार्के ललितं त्रिषु । ललिते चेष्टि
तेपि स्याद्धारभेदे तु नन्दयोः ॥ १४७ ॥ लोहितं रक्तगोशीर्षं कुङ्कुमे रक्तचन्द
ने । पुमान्द्रव्यान्तरैर्भासे वर्णे च त्रिषु तदति ॥ १४८ ॥ बद्धितं प्रसिते छिन्ने पू

रितेवहतिर्गवि । सचिवेपुंसिवहनुः पथिकेवृषभेपुमान् ॥ १४९ ॥ वनि
 माजातरगस्त्रोस्त्रियोस्त्रीपुचयाचिते । सेवितेवापितंबीजाकृतमुण्डितयोस्त्रि
 षु ॥ १५० ॥ वसतिः स्यात्स्त्रियांवासेयामिन्यांचनिवेतने । व्यायतंव्यापृते
 दीर्घेदृढेचातिशयेन्यवत् ॥ १५१ ॥ व्याघातोयोगभेदे स्यादंतरायप्रहा
 वारयोः । वासिताकरणोनार्यैर्वासितंभावितेरुते ॥ १५२ ॥ वासनीमाधवी
 यूथ्योरुष्टेनावहितेचिषु । विविक्तं चिष्वसंपृक्तेरहःपूतविवेकिषु ॥ १५३ ॥
 वसुनन्देनाविहस्तः पण्डितेव्याकुलेचिषु । विनीतः सुवहाम्भेस्याद
 शिज्यपिपुमान्स्त्रिषु ॥ १५४ ॥ जितेन्द्रियेऽपनीतेचनिभृतेविनयान्विते
 । विश्वस्त्रिजातविश्वसेविश्वस्ताविधवस्त्रियाम् ॥ १५५ ॥ विद्युत्तडित
 संध्यायांस्त्रियांचिषुतुनिष्प्रभे । विवृताक्षुद्ररुग्भेदेविस्तृतेत्वभिधेयवत्
 ॥ १५६ ॥ विनेतादेशकेरसिनाविधातानुवेधसि । स्मरेनाविनताताश्च
 जनन्यांपिटकाभिदि ॥ १५७ ॥ विनतः प्रणतेभुग्रेशिष्टितेचाभिधेयव
 त् । विवृतन्निषुवीभन्तेरेगितेसंस्तृतेपिच ॥ १५८ ॥ विच्छित्तिरङ्गरगे
 विच्छेदेहारभेदेस्त्री । विदितंबुधितार्थितयोर्विपत्तिरपियातनापदेर्योषि
 त् ॥ १५९ ॥ वृत्तान्तःप्रक्रियायांस्यात्कात्स्न्येवार्त्ताप्रभेदयोः । प्रस्तावेवेष्टितं
 रुद्धेलासकेकरणात्तरे ॥ १६० ॥ वेक्षितंगमनेक्षीवंबुटिलेविधुते
 चिषु । विवर्त्तः समुदायेस्यादपवर्त्तनमृत्ययोः ॥ १६१ ॥ शबुक्तः कीट
 भेदेस्याद्भासपक्षिविहङ्गयोः । श्रीमांस्तिलकवृक्षेनामनेरेधनिवेचि

मेदि०

तान्त०

भेदि० पु ॥ १६२ ॥ श्रीपतिः पुंसि पृथिवीनाथे च मधुसूदने । मुञ्चान्ते ।
 तान्ता० पुरेक्ष्माभृद्दृष्टः कक्षान्तरेपि च ॥ १६३ ॥ स्ववन्ती तु तरङ्गिण्यां गुल्फस्था
 नौषधीभिदोः । संवर्त्तः प्रलये मुन्यन्तरे कर्षफलेपि च ॥ १६४ ॥ स्व
 सितञ्चलिते भेषे संहतं सङ्गते दृढे । संस्कृतः कृत्रिमेशस्तेभूषितेष्वन्य
 लिङ्गकः ॥ १६५ ॥ क्लीवंतुलक्षणेपेते स्थपतिः कंचुकिन्धपि । जीवेष्टि
 या जकेशिलिपिभेदेनाऽसत्तमेचिषु ॥ १६६ ॥ सङ्घातः पुंसि घाते च संहता
 नरकान्तरे । संवितिः प्रतिपत्तौ स्यादविवादे जनस्य च ॥ १६७ ॥ स
 न्कतिस्स्यात्पङ्क्तौ गोत्रे पारम्पर्ये पुत्रपौत्राणाम् । सङ्गतिस्सङ्गमेजाने स
 न्कतिः प्रणतौ ध्वनौ ॥ १६८ ॥ समितिः सम्पद्ये स्यान्नुभायां सङ्गमे
 पि च । समाप्तिरवसाने स्यात्समर्थनेऽथ सम्मतिः ॥ १६९ ॥ अभिला
 षेप्यनुज्ञायां सन्धित्याद्यास्तु योषिति । स्थापितं निश्चितेन्यस्ते स्तिमितोऽ
 चञ्चलार्द्रयोः ॥ १७० ॥ सिकतास्त्री सिकतिलेवा लुकाया नुभूमनि ।
 सुरतं स्यान्निधुवने देवत्वे सुरता स्मृता ॥ १७१ ॥ सुकृतं तु शुभे पुण्ये क्ली
 वंसुविहितेचिषु । सुवता सुखसंदोह्याशोभनवतयोरपि ॥ १७२ ॥
 सुनीतिः शोभनत्रये ध्रुवमातरियोषिति । सून्दतं मङ्गलेपि स्यान्पिय
 सत्येव च स्यपि ॥ १७३ ॥ हरिद्विशिस्त्रियां पुंसि हयवर्णविशेषयोः ।
 अस्त्रियां स्यात्तृणे चाद्यहर्मितं क्षिप्रदग्धयोः ॥ १७४ ॥ हरितास्त्री च दू
 र्वायां हरिद्वर्णयुतेन्यवत् । हसन्मङ्गारधान्याञ्च मल्लिकाशकिनीभि

॥ ६५ ॥

दौः ॥ १७५ ॥ हारीतः पक्षिभेदे स्यान्मुनिभेदे चकैतवे । हृषितं विस्मिते प्री
 ते प्रवृत्ते हृष्टलोमनि ॥ १७६ ॥ तचतुः ॥ अवसितमृद्धे ज्ञातेऽप्यवसान
 गते च वाच्यलिङ्गं स्यात् । अर्थपतिः पुल्लिङ्गे धनाधिनाथे च नरनाथे
 ॥ १७७ ॥ अवदातः सिते गौरे विष्णुद्धेऽप्यन्यलिङ्गकः । अवगीत
 नुनिर्वादे त्वष्टृगर्हितयोरपि ॥ १७८ ॥ अन्तर्गतं विस्तृते स्यान्मध्यप्राप्ते
 च वाच्यवत् । अङ्गारितं तु दग्धे स्यात्पलाशकलिकोद्गमे ॥ १७९ ॥
 हसंत्याञ्चलतामात्रे नदीभेदे च योषिति । अपावृतस्तुपिहिते स्त्रतन्त्रेऽपि
 च वाच्यवत् ॥ १८० ॥ अत्याहितं महाभौतौ जीवनपेक्षकर्मणि ।
 अभिनीतस्त्रिषु न्याय्ये संस्कृता मर्षिणोरपि ॥ १८१ ॥ अभिजातः कु
 लीने स्यान्न्याय्यपण्डितयोस्त्रिषु । अभियुक्तः परैरुद्धेतत्परेऽप्यभिधेयवत्
 ॥ १८२ ॥ अतिमुक्तस्तुनिःसङ्गेवासन्यातिनिशेषि च । अवध्वस्तः परि
 त्यक्ते निर्दितेऽप्यवचूर्णिते ॥ १८३ ॥ अधिष्ठिप्रः प्रणिहिते कुत्सिते भर्त्सि
 ते त्रिषु । अंशुमान्भास्करेशालपर्यामंशुमती स्मृता ॥ १८४ ॥ भवेदप
 चितिः पूजाव्ययनिष्कृतिहानिषु । अथानुमतिरूर्नेदुर्पूर्णमानुशयो
 रपि ॥ १८५ ॥ अभिशस्तिः प्रार्थनापवादयोश्च यं स्त्रियाम् । आयु
 ष्मान्योगभेदे नावाच्यवच्चिरजीविनि ॥ १८६ ॥ उपाहितोऽनलोत्पा
 तेऽपुमानारेऽपि त्रिषु । उपाकृतोऽध्वरहतपशौ नोपद्रुते त्रिषु ॥ १८७ ॥
 उदास्थितः प्रतीहारेऽवज्यावसिते चरे । स्यादुल्लिखितमुक्तीर्णेतनू

मेदि०

तान्०

मेदि०

तान्

कृते च वाच्यवत् ॥ १८८ ॥ उद्गाहितमुदीर्णस्याद्भुतग्राहितयोस्त्रिषु
 । भवेदुपचितदग्धे समृद्धे चान्यलिङ्गकं ॥ १८९ ॥ उज्जृम्भितं विषूत्
 फुल्ले चेष्टायानुनपुंसकम् । उपरक्तोच्यसर्तोरुग्रसौंदर्ययोः
 ॥ १९० ॥ उपसत्तिः सङ्गमात्रे सेवायामपियोषिति । ऋष्यप्रोक्ता
 तावर्धनि वलाशूकशिविषु ॥ १९१ ॥ ऐश्वर्येऽभ्युपगच्छेन्नारङ्गे ल
 कुचद्रुमे । नागभेदे च पुंसि स्याद्विद्युत्तद्भेदयोः स्त्रियां ॥ १९२ ॥ नपुंस
 कं महेन्द्रस्य ऋजुदीर्घशरसने । कलधौतं सुवर्णस्याद्रजते च नपुंसकम्
 ॥ १९३ ॥ भवेत्कुहरितं क्लीवंपिकालापेरतध्वनौ । कुमुदान् कुमुदप्रायदे
 शे स्यादाच्यलिङ्गकः ॥ १९४ ॥ कुमुदती कुमुदिन्यां कुशपत्न्यां च योषिति
 । कृष्णवृक्षापाठलायां माषपर्ण्यां च योषिति ॥ १९५ ॥ अथ गन्धव
 नोपृथ्वीपुरीभिश्चासमातृषु । सुगन्धं च गरुत्मांश्च पश्चिमात्रे खगाधिपे
 ॥ १९६ ॥ भवेद्गृहपतिः पुंसि गृहस्थेऽपि च मंत्रिणि । चन्द्रकान्तस्तु पुंसि
 स्यात्तन्मणिभेदे च कैतवे ॥ १९७ ॥ चर्मण्वती नदीभेदे कदलीपादपे स्त्रियाम् ।
 चित्रगुप्तास्तु पुंसि स्याद्युमेतस्य च लेखके ॥ १९८ ॥ दिवाभीतः कुम्भिले स्या
 दुलूके कुमुदाकरे । दिवाकीर्तिस्तु पुंसि स्यान्नापितां तावसायिनोः ॥ १९९ ॥
 द्वीपवान्सिंधुनदयोर्दीपवत्यापगाभुवोः । दृषद्वती नदीभेदे कात्याय
 न्यामपि स्त्रियाम् ॥ २०० ॥ स्याद्भूमकेतुहृत्पातभेदे वैश्वानरे पुमान् ।
 नंद्यावर्तः पुमान्वेषसप्रभेदे भगवद्भुमे ॥ २०१ ॥ नदीकांतः समुद्रे स्यादिज्ज

लैसिंदु वारके । नदीकांतास्त्रियां जम्बांका कजंघौषधावपि ॥ २०२ ॥
 नागद नोदिपरदेगृहान्निर्गतदारुणि । नागदंतीतुकुम्भायांश्रीहस्तिन्या
 मपिस्त्रियां ॥ २०३ ॥ निष्कासितो निर्गमितेऽप्याहितेऽधिकृतेपिच ।
 अथनिस्तुषितंत्यक्तेत्वग्विहीनेलघूकृते ॥ २०४ ॥ निरकृतिरनाकारे
 ऽस्त्राध्यायेवारणेचिषु । परिगतंचिषुप्राप्तेविस्मृतज्ञातचेष्टिते ॥ २०५ ॥
 अथप्रणिहितंन्यस्तेप्राप्तेपिचसमाहिते । अथप ह्नवितंलाक्षारक्तेसप
 ह्नवेतते ॥ २०६ ॥ भवेत्प्रणिहितंदिष्टेप्रतिस्वलितबद्धयोः । प्रति
 क्षिप्तंवारितेस्याप्येपितेपञ्चकंचिषु ॥ २०७ ॥ परिवर्त्ताविनिमयेकूर्मस
 जेप्रवर्त्तने । परिस्रुतास्त्रीवारुण्यांस्तन्नेस्यादभिधेयवत् ॥ २०८ ॥
 प्रधूपिताक्लेशितायांस्त्र्यग न्नव्यदिश्यपि । पञ्चगुप्तस्तुचावाकदर्श
 नेकमठेपुमान् ॥ २०९ ॥ प्रजापतिश्चदक्षादौमहीपालेविधातरि ।
 प्रतिपत्तिःप्रवृत्तौचप्रागल्भ्येगौरवेपिच ॥ २१० ॥ संप्राप्तौचप्रबोधेचप
 दप्राप्तौचयोषिति । अथप्रवजितामांसीमुण्डीरीतापसीषुच ॥ २११ ॥
 प्रतिकृतिरथार्चायांप्रतिनिधिप्रतीकारयोश्चस्त्री । पाश्रुपतोबकपुष्पेस्या
 त्पश्रुपत्यधिदैवतेचतद्भक्ते ॥ २१२ ॥ पारिजातःसुरनरैरपारिभद्र
 तएवपि । पारवतो गोपगीतेनदीभिर्ह्रवलीफले ॥ २१३ ॥ पारवतःक
 लरवेतथामर्कटतिंदुके । पुष्पदन्तस्तुदिग्रागभेदेविद्याधरान्तरे ॥ २१४ ॥
 पुरस्तुतेभिश्चस्तारिग्रस्तारेकृतपूजिते । भगवान्नाजिनेगौर्यास्त्रियं

मेदि०

ताम्रव

मेदि • पूज्येतुवा च वत् ॥ २१५ ॥ अथ भोगवती नागपुरी नद्योरहौ पुमान्
 तान् • । रङ्गमाता तु कुट्टिन्यां वृक्षरेगांतरे स्त्रियां ॥ २१६ ॥ लक्ष्मीपतिः पुमान्वा सु
 देवेन रपतावपि । व्यतीपातो महेत्पाते योगभेदापयानयोः ॥ २१७ ॥
 वनस्पतिर्नाद्रुमात्रे विना पुष्पफलनिद्रुमे । विनिपातो निपाते स्याद्देवादिव्य
 सने पुमान् ॥ २१८ ॥ विजृम्भितं तु चेष्टायां क्लीबं चिषु विकस्वरे । विवस्वा
 न्विबुधे स्तूर्य्ये तन्न गूर्या विवस्वती ॥ २१९ ॥ वैजयन्तो गृहेश क्रध्वजप्रासा
 दयोः पुमान् । वैजयन्तो पताकायां जयन्तो पादपे स्त्रियाम् ॥ २२० ॥ भवेच्छ
 तधृतिः पुंसि शक्रे वपरमेष्ठिनि । शुभदंती सुदन्यां स्यात्पुष्पदन्ते भयोषि
 ति ॥ २२१ ॥ समुद्धृतं समुत्कीर्णं पनीते च वाच्यवत् । सदागतिर्नाक
 वातनिर्वाणेषु सदीश्वरे ॥ २२२ ॥ सरस्वांश्च न देवाभ्यो नान्यवद्रसिके स्त्रि
 याम् । वाणीस्त्री रत्नवाग्देवी गोनदीषु नदीभिदि ॥ २२३ ॥ मनुपत्न्या
 मपि सत्यवती व्यासस्य मातरि । नारदर्विकयोः पत्न्यां स्त्रियां पुंसि नृपान्त
 रे ॥ २२४ ॥ समुद्रान्ता तु कार्पासी पृक्काटुरलभा सुच । समाहितः समा
 धिस्थेऽप्युक्तसिद्धांत आहिते ॥ २२५ ॥ निर्विवादी कृतेऽपि स्यात्पतिज्ञाते
 च वाच्यवत् । समाघातो बधे युद्धे संख्यावान्पंडिते पुमान् ॥ २२६ ॥ सं
 ख्यायुक्तेऽन्यलिङ्गेऽथ सुधाभृतिः पुमान्मखे । चंद्रे सुभाषितो बुद्धे पुमान्
 स्तूक्तेन पुंसकम् ॥ २२७ ॥ स्तूर्य्यभक्तस्तु बन्धूके पुंसि चिष्वर्कपूजके
 । सेनापतिः कार्तिकेयेऽथ नौकाधिकृते पुमान् ॥ २२८ ॥ हिमारेतिः पुमा

॥ ६९ ॥

न्वीतिहोत्रेकिरणमालिनि । हेमवत्यभयास्वर्णश्रीर्योः श्वेतवचामयोः

मेदि०

॥ २२९ ॥ तपञ्च ॥ अवलोकितो नालोकनायेचिषु निरीक्षिते । अतरजित

मान्०

ईशाऽजेष्ट्यन्तरेनाऽजितेचिषु ॥ २३० ॥ गिरिकर्णजयादुर्गाशालपर्णीषु

योषिति । उपधूपितआसन्नमरणेपरिधूपिते ॥ २३१ ॥ स्याद्गुणाधिपतिः

पुंसि शंकरेपिगजानने । भवेत्पिपतिषन्पित्सौचिषुपुंसिविहंगमे ॥ २३२ ॥

पृथिवीपतिस्तुभूपालेऽवधभाख्यौषधेपुमान् । मूर्द्धाभिषिक्तोभूपालेमन्त्रि

णिश्चित्रियेपि च ॥ २३३ ॥ यादसांपतिरंभेधौपश्चिमाशापतावपि ।

वसंतदूतश्चैत्रेस्यात्पिकपंचमरगयोः ॥ २३४ ॥ वसंतदूतीपाठल्याम

भियुक्तेचयोषिति । ॥ तषट् ॥ अर्द्धपारवतश्चित्रकण्ठेति तिरिपक्षिणि

॥ २३५ ॥ तसप्त ॥ समुद्रनवनीतंस्यात्क्षीबंपीयूषचंद्रयोः ।

इति तान्नवर्गः

॥ थैकं ॥ थंरक्षणेमङ्गलेचसाध्वसेचनपुंसकम् । शिलोच्चयेपुमानेवक्वचि

थान्०

त्रुभयरक्षके ॥ १ ॥ थदि ॥ अर्थोविषयार्थनयोर्द्धनकारणवस्तुषु । अभि

धेयेचशब्दानानिबृत्तौचप्रयोजने ॥ २ ॥ अस्यात्वालंबनास्थानयन्नापेक्षा

स्तुयोषिति । कन्यामृन्मयभित्तौचतथाप्रावरणांतरे ॥ ३ ॥ क्वाथः स्या

दतिदुःखेपिनिष्पाकेपिद्रवस्यच । कुथः स्त्रीपुंसयोर्वर्णकंबलेपुंसिर्वर्चिषि

॥ ४ ॥ कोथोनानेचरेगस्यभेदेचशटितेचिषु । ग्रन्थोग्रथनाधनयोः स्याच्छ्र

मिदि० स्वाक्षरसंख्ययोः ॥ ५ ॥ ग्रन्थिस्तुग्रंथपर्णेनावन्धेरुग्मेदपर्वणोः । गा
थान्त० थास्त्रोकेसंस्कृतान्यभाषायांगेयवृत्तयोः ॥ ६ ॥ तीर्थशास्त्राध्वरक्षेत्रो
पायनारीरजःसुच । अवतारर्षिजुष्टांबुपात्रोपाध्यायमंत्रिषु ॥ ७ ॥ तु
त्यमञ्जनभेदेस्यात्रीलीस्तृक्षैलयोःस्त्रियां । दुस्थः स्याद्दुर्गतेमुखेदुःखे
नतिष्ठतिचिषु ॥ ८ ॥ प्रस्थोस्त्रियांमानभेदेसानाबुन्मितवस्तुनि । पा
र्थोऽर्केऽग्नौजलेक्लीवंपृथुःस्यान्मरुतिचिषु ॥ ९ ॥ त्वक्पण्योऽकृष्णजीरेऽ
स्त्रीपुमानग्नौनृपान्तरे । प्रोथोस्त्रीह्यघोणायांनाकट्यामध्वगेचिषु ॥ १० ॥
मंथः स्यात्पुंसिमंथानेसाक्तवेचदिवाकरे । यूथंतिर्यक्समूहेऽस्त्रीषुष्पभेदेच
योषिति ॥ ११ ॥ रथः पुमानवयवेस्यंदनेवेतसेपिच । वीथीपंकौगृहंभि
चरूपकांतरवर्त्मनोः ॥ १२ ॥ संस्थश्चरेऽवस्थितेस्त्रीस्थितौसादृश्यना
शयोः । सार्थोवणिक्समूहेस्यादपिसंघातमाचके ॥ १३ ॥ सिक्थोभक्त
पुलाकेनामधूच्छिष्टेनपुंसकं । थचिः ॥ अतिथिः कुशपुत्रेस्यात्पुमानागंतुकेचि
षु ॥ १४ ॥ अश्वथः पिप्पलद्रौस्यादश्वत्थापूर्णमातिथौ । अव्यथोनि
र्व्यथेसर्पेचारटीपथ्ययोःस्त्रियाम् ॥ १५ ॥ उन्माथः कूटयंत्रेस्यान्मार
णोघातकेपुमान् । उपस्थः सेफसिक्रोडेतथामदनमंदिरे ॥ १६ ॥ उ
द्वथोरतकीलेस्यान्नाम्रचूडाख्यपक्षिणि । क्ष्ववथुर्नाक्षुतेकासेकायस्थः
परमात्मनि ॥ १७ ॥ नरजातिविशेषेनाहरीतक्यांतुयोषिति । कापथः
कुम्भितपथेउशीरेक्लीवमिष्यते ॥ १८ ॥ गोग्रंथिर्नाकरीषेस्याद्गोष्ठगोजि

॥ ७१ ॥

ह्विकौषधौ । दमश्चस्तुपुमान्दंडेदमेवपरिकीर्तितः ॥ १९ ॥ निशीथ
स्तुपुमानर्द्धरात्रेस्याद्रात्रिमात्रके । निर्ग्रथेनग्नकेपिस्थान्निःस्वबालिश
योरपि ॥ २० ॥ प्रमथास्याद्धरीतक्यांहरणारिषदेपुमान् । वरूथोरथगु
प्तास्याद्धरुथंचर्मवेश्मनोः ॥ २१ ॥ मन्मथःकामचिंतायांकपित्येकुस्तुमा
युधे । वयस्यातुस्त्रियांब्राह्मीगुडूच्यामलकीषुच ॥ २२ ॥ स्तुक्ष्मैलायां
चकाकौल्पां पथ्यालीतरुणेचिषु । वमथुःपुंसिवमनेगजस्यकरणीकरे
॥ २३ ॥ विदथोयोगिकृतिनोःशमथःशान्तिमंचिणोः । घड्ग्न्यातुवचा
यांस्त्रीस्यात्करंजांतरेपुमान् ॥ २४ ॥ समर्थस्तुहितेशक्तेसम्बंधेप्यन्यलि
ङ्गकः । सिद्धार्थस्तुपुमान्शक्येसिंहेचसितसर्पणे ॥ २५ ॥ यचतुः ॥ अ
नीकस्थेरणगतेहस्तिशिष्टाविचक्षणे । राजरक्षिणिचिह्नेचवीरमर्दन
केपिच ॥ २६ ॥ भवेदितिकथापार्थवाच्यश्रद्धेयनष्टयोः । चतुष्पथंचतुर्मा
र्गसंगमेब्राह्मणेपिना ॥ २७ ॥ अथचिचरथःसूर्यगंधर्वात्तरयोःपुमा
न् । दशमीस्थोनष्टवीर्येस्थविरेप्यन्यलिंगकः ॥ २८ ॥ प्राणनाथोय
मेनास्यान्निष्ठप्राणाधिपेमतः । वानप्रस्थोमधूकेऽपिस्थात्तृतीयाश्रमेपुमा
न् ॥ २९ ॥ भवेदुदरथिःपुंसिसमुद्रेचवियन्मणौ ।

॥ इतिथ्यांतबर्गः ॥

॥ दैकं ॥ दःपुमानचलेदतेस्त्रियांशोधनदानयोः । क्तेदोपतापरक्षाड

मेदि०
थान्त०

दान०

मेदि० पुमान्मुदातरिस्मृतः ॥ १ ॥ ॥ दधिः ॥ अद्ः संवत्सरेवारिवाहमुस्त
दान० कयोः पुमान् । कन्दोस्त्रीस्तरणेशस्यमूलेजलधरेपुमान् ॥ २ ॥ अद्ः
स्त्रियांस्यान्निगडेप्रभेदेभूषणस्यच । कुन्दोमाघ्येऽस्त्रीमुकुन्दभ्रमिनिध्यन
रेषुना ॥ ३ ॥ क्षोदः स्यात्पुंसिरजसिप्रेषणेचप्रकीर्तितः । गदोभ्रातरि
विज्ञोः स्यादामयेनायुधेगदा ॥ ४ ॥ छदः पलाशेगरुतिग्रन्थिपर्णतमा
लयोः । छन्दोवशेष्यभिप्रायेधोदापुत्रीमनीषयोः ॥ ५ ॥ नन्दिर्द्यूताङ्ग
आनन्देऽस्त्रीनन्दिः केम्बरेपुमान् । नदीसरिति शोणादैनानन्दास्या
दलिञ्जरे ॥ ६ ॥ गौर्यान्निशिविशेषेस्त्रीनिधिरजभिदोः पुमान् । निम्बा
स्यादपवादेपिकुत्सायामपियोषिति ॥ ७ ॥ पदंश्चेच्चक्राक्येचव्यवसा
यप्रदेशयोः । पादतच्चिह्नयोः स्थानचाणयोरंकवस्तुनोः ॥ ८ ॥ स्त्रो
कपादेपिचक्षुर्वपुलिंगः किरणेषुनः । पादेबुधेतुरीयांशेशैलप्रत्यंतप
र्वते ॥ ९ ॥ चरणेचमयूखेचवन्द्यालतानरेस्मृता । भिक्षुक्यामपिवंद्या
ञ्चविन्दुर्नक्षतानरे ॥ १० ॥ भुवोर्मध्येरूपकार्यप्रकृतौपृषतेपुमा
न् । वेदितर्यन्यलिङ्गः स्याद्भद्रङ्कल्याणशमणोः ॥ ११ ॥ भेदोद्वेधेवि
शेषेस्यादुपजापेविदारणे । मदेरेतसिकस्तूर्यागर्द्धर्धभदानयोः
॥ १२ ॥ मन्दोऽतीक्ष्णोचमूर्खेचस्त्रैचाभाग्यरेगिणोः । अल्पेचचिषु
पुंसि स्याद्धस्तिजात्यंतरेणै ॥ १३ ॥ मृदुः स्यात्कोमलेऽतीक्ष्णेरदोदने
विलेखने । विदाज्ञानेचनिर्दिष्टामनीषायाञ्चयोषिति ॥ १४ ॥ वेदः श्रुतौ

॥ ७३ ॥

चवृत्ते च वेदिः स्यात्पण्डिते पुमान् । स्त्रियामंगुलिमुद्रायां स्यात्परिस्फुटभू
 तले ॥ १५ ॥ शदः स्यात्कर्हमेशघ्ये स्वादुर्मिष्टमनोज्ञयोः । स्फुटस्तुक
 थितः स्फुटपकारे च व्यञ्जनान्तरे ॥ १६ ॥ स्वेदस्तु स्वेदने घर्मे हृद् स्त्री वंबुक्क
 चित्तयोः । ॥ दत्तिः ॥ अङ्गदः कपिभेदे नाके यूरतु न पुंसकम् ॥ १७ ॥
 अङ्गदायाम्यदि गृन्ति हस्तिन्यामपियोषिति । अर्द्धेन्दुरर्द्धचन्द्रे स्या
 द्गलहस्तनखाङ्कयोः ॥ १८ ॥ अर्द्धेन्दुः स्यादतिप्रौढस्त्रीयोन्यङ्गुलि
 योजने । अर्द्धेदोमांसकीले स्यात्पुरुषेदशकोटिषु ॥ १९ ॥ महीधर
 विशेषेनाथास्पदम्पदकृत्ययोः । आमन्दो वासुदेवे स्यात्खट्वाभेदे च
 योषिति ॥ २० ॥ आक्रन्दः क्रन्दने ह्वाने मित्रदारुणयुद्धयोः । भा
 तय्यपि च पुंसि स्यादामोदोगन्धर्वयोः ॥ २१ ॥ ककुद्स्त्री ककुदोप्य
 स्त्री वृषाङ्के रङ्घ्रजे वरे । क्षणदोगणके रचौ क्षणदा क्षणदंजले ॥ २२ ॥
 कपर्हः खण्डपरशौ जटाजूटे वरगठके । कर्णेन्दु रूक्षिप्रिकायां कर्णपा
 ल्यामपि स्त्रियाम् ॥ २३ ॥ क्रव्याद्रक्षसि पुंसि स्यान्मांसाशिन्यन्यलिङ्ग
 कः । कामदा कामधेनौ स्त्री कामदातरि वाच्यवत् ॥ २४ ॥ कुमुदत्रिषु स्या
 त्कृपणे कौरवे तु न पुंसकम् । कुमुदं कौरवे रक्तपद्मे स्त्री कुम्भिकौषधौ ॥ २५ ॥
 गम्भाय्यां पुंसि दिग्गनागशाखामृगान्तरे । कुसीदं जीवने बृहद्वा स्त्री वं चिषु
 कुसीदिके ॥ २६ ॥ कौमुदः स्यात्कार्तिकके चन्द्रिकायां तु कौमुदी । गोष्यदं
 गोष्यदम्भे गवां च गतिगोचरे ॥ २७ ॥ गोविन्दो वासुदेवे स्याद्गवाध्य

 मेदि •
 दान् •

भेदि० श्वेवृहस्पतौ । गो नर्हमपिकैवर्तीपुस्तकेपुंसिसारसे ॥ २८ ॥ जलदो
 दाना० मुस्तकेमेघेजीवदोवैद्यविद्विषोः । तरदस्त्रियां हवेपिस्थात्कारण्डेचविहं
 गमे ॥ २९ ॥ तोयदोमुस्तकेमेघेपुमानाज्येनपुंसकम् । दरदस्त्रियां प्र
 षातेपिभयपर्वतयोरपि ॥ ३० ॥ दारदोविवभेदेस्वात्पारदोहिङ्गुलेपु
 मान् । दायादस्तुभवेतपुंसिसपिण्डेतनयेपिच ॥ ३१ ॥ दृषदनिष्पेष
 णशिलापट्टप्रस्तरयोःपुमान् । धनदस्तुकुवेरःस्यात्पुलिङ्गोदातरिचि
 पु ॥ ३२ ॥ नलदंस्यात्पुष्परसोशीरमोसीषुनक्षयोः । नर्मदःकेलिम्
 चिवेनर्मदासरिदत्तरे ॥ ३३ ॥ निर्वादःस्याद्भोक्त्रादेपरिनिष्ठित
 वादयोः । निषादःस्वरभेदेस्याच्चण्डालेधोवसन्तरे ॥ ३४ ॥ प्रम
 दःसंमदेमत्तैस्त्रियामुत्तमयोधिति । प्रसादोऽनुग्रहेकाव्यप्राणस्वास्थ्यप्र
 सक्तिषु ॥ ३५ ॥ प्रणादस्तुपुमान्स्तरणश्चेचअवणामये । प्रासादोदेव
 ष्टपयोगृहेथवरदास्त्रियां ॥ ३६ ॥ कन्ध्यायावाच्यलिङ्गस्तुप्रसन्नेचस
 मर्द्धके । भसदस्त्रीभास्वरेयोनौमर्द्यादासीमनिस्थितौ ॥ ३७ ॥ माकन्द
 स्सहकारेस्त्रीधात्रीनगरभेदयोः । मुकुन्दोनिधिभिद्विहुरत्नभेदेचकुन्दु
 र्हे ॥ ३८ ॥ मेनादस्तुपुमान्केकिमाञ्जोरुगलेषुच । विशदःपाण्ड
 र्वेव्यक्तेरदस्त्रीवत्सरेष्पतौ ॥ ३९ ॥ शारदोऽह्वेस्त्रियां तोयपिप्पलीसप्रप
 र्णयोः । सस्यस्त्रीयशरज्जातनूतनाप्रतिभेचिषु ॥ ४० ॥ षड्विन्दुःस्यात्की
 र्णभेदपुण्डरीकाक्षयोःपुमान् ॥ सम्प्रदूतैर्गुणोत्कर्षहारभेदेपिचस्त्रिया

म् ॥ ४१ ॥ सम्बिद्स्त्रियां प्रतिज्ञायामाचारज्ञानसङ्गरे । सम्भाषणे क्रि
 याकारे सङ्केते नाम्नितोषणे ॥ ४२ ॥ सम्भेदः स्फुटने सङ्गेऽनुनन्दारे च
 नामयोः । ॥ दचतुः ॥ अभिषेधोऽतिवृद्धौ स्यादास्त्रावेऽक्षिगदेऽपि च
 ॥ ४३ ॥ अष्टापदोऽस्त्रीकनकेशरीणां फलकेऽपि च । अष्टापदी चन्द्रम
 ह्यां शरभे मर्कटेऽपुमान् ॥ ४४ ॥ अववाहस्तु निन्दायामाज्ञाविस्मययो
 रपि । अभिमर्हस्तु पुंसि स्यादवमर्हसम्पराये च ॥ ४५ ॥ एकपदं नान्का
 लेन पुंसकं वर्त्मनि स्त्री स्यात् । कटुकन्दः पुमान् शिरोऽम्बुजवेररसो नयोः
 ॥ ४६ ॥ कुलविन्दुरन्नभेदे गुस्ताकुलमाचयोः पुमान् । अथ कौकनदं ह
 ककुमुदेरक्तपङ्कजे ॥ ४७ ॥ चतुष्पदी तु पद्येनापशौचकरणात्तरे ।
 भवेज्जनपदो जानपदोऽपि जनदेशयोः ॥ ४८ ॥ तमोऽनुदग्ग्रीर्द्धर्केना
 प्रतिपदस्त्रीतिथौ मतौ । परिवदोऽपवादोऽस्यादीणां वादनवस्तुनि ॥ ४९ ॥
 प्रियंवदः खिचरेनाप्रियवाचितुवाच्यवत् । प्रीठमर्होति धृष्टे स्यान्नायकस्य
 प्रियेऽपि च ॥ ५० ॥ पुठभेदो नदी वक्रोपत्तनातोद्ययोऽपि । महाना
 दः कुञ्जरे स्यात् वपुकाद्ये महास्त्रिने ॥ ५१ ॥ मुत्तुकुन्दो वृक्षभेदे मान्धातुत
 नयेऽपि च । मेघनादस्तु वरुणे तनयेऽवशस्य च ॥ ५२ ॥ विशारदः
 पण्डिते च धृष्टे विष्णुपदनुखे । श्रीरेदे च स्त्रियां गङ्गारविसंक्रान्तिभेद
 योः ॥ ५३ ॥ शशविन्दुः पुमान्नास्तु देवेऽजान्तरेऽपि च । शतानन्दोऽमुने
 र्भेदे देवकीनन्दनेऽपि च ॥ ५४ ॥ शतहृदा स्त्रियां वज्रसैदा मिन्याञ्चकी

भेदि ०

दाच ०

०॥॥॥

मेदि० त्रिता । समर्यादः समीपेनामर्यादासहिते त्रिषु ॥ ५५ ॥ दपञ्च ॥
दान० भवेदुपनिषद्भर्मवेदान्तविजनेस्त्रियाम् । सहस्रपादः कारुण्डेमार्त्तण्डे
यज्ञपूरुषे ॥ ५६ ॥

इतिदान्तवर्गः

धान० ॥ धैकं ॥ धानाधर्मकुबेरे चक्षीवंतु वसुनिस्मृतं । धाधाचब्रह्मणिख्यातोधा
तुस्याद्धारकेऽपि च ॥ १ ॥ धीर्ज्ञानेज्ञानभेदेऽपि धूः स्मृताधूननेस्त्रियां ।
॥ धदिः ॥ अर्द्धसमांसे खण्डेनाऽभिर्नासरसिवारिधौ ॥ २ ॥ अन्धः
स्यात्तिमिरेक्षीवंचक्षुर्हनेऽभिधेयवत् । आधिः पुमांश्चित्तपोडाप्रत्याशाव
न्धकेषु च ॥ ३ ॥ व्यसनेचाप्यधिष्ठाने विद्धमातपदीप्रयोः । ऋद्धं स
म्यन्नधान्ये च सुसमृद्धे च वाच्यवत् ॥ ४ ॥ ऋद्धिस्तुल्यौषधीभेदे समृद्धा
वपियोषिति । गन्धः प्रतिवेश्यामोदलेशसम्बन्धगन्धके ॥ ५ ॥ गाधः स्ना
नेचलिप्तायां गोधातलनिहाकयोः । दधिक्षीरेत्तरावस्थाभाविष्ठीवासस
र्जयोः ॥ ६ ॥ दग्धंपुष्टेऽन्यलिङ्गं स्यात्स्थितार्कदिशि च स्त्रियाम् । दि
ग्धाविषाक्तवागे स्यात्पुंसिलिप्तेन्यलिङ्गकः ॥ ७ ॥ दुग्धंप्रपूरितेक्षीरेडु
ग्धीक्षीरेविकौषधौ । दोग्धार्योपजीविकवैवत्सगोपालयोः पुमान् ॥ ८ ॥
मद्धेवद्धेतयोदृते गन्धआधौ च बन्धने । बन्धुः स्यात्पुंसि बन्धूके मि
त्रेभ्रातरि बान्धवे ॥ ९ ॥ बाधादुःखे निषेधे च बुधः सौम्ये च प्रणिडते । बुद्धे

जिने लभ वर्णे पुंसि स्यादुधिते न्यवत् ॥ १० ॥ बाधिः पुंसि समाधेः शुभे देपि
 प्लपादपे । मधुः पुष्परसेक्षौ द्रे मद्येना तु मधुदुमे ॥ ११ ॥ वसन्तदैत्य
 भिचैवे स्याज्जी वन्या नुयोषिति । मिद्धं चित्ताभिसंक्षेपे स्त्री वमालस्य वि
 त्तयोः ॥ १२ ॥ मुग्धस्तु नृद्रे मूढे मेधा बुद्धौ क्रतौ पुमान् । रधो मासान्त
 रेण धावित्रभेदे च धन्विनां ॥ १३ ॥ गोपीविशाखा मलकी विष्णुक्रान्तास्तु
 विद्युति । लुब्धआकांक्षिणि व्याधे वधूः स्त्री शरिरे वैषधा ॥ १४ ॥ सुषाशटी
 नवोऽसुभार्या पृक्काङ्गनास्तु च । व्याधिः कुष्ठे च रेगेनाव्याधो मृगयुटुष्टयोः
 ॥ १५ ॥ तारमये खेच विधुर्नार्कपूरे नृहारिषु । विद्धं स्यादेधिते क्षिप्ते सट्ट
 शेवाधिते त्रिषु ॥ १६ ॥ विधिर्नानियतौ काले विधाने परमेष्ठिनि । विधाज
 लासने नृद्वे प्रका रेवेतसे विधौ ॥ १७ ॥ वृद्धौ जीर्णे प्रवृद्धे च त्रिषु स्त्री वं
 तुषै लजे । वृद्धिस्तु बद्धे ने योगे प्यष्टवैर्गोषधान्तरे ॥ १८ ॥ कालान्तरे चा
 भ्युदये समृद्धावपियोषिति । अद्धादरे च कांक्षायां अद्धं अद्धान्विते त्रिषु
 ॥ १९ ॥ हव्यकव्यविधौ स्त्री वंशुद्धं स्यात् त्रिषु केवले । निर्देखे च पवि
 चे च सन्धा स्थितिप्रतिज्ञयोः ॥ २० ॥ स्पृद्धा संहर्षणे पिस्यात्साम्ये क्रमस
 मुन्नतौ । सन्धिः पुमान् स्तुरुज्जायां भगे संघट्टनेऽपि च ॥ २१ ॥ रूपका
 नां सुखाद्यङ्गेषावकाशेपि कीर्तितः । स्कन्धः स्यान्नृपतावंशे सम्पश्य समू
 हयोः ॥ २२ ॥ कायेतरूपकाण्डे च भद्रादौ कन्दसोभिदि । साधुर्बाहुषिके
 प्राणैः सज्जने चाभिधेयवत् ॥ २३ ॥ सिद्धेनाव्यासदौ भेदे योगस्य देवयोनेष्व ।

मेदि •
 धान्त •

मेदि० विषुनिष्पन्नेस्निग्धं स्नेहयुतेचिकुशेपि स्यात् ॥ २४ ॥ सिन्धुर्वमथुदेशाभिन
 धान० देनासरिति स्त्रियाम् । सिद्धिः स्वयोगनिष्पत्तिपादुकांतर्द्धिबृद्धिषु ॥ २५ ॥
 सुधास्त्रीलेपनेमूर्त्यास्तुहोगङ्गेष्टकामृते ॥ धञि ॥ अवधिस्त्ववधाने स्यात्स्त्री
 निकाले बिले पुमान् ॥ २६ ॥ अगाधमतलस्पर्शेचिषु श्वभेन पुंसकं । आनद्ध
 मुरजादौ चक्ली वंस्यात्सन्दिनेचिषु ॥ २७ ॥ आविद्धेवाच्यलिङ्गः स्यात्कुठि
 लेवपणहते । आवद्धेदृढबन्धे स्यात्प्रेमासंकारयोर्द्वयोः ॥ २८ ॥ उत्सेधस्तु
 च्छयेन स्त्रीक्लोवं सन्नहनेपि च । उपाधिर्द्धर्मचिन्तायां कुटुम्बव्यापृते कले
 ॥ २९ ॥ विशेषणे पुंस्युपाधिः पुंसिव्याजरथाङ्गयोः । कबन्धोऽस्त्रीक्रिया
 युक्तव्यपमूर्द्धकलेवरे ॥ ३० ॥ क्लोवंजले पुंस्युदरे बाहुरक्षो विशेषयोः ।
 दुर्विधोवाच्यलिङ्गः स्याद्दुर्गतेपि खलेपि च ॥ ३१ ॥ न्यग्राधस्तु पुमान्व्याम
 बठयोश्च शमीतरे । न्यग्राधीतूपचिन्तायां निरेधो नाशरेधयोः ॥ ३२ ॥
 निषधः कठिने देशे तद्राजे पर्वतान्तरे । परिधिर्नायज्ञियद्रुशाखायाम्
 पस्तूर्यके ॥ ३३ ॥ प्रसिद्धे भूषिते स्यात्ते प्रणिधिर्नाऽनुचरे चरे । माग
 धीस्त्रीकणायूष्योवाच्यवन्मगधोद्भवे ॥ ३४ ॥ पुंसिवैश्यास्तत्रिया जेम्
 क्ता जीरकवन्दिनोः । विबधो बौबधश्चापि पर्याहारेऽध्वभावयोः ॥ ३५ ॥
 विस्रब्धोऽनुद्भटेपि स्याद्वाढविश्वस्तयोस्त्रिषु । विबुधोऽसुरे बीरु
 ह्नता विठपयोः स्त्रियां ॥ ३६ ॥ सन्नद्धो वर्मिने व्यूढे सम्बाधः सङ्कटे भर्गव
 सन्निधिः सन्निधानेपि पुमानिन्द्रियगोचरे ॥ ३७ ॥ संसिद्धिः प्रवृत्तौ

॥ ७९ ॥

सिद्धौ मदोग्रायामपिस्त्रियां । सम्बोधे बोधनेक्षेपे समाधिर्ना समर्थने मेदि •
॥ ३८ ॥ ध्याननीवाकनियमेकाव्यस्य च गुणान्तरे । ॥ धचतुः ॥ अवरो धान्त •
धस्तिरोधाने एजदरिपुतद्गृहे ॥ ३९ ॥ अबष्टभ्याविदूरे स्यादाक्रान्ते चावि
लम्बिते । अनुबन्धस्तु बन्धे स्याद्दोषोत्पादे विनश्यते ॥ ४० ॥ मुख्यानुया
यि बाले च प्रकृतस्यानिवर्तने । अनुबन्धी तु हिक्कायां तृष्णायामपियोषि
ति ॥ ४१ ॥ अनिरुद्ध उषानाथे पुंसि चानन्दनेऽन्यवत् । आशाबन्धः स
माश्वासि पुंसि मर्कटजालके ॥ ४२ ॥ इष्टगन्धः सुगन्धो स्यात्त्रिषु स्त्री
वन्तु बालुके । इच्छुगन्धः किलाकोक्षे क्रोष्ट्यां काशे च गोक्षुरे ॥ ४३ ॥ उप
लब्धिर्मितौ प्राप्तावपि ज्ञाने च योषिति । उग्रगन्धाऽजमोदायां वचायां च्छि
क्कि कौषधे ॥ ४४ ॥ कालस्कन्धस्तमाले स्यात्तिन्दुके जीवकद्रुमे । ती
क्ष्णगन्धावचारजिकयोः शोभाञ्जने पुमान् ॥ ४५ ॥ तृणगोधाविचको
लेककलासेपियोषिति । परिव्याधस्तु पुंसि स्यादेतसे चद्रुमोत्पले ॥ ४६ ॥
ब्रह्मबन्धुरधिष्ठिमे निर्देशे ब्राह्मणस्य ना । मर्हौषधस्तु पुंश्यां स्यादि
षायां लघुनेपि च ॥ ४७ ॥ समुद्रद्वयः समुद्रते पण्डितं मन्यगर्विते । ॥ ध
निष्ठ प्रश्न ॥ योजनगन्धा कस्तूर्य्यासितायां व्यासमातरि ॥ ४८ ॥

इति धान्तवर्गः ॥ ४९ ॥

॥ नैकं ॥ नः पुमान्मुगते वधे द्विरण्डे प्रस्तुतेऽपि च । ॥ नदिः ॥ अग्नि नान्त •

मेदि० वैश्वानरेपिस्याच्चित्रकाख्यौषधापुमान् ॥ १ ॥ अन्नंभक्तेचमुक्तेस्यादिना
नान्त० पत्यौन्दपार्कयोः । उन्नंक्लिन्नेचसुरतेकृत्स्नं सर्वाम्बुकुक्षिषु ॥ २ ॥ घर्म
स्यात्कांस्यतालादिवाद्यमध्यमन्दत्ययोः । नामुस्ताभ्यौघदाढ्येषुविस्तारेलो
हमुद्गरे ॥ ३ ॥ त्रिषुसंदेदृढेवाथचिह्नंलक्ष्मपताकयोः । चीनेदेशं
शुकब्रीहिभेदेतनौमृगान्तरे ॥ ४ ॥ छन्नंतुरहसिल्लीवंछादितेवाच्य
लिङ्गकम् । छिन्नं कृत्तेत्रिलिङ्गंस्याद्गुडुच्यामपियोषिति ॥ ५ ॥ जनोलो
केमहर्षेकोत्परलोकेचपामरे । जनीसीमंतिनीबध्वोरुत्पत्तावोषधी
भिदि ॥ ६ ॥ जह्नुःस्यात्पुंसिरजर्षिभेदेचमधुसूदने । ज्यानिर्जीर्णे
चह्नौचतटिन्यामपियोषिति ॥ ७ ॥ जिनेर्हतिचबुद्धेचपुंसिस्याज्जि
त्वरेत्रिषु । ज्योत्स्नाचन्द्रातपेपिस्याज्ज्योत्स्नायुक्तनिशिस्मृता ॥ ८ ॥
ज्योत्स्नीपटोलिकायांस्याज्ज्योत्स्नायुक्तनिशिस्त्रियां । तनुःकायेत्वचिस्त्री
स्याच्चिष्वल्पेविरलेकृशे ॥ ९ ॥ दानंगजमदेत्यागेपालनछेदशुद्धि
षु । दानुर्दातरिविक्रान्तेदीनास्त्रीमूषिकेस्त्रियां ॥ १० ॥ वाच्यवत्तु
र्गतेभीतेद्युम्नंविन्नेबलेपिच । धनुःपुमान्पियालद्रौराशिभेदेसरशने
॥ ११ ॥ धनन्तुगोधनेविन्नेधानाभृष्टजवेऽपिच । धन्याकेभिनवाद्भिन्नेधेनी
नद्यांनदेपुमान् ॥ १२ ॥ नग्रावन्दिक्षपण्याःपुंसित्रिषुविवाससि । न्यू
नंगर्ह्यानयोःपानंपीतिभाजनरक्षणे ॥ १३ ॥ भानुर्नृकिरणेस्तूर्य्यभि
न्नःस्याच्चिषुदारिते । संगतेऽन्यत्रफुल्लेचमानश्चित्तोन्नतौग्रहे ॥ १४ ॥

॥ ८९ ॥

स्त्रीवं प्रमाणे प्रस्थादौ मीनो रश्यन्तरे भूषे । मुनिः पुंसि वशिष्ठादौ वंशसेन
 तैरैजिने ॥ १५ ॥ मृत्नामृत्सातु वज्र्याः स्त्रीयानं स्याद्वा हने गतौ । योनिः
 स्त्रीपुंसयोश्च स्यादाकरे स्मरमन्दिरे ॥ १६ ॥ रत्नं स्वजातिश्रेष्ठे पिमणा वपि
 न पुंसकम् । रत्ना च स्याद्भुजंगाक्ष्यामेला पर्यामपि स्त्रियाम् ॥ १७ ॥ ल
 ग्रं रश्यदये स्त्रीवं सक्तलज्जितयोस्त्रिषु । वस्त्रस्त्वविक्रये पुंसिवेतने स्या
 न्न पुंसकं ॥ १८ ॥ वनं न पुंसकं नीरे निवासा लयकानने । बह्वैर्विश्वान
 रे पि स्याच्चित्रकाख्यौ षडौ पुमान् ॥ १९ ॥ वानं मुष्काफले मुष्कस्मृतिकर्म
 कटे गतौ । विन्नं विचारिते लब्धे बध्नानामूलरुद्रयोः ॥ २० ॥ श्वापुमा
 न्कुक्कुरे ख्यातः स्थानभेदे च वास्तुनः । शीनो मूर्खे चाजगरे श्येनः पक्षिणि
 पांडुरे ॥ २१ ॥ स्वप्नः स्वापे प्रसुप्तस्य विज्ञाने दर्शने पुमान् । सानुरस्त्री
 बने प्रस्येवात्या मार्गाग्रको विदे ॥ २२ ॥ स्थानं सादृश्येऽवकाशे स्थितौ बृ
 ह्दिक्ष्येतरे । स्थानं स्निग्धे प्रतिध्वाने घनत्वालस्य योरपि ॥ २३ ॥ स्ना
 नं स्नानीयेऽभिषेवे स्नानं प्रसवपुष्पयोः । स्नानापूर्वा बधस्थाने गलमुग्धि
 कयोः स्त्रियां ॥ २४ ॥ स्नानुः पुत्रेऽनुजेऽर्केनास्नानः किरणसूर्ययोः । ह
 नुर्हृद्विलासिन्यां स्नानावज्रे गदे स्त्रियाम् ॥ २५ ॥ द्वयोः कपोलावयवे
 स्त्रीनंगर्ह्या नयोस्त्रिषु । ॥ नत्रिः ॥ अंजनं कज्जले चाक्तौ सौवीरे चरसां
 जने ॥ २६ ॥ पुंसि ज्येष्ठादिगजयोरंजनावा नरीभिदि । अंजनीले
 प्यनाय्याचावनं प्रीतौ चरक्षणे ॥ २७ ॥ अयनं पथिमानो रप्युदग्द

मेदि०

नान्त०

मेदि ०
नान्त०

क्षिणतो गतौ । अपानंतु गुदे स्त्री वंपुंसि स्यात्तस्य मारुते ॥ २८ ॥ असं
नक्षेपणे स्त्री वंपुंसि स्याज्जीवकद्रुमे । अंगनं प्राङ्गनेयानेकामिन्यामंगना
मता ॥ २९ ॥ अर्जुनः ककुभे पार्थेकार्त्तवीर्यमयूरयोः । मातुरे कसु
तेपि स्यात्पुल्लिङ्गे धबलेन्यवत् ॥ ३० ॥ नपुंसकं तृणेनेत्रगदे चाप्यर्जु
नोगवि । उषायां वाज्रदानद्यां कुट्टिन्यामपि चक्षुषि ॥ ३१ ॥ अस्त्रा
ने महासहायानां न्यलिङ्गस्तु निर्मले । अर्शो घ्नोतालमूल्या स्यादर्शो घ्नः
सूरणेपि च ॥ ३२ ॥ असिक्त्रो स्याद्बृहन्तः पुरः प्रेष्या नदीभिदोः । अ
शनिः स्त्रीपुंसयोः स्याच्चंचलायाम्पबावपि ॥ ३३ ॥ अरन्निर्नासप्रकोष्ठ
ततांगुलिकरेपि च । कफोणावप्यथाली स्याद्वृश्चिकेधमरेपुमान् ॥ ३४ ॥
अर्थी पुमान्याचके स्यात्सेवके च विवादिनि । अध्वानापथिसंस्थाने स्यादव
स्कंधकालयोः ॥ ३५ ॥ अर्वातुरंगमेपुंसिकुक्षिते वाच्यलिङ्गकः । आ
सनं द्विरदस्कन्धे पीठे यात्रानिवर्त्तने ॥ ३६ ॥ आसनी विपणौ स्थित्या
मासनेनातुजीरके । आदानं ग्रहणेपि स्यादलंकारे च वाजिनां ॥ ३७ ॥
आपन्नः सविपन्नौ च प्राप्ते वाच्यवदीरितः । आत्मापुंसि स्वभावेपि प्रय
त्नमनसोरपि ॥ ३८ ॥ धृतावपि मनीषायां शरीरब्रह्मणोरपि । आ
लानं करिणां बंधस्तम्भेरज्जौ च न स्त्रियाम् ॥ ३९ ॥ ईशानं ज्योतिषि स्त्री
वंपुल्लिङ्गः स्याच्चिलोचने । उत्तानमगभीरे स्यादूर्वा स्य शयिते विषु
॥ ४० ॥ उत्थानमुद्यमेतंत्रे पौरुषेपुस्तके रणे । प्राङ्गणे द्रुमहर्षेपुमल

रोगेपिनदयोः ॥ ४१ ॥ उद्यानंस्यान्निःसरणेवनेभेदेप्रयोजने । उद्याने
 घुदरावर्त्तवायुभेदेभुजंगमे ॥ ४२ ॥ उद्धानमुद्गतेवाच्यलिंगं बुद्ध्यान्पुंसकं
 । ओदनंनस्त्रियांभक्तेवलायामोदनीस्त्रियां ॥ ४३ ॥ कमनःकामुकेकामेऽ
 भिरूपेऽशोकपादपे । कम्पनंनदयोःकम्पेकम्पेस्यादभिधेयवत् ॥ ४४ ॥
 कठिनमपिनिष्ठुरेस्यात्तन्मपिचिषुनपुंसकंस्थाल्यां । कठिनीखडिकायाम
 पिकठिनागुडशर्करयाञ्च ॥ ४५ ॥ क्रन्दनंरोदनेपिस्यादाह्वानेप्यथकल्प
 ना । करिणःसज्जनायांस्त्रीक्रीवलुपौचकल्पने ॥ ४६ ॥ कर्त्तनंनदयोः
 म्हेदेनारीणांस्तुचनिर्मितौ । कर्मास्त्रीव्याप्यक्रिययोःकदनंमर्हपा
 ययोः ॥ ४७ ॥ काञ्चनःकाञ्चनालेस्याच्चंपकेनागकेसरे । उदुम्बरेचधु
 चूरेहरिद्रायांचकांचनी ॥ ४८ ॥ क्लीबेज्जकेसरेहेमिकामिनीभीरुवं
 दयोः । कामीतुकामुकेचक्रकाकेपाणवतेपिच ॥ ४९ ॥ कानीनःकन्यका
 जाततनयेव्यासकर्णयोः । काकिनीपणपादेपिमानपादवराटके ॥ ५० ॥
 काननंविपिनेगेहेपरमेष्ठिमुखेपिच । कुहनंमृत्तिकाभाण्डविशेषेकाच
 भाजने ॥ ५१ ॥ कुहनादम्भचर्यायामोर्ष्यालौकुहनंविषु । कृतीस्या
 न्यशिङ्गितेयोग्येकेतनंतुनिमन्त्रणे ॥ ५२ ॥ गृहेकेतौचकृत्येथकेशीकेश
 वतिविषु । दैत्येनाचौरपुःप्यांस्त्रीकौलीनंगुह्याजन्मयोः ॥ ५३ ॥ कुकर्म
 णिकुलीनत्वेयुद्धेपश्चिपश्चिणाम् । कौपीनंस्यादकार्येचचीरगुह्याप्र
 देशयोः ॥ ५४ ॥ खलिनोखलबृन्देस्यात्तालपर्यामपिस्त्रियाम् । खंज.

मेदि०

वाच०

मेदि०

नान्त०

नखंजरीटेस्त्रीसर्षपां खंजनंगतौ ॥ ५५ ॥ खड्गोनागशङ्खकेमंजुघोषेखड्गध
रेत्रिषु । गर्जनंनिनदेकोपेगहनङ्कलिलेत्रिषु ॥ ५६ ॥ नपुंसकंगह्वरे
स्याहुः खकाननयोरपि । गन्धनमुत्साहेस्यान्वकाशनेस्तूचनेऽपिहिं
सायाम् ॥ ५७ ॥ ग्रामीनःश्रुनिकाकेपुंसित्रिषुसंभृतेग्रामैः । ग्रावातुषस्त
रेपृथ्वीधरेपुंस्यथगृञ्जनं ॥ ५८ ॥ विषदिग्धपशोर्मासेस्त्रीवंपुंसिरसोत्त
के । गोस्तनोहारभेदेनाद्राक्षायांगोस्तनीस्त्रियां ॥ ५९ ॥ गोमीश्रृगालेपुं
सिस्त्यात्रिषुगोमत्युपासके । घटनाचलनावृत्योश्चंदनीतुनदीभिदि ॥ ६० ॥
चन्दनोऽस्त्रीमलयजेभद्रकाल्यांनपुंसकम् । चलनममरणेकर्मकर्म्येतुवच्च
लिङ्गकम् ॥ ६१ ॥ चलनीवस्त्रयोधिन्यांवारीभेदेऽपिचक्षुचित् । च
क्रीजालिकभित्तिकाककुलालाऽजाहिस्तूचके ॥ ६२ ॥ चर्मफलकपाशौ
स्याद्भूर्जेभृङ्गरिटावपि । चर्मसूतौचफलकेचेतनासम्बिदिस्त्रियाम्
॥ ६३ ॥ वाच्यवत्प्राणयुक्तेऽथच्छब्दव्याजापदेशयोः । छर्दनं वमं
नेस्त्रीवविम्बालंबुषयोःपुमान् ॥ ६४ ॥ छदनच्छदनेपक्षेपिधानेह
दनंभिदि । कर्त्तनेजगनुःपुंसिजनौवैष्णवनरेपिच ॥ ६५ ॥ जवन
नुस्यदेवेगिह्येनावेगिनित्रिषु । जननीतुदयामात्रोर्जननं वंशजक
नोः ॥ ६६ ॥ जयनंस्यात्तुरङ्गादिसंज्ञाहेविजयेपिच । जघनञ्चस्त्रि
याःश्रोणिपुरेभागेकटावपि ॥ ६७ ॥ जानीस्यात्पुंसिदैवज्ञेजानयुक्तेन्य
त्रिङ्गवत् । जीवनंवर्त्तनेनीरघाणधारणयोरपि ॥ ६८ ॥ जीवनीजी

वनाचापिजीवन्तीमेदयोः क्रमात् । तपनोऽरुच्यरेपिस्थाद्रास्करेनिरया
नरे ॥ ६९ ॥ तलूनः पवनेयू नियुवत्यान्तलुनीस्मृता । तलिनं विरले
स्तोकेस्वच्छेपिवाच्यलिङ्गकम् ॥ ७० ॥ तमोघ्नः सूर्यवह्नीनृबुद्धश
ङ्करविष्णुषु । त्यागीदातरिष्पूरेऽथ तेव नङ्केलिकानने ॥ ७१ ॥ क्रीडा
यान्तेमनन्तार्दीकरणे व्यञ्जनेपिच । तेजनः पुंसिवंशेस्यात्तेजनीतृणपू
लके ॥ ७२ ॥ तोदनं व्यथनेतोत्रेदंशं नदंशवर्मणोः । दर्शनं नयनस्व
प्रबुद्धिधर्मीपलब्धिषु ॥ ७३ ॥ शास्त्रदर्पणयोश्चाथदमनः पुष्पधीर
योः । दशनः शिखरेदन्तेकवचेतुनपुंसकं ॥ ७४ ॥ दहनश्चिचकेभक्ष्मातके
ग्रीवादुष्टचेष्टिते । दृशनं ज्योतिषिक्त्वीवंपुंसिङ्गः स्याद्विरेचने ॥ ७५ ॥ देवनं
व्यवहारे स्याज्जिगीषाक्रीडयोरपि । देवनोऽक्षेषुपुंसि स्याद्वज्रीतुपृथिवीध
रे ॥ ७६ ॥ रथब्राह्मणयोश्चापिभुजङ्गमतुरङ्गयोः । धन्वीधनुर्द्धरेपिस्था
दर्हणेककुभद्रुमे ॥ ७७ ॥ धन्वातुमरुदेशेनास्त्रीवंचापेस्थलेपिच । धमनो
नाऽनलेभस्त्राध्यापकक्रूरयोः स्त्रिषु ॥ ७८ ॥ धमनीतुशिरश्चट्टविलासि
न्याश्चयोषिति । धावनंगमनेऽप्युद्धौपृष्णिपर्यातुधावनी ॥ ७९ ॥ धा
मदेहेगृहेरश्वेऽस्यानेजन्मप्रभावयोः । नंदनं वासवोद्यानेनंदनोहर्षके
स्तुते ॥ ८० ॥ नंदीहरप्रतीहारेगर्दभांडेवनद्रुमे । नंदिन्युमायांगंगा
यां ननादधेनुभेदयोः ॥ ८१ ॥ नलिनीपद्मनीव्योमनिम्नगाकमला
करे । नपुंसकं नीलिकायां नपुंसिसरसीरुहे ॥ ८२ ॥ निदानंकारणे

मेदि०

नान्व०

भेदि०

नान०

वत्सदामादिकारणक्षये । निधनं स्यात्कुलेनाशे प्रधानंदारणैरणे ॥ ८३ ॥
 पवनं कुम्भकारस्य पाकस्थानेन पुंसकम् । निष्पावमरुतोः पुंसि प्रज्ञानं बुद्धि
 विह्वयोः ॥ ८४ ॥ प्रधानं स्यान्महामात्रेष्वाकृतौ परमात्मनि । प्रज्ञायाम
 पि च क्लोबमेकत्वे तूत्तमे सदा ॥ ८५ ॥ पद्मिनी पद्मसंघाते स्त्रीविशेषे स
 रेरुहे । प्रसन्नास्त्री सुरयां स्यात्स्वच्छसंतुष्टयोस्त्रिषु ॥ ८६ ॥ प्रसूना वा
 च्यवज्जाते क्लोवंतुफलपुष्पयोः । पचीश्येनेपचरथेकांडदुरथिकादिषु
 ॥ ८७ ॥ पर्वक्लोवंमहेग्रन्थौ प्रस्तावे लक्षणा नरे । दर्शयति पदोः सन्धौ
 विषुवत्प्रभृतिष्वपि ॥ ८८ ॥ पक्ष्मस्तूत्रादिस्तूक्ष्मांशे किंजल्केनेत्रलोम
 नि । पाठो नेमो नभे देस्यात्पाठके गुगुलुद्रुमे ॥ ८९ ॥ पावनं तु जले कृच्छ्रे
 नाव्यासे पावकेऽपि च । पाचनं दशमूल्याऽदौ प्रायश्चित्ते च नाऽनले ॥ ९० ॥
 वाच्यवत्याचयितरिहरीतक्यांतुयोषिति । पाशीव्याधे च वरुणेऽपि श्मुनं कु
 ङ्कुमेऽपि च ॥ ९१ ॥ कपिवक्त्रे च काकेनास्तूचकक्रूरयोस्त्रिषु । पृक्कायं पि
 श्मुनास्त्री स्यात्पोतनं पीतदारुणि ॥ ९२ ॥ कुङ्कुमे हरिताले च पुमानाम्रात
 के मतः । पूतना तु हरीतक्यां दानवीरोगभेदयोः ॥ ९३ ॥ पूतना तु स्त्रियां से
 नमात्रसेना विशेषयोः । प्रेतानां वासवे वा ते प्रेमाऽस्त्री स्नेहहर्षयोः ॥ ९४ ॥
 फलित्यग्निशिखायां स्त्री फलित्यां फलिने त्रिषु । फाल्गुनस्तु गुडाकेशे नदी
 जार्जुनभूरुहे ॥ ९५ ॥ तपस्य संज्ञे मासे तत्पूर्णिमायां तु फाल्गुनी । ब्र
 ह्मतत्त्वतपे विदेन द्वयोः पुंसि वेधसि ॥ ९६ ॥ ऋत्विग्योगभिदोऽर्चये

बंधनं बंधबंधयोः । बंदनी न ति जी वा तु कटी मा च ल कर्म सु ॥ ९७ ॥
 वाहिनी स्यात्तरंगिण्यां सेना सैन्यप्रभेदयोः । वाहिनी नर्तकी मत्ता विदग्ध
 वनिता सु च ॥ ९८ ॥ बुधानस्तु गुरौ विज्ञे बोधनं गंधदीपने । बोधिनी बो
 धिपिप्पल्योर्भर्मस्यात्कां च ने भृतौ ॥ ९९ ॥ भंडनं कवचे युद्धे खली कारे पि
 न द्वयोः । भट्टिनी द्विज भार्या यां नाट्योत्तया रजयोषिति ॥ १०० ॥ भवनं
 स्याद्गृहे भावि भाजनं योग्यपात्रयोः । भावना तु न नाध्याने पर्यालोचे धिवा सने
 ॥ १०१ ॥ भुवनं पिष्टपेपि स्यात्तुलिले गगने जले । भोगी भुजंगमेपि स्याद्भ्रा
 मपात्रे नृपे पुमान् ॥ १०२ ॥ विहाय महिषी मन्थरजये षिति भोगिनी । मद्
 नः स्मरवसंतद्रुभिद्धूस्तरसि कथके ॥ १०३ ॥ मलनः पटवा सेना मर्द्दने तु
 न पुंसकं । मलिनं दूषिते कृच्छ्रे ऋतु मत्यां तु योषिति ॥ १०४ ॥ मण्डनं भू
 षणोक्ती वं स्याच्चिष्वलङ्कुरिष्णुनि । मार्जनं न द्वयोर्भाषिणी पुंसि स्याद्धो ध्रुवा
 खिनि ॥ १०५ ॥ मालिनी मातृका वृत्तभिदोर्मालिकयोषिति । गैरी चम्पान
 गर्याश्च मन्दाकिन्यां नदीभिदि ॥ १०६ ॥ मानिनी तु स्त्रियां फल्यां मानीमा
 नवति त्रिषु । मिथुनं तु द्वयो रशिभे देस्त्री पुंस युग्मके ॥ १०७ ॥ मुण्डनं
 वपने त्राणे मेहनं मूत्रशिष्ययोः । मैथुनं सुरतेपि स्यात्सङ्गतेपि न पुंसकं
 ॥ १०८ ॥ यमनं बन्धने चोपरतौक्ती वं यमे पुमान् । यवनो देशभेदेना
 वेगिवेगाधिकाश्च योः ॥ १०९ ॥ यवान्यौषधभेदे स्त्री वाच्यवद्देगिनि स्मृ
 ता । यापनं वर्तने कालक्षेपे निरसनेपि च ॥ ११० ॥ युवा स्यात्तरु श्रेष्ठे

मेदि ०
 नान्त ०

मेदि० निसर्गबलशालिनि । युञ्जानः सारथौ विप्रेयो जनं परमात्मनि ॥ १११ ॥
 नान्त० चतुःक्रोश्याश्च योगेऽथ रसनं स्वदने ध्वनौ । जिह्वायां तु नपुंसि स्याद्रा
 स्नायां रसनास्थियां ॥ ११२ ॥ रञ्जनो रगजनने रञ्जनं रक्तचन्दने ।
 मृण्डारेचनिकानीलीमञ्जिष्ठासुचरञ्जिनी ॥ ११३ ॥ रजनी नीलिनी र
 चिहरिद्राजतुकासुच । रधनं साधने प्राप्नोति रधनाभाषणे स्त्रियां ॥ ११४ ॥
 राजा प्रभौ च नृपतौ क्षत्रिये रजनीपतौ । यक्षे शक्रे च पुंसि स्याद्रागी रक्त
 विकामुके ॥ ११५ ॥ रेचनी चिवृतादन्त्यो रेचनी कर्कशे स्त्रियां । रेचना
 रक्तकङ्क्षारिगोपितवरयोषितोः ॥ ११६ ॥ रेचनः कूटशाल्मल्यां पुंसि
 स्याद्रौचके त्रिषु । रेदनं क्रन्दनेऽस्त्रेऽपि दुर्लभौ षधौ स्त्रियाम् ॥ ११७ ॥
 रेही रेहितकेऽप्यथ वटपादपयोः पुमान् । लघननूपवासे स्यात्क्रमणे
 स्रवनेऽपि च ॥ ११८ ॥ ललना कामिनी नारी भेदजिह्वासु योषिति
 । लक्ष्मिश्चैव प्रधानेऽथ लाञ्छनं नाम चिह्नयोः ॥ ११९ ॥ लेखनञ्छ
 र्दने भूर्जलिपिन्यासेथ वर्जनं । हिंसात्यागयोर्वपनं बीजाधाने च मृण्डने
 ॥ १२० ॥ वसनञ्छादने वस्त्रे वसनञ्छर्दनेऽर्दने । वर्द्धनं मृद्धिब
 र्द्धिष्णुर्द्धेऽप्यस्यां तु वर्द्धनी ॥ १२१ ॥ व्यञ्जनं नैमने चिह्नेऽप्यथ व
 यवेऽहनि । व्यसनं त्वष्टुभे सत्तैपा न स्त्रीमृगयादिषु ॥ १२२ ॥ दैवा
 निष्टफले पापे विपत्तौ निष्फलोद्यमे । वर्त्तनो वामनेऽक्षौ ववृत्तौ स्त्रीप्रेषणा
 ध्वनौः ॥ १२३ ॥ नपुंसि तु लनालायां तर्कुपोठे च जीवने । वर्त्तिष्ठौ चि

॥ ८६ ॥

पुवज्जीतुबुद्धेदेवाधिपेपुमान् ॥ १२४ ॥ वचक्रुस्तुपुमान्विप्रेवावदूकेऽभि
 धेयवत् । वर्णीस्याह्नेखकेचिचकरेपिब्रह्मचारिणि ॥ १२५ ॥ वर्षादे
 हप्रमाणातिमुद्धराह्निपुस्मृतं । वर्तनेचछंदेमार्गेवाजीवाणां पश्चि
 पु ॥ १२६ ॥ वामनोप्यतिखर्बेचत्रिषुपुंसितुदिगजे । हरवङ्कोठवृक्षे
 ऽथवासनंधूपनेपिच ॥ १२७ ॥ वारिध्रान्याश्चवस्त्रेचप्रत्यासाऽज्ञान
 योःस्त्रियाम् । वाग्मीपटौस्तु रचार्येविज्ञानंज्ञानकर्मणोः ॥ १२८ ॥ वितु
 न्नंमुनिषसेवशैवालेचनपुंसकम् । विमानोव्योमयानेचसार्वभौमगृहेपिच
 ॥ १२९ ॥ घोटकेयानपात्रेचपुन्नपुंसकयोर्मतः । वितानोयज्ञउह्नेचेवि
 स्तारेपुन्नपुंसकम् ॥ १३० ॥ क्लोववृत्तविशेषेस्यात्त्रिलिङ्गेमत्ततुच्छयोः ।
 विक्लिन्नैजराजीर्णेशीर्णैर्चाद्रैचवाच्यवत् ॥ १३१ ॥ विपन्नंविपदाक्रान्ते
 त्रिषुपुंसिभुजङ्गमे । विच्छिन्नंचसमालम्बेविभक्तेऽप्यभिधेयवत् ॥ १३२ ॥
 विलग्नंनस्त्रियांमध्येचिषुस्याह्नग्रमात्रके । विषघ्नस्तुशिरीषेनागुडूची
 त्रिवृतोःस्त्रियाम् ॥ १३३ ॥ व्युत्थानंस्वातन्त्र्यकृत्येविशेषाचरणेपिच ।
 वृजिनङ्कल्लम्बेक्लोवंकेशेनाकुटिलेत्रिषु ॥ १३४ ॥ वृषाकर्णेमहेन्द्रेना
 वेदनाज्ञानदुःखयोः । वेष्टनंकर्णशष्कुल्यामुष्नीषेमुकुटेवृत्तौ ॥ १३५ ॥
 व्योमवारिणिचाकाशेभास्करस्यार्चनेनाश्रये । शकुनिःपुंसिविहगेसौबले
 करणान्तरे ॥ १३६ ॥ शयनंसुरतेनिद्राशय्ययोश्चनपुंसकम् । श
 मनंशान्तिवधयोःशमनःश्राद्धदैवते ॥ १३७ ॥ असनंअसितेपुं

मेदि०

नाना०

भेदि०

मान०

सिमारुतेमदनद्रुमे । शकुनस्तुपुमान् पश्चिमात्रपश्चिविशेषयोः
 ॥ १३८ ॥ शुभशंसिनिमित्तैश्च शकुनं स्यान्नपुंसकम् । शङ्खिनीश्च
 तत्तुक्रायांचारपुःषां बधूभिदि ॥ १३९ ॥ शङ्खीहरैरमुदेनाशङ्ख
 वत्यभिधेयवत् । शतघ्नीशस्त्रभेदे स्यादृषिकाल्याकरञ्जके ॥ १४० ॥
 शासनं राजदत्तौ व्यलेखाज्ञाशस्त्रशान्तिषु । शाखीस्यात्पादपेवेदेतुरु
 ष्काख्यजनेपुमान् ॥ १४१ ॥ शिखीवह्नीवलीवर्द्धेशरेवेतुग्रहेद्रुमे । म
 यूरैकुकुटेपुंसिशिखावत्यन्यलिङ्गकः ॥ १४२ ॥ शिल्पीतुवाच्यवत्कारै
 स्त्रियां कोलदलौषधौ । शृङ्गोऽशृङ्गयुतेनागेवृक्षपर्वतयोरपि ॥ १४३ ॥
 श्लेषघ्नो मल्लिकायाश्च ज्योतिष्मत्याश्च योषिति । शोभने योगभेदेना
 सुन्दरे वाच्यलिङ्गकः ॥ १४४ ॥ सवनं त्वधरे स्नाने सोमनिर्दलनेपि
 च । सननं ध्वनिमात्रे स्यान्नेघशब्दे च कुन्धिते ॥ १४५ ॥ समानं स
 त्समैकेषु त्रिषु नानाभिमारुते ॥ सन्तानः सन्ततौ गोत्रे स्यादपत्ये सुरद्रुमे
 ॥ १४६ ॥ स्पर्शने मारुते पुंसि दानि स्पर्शे न पुंसकम् । संस्थानमा
 कृतौ मृत्यौ संनिवेशे च तुष्यथे ॥ १४७ ॥ स्यन्दनस्तुतौ नोरेति निशेना
 रथेऽस्त्रियाम् । सज्जनस्तु भवेत्स्त्रीवमुपरश्चण्डयोः ॥ १४८ ॥
 वाच्यलिङ्गकुलीने स्यात्कल्पनायान्तु योषिति । सन्धानं स्यादभिषेवे तथा
 संघट्टनेपि च ॥ १४९ ॥ संपन्नं साधितेपि स्यात्सम्पत्तिरहितेऽन्यवत् ।
 सन्धिनीवृषभाक्रान्ताऽकासदुग्धास्त्रयोऽस्त्रियां ॥ १५० ॥ सद्वास्यान्मदि

रैनीरेसंव्या नञ्छादनैशुके । सदनमन्दिरेतोयेस्वामीप्रभुविशाखयोः मेदि ०
 ॥ १५१ ॥ सादीतुरङ्गमातङ्गरथारेहेषुदृश्यते । स्थापनंरेपणोपुंसिब नान्त
 नेपाठौषधौस्त्रियाम् ॥ १५२ ॥ सावनोयज्ञकर्मान्तेयजमानप्रचेतसोः ।
 साधनंमृतमंस्कारेसैन्येसिद्धौषधौगतौ ॥ १५३ ॥ निर्वर्तनोपायमेद्वेदापने
 ऽनुगमेधने । सामङ्गोवमुपायस्यभेदेवेदान्तरेऽपिच ॥ १५४ ॥ सीमा
 थाटस्थितिश्चेत्त्वण्डकोषेऽपिचस्त्रियाम् । सूचनाव्यधनेदुष्टेगन्धने
 ऽभिनयेपिच ॥ १५५ ॥ सेचनंरक्षणेसेकैनाकायाःसेकभाजने । से
 वानीस्यात्पुमान्कार्तिकेयेसेनापतावपि ॥ १५६ ॥ सेवनंसेवनोपास्त्ये
 र्दलीरमेचकर्षके । हस्तिनोगजयोषायांजातिभेदेचयोषितः ॥ १५७ ॥
 हसनंनदयोर्हासेऽङ्गारधान्यानुयोषिति । हायनोनस्त्रियांवर्षेपुंस्य
 र्चिर्वीहिभेदयोः ॥ १५८ ॥ ह्लादिनीवज्रतडितोहिण्डनंभ्रमणेरते ।
 वचतुः ॥ अवलग्नोस्त्रियांमध्येविषुस्यास्त्रग्रमात्रके ॥ १५९ ॥ अनू
 चानोविनीतेस्यात्साङ्गवेदविचक्षणे । अवाचीनमवागन्धेविपर्य्यसेचवा
 च्यवत् ॥ १६० ॥ अभिपन्नोऽपरधेऽभिग्रस्तेचापद्रुतेविषु । अव
 दानंखण्डनेस्यादतिवृत्तेचकर्मणि ॥ १६१ ॥ अभिमानोर्थादिदर्पेऽज्ञा
 नेप्रणयहिंसयोः । अनोकिनीस्त्रियांसेनामाचेसेनाविशेषयोः ॥ १६२ ॥
 अधिष्ठानम्पुरेचक्रेप्रभावेऽध्यासनेपिच । अन्वासनंस्त्रेहवस्तावुपा
 स्तावनुशोचने ॥ १६३ ॥ अर्य्यमातुपुमान्स्त्र्येपितृदेवान्तरेपिच । अ

मेदि • शर्वा ब्राह्मणे पुंसि वेदे तु स्यान्न पुंसकम् ॥ १६४ ॥ भवेदभिजनः ख्यातौ ज
नान्तं नमभूम्यां कुलध्वजे । कुलेऽपि च पुमाना यो धनं युद्धे वधेऽपि च ॥ १६५ ॥
स्यादा कलनमाकांक्षा परिसंख्यानबन्धने । आतञ्चनं प्रतीवापपवना
प्यायनेषु च ॥ १६६ ॥ आरधनं च पचने प्राप्तासनोषणेऽपि च । आकाद
नसंपिधाने वस्त्रेऽपवृत्तिमाचके ॥ १६७ ॥ आस्कन्दनं तिरस्कारे रणे संशो
षणेऽपि च । आवेशनं शिल्पिणा लेभूतावेशप्रवेशयोः ॥ १६८ ॥ आत्सयो
निः पुमान् कामदेवे च परमेष्ठिनि । उपधानं विषे गण्डौ प्रणयेऽपि न पुंसकम्
॥ १६९ ॥ उत्सादनं समुल्लेखोदाहनोद्धर्तनेषु च । स्यादुत्पतनमुत्पतौ त
थोद्धर्तगमनेऽपि च ॥ १७० ॥ उद्धर्तमुत्पतने विलेपने घर्षणे क्लीवं । उदयन
मुदये क्लीवं वत्सेनागस्त्ययोः पुंसि ॥ १७१ ॥ उदाहनं प्रणीते स्याद्रज्ज्वा
मुदाहिनी मता । उपासनं शरभ्यासेषु पास्तावासेऽपि च ॥ १७२ ॥ क
पीतने गर्दभाण्डशिरीषाम्रातकेषु च । अश्वथे च कलापी तु प्लक्षवर्हिण
योः पुमान् ॥ १७३ ॥ कलध्वनिः पुमान्पाणवतेऽपि कमयूरयोः । कंचु
क्यन्तः पुराध्यक्षेऽपि ज्ञेयौ जङ्गकद्रुमे ॥ १७४ ॥ कात्यायनो वररुचौ
विशेषे च मुनेः पुमान् । कात्यायकस्त्रे विधवार्द्धजरत्युमयोः स्त्रियां ॥ १७५ ॥
कुम्भयोः निरगस्त्ये स्याद्वशिष्ठद्रोणयोः पुमान् । कुचन्दनञ्च पत्राङ्गे
द्रुमे देरक्तचन्दने ॥ १७६ ॥ कुण्डलीवरुणे केकिभोगिनोऽश्वसकु
ण्डले । केसरीतुरगे सिंहपुत्रागे नागकेसरे ॥ १७७ ॥ क्रौञ्चादननु

धैचुल्यांचिंचोठकमृणालयोः । खड्गधेनुःस्त्रियांखड्गपुचिकागण्डकस्त्रि
योः ॥ १७८ ॥ गवादनीन्द्रवारुण्यांगवांघासादनाश्रये । गदयितुः
पुमान्कामेजल्पाकेकामुकेपिच ॥ १७९ ॥ घनाघनोवर्षुकाद्येमत्तघा
तुककुञ्जरे । चक्रेचघोषयितुस्तुविप्रकोकिलयोःपुमान् ॥ १८० ॥ चि
चभानुःपुमान्वैस्वानरेचाहस्करेपिच । चालकीतुकरीरेस्यान्नारङ्गेकि
ष्कुपर्वणि ॥ १८१ ॥ जलाटनोलोहपृष्ठेजलौकायाञ्जलाटनी । त
पस्वीतापसेचानुकम्पेचिष्यथयोषिति ॥ १८२ ॥ मांसिकाकटुरेहि
ण्योस्तरस्वीश्रूर्वेगितोः । तपोधनस्तापसेस्यान्मुण्डिर्य्यातुतपोधना
॥ १८३ ॥ दिजन्मादशनेविप्रेदुर्नामस्त्रीवमर्शसि । स्याद्दीर्घकोषिका
यांस्त्रीदेवसेनातुवज्जिणः ॥ १८४ ॥ सुतायामगिसेनायांदेवतानांचयो
षिति । नागाञ्जनेभसुन्दर्यानागयष्टौचयोषिति ॥ १८५ ॥ भवेन्निधुव
नङ्कम्पेसुरतेचनपुंसकम् । निर्वासनंहिंसनेस्यान्नगरदेर्वहिष्कृतौ
॥ १८६ ॥ निर्भर्त्सनंखलीकारेऽलक्तकेपिनपुंसकम् । निर्यातनं वैरश्रु
द्धैदानेन्यासार्पणेऽपिच ॥ १८७ ॥ निशामनदृशनेस्यादालोचनेचनद
योः । निशमनमुक्तदृष्टौश्रुतौनिरसनंवधेप्रतिक्षेपे ॥ १८८ ॥ निष्ठीवने
प्रजननंयोनौजन्मन्यपिस्त्रीवं । प्रहसनमपिभङ्गेस्याक्षेपेपञ्चाननःशि
वेसिंहे ॥ १८९ ॥ प्रहसनमपिप्रहासेरूपकभेदेचपरिहासे । प्रणिधानंप्र
यत्नेस्यात्समाधौचप्रवेशने ॥ १९० ॥ प्रयोजनङ्कार्यहेत्वोःपलाशीव

मेदि •

नान्त •

भेदि • क्षरक्षसोः । अथ प्रवचनं वेदे प्रकृष्टवचनेपिच ॥ १९१ ॥ प्रतिपन्ने
नान्त • न्यलिङ्गः स्याद्विज्ञातेङ्गो कृतेपिच । प्रस्फोटनं तु शूर्पे स्यात्ताडने च विकाश
ने ॥ १९२ ॥ प्रतिमानं प्रतिच्छाया गजकुम्भान्नरलयोः । प्रतियत्नस्तु
संस्कारलिप्तेष्वग्रहणेषुच ॥ १९३ ॥ प्रत्यर्थीवाच्यलिङ्गः स्याच्छ्रवैचप्र
तिवादिनि । परिज्वातुपुमानिन्दैः याज्ञिकेपरिचारके ॥ १९४ ॥ प्रसाध
नीतुकङ्कृत्यांसिद्धैर्विशेषसाधनं । पयस्विनी नदीधेन्वाविभावय्याश्चयो
षिति ॥ १९५ ॥ अथ पुण्यजनो यक्षे रक्षसे सज्जनेपिच । पृथग्जनस्तु
पुंलिङ्गः कथितो नीचमूर्खयोः ॥ १९६ ॥ फलकी मस्य भेदे नावाच्यवत्फल
कान्विते । वारकी शत्रुचित्राश्च पर्णी जीवपयोधिषु ॥ १९७ ॥ भूतात्मा
पुंसि निर्दिष्टो देहे च परमेष्ठिनि । महाधनं महामूल्ये सुवर्णसिङ्गकेपिच
॥ १९८ ॥ महासेनः कार्तिकेये महासैन्यपतावपि । मदयिन्तुर्मदयु
ते पुमान्मद्येन पुंसकं ॥ १९९ ॥ महामुनिरगस्त्येनाकुस्तुमुरुणि नदयोः ।
मातुलानी कलाये स्याद्भङ्गायां मातुलस्त्रियाम् ॥ २०० ॥ मालुधानो मातुलाहै
मालुधानी लतान्तरे । मेधावीनाश्चुके ब्राह्म्यां स्त्रियां मेधान्विते चिषु ॥ २०१ ॥
रसायनं विषेपि स्याज्ज रव्याधिजिदौषधे । पुष्टिङ्गः पक्षिरजो च विउङ्गा
ख्यौषधेपिच ॥ २०२ ॥ राजादनं क्षीरिकायां पियालेकिं शुकेपिच । लला
मस्यात्प्रभावे चलाच्छ्रनध्वजवाजिषु ॥ २०३ ॥ शृङ्गे प्रधाने भूषायाम
पिबालधिपुङ्गवोः । लाङ्गलीनारिकेलेद्रैरिव तीरमणे पुमान् ॥ २०४ ॥

वने श्वागन्धमार्जरे वञ्चकव्याघ्रयोः पुमान् । बद्धमानः पशुभेदेश
 श्वैरण्डविष्णुषु ॥ २०५ ॥ विस्मापनः स्यात्कुहके गन्धर्वनगरे स्मरे ।
 विसर्जनम्परित्यागे दाने सम्प्रेषणेऽपि च ॥ २०६ ॥ विरोचनः प्रह्लादस्य
 ज्ञानयेऽर्केऽग्निचन्द्रयोः । विहेठनं नृसिंहायां मर्दने च विडम्बने
 ॥ २०७ ॥ भवेदिह ननं विघ्नसिंहायां स्तूलपिञ्जने । विषयी विषया सक्ते वा
 च्यवल्कीवमिन्द्रिये ॥ २०८ ॥ पुंसि स्यान्नृपतौ कामदेवौ वैषयिकेऽपि च । विष्व
 क्सेनाफलिन्यां स्याद्विष्वक्सेनो जनार्दने ॥ २०९ ॥ विलेपनी सुवेशस्त्री
 यवाग्वारपियोषिति । विलासी भागिनि व्याले विष्वक्सेनेऽग्निचन्द्रयोः
 ॥ २१० ॥ वृक्षादनश्चलदले मधुच्छत्रकुठारयोः । वृक्षादनीतुवन्दायां वि
 दारी कन्दकेऽपि च ॥ २११ ॥ वैरोचनिस्तु सुगते वलिदैत्या कपुत्रयोः ।
 शिखरी स्यादपामार्गेशैलपादपयोः पुमान् ॥ २१२ ॥ शिखशिङ्गनीयूथि
 कायां गुञ्जायामपियोषिति । शिखण्डीना कलापे स्याद्वाङ्मेयारिमयूरयोः
 ॥ २१३ ॥ शृङ्गारी पूगगजयोः स शृङ्गारसुवेशयोः । अथ श्लेषघनाम
 ल्यां केतव्यामपियोषिति ॥ २१४ ॥ संमूर्च्छनमभिव्याप्तावुच्छ्रायमोहयोरपि ।
 समुत्थानं समुद्योगे व्याधीनं निर्णयेऽपि च ॥ २१५ ॥ सदादानोऽभ्रमात
 ङ्गे हेरम्बे गन्धहस्तिनि । स्यात्संवदनमालोचिवशीकारे नृपसकम् ॥ २१६ ॥
 समादानं समीचीनग्रहणे सौभगाक्षिके । संवाहनं वाहने स्याद्वागदे
 रङ्गमर्दने ॥ २१७ ॥ समापनं परिच्छेदे समाप्तिवधयोरपि । सनातनः

मेदि०

नाना०

मेदि०

ना०

शाश्वतेऽजेपितृतिथ्यन्तरेहरे ॥ २१८ ॥ स्तनयितुःपुमान्वारिधरेपितृ
नितेपिच । सरेजिनोतुकमलाकरेपदोचयोषिति ॥ २१९ ॥ समापन्नं स
माप्तेस्यात्प्राप्तेक्लिष्टेवधेपिच । संवाधनंदाः सदनेष्मूलाग्रदारपालयोः
॥ २२० ॥ संयमनीयमपुंर्यासंयमनंबन्धनेवतेपिस्थात् । सारसनम
प्युरखेतनुत्रीणांमेखलायांच ॥ २२१ ॥ सामिधेनीतुधाज्यायांसमिध्यपि
चयोषिति । सामयोनिस्तुसामोत्थेब्रह्मकुञ्जरयोरपि ॥ २२२ ॥ सुदर्श
नोहरेऽश्वक्रेमेरुजंबुदुमेपुमान् । नदयोःशक्रनगरेआशौषधिभिदोः
स्त्रियां ॥ २२३ ॥ सुयामुनोवत्सरजेप्रासादेऽभ्रान्तरेऽच्युते । सुकर्मातुपुं
मान्योगभेदेस्याद्देवशिल्पिनि ॥ २२४ ॥ सुधन्वाप्रौढधानुष्केत्रिषुनावि
श्वकर्मणि । सुपर्बानाशरेवंशेपर्वधूमसुरेपिच ॥ २२५ ॥ सुदामातुपुं
मान्वारिधरपर्वतभेदयोः । सौदामन्यपूरेभेदेतडित्तद्भेदयोःस्त्रिया
म् ॥ २२६ ॥ हर्षयितुःपुमान्पुत्रेकाञ्चनेतुनपुंसकम् । ॥ नपञ्च ॥
अथातिसर्जनंदानेवधेपिचनपुंसकम् ॥ २२७ ॥ अपवर्जनंतुदानेनि
र्वाणत्यागयोरपि । अपसर्जनमाम्नातेपरिवर्जनदानयोः ॥ २२८ ॥
अग्रजन्मादिजेज्येष्ठभ्रातरिब्रह्मणिस्मृतः । अथानुवासनंस्नेहवस्ति
धूपनयोरपि ॥ २२९ ॥ अभिनिष्ठानोप्यक्षरमात्रेपिस्थादिसर्जनीयेच ।
अन्तेवासीशिष्येस्याच्चण्डालेप्रान्तगेचापि ॥ २३० ॥ स्यादुपस्पर्शनं
स्पर्शेस्तानाचमनयोरपि । उपसंपन्नमुद्दिष्टंनिहतेचसुसंस्कृते ॥ २३१ ॥

॥ ५७ ॥

कारन्धमीकां स्य कारे धातुवाटरनेपि च । कामचारी कामुके स्यात्स्वच्छं
 च कलविद्रुयोः ॥ २३२ ॥ किष्कुपर्वा पुमानि क्षौवैशौपो टगलेपि
 च । कृष्णवर्मा पुमानग्नौ टुराचारे विधुनुदे ॥ २३३ ॥ स्याद्गन्ध
 मादनो भृङ्गे गन्धकेवानरान्तरे । स्त्रीसुरया न्नगेन स्त्रीचिरजीवी द्वि
 काजयोः ॥ २३४ ॥ तिक्तपर्वा हिलमोची गुडूची यष्टिषु स्त्रियाम् । द
 न्तधावनः खदिरे दन्तमुद्गै नपुंसकम् ॥ २३५ ॥ स्याद्भूमकेतनः पुंसि
 केतुग्रहज्जटाशयोः । स्यान्नन्दिबर्द्धने भर्गे पक्षान्ते तनयेपि च ॥ २३६ ॥
 प्रतिपादनमुदाने प्रतिपत्तौ च बोधने । स्यात्पृष्ठहायनो धाम्यविशेषे च
 मतङ्गजे ॥ २३७ ॥ प्रचलाकी मयूरे स्याद्भुजङ्गे चापि दृश्यते । स्या
 त्पद्मलाङ्गने लोके श्वरे ब्रह्मणि भास्करे ॥ २३८ ॥ धनदेवस्त्रिया
 न्नागलक्ष्मीवाग्देवतासु च । पीतचन्दनमुद्दिष्टं कालीयकहरिद्रयोः
 ॥ २३९ ॥ पृष्ठमुद्गी पुमान्दंशभीरैश्च शङ्खे वृकोदरे । वरचन्दनमाख्यातं
 कालीये देवदारुणि ॥ २४० ॥ वरवर्णिनी तुलाश्वाहरिद्रारेचनासु च ।
 फलिन्यामुत्तमानारीसाधीयस्यामपि स्त्रियां ॥ २४१ ॥ मधुसूदनस्तु
 पुंसि भ्रमरे वनमालिनि । महारजनमुद्दिष्टं शातकुम्भकुसुमयोः
 ॥ २४२ ॥ स्यान्मृत्युवञ्चनः शंभौ श्रीफलद्रोणकाकयोः । वनमालीतुगे वि
 देवारह्या वनमालिनी ॥ २४३ ॥ विषयायी पुमान्नाशिवैषयिकजनेपि च ।
 इन्द्रिये कामदेवे च विषयासक्तपुरुषे ॥ २४४ ॥ विश्वकर्मा सहस्रांशौ मु

भेदि०

नाम्न०

भेदि०

नाना०

निभिद्देवशिल्पिनोः । विघ्नकारीस्मृताघोरदर्शनेपिविघातिनि ॥ २४५ ॥
 वृषपर्वापुमान्द्वैत्यभेदेऽप्यंधकसूदनने । व्योमचारीतुनिर्दिष्टोदेवतायां
 विहंगमे ॥ २४६ ॥ शकुलादनीस्त्रियाकृष्णभेदीकटुकशाकयोः । शालं
 कायनउद्दिष्टोमुनिभेदेचनंदिनि ॥ २४७ ॥ शिवकीर्तनस्तुपुंसिभृङ्ग
 रीटिसुरदिषि । श्वेतवाहनइत्येषसुधाधाम्निधनंजये ॥ २४८ ॥ श्वे
 तधामापुमानिन्दोद्यनसारम्भिफेनयोः । स्यात्षष्टिहायनोधान्यविशेषेकु
 ज्जरेपुमान् ॥ २४९ ॥ संप्रयोगीकलाकेलौकामुकेसंप्रयोजने । हरिचंद
 नमस्त्रोस्यात्रिदशानांमहीरुहे ॥ २५० ॥ नपुंसकंतुगोशीर्षज्यात्कृत्वाकुङ्कुम
 धारपि । हरिवाहनस्तुपुंसिश्चौपतिविवस्वतोः ॥ २५१ ॥ नषट् ॥
 अन्तावशायीश्वपचेमुनिभेदेचनप्रपिते । कलानुनादोरेलंबेकलविकेकपि
 ज्जले ॥ २५२ ॥ जायानुजीवीपुंसिस्थान्नटेचवकपक्षिणि । सहस्रवेधि
 ताज्जाम्भुज ॥ २५३ ॥ क्लीबंस्याद्रामठेनाम्लवेतसे ॥ ५३ ॥
 इतिमातवर्मः ॥ ५४ ॥

धान्त०

॥ पैकम् ॥ पेनावाताण्डपूतेषुपापातरिचकीर्तितः । स्त्रियांतुरक्षणेपानेपूते
 पूरितकेचसः ॥ १ ॥ पदिः ॥ कल्पः शास्त्रेविधान्यायेसंवर्तब्रह्मणोदि
 ने । कपिनासिह्नुकेशाखामृगेचमधुसूदनने ॥ २ ॥ कूपः कूपकमृन्मानेग
 र्त्तुबुगुणवृक्षके । कृपोद्रेणशालकेस्यात्पट्टाणपत्न्याकृप्रीस्मृता ॥ ३ ॥

कृपादयायांश्चेपस्तुनिन्दाविशेषलेपने । गर्बप्रेरणयोश्चाथखण्डः क्रोधेन
 स्नातकृतौ ॥ ४ ॥ गोपोगोपालकेगोष्ठाध्यक्षेपृथ्वीपतावपि । ग्रामस्याधि
 कृतेपुंसिशारिवाख्यौषधौस्त्रियां ॥ ५ ॥ कुपःक्षुपस्पर्शनयोस्त्रपुसीस
 करंगयोः । तल्पमट्टेकलत्रेचशयनीयेचबद्धयोः ॥ ६ ॥ चपालज्जा
 कुलटयोस्तापःसन्तापकृच्छ्रयोः । तापीनद्यन्तरेदर्पः कस्तूर्यमप्यहं कृ
 तौ ॥ ७ ॥ नीपः कटंबबंधूकनीलाशोकद्रुमेषुच । दीपः प्रदीपोत्तरीये
 स्याज्ज्जातायांलोचमस्तुके ॥ ८ ॥ पुष्पंविशालिकुसुमस्त्रीरजःसुनपुंस
 कं । रूपंस्वभावेसौ नृत्त्येनालोकपद्मबृंहयोः ॥ ९ ॥ ग्रंथावृत्तौनाटका
 दावाकारश्चोक्तयो रपि । रेपः स्यान्निन्दितेक्रूरेरेपोरेपणवाणयोः ॥ १० ॥
 लेपः प्रलेपनेजग्धौवपाविवरमेदसोः । बाष्पउष्मणिलोहेऽथशष्पंका
 लतृणेस्मृतं ॥ ११ ॥ पुंसिस्त्याप्ततिभाह्नौशापआक्रोशदिव्ययोः ।
 शिल्पंस्तुवेक्रियायोग्येस्त्रापःशपननिद्रयोः ॥ १२ ॥ स्पर्शाज्ञतायामज्ञा
 नेस्तूपोव्यंजनस्तुदयोः । ॥ पत्रि ॥ अनूपोमहिषेनंबुधायदेशेतुवाच्य
 वत् ॥ १३ ॥ अस्त्रपातुजलौकायाण्डाकिन्यांरक्षसेतुना । आवापोभा
 ण्डवपनेपरिक्षेपालवालयोः ॥ १४ ॥ आक्षेपोभर्त्सनाकृष्टिकाव्या
 लंकृतिषुस्मृतः । आकल्पःकल्पनेवेशेप्युपंतुप्तवेस्त्रियां ॥ १५ ॥ च
 न्द्रेपुंसुलुपोनस्त्रीगुल्मिन्यानातृणांतरे । कच्छपीवल्लकीभेदेदुलौक्षुद्र
 गदांतरे ॥ १६ ॥ पुंसिनिध्यंतरेकूर्मेमल्लबन्धान्तरेपिच । कलापःसंहृतौ

भेदि

पान्त

भेदि०

मान०

वर्हेकाच्यांभूषणतूणयोः ॥ १७ ॥ चंद्रेविदग्धेव्याकरणभेदेऽपिकथ्य
तेबुधैः । कशिपुर्भक्ताच्छादनयोरेकोत्तयापृथक्तयोः पुंसि ॥ १८ ॥ का
श्यप उक्तो मुनिमृगयोर्भेदे च काश्यपीक्ष्मायां । कुतपोस्त्रियांदौहित्रे वा
द्येकागलकंबले ॥ १९ ॥ कुण्डेदिनस्याष्टमांशेनासूर्ये कुणपीपुनः । विट्
सारिकायां कुणपः पूतिगन्धैश्चेपि च ॥ २० ॥ जिह्वापः शुनिमार्जरे प्रताप
स्तीपते जसेः । पादपः पादपीठादौ पादुकायां तु पादपा ॥ २१ ॥ रक्तापा
स्याज्जलैकायां डाकिन्यां नानुरक्षसे । विटपो न स्त्रियां स्तंबशाखा विस्तार
पल्लवे ॥ २२ ॥ विटाधिपेना विकल्पः पुंसि धनौ च कल्पने । पंचतुः ॥ अ
भिरूपो बुधेरम्येऽपलापः प्रेक्ष्य पल्लवे ॥ २३ ॥ अवलेपस्तु गर्भस्याह्नेपने भू
षणेपि च । उपतापस्तु रयां स्यादुत्तापगदयोरपि ॥ २४ ॥ जलकूपी कू
पगर्भे पुष्करिण्यां च योषिति । नागपुष्पस्तु पुन्नागनागकेसरचंपके ॥ २५ ॥
परिवापस्तु पथ्युपै जलस्थाने परिच्छदे । परितापस्तु पुंसि स्याद्दुःखे च न
रकांतरे ॥ २६ ॥ परिकल्पो भये कम्पे प्राप्तरूपोऽक्षरम्ययोः । पिण्डपुष्पम
शोके च जवायां च कुशेशये ॥ २७ ॥ बज्ररूपः शिवे विष्णौ धूनके सरटे स्मरे
। मेघपुष्पस्तु पिण्डाभ्राम्बुना देयेनाहरेर्हये ॥ २८ ॥ विप्रलाषो विरोधात्ता
वपार्थवचनेपि च । बीजपुष्पं मरुवके तथा मदनकेपि च ॥ २९ ॥ वृ
कधूपस्तु सरलद्रवकाचिमधूपयोः । वृषाकपिः पुमान् कृष्णेशं करो जान वेद
सि ॥ ३० ॥ हेमपुष्पमशोके च जवापुष्पे न पुंसकं । पपंच ॥ भवेच्चास

॥ १०१ ॥

रपुष्पन्तुपूगेकाशास्रकेतके ॥ ३१ ॥

इतिपातवर्गः

मदि०

यान्त०

॥ फैकम् ॥ फोयक्षसाधनेस्फानेभ्रंभावातेऽपिपुंस्ययम् । फंरुक्षोक्तौ
फूत्कृतौचतथानिःफलभाषणे ॥ १ ॥ फदिः ॥ गुम्फस्तुगुंफनेवाहेरलंका
रेचकोत्थते । रेफोरवर्णेपुंसिस्त्यात्कुन्सितेपुनरन्यवत् ॥ २ ॥ शफंमूलेतरू
णांस्याद्गवादीनांखुरेपिच । शिफाजटायांसरितिमांसिकायांचमातरि ॥ ३ ॥

फान्त०

इतिपातवर्गः

॥ बैकं ॥ बःपुमान्वरुणेसिन्धौभ्रगेतोयेगतेतुबा । गंधनेतंतुसन्नानेपुं
स्येववपनेस्मृतः ॥ बदिः ॥ १ ॥ कम्बुःशंखेऽस्त्रियांपुंसिसंबूकेवलयेगजे ।
कम्बिरंशेचवंशस्यखजाकायांस्त्रियामपि ॥ २ ॥ स्त्रीवंस्यात्पंडकेनस्त्रीवा
च्यलिंगस्तुविक्रमे । खर्बसंख्यांतरेस्त्रीवंनीचवामनकेचिषु ॥ ३ ॥ गर्बाऽ
भिमानेऽवलेपेजंबुःस्यात्पादपांतरे । तथास्तुमेरुसरितिदीपभेदेपिचस्त्रि
यां ॥ ४ ॥ डिम्बाभयध्वनावडेपुष्पुसप्तौहविप्तवे । दर्बीस्त्रियांखजाका
यांफणायामुरगस्यच ॥ ५ ॥ पूर्वतुपूर्वजेऽपिस्त्यापूर्वःप्रागाद्ययोस्त्रिषु ।
लम्बापद्मालयागैर्योस्तिक्ततुंब्यामपिस्त्रियां ॥ ६ ॥ विम्बन्तुप्रतिविम्बेपि
मंडलेपुन्नपुंसकं । विम्बिकायाःफलेस्त्रीवंककलासेपुनःपुमान् ॥ ७ ॥ श

बान्त०

॥ १०१ ॥

॥ १०२ ॥

मेदि • म्वः स्यान्मुसल ग्रंथलोहमंडलकेपवै । शुभान्वितेचिपुस्तम्बाऽप्रकांडद्रुम
बान् • गुच्छयोः ॥ ८ ॥ बच्चिः ॥ कदंबनिकुरम्बेस्यान्नीपसिद्धार्थयोः पुमान् । क
लंबीशकभेदेस्यात्कडम्बरयोः पुमान् ॥ ९ ॥ कादम्बः स्यात्पुमान्प्रक्षिबिषे
वेसायकेपि च । गजाह्वाकरिपिपल्यांगजाह्वहस्तिनापुरे ॥ १० ॥ गंध
र्वः पशुभेदेस्यात्पुंस्कोकिलतुरंगयोः । अंतरभवसत्त्वेचगायनेखेचरेपि
च ॥ ११ ॥ गोडुम्बः शीर्णवृत्ते च गवादन्यांतुयोषिति । द्विजिह्वस्तुखलेस
र्पेनितम्बः स्कांधरेधसोः ॥ १२ ॥ स्त्रियाः पश्चात्कटितटेकटकेकटिमात्रके ।
प्रलम्बेदैत्यभेदेस्यात्रपुषेपिपयोधरे ॥ १३ ॥ लतांकुरेऽपिशखायां हारभे
देप्रलम्बने । भूजम्बूरपिगोधूमेविकंकतफलेस्त्रियां ॥ १४ ॥ हेरम्बेवि
घ्नुराजेस्यान्महिषेशौर्यगर्विते । बचतुः ॥ राजजम्बूस्तुजम्बूभित्तिगण्डखर्जू
रयोः स्त्रियां ॥ १५ ॥ ललज्जिह्वान्यवद्धिंस्त्रेक्रमेलकशुनोः पुमान् । श
तपर्वाचटूर्वायां वचाभार्गवयोषितोः ॥ बपंच ॥ १६ ॥ धूलीकंदम्बेनीपेस्या
त्तिनिशेवरुणदुमे । शृगालजम्बूर्गेडिम्बेतथाघांटाफलेस्त्रियां ॥ १७ ॥

इति बांतवर्गः

भान् •

॥ भैकं ॥ भन्नश्चवेगभलौस्त्रीपुंसि स्याद्भृगुनंदने । भूः स्यान्मात्रे कथिताध
रण्यामपियोषिति ॥ १ ॥ भदिः ॥ कुम्भारशयंतरेहस्तिमूढासेरक्षसंतरे
। कार्मुकेवारनार्या च घटेक्षीवंतुगुगुलौ ॥ २ ॥ स्त्रियामुखाकटफलयोः शृ

॥ १०३ ॥

श्रिकायांचपाटलौ । गर्भाभूशोऽर्भकेकुक्षौसंधौपनसकंठके ॥ ३ ॥ जंभेदैत्य
विशेषेदनेजम्बीरभक्षणयोः । जृम्भाविकाशजृम्भणयोस्त्रिषुडिंभोपिबालि
शेबाले ॥ ४ ॥ दंभस्तुकैतवेकल्केदृग्भूःस्त्रीसर्पवज्रयोः । नाभिमुख्यन्दपेचक्र
मध्यक्षत्रिययोःपुमान् ॥ ५ ॥ द्वयोःपाणिप्रतीकेस्यात्त्रिषुयांकस्तूरिकामदे
। निभस्तुकथितोव्याजेपुंलिंगःसदृशेचिषु ॥ ६ ॥ रंभाकदल्यश्वरसोर्नावे
शौवारणांतरे । विभुःप्रभोसर्वगतेशंकरब्रह्मणोस्तुना ॥ ७ ॥ शंभुःपुंसि
महादेवेपरमेष्ठिनिचार्हति । शुभोयोगेशुभंक्षेमेवाच्यवक्ष्येमशालिनि
॥ ८ ॥ खसंचारिपुरेस्त्रीतुशोभाकान्तीच्छयोर्मता । सभासामाजिकेगोष्ठ्यां
द्यूतमंदिरयोरपि ॥ ९ ॥ खभूर्नाब्रह्मणिहरेस्तंभःस्थूणाजडत्वयोः । ॥ भ
त्रिः ॥ आरंभस्तुत्वरयांस्यादुद्यमेवधर्पयोः ॥ १० ॥ आत्मभूर्नाविधौका
मेष्टृषभस्तुवैषधांतरे । स्वरभिदृषयोःकर्णरंध्रकुम्भीरपुच्छयोः ॥ ११ ॥ उ
त्तरस्थःस्मृतःश्रेष्ठेस्त्रीनरकारयोषिति । श्रूकशिं व्यांशिरालायांविधवा
व्यावृत्तिचिन्मता ॥ १२ ॥ ककुप्स्त्रियांप्रवेणीदिक्शोभास्तुचंपकस्तजि । ककु
भोरगभेदेपिबीणांगेऽर्जुनपादपे ॥ १३ ॥ कटभोवृक्षभेदेपिज्योतिष्मत्याम
प्रिस्त्रियां । करभोमणिबंधादिकनिष्ठंतिष्ठतत्सुते ॥ १४ ॥ कुक्षुमंहेम
निमहारजनेनाकमंडलौ । गर्हभंश्वेतकुमुदेगर्दभोगंधभिद्यपि ॥ १५ ॥ रा
सभेगर्हमीक्षुद्रजंतुरोगविशेषयोः । दुर्लभस्त्रिषुदुष्प्रापेकच्छुरेदुंदुभिःपुमान्
॥ १६ ॥ वरुणैदैत्यभेदेर्षीश्वर्यक्षविंदुत्रिकद्वये । निकुम्भःकुम्भकर्णस्य

मेदि०

भाना०

॥ १०४ ॥

मेदि०

भान्न०

तनयेदंतिकौषधौ ॥ १७ ॥ वल्लभोदयितेऽध्यक्षेसल्लक्ष्णतुरंगमे
 । वर्धभूःस्त्रोचशोथघ्नांभूलताम्रवयोःपुमान् ॥ १८ ॥ विष्कंभोयोगभे
 देस्यादिसारप्रतिविम्बयोः । रूपकांगप्रभेदेचबंधभेदेचयोगिनां ॥ १९ ॥
 विश्रंभःकेलिकलहेविम्बासेप्रणयेपिच । विष्टंभःप्रतिबंधेस्यात्प्रभेदेचाम
 यस्यच ॥ २० ॥ वृषभःश्रेष्ठवृषयोर्वैदर्भीरीतिभिद्यपि । वैदर्भवाक्यव
 क्रान्तेशरभस्तुपशोर्भिदि ॥ २१ ॥ करभेवानरभिदिसमाभिर्ज्ञातितुल्य
 योः । सुरभिःशङ्खकीमातृभिन्मुरगेषुयोषिति ॥ २२ ॥ चंपकेचवसंतेच
 तथाजानीफलेपुमान् । स्वर्णेगंधोत्पलेक्षीवंस्तुगंधिकांतयोस्त्रिषु ॥ २३ ॥
 विख्यातेशचिवेधीरेचैत्रेऽपिचपुमानयं ॥ भवतुः ॥ अनुष्टुप्सात्सरस्वत्यां
 खंदोभेदेचयोषिति ॥ २४ ॥ अवष्टंभःसुवर्णचसंभप्रारंभयोरपि । शा
 द ॥ २५ ॥ तकुभंसुवर्णस्याच्छातकुम्भोऽम्बमारके ॥ २५ ॥ इतिभांतवर्गः

॥ १०४ ॥

मान्न०

॥ मैकं ॥ मोयमेसमयेऽपिस्यादिवेचमधुसूदनै । मांस्त्रीपद्मालयायां
 स्यात्पुल्लिंगमन्दशेखरे ॥ १ ॥ मदिः ॥ आमोक्तद्विदोःपुंसिस्यादप
 स्त्रोत्थलिंगकः । समाऽतसीहैमवतीहरिद्राकीर्त्तिकान्तिषु ॥ २ ॥ स्त्रिभिः
 स्त्रोपुंसयोर्वीच्यां प्रकाशेवेगभङ्गयोः । वल्लभसंकोचरेखायांवेदनापीडयोर
 पि ॥ ३ ॥ क्रमश्चानुक्रमेशकौकमेषाक्रमशेपिच । श्रमाभूमौतिनिष्ठा

॥ १०५ ॥

र्यास्त्रियायुक्तेनपुंसकं ॥ ४ ॥ वाच्यवच्छक्तहितयोः कामः स्मरेच्छयोः पुमा
 ङ् । रेतस्यपिनिकामेवकाम्येपिस्यान्नपुंसकं ॥ ५ ॥ कामिर्नैकाकामुकेरत्यास्त्री
 किंश्चेपवितर्कयोः । निंदायां चपरिप्रश्नेवाच्यलिंगमुदाहृतं ॥ ६ ॥ कि
 मिर्नैकाकामिवत्कोटिलाक्षायां कृमिलेखरे । किर्मीपलाशेशालायां हेमपुत्र्या
 चयोषिति ॥ ७ ॥ क्षमाऽतसीनीलिकयोः क्षेमोऽस्त्रीलुभरक्षणे । चंडायां
 नाशुभेनस्त्रीकात्यायन्यांतुयोषिति ॥ ८ ॥ क्षौममद्वेदुकूलेऽस्त्रीक्षौमंबल्क
 लजांशुके । शशजेऽतसीजे खर्म्मपौरुषेकोषजांशुके ॥ ९ ॥ गमो
 नाऽश्वविवर्तस्यादपर्यालोचनेऽध्वनि । ग्रामः स्वरसंबसथेग्रीष्मउष्म
 न्नुभेदयोः ॥ १० ॥ गुल्मः सेनाघट्टभिदोः सैन्यरक्षणरुग्भिदोः । सन्धे
 स्त्रियामामलक्येलवलीवस्तुवेशयोः ॥ ११ ॥ घर्मः स्यादातपेग्रीष्मेष्णुष्ण
 स्वेदांबुनोरपि । चमूः सेनाविशेषेचसेनामात्रेचयोषिति ॥ १२ ॥ जाल्मः
 स्यात्पामरेक्रूरेपुंस्यसमीक्ष्यकारिणि । जिह्मस्तुकुटिलेमंदेक्षीवंतगरपा
 दपे ॥ १३ ॥ तोकमंकर्णमलेपुंसिहरितेचहृयेस्वरे । दमस्तुदमथेदं
 डेकर्दमेदमनेपुमान् ॥ १४ ॥ दस्मस्तुयजमानेस्यादपिचैरेज्जताशने ।
 द्रुमोमहीरुहेपारिजातेकिम्पुरुषेस्वरे ॥ १५ ॥ धर्मास्त्रीपुण्यआचारेस्वभा
 वोपमयोः क्रतौ । अहिंसोपनिषन्नायेनाधनुर्यमसोमपे ॥ १६ ॥ ध्यामं
 दमनकेगंधतृणेऽथश्यामलेत्रिषु । नेमिर्नानिनिशेकूपत्रिकाचक्रान्त
 योः स्त्रियां ॥ १७ ॥ नेमः कालेऽवधौ खण्डेप्राकारेकैतवेपिच । पद्मोऽ

भेदि०

मान्त०

मेदि०

मान०

स्त्रीपद्मकेव्यूहनिधिसंख्यान्तरेऽम्बुजे ॥ १८ ॥ नानगिस्त्रीफञ्जिकाश्री
चारटीपन्नगेषुच । ब्राह्मीतुफंजिकायांस्याच्छाकमत्स्यप्रभेदयोः ॥ १९ ॥
ब्राह्मीतुभारतीसोमवल्लरीब्रह्मशक्तिषु । भूमोऽम्बुनिर्गमेभ्रानौकुन्दमण
योरपि ॥ २० ॥ भामःक्रोधेरवौदीपैर्भीष्मोगंगेयभीमयोः । भीमोऽस्रवेतसे
खोरेशमैमध्यमपांडवे ॥ २१ ॥ भूमिर्वसुंधरायांस्यात्स्थानमात्रेपिचस्त्रियां
। भैमःकुजेचनरकेपुंसिभूमिभवेचिषु ॥ २२ ॥ यमोऽन्यलिङ्गायमजेना
काकेशमनेशनौ । शरीरसाधनापेक्षनित्यकर्मणिसंयमे ॥ २३ ॥ याम
स्तुपुंसिप्रहरेसंयमेपिप्रकीर्तितः । यामिःकुलस्त्रीस्त्रसोःस्त्रीयुधो
धनुषिसंयुगे ॥ २४ ॥ रश्मिःपुमान्दोर्धितौचपक्षप्रग्रहयोरपि ।
रमालक्ष्म्यारमःकांतेरक्ताशोकद्रुमेस्मरे ॥ २५ ॥ रमायोषाहिङ्गुनद्योःस्त्री
वंवास्तुककुष्ठयोः । नागघवेचवरुणैवैणुकेयेहलायुधे ॥ २६ ॥ ह्येव
पशुभेदेचत्रिषुचारैसितेऽसिते । रुमास्तुग्रीवदारेषुविशिष्टलवणाकरे
॥ २७ ॥ रुक्मंचकांचनेलोहेलक्ष्मीःसम्पत्तिशोभयोः । ऋद्धौषधेच
पद्मायांबृद्धिनामौषधेपिच ॥ २८ ॥ स्त्रीफलिन्यांवमिर्वानौस्त्रियांपुंसि
ऊताशने । वामंधनेहरेपुंसिकामदेवेययोधरे ॥ २९ ॥ वलुपतीपसव्ये
पुत्रिषुनार्यास्त्रियामथ । वामीष्मृगालीवडवाशसभीकरभीषुच ॥ ३० ॥ श
मीसक्तफलायाञ्चशिंबिकायांचवागुजैः । श्यामोवटेप्रयागस्यवारिदेवृद्ध
दारके ॥ ३१ ॥ पिकेचकृष्णहरितेःपुंसिस्थान्तद्वितिचिषु । मरिचेसिं

धुलवणेक्कीवंस्त्रीशरिर्बौषधा ॥ ३२ ॥ अग्रसूताङ्गनायांचप्रियंगावपि मेदि०
बागुजौ । यमुनायांचियामायांकृष्णचिवृत्तिकौषधौ ॥ ३३ ॥ नीलिकाया माज्ज०
मथश्रामोमासेमंडपकालयोः । शुभंतेजसिस्तूर्येनासमासंवत्सरेस्त्रियां
॥ ३४ ॥ सर्वसाधुसमानेषुसमंस्यादभिधेयवत् । सीमाघाटस्थितेक्षे
चेष्ट्वंडकोषेपिचस्त्रियां ॥ ३५ ॥ सूक्ष्मंस्यात्कैतवेऽध्यात्मेपुंस्यणौचिषु
चाल्पके । सूक्ष्मंश्चोरेचनभसिसोमस्तुहिमदिधितौ ॥ ३६ ॥ वा
नरेचकुबेरेचपितृदेवेसमीरणे । वसुप्रभेदेकर्पूरेनीरेसोमलतौषधौ
॥ ३७ ॥ हिमंतुषारमलयोद्भवयोःस्यान्नपुंसकं । शीतलेवाच्यलिं
गोऽथहोमिर्नापावकेधृते ॥ ३८ ॥ मत्रिः ॥ अधमःस्याद्गर्ह्यजनेष्य
गमःशस्त्रआगमे । आश्रमोब्रह्मचर्य्यौदौवात्प्रस्थेवनेमठे ॥ ३९ ॥
अस्त्रियामुत्तमादुग्धिकायांचिषुचमद्रके । उद्दामोबंधरहितेस्वतंत्रेचप्र
वेतसि ॥ ४० ॥ कलमःपुंसिलेखन्यांशलौपाठचरेपिच । कुसुमंस्त्री
रजोनेत्रेगयोःफलपुष्पयोः ॥ ४१ ॥ कृत्रिमंलवणभेदेनासिह्नुकेरचि
तेचिषु । गोलेमीश्वेतदूर्वायांस्याद्वचामूतकेशयोः ॥ ४२ ॥ गोधूमाना
गरंगेस्यादोषधिब्रीहिभेदयोः । गौतमोनामुनौबुद्धेरेचनीदुर्गयोःस्त्रियां
॥ ४३ ॥ तलिमंकुट्टिमेतल्पेचंद्रहासेवितानके ॥ दाडिमस्तुचिलिंगः
स्यादेलायांकरकेचिषु ॥ ४४ ॥ निष्कमोबुद्धिसम्पन्नैर्निर्गमेदुष्कुलेपिच
। निगमोवाणिजेपुर्ण्याकटेवेदेवणिक्यथे ॥ ४५ ॥ नियमोमंत्रणयांच

मेदि०
मान्०

प्रतिज्ञानिष्पद्येवते । नैगमं स्यादुपनिषद्वशिजोर्नागरेपिच ॥ ४६ ॥ प
रमं स्यादनुज्ञायामव्ययं परमः परे । प्रथमस्तु भवेदादौ प्रधानेपिचवाच्य
वत् ॥ ४७ ॥ प्रतिमागजदंतस्य बन्धेचानुकृतावपि । पंचमो रगभेदे
स्यात्स्वरभेदेचपंचमी ॥ ४८ ॥ पांडवानां च पत्न्यां स्त्रीपंचानां पूरणे त्रिषु
। प्रक्रमः क्रमेऽवसरे मध्यमे मध्यजे न्यवत् ॥ ४९ ॥ पुमान् स्त्ररे मध्य
देशेऽप्यवलग्रे तु न स्त्रियां । स्त्रियां दृष्ट्वा रजो नार्य्या कर्णिकां गुलिभेदयोः
॥ ५० ॥ व्यक्षरं छंदसितया ललामं लां क्त्वेनैव जे । शृङ्गे प्रधाने भूषायां रम्ये
बालधिपुंङ्गयोः ॥ ५१ ॥ तुरंगे च प्रभावेऽथ व्यायामः पौरुषेऽश्रमे । विष
भेदुर्गसंचारे विष्णोर्भ्रान्तिहावयोः ॥ ५२ ॥ विद्रुमो रत्नवृक्षेऽपि प्रवाले
पि पुमानयम् । विलोमस्तु प्रतीपे स्याद्भुजंगे वरुणेश्चुनि ॥ ५३ ॥ आम
लक्यां विलोमी च विलोमं चारपट्टने । विक्रमस्तु पुमान्क्रान्तिमात्रे स्याच्छ
क्तिसंपदि ॥ ५४ ॥ संक्रमः क्रमणोऽपुंसिनस्त्री स्याद्दुर्गसंचारे । संधमः सा
ध्वसेऽपि स्यात्संवेगादरयो रपि ॥ ५५ ॥ सत्तमः स्यात्पूज्यतमे साधीयस्युत्त
मे त्रिषु । सरमा कुकुरीदे व शुन्योः स्याद्राक्षसीभिदि ॥ ५६ ॥ सुखमा
ऽनंतशोभायां स्त्रीचारैश्च समे त्रिषु । सुषीमः शीतले चारैश्च त्रिषु नापन्नगां
तरे ॥ ५७ ॥ मचतुः ॥ भवेदनुपमास्तु प्रतीकित्यां स्त्री त्रिषूत्तमे । अभ्या
गमो विरेधाभिघाताभ्युद्गमनां तिके ॥ ५८ ॥ उपक्रमस्तु पधायां ज्ञात्वा
रंभे च विक्रमे । चिकित्सायामुपगमः स्त्रीकारेऽनिकसर्पणेश्च ॥ ५९ ॥ जल

॥ १०७ ॥

गुल्मोजलावर्तकच्छपेजलचत्वरे । दंडाया मस्तुकीनाशे दिवसेकुम्भसम्भवे ॥ ६० ॥
लवंगमस्तुमंडूकेतथा शाखामृगेपिच । परक्रामो विक्रमे स्यात्सा
मर्थ्याद्योगयोरपि ॥ ६१ ॥ महापद्मः पुमान्नागनिधिसंख्यांतरेषुच ।
यातयामोन्यवज्जीर्णेपरिभुक्ते जिह्मतेषुच ॥ ६२ ॥ सार्वभौमंतुदिग्गगि
वैपृथ्वीपतावपि । ॥ मपञ्च ॥ अभ्युपगमस्तुपुंसिस्त्रीकारेऽनिकसमागमे
च ॥ ६३ ॥ नक्षत्रनेमिरुक्ता रेवत्यानाधुवेचंद्रे ।

भेदि •

मान्ता •

इतिमान्नवर्गः

॥ यैकं ॥ योनावयौयमनेयायाचाप्रिधूमितत्यगेषु । वारणयोगसमज्ञा
यानेषुपुमास्तुगन्तरिख्यातः ॥ १ ॥ ज्यामातरिवसुधायामौर्व्यादुक्ती
वमहिममनेव । नाज्वालनेद्यौस्त्रिदशालयत्रिदशवर्त्मनोर्योषिति
॥ २ ॥ यदिः ॥ अर्घ्यशिलाजतुन्यधुवेचन्याय्येचवाच्यवत् । अन्यस्तु
पुंसिमुस्तायामनोद्धूतेऽधमेचिषु ॥ ३ ॥ अर्घ्यमर्धस्ययोग्येस्यादर्घ्यार्थेपि
चवाच्यवत् । अन्योऽसदृशेतरयोरर्ज्यस्यात्स्वामिवैश्ययोः ॥ ४ ॥
आस्यंमुखेचतन्मध्येतद्भवेचस्त्रियांस्थितौ । इज्यादानेऽध्वरेऽर्घ्यासं
गमेस्त्रीगुरैचिषु ॥ ५ ॥ इभ्याकरेणुशङ्खक्योःस्त्रियामाद्येचवाच्यवत् ।
कश्यन्त्रिषुकशर्हस्यात्स्त्रीवंमद्यान्वमध्ययोः ॥ ६ ॥ कन्याकुमारिकानां
र्योऽशेषधीरशिभेदयोः । क्षयोरेगांतरेवेश्मकल्पानापचयेषुच ॥ ७ ॥

यान्ता •

मेदि०

यान्त०

०॥॥॥

कल्य म्य भते क्ली वंस्यात्कल्यो वाक्श्रुतिवर्जिते । सय्यो नीरे गदक्षेषुक
 ल्याणव चनेपि च ॥ ८८ ॥ उपायव चनेपि स्यात्त्रिषु मद्येतुयोषिति । क
 क्ष्या वृहति कायां स्यात्कां च्यां मध्ये भवं धने ॥ ८९ ॥ हर्म्यादीना म्य कोष्ठे च
 कार्यहेतौ प्रयोजने । काव्यं ग्रन्थे पुमान्शुक्रे काव्या स्यात्पूतना धियोः ॥ ९० ॥
 कां स्यं वाद्यां तरे पान पात्रे स्यात्तैजसां तरे । कायः कदैव ते मूर्त्ता संघे लक्ष्य
 स्वभावयोः ॥ ९१ ॥ मनुष्यतो र्थे कायं स्यात्क्रिया तूपाय चेष्टयोः । आर
 भे निष्कृतौ पूजासं प्रधारण कर्मसु ॥ ९२ ॥ शिक्षा चिकित्सा करणे कुड्यं
 भित्तौ विलेपने । कुल्यं स्यात्कीकसेषु दृष्टे द्रोणी स्तूप्या मिषेषु च ॥ ९३ ॥ कु
 ल्यापयः प्रणाल्यां च नद्यां जीवन्ति कौषधौ । कुलोद्भवे कुलहिते त्रिषु मान्ये पुनः
 पुमान् ॥ ९४ ॥ कृत्या क्रिया देवतयोस्त्रिषु विदिष्ट कार्ययोः । गयः स्यात्प
 शुण्डजर्ष्येर्भेदे तो र्थे पुनर्गया ॥ ९५ ॥ गव्यं न पुंसं कंज्यायां रगद्व्येष्य
 स्त्रियां । गोसमूहे त्रिलिङ्गं नुगादुग्धादौ च गोहिते ॥ ९६ ॥ ग्राम्यं स्त्री क
 रणे क्ली वेष्ठी ल प्रा कृतयोस्त्रिषु । गुह्यं र हस्य पस्थे च गुह्यः कमठ दंभ
 योः ॥ ९७ ॥ गुह्यं गुदे ग्रन्थ भेदे क्ली वंशाखापुरे स्त्रियां । गृहा सक्तमृगा
 दौ नात्रिषु चास्त्रैरिपश्योः ॥ ९८ ॥ गेयं तु गीते गेयः स्याद्भातव्ये गायने त्रि
 षु । गोष्ठोदासी सुते पुंसि रक्षणीयेऽभिधेयवत् ॥ ९९ ॥ चव्यं तु च विके क्ली
 वं वचायामपियोषिति । चयः समूहे प्राकारमूलबन्धे समाहृतौ ॥ १०० ॥
 त्रित्यं मृत कचैत्ये स्याच्चित्यामृतचित्तौ स्त्रियां । चैत्यमायतने कुड्वेद्ये नेह

श्यपादपे ॥ २१ ॥ चोद्यंस्यादद्भुतेष्वे चोदनार्हेतुवाच्यवत् । छायास्या
 दातृपाभावेप्रतिविम्बार्कयोषितोः ॥ २२ ॥ पालनोक्तोचयोः कान्तिसच्छेभा
 पंक्तिषुस्त्रियां । जयाजयंतीतिथिभित्पथ्योमातत्सखीषुच ॥ २३ ॥ अग्रिम
 न्येनाजयन्तेविजयेचयुधिष्ठिरे । जन्यं हृदेपरीवादेसंग्रामेचनपुंसकम्
 ॥ २४ ॥ जन्यामातृवयस्यायां जन्यः स्याज्जनकेपुमान् । त्रिषूत्याद्यज
 नित्रोऽम्बनबोधाज्ञातिभृत्ययोः ॥ २५ ॥ वरस्त्रिग्वेऽथजन्यस्स्यात्पुंसिप्रा
 ण्यग्निरिधातृषु । त्रयीत्रिवेद्यांचितयेननातार्ह्योऽम्बसर्पयोः ॥ २६ ॥ ग
 रुडाग्रजेसुवर्णेचपुंसिस्त्रीवेरसांजने । तिष्योनक्षत्रभेदेस्यात्कलौधात्र्या
 च्ययोषिति ॥ २७ ॥ द्रव्यंस्यात्पितृलेवित्रेपृथ्व्यादौषविलेपने । स्त्री
 वेचभेषजेभवेद्रविकारेचवाच्यवत् ॥ २८ ॥ दस्युश्चैरेपुंसिरिषौदा
 यः सोऽस्तु एवभाषणे । विभक्तव्यपितृद्रव्येतथाहरणदानयोः ॥ २९ ॥
 दिव्यंलवङ्गेधात्र्यांस्त्रीवल्लौदिविभवेत्रिषु । दूष्यंत्रिषुदूषणीयेस्त्रीवंवस्त्रेच
 तद्गृहे ॥ ३० ॥ दूत्यंदूतस्वभावेचभावेकर्मण्यपिस्मृतं । दैत्योऽसुरेमुखां
 तुदैत्याचण्डौषधावपि ॥ ३१ ॥ धन्याधात्र्यामलक्योः स्याद्धन्यंपुण्यव
 तित्रिषु । धान्यंवीहिषुधन्याकेधिरुह्यंस्यानाग्निसदासु ॥ ३२ ॥ शक्ता
 वृक्षेऽप्यथनयोनोतिद्यूतविशेषयोः । नाट्यनौर्ध्वचिकेलास्येनित्यंस्यात्स
 ततेपिच ॥ ३३ ॥ शास्वतेत्रिषुपथ्यास्त्रीहरीतक्यांहितेत्रिषु । पद्यं
 श्लोकेपुमांश्चूदेपद्यावर्त्मनिकीर्तिता ॥ ३४ ॥ पाक्यंविटारख्यलवण्य

मेदि०
 यान०

मेदि० वंक्षारेपुनःपुमान् । प्रायो मरणानशनेमृत्यौबाहुल्यतुल्ययोः ॥ ३५ ॥
 यान्त० प्रियो हृद्येऽन्यत्रत्पुंसिबुद्धिनामौषधौधवे । पीयुःकालेरवौघूकेनापुण्यंशो
 भनेत्रिषु ॥ ३६ ॥ स्त्रीबंधर्मेचसुकृतेपुष्यःकलियुगेस्मृतः । नक्षत्रमा
 सयोर्भेदेपूज्यःश्वशुरवंद्ययोः ॥ ३७ ॥ पेयम्पातव्यपयसोःपेयाश्चा
 शाच्छमण्डयोः । बन्ध्यस्त्वफलवृक्षादौस्त्रियांस्यादप्रजःस्त्रियाम्
 ॥ ३८ ॥ बर्ह्यापतिंबर्ह्यास्त्रीवरेण्येत्रिषुनास्मरे । बल्यंप्रधानेधातौस्या
 त्स्त्रीवंबलकरेत्रिषु ॥ ३९ ॥ बीर्यंशुक्रेप्रभावेचतेजःसामर्थ्ययोरपि
 । भयंप्रतिभयेघोरेप्रसूनेकुञ्जकस्यच ॥ ४० ॥ भव्यंशुमेचसत्येचयो
 ग्येनाविनितुत्रिषु । कर्मरङ्गतरेपुंसिस्त्रियांकरिकणोमयोः ॥ ४१ ॥ स्त्री
 वमस्यनिभाग्यनुस्याच्छुभाशुभकर्मणोः । भृत्योदासेभृतौभृत्यामयु
 र्नाकिन्नरेमृगे ॥ ४२ ॥ मयःशिल्पिनिदैत्यानांकरभेऽश्वतरेपिच । म
 ध्यं विलग्नैस्त्रीस्यान्नाय्येऽन्तरेऽधमेपिच ॥ ४३ ॥ मत्स्योमीनेऽथपुंभूनि
 देशेमन्युःपुमान्क्रुधि । दैन्येशोकेचयज्ञेचमाल्यंकुसुमतत्त्रजोः ॥ ४४ ॥
 मायास्याच्छाम्बरीबुद्धौर्मायःपीताम्बरेसुरे । मूल्यंस्यादेतनेप्रभेमृत्युर्नाम
 रणेयमे ॥ ४५ ॥ मेध्यंत्रिषुशुचौरक्तवचारेचनयोःस्त्रियाम् । ययुःपु
 मानश्चमेधतुरगेचतुरङ्गमे ॥ ४६ ॥ याप्यस्तुयापनीयेस्यान्निन्दितेष्यभि
 धेयवत् । याम्याप्राच्याम्भरण्यांचपुंस्यगस्त्येचचन्द्रने ॥ ४७ ॥ योग्यः
 प्रवीणयोगार्होपायश्चक्षेत्रुवाच्यवत् । स्त्रीवमृद्धौषधौपुष्येनास्त्र्यभ्यासा

॥ ११३ ॥

कयोषितोः ॥ ४८ ॥ रम्यारथैश्चम्पकेनामनोज्ञेत्त्रभिधेयवत् । नपुंसकप
 टालस्यमूलेस्फुरिभिरिष्यते ॥ ४९ ॥ रथ्यारथौघविशिखावर्तनीषुच
 योषिति । रथवाढरिपुह्निंगोरूप्यः स्यात्सुन्दरेत्रिषु ॥ ५० ॥ आहतस्वर्ण
 रजतेरजतेचनपुंसकं । लयोविनाशेसंश्लेषेसाम्येतौर्यत्रिकस्यच ॥ ५१ ॥
 लक्ष्यंस्यादपदेशेपिशरव्येपिनपुंसकं । लभ्ययुक्तेचलध्वयेलास्यनौर्यत्रिके
 मतं ॥ ५२ ॥ नृत्येचवज्याप्रस्थानेवर्गेपर्यटनेपिच । वन्यत्रिषुवनोद्धू
 तेस्त्रीवनाम्बुसमूहयोः ॥ ५३ ॥ वाच्यन्तुकुम्भितेहीनेवचनार्हेचवाच्यव
 त् । विंध्यास्त्रियांलवल्यास्यात्पुंसिव्याधाद्रिभेदयोः ॥ ५४ ॥ वीक्ष्यं
 तुविस्मयेदृश्येपुंसिलासकवाजिनोः । वेश्यंवेश्यागृहेस्त्रीवंगणिकायान्तु
 योषिति ॥ ५५ ॥ शल्यंतुनस्त्रियांशङ्कोस्त्रीवंक्ष्वेडेषुतोमरे । मदनद्रुम्बा
 विधोर्न्नाशयः शय्याहिपाणिषु ॥ ५६ ॥ शय्यास्याच्छयनीयेचगुम्फनेपि
 चयोषिति । शून्यंस्यान्निर्जनेवाच्यलिङ्गंमल्यान्तुयोषिति ॥ ५७ ॥ शै
 र्यमारभठीशक्तयोःसह्यःशैलान्तरेपुमान् । साढ्येवाच्यलिङ्गः स्यादा
 रेग्येतुनपुंसकम् ॥ ५८ ॥ संख्यंसमितिसंख्यास्यादेकद्व्यादिविचारयोः
 । संध्यापितृप्रसूनद्वयान्तरयोर्युगसन्धिषु ॥ ५९ ॥ सत्यंकृतेचशप
 थेतथ्येत्रिषुतदति । सव्यंवामेप्रतीपेचस्मयोनाऽद्भुतगर्बयोः ॥ ६० ॥
 सायःकाण्डेदिनान्तेचसाध्योयोगान्तरेस्मरे । गणदेवविशेषेचसाधनीये
 तुवाच्यवत् ॥ ६१ ॥ सूर्योऽर्कपर्येतपनेस्त्रीतद्वाय्याषधीभिदोः । स्थेयो

 मेदि०
 यान्त०

भेदि०

यात्ता०

विवादं पक्षं स्य निर्णेतारिपुरेहिते ॥ ६२ ॥ सेव्यं क्लीबमुशीरे स्यात्सेवार्हे
 पुनरन्यवत् । सैन्यं क्लीबं बले सेना समवेते तु वाच्यवत् ॥ ६३ ॥ सौम्यो
 ऽज्ञेता त्रिष्वनुग्रे मनो ज्ञेसो मदैवते । हार्यो विभीतकतरौ हर्तव्ये पुनरन्य
 वत् ॥ ६४ ॥ जरणे ऽथ त्रिषु हृद्यं हृज्जहृद्धितहृत्प्रिये । वशकृद्देदमन्त्रे
 नाबुद्धिनामौ प्रधौ स्त्रियाम् ॥ ६५ ॥ यच्चि ॥ अनयस्तु विषहैवाश्रुम
 योर्व्यसनेषु च । अथयो ऽति क्रमेदण्डे विस्मये दोषकृच्छ्रयोः ॥ ६६ ॥ अ
 म्बो यमम्बसंघाते क्लीबमम्बहिते ऽन्यवत् । अधृष्या तटिनी भेदे प्रगल्भी
 वाच्यलिङ्गकं ॥ ६७ ॥ अवध्यमबधार्हे स्याद नर्थकवचस्यपि । अ
 व्ययो ऽस्त्रोश् हृभेदेनाविष्मै निर्व्यये त्रिषु ॥ ६८ ॥ अहल्या त्वपूरे
 भेदे भार्ययांगौ तमस्य च । अहार्यः पर्वतेना स्याद हर्तव्ये तु वाच्यवत्
 ॥ ६९ ॥ अभिष्या त्वभिधाने स्याच्छ्रोभायाश्च यशस्यपि । अभयास्त्री
 हरीतक्यामुशीरे च न पुंसकं ॥ ७० ॥ निर्भये वाच्यलिङ्गः स्यादपत्यं
 पुत्रयोर्मतं । अगस्त्यः कुम्भयो नौ स्यादङ्गसेनतरवपि ॥ ७१ ॥ आशयः
 स्यादभिप्रायेण न साधारण्योरपि । स्यादातिथ्यमतिथ्यर्थे त्रिलिङ्गमतिथौ
 पुमान् ॥ ७२ ॥ अत्रेयो पुष्पवत्यां स्यान्नदी भेदे च नामुनौ । आदित्यो
 भास्करे देवेष्याम्नायो निगमेपि च ॥ ७३ ॥ उपदेशे पीन्द्रियन्तु हृषीकेशे
 तसि स्मृतं । उदयस्तु पुमान् पूर्वपर्वते च समुन्नतौ ॥ ७४ ॥ उपायः सा
 मभेदादौ तथैवोपगतौ पुमान् । उर्णा दुर्माक्षणा भङ्गे मेषकम्बलमेषयोः

॥ ७५ ॥ औचित्यमुचितत्वेत्यात्मन्येपि च न पुंसकं । कषायोरसभेदे च
निर्यासे च विलेपने ॥ ७६ ॥ अङ्गुणगेचनस्योस्यात्सुरभौलोहितेचिषु
। कालेयोदैत्यभेदेस्यात्कालखण्डेनपुंसकं ॥ ७७ ॥ क्षिपण्युत्तुपुमान्दे
हेसुरभौवाच्यलिङ्गकः । कुलायस्तुपुमांस्थानमाचस्यात्यक्षिवासके
॥ ७८ ॥ क्षेत्रिप्रक्षेत्रजतृणेपरदेहचिकित्सयोः । परदाररतासाध्य
रोगयोःक्षेत्रियःपुमान् ॥ ७९ ॥ कौकृत्यमनुतापेस्यादयुक्तकरणेपि
च । गाङ्गेयस्यात्युमान्भीष्मोक्तावस्वर्णकशेरुणोः ॥ ८० ॥ चक्षुष्यः
केतकेपुण्डरीकसंज्ञकपादपे । कुलत्थिकासुभगयोस्त्रियामक्षिहितेऽन्यवत्
॥ ८१ ॥ चाम्पेयश्चम्पकेस्वर्णकिञ्जल्केनागकेसरे । जघन्यहेमलेक्ता
वंचरमेगर्हितेऽन्यवत् ॥ ८२ ॥ जटायुःपुंसिसम्पातेः कनीयसिचगुगु
लौ । जण्युरपितत्यक्षिरजगेर्भाशयेपुमान् ॥ ८३ ॥ तपस्यावत
चर्यायान्तपस्यःफालुनेपुमान् । द्वितीयान्तिथिभित्यत्थोः पूरणेतूभयेचि
षु ॥ ८४ ॥ देवयुर्वाच्यलिङ्गस्तुधार्मिकेलोकयाचिके । नादेयीनागर
ङ्गेस्याज्जयायामम्बुवेतसे ॥ ८५ ॥ भूमिजम्बाजवायाश्च व्यङ्गुष्ठेपि
चयोषिति । निकायस्तुपुमाह्वंक्ष्येसधर्मिप्राणिसंहतौ ॥ ८६ ॥ समुच्च
येसंहतानानिलयेपरमात्मनि । नेपथ्यःस्यादलङ्कारेरङ्गज्यायां न पुं
सकम् ॥ ८७ ॥ प्रणयः प्रसवेप्रेमियाज्जाविश्रम्भयोरपि । निर्वाणेष्व
द्यपर्यायः प्रकारेऽवसरेक्रमे ॥ ८८ ॥ प्रलयोमृत्युकल्पान्तमूर्च्छापा

भेदि०
यान्त०

मेदि०
यान्त०

येषुपुंस्ययं । प्रत्ययः प्रथितत्वेचसनादिज्ञानयोरपि ॥ ८९ ॥ आ
चारेशपथेरंधेविश्वसाधीनहेतुषु । पर्जन्योमेघशब्देपिध्वनदमुद
शक्रयोः ॥ ९० ॥ प्रसव्यवाच्यलिङ्गः स्यात्प्रतिकूलानुकूलयोः । प्र
कीर्यः पूतिकरजेविनिकीर्येतुवाच्यवत् ॥ ९१ ॥ प्रणाव्योऽसम्भतेऽपि
स्यादभिलाषविवर्जिते । पयस्यनुपयोजातहितयोर्वाच्यलिङ्गकम्
॥ ९२ ॥ दुग्धिकाक्षीरिकाकोल्योः स्वर्णक्षीर्यामपिस्त्रियां । पारुष्यंपरुष
त्वेचदुर्वाक्येषुसिगीष्मैतौ ॥ ९३ ॥ पानीयनुजलेक्लीबंपातव्येवाच्यलि
ङ्गकं । पौलस्त्यस्तुकवेरेस्याद्दशग्रीवेपिपुंस्ययम् ॥ ९४ ॥ बलयः कण्ठ
रोगेनाकङ्कशेषुपुंसकं । ब्रह्मण्यो ब्रह्मसाधौस्याद्ब्रह्मदारुशनैश्वरे
॥ ९५ ॥ बालेयोगर्दभेषुसिमृदौबालहितेचिषु । ब्राह्मण्यंब्राह्मणत्वेच
समूहेचद्विजन्मनाम् ॥ ९६ ॥ भुवन्युः स्यात्पुमान्भानौज्वलनेशशला
ञ्छने । भुजिष्यस्तुस्वतन्त्रेस्याद्धस्तुचकदासयोः ॥ ९७ ॥ स्त्रि
यांदासीगणिकयोर्मलयः पर्वतान्तरे । शैलाङ्गेदेशआरुमेचिवृतायान्तुयो
षिति ॥ ९८ ॥ मङ्गल्यः स्यात्त्रायमाणाम्बुविस्त्रमस्तूरके । स्त्रियां
शम्यामधःपुष्पोमिसिष्मुक्त्वचास्तुच ॥ ९९ ॥ रेचनायामथोदधि
क्लीबंशिवकरेचिषु । मृगयुः पुंसिगोमायौव्याधेचपरमेष्ठिनि ॥ १०० ॥
रहस्यास्त्रीनदीभेदेगोपनीयेऽभिधेयवत् । लौहित्यंलोहितत्वेस्यात्क्ली
बंपुंसिनदान्तरे ॥ १०१ ॥ वदान्योदानशैण्डेस्याच्चारुवादिनिवाच्य

॥ ११७ ॥

वत् । व्यवायः सुरतेनैर्द्धापुंसिस्त्रीवंतुनेजसि ॥ १०२ ॥ वक्तव्यंकुत्सि
तेहीनेवचनार्हेचवाच्यवत् । विजयः स्याज्जयेपार्थस्त्रियांतिथ्यन्तरेस्मृता
॥ १०३ ॥ उमासख्यांविस्मयस्यादाश्चर्य्यगर्बयोःपुमान् । विनयातुकला
यांस्त्रीशिक्षायांप्रणतौपुमान् ॥ १०४ ॥ विषयोगोचरेदेशेतथाजनप
देपिच । प्रबन्धाद्यस्ययोज्ञातस्तत्ररूपादिकेपुमान् ॥ १०५ ॥ विशल्या
ग्रिशिखादन्तोगुडुचोत्रिपुटास्तुच । श्वश्रुर्येदेवरेष्यालेशाण्डित्यःपा
त्रकान्तरे ॥ १०६ ॥ मुनिभेदेचमालूरेशालेयःस्यान्मिसौपुमान् । त्रिषु
शाल्युद्रवक्षेत्रेस्याच्छीर्षण्यनुशीर्षके ॥ १०७ ॥ सुकेशेपुंसिशैलेयना
लपण्याञ्चसैन्धवे । शैलजेनातुमधुपेशिलातुल्येऽन्यलिङ्गकं ॥ १०८ ॥ सं
ख्यायःसन्निवेशेचसंस्थानेविस्तृतावपि । सन्नयःसमवायेपिपृष्ठस्थायिब
लेपुमान् ॥ १०९ ॥ समयःशपथाचारसिद्धान्तेषुतथाधियि । क्रिया
कारेचनिर्द्देशेसङ्केतेकालभाषयोः ॥ ११० ॥ सरिण्युल्लुपुमान्वारिवा
हस्यान्मातरिम्बनि । सामर्थ्ययोग्यतायांस्याच्छक्तावपिनपुंसकं ॥ १११ ॥
सौरभ्यन्तुमनोज्ञत्वेसौगन्धेगुणगौरवे । सौभाग्यंस्तुभगत्वेस्याद्योगभेदे
नपुंसकम् ॥ ११२ ॥ हिरण्यंरेतसिद्रव्येणातकुम्भवण्टयोः । अश्व
येमानभेदेस्यादकुप्येचनपुंसकं ॥ ११३ ॥ हृदयमानसेबुक्कोरसौरपिनपुंस
कम् ॥ यचतुः ॥ भवेदनुशयोदेषेपञ्चाज्ञापानुबन्धयोः ॥ ११४ ॥ अथा
वसायःशेषेस्यात्समाप्तौनिश्चयेपिच । अवश्यायस्तुनीहारेप्यभिधानेपि

मेदि •
यान्त •

हेदि०
यान्त०

पुंस्ययं ॥ ११५ ॥ अपसव्यंचिलिङ्गनुदक्षिणप्रतिकूलयोः । अन्त
शय्यामृतैर्भूमिशय्यायां पितृकानने ॥ ११६ ॥ उपकार्यारजसद्वान्यु
पकारेचितेऽन्यवत् । जलाशयो जलाधारे स्यादुशीरेन पुंसकम् ॥ ११७ ॥
नखुलीयः शाकमेदेविउङ्गतरुताप्ययोः । तृणशून्यं मह्निकायान्त्रिषु
स्यात्केतकीफले ॥ ११८ ॥ दक्षिणात्येनारिकेलेचिषुदक्षिणदिग्भवे
। धनञ्जयोऽर्जुनेवह्निनागभिद्देहमारुते ॥ ११९ ॥ निरमयस्तुपुंसि
स्यादिडिक्केचिषुनोरुजि । परिधायोजनस्थानेपरिच्छेदनितम्बयोः
॥ १२० ॥ प्रतिश्रयः सभायाश्चाशयेप्रतिभयम्भये । घोरेपिपाञ्चजन्य
स्तुक्कृष्णशङ्खेऽङ्गताशने ॥ १२१ ॥ प्रावृषेण्यः पुमान्नीपेषाविद्धालभ
वेचिषु । पौरुषेयः कृतेपुंसं विकारेपुरुषस्य च ॥ १२२ ॥ चिषुनासङ्ग
बधयोः पुरुषस्यपदान्तरे । फलोदयः पुमान्नाभेचिदिवेशालयेपिच
॥ १२३ ॥ भागधेयं मतं भाग्ये भागप्रत्याययोः पुमान् । महालयोविहारे
स्यात्तीर्थेचपरमात्मनि ॥ १२४ ॥ महोदयः कान्यकुञ्जेचाधिपत्यापवर्ग
योः । महामूल्यः पद्मरगेनामहार्धेन्यलिङ्गकः ॥ १२५ ॥ मार्जारी
यः स्मृतः शूद्रेविडालेकायशोधने । रौहिणेयोन्यवदत्सेनाबुधेचहलायुधे
॥ १२६ ॥ विलेशयस्तुपुल्लिङ्गे । मूर्षिकेचभुजङ्गमे । वैनतेयस्तुगरुडे
स्यात्प्रभाकरसारथौ ॥ १२७ ॥ सम्पश्यः समीकेस्यादापदुत्तरकालयोः
। समाह्वयस्तुपशुभिः खगैर्द्यूतेचसङ्गरे ॥ १२८ ॥ भवेत्समुदयः सङ्घेसं

॥ ११९ ॥

युगे च समुद्रमे । समुदायः समूहे स्याद्बुद्धे समुच्छ्रयः पुमान् ॥ ११९ ॥

मेदि •

विरोधात्सेधयोः स्थूलोच्चयोर्गण्डोपलेपि च । गजानां मध्यमगतेष्वसाक

यान्त •

ल्यवरण्डयोः ॥ १२० ॥ हिरण्यमयः सुरज्येष्ठेनासुवर्णमयेच्चिषु ।

॥ यपंच ॥ कालानुसार्यं शैलेयेकालीये शिंशपाद्रुमे ॥ १२१ ॥ दुग्धताली

यमित्येतद्दुग्धास्रक्षीरफेनयोः । अथ प्रवचनीयञ्च स्यात्प्रवक्तृप्रवा

च्ययोः ॥ १२२ ॥ वृषा कपायी श्री गौरीवरी जीवन्तिका सुच । ॥ यषट् ॥

प्रत्युद्गमनीयमुपस्थेयेधौतांमुकद्वये ॥ १२३ ॥ विष्वक्सेनप्रिया लक्ष्म्या

॥ वारह्या मपियोपिति ॥

इति यान्तर्गः

॥ रैकं ॥ रः स्मृतः पावकेतीक्ष्णः पुंसि स्त्रीष्वेवित्तयोः । श्रीर्वेशरचना

रान्त •

शोभाभारती सरलद्रुमे ॥ १ ॥ लक्ष्म्यां त्रिवर्गसम्पत्तिविधोपकरणेषु च ।

विभूतौ च मत्तौ च स्त्रीसुः स्त्रियां निर्गरेस्त्रवे ॥ २ ॥ रदिः ॥ अरंशीघ्रे च चक्रा

ङ्गेशीघ्रे पुनरन्यवत् । अग्रं पुरस्तादुपरि परिमाणे पलस्य च ॥ ३ ॥

आलंबने समूहे च प्राप्ते च स्यान्नपुंसकम् । अधिके च प्रधाने च प्रथमे चाभिधे

यवत् ॥ ४ ॥ अस्त्रः कोणे कचे पुंसि स्त्रीष्वमश्रुणि शोणिने । अस्त्रं प्रहरणे

चापे करवालेन पुंसकम् ॥ ५ ॥ अभर्ममेघे च गगने धातुभेदे च काञ्चने । अ

द्रिः शैलद्रुमार्केनाऽथाङ्घ्रिर्नाषादमूलयोः ॥ ६ ॥ आश्चर्मप्रभेदिन्यां पुं

मेदि० सिमैमेशनैश्वरे । आर्द्रानक्षत्रभेदे स्यात्स्त्रियां क्तिन्नेऽभिधेयवत् ॥ ७ ॥
 शुक्ल० आरुः पुंसितरेर्भेदे तथा कर्कटदंष्ट्रिणोः । इन्द्रः शक्रादित्यभेदयोगभे-
 दान्तरात्मसु ॥ ८ ॥ इन्द्राफणिज्भकेस्त्रीस्यादिरभूवाक् सुरम्बुषु ।
 उग्रः शूद्रासुतेषु वा द्रुद्रे पुंसि त्रिपूत्कटे ॥ ९ ॥ स्त्रीवचाश्च तयोर्हृष्टी
 कर्कट्यां करभेपुमान् । उस्त्रोवृषे च किरणेषु सार्जुन्युपचित्रयोः ॥ १० ॥
 ऐन्द्रिः काके जयनेनाथैः पुंभूम्नि नोवृत्ति । ओङ्गः ख्यातो जवापुष्पेक्ष-
 रं नीरेक्षरेणुदे ॥ ११ ॥ करेवर्षापलेरश्रुमौषाणौ प्रत्यायश्चुण्डयोः । कद्रु-
 स्त्रिषु स्वर्णपिङ्गेनागानां मातरि स्त्रियाम् ॥ १२ ॥ कारेव धेनिश्चये च बलौ-
 यत्नेयतावपि । तुषारशैलेपि पुमान् स्त्रियां दूत्यां प्रसेवके ॥ १३ ॥ सुव-
 र्णकारिकायां च बन्धनागारबन्धयोः । क्षारे रसान्तरे धूर्त्तलघुशोका च भ-
 र्त्सनाः ॥ १४ ॥ कारिस्त्रियां क्रियायां स्याद्वाच्यलिङ्गस्तुशिल्पिनि । कारु-
 र्बिश्च कर्मणि नात्रिषु कारकशिल्पिभ्योः ॥ १५ ॥ क्षीरदुग्धे जले कीरः श्रुके-
 पुंभूम्नि नोवृत्ति । कुरुर्द्वयान्तरे भक्ते पुमान् पुंभूम्नि नोवृत्ति ॥ १६ ॥ क्षुद्रः
 स्यादधमे क्रूरकृपणाल्पेषु वाच्यवत् । क्षुद्राव्यंगानटीकंठकारिका सर-
 घासु च ॥ १७ ॥ चाङ्गेरीवेश्ययोर्हिंसां मक्षिकामात्रकेषु च । क्षुरः स्या-
 द्छेदनद्रव्ये कोकिलाक्षे च गोक्षुरे ॥ १८ ॥ क्रूरस्तु कठिने घोरे नृशंसे-
 प्यभिधेयवत् । कृक् माख्यातमाभीलेषापसंतापनादिभ्योः ॥ १९ ॥ क्षे-
 त्रं शरीरे केदारे सिद्धस्यानकलत्रयोः । क्रोष्ट्री शृगालिका कृष्णविदा

॥ १५९ ॥

रौलाङ्गलोषु च ॥ २० ॥ श्वौद्रं मधुनिपानीये खरः स्यात्तीक्ष्णघर्मयोः ।
 गर्हमेस्त्रीदेवता उखरुर्दण्डे हरेर्हये ॥ २१ ॥ दन्ते पुंसि चिषु श्वेते खुरं को
 लदलेशफे । गरीखरयां करणे स्त्रीवं नोपविषे विषे ॥ २२ ॥ गात्रं गजाग्र
 जं घाटौ स्त्रीवमङ्गे कलेवरे । गोः स्त्रीभाषा सरस्वत्योर्गिरिर्ज्ञाने च रुग्मिदि
 ॥ २३ ॥ अद्रौ गिरियं केयोषि द्वीर्णे पूज्ये पुनस्त्रिषु । गुन्द्रस्ते जनके स्त्रीनुषि
 यज्ञैर्भद्रमुत्तके ॥ २४ ॥ गुरुस्त्रिलिङ्गां महति दुर्जरलघुनारपि । पुमा
 न्निषेकादिकारे पित्रादौ सुरमं चिणि ॥ २५ ॥ गृध्रः खगान्तारे पुंसि वाच्यलि
 ङ्गे यलुब्धके । गोत्राभूगव्ययोर्गोत्रः शैले गोत्रं कुलाख्ययोः ॥ २६ ॥ संभावनी
 यबोधे च काननश्च वर्मसु । गौरः पीतेऽरुणे श्वेते विष्णुद्धे चाभिधेयवत्
 ॥ २७ ॥ नाश्वेतसर्पे चन्द्रे नक्षत्रयोः पद्मकेसरे । गौरीत्वसंजातरजः कन्या
 शंकरभार्ययोः ॥ २८ ॥ शेचनी रजनी पिङ्गा प्रियंगु वसुधा सुच । आप
 गाया विशेषे पिपा दशा पतिवो धिति ॥ २९ ॥ घस्रस्तु दिवसे हिंसे घोरे भी
 मे हरे पिच । चरेऽश्वाद्युत भेदे च भौमे चारे च सेचले ॥ ३० ॥ चन्द्रः कर्पूर
 कां पिङ्ग सुधां शुक्ल शर्वारिषु । चक्रः कोके पुमान् स्त्रीवं ब्रजे सैन्यरथांग
 योः ॥ ३१ ॥ रण्डे दम्भान्तरे कुम्भकारे पकरणा स्त्रियोः । जलावर्ते पथ्य च
 रुः पुमान् हव्यान्नभाण्डयोः ॥ ३२ ॥ चारः पिपा लवृक्षे स्याद्भूतौ बन्धा
 य सर्पयोः । चारुर्वृहस्पतौ पुंसि शोभनेऽप्यभिधेयवत् ॥ ३३ ॥ चित्रा सुप
 र्णी गोडुम्बा सुभद्रा दंतिका सुच । मायायां सर्पे नक्षत्रे नदीभेदेऽप्युच्यते

मेदि ०

रुन्ता ०

भेदि •

शक्त •

॥ ३४ ॥ तिलकालेख्ययोः क्लीवं कर्बुरद्भुतयोरपि । तद्युक्तयोस्त्वन्य
 लिंगंचीरोजिल्यां नपुंसकं ॥ ३५ ॥ गोस्तनेव स्वभेदे चरेखालेखनभेदयोः
 । चुक्रंवृक्षास्तु चंगेर्यास्त्रीपुंस्यस्तेऽस्तुवेतसे ॥ ३६ ॥ चैवंमृतेदेवकुलेनाभू
 भृन्मासभेदयोः । चारः पाठश्चरेपि स्याच्चैरपुष्पोषधावपि ॥ ३७ ॥
 छत्रामिसावतिच्छत्रेकुलुम्बुरुशिलीं ध्रुवयोः । नपुंसकं चातपवेच्छिद्रंदूष
 णरं ध्रुवयोः ॥ ३८ ॥ जरोस्यादौषधीभेदे स्त्रियामुपपत्तौ पुमान् । जीरस्तु
 जरणे खड्गे टारे रंगतुरंगयोः ॥ ३९ ॥ तरस्तु तरणे पुंसि दशलौपिके
 तरो । तत्रंकुटुम्बकृत्ये स्यात्सिद्धांते चोषधात्तमे ॥ ४० ॥ प्रधाने तंतुवाये च
 शास्त्रभेदे परिच्छदे । श्रुतिशास्त्रांतरे हेतावुभयार्थप्रयोजके ॥ ४१ ॥
 इतिकर्तव्यतायां च तन्त्रीवीणागुणे मता । अमृतादेहश्चिवयोस्तंद्रीनिद्रा
 प्रमीलयोः ॥ ४२ ॥ तारेवानरभिन्मुक्ताविष्णुद्वयोः शुद्धमौक्तिके । नान
 क्षत्रेऽक्षिमध्ये च ननारूप्येन पुंसकं ॥ ४३ ॥ स्त्रीबुद्धदेवताभेदे बालि
 गोष्पतिभार्ययोः । त्रिलिंगोऽत्युच्चश्चेत्ताम्रमुल्लेऽरुणेऽपि च ॥ ४४ ॥
 तीव्रानुकटुरेहिण्यां रजिकागंडदूर्वयोः । त्रिष्वत्युल्लेखितान्ते च कटौ तीरंतु
 रेधसि ॥ ४५ ॥ पुंसि च पुणितात्रंतुप्राजे नवैणुकेऽपि च । दरेऽस्त्रीसाध्वसे ग
 र्जे कंदरे तु दरीस्मृता ॥ ४६ ॥ दणव्ययं मनागर्थे दस्त्रः खरेऽश्विनी सुते
 । दारुस्यापि त्रिलोकाष्टे देवदारौ नपुंसकं ॥ ४७ ॥ द्वारं निर्गमनेऽपि स्याद
 ध्रुपाये धरे गिरौ । कर्पास्तूलके कूर्मस्य जेवस्वतरेऽपि च ॥ ४८ ॥ धरविष्णु

अर्या च स्त्री गर्भाशयमेदसोः । धात्री जनन्यामलकी वसुमत्युपमातृषु
 ॥ ४७ ॥ धारसैन्याग्रिमस्कंधेतुरंगगतिपञ्चके । घटादिच्छिद्रसक्तयोः
 प्रपातस्याद्रवस्य च ॥ ५० ॥ खड्गादेर्निशितमुखे धारेऽग्रावांतरेष्टृणे । धीरे धै-
 र्या न्विते स्त्रेरे धीरः स्यान्निषुपण्डिते ॥ ५१ ॥ स्वच्छन्दे धैर्ययुक्ते च पुं कुमेतु न
 पुंसर्कः । स्त्रियां श्रवणतुल्यायां धौ संधूस्त्वर्द्धरितं ॥ ५२ ॥ तथा वास्तुस्थानभे-
 दे नरेऽजे मनुजेऽर्जुने । स्त्री वंतु रामकर्पूरे नक्रं स्यादग्रदारुणि ॥ ५३ ॥
 नासायां पुंसि कुम्भीरे नारस्तर्णकनीरयोः । नीवं नेमौ बली कंदारे वतीभेऽ-
 पिकानने ॥ ५४ ॥ नेत्रं पथिगुणे वस्त्रभेदे मूलेऽमुस्य च । रथे च क्षुपि न-
 द्यां तु नेत्री नेतरि वाच्यवत् ॥ ५५ ॥ परः श्रेष्ठारिदूरगन्धोत्तरे स्त्री वन्तु केवले
 । पर्वतुवाहने पर्ये स्यात्पक्षे शरपक्षिणोः ॥ ५६ ॥ पारं परतटे प्रांते न-
 स्त्री पाए नदीभिदि । पारी पूरे च कर्कर्या पादरज्जौ च दंतिनः ॥ ५७ ॥ पा-
 रंतुभाजने याग्ये सुवादैराजमं चिणि । तीरद्वयांतरे चाथ पुरुः प्राज्येऽभि-
 धेयवत् ॥ ५८ ॥ पुंसि स्याद्देवलोके च नृपभेदपरागयोः । पुरं न पुंसक-
 ङ्गे देहे पाठलिपुत्रयोः ॥ ५९ ॥ पुष्पादीनां दलावृत्तौ नागगुलौ न ना-
 मुरि । पुंड्रादेत्यविशेषे क्षुभेदयोरतिमुक्तके ॥ ६० ॥ चित्रे कृमौ पुंडरीके
 पुंभस्मिनी वृदंतरे । पूरे जलसमूहे स्याद्गुणसंशुद्धिखाद्ययोः ॥ ६१ ॥
 पौचं वस्त्रे मुखे च शूकरस्य हलस्य च । पौरन्निषुपुणेऽङ्गुते करणे तु न पुंस-
 कं ॥ ६२ ॥ बरे जामतरिवृत्तौ देवतादेरभोष्ठिते । पिङ्गे पुंसि चिषु श्रेष्ठे कु-

मेदि०

रन्च०

मेदि०

रत्न०

कुमेतुनपुंसकं ॥ ६३ ॥ बरीप्रोक्ताशतावर्ग्या बरचस्यात्फलत्रिके । मनागि
 द्येवरंक्लीवेकेचिदाऊस्तद्व्ययं ॥ ६४ ॥ बभुर्वैश्वानरेष्मूलपाशौचगह
 उध्वजे । विशालेनकुलेपुंसिपिंगलेत्वभिधेयवत् ॥ ६५ ॥ बक्रः श
 नेश्वरेपुंसिपुठभेदेनपुंसकं । त्रिषुक्रूरेचकुटिलेबारः स्वर्यादिवासरे
 ॥ ६६ ॥ द्वारेहरेकुञ्जवृक्षेवृंदावसरयोः क्षणे । बारीस्याङ्गजबंधन्यांक
 लश्यामपियोषिति ॥ ६७ ॥ बारिर्वाग्गजबंधन्याः स्त्रीस्त्रीवंबुनिबालके
 । बीरेरसविशेषेस्यादुत्तरेसुभठेचिषु ॥ ६८ ॥ स्त्रीमुराक्षीरकाकोलीना
 मलक्येलबालुके । पतिपुत्रवतीरंभाविदारीदुग्धिकासुच ॥ ६९ ॥ मल
 पूःक्षीरविदार्याः स्त्रीवंप्रग्यांनलेपिच । भरुः स्वर्णेहरेपुंसिभासेऽतिशय
 भारयोः ॥ ७० ॥ भद्रः शिवेखंजरीटेवृषभेतुकदंबके । करिजातिविशेषे
 नास्त्रीवमंगलमुस्तयोः ॥ ७१ ॥ कांचनेचस्त्रियांरस्त्राकृष्णाव्योमनदी
 शुच । तिथिभेदेप्रसारिरण्यांकट्फलानंतयोरपि ॥ ७२ ॥ त्रिषुश्रेष्ठे
 चसाधौचनपुंसिकरणांतरे । भारः स्याद्वीवधेविष्णौपलानांदिसहस्रके
 ॥ ७३ ॥ भीरुर्गर्तत्रिलिंगः स्याद्वरयोषितियोषिति । भूरिर्नवासुदे
 केचहरेचपरमेष्ठिनि ॥ ७४ ॥ नपुंसकंसुवर्णेचप्राज्येस्यादाचलिंगकः
 । मंत्रोवेदविशेषेस्याद्देवादीनांचसाधने ॥ ७५ ॥ गुह्यवादेपिचपुमान्ना
 रूर्नागिरिधन्वनेः । मात्राकर्णविभूषायांविज्ञेमानेपरिच्छदे ॥ ७६ ॥
 अश्वरवयवेस्त्र्येक्लीवकात्स्न्येऽवधारणे । मारेमृतौसुरेविघ्नेमारीचण्ड्यां

जनक्षये ॥ ७७ ॥ मारिः स्त्रीमारणे वर्षे मित्रं सुहृदि न दयोः । सूर्ये पुंसि
 मुरगंधद्रव्ये दैत्यां तरे पुमान् ॥ ७८ ॥ याचातुयापने पि स्याद्गमनोत्सवयोः
 स्त्रियां । रंधंतु दूषणे छिद्रे रष्टं स्यादुपवर्त्तने ॥ ७९ ॥ उपद्रवे स्त्रीव
 पुंसो रुरुर्नामृगद्वैतयोः । वेचं वेमसि पीयूषे पटवासे पि सूत्रके ॥ ८० ॥
 रोधेनागालवे स्त्रीव मपरधे च किल्बिषे । रोद्रोघे रसे चंड्यां स्त्रीतीव्रे भी
 षणे त्रिषु ॥ ८१ ॥ वज्रं स्याद्बालके धात्र्यां स्त्रीव योगांतरे पुमान् । वज्रास्तु
 ह्यांगुड्याश्च वज्रोस्तु ह्यांतरे स्मृता ॥ ८२ ॥ दंभोलौहीरकेष्वस्त्रीवर्द्ध
 चपुवरत्रयोः । वप्रस्ताते पुमानस्त्रीवेणुक्षेत्रे च ये तटे ॥ ८३ ॥ वक्त्रं मु
 खे वस्त्रभेदे व्यग्रा व्यासक्त आकुले । वस्त्रेनादिवसे स्त्रीवमंदिरे च चतुष्प
 थे ॥ ८४ ॥ व्याघ्रः स्यात्पुंसि शार्दूलैरत्तैरंडकरंडयोः । श्रेष्ठे न रद्युत्तर
 स्थः कंटकार्यतुयोषिति ॥ ८५ ॥ वृत्रे रिपौ घने ध्वान्ते शैलभेदे च दानवे
 । वेरः कलेवरे स्त्रीववार्ता कौकुडुमे पि च ॥ ८६ ॥ वाद्री स्त्रीपणपादे नागा
 नसाहौ रूषान्तरे । शरस्ते जनके वाणे दध्यग्रे नाशरंजले ॥ ८७ ॥ श
 खलोहास्त्रयोः स्त्रीवंकुरिकायां तु योषिति । शक्रः पुमान् देवराजकुटजार्जुनभू
 रूहोः ॥ ८८ ॥ शद्रिर्नाभोधरे जिह्वौ शरुर्नाकोपवज्रयोः । शारिर्ना
 ऽक्षोपकरणे स्त्रियां शकुनिकांतरे ॥ ८९ ॥ युद्धार्थगजपथ्यां शेषे व्यवहा
 रंतरे पि च । शारः स्याच्छ्वले वाच्यलिंगः पुंसि समीरणे ॥ ९० ॥ अ
 क्षोपकरणे शस्त्रं नदयो रगमात्रयोः । शिगुर्नाशकमात्रे च शोभां जनम

भेदि •
 रान •

दिने
शत०

हीरुहे ॥ ९१ ॥ शिरेनापिप्लीमूलेस्याद्धमन्यां चयोषिति । शीघ्रं न
लदेचक्रांगेक्षीवद्रुतगतौ त्रिषु ॥ ९२ ॥ शुभ्रं स्यादभ्रकेक्षीवमुही प्रभु
क्षयोस्त्रिषु । शुक्रः स्याद्भ्रार्गवेज्येष्ठमासे वैश्वानरे पुमान् ॥ ९३ ॥ रेतो
ऽक्षिरुग्भिदोः क्षीवंपूरः स्याद्भ्रादवेभटे । स्वरुः पुमान्धूपखंडेभिदुरेष्य
ध्वरेशरे ॥ ९४ ॥ सचं यज्ञे सदादानाच्छादनारण्यकैतवे । सरेदध्यग्र
गत्योर्नास्वरेनासासमीरये ॥ ९५ ॥ उदात्तादावकारदौषडादौ चध्व
नौ पुमान् । सारेबलेस्थिरं शेचमज्जिपुंसि जलेधने ॥ ९६ ॥ न्यायेक्षी
वं त्रिषु वरेसां द्रुवनेघनेमृदौ । स्फारः स्यात्पुंसि विकटे कनकादेस्त्वबुदुदे
॥ ९७ ॥ सिधेनिदाघसलिले सिधा तु सरिदंतरे । स्थिरभूषालपर्योर्ना
शनैर्मोक्षेऽवलेऽद्रिषु ॥ ९८ ॥ सीरेर्कहलयोः पुंसि सुखे चषकमद्ययोः
। पुंलिंगस्त्रिदिवेशे स्यात्सूत्रंतंतुव्यवस्थयोः ॥ ९९ ॥ शास्त्रादिस्त्व
नाग्रंथे स्वरः स्वच्छन्दमद्ययोः । हरिश्चंद्रार्कवाताश्च शुक्रभेकयमाहिषु
॥ १०० ॥ कपौ सिंहहरेऽर्जेशैश्चक्रलोकांतरे पुमान् । वाच्यवत्पिङ्गहरि
नेर्हारे मुक्तावलौ युधि ॥ १०१ ॥ हारिः पथिकसंतानद्युतादिभंगयोस्त्रि
यां । हिं स्वात्वेलावलोमांस्थोः स्त्रियां स्याद्भ्रातुकेऽन्यवत् ॥ १०२ ॥ हीर
तैलावुका लक्ष्म्योः पुंसि शङ्करवज्रयोः । होरलग्रेपिरश्वर्द्धरेखाशास्त्र
भिदोरपि ॥ १०३ ॥ रा रवि ॥ अमरस्त्रिदशेयस्त्रीसंहारिकुलिशद्रुमि
। स्त्रीगुडचमयवयोः स्थूणादुर्वाजययुषु ॥ १०४ ॥ अपरंगजपश्चार्द्धे स्या

॥ १२७ ॥

अङ्गयौतुयोषिति । इतरस्मिन्नपितया ऽर्वाचीनेष्वन्यलिङ्गकम् ॥ १०५ ॥
अधरस्तुपुमानो षेहोने ऽनूर्द्ध्ववाच्यवत् । अम्बरः सावधाने स्याद्दुभेदे
क्रतौ पुमान् ॥ १०६ ॥ अन्तरमवकाशावधिपरिधानान्तर्द्धिभेदतादर्थ्ये
। छिद्रात्मीयविनावहिरवसरमध्यात्मसदृशेषु ॥ १०७ ॥ अवरंगजा
न्यजंवादिदेशेपि चरमेविषु । अम्बरं न द्वयोर्व्योम्निस्तु गन्ध्यन्तरवस्त्रयोः
॥ १०८ ॥ अङ्गारमुल्लुकेन स्त्रीपुंलिङ्गस्तु महीसुते ॥ अङ्कुरे रूधिरे लो
म्निपानीये ऽभिनवेद्भिदि ॥ १०९ ॥ अजिरं प्राङ्गणे वा ते विषये दद्दुरेतनौ
। स्त्रीचण्ड्या मक्षरं बह्वर्णयोः पुंसि शङ्करे ॥ ११० ॥ अशिरे वीतिहो
त्रे स्याद्वाक्षसे भास्करे पुमान् । अण्डीरः पुरुषे शक्ते ऽररं कृदकपाठयोः
॥ १११ ॥ अवीरऽपतिपुत्रायां स्त्रीसत्त्वरहिते विषु । अगुरुस्त्रीवंजोङ्कक
शिंशपयोर्वाच्यवत्त्वधुनि ॥ ११२ ॥ असुररजनीरश्वोरसुरेदेवारि
भास्करयोः । आकरो निवहोत्पतिः स्थानश्रेष्ठेषु कथ्यते ॥ ११३ ॥ आ
धारश्चाधिकरणे प्यालंबालाम्बुधारणे । आसारः स्यात्प्रसरणे वेगवृष्टौ सुहृ
द्वले ॥ ११४ ॥ आहारः स्यादाहरणे भोजने च पुमानयं । आशरस्तुपुमा
नैश्चानरे च रजनीचरे ॥ ११५ ॥ आकर इति तावत्प्योरितरेन्यत्र पा
मरे । इत्वर्यसत्यां पथिके क्रूरकर्मणि च विषु ॥ ११६ ॥ ईश्वरे मन्म
थेश्च भौनाट्येस्त्वामिनिचान्यवत् । ईश्वरी चेश्वरे मायामुदरं जठरे युधि
॥ ११७ ॥ उदारे दातुमहतार्ह्ये स्थितिभिधेयवत् । उर्वरसर्वसस्या

भेदि •

रुक्ता •

॥ १२८ ॥

मेदि०

एत०

व्यभूमौ स्याद्भूमिमात्रके ॥ ११८ ॥ उत्तरदिग्विशेषे च सुषायामर्जुन
स्य च । विरटस्य सुतेनास्यादूर्द्धादीचोत्तमे चिषु ॥ ११९ ॥ नपुंसकं
प्रतिवाक्येऽथोद्धारश्चोद्धृतावृणो । कक्षरं वारिधारयामृक्षरश्चर्त्विजिष्मृ
तः ॥ १२० ॥ एकाग्रमन्यलिंगं स्यादेकतानेप्यनाकुले । औशीरं शयना
सनचामरदण्डेषु शीरजे प्रोक्तं ॥ १२१ ॥ क्रकः करीरवृक्षे दीने क्रक
चिचपक्षिभेदे च । कदरः श्वेतसंदिरे क्रकचन्याधिभेदयोः ॥ १२२ ॥
कर्बुरंसलिले हेमिकर्बुरः पापरक्षसोः । कर्बुरकृष्णवृन्तायां शबलेषु
नरन्यवत् ॥ १२३ ॥ कर्परः स्यात्कपाले च शस्त्रभेदकटाहयोः । कंधरे वा
रिवाह्ये स्याद्भीवायां कंधरमता ॥ १२४ ॥ कर्बुरः कथितो व्याघ्रे शिवायाम
पि कर्बुरी । कंजारे जठरे स्फुर्ये विरिञ्चौ वारणे मुनौ ॥ १२५ ॥ करीरे व
शंकुरेऽस्त्रीवृक्षमिद्वटयोः पुमान् । करीरीवीचिकायां च दंतमूलचदंतिनां
॥ १२६ ॥ कटिचंरसनायां च वर्मगे कटिवाससि । कच्छुरश्चूकशिं व्याचश
टीदुस्पर्शयोरपि ॥ १२७ ॥ कच्छुरे पुंश्चले वाच्यलिंगः स्यात्पामरेऽपि च ।
कवरं लवणेऽस्त्रेऽस्त्रीपृथ्वीतुंगी कचान्तरे ॥ १२८ ॥ कर्वर्युमायां नारक्ष
पापयोर्भेषजान्तरे । कर्मारे जातिभेदे च त्वविसारे च पुंस्ययं ॥ १२९ ॥ क
रेणुः कर्णिकारे च करिणीवेश्ययोः स्त्रियां । कच्चरं कुम्भिते वाच्यलिंगं तत्रो
नपुंसकं ॥ १३० ॥ कर्करीभाण्डभेदे नादर्पणे कठिने चिषु । कडारः पिङ्ग
लोदासे कलत्रं श्रेणिभार्ययोः ॥ १३१ ॥ दुर्गस्थाने नृपादीनां कटपुः पुंसि

॥ १३९ ॥

क्षेपे । विद्याधरे महादेवे तथा स्यादक्षदेवने ॥ १३२ ॥ कंदरुखड्कुशे पुंसि
 गुहायां ननपुंसकं । कर्चूरः स्यात्पुमाञ्छट्यां सुवर्णे तु न पुंसकं ॥ १३३ ॥
 काशमीरं कुङ्कुमे पि स्याद्वृद्धपुष्करमूलयोः । कावेरी स्यात्सरिद्वेदे पश्य नारी
 हरिद्रयोः ॥ १३४ ॥ कांतारेऽस्त्रोमहारण्ये विलेदुर्गमवर्त्मनि । पुंसि स्या
 दिक्षु भेदेऽथ किशोरेऽश्वस्य शावके ॥ १३५ ॥ तैलपण्ये घघौ च स्यात्तरु
 शावस्य सूर्ययोः । किर्मीरे नागरं गेच कर्बुरे गश्तु संतरे ॥ १३६ ॥ किंशा
 रुर्नासस्य मूके विशिखे कंकपक्षिणि । कुहरंगह्वरे छिद्रे क्लीवनागान्तरे पु
 मान् ॥ १३७ ॥ कुक्कुरः सारमेये नाग्रं धिपर्णे न पुंसकं । कूर्परः स्यात्कफोष्णौ
 च जानुर्द्वे च पुंस्ययं ॥ १३८ ॥ कुञ्जरेऽनेकपे केशे स्त्रीधातक्यां च पाटलौ
 । कुमारः स्याच्छुके स्कंदे युवराजेऽश्ववारके ॥ १३९ ॥ बालके वरुणद्वौ
 नानद्वयौ जातयकां चने । कुमारी शैलतनयानवमाख्योर्नदीभिदि ॥ १४० ॥
 सहापराजिता कन्या जंबूदीपेषु च स्त्रियां । कुठारुर्नाद्रुमे केशे कुट्टारं केवले
 रते ॥ १४१ ॥ कुबेरः स्यात्पुंसि नदीवृक्षे पुंण्यजनेऽम्बरे । कुबरस्त्रिषु चारौ
 नाकुञ्जके स्त्रीयुगंधरे ॥ १४२ ॥ केसरं हिंशुनि क्लीवं किंजल्के न स्त्रियां पु
 मान् । सिंहच्छट्यां पुन्नागे वकुले नागकेसरे ॥ १४३ ॥ केदारेऽद्वौ शि
 बक्षेत्रे भूमिभेदा लवालयोः । केनारः पुंसि नरकेशिरः कपोलसंधिषु
 ॥ १४४ ॥ कोटिरः पुंसि नकुलेश क्रगोपकशक्रयोः । कोट्टारे नागरे कूपेषु
 प्कारिण्यां पाटके ॥ १४५ ॥ खपुरः क्रमुके भद्रमुस्तकेऽलसके पि च । ख

भेदि •

रक्त •

मिदि०

शक्त०

पैरस्तस्करेधूर्त्तमिष्टाभाण्डकपालयोः ॥ १४६ ॥ खर्जूरंरूप्यखलयो
 वृश्चिकेनाद्रुमेदयोः । खदिरोशकभेदेस्त्रीनाचंद्रेदंतधावने ॥ १४७ ॥
 खंडाभ्रमभ्रलेशेस्याप्तयादंतक्षतान्तरे । खिखिरस्तुशिलाभेदेखड्गाने
 पारिधानके ॥ १४८ ॥ गणेरुःकर्णिकारद्वौकरिणीवेश्ययोःस्त्रियां । गर्ग
 शमीनभेदेस्त्रीमन्यन्यामथगह्वरः ॥ १४९ ॥ गुह्यागहनदम्भेपुनिकुंजे
 मुमुमानयं । गांधारःपुंसिसिंदूरेरगदेशप्रभेदयोः ॥ १५० ॥ गायत्री
 विपदादेवीछन्दोमित्त्वदिरेषुच । गोपुरंदारिपूद्वारिकैवर्त्तमुस्तकेषि
 च ॥ १५१ ॥ घर्घरेनाचलदारिद्वारेलूकनदांतरे । स्त्रीक्षुद्रघंट्या
 बीणायाभेदेस्वरान्तरेपिच ॥ १५२ ॥ चमरंचामरेस्त्रीतुमंजरीमृगभेद
 योः । चंदिरेऽनेकपेचन्द्रेचत्वरंस्थंडिलेऽङ्गने ॥ १५३ ॥ चंकरःस्पं
 दनेवृक्षेचातुरेनेचगोचरे । चाटुकारिनियन्त्रोश्चविषुदाक्षेतुचातुरी
 ॥ १५४ ॥ चक्रगंडौचपुंसिस्याच्चामरंचामरपिच । दण्डेचबालव्यज
 नेचिकुरस्तरलागयोः ॥ १५५ ॥ पक्षिवृक्षमिदोःकेशेगृहवभ्रौसरीसू
 पे । छिदिरःपावकेरज्जौकरवालेपरश्वधे ॥ १५६ ॥ छिदुरश्छेद
 नद्रव्येधूर्त्तवैरिणिचत्रिषु । जठरेनस्त्रियांकुक्षौबृद्धकर्कटयोस्त्रिषु
 ॥ १५७ ॥ अर्जरंशैबलेशक्रध्वजेत्रिषुजरतुरे । जम्बीरःप्रस्यपृष्ठे
 स्यात्पुंसिदन्तशठद्रुमे ॥ १५८ ॥ जलेन्द्रःपुंसिवरुणेजम्भलेचम
 द्वादधौ । ऊर्जरःस्यात्कलियुगेवाद्यभाण्डेनदान्तरे ॥ १५९ ॥ भस्म

रीमलरीचदेऊलुक्केबालकुन्तले । टट्टरीस्यात्मुषावादेर्लपापटहवा
 श्रयोः ॥ १६० ॥ टङ्कारेविस्मयेपुंसिप्रसिद्धैशिञ्जिनीध्वनौ । टगरष्टं
 कण्ठारेहेलाविभ्रमगोचरे ॥ १६१ ॥ नान्यवत्केकण्ठेस्यात् डिङ्गरे
 ठङ्गरेपिच । श्लेषेतमिस्रंतिमिरेकोपेस्त्रीतुतमस्तौ ॥ १६२ ॥ कृष्ण
 पक्षनिशायांचत्वक्पचंतुवरङ्गके । स्त्रीकारव्याञ्चतिमिरंध्वानेनेचामया
 करे ॥ १६३ ॥ तीवरेनाऽम्बुधौव्याधेतुंबुरीकुङ्कुरेस्त्रियां । धन्याकेपितुषा
 रस्तुशीकरेशीतलेहिमे ॥ १६४ ॥ तुवरस्तुकषायेस्यात्काश्च्युक्कोस्तु
 बर्यपि । तूवरेऽश्मश्रुपुरुषेप्रौढाश्चङ्गारकेपिच ॥ १६५ ॥ पुरुषव्य
 ञ्जनत्यक्तेस्यात्कषायरसेपिच । दहरेमूषिकायांचस्त्रल्येभ्रातरिबा
 लके ॥ १६६ ॥ दन्तुरस्तुन्नतरदेतयोन्नतनतेत्रिषु । दर्दरःपर्वते
 पुंसित्रिष्वीशङ्गग्रभाजने ॥ १६७ ॥ दर्दुरस्तोयदेभेकेवाद्यभाण्डाद्वि
 भेदयोः । दर्दुरचण्डिकायांस्याद्भ्रामजालेनपुंसकं ॥ १६८ ॥ दण्डारे
 बहलेमत्तवारणेशरयन्त्रके । कुम्भकारस्यचक्रोचदापरःसंशयेयुगे
 ॥ १६९ ॥ दासेरेदासिकापत्येचिषुपुंसिक्रमेलके । दुर्द्धरःपुंसिनरका
 करेस्यादृषभौषधौ ॥ १७० ॥ दैत्यारिःपुंसिसामान्यदेवेचगरुडध्व
 जे । धूसरीकिन्नरीभेदेनाखरेचिषुपाण्डुरे ॥ १७१ ॥ नरेन्द्रस्तुमही
 पालेविषवैद्येवपुंस्ययं । नर्मरातुदरीभस्त्रासरलानिष्कलास्तुच ॥ १७२ ॥
 नागरंमुस्तकेष्मुंछांविदग्धेनगरेङ्गवे । निकरेनिवहेसारेन्यायदेयध

मेदि०

रत्न०

भट्टि०

शत०

नेनिधौ ॥ १७३ ॥ निर्जरस्तुसहस्रांश्चतुरङ्गेतुषपावके । निर्जरः स्यात्
 तुमान्देवेजसत्यक्तेचवाच्यवत् ॥ १७४ ॥ निर्जरतुगुड्यांचता सप
 र्यामपिस्त्रियां । निकारः स्यात्परिभवेधान्यस्योत्क्षेपशेषिच ॥ १७५ ॥
 निर्दरं निर्भरेसारेऽन्यवत्तुकठिनेऽत्रपे । स्यान्नीवरेवशिजकेवास्तव्येचपु
 मानयं ॥ १७६ ॥ प्रवरः सन्ततौ गोचेक्लीवंशेतेनुवाच्यवत् । प्रखरेहय
 सन्नाह्येकुकुरेऽश्वतरिपिच ॥ १७७ ॥ पुंसिचिष्वत्यन्तखरेपविचंवर्षणे
 कुशे । ताम्रेपयसिचक्लीवंशेध्येस्यादभिधेयवत् ॥ १७८ ॥ प्रदरेरेग
 भेदेस्याद्विदारिशरभङ्गयोः । प्रकरः स्यात्पुमान्संधेविकीर्णकुसमादिषु
 ॥ १७९ ॥ नपुंसकंजोगकेस्त्रीनाट्याङ्गेचत्वखलौ । पङ्कारः शैवलेसे
 तौसोपानेजलकुञ्जके ॥ १८० ॥ प्रसरेग्रावणिमशौप्रकारस्तुल्यभेद
 योः । पदारः पादधूलौ स्यात्पादालिन्द्रेपिपुंस्ययं ॥ १८१ ॥ प्रसरः
 प्रणयेवेगेस्यात्पाटीरस्तुमूलके । केदारेवेणुसारेचवारिदेतितउन्यपि
 ॥ १८२ ॥ स्याद्रङ्गेवातिकेपुंसिपामरः खलनीचयोः । पाण्डुरं स्यान्म
 रूवकेवर्णेनातद्वतिचिषु ॥ १८३ ॥ पार्परेभक्तसिबथेस्यात्कीनाशेरजय
 क्षमणि । जण्डेपिकदम्बस्यकेसरेचगदान्तरे ॥ १८४ ॥ प्रान्तरेविपिने
 दूरशून्यवर्त्मनिकोठरे । पिठरः स्याल्यांनाक्लीवंमुस्लामन्यानदण्ड
 योः ॥ १८५ ॥ पिञ्जरेष्वाकरेक्लीवंस्त्र्येपीतेचवाच्यवत् । पिण्डारः
 क्षुपशेगेपेमहिषीरक्षकेवुमे ॥ १८६ ॥ पीवरः ककुपेस्थूलेपुष्कारं

ऽमुपद्रवयोः । तूर्यवक्त्रे खड्गफले हस्तिहस्ताग्रकाण्डयोः ॥ १८७ ॥
 कुष्ठौषधेदीपतीर्थभेदयोश्च न पुंसकं । नारोगनागविहगन्धपभेदेषु वा
 रूणे ॥ १८८ ॥ बंठरः स्यगिकारज्जौलांगुले कुक्कुरस्य च । करीरकोषे
 तालस्य पद्मवेचपयोधरे ॥ १८९ ॥ बन्धुरं मुकुटे पुंसि स्त्री च ज्ञानैलक
 रूकयोः । बन्धूके वधिरेहं सेविषु स्याद्द्रव्यनमयोः ॥ १९० ॥ बन्धुर
 पण्ययोषायां स्त्रियां भूम्नि च सक्तुषु । बन्धुरः शोभनेन सेवरचारज्जुक
 श्रयोः ॥ १९१ ॥ धमरः कामुके भृङ्गे धामरं मधुनि स्मृतं । पुंसि प्रस्तरभे
 दे ऽथ भास्करे ऽग्नौ प्रभाकरे ॥ १९२ ॥ भाय्यारूः शैले भेदे स्यान्मृगभेदे च
 न च च । क्रीडया परुभाय्यां पुत्रो येनोपपादितः ॥ १९३ ॥ भृङ्गारीणि
 स्त्रिकायां स्यात्कनकालौ पुनः पुमान् । मत्सरमश्लिकायां स्यान्मात्सर्यक्रोध
 योः पुमान् ॥ १९४ ॥ असह्य परसंपन्नौ कृपणे चाभिधेयवत् । मधुरश्च
 तपुष्पायां मिश्रयानगरीभिदोः ॥ १९५ ॥ मधुकर्कटिका मेदामधूलीय
 ठिका सुच । क्लीबं विषे पुंसि रसेन दत्त्वा दुष्ये ऽन्यवत् ॥ १९६ ॥ मन्द
 रस्तु पुमान्मन्यशैले मन्दारपादये । वाच्यवदहले मन्दे मन्दारः स्यात्सुर
 दुमे ॥ १९७ ॥ पारिभट्टे ऽर्कपर्णे च मन्दारे हस्तिधूर्तयोः । मन्दिरं न
 गरे ऽगारे क्लीबं नामकणलये ॥ १९८ ॥ मन्थरः कोषफलयोर्बाधम
 न्यानयोः पुमान् । कुसुंभ्यान्नदयोर्मन्दे पृथो वक्त्रे ऽभिधेयवत् ॥ १९९ ॥
 मकरेयादसे भेदे निधि एशिष्यभेदयोः । मयूरे बहिर्चूडायामपामार्गेशि

मेदि ०

शक्त ०

मेदि० खण्डिनि ॥ २०० ॥ मर्हद्गः पर्वतेश क्रेमधुद्रोऽलौचकामुके । मन्दुरवाजि
 एत० शालायां शयनोयार्थं वस्तुनि ॥ २०१ ॥ मस्तूरमस्तूरवानावेश्या व्रीहि
 प्रभेदयोः । मस्तूरीपापरेगेस्यादुपधाने पुनः पुमान् ॥ २०२ ॥ मर्मरेव
 स्वभेदे च शुष्कपर्णध्वनौ तथा । पुंसिस्त्रियां पुनः प्रोक्ता मर्मरीपी तदा ह
 णि ॥ २०३ ॥ मंजरीतिलकद्रुमुक्तयोर्वल्लरैर्द्वयोः । मकुरः स्यान्म
 कुरवद्वर्पणे वकुलद्रुमे ॥ २०४ ॥ कुलालदण्डे माठरे व्यासेऽर्कपांरिजा
 र्भिके । मार्ज्जारोऽतौ खट्वाशेमिहिरः सूर्यबृद्धयोः ॥ २०५ ॥ मुद्गरं म
 ह्निकाभेदे पुंसिलोष्टादिभेदने । मुदिरः कामुके मेघे मुहिरः काममूर्खयोः
 ॥ २०६ ॥ मुर्मुस्तुषवह्नौ स्यान्मन्मथेर विवाजिनि । मृगारिः स्यात्पुंसिकण्ठी
 रवशादूर्ल्योरपि ॥ २०७ ॥ रुधिरेऽङ्गारके पुंसिस्त्री वंतुकुङ्कुमासृजोः
 । वदरगृष्टिका र्पास्योरेलापर्यास्त्रियां पुमान् ॥ २०८ ॥ कार्पासस्यास्त्रि
 वदरीको लौक्ती वंतुतत्फले । वचरः कुक्कुटे पुंसि शठे च वशिरः पुमान्
 ॥ २०९ ॥ किण्विहीहस्तिपिप्पल्योः स्त्रीवेधिलवणे स्मृतः । वर्धरः पामरे
 केशे च क्रलेनीवृदन्तरे ॥ २१० ॥ फंजिकायां पुमान् शाकभेदे पुष्पभिदोः स्त्रि
 यां । वर्करः परिहासे स्याच्छागेयुवपशावपि ॥ २११ ॥ वल्लुरंशादल
 क्षुत्रे गहनौ वधयोरपि । वल्लूगत्रिषु संशुष्कमांसं शुष्करमांसयोः ॥ २१२ ॥
 वार्दरं कृच्छलावीजदक्षिणावर्तशंखयोः । वीरे च काकचिञ्चायां भार
 त्याच्च न पुंसकं ॥ २१३ ॥ वागरस्तु गता तङ्गे मुमुक्षौ वा तवेष्टके । विश

रदेविषाणेपिनिर्नयेवारकेपिच ॥ २१४ ॥ वासरस्तुपुमात्रागप्रभेददिन
 योरपि । वास्तुगवासितायांस्यादासनेयभुविस्त्रियां ॥ २१५ ॥ विष्टरःकु
 शमुष्टौस्यादासनेपिमहोरुहे । विस्तरेवाक्पपञ्चेस्याद्विस्तारेप्रणयेपि
 च ॥ २१६ ॥ विदुरेनागरेधीरेकौरवाणांचमंचिशि । विधुरंस्यात्परिभ्रमे
 नदयोर्विकलेत्रिषु ॥ २१७ ॥ रसालायांस्त्रीविदारेजलोच्छ्वासाऽ
 जिदारणे । विदारीशलपण्यांचरेगभेदेक्षुगन्धयोः ॥ २१८ ॥ वि
 बरंदूषणेगर्भेविसरःप्रसरेब्रजे । विस्तारेविस्तृतौस्तम्बेविकारेविकृतौ
 रुजि ॥ २१९ ॥ विहारेभ्रमणेस्कंधेलीलायांस्तुगतालये । शबरेक्षेत्रभेदे
 चपानीयेशंकरेपिच ॥ २२० ॥ शम्बरंसलिलेपुंसिमृगदैत्यविशेषयोः । श
 म्बरीषास्तुपण्यांस्याच्छर्वरीयामिनोस्त्रियोः ॥ २२१ ॥ शर्कराखंडविकृता
 तुपलाकर्परंशयोः । शर्करान्वितदेशेपिरुग्भेदेशकलेपिच ॥ २२२ ॥ शक्क
 रीच्छन्दसेभेदेनदीमेखलयोरपि । शणोरंशोणमध्यस्थेपुलिनेदर्दरीत
 टे ॥ २२३ ॥ श्वशुरःपूज्येस्त्रीबाह्यांशरीरन्देहजेवृषे । शार्करःस्याद्गुग्ग
 फेनेशर्करान्वितदेशयोः ॥ २२४ ॥ शाङ्करस्तुबलीवर्देच्छन्देभेदेनपुंसकं
 । शर्वरंत्वन्धतमसेघातुकेभेद्वलिङ्गकं ॥ २२५ ॥ शालारंस्याद्धस्ति
 नखेसोपानेपक्षिपञ्जरे । शावरीशूकशिंख्यांस्यात्पुंसिपापापराधयोः
 ॥ २२६ ॥ लोघेचशाङ्करिःपुंसिकार्तिकेपेगणाधिपे । शिखरेऽस्त्रीद्रुमा
 याद्रिष्पृङ्गेपुलककक्षयोः ॥ २२७ ॥ यक्कदाडिमबीजाभमाणिक्यश

मेदि०

शक्त०

मेदि •

एता •

कलाग्रयोः । शिशिरेनाहिमेनस्त्री ऋतुभेदे जडेविषु ॥ २२८ ॥ शिली
 ध्रुवकन्दलीपुष्पेकरकेनामघातरे । द्रुभेदेस्त्रीतुविहगी भेदगण्डूपदीमृदेः
 ॥ २२९ ॥ शोकरंशरलेवातस्तृताम्बुकणयोः पुमान् । शुभिरं वंशादिवाद्ये
 विवरेपिनपुंसकं ॥ २३० ॥ मूषिकेनास्त्रियां गर्ते वक्षैरंध्रान्वितेविषु ।
 शृङ्गारः सुरतेनाट्यरसेचगजमंडने ॥ २३१ ॥ नपुंसकं लवङ्गेपिना
 गसम्भवपूर्णयोः । सम्बरेदेत्यहरिणमत्स्यशैलजिनान्तरे ॥ २३२ ॥
 नपुंसकं नुसलिलंबौद्धवतविशेषयोः । सङ्कारेऽग्निचटत्कारेसंमार्ज
 न्यवपुञ्जिते ॥ २३३ ॥ नवदूषितकन्यायांसङ्कारीपुनरुच्यते । संस्का
 रः प्रतियत्नेऽनुभवेमानसकर्मणि ॥ २३४ ॥ संस्तरः प्रस्तरेयज्ञेसङ्गरेषु
 धिचापदि । क्रियाकारेविषेचाङ्गीकारेक्षीवंशमीफले ॥ २३५ ॥ सम्भा
 रः सम्भृतौसंघेसामुद्रन्देहलक्षणे । समुद्रजेऽन्यलिङ्गेऽथसाविचः श
 कूरेवसौ ॥ २३६ ॥ सावित्रीसन्धवत्पत्न्या ब्रह्मपत्न्युभयोरपि । सिन्दू
 रस्तुभेदेस्यात्सिन्दूररत्नपूर्णके ॥ २३७ ॥ सिन्दूरीरेचनीरक्तचेलि
 काधातकीषुच । सुनारस्तुशुनीस्तन्येसर्पाण्डकलविङ्कयोः ॥ २३८ ॥
 सुन्दरीतनुभिन्नारीभिदोः स्त्रीरुचिरेऽन्यवत् । सैरिंधीपरवेशमस्यशि
 ल्पकृत्स्ववशस्त्रियां ॥ २३९ ॥ वर्णसङ्करसम्भूतस्त्रीमहल्लिकयोर
 पि । सौवीरंकाञ्जिकेस्त्रीतौ जनेचवदरीफले ॥ २४० ॥ नानुनोवृत्तिहारि
 द्रंहरिद्रारञ्जितेविषु । नानोपवृक्षेहिडोरः फेनवार्ताकुपूरूपे ॥ २४१ ॥

॥ २३७ ॥

रचतुः ॥ अरुष्कारेवणकृतित्रिषुभह्मातकेपुमान् । भवेदभिमरेयुद्धेवधे मेदि०
 स्वबलसाधने ॥ २४२ ॥ अनुत्तरं त्रिषुश्रेष्ठे प्रतिजल्पविवर्जिते । अलंका रण०
 रस्तुहारादावुपमादावलंकृतौ ॥ २४३ ॥ अवहारः पुमान् सौरेद्युतयुद्धादि
 विग्रहे । निमंत्रणोपनेतव्यद्रव्येग्राह्यव्यादसि ॥ २४४ ॥ अवतारेऽ
 नंतरणेपुष्करिण्यादितीर्थयोः । अवस्कारेऽपि वर्चस्वेगृह्येऽथावसरः पु
 मान् ॥ २४५ ॥ प्रस्तावे मन्त्रभेदे च वर्धणे चापिकीर्तितः । उपलादावकु
 मारः कूर्मराजमहोदधौ ॥ २४६ ॥ असिपत्रः खड्गकोषेपुमानिष्टौचनार
 के । भवेदभ्युत्तरेवेगसरेनागान्तरेपि च ॥ २४७ ॥ अभिहारेऽभियोगे
 चैवैर्ये सन्नहनेपि च । अग्निहोत्राग्निहविषोरर्द्धचन्द्रेण खक्षति
 ॥ २४८ ॥ गलहस्तेवाणभेदे कृष्णविवृतिस्तुस्त्रियां । आडम्बरस्तूर्यप
 क्ष्मसंरम्भे गजगर्जिते ॥ २४९ ॥ आत्मवीरः प्राणवतिश्यालके च वि
 दूषके । इन्द्रीवरं कुवलयेशतावर्ध्यानुयोषिति ॥ २५० ॥ उडुम्बरस्तु
 देहल्यावृक्षभेदे च पंडके । कुष्ठभेदेपि च पुमान्नामैतुस्यान्नपुंसकं ॥ २५१ ॥
 उपह्वरं समीपे स्यादेकान्तेपि न पुंसकं । उहन्नुरस्त्रिषूनुज्जेकरलोत्कठ
 दन्तयोः ॥ २५२ ॥ उपकारश्चोपकृतौ विकीर्णकुसुमादिषु । औदुम्ब
 रः आरुदेवे रोगभेदे न पुंसकं ॥ २५३ ॥ अथ कर्मकरेभृत्येव तनाजीव
 नित्रिषु । कीनाशेपुंसिमूर्खायां विम्बिकायामपि स्त्रियां ॥ २५४ ॥ कलिका
 रस्तुधूम्याटेकरं जेपीतमस्तके । कर्मिकारः पुमानारग्वधद्रौचदुमोत्थ

मदि०

रुन०

ले ॥ २५५ ॥ कर्णपूरः शिरोभिस्त्यान्नीलोत्पलवतंसयोः । करवीरः कृपासो
 स्याद्वैत्यभेदाश्चमारयोः ॥ २५६ ॥ करवीर्यदिति श्रेष्ठगवी पुत्रवती पुत्र ।
 कटम्बरप्रसारण्यारेहिण्यांगजयोमिति ॥ २५७ ॥ कलंबिकायांगोलायां
 वर्षाभूमूर्वयोरपि । कादम्बरस्तुदध्यमेमद्यभेदेनपुंसकम् ॥ २५८ ॥ स्त्री
 बारुणीपरभृताभारतीशारिकास्तु च । कालञ्जयेयोगिचक्रमेलकेभैरवेगिरौ
 ॥ २५९ ॥ कुम्भकारीकुलथ्याञ्चपुंसिङ्गेघटकारके । कृष्णसारशिशपा
 यांपुंसिस्तुत्यामृगान्तरे ॥ २६० ॥ गिरिसारः पुमान्छ्वाहेरङ्गेमलयपर्वते
 । घनसारस्तुकर्पूरेदक्षिणावर्तपारदे ॥ २६१ ॥ चणचरंवाच्यलिङ्गमिङ्गे
 जगतिनन्दयोः । चर्मकारः पादुकृतिस्त्रियां चर्मकौषधौ ॥ २६२ ॥ अ
 थचक्रधरेऽजेऽहोनात्रिषुग्रामजालिनि । चित्राटीरेविधौभालमङ्कितयेन
 तत्रच ॥ २६३ ॥ घण्टाकर्णोपहाणयहताङ्गागास्त्रविन्दुषु । तालपत्रन्तुता
 टङ्केरगडायान्तालापत्रपि ॥ २६४ ॥ तुङ्गभद्रानदीभेदेस्त्रियांपुंसिन्दो
 त्कटे । तुण्डिकेरीतुकर्पास्यांविम्बिकायामपिस्त्रियां ॥ २६५ ॥ तुलाधार
 स्तुलारण्येपुंसिवाणिजकेष्वपि । अथतोषधरेमुस्तास्तुनिषसौषधीचने
 ॥ २६६ ॥ दंडयाचादिभिजयेसंपानवरयात्रयोः । अथोदशपुरंदेशेपूरे
 पिस्त्यान्नपुंसकं ॥ २६७ ॥ दंडधारः पुमान्पृथ्वीनाथेप्रेताधिपेपिच । दिग
 म्बरः स्यात्क्षपणेनग्रेतमसिशंकरे ॥ २६८ ॥ दुरेदरं द्यूतभेदे द्यूतकृत्यण
 योः पुमान् । देहयाचायमपुरीगमनेभोजनेपिच ॥ २६९ ॥ देमातुरेजरसं

ध्वारणाननयोः पुमान् । धरधरेहरेरैलेधारधरेऽसिमेधयोः ॥ २७० ॥
 धरंकरस्तुनाशीरेशोकरेऽपिघनेपले । धार्तरष्ट्रोऽसितास्याङ्घ्रिहंसैकौर
 वसर्पयोः ॥ २७१ ॥ धुम्भुमारेश क्रगेपेगृहधूमेपदालिके । धुरंधरेधव
 द्वौनावाच्यलिङ्गस्तुधूर्वहे ॥ २७२ ॥ धृतरष्ट्रः सुरसिंहात्रागक्षचिम्बे
 दयोः । धृतरष्ट्रीहंसपत्न्यां वभम्भुरेविहंगमे ॥ २७३ ॥ विद्याधरेघनेवा
 तेनिशाचरस्तुरक्षसि । फेरुपेवकसर्पेषुपांमुलायां निशाचरी ॥ २७४ ॥
 निषद्वरस्तुजंबालेनिशायानुनिषद्वर । नीलाम्बरः प्रलम्बघ्नेकौणपेवश
 नैश्वरे ॥ २७५ ॥ भवेत्परिकरः सङ्घेपर्यंकपरिवारयोः । प्रगाढगात्रिकाव
 न्धेसमाचारविवेकयोः ॥ २७६ ॥ अथपक्ष्वरस्वन्द्रेपृथक्चारिगजे
 पिच । भवेत्प्रतिसरेमंत्रभेदेमाल्येवकंकणे ॥ २७७ ॥ बण्णमुद्धौचमूपृष्ठे
 पुंसिनस्त्रीतुमंडने । आरक्षेकरस्तुत्रेचनियोज्येत्त्रत्यलिंगकः ॥ २७८ ॥
 भवेत्परिसरेमृत्यैविधावपिचपुंस्ययं । परम्परेमृगभेदेप्रपौत्रेनयस्यच
 ॥ २७९ ॥ परंपरपरिपाट्यां हिंसासंतापयोरपि । पयोधरः कोषका
 रेनारिकेलेस्तनेपिच ॥ २८० ॥ कशेरुमेधयोः पुंसिप्रभाकरेऽग्निस्वर्ययोः
 । प्रतीक्षासेदारिद्राः स्थेदाः स्थितायानुयोषिति ॥ २८१ ॥ परिवारः परि
 जनेखड्गकोषेपरिच्छदे । पाणवारः समुद्रेनातठद्वयेनपुंसकं ॥ २८२ ॥
 पात्रटीरस्तुपुष्पिङ्गोमुक्तव्यापारमंत्रिणि । लोहकांस्वरजत्यात्रेसिंघाणे
 पावकेपिच ॥ २८३ ॥ पारिभद्रस्तुमन्दारेनिम्बद्वैदेवदारुणि । पीता

मेदि

रान्त

मेदि०

चन०

श्वरस्तु शैलूषेपुंसिकैठभस्तु दमे ॥ २८४ ॥ पीतसारैमलयजैगोमेद
कमणावपि । पूर्णपात्रं वस्तु पूर्णपात्रे बद्धापकेपि च ॥ २८५ ॥ बलभद्रा
घायमाणकुमार्योः पुंसिसीरिणि । ब्रह्मपुत्रः श्वेत्तमेदेन दमेदे च पुंस्य व
म् ॥ २८६ ॥ बक्रनक्रस्तु पिप्पुनेतथैव श्रुकपक्षिणि । बार्वटीरेरङ्ग
आम्नास्यङ्कुरे गणिकास्तुते ॥ २८७ ॥ बारकीरस्तु पुंसिस्था द्वारग्राहि
णि बाउवे । यूकायां रेलरे धित्यानी रजित ह्येऽपि च ॥ २८८ ॥ बिन्दु
मन्त्रः पुमान् शरिफ लके चतुरङ्गके । बीरभद्रोऽश्वमेधा श्वेबीर श्वेच्छेचकी
रणे ॥ २८९ ॥ स्याद्बीरतरं बीरणे बीर श्वेच्छे श्वेचना । महाबीरस्तु ग
ह्नेऽप्युरे सिंहे मखानले ॥ २९० ॥ वज्रे श्वेततुरङ्गे च संचाम विहगेऽपि
च । महामात्रः समृद्धे चामात्ये हस्तिपकाधिपे ॥ २९१ ॥ मणिच्छिद्रास्तु
मेदायामृषभाख्यौषधेपि च । महे श्वरे महादेवे कथितोऽधी श्वरेऽपि च
॥ २९२ ॥ मृगनेत्राण्यभिदेविशेषेयो पितस्तथा । रथकारस्तु माहिष्या
न्तरणीजे चतक्षणि ॥ २९३ ॥ रगस्तु च नुलास्तु चैपदस्तु चैनपुंसकं
। लम्बोदरः स्यादुद्धाने गणानामधिपेऽपि हि ॥ २९४ ॥ लक्ष्मीपुत्र
स्तु पुंसिङ्गः कामदेवे तुरङ्गमे । व्यवहारे दुभेदे स्यान्नासेपि च गणस्थिते
॥ २९५ ॥ अथ व्यतिकरः पुंसि व्यसन व्यतिषङ्गयोः । वातपुत्रो म
हाधूर्त्तभीमसेने हनूमति ॥ २९६ ॥ विश्वम्भरेऽप्युते शक्रे पुंसि वि
श्वम्भरमुवि । विश्वकद्रुस्त्रिषु खलेऽन्नाक्षेऽमुनेः पुमान् ॥ २९७ ॥

विभावरीनिशाण्योः कुट्टन्यां चक्रयोषिति । विवाद वस्त्र गुण्यश्च वि
भाकरेऽग्निस्वर्ययोः ॥ २९८ ॥ वीतिहोत्रोऽनलेऽर्क्षे च शतपत्रः
शिखण्डिनि । दारवाघाटे सारसे च कमले तु न पुंसकं ॥ २९९ ॥ शताव
री तु शट्या स्यादिद्वी वर्या मपि स्थिया । शिष्मुमारेऽम्बुसम्भूतजनौ ता ए
व काऽच्युते ॥ ३०० ॥ भवेत्सहचरे गिंट्या दयोरनुचरे चिषु । समुद्रा
रुः पुमान्ग्राहे सेतुबद्धेति मिङ्गिले ॥ ३०१ ॥ संप्रहारे गतौ युद्धे स्थिरदंष्ट्रा
भुजंगमे । वारहाकृतिविज्ञौ च सुकुमारि मृदौ चिषु ॥ ३०२ ॥ पुंसि पुंड्रा मि
धाने श्लोस्त्रधारः शची पतौ । नानाद्यन्तरसञ्चारि पारिपात्र प्रभेद
योः ॥ ३०३ ॥ रपंच ॥ तमालपत्रं तापिच्छेति लकेप च केपिच । ताली शप
त्रं भूम्या मलकी ताली शयोः स्मृतं ॥ ३०४ ॥ स्यात्पांशुचामरः पुंसि दूर्वाश्चित्त
नटी भुवि । बर्द्धापके प्रशंसायां पुरे टौ धूलिगुच्छके ॥ ३०५ ॥ स्यात्पाद
चतुरङ्गसैकते पिप्पले पिच । करके परदेवैकप्रवक्तृपुरुषेऽपि च
॥ ३०६ ॥ पीतकावेरमित्येतत्कुङ्कुमे पित्रलेऽपि च । स्याद्राजवदरं रक्त
मेलके लवणेऽपि च ॥ ३०७ ॥ वस्त्रोक्तसारेन्द्रपुरे कुवेर नलिनी पुरे ।
विप्रतीसार उद्दिष्टः कौकृत्येऽनुशये रूषि ॥ ३०८ ॥ भवेत्समभिहारस्तु
मैतः पुन्यभूषार्थयोः । सर्वतो भद्र इत्युक्तः काव्यचित्रे गृहान्तरे ॥ ३०९ ॥
॥ ३१० ॥ निम्नेना सर्वतो भद्रागम्भारी नटयोषिताः ।

भेदि०

रत्न०

इति रत्नवर्गः

मेदि०

लान०

॥ लैकम् ॥ लः शक्रेजानुदाने स्याद्गृहणेपिनिगद्यते । लीप्तेष्वेव च च
लेग्लौधरण्यानिशा पतौ ॥ १ ॥ लद्धिः ॥ अक्षोरसस्यभेदे स्यादस्त्री चंगे
रिकौषधौ । अलिः सुरपुष्पलिहोः पुंस्यालिर्विशदाशये ॥ २ ॥ विष
स्त्रियां वयस्यायां सेतौ पतौ च कोर्त्तिता । आलुर्गलंतिकायां स्त्री स्त्री वंमूले च भे
लके ॥ ३ ॥ ईलाकलत्रे सौम्यस्य धरित्र्यांगविवाचिच । ओ ह्यस्तुभूर
शेपुंसि स्यादार्द्रवाच्यलिंगकः ॥ ४ ॥ कलास्यान्मूलसैवृद्धैः शिल्पादावंश
मात्रके । षोडशं शेषचंद्रस्य कलनाकालमानयोः ॥ ५ ॥ कलं मुक्रेति
स्वजीर्णनाट्योक्तमधुरध्वनौ । कलिः स्त्री कलिकायां नाभूरऽजिकल
हेयुगे ॥ ६ ॥ कालो मृत्यौ महाकाले समये यमकृष्णयोः । काला तु कृष्ण
त्रिवृतामंजिष्ठाबीलिका सुच ॥ ७ ॥ काली गौर्याक्षारकी दे कालिका मा
तृभेदयोः । कोलोलेशे द्वयोः शस्त्रज्वालाकफो शिशंकुषु ॥ ८ ॥ कुलं
जनपदे गेत्रे सजातीयगणेष्वपि । भवने च तनौ स्त्री वं कण्ठकार्यौ षधौ
कुली ॥ ९ ॥ अथ कुलं तटे रूपे सैन्यपृष्ठतडागयोः । कोलं कोलिफले
स्त्री वेपि प्लोचव्ययोः स्त्रियां ॥ १० ॥ नाऽङ्कपालेशनौ चित्रे वरहे । त्संगभे
लके । खलं भूस्थानकल्केषु नीचक्रूरधमे विषु ॥ ११ ॥ खल्लो वस्त्रप्रभेदे स्या
द्भर्त्तवर्मणि चातके । खल्ली तु हस्तपादावमर्हनाख्यरुजिस्त्रियां ॥ १२ ॥
खिलमप्रहते स्त्री वंसारसंक्षिप्तवेधसोः । गलः सर्जरसे कण्ठे गुलः स्यादै

॥ १४३ ॥

क्ष्वेपुमान् ॥ १३ ॥ गुलीनुटिकारेगभिदोः सुह्यांगुलास्मृता । गोलागो
दावरीसख्योः कुनटीदुर्गयोः स्त्रियां ॥ १४ ॥ पचांजनेमंडलेचालिंजरेबा
लखेलने । चलालक्ष्म्यापुमान्कंपेकंपयुक्तेऽभिधेयवत् ॥ १५ ॥ चिह्नः
पुमान्क्लिन्ननेत्रेक्लिन्नाक्षेप्यभिधेयवत् । आततायिनिततपोक्तः चिह्नी
स्याद्भुद्रवास्तुके ॥ १६ ॥ चुल्लीचितायामुद्धानेचोलः कूर्पासकेपुमान् ।
नपुंसकंतुवसनेकलंस्वलितशठ्ययोः ॥ १७ ॥ छल्लीवीरुधिसंता
नेवल्ललेकुसुमांतरे । जलंगोकलनेनीरेद्वीवेरेप्यन्यवज्जडे ॥ १८ ॥
जालंगवाक्षुआनायेक्षारकेदंतबृंदयोः । जालोनीपट्टुमेजालोपटोलि
कौषधौस्त्रियां ॥ १९ ॥ भल्लास्यादातपस्योर्मोदहितर्यपिचस्त्रियां ।
गिल्लीचीर्यातपरुचोर्वर्त्यामुद्वर्तनांशुके ॥ २० ॥ तलंस्वरूपेऽनू
र्द्धस्त्रीक्लीवंज्याघातवारणे । काननेकार्यबीजेचपुंसितालमहीरुहे
॥ २१ ॥ चपेटेचत्सरैतंचीघातेसव्येनपाणिना । तल्लीतरुण्यातल्लस्तुज
लाधारनरेपुमान् ॥ २२ ॥ तालः करतलैंगुष्ठमध्यमाभ्यांचसंमिते । गीत
कालक्रियामानेकरस्फालेद्रुमांतरे ॥ २३ ॥ वाद्यभांडेचकांसस्यत्सरैता
लीजटौषधौ । क्लीवंतुहरितालेस्यानुलासादृश्यमानयोः ॥ २४ ॥
गृहाणांदाहबंधायपीठिकायामपीयते । रशौपलशनेभागडितूलंस्था
ब्रह्मदारुणि ॥ २५ ॥ आकाशेऽथपिचैनस्त्रीदलमुत्सेधखंडयोः । श
स्त्रीकदेप्रवद्रुचेपत्रेप्यशदुलिः स्त्रियां ॥ २६ ॥ कमळानामुनैदो

मेदि०
लान्त०

मेदि०

लान०

लानील्यानानांतरेपिच । नलःपोटगलेरचिपितृदेवेकपीश्वरे ॥ २७ ॥
 कमलेपिकुनट्यांचक्रमेणक्लीवयोषिताः । नालाननापद्मदंडेनालीशा
 ककडंबके ॥ २८ ॥ नीलंतुनीलीरक्तेनानिध्यद्विवानरंतरे । मीलीरुमे
 दनीलिन्योःपलमुन्मानमांसयोः ॥ २९ ॥ पल्यल्पग्रामकुट्टन्योःप
 ल्लःस्थूलकुस्तूलके । पालिःकर्णलाताग्रेऽश्रौपंक्तावंकप्रभेदयोः ॥ ३० ॥
 क्षात्रादिदेयेस्त्रीपालीयूकासशमश्रुयोषिताः । पिष्टःपुमान्क्षिन्ननेत्रेक्षि
 द्वाक्षेपुनरन्यवत् ॥ ३१ ॥ पीलुःपुमान्प्रसूनेस्यात्परमाशौमंतंगजे । अ
 स्थिखण्डेचतालस्यकांडपादप्रभेदयोः ॥ ३२ ॥ पुलःस्यात्पुलकेपुंसिबिपु
 लेष्यन्यलिंगकः । फलंजातीफलेससेहेतूयेव्यष्टिलाभयोः ॥ ३३ ॥
 त्रिफलायांचकक्कोलेप्रियङ्गैतुफलीस्मृता । फालःपुंसिमहादेवेकालिंदीमे
 दनेपिच ॥ ३४ ॥ क्लीवंसोरोपकरणेत्रिषुकर्पासवाससि । बलिर्दैत्यप्रभे
 देवकरचामरदण्डयोः ॥ ३५ ॥ उपहारेपुमान्स्त्रीतुजरयाश्चर्मणि ।
 गृहदारूप्रभेदेचजठरवयवेपिच ॥ ३६ ॥ बलंगंधरसेरूपेस्यामनिस्थौ
 व्यसैन्ययोः । पुमान्बलायुधेदैत्यप्रभेदेवायसेपिच ॥ ३७ ॥ बलयुक्तेऽ
 न्यलिंगःस्याद्वाट्यालकेतुयोषिति । बल्लीस्यादजमेदायांब्रतत्यामपियो
 षिति ॥ ३८ ॥ बालोनाकुंतलेऽश्वस्यकरिणश्चापिबालंधौ । नारिकेलेश्च
 रिद्रायांमल्लिकाभिद्यपिस्त्रियां ॥ ३९ ॥ वाच्यलिङ्गेऽर्भकेमूर्खेद्भीमेरेपु
 न्पुंसकं । अलंकारंतरेमेध्येबालीबालाचुटिस्त्रियोः ॥ ४० ॥ बेलाकालेच

॥ १४५ ॥

सीमायामधेः कूलविकारयोः । अक्लिष्टमरणेरगेर्द्वयस्य च भोजने मेदि०
 ॥ ४१ ॥ मह्नः स्यात्पुंसि मह्नूकेशश्च भेदे तु न द्वयोः । मह्नातक्यां स्त्रियां मह्नी साना०
 भालंते जालाटयोः ॥ ४२ ॥ भेलः स्त्रवे मुनौ पुंसि भीरवश्चेव वाच्यवत् । म
 लोऽस्त्रीपापविट्किट्टे कृपणे त्वभिधेयवत् ॥ ४३ ॥ मह्नः पात्रे कपोले च
 मत्स्यभेदे बलीयसि । मालः क्षेत्रे स्त्रियां पृक्कास्वजोर्जात्यन्तरे पुमान् ॥ ४४ ॥
 मालुः पञ्चलतानार्योः स्त्रियां मूलं शिफाऽऽद्ययोः । मूलवित्तेऽन्तिके वानामेला
 स्थान्मे लके मसौ ॥ ४५ ॥ मौलिः कीरीटे धम्मिह्ने चूडायामनपुंसकं । नाऽ
 शोकद्रौ स्त्रियां भूमौ लीलाके लिविलासयोः ॥ ४६ ॥ मृङ्गारभावचेष्टायां लो
 लः स्याद्वाच्यलिंगकः । सतृष्णे चंचले लोलाजिह्वा कमलयोः स्त्रियां ॥ ४७ ॥
 व्यालोदुष्टगजे सर्पेष्वापदेनाऽन्यवत् खले । विलंछिद्रे गुह्यायां च पुमानुच्चैः
 श्रवो ह्ये ॥ ४८ ॥ शलस्तु शलले पुंसि भृङ्गि क्षेत्रे च भिदोर्विधौ । शालुः कषा
 यद्रव्ये स्याच्चौरकाख्यौ षंधौ पुमान् ॥ ४९ ॥ शालिस्तु कलमादौ च गंधमार्ज
 रके पुमान् । शालाद्रुस्कंधशाखायां गृह्णे हे कदेशयोः ॥ ५० ॥ नाभ्रवेषि
 लमुञ्छे स्याद्गंडूपद्यां शिलीमता । संभशीर्षे शिलाशिल्यौ शिला तु प्रस्तरे म
 ता ॥ ५१ ॥ तथा मनःशिलायां च द्वारधः स्थितदारुणि । शीलं स्वभावे
 सद्वृत्तेष्पुल्लोयोगांतरे सिते ॥ ५२ ॥ नपुंसकान्तरजतिष्पूलाऽस्त्रीरोगआ
 युधे । मृत्युकेतनयोगेषुष्पूला स्यात्पण्ययोषिति ॥ ५३ ॥ शैलो भूमृतिशै
 लंतु शैले ये ताश्च शैलके । सालः पादपमात्रे स्यात्प्रकारे सर्जपादपे ॥ ५४ ॥

भेदि •

स्तान्

स्थालंभाजनभेदेऽपि स्थाली स्यात्पाठो खयोः । स्थूलंकूटेऽथ निष्प्रक्षेपी व
रेऽप्यन्यलिङ्गकः ॥ ५५ ॥ हलोलहलेपुमान्हालामदिरयांचयोषिति
। हेलाल्छियामवज्ञायांबिलासेवरयोषितां ॥ ५६ ॥ लचिः ॥ अनलोव
सुभेदेऽग्रावनिलोवसुवातयोः । अर्गलाचिषुकह्मोलेदण्डेऽन्तरकपाठ
योः ॥ ५७ ॥ अणलः कुटिलेसर्ज्जरसेसमददन्तिनि । अंगुलीकरशा
खायां कर्णिकायांगजस्यच ॥ ५८ ॥ अचलावसुधायां स्यादचलः शैल
कीलयोः । अमलं त्वभ्रकेक्षीवं लक्ष्म्यां स्त्रीनिर्मलेचिषु ॥ ५९ ॥ अ
ञ्जलिस्तुपुमान्हास्तसम्पुटेकुडवेऽपिच । अवेलस्त्वपलापे स्यादवेलापूगच
विते ॥ ६० ॥ अभीलं नद्योः कृच्छ्रेवाच्यलिङ्गं भयानके । इत्थस्त्वानारका
भेदेनाभेदेऽेत्यमन्त्ययोः ॥ ६१ ॥ उत्पलीतुषचर्पट्यां स्त्रीवंकुष्ठप्रसू
नयोः । उपलः प्रस्तरेरत्नेशकं रयान्तुयोषिति ॥ ६२ ॥ उज्ज्वलोदीप्र
भृङ्गारविशदेषुविकाशिनि । उत्फुल्लं करणेस्त्रीणामुत्तानेऽपि विकस्वरे
॥ ६३ ॥ उत्तालउत्कटेऽश्रेष्ठेविकरलेऽस्रवङ्गमे । कमलंसलिलेतामेज
लजेऽस्त्रीभिषजे ॥ ६४ ॥ मृगभेदे तु कमलः कमलाश्रीवरस्त्रियोः । कपिला
रेणुकायाञ्च शिंशपागोविशेषयोः ॥ ६५ ॥ पुण्डरीककरिण्यां स्त्रीवर्णभे
देऽत्रिलिङ्गकं । नाऽनलोवास्तु देवेचमुनिभेदेचकुक्कुरे ॥ ६६ ॥ कम्बलोनाग
रजे स्यात्सास्त्राप्रवारयोरपि । कृमावप्युत्तरसङ्गेऽसलिलेतुनपुंसकम्
॥ ६७ ॥ कणलोदन्तुरेतुङ्गेभीषणेचाभिधेयवत् । ससर्जरसतैलेनास्त्रीवं

कच्छकुठेरके ॥ ६८ ॥ कदलचिषुकपालेषुपरागेनवाङ्कुरे । कलध्वनौ
 कदलीतुमृगगुल्मप्रभेदयोः ॥ ६९ ॥ कदलाकदलौपृष्ठ्यांकदलीकद
 लौपुनः । रम्भावृष्टेऽथकदलीपताकामृगभेदयोः ॥ ७० ॥ कदलाडिम्बि
 कायाञ्चशाल्मलीभूरुहेपिच । कपालोऽस्त्रीशिरेऽस्मिन्स्याद्वृटादेःशक
 लेवजे ॥ ७१ ॥ कण्ठीलातुदयोर्द्रोणीप्रभेदेनाक्रमेलके । कल्लोलःपुंसि
 हर्षस्यादुल्लोलवैरिशोरपि ॥ ७२ ॥ कामलारेगभेदेवानानामरुवसन्त
 योः । कामुकेवाच्यलिङ्गेऽथकाकोलंनरकान्तरे ॥ ७३ ॥ नाकुलालेद्रो
 णकाकेविषभेदेतुनस्त्रियां । काहलावाद्यभाण्डस्यभेदेचाप्सरसंभिदि
 ॥ ७४ ॥ काहलीतुनरुण्यांस्यात्काहलस्वरणायुधे । शब्दमात्रेपिपुल्लिङ्ग
 स्त्रिषुशुष्केभृशेखले ॥ ७५ ॥ किट्टालःपुंसितामस्यकलसेलोहगूथके
 । कोलालंरुधिरतोयेकुशलःशिक्षितेचिषु ॥ ७६ ॥ क्षेमेचसुकृतेचापि
 पर्याप्तौचनपुंसकं । कुवलञ्चेत्यलेमुक्ताफलेपिवदरीफले ॥ ७७ ॥
 कुड्मलोमुकुलेपुंसिनदयोर्नरकान्तरे । कुटिलातगरपाद्यांस्त्रीभुग्रेवा
 च्यलिङ्गकः ॥ ७८ ॥ कुन्तलश्वषकेबालेजवेपुंभूमिनीवृत्ति । कुलालःकुक्कु
 भेकुम्भकारेस्त्रीत्वञ्जनान्तरे ॥ ७९ ॥ कुम्भिलःशालमीनेचचारेष्ठाकार्थचै
 रयोः । कुदालःस्यात्पुमान्भूमिदारणेयुगपाचके ॥ ८० ॥ कुचलाबिद्धप
 र्यास्त्रीवाच्यवत्तुकुत्राससि । कुकूलंशंकुसंकीर्णंश्वभेनातुतुषानले ॥ ८१ ॥
 कुण्डलंकर्णभूषायांपाशेपिवलयेपिच । कांचनद्रुगुडूच्योःस्त्रीकेवलःकु

मेदि
 लान

मेदि • हनेपुमान् ॥ ८२ ॥ नपुंसकं तु निर्णीते वाच्यवच्चैककृतत्नयोः । केरली
 स्तान् ॥ ज्ञानभेदेऽथ कोमलं मृदुले जले ॥ ८३ ॥ कोहलोवाद्यभेदे स्यान्नाट्यशास्त्र
 प्रवक्तारि । ग्रंथिलस्तु करीरद्वौ विकंकततरे पुमान् ॥ ८४ ॥ संग्रथ्यौ त्रि
 षु गन्धोली भद्राश्च द्योऽप्योऽपि । गरलं तृणपूले च विधेमाने नपुंसकं
 ॥ ८५ ॥ गोपालो नृपगोपे शो गोकुले मुसले हले । गोरिलस्तु पुमाँह चू
 र्णे स्याद्गौरसर्पे ॥ ८६ ॥ चपलः पारदे मीने चारके प्रसूत नरे । चपला क
 मला विद्युत्पुंश्चली पिप्पलीषु च ॥ ८७ ॥ नपुंसकं तु शीघ्रे स्याद्वाच्यवत्तर
 ले चले । चत्वालो ह्ये मकुण्डे स्यात्पुंसि दर्भेऽपि दृश्यते ॥ ८८ ॥ चन्द्रिलः
 पुंसि वास्तु कशाके भर्गे च नापि ते । चंचला तु तडि ह्नक्ष्म्योऽञ्चलः कामुकेऽ
 निले ॥ ८९ ॥ चूडाला तु चूटायां स्त्री चूडावति च वाच्यवत् । कृगलं नी
 लवस्त्रेनाच्छेस्त्री बुद्धदरके ॥ ९० ॥ जंबालः शैवलेपके जगलो मदनद्रु
 मे । भेदकेऽपि मद्ये च पुंसि धूर्तेऽभिधेयवत् ॥ ९१ ॥ जटिला पिप्पलीमां
 स्योर्जटायुक्ते तु वाच्यवत् । जंगलं निर्जनस्थाने त्रिलिङ्गां पिशितेऽस्त्रियां
 ॥ ९२ ॥ जंभलः पुंसि जंबोरे बुद्धदेवान्तरेऽपि च । जंबूलस्तु पुमान् जंबू
 विटपे क्रकचच्छदे ॥ ९३ ॥ जांगली विषविद्यायां जाङ्गलं जालिनी फ
 ले । जांगली शूकशिव्यां स्त्री जाङ्गलो नाकपिञ्जले ॥ ९४ ॥ तरलञ्च
 चलेषि ज्जेभास्करेऽपि त्रिलिङ्गकं । हारमध्यमणौ पुंसि यवागूस्तरयोः स्त्रि
 यां ॥ ९५ ॥ तण्डुलः स्याद्दिउङ्गे च धान्यादिनिकरे पुमान् । तमालस्त्रि

लकेखेतापिच्छेवरुणद्रुमे ॥ ९६ ॥ ताम्बूलीनागवल्यांस्त्रीक्रमकेतुन
 पुंसकं । तातलोहजिपाकेचलोहकूटेमनोजवे ॥ ९७ ॥ तुमुलः क
 लिवृक्षेनास्त्रीवनुरणसंकुले । तैतिलोगण्डकेपुंसिस्त्रीवनुकरणांतरे
 ॥ ९८ ॥ दुकूलंश्लक्ष्णवस्त्रेस्याक्षौमेचधवलागवि । वृषश्रेष्ठेपुमान्वा
 च्यलिङ्गः शुक्लेचसुंदरे ॥ ९९ ॥ नकुलीकुक्कुटीमांस्योः पशुपाण्ड
 वयोः पुमान् । नकुलीकुक्कुटीकन्देरस्त्रायांचविकेस्त्रियां ॥ १०० ॥ नाभी
 संवंशेनार्याः कृच्छ्रगर्भाण्डयोरपि । निचूलस्तुनिचोलेस्यादिज्ज
 लाख्यमहीरुहे ॥ १०१ ॥ निर्मलंस्यात्तुनिर्माल्येचाभ्रकेचनपुंसकं ।
 मलहीनेऽन्यलिंगंचनिसलसंवर्तुलेचले ॥ १०२ ॥ निष्कलनुकला
 शून्येनष्टवीर्येचवाच्यवत् । नैपालीतुनवमालीकुनटीसुवहासुच
 ॥ १०३ ॥ पललन्तिलचूर्णेचपङ्केमांसेनपुंसकं । नारक्षसेऽथपटलं
 पिठकेचपरिच्छदे ॥ १०४ ॥ कृदिर्दृग्गोगतिलकेस्त्रीवंब्रजेपुनर्नना ।
 प्रतलंपातालभेदेततांगुलिकरेपुमान् ॥ १०५ ॥ पटोलंवस्त्रभेदेनौषधौ
 ज्योत्स्न्यांतयोषिति । प्रबालोऽस्त्रीकिसलयेवीणादण्डेचविद्रुमे ॥ १०६ ॥ पं
 चालीपुत्रिकागीर्त्योः स्त्रियांपुंभूमिनीवृत्ति । पांशुलः पुंश्चलेशम्भोः खड्गांगेस्य
 सतीभुवोः ॥ १०७ ॥ पाकलंकुष्ठभैषज्येपुंसिस्यात्कुञ्जरज्वरे । पाचालंपा
 वनेनाऽग्नौवाधनद्रव्यवातयोः ॥ १०८ ॥ पाटलापाटलौस्त्रीस्यादस्यपुष्पेपु
 नर्नना । आशुधान्येपुमान्श्वेतरक्तवर्णेपिवाच्यवत् ॥ १०९ ॥ पातालनागलो

मेदि०

सान्त०

मेदि० केस्यादिवरेवडवानले । पातिलोवागुशंयास्यान्नारीपात्रपभेदयोः ॥ ११० ॥
 लान्त० पिप्पलंसलिलेवस्रुकेदभेदेवनातरै । निरंशुकेपक्षिभेदेकणायांपिप्पली
 स्मृता ॥ १११ ॥ पिचुलोऽबुकेपित्यादिज्जलेजलवायसे । पिङ्गलोनाग
 भिद्रुद्रचण्डांशुपारिपाश्विके ॥ ११२ ॥ निधिभेदेकपावग्नौपुंसिस्थान्क
 पिलेऽन्यवत् । स्त्रियांवेश्याविशेषेचकरिण्याकुमुदस्यच ॥ ११३ ॥ पि
 त्तलातोयपिप्पल्यांस्त्र्यन्यवत्पित्तसंयुते । क्लीबन्तुतैजसद्रव्येपिच्छलो
 विजिनेऽन्यवत् ॥ ११४ ॥ स्त्रीपोतिकाशिशपयोःशाल्मलीसिन्धुभेदयोः
 । पुद्गलःसुंदरकारेचिषुपुंस्यात्मभेदयोः ॥ ११५ ॥ पेशलोऽरुचिरेदक्षेफे
 निलोऽरिष्टपादपे । नासफेनेचिषुक्लीबंकोलीमदनयोःफले ॥ ११६ ॥
 बज्जलानोलिकायांस्यादेलायांगवियोषिति । कृत्तिकासुस्त्रियाम्भूमिविहा
 यसिनपुंसकं ॥ ११७ ॥ पुंस्यग्नौकृत्तपक्षेत्रवाच्यवत्याज्यकृत्तयोः
 । वरलावारलाचापिगन्धोलीहंसकांतयोः ॥ ११८ ॥ बार्दलनृदिनेमे
 लानंदायांबार्दलःस्मृतः । मंगलासितदूर्वायामुमायांपुंसिभूमिजे ॥ ११९ ॥
 नपुंसकन्तुकल्याणोसर्वार्थरक्षणेपिच । मण्डलाम्परिधौकोठेदेशेदा
 दशरजसु ॥ १२० ॥ क्लीवेऽथनिबहेविम्बेचिषुपुंसितुकुक्कुरे । मंजु
 संत्रिपुमंजौनाजलरङ्गौनपुंसकं ॥ १२१ ॥ जलांचलेनिकुंजेचमहिला
 फलिनीस्त्रियोः । मातुलोबीहिभिन्मातृभावाच्चमनद्रुमे ॥ १२२ ॥ धूस्र
 रेमाचलोवद्विचैरेचग्राह्येगयोः । मुसलंस्यादयोग्रेतुपुंनपुंसकयोः

स्त्रियां ॥ ११३ ॥ तालमूल्यामाखुपर्णीगृहगोधिकयोरपि । मृणालं न ल
 देक्षीवस्त्री न पुंकयोर्विसे ॥ १२४ ॥ मेखलाखङ्गबन्धस्यात्कांचीशैलनि
 तम्बयोः । यमलयुगलेक्षीवेयमलीचाटिकाद्वये ॥ १२५ ॥ रसाला
 रसनादूर्वाविदारीमार्जितासुच । रसालंसिंहकेवलेरसालश्चेष्टुचूत
 योः ॥ १२६ ॥ रमिलोरमणोकामेलाङ्गुलंपुच्छशेषोः । लाङ्गलीतोय
 पिप्पल्यांक्षीवंतुकुसुमान्तरे ॥ १२७ ॥ गोदारणेनृणरजगृहदारुवि
 शेषयोः । लोहलःशृङ्खलाचार्य्येऽव्यक्तवाचिनिचत्रिषु ॥ १२८ ॥ वं
 जुलःपुंसितिनिशेवेतसाशोकयोरपि । वण्टालोयुद्धभेदेचनैकायाश्चख
 निचके ॥ १२९ ॥ वातूलःपुंसिवात्यायांवाच्यवन्मारुतासहे । वामिलो
 दाम्भिकेवामेचिषुस्याद्विमलास्त्रियां ॥ १३० ॥ शतलायांभुवाभेदेनिर्मले
 त्वभिधेयवत् । विपुलःपृथुलेऽगाधेमेरूपश्चिमभूधरे ॥ १३१ ॥ विटु
 लस्तुपुमानम्बुवेतसेवेतसेपिच । विडालोनेत्रपिण्डेस्यादृषदंशककेपु
 मान् ॥ १३२ ॥ विशालात्विन्द्रवारुण्यामुज्जयिन्यांतुयोषिति । मृगप
 क्षिभिदोःपुंसिपृथुलेत्वभिधेयवत् ॥ १३३ ॥ वृषलोगृज्जनेशूद्रेचन्द्रगु
 प्तेचरजिनि । शकलन्त्रचिखण्डेस्याद्रागवस्तुनिवल्कले ॥ १३४ ॥
 शम्बलोऽस्त्रीसम्बलवत्कुलपाथेयमत्सरे । शयालुःस्यादजगरेनिद्रा
 शीलेचकुक्कुरे ॥ १३५ ॥ श्रद्धालुर्द्वाहदिन्यांस्त्रीश्रद्धायुक्तेतुवाच्यवत्
 । श्यामलःपिप्पलेवृक्षेशर्दूलोरश्चसान्तरे ॥ १३६ ॥ व्याघ्रेचपशुभे

मेदि०

सान्०

भेदि०

ज्ञान०

देवसंज्ञमेतूत्तरस्थितः । शाल्मलिस्तूरभेदेस्याद्वीपभेदेपिचद्वयोः
 ॥ १३७ ॥ श्रीफलः पुंसिमालूरेधात्रीनीलिकयोः स्त्रियां । शीबलंस्याच्च
 शैबालेशैलेयेचनपुंसकं ॥ १३८ ॥ शीतलंपुष्पकाशीशैलजेमलयोद्भव
 वे । पुमानासनपण्यास्याच्छिशिरेवाच्यलिङ्गकम् ॥ १३९ ॥ शृगालोव
 च्चकैदैत्यभेदेनाउमरेस्त्रियां । शृङ्खलापुंस्कटीवस्त्वबन्धेचनिगडे
 त्रिषु ॥ १४० ॥ शैबलंपद्मकाष्ठेस्याच्चैबालेपिपुमानयं । शैष्कलः श्रु
 ष्कमांसस्यपणकेपिशिताशिनि ॥ १४१ ॥ खण्डालीतैलमानेचसरसी
 कामुकस्त्रियोः । सरलः पद्मकाष्ठेनाऽथोदारवक्रयोस्त्रिषु ॥ १४२ ॥ स
 ङ्खलं त्रिषुविस्पष्टवाचिव्याप्तेऽथसप्तला । नवमालीचर्मकषागुञ्जासुपा
 ठलौस्त्रियां ॥ १४३ ॥ सन्धिलानुसुंरगायानदीमदिरयोः स्त्रियाम्
 । सिध्मलामन्थविकृतौवाच्यवत्तुकिलाशिनि ॥ १४४ ॥ सुवेलः प्रण
 तेशान्तेत्रिषुनापर्वतान्तरे । सुतलोऽट्टालिकाबन्धनागलोकप्रभेदयोः
 ॥ १४५ ॥ हिंगुलोवर्णकद्रव्येनाभग्टाक्यानुहिंगुली । हेमलः स्वर्णकारे
 स्यात्कृकलासेशिलान्तरे ॥ १४६ ॥ लचतुः ॥ अक्षमालाऽक्षस्तूत्रेस्यादह
 न्धत्यामपिस्त्रियाम् । अङ्गपालीपरीरम्भेधात्रीवेदिकयोः स्त्रियां ॥ १४७ ॥
 अथातिबलः प्रबलेत्रिषुस्त्रीत्वौषधीभिदि । उदूखलंगुगुलौस्यादुलू
 खलेपिनद्वयोः ॥ १४८ ॥ एकाछीलावनतिक्रिकौषधौपुंसिवक
 पुष्पे । कलकलउक्तः कोलाहलेतथासर्जनिर्यासे ॥ १४९ ॥ अथक

॥ १५३ ॥

मर्मफलं कर्मरङ्गं कर्मविपाकयोः । कन्दरालः पुमान्गर्हभाण्डे स्रक्षत एव
 पि ॥ १५० ॥ कर्मण्डलुः स्यात्कारकेन स्त्रीनां स्रक्षपादपे । कुतूहलं कौतुके स्या
 त्वशस्त्रेपि च दृश्यते ॥ १५१ ॥ खतमालस्युपुल्लिङ्गैर्धूमिपि च बलाहके
 । गण्डशैलोललाटे स्याच्छ्रुतस्थूलोपलेगिरेः ॥ १५२ ॥ गन्धफल्यपि गु
 न्द्रायां च म्यकस्य चकोरके । चक्रबालोऽद्रिभेदे स्याच्चक्रबालन्तुमण्ड
 ले ॥ १५३ ॥ जलाञ्चलं स्वतोवारिनिर्गमेशैवलेऽपि च । दलामलं मरु
 बकेदमनेपिनपुंसकं ॥ १५४ ॥ ध्वनिनाला तु वीणायां वेणुकाहलयोरपि
 । स्यात्परिमलोऽतिमर्द्धानिमनोहरगन्धयोश्चापि ॥ १५५ ॥ सुरतोपमर्द
 विकसच्छरीरगादिसौरभेपुंसि । अथपोटगलः पुंसि नले च काशमन्त्र्य
 योः ॥ १५६ ॥ भवेद्भुजफलो नीपेनाऽमलक्यानुयेषिति । भस्मतूलंग्रा
 मकूटेषां शुवर्धहिमेपि च ॥ १५७ ॥ भद्रकाली तु गन्धोल्यां कात्यायन्या
 मपि स्त्रियां । महाकालो महादेवे किंपाके प्रमथान्तरे ॥ १५८ ॥ भवेन्म
 दकलो मन्त्रेभेमदा व्यक्तवाचिनोः । महाबलं शास्त्रकेऽतिबलायां स्त्रीबलो
 क्ते ॥ १५९ ॥ त्रिलिङ्गं मणिमाला तु हारेदन्तक्षतान्तरे । महानीलो
 भृङ्गरजमणिनागविशेषयोः ॥ १६० ॥ मुक्ताफलन्तु कर्पूरे मौक्तिके लव
 लीफले । स्यान्मृत्युफला कदल्यां महाकालफले पुमान् ॥ १६१ ॥ भवेद्य
 वफलो वेणोमांसीकुटजयोरपि । रजस्वला पुष्पवत्यां स्त्रियां स्यात्सौरभेपु
 मान् ॥ १६२ ॥ वातकेलिः कलालापेक्षिङ्गदन्तक्षते पुमान् । अथवायुफलं

मेदि०

लाना०

० त्ता ३

वेदि०

स्नान०

शक्रकार्मुकेकरकेपिच ॥ १६३ ॥ भवेद्विचकिलोमहनीप्रभेदेमदनेपु
मान् । वृहन्नलागुडाकेशेमहापोटगलेपुमान् ॥ १६४ ॥ सदाफलः
स्कन्धफलेनारिकेलेप्युदुम्बरे । सिनीवालीतुदृष्टेन्दुकलामादुर्गयोःस्त्रि
यां ॥ १६५ ॥ अथसौवर्चलंसर्जश्चारेचलवणान्तरे । हस्तिमल्लोऽभ
मातङ्गेशङ्खनागेविनायके ॥ १६६ ॥ हरितालंधातुभेदेस्त्रीदूर्वाकाश
रेखयोः । हलाहलोब्रह्मसर्पेअञ्जनायांविषेस्त्रियां ॥ १६७ ॥ लपंच ॥
आसुतीबलआख्यातःकन्यापालकयन्त्रनोः । उदण्डपालःपुंसिस्यात्स
र्वमत्स्यप्रभेदयोः ॥ १६८ ॥ एककुण्डलआख्यातोबलभद्रेधनाधिपे
। कृपोटपालउद्दिष्टःकेलितातसमुद्रयोः ॥ १६९ ॥ स्यात्यांउकंबलःश्वे
तप्रावारग्रावभेदयोः । भवेत्सुरततालीतुदूतिकायांशिरःसृजि ॥ १७० ॥

हतिला न्तवर्गः ॥

वान्त०

वैकं ॥ वःसान्त्वेचवातेचवरुशेचनिगद्यते । वम्पचेतसिजानीयादिवा
र्थेचतद्व्ययं ॥ १ ॥ स्वःस्यात्पुंस्यात्मनिज्ञातौचिम्वात्मीयेधनेऽस्त्रियां ॥ व
दिः ॥ अविर्नाथेरवैमेषैलेमूषिककम्बले ॥ २ ॥ अश्वःपुञ्जातिभेदेच
तुरगेचपुमानयम् । ऊर्ध्वस्यादुच्छिन्नेतुङ्गेचोपरिष्ठादपिस्मृतं ॥ ३ ॥
श्रुवःश्रुतेरजिकायांकविर्बाल्मीकिष्मुक्रयोः । सूरैकाव्यकरेपुंसिखली
नेस्यात्तुयेषिति ॥ ४ ॥ कण्वंपापेमुनौपुंसिकिण्वंबीजेचशीधुनः । पापेक्षी

वन्नपुंसकेशण्डेऽन्यवदविक्रमे ॥ ५ ॥ स्यात्तु ग्रीवा कन्धशया न च्छिरया
 श्रयोपिति । चार्वातुशोभनाबुध्योर्ज्यात्स्नाधनदभार्ययोः ॥ ६ ॥ छविः
 शोभाह्वोर्योपिज्जबोवेगवतित्रिषु । पुल्लिङ्गस्तुभवेदेगेचोद्गुप्येजवा
 स्मृता ॥ ७ ॥ जीवः प्राणिनिवृत्तौ च वृक्षभेदेवृहस्पतौ । जीवाजीवनिक्ता
 मैर्वावचाशंजितभूमिषु ॥ ८ ॥ न स्त्रीतु जीविते तत्त्वं स्वरूपे परमा
 त्मनि । स्यादिलंबितनृत्ये च द्रवः प्रद्रावनर्मणोः ॥ ९ ॥ रसेपिदवदा
 वैतुवनवह्नावनेप्युभौ । दंदंरहस्येकलक्षेतथामिथुनयुग्मयोः ॥ १० ॥
 दर्वीदारुहरिद्रायां तथागेजिह्विकौषधौ । द्यौःस्त्रीस्वर्गेचगगनेदि
 वंस्त्रीवन्तयोः स्मृतं ॥ ११ ॥ देवमेघेस्तुरेगसि स्यान्नपुंसकमिन्द्रिये ।
 देवो कृताभिषेकायान्ते जनोपृक्तयोरपि ॥ १२ ॥ धवः पुमान्नरेधूर्तपत्न्यौ
 वृक्षान्तरेपि च । ध्रुवः शङ्खैस्त्रेविधौ वटे चोत्तानपादजे ॥ १३ ॥ वस्तु
 यागभिदोः पुंसि स्त्रीवंनिश्चिततर्कयोः । स्त्रीमूर्वाढ्योः शालपर्य्यागीतिसु
 ग्भेदयोस्त्रिषु ॥ १४ ॥ सन्नतेशाश्वतेचाथनवंनव्येपुमान्स्तुतौ । नीवी
 परिपण्येस्त्रीणां कटीवसनबन्धने ॥ १५ ॥ पक्वंपरिणतेपिस्याद्विनाश
 भिमुखेत्रिषु । स्रवः स्यात्स्रवनेभेलेभेकेऽवैश्वपचेकपौ ॥ १६ ॥ जलका
 केचकुलकेप्रवणेपक्वटीद्रुमे । कारण्डवाख्यविहगेशह्येप्रतिगतौपुमान्
 ॥ १७ ॥ कैवर्त्तमुस्तकेगन्धतृणेपिस्यान्नपुंसकं । पार्श्वकक्षांतरेचक्रो
 प्रान्तेपार्श्वगणेपि च ॥ १८ ॥ प्राध्वन्तुप्रगतेचातिदूरवर्त्मनिबंधने

मेदि०

वान०

मेदि०

वान्०

पृथ्वीभूमौ महत्यां च त्वक्पत्र्यां कृच्छ्रजोरके ॥ १९ ॥ भवः क्षेमेश संसारे स
 ज्ञायां प्राप्तिजन्मनोः । भावः सत्ता स्वभावाभिप्रायचेष्टात्मजन्मसु ॥ २० ॥
 क्रियालीलापदार्थेषु विभूतिबुधजन्तुषु । रत्यादौ चाथरेवास्यान्नील्यां रत्यां
 नदोभिदि ॥ २१ ॥ लवोलेशे विनाशे च छेदने रामनन्दने । लङ्काकरंज
 भेदे स्यात्फले वाद्योखगान्तरे ॥ २२ ॥ लघ्वोलाघवयुक्तायाम्प्रभेदे स्यन्द
 नस्य च । विश्वात्त्वतिविषायां स्त्री जगति स्यान्नपुंसकं ॥ २३ ॥ ननाम्नु
 र्यां पुंसि देवप्रभेदेष्वखिले त्रिषु । विल्वं फलेऽप्योफलेनाशवः स्यात्कुण्डपेपुमान्
 ॥ २४ ॥ नपुंसकं तु पानोये शिविर्भूर्जेन्द्रेपुमान् । शिवो मोक्षे महादेवे कीलक
 ग्रहयोगयोः ॥ २५ ॥ बालुके गुगुलौ वेदे पुण्डरीकद्रुमेपुमान् । सुखक्षेम
 जलेऽक्षीवं शिवाभाटामलौषधौ ॥ २६ ॥ अभयामलकी गौरीफेरुसकृत्
 फलासु च । शिवस्तु भूर्जपत्रे स्यात्तथोदारमहीपतौ ॥ २७ ॥ म्रुल्वन्ना
 म्रैयज्ञकर्मण्याचारे जलसन्निधौ । सत्त्वं गुणेषु पिशाचदौ बलेद्रव्यस्वभाव
 योः ॥ २८ ॥ आत्मत्वे व्यवसायासु चित्तेष्वस्तीतुजन्तुषु । सेवाय
 ज्ञेयसन्धाने सान्त्वयिष्यस्य सामनोः ॥ २९ ॥ सुवादयोर्होमपात्रेशस्त्र
 कीमूर्वयोः स्त्रियां । हव आज्ञाध्वरह्वाने ह्रस्वो न्यक्खर्बयोस्त्रिषु ॥ ३० ॥
 बन्नि ॥ अक्षोर्वंशिरेशिग्रैनामते पुनरन्यवत् । अभावो मरणेऽसत्त्वे
 आहवोयुद्धयज्ञयोः ॥ ३१ ॥ अर्तवस्त्रीरजे पुष्पेऽक्षीवं स्यादृतुजे त्रिषु ।
 आश्रवोऽङ्गीकृतौ क्षौणेनान्यवद्वचनस्थिते ॥ ३२ ॥ उद्धवोयादवभिदि

महेचक्रतुपावके । उत्सवो मह उत्सवेके इच्छा प्रसवको पयोः ॥ ३३ ॥
 कारवी मधुरदीप्यत्व कृपची कृष्णजीरेके । कितवस्तुपुमान्मन्त्रैवञ्चकेक
 नका ह्वये ॥ ३४ ॥ केशवोऽजे च पुन्नागे पुंसि केशवतिचिषु । कैतव नुछ
 सेद्युतेकैरवः कितवेरिपौ ॥ ३५ ॥ नपुंसकञ्चकुमुदेचन्द्रिकायानुकैतवी
 । गाण्डीवोगाण्डिवश्चास्त्रीकार्मुकेऽर्जुनकार्मुके ॥ ३६ ॥ गालवस्तुमुनौ
 लाघेताण्डवोऽस्त्रीतृणान्तरे । भवेदुद्धतन्त्येचचिदिवासरिदन्तरे
 ॥ ३७ ॥ पुंसिस्वर्गेदीदिविर्नाधिषण्णेऽन्नेतदस्त्रियां । निष्पावः श्रूर्पपवने
 रजमाषेक उङ्गके ॥ ३८ ॥ पवने शिम्बिकायां नानिर्विकल्पेऽन्यलिङ्गकः
 । निह्वः पुंसिनिह्वता वविश्वासा पलापयोः ॥ ३९ ॥ पद्मवोऽस्त्रीकि
 सलयेविटपेविस्तरेवने । शृङ्गारेऽलक्तगणेऽस्त्रीप्रभावः शान्तितेजसाः
 ॥ ४० ॥ पञ्चत्वं पञ्चानां भावे प्राणा नाम त्वयेपि च । प्रभवो जन्ममूले स्याज्ज
 न्महेतौ परक्रमे ॥ ४१ ॥ ज्ञानस्य चादिमस्याने प्रसवो गर्भमोचने । उत्पादे स्या
 दपत्येपि फले च कुसुमेपि च ॥ ४२ ॥ प्रसेवः पुंसिवाणाङ्गे स्यूते च पार्थिवो नृ
 पे । पार्थिवी तु सीतायां स्त्री पृथिव्यां विकृतौ चिषु ॥ ४३ ॥ पुङ्गवः स्याद्वलीवर्द्ध
 प्रभेदेऽप्येषधस्य च । उत्तरस्थः पुनः श्रेष्ठे फेरवो जम्बुकेऽस्त्ये ॥ ४४ ॥ बल्ल
 वः स्तूपकारे स्याद्भीमसेने च गोदुहि । बांधवो बन्धुसुहृदो भार्गवो गजधन्वि
 नाः ॥ ४५ ॥ शुक्रे परशुरामे च भार्गवी पार्वती श्रियोः । दूर्वायाम्भैरवः पुंसि
 शंकरे भीषणे चिषु ॥ ४६ ॥ माधवोऽजे मधौ रधेयादवेनास्त्रियां मिसे । म

मेदि •

वान्त •

भेदि०
वान्त०

धुशर्करावासनीकुट्टनीमदिरसुच ॥ ४७ ॥ गोमहिष्यादिसम्पन्नैया
दवःपुंसिकेशवे । राजीवन्तलिनेनातुभेदेहरिणमीनयोः ॥ ४८ ॥ राघवे
धर्महामो नभेदेचरघुवंशजे । रौरवो नरकेघोरेवडवा द्विजयोषिति ॥ ४९ ॥
अम्बायांकुम्भदास्यां चनारीजात्यन्तरेपि च । वाडवङ्कुरेस्त्रीणां घोठ
कौघेनपुंसकं ॥ ५० ॥ पातालेनस्त्रियांपुंसिब्राह्मणेवडवानले । विभवे
रैमोक्षैश्वर्येविद्रुवोविद्रुतौधियि ॥ ५१ ॥ विभावःस्यात्परिचयेरसस्यो
द्दीपनादिषु । शाचवंभावसंहत्याः शत्रूणांशाचवोद्विषि ॥ ५२ ॥ षाडवो
गानरसयोः सचिवो मन्त्रिचेटयोः । सहायेसम्भवोहेतावुत्पन्नैमेल
केपि च ॥ ५३ ॥ आधारनतिरिक्तत्वेप्याधेयस्यनिगद्यते । सुग्रीवोवा
सुदेवस्यहयेशाखामृगेश्वरे ॥ ५४ ॥ सुखवीकारवेस्त्रेस्यात्कृञ्जीरक
जीरयोः । सैन्धवोऽस्त्रीमाणिमथ्येनाऽश्वेसिन्धुभवेत्रिषु ॥ ५५ ॥ वचतुः
॥ अनुभावःप्रभावेस्यान्निश्चयेभावबोधके । भवेदभिषवःस्नानेमद्यसन्धान
यज्ञयोः ॥ ५६ ॥ अपह्नवस्तुपुंलिङ्गःस्मृतःस्नेहापलापयोः । आदी
नवःपुमान्दोषेपरिक्लिष्टदुरन्तयोः ॥ ५७ ॥ उपह्नवःसैहिकेयेवि
ह्नवोत्पातयोरपि । कुशीलवस्तुवाल्मीकौनटयाचकयोरपि ॥ ५८ ॥
जलविल्वःकर्कटेस्यात्पञ्चाङ्गेजलचत्वरे । जीवञ्जीवश्चकोरेस्याद्भुम
भेदेपिपुंस्ययं ॥ ५९ ॥ धामार्गवस्तुपुंसि स्यादपामार्गेचघोषके । पा
रिप्तवश्चाकुलेस्याच्चञ्चलेचपरभवः ॥ ६० ॥ तिरस्कारेविनाशेचपुंसि

॥ १५७ ॥

पारशवः पुमान् । परस्त्रीतनयेशस्त्रेदिजाच्छूद्रास्तुतेपिच ॥ ६१ ॥ पु
ठग्रीवस्तुपुच्छिङ्गो गर्गरीताम्रकुम्भयोः । बलदेवो बलेवाते चायमाशौष
धैस्त्रियां ॥ ६२ ॥ रन्तिदेवस्तुष्टपतेर्भेदेचगरूडध्वजे । रेहिताम्बुष्वि
जमानै हरिस्तुष्टपात्मजे ॥ ६३ ॥ अथशीतशिवं स्त्रीवंशैलेयमणि
मन्ययोः । पुंसिस्तुफलावृक्षेतथामधुरिकौषधौ ॥ ६४ ॥ सहदेवा ब
लादण्डोत्पलयोः शरिवौषधौ । सहदेवी तु सर्पाक्ष्यां पुंसि स्यात्पाण्डवे
पुनः ॥ ६५ ॥ वपं च ॥ आशितम्भवमन्नाद्येतृप्तावप्याशितम्भवः ।

मेदि०
वान्त०

इति वातवर्गः

॥ शब्दिः ॥ अम्बुः प्रभाकिरणयोर्नाशातृष्णादिशोः स्त्रियां । आम्बुर्धा
न्यान्तरे शीघ्रेपीशालाङ्गलदण्डके ॥ १ ॥ ईशः प्रभौमाहादेवेकाशीवाश
णसीपुरे । नस्त्रियां तृणभेदे स्यात्कीशो दिगम्बरे कपौ ॥ २ ॥ कुशीफा
ले कुशरज्ज्वान्त्रिषु पापिष्ठमत्तयोः । योक्ता एमस्तुत द्वीपेनादर्भेऽस्त्रीकु
शञ्जले ॥ ३ ॥ केशः स्यात्पुंसि वरुणे ह्रीवेरे कुन्तलेऽपिच । क्लेशो दुष्टवे
पिकेपिपिव्यवसायेपि दृश्यते ॥ ४ ॥ कोशोऽस्त्रीकुञ्जलेपाचेदिव्येखङ्गपि
धानके । जानिकोषेऽर्थसङ्घातेपेश्यां शब्दादिसंग्रहे ॥ ५ ॥ दर्शस्तु
स्यादमावास्यायागभेदावलोकने । दंशः कीटविशेषे च वर्मदंशनयोः
पुमान् ॥ ६ ॥ दशावस्थादीपवर्त्तौर्वस्त्रानेभूमिनियोषिति । दृक्स्त्रियां

शान्त०

॥ १६० ॥

भेदि०
शान्त०

दर्शनेनेचेबुद्धौ चविषुवीक्षके ॥ ७ ॥ नाशःपलायनेपिस्यान्निधनानु
पलम्भयोः । निशादार्हृहरिद्रायांस्याच्चियामाहरिद्रयोः ॥ ८ ॥ प
शुर्मृगादिदेवाजेनाऽव्ययम्पशुदर्शने । पाशःकेशादिपूर्वःस्यात्तत्स
र्वैर्कर्णपूर्वकः ॥ ९ ॥ सुकर्णे चस्वसामर्थ्यान्मृगपश्यादिबन्धने । पां
शुर्द्धूलौ चसस्यार्थेचिरसञ्चितगोमये ॥ १० ॥ पेशीसुपक्वकलिकेमां
स्यांखङ्गपिधानके । मांसपिण्ड्यामण्डभेदेरश्मिर्मेषादिपुञ्जयोः ॥ ११ ॥
पुंसिवंशःकुलेवेणौपृष्ठावयववर्गयोः । वशाबन्ध्यासुतायोषास्त्रीगवीक
रिणीसुच ॥ १२ ॥ विष्वायन्तेक्लोवमायत्तत्वेचेच्छाप्रभुत्वयोः । वि
द्पुंसिमनुजेवेश्येवेशेवेश्यागृहेगृहे ॥ १३ ॥ नेपथ्येचशशेविलेलो
धेनृपशुभेदयोः । स्पर्शोरुजायादानेचस्पर्शनेस्पर्शकेपिच ॥ १४ ॥
स्पर्शःस्यात्सम्परायेचप्रणिधावपिपुंस्ययं । ॥ शत्रिः ॥ आदर्शोदपं
शोटीकाप्रतिपुस्तकयोरपि ॥ १५ ॥ उडुशोग्रन्यभेदेस्यादुडुशश्च
न्द्रिकापतौ । उपांशुर्जपभेदेस्यादुपांशुविजनेऽव्ययं ॥ १६ ॥ कपि
शस्त्रिषुश्यावेस्त्रीमाधव्यासिद्धकेपुमान् । कर्कशःकाशमर्द्देशुकांमिल्ये
ष्वप्यसौपुमान् ॥ १७ ॥ त्रिषुसाहसिकेकूरेदृष्टामसृणनिर्हये । कीना
शःकर्षकक्षुद्रोपांशुघातिषुवाच्यवत् ॥ १८ ॥ यमेनाकुलिशेनस्त्री
दम्भोलौनागषान्तरे । गिरीशोऽद्रिपतौवाचस्पतिश्चङ्कुरयोःपुमान्
॥ १९ ॥ तङ्गोश्चपुमान्गौरीवह्नभेदिमदीधितौ । दुःस्पर्शोऽधन्व

॥ १६१ ॥

यासेनाकण्टकार्यास्त्रियांविषु ॥ २० ॥ खरस्पर्शेऽथनिस्त्रिंशः खड्गेनानि
 र्हयेविषु । निर्वेशस्तुपुमान्मागेवेतनेमूर्खेनेपिच ॥ २१ ॥ निवेशःपुंसि
 विन्याशेशिविरेदाहयोरपि । निर्हेशःशासनेपिस्यात्कथनोपात्तयोरपि
 ॥ २२ ॥ नोकाशेनिश्चयेतुल्येपलाशच्छदनेमतं । शटीकिंश्रुकरक्षुः
 स्तुपुंसिस्याद्धरितेविषु ॥ २३ ॥ प्रकाशस्तुस्फुटेख्यातः प्रहासात्तपयोरु
 पि । प्रदेशेदेशमात्रेस्यात्तर्जन्यंगुष्ठसंमिते ॥ २४ ॥ भिन्नावपिचपिङ्गा
 शोनीलिकायांनपुंसकं । जात्यस्वर्णेपुमान्पद्मीपतौमत्स्यान्तरेपिच
 ॥ २५ ॥ बालिशश्चशिशौमूर्खेभूकेशःशैवलेवटे । भूकेश्यबलुर्जपिस्या
 स्त्रोमशोमुनिमेषयोः ॥ २६ ॥ लोमान्वितेस्त्रियांकाकजङ्घामांसीवचास्तु
 च । श्रूकशिश्विमहामेदाकाशीशेशाकिनीभिदि ॥ २७ ॥ विवशस्त्रि
 यवश्यात्मारिष्टदुष्टधियोरपि । विकाशःपुंसिविजनेप्रकाशेसदृशंसमे
 ॥ २८ ॥ उचितेचाथसंवेशःस्त्रापस्त्रीरतबन्धयोः । सुखाशोवरुणेश
 जतिनिशेसुखभोजने ॥ २९ ॥ हताशेनिर्हयेचाशारहितेपिष्मुनेपिच ।
 ॥ शचतुः ॥ अपदेशःपुमास्त्र्येनिमित्तव्याजयोरपि ॥ ३० ॥ अपभ्रंश
 स्तुपतनेभाषामेदापशब्दयोः । आश्रयाशःपुमान्वह्नौविषुचाश्रयनाशके
 ॥ ३१ ॥ उपस्पर्शःस्पर्शमात्रेस्त्रानाचमनयोरपि । उपदंशोविदंशे
 चमेढ्ररोगान्तरेपिच ॥ ३२ ॥ क्रूरदृक्पिष्मुनेवाच्यलिङ्गःपुंसिशनैश्वरे ।
 खण्डपर्शुःपर्शुरमेशङ्कुरेचूर्णलेपिनि ॥ ३३ ॥ खण्डामलकमैषज्येसिं

भेदि०

शान्त०

०१०३

मेदि० हिकातनयेऽपिना । जीवितेशो यमेपुंसिचिषुस्याज्जीवितेश्वरे ॥ ३४ ॥

शान्त० नागपाशः पुमांस्त्रीणां करणे वरुणा युधे । पञ्चदशी त्वमावास्या पौर्णमा
स्योऽश्वयोषिति ॥ ३५ ॥ प्रतिस्पशः सहाये स्याद्दार्ताहरपुरोगयोः ।
परिवेशे वेष्टने स्यात्परिधानेऽपि पुंस्ययं ॥ ३६ ॥ पादपाशी खडुकायां मृ
ज्जलायामपि स्त्रियां । पुरेडाशो हविर्भेदे च मस्यां पिष्टकस्य च ॥ ३७ ॥
ऊतशेषे च भूमिस्पृक्पुंसि मानववैश्ययोः ।

इति शान्तवर्मः

शान्त० ॥ पैकम् ॥ षः कचेपुंसिविज्ञे च श्रेष्ठे स्यादभिधेयवत् । क्षः सर्वैर्नरैश्च
से च नरसिंहे च विद्युति ॥ १ ॥ क्षेवेनाशेक्षे च पालेक्षिर्निवासे गतौ क्ष
ये ॥ षद्विः ॥ अक्षो ज्ञातार्थे शकटव्यवहारेषु पाशके ॥ २ ॥ रुद्राक्षे
मूद्राक्षयोः सर्पे विभीतकतरवपि । चक्रे कर्षे पुमान् स्त्रीवन्तुत्ये शौ वचले
न्द्रिये ॥ ३ ॥ उषावाण सुतारव्यो रूषः कामिनिगुगुलौ । रत्रिशेषे उषा
यांतुके चिदा ऊस्तदच्ययं ॥ ४ ॥ ऊषः क्षारमृदिषोक्तं प्रभातेऽपि पुमानयम्
। तत्संध्यायां चरं घे च चन्द्रनाद्रौ श्रवो विले ॥ ५ ॥ ऋषिर्वदेव सिष्ठा
दौ दीधितौ च पुमानयम् । ऋक्षः पर्वतभेदे स्याद्भ्रूकेशोऽणके पुमान्
॥ ६ ॥ कृतबेधनेऽन्यलिङ्गं नक्षत्रेषु न पुंसकम् । कक्षा स्यादन्नरी
यस्य पश्चादञ्च लपल्लवे ॥ ७ ॥ स्पृष्ट्वा पदेनादोर्मूले कच्छवीरुतृणे

सुच । कर्षणाकर्षणेमानप्रभेदेपुत्रपुंसकं ॥ ८ ॥ कर्षूःपुमान्करीषा
 त्रैस्त्रियांकुल्येष्टिखातयोः । काश्चोतुवरिकायांचसौरष्ट्रमृदुपिस्त्रियां
 ॥ ९ ॥ कोषोऽस्त्रीकुड्मलेपात्रेदिव्येखङ्गपिधानके । जातिकोषेऽर्थसंघा
 त्तपेयांशहादिसंग्रहे ॥ १० ॥ घोषआभीरपल्यास्याङ्गोपालध्वनिघो
 षके । कांस्येचांबुदनादेनाघोषामधुरिकौषधौ ॥ ११ ॥ चोक्षोगीतेषु
 चोदक्षेतथाऽभोक्षणमनोज्ञयोः । रुषानागबलायांस्त्रीतापमत्स्याटवी
 पुना ॥ १२ ॥ तेषालिप्पोदन्ययोस्त्विट्कानौवाचिरुचौस्त्रियां । तुषोधा
 न्यत्वगक्षट्ठाःतृषालिप्सातृषोःस्त्रियां ॥ १३ ॥ तृट्लिप्सायामुदन्यायां
 स्सरपुत्र्यामपिस्त्रियां । दक्षस्त्रिषुपठौपुंसिताम्रचूडेप्रजापतौ ॥ १४ ॥
 मुनिभेदेहरवृषेद्रुमभेदेस्त्रियांभुवि । दोषःस्याद्दूषणेपापेदोषारचौभुजेपि
 च ॥ १५ ॥ ध्वांक्षोमत्स्यात्खगेकाकेतर्क्काटेभिक्षुकेपिच । ध्वांक्षीकक्कोलि
 कायांस्यान्नुशंकार्त्तैर्नृणेपिच ॥ १६ ॥ स्त्रीवेऽथपुंसिमहिषेनिकृष्टेपुन
 रन्यवत् । लृक्षोजटीगर्हभाण्डदीपभित्कुञ्जरशने ॥ १७ ॥ पक्षोमा
 सार्द्धकेपार्श्वगृहेसाध्यविरोधयोः । केशादेःपरतोवृन्देबलेसखिसहाय
 योः ॥ १८ ॥ चुल्लीरंध्रेपतत्रेचरजकुञ्जरपार्श्वयोः । प्रोक्षान्त्येक्षणेबु
 द्धैप्रिषःक्लेशेचमर्दने ॥ १९ ॥ उन्मानेप्रेषणेपौषोमासेतत्पूर्णिमातिथौ ।
 स्त्रियांभिश्चाभृतौयाज्जासेवाभिहितवस्तुषु ॥ २० ॥ माषोब्रीह्यान्तरेमूर्खमा
 नत्वगदोषभेदयोः । मिषंव्याजेस्पृष्टेनेनामेषोरश्वन्तरेस्तभे ॥ २१ ॥ मे

मेदि०

षान्त०

मेदि०

षान्त०

षज्यभिदिमोक्षस्तुमुक्तिपाटलिमोचने । यक्षोगुह्य कमात्रेचगुह्यकाधीम्ब
रेपिच ॥ २२ ॥ रक्षाजतुरक्षणयो रक्षस्तुप्रेम्यचिक्कणे । लक्षानपुंसि
संख्यायां स्त्रीव्याज शरव्ययोः ॥ २३ ॥ वर्षास्त्रीभारतादौ च जम्बूद्वीपा
द्बृष्टिषु । प्रावृट्कालेस्त्रियां भूमिर्विद्वस्त्रीव्यापनविषयोः ॥ २४ ॥ वि
षन्तुगरलेतोयेऽतिविषायाश्चयोपिति । वृषोधर्मबलीवेदं शृग्यापुंरशिभेद
योः ॥ २५ ॥ श्रेष्ठेस्यादुत्तम्यस्वव्यासमूषिकश्रुक्रले । तथावास्तुस्थानभे
देपुमानेषप्रकीर्तितः ॥ २६ ॥ वृषामूषिकपण्यं चयतीनामासनेवृषी । व्यापं
स्यात्रिकटुद्रव्येकरिभेदेपुमानयं ॥ २७ ॥ श्रुषिः शोषेविलेस्त्रीस्याच्छे
षः संकर्षणे बधे । अनन्तेनाप्रसादेनस्त्रनिर्माल्यार्पणेस्त्रियां ॥ २८ ॥ उप
युक्तेतरेनस्त्रीशोषोयक्ष्मणिशोषणे । ॥ षत्रिः ॥ अध्यक्षोऽधिकृतेपुंसिस्था
पत्यक्षेऽभिधेयवत् ॥ २९ ॥ अभीषुः प्रग्रहे रश्मौ नाकर्षाद्भूतइन्द्रिये
। पाशकेशारिफलकेकोटशङ्काभ्यासवस्तुनि ॥ ३० ॥ आकर्षणेऽपिपुंसि
स्यादामिषंपुन्नपुंसकं । भोग्यवस्तुनिसंभोग्युक्तो चेपललेपिच ॥ ३१ ॥
उल्लीषन्तुशिरेवेष्टेकिरीटेलक्षणांतरे । उत्प्रेक्षाऽनवधानेपिकाव्यालङ्क
रणान्तरे ॥ ३२ ॥ कल्मषं किल्विषेस्त्रीवंपुंसिस्थान्नरकान्तरे । कल्माषेया
नुधानेचकृष्णपाण्डवकृष्णयोः ॥ ३३ ॥ कलुषं त्वाविलेपापे किल्विषम्या
परेगयोः । अपरधेपिकल्माषं कांजिकेयावकेपुमान् ॥ ३४ ॥ गंडूषो मुख
पूर्तीभपुष्करप्रस्तोत्रनिमित्ते । गवाक्षीशक्रवारुण्यां गवाक्षोजालकेकौषौ

॥ ३५ ॥ गौरक्षो नागरङ्गे स्याद्वावाञ्चपरिरक्षके । जिगीषाजेतुमिच्छा
 यां व्यवसायप्रकर्षयोः ॥ ३६ ॥ तरोषीशक्रकन्यायां पुंसि स्वर्गमहोदधौ ।
 तारोषीचन्द्रकन्यायां नास्वर्गाम्बुधिकां चने ॥ ३७ ॥ नङ्गुषो नागभेदे स्या
 त्सोमवंशन्दपेपिच । निकषः शाणफलके निकषाया तु मातरि ॥ ३८ ॥ निमे
 षनिमिषौ कालप्रभेदे ऽक्षिनिमीलने । परुषं कर्बुरे रूक्षे निष्ठुरे कौचवाच्यव
 त् ॥ ३९ ॥ प्रदोषः समये दोषे प्रत्यूषो ऽहर्मुखे वसौ । पीयूषं सप्तदिवसावधि
 क्षीरे तथा ऽमृते ॥ ४० ॥ पुरुषः पूरुषे सांख्यज्ञे च पुद्गागपादपे । पौरुषं पु
 रुषस्य स्याद्भावे कर्मणि तेजसि ॥ ४१ ॥ ऊर्ध्वविस्तृतदोः पाणिन्दमाने
 त्वभिधेयवत् । महिषी कृताभिषेकासैरिभ्यो रेषधीभिदि ॥ ४२ ॥ मारि
 षः शाकभिद्यार्येनाट्योक्त्या पुंसि योषिति । दक्षात्मायां मृगाक्षी तु विशालामृ
 गनेत्रयोः ॥ ४३ ॥ रक्ताक्षः कासरे क्रूरे पाणवतचकोरयोः । रौहिषं कनृ
 शेक्ष्मीवं पुंसि स्याद्धरिणां तरे ॥ ४४ ॥ विश्लेषो विधुरे योगेष्पृष्ठा स्यादु
 पासने । कथने श्रोतुमिच्छायां शैलूषो नटविल्वयोः ॥ ४५ ॥ संहर्ष
 स्तुपुमान् घृष्टौ स्पृष्ट्वायां च प्रभञ्जने । समीक्ष्या तु स्त्रियां तत्त्वे बुद्धावपि निभाल
 ने ॥ ४६ ॥ प्रवतुः ॥ अनुकर्षारथाधः स्थदारुण्यप्यवकर्षणे । अम्बरीषं
 रणे भ्राष्ट्रेक्ष्मीवं पुंसि नृपान्तरे ॥ ४७ ॥ नरकस्य प्रभेदे च किशोरे भास्करेपि
 च । आघ्रातके ऽनुतापे च निमेषो मत्स्यदेवयोः ॥ ४८ ॥ अनुतर्षः सुरपान
 पात्रे तुष्ठा ऽभिलाषयोः । अहिर्दिङ्गर् उश्चक्रमयूरे नकुले पुमान् ॥ ४९ ॥

मेदि

घान्त

०१११७

मेदि०

षान्न०

अलंबुषः प्रहस्ते वरुर्दने रक्षसांतरे । अलंबुषा तु मुण्डीर्या स्वर्गवा रङ्गना
न्तरे ॥ ५० ॥ अथ किंपुरुषो लोकभेदकिन्नरयोः पुमान् । देववृक्षः सप्तप
र्णे मंदारदिषु गुगुलौ ॥ ५१ ॥ नन्दिघोषो ऽर्जुनरथे घोषे वन्दिजनस्य च
। परिवेषस्तु पुंलिङ्गः परिधौ परिवेषणे ॥ ५२ ॥ परिघोषो निनादे स्याद्
वाचे जलदध्वनौ । पलंकषा गोक्षुरके रस्त्रा गुगुलुकिंश्रुके ॥ ५३ ॥ मु
ण्डीरो लाक्ष्योऽश्वस्त्री रक्षसे तु पलंकषः । बीरवृक्षस्तु भङ्गात्तककुभद्रुम
योः पुमान् ॥ ५४ ॥ भूतवृक्षस्तु शाखोऽट्टुमे श्योना कपादपे । महाघोषा
तु कर्कटशृग्यां पुंस्यतिघोषणे ॥ ५५ ॥ क्लीवंचट्टे रजवृक्षे सुवर्णालिपि
या लयोः । वातरूपस्तु वातूलोत्कटयोः शक्रकार्मुके ॥ ५६ ॥ विशा
लाक्षो हरेताश्च्येनास्तु नेत्रे ऽभिधेयवत् । सकटाक्षो बरक्षेना कटाक्षस
हिते त्रिषु ॥ ७५ ॥

इति षान्नवर्गः

षान्न०

सदिः ॥ कंसो स्त्री तैजसद्रव्ये कां स्ये माने ऽसुरे तु ना । कास्तुर्विकलवाचि स्या
त्तथा शक्त्या युधे स्त्रियां ॥ १ ॥ गुत्सः स्यात्सुवके स्तम्बे हारभिद्गन्धिपर्णयोः ।
गोसे विलौषसोऽश्वासइक्षुपक्षिभिदोः पुमान् ॥ २ ॥ चासो भये मणोर्दोषे दा
सी वाणा भुजिष्ययोः । दासो भृत्ये च शूद्रे च ज्ञातात्मनि च धीवरे ॥ ३ ॥ ना
सा तु नासिकायां च दारेर्द्धदारुणि स्त्रियां । प्रस्तरश्चाजनन्योऽश्वकदली

नीरुधोःस्त्रियां ॥ ४ ॥ बसुर्ना देवभेदाग्निभायो ज्ञा व करजसु । ज्ञीवे
 बृह्यौषधेऽश्वे चरैरत्नमधुरे त्रिषु ॥ ५ ॥ भासः पुंसि प्रभायां स्याद्विशेषे
 विहगस्य च । भाः प्रभावे मयूखे स्त्रीमास्यं द्रमासयोः पुमान् ॥ ६ ॥ मांसं
 स्यादामिषे ज्ञीवं कक्कोली जठयोः स्त्रियां । मिसिः स्त्रीमधुरमास्योः शत
 पुष्पाऽजमोदयोः ॥ ७ ॥ मृत्सः कोष्ठ्यां श्रेष्ठमृदिरसोगन्धरसे जले । मृ
 ज्जा रंदौ विषे बीर्ये तिकादौ द्रवणयोः ॥ ८ ॥ देहधातुप्रभेदे च पारदस्त्रा
 दयोः पुमान् । स्त्रियानुरसनापाठाश्लक्ष्मीकंगुभूमिषु ॥ ९ ॥ रसः को
 लाहले ध्वने भाषा मृगं खलकेपि च । क्रीडाभेदे च गोपानां वत्सः पुत्रादि वर्ष
 योः ॥ १० ॥ तर्क्षकेनो रसि ज्ञीवं व्यासेना विस्तृते मुनौ । शंसावचसि वा
 ज्ञायां हंसः स्यान्मानसौकसि ॥ ११ ॥ निर्ह्ना भण्डपविह्वर्के परमात्म
 निमत्सरे । योगिभेदे मन्त्रभेदे शरीरमरुदंतरे ॥ १२ ॥ तुरंगमप्रभेदे
 पिहिंसाचौर्यादिघातयोः । ॥ सत्रिः ॥ अलसाहंसपद्मानापादरेग
 द्रुभेदयोः ॥ १३ ॥ क्रियामंदे त्रिष्वर्थाच्चिर्मयूखशिखयोर्नना । अ
 दः परस्मिन्नवस्यादभ्यासेभ्यसनेऽन्तिके ॥ १४ ॥ आगोप एधेपापे स्यादा
 श्वासः पुंसि निर्वृतौ । आख्यायिकापरिच्छेदे चाशीर्दते मरुद्भुजां ॥ १५ ॥
 हितस्याशंसने ज्ञीस्यादिष्वासः कार्मुके पुमान् । त्रिषु स्यात्क्षेपके चैषोरुच्छू
 सः प्राणनेपि च ॥ १६ ॥ आख्यायिकापरिच्छेदे प्याश्वसेपि पुमानयं ।
 उत्तंसः कर्णपूरेपिशिखरेपि च नस्त्रियाम् ॥ १७ ॥ उषः प्रत्यूषसि ज्ञीवं

मेदि०

सान्

मेदि०

सान्

पितृप्रस्त्रं चयोषिति । उरेवक्षसि वश्रेष्ठेप्येनः पापापराधयोः ॥ १८ ॥
 ओजोदीप्ता व वष्टंभे प्रकाश बलयोरपि । ओक आश्रयमात्रे चमंदिरे च
 नपुंसकं ॥ १९ ॥ कीकसः कृमिजातौ स्यात्पुंसिकुल्येनपुंसकं । चमसोय
 ज्ञपात्रस्य भेदेऽस्त्रीपिष्टके स्त्रियां ॥ २० ॥ छंदः पद्ये च वेदे च स्त्रैरचारभिला
 षयोः । ज्यायो बृद्धेऽतिप्रशस्ते ज्यातिरग्नौ दिवाकरे ॥ २१ ॥ पुमान्नपुं
 सकंदृष्टौ स्यान्नश्च प्रकाशयोः । तरे बले च रेगे च तपो लोकांतरे पि च
 ॥ २२ ॥ चांद्रायणादौ धर्मे च पुमान् शिशिरमाधयोः । तमेवांते गुणेशो
 केल्ली वंबाला विधुन्तुदे ॥ २३ ॥ तामसी निशि दुर्गायां तामसो भुजगे खले
 । तेजोदीप्तौ प्रभावे च स्यात्परक्रमरे तसोः ॥ २४ ॥ धनुः पित्या लेनान् स्त्री
 रशिभेदेशसने । धनुर्द्धरे विषुनभः क्लीवंब्यामि पुमान्घने ॥ २५ ॥ घ्रा
 णावणवर्षा सुविसतनौ पतद्गृहे । पनसः कंठकिफले कंठकेवानरं
 तरे ॥ २६ ॥ स्त्रियां रेगप्रभेदे स्यात्पयस्य तक्षीरनीरयोः । पायसस्तु क्ली
 वपुंसोः श्रीवासपरमान्नयोः ॥ २७ ॥ पुक्कसो कलिकानी ल्योः पुक्कसः श्वप
 चेऽधमे । बीभत्सो नाऽर्जुने क्रूरघृणात्मविकृतौ विषु ॥ २८ ॥ भूयां स्त्रि
 पुबुद्धतरे पुनरर्थे त्वदो व्ययं । मनश्चित्ते मनीषायां महत्तु सवते ज
 सोः ॥ २९ ॥ मानसं सरसि स्त्रिंतिरभसो हर्षवेगयोः । रहस्तत्वे रते गुह्यो
 रजः क्लीवंगुणांतरे ॥ ३० ॥ आर्तवे च परगे च रेणुमात्रे च दृश्यते । रश्त
 सोयातु धाने स्याच्चंडायां रश्तसी स्मृता ॥ ३१ ॥ रेपाः स्यादधमे क्रूरे कृपणे

॥ १६९ ॥

अभिधेयवत् । रेतः श्रुकेपारदे चरेदश्चरेदसीति च ॥ ३२ ॥ दिविभूमौ पृ
थक् च स्यात्सहेत्वाप्येतयोस्तथा । लालसौत्सुक्यतृष्णातिरेकया ज्ञा सुचक्ष
योः ॥ ३३ ॥ वयः पक्षिणि बाल्यादौ यौवने च न पुंसकं । वर्ज्जनं पुंसकं
रूपे विष्ठाया मपि ते जसि ॥ ३४ ॥ पुंसि चंद्रस्य तनये वर्हिः पुंसि ऊताश
ने । न स्त्रीकृते वपुः स्त्री वंत नौ शस्त्राकृता वपि ॥ ३५ ॥ वतंसस्तु पुमान् क
र्णपूरेशे खरयोरपि । बाहसे जलनिर्याशे श्यालौ सुनिषस्रके ॥ ३६ ॥
वायसे ऽगुरुवृक्षे च श्रीवास्रव्हांश्च योः पुमान् । काको उम्बरिकायां च काक
माच्यां च वायसी ॥ ३७ ॥ विद्वानात्मविदिप्राज्ञेर्पाण्डुते चाभिधेयवत् ।
विलासे हारभेदे स्यात्स्त्रीलाया मपि पुंस्ययं ॥ ३८ ॥ वीतंसे बंधनोपाये
मृगाणां पक्षिणां मपि । तेषामपि च विश्वासहेतोः प्रावरणेऽपि च ॥ ३९ ॥
वेधाः पुंसि हृषीकेशे बुधे च परमेष्ठिनि । शिरः प्रधाने सेनाग्रे शिखरे मस्तके
पि च ॥ ४० ॥ श्रीवासे वृकधूपेऽपि पंकजे मधुसूदने । श्रेयो मुक्तौ शुभे धर्मे ऽ
तिप्रशस्ते च वाच्यवत् ॥ ४१ ॥ श्रेयसी करिपि प्लव्या मभया पाठयोरपि ।
सहो बले ज्यातिषि च पुंसि हेमंतमार्गयोः ॥ ४२ ॥ सरसी विश्वकासारे सरे
नीरतडागयोः । स्यात्समास्तु पुच्छिङ्गः संक्षेपे च समर्थने ॥ ४३ ॥ सारसः
पक्षिभेदे देवः स्त्री वन्तु सरसीरुहे । साहसन्तु बलात्कारकृतकार्ये दमेऽपि च
॥ ४४ ॥ सुरसस्तु विषुस्त्रादौ पर्णासे तु न पुंसकं । स्त्री रस्त्रानागमाच्चोच्च
स्त्रोतोऽनुवेगइन्द्रिये ॥ ४५ ॥ हविर्हेतव्यमात्रे च सर्पिष्यपि न पुंसकं । स

मेदि०

सान्ता०

भेदि०

सान्०

चतुः॥ अधिवासे निवासे स्यात्संस्कारे धूपनादिभिः ॥ ४६ ॥ अवध्वंसः परि
 त्यागे निन्दने प्यवचूर्णने । अवतंसे न स्त्रियां स्यात्कर्णपूर्वशेखरे ॥ ४७ ॥
 अगौकाः पुंसि शरभे पक्षिपंचास्थयोरपि । उदर्चिस्तु त्वमेवाच्यलिङ्गः पुंसि
 ऊनाशने ॥ ४८ ॥ कलहं सस्तु कादंबे राजहंसेन्दोत्तमे । कनीयान
 नित्यूनि स्यादत्यल्पानुजयोस्त्रिषु ॥ ४९ ॥ कुम्भीनसः क्रूरसर्पे स्त्रियां लवण
 मातरि । भवेद्दूनरसः सन्द्रेनिर्यासे मारटेऽम्बुनि ॥ ५० ॥ कर्पूरे पीलुपर्ण्यौ
 च सम्यक्सिद्धौ रसेपि च । चन्द्रहासिदशग्रीवकरवालेऽसिमात्रके
 ॥ ५१ ॥ जटायुः पुंसि संपातेः कनीयसि च गुगुलौ । अथतामरसं पद्मोत्तम
 कांचनयोरपि ॥ ५२ ॥ त्रिस्तोता जह्नु कन्यायां स्नातस्वत्यनरे स्त्रियां । दिवोका
 म्बुदिवोकाश्च पुंसि देवे च चातके ॥ ५३ ॥ दीर्घायुः शाल्मली वृक्षे वायसे जी
 वकद्रुमे । मार्कण्डेये च पुंसि स्याच्चिरजीविनि वाच्यवत् ॥ ५४ ॥ नगौकाः
 पुंसि शरभे पक्षिपंचास्थयोरपि । निश्रेयसंतु कल्याणमोक्षयोः शंकरे पुमा
 न् ॥ ५५ ॥ नीलांजसाऽम्बरे भेदे सरिद्धेदे च विद्युति । प्रचेताः पाशिनि
 मुनौ नाप्रकृष्टहृदि त्रिषु ॥ ५६ ॥ पुनर्वसुर्नामुनिभिद्यजेदित्वेतुभानरे । पौ
 र्णमासः पुमान्यज्ञभेदे स्त्री पूर्णिमा तिथौ ॥ ५७ ॥ महारसः स्यात्खर्जूरे को
 शकारकशेरुखे । मलीमसस्तु मलिने पुष्पकाशीशलोहयोः ॥ ५८ ॥
 भवेन्मधुरसाद्राक्षामूर्विकाटुग्धिकास्तु च । यमस्वसातु दुर्गायां यमुना
 यामपि स्त्रियां ॥ ५९ ॥ यवोयाननुजेपि स्यादतित्यूनि च वाच्यवत् । रसेर

॥ २७२ ॥

सस्तुगोष्ठ्यां स्याद्रासमृद्धारयोरपि ॥ ६० ॥ रससिद्धिरसावासप्रच्छीजा
गरकेपि च । एजहंसस्तुकादम्बेकलहंसेन्दपोत्तमे ॥ ६१ ॥ वरीयान्धो
गभिच्छ्रेष्ठवरिष्ठेष्वतियूनिषु । विहायाः शकुनेपुंसि गगने पुन्नपुंसकं
॥ ६२ ॥ विभावस्तु पुमान् सूर्यहारभेदे च पावके । श्वश्रेयसंचकल्याणे पर
मात्मनि शर्मणि ॥ ६३ ॥ अथ सर्जरसेवाद्युभांडभेदे च धूणके । स प्रा
चिः पावके पुंसि क्रूरचक्षुषितुत्रिषु ॥ ६४ ॥ साधोयानतिवाढे स्यादतिसा
धौतुवाच्यवत् । सिद्धरसे रसे पुंसि धातुप्रभृतिषु त्रिषु ॥ ६५ ॥ सुमनाः
पुष्पमालत्याः स्त्रियां नाधीरदेवयोः । सुमेधास्तु स्त्रियां ज्योतिष्मत्यां त्रिषु
सुबुद्धिनि ॥ ६६ ॥ संपंच ॥ दिव्यचक्षुः सुगंधस्य भेदे नान्धे सुलोच
ने । स्यान्नभश्चमसुश्चन्द्रे चित्रा पूषेन्द्रजालयोः ॥ ६७ ॥ हिं गुनिर्यास
इत्येव निम्बे हिं गुरसेपि च । ॥ सषट् ॥ हिरण्यरेताः पुंसि स्याद्दिवाकरश्च
॥ ६८ ॥ विर्भुजोः ॥ ६९ ॥ इति सांतवर्गः ॥

॥ हैकम् ॥ हः शिवेश लिलेष्मून्धेधारणे मङ्गलेऽपि च । गगने न कुली
शे चरत्तेना केव वर्ण्यते ॥ १ ॥ हृदिः ॥ अहिर्वृत्रासुरे सर्पे पुंसी हो द्य
मवाञ्छयोः । कुहूः स्त्रीको किलालापे नष्टेन्दुकलदर्शयोः ॥ २ ॥ ग्रहोऽ
नुग्रहनिर्बन्धग्रहणेषुरणोद्यमे । सूर्यादौ पूतनादौ च सैहिकेयो परग

भेदि० योः ॥ ३ ॥ ग्राहो ग्रहेऽवहारे च गृहः पाणमातुरे गृहा । सिंहपुच्छ्याश्च
 हान्तः गर्ते च पर्वतादेश्वगह्वरे ॥ ४ ॥ गृहं गृहाश्च पुंभूम्नि कलत्रेऽपि च सद्यनि ।
 नाहस्तु बन्धने कूटेषो हो गजां हि पर्वणोः ॥ ५ ॥ वाच्यवन्निपुणे तर्कवर्ह
 पिच्छेदलेऽस्त्रियां । बद्धस्याश्चादिसंख्यास्तु विपुलेष्यभिधेयवत् ॥ ६ ॥ म
 ह्नीनद्यन्तरे भूमे मह उत्सवते जसेः । अथ मोहोऽन्यलिङ्गः स्यादविद्या
 यां च मूर्खने ॥ ७ ॥ सोहोस्त्री शस्त्रकेलौ हे जोङ्ग के सर्व ते जसे । वहः
 स्याद्वृषभ स्कन्धे वा हे गन्धवहे पिच ॥ ८ ॥ वाहो भुजे पुमान्मानभेदाश्च वृ
 षवायुषु । व्रीहिः सामान्यधान्ये स्यादाशुधान्ये तु पुंस्ययं ॥ ९ ॥ बूहः
 स्याच्चलविन्यासे निर्माणे बृहत्तर्कयोः । सहो बलेन स्त्रियां स्यात्स्त्रियां
 तु न खभेषजे ॥ १० ॥ दण्डोत्पलामुद्गपर्णी कुमारी पृथिवीषु च । सिंहः
 कण्ठोरवेणुशैस्तमे चोत्तरस्थितः ॥ ११ ॥ सिंही तु कण्ठकार्या स्याद्वा
 र्ताकौ वासके पिच । स्नेहः स्यात्पुंसितैलादिरसद्रव्ये च सौहृदे ॥ १२ ॥
 हविः ॥ अत्यूहो नीलिकायां स्त्रीकालकण्ठखगे पुमान् । आग्रहोऽनुग्र
 हाश्चोत्पलक्रमेण हणे पिच ॥ १३ ॥ आरेहस्त्ववरे हे च वररे हा कटाव
 पि । आरेहणे गजारे हे दीर्घत्वे च समुच्छ्रये ॥ १४ ॥ उत्साहस्त्वद्यमेस्त्व
 चे कटाहः कूर्मकर्परे । दीपस्य च प्रभेदे स्यात्तैलादेः पाकभाजने ॥ १५ ॥
 जायमानविषाणाग्रमहिषीणावके पिच । कलहं युद्धकालेनाखङ्गको
 पे च मण्डने ॥ १६ ॥ दात्यूहस्तु पुमान्कालकण्ठचातकपक्षिणोः । निग्र

॥ १७३ ॥

होमर्चनेपि स्यान्मर्त्यादायां च बन्धने ॥ १७ ॥ निर्यूहः शिखरेद्वारेनिर्यासे
जागदन्तके । निरूहो वस्तिभेदे स्याद्यूहश्च न्येच निश्चिते ॥ १८ ॥ प्रग्रा
हस्तु तुलास्तूत्रे वृषादि प्रग्रहेऽपि च । पटहो नासमारम्भे आनके पुन्यपुंस
कम् ॥ १९ ॥ प्रवहस्तु वहिर्यथा चामतरि श्वप्रभेदयोः । प्रग्रहस्तु तुला
स्तूत्रे वंद्यां नियमने भुजे ॥ २० ॥ हयादिरश्मौरश्मौ च सुवर्णालुमही
रूहे । प्रवाहस्तु प्रवृत्तौ स्यादपि स्रोतसि वारिणः ॥ २१ ॥ बरहः स्तूक
रे विष्णौ मानभेदेऽद्रिमुस्तयोः । बारही मातृभेदे स्याद्विष्वक्सेन प्रियौष
धौ ॥ २२ ॥ राजार्हं जोङ्गं केक्षी वं रजयोग्येऽभिधेयवत् । विग्रहः का
यविस्तारे विभागे तारशेस्त्रियां ॥ २३ ॥ विदेहः कायश्च न्ये स्याच्च न का
न्वयभूमिपे । वैदेहीरेचनासीता वणिक्स्त्री पिप्पलीषु च ॥ २४ ॥ संग्रहो
बृहदुद्रङ्गे ग्रहसंक्षेपयोरपि । सुवहा शस्त्रकवेलापणी गोधापदीषु
वीणायां ॥ २५ ॥ रस्त्राशे फालिकयोः स्त्री सुखवाह्येऽन्यलिङ्गः स्यात् ।
॥ हचतुः ॥ अवग्रहो वृष्टिरेधे प्रतिबन्धे मजालिके ॥ २६ ॥ अभिग्रहोऽभिग्र
होऽभियोगेऽपि च गौरवे । अवरेहोऽवतरणे प्यारे हे चलतोद्गमे ॥ २७ ॥
अश्वारेहोऽश्वगन्धायां स्त्रियां त्रिष्वश्ववाहके । उपनाहो वणालेपि
शुद्धे वीणानि बन्धने ॥ २८ ॥ उपग्रहः पुमान् वंद्यामुपयोगेऽनुकूलने ।
स्याद्गन्धवाहानासायां पुच्छिङ्गो मातरि श्वनि ॥ २९ ॥ तनूरूहं तुलोमि
स्यात्पतत्रे च न पुंसकं । तमोपहः सहस्रांशुमृगाङ्गाजिनवह्निषु ॥ ३० ॥

मेदि०

हान०

० १७

भेदि० प्रतिग्रहः स्त्रीकरणे सैन्यपृष्ठे पतङ्गहे । द्विजेभ्यो विधिवद्देयेतङ्गहे च ग्र
हान्त० हान्तरे ॥ ३१ ॥ परिग्रहः परिजने पत्न्यां स्त्रीकारमूलयोः । शपेपरि
वर्हेण जयोग्यद्रव्यपरिच्छदे ॥ ३२ ॥ परीवाहो जलोच्छ्वासे महोभृ
द्योग्यवस्तुनि । पितामहो विरंचौ स्यात्तातस्य जनकेपि च ॥ ३३ ॥ म
हासहामाषपर्यामस्तानेऽपि च योषिति ॥ ३४ ॥ प्रपितामह इत्ये
वं विधौ पितृपितामहे ॥ ३४ ॥

इति हान्तवर्गः

अ० अग्राव्ययानि वक्ष्यन्ते व्यक्तपूर्वादि तैः क्रमैः । अकारद्यन्तताचास्मिन्त
स्मादप्यतिरिच्यते ॥ १ ॥ अशब्दः स्यादभावेऽपि स्वल्पार्थप्रतिषेधयोः ।
अनुकम्पायाश्च तथा वासुदेवे त्वनव्ययः ॥ २ ॥ आः प्रगृह्यं स्मृतौ वाक्ये
ऽनुकम्पायां समुच्चये । इमे देवर्षोक्तौ चापाकरणानुकम्पयोः ॥ ३ ॥
ईविषादेऽनुकम्पायां लक्ष्म्यां पुनरनव्ययं । उस्मो धनरेषोक्त्योरनुक
म्पानियोगयोः ॥ ४ ॥ पदपूरणे च पादपूरणेऽपि च दृश्यते । ऊवाक्या
रम्भरक्षाऽनुकम्पास्त्वपि च दृश्यते ॥ ५ ॥ ऋशब्दो गृह्ये वाक्ये देवाभ्यां
त्वनव्ययं । ऋवाक्यारम्भरक्षायां वक्ष्यस्मृत्योरनव्ययं ॥ ६ ॥ देवात्मा
यां दनौ चापि भैरवे दनुजैर्गतौ । लृकारे देवतात्मायां भुविकुध्रे च कीर्तितः
॥ ७ ॥ लृकारे देवनाय्यास्यान्नाय्यात्मन्यपि मातरि । एस्मृतावप्यस्तु

या ऽनुकम्पामन्त्रणं हूतिषु ॥ ८ ॥ ऐश ह्येदृश्यते हूतौ स्मृत्या मन्त्रणयो
रपि । ओसम्बोधन आह्वानेस्मरणे चानुकम्पने ॥ ९ ॥ औशब्दः कथि
नो हूतौ तथा सम्बोधनेऽपि च । स्त्री तु विश्वम्भरायां स्यात्पुमांस्तु निस्वने स्मृतः
॥ १० ॥ कैकम् ॥ कुपापे चेषदर्थे च कुत्सायां च निवारणे ॥ कदिः ॥ धि
ग्भर्त्सने च निन्दायां ॥ कचिः ॥ मनागप्यल्पमन्दयोः ॥ ११ ॥ हिरु
क्शब्दे विनार्थे च मध्यार्थेऽपि च दृश्यते । ॥ गदिः ॥ अंगसम्बोधने हर्षसङ्गमा
स्तूययोरपि ॥ १२ ॥ उदिः ॥ आङ्गीमायामभिव्याप्तौ क्रियायोगेषदर्थयोः
॥ १३ ॥ चैकम् ॥ चान्वाचयसमाहारेऽप्यन्योन्यार्थे समुच्चये ॥ १४ ॥ पश्चा
न्तरे तथा पादपूरणेऽप्यवधारणे ॥ चदिः ॥ किञ्च्चारम्भे च सा कल्ये प्राक्पू
र्वस्मिन्नवान्तरे ॥ १५ ॥ अग्रे प्रभाते ऽतीते च देशे दिक्कालयोरपि । ॥ च
चिः ॥ तिर्य्यक्तिरेथे वक्रे च विहङ्गादौ त्वनव्ययं ॥ १६ ॥ ननु च प्रश्नदु
ष्टोक्तयोः सम्यक्दृढप्रशंसयोः । ॥ अदिः ॥ नञभावे निषेधे च स्वरूपार्थेऽप्य
तिक्रमे ॥ १७ ॥ ईषदर्थे च सा दृश्येत द्विरुद्धतदन्ययोः । ॥ ठदिः ॥
सुष्ठुप्रशंसनेऽपि स्यादत्यर्थे च निगद्यते ॥ १८ ॥ ठचिः ॥ अपस्तुनिर
वद्ये च शोभनार्थे च दृश्यते । ॥ णचतुः ॥ अन्तरेण पदं विद्यादिना मध्या
र्थयोरपि ॥ १९ ॥ तैकम् ॥ तुपादपूरणे भेदे समुच्चये ऽवधारणे । प
श्चान्तरे नियोगे च प्रशंसायां विनिग्रहे ॥ २० ॥ तदिः ॥ अतिशब्दः प्रशं
सायां प्रकर्षलंघनेऽपि च । नितान्तासंप्रतिक्षेपवाचकोऽप्येषदर्शितः ॥ २१ ॥

मेदि०

अ०

भेदि० अस्तु स्यादभ्यनुज्ञानेऽप्यस्तु यापी उयोरपि । प्रतिक्षेपे प्रशंसायां प्रकर्षे
 अ० लक्षणेऽपि च ॥ २१ ॥ असम्यक्त्यर्थ उद्दिष्टमिति हेतौ प्रकाशने । निदर्शने प्रकारे स्यात्परकृत्यनुकर्षयोः ॥ २२ ॥ समाप्तौ च प्रकरणेऽप्युक्त्यर्थविकल्पयोः । समुच्चये वितर्के च प्रश्ने च पदपूरणे ॥ २३ ॥ उक्त्या त्वम्ने वितर्के च चेत्कुत्सितप्रशंसयोः । पश्चान्तरेप्यसाकल्ये जातु शब्दे विहर्गणे ॥ २४ ॥ कदाचिदर्थेपि तथान्येऽविकल्पनिबिधयोः । प्रतिप्रतिनिधावित्यमुताख्यानाभिमुखयोः ॥ २५ ॥ मात्रार्थभागवीणास्तु लक्षणप्रतिदानयोः । वतामन्त्रेण सतोषखेदानुक्रोशविस्मये ॥ २६ ॥ स्वस्तिस्यान्मङ्गले पुण्येऽप्यप्रशंसायामपि क्वचित् । स्त्रियम्ने च वितर्के च तथैव पदपूरणे ॥ २७ ॥ हन्तवाक्यारम्भखेदविषादहर्षसंभवे ॥ तच्चिः ॥ आरहूरसमीपे च कश्चित्कामप्रवेदने ॥ २८ ॥ प्रश्ने हर्षमङ्गले च किमुत्पन्नवितर्कयोः । विकल्पेऽतिशयेपि स्यात्तावन्मानेऽवधारणे ॥ २९ ॥ संभवे च परिच्छेदे तथा कान्तर्याधिकारयोः । पश्यते स्यात्प्रशंसायां विस्मये च निगद्यते ॥ ३० ॥ प्रश्नात्पतीच्यां परमेष्ठ्यधिकारेपि दृश्यते । यद्वत्त्वम्ने वितर्के च यावत्कान्तर्येऽवधारणे ॥ ३१ ॥ प्रशंसायां परिच्छेदे मानाधिकारसंभवे । पश्चान्तरे च शम्भुत्यादात्मप्रश्ने च मङ्गले ॥ ३२ ॥ पुरा कल्पे स दार्थे च पुनरर्थे च दृश्यते । सकृत्सहैकवारे स्यात्साक्षात्प्रत्यक्षतुल्ययोः ॥ ३३ ॥ तच्चतुः ॥ अहो वतानुकम्पायां खेदे सम्बोधनेपि च । पुरस्तात्प्रथमे प्राच्या

॥ १७७ ॥

मग्नोत्थपुण्ययोः ॥ ३४ ॥ यदिः ॥ अथाथो संशये स्यातामधिकारे च मङ्ग-
 ले । विकल्पानन्तरप्रश्नकार्त्स्न्यारम्भसमुच्चये ॥ ३५ ॥ तथाऽभ्युपगमे
 पृष्ठप्रतिवाक्ये समुच्चये । सदृशे निश्चये पितृयाद्व्यातुल्यार्थमानयोः ॥ ३६ ॥
 प्रशंसायां वृथा बंध्ये ॥ यच्चिः ॥ निष्कारणेऽन्यथा पुनः । वितथे चापार्थे च स-
 र्वथा हेतुवाढ्योः ॥ ३७ ॥ ददिः ॥ उत्पकाशे विभागे च प्राबल्यास्तस्य श-
 क्तिषु । प्राधान्ये बन्धने भावे मोक्षे लाभोर्द्धकर्मणोः ॥ ३८ ॥ यद्गर्हाहेत्व
 वधूत्यो र्यदि गर्हा विकल्पयोः । ॥ धदिः ॥ अधिस्यादधिकारे चापीश्वरे च
 निगद्यते ॥ ३९ ॥ नैकम् ॥ न स्यान्निवेधापमयोर्निनिवेशभृशार्थयोः
 । नित्यार्थे संसयक्षेपकौशलोपरमेषु च ॥ ४० ॥ सामीप्याश्रयदानेषु मोक्षा-
 न्नाभावबन्धने । रश्यधाभावविन्यासे नुवितर्कापमानयोः ॥ ४१ ॥ विक-
 ल्पानुनयातीते प्रश्ने हेत्वपदेशयोः । ॥ नदिः ॥ अनुहीने सहार्थे च पश्चा-
 त्सादृश्ययोरपि ॥ ४२ ॥ लक्षणेऽभ्युपगमनभागे वीप्सास्वनुक्रमे ।
 आयामे च समीपे च किन्नुपपन्नवितर्कयोः ॥ ४३ ॥ चनविस्मये सा कल्येन नु-
 शब्दे विनिग्रहे । अनुपपन्ने परकृताधिकारे च संभ्रमे ॥ ४४ ॥ आम-
 त्रणेऽप्यनुनये प्रश्नानुज्ञावधारणे । नानाशब्दे विनार्थे पितृयाने को भयाश्र-
 योः ॥ ४५ ॥ स्थाने तु करणार्थे स्याद्व्युक्तशब्दश्रययोरपि । ॥ पदिः ॥ अ-
 पस्यादपकृष्टार्थवर्जनार्थवियोगयोः ॥ ४६ ॥ विपर्यये च विकृतौ चैर्य-
 निर्देशहर्षयोः । अपि सम्भावनाप्रश्नशङ्कागर्हा समुच्चये ॥ ४७ ॥ त

मेदि०

अ ९

मेदि० शायुक्तपदार्थैपिकामकारक्रियासुच । उपस्थादधिकार्थेचहीनार्थासन्न
अ० योरपि ॥ ४८ ॥ भदिः ॥ अभीत्यंभूतकथनेचाभिमुख्याभिलाषयोः ।
॥ मैकम् ॥ मावारणेविकल्पेचस्माऽतीतेपादपूरणे ॥ ४९ ॥ स्यान्मङ्गले
परकृतावप्रान्तिकसहार्थयोः । ॥ भदिः ॥ आज्ञाननिश्चयस्मृत्योरुंरेवेऽ
ङ्गीकृतावपि ॥ ५० ॥ प्रप्तेपिस्थादूर्ध्वोक्तौपृच्छायामोमुपक्रमे । प्रणवेचाभ्यु
पगमेचापाकृतौचमङ्गले ॥ ५१ ॥ कम्पादपूरणेतोयेमस्तकेचसुखेपिच ।
किंकुत्सायांबितर्केचनिषेधप्रश्नयोरपि ॥ ५२ ॥ किमुसम्भावनायांस्यादिम
र्थेचापिदृश्यते । नामकोपेऽभ्युपगमेविस्मयेस्मरणेपिच ॥ ५३ ॥ सम्भाव्यकु
त्साप्राकाश्यविकल्पेपिचदृश्यते । शङ्कल्याणसुखेसन्तुष्टोभनार्थसमर्थ
योः ॥ ५४ ॥ सङ्गार्थेचप्रहृष्टार्थसामिनिद्वार्द्धयोर्मतं । हंरूपोक्तावनु
नयेज्जंस्मृतावप्यपाकृतौ ॥ ५५ ॥ अर्थप्रप्तेऽभ्यनुज्ञायांहूंस्यात्प्रश्नवित
र्कयोः । ॥ भविः ॥ अलम्भूषणपट्याप्तिवारणेषुनिरर्थके ॥ ५६ ॥ श
क्तावेवंप्रकारेस्थादङ्गीकारेऽवधारणे । अर्थप्रप्तेपरकृतावपमापृच्छयोर
पि ॥ ५७ ॥ कथंहर्षेचगर्हायांप्रकारार्थेचसंभ्रमे । प्रप्तेसम्भावनायाञ्च
कामंचानुमतौस्मृतं ॥ ५८ ॥ प्रकाशेचाप्यसूयायांतथाऽनुगमनेपिच
। जोषंसुखेप्रशंसायांतूष्णींलङ्घनयोरपि ॥ ५९ ॥ नूननुनिश्चितेर्तर्के
स्मरणेवाक्यपूरणे । परंनियोगेक्षेपेचप्राध्वंनर्मानुकूलयोः ॥ ६० ॥ सत्यं
प्रप्तेऽभ्युपगमे ॥ मचनुः ॥ अवश्यंनित्यप्रयत्नयोः । अभीष्टंमुञ्जरश्वा

कोशीघ्रप्रकर्षयोरपि ॥ ६१ ॥ इदानीं वाक्यभूषायां सम्प्रत्यर्थे च दृश्य
 ते । तद्दिनन्दिनमध्ये स्यात्तथैव प्रतिवासरं ॥ ६२ ॥ साम्प्रतं चाधुनार्थे स्या
 दुचितार्थे च दृश्यते । ॥ यदिः ॥ अयिप्रश्नानुनययोस्तथासम्बोधनेपि च
 ॥ ६३ ॥ अयेक्रोधविषादे च संभ्रमे स्मरणेपि च । दिष्ट्या हर्षे मङ्गले च प
 श्य शब्दस्तु विस्मये ॥ ६४ ॥ प्रशंसायामपि तथा ॥ यच्चिः ॥ समयान्तिकम
 ध्ययोः । ॥ रैकम् ॥ प्रप्रकर्षगताद्यर्थेप्य ॥ रदिः ॥ ऽरे प्राकृत्यस्तु ययोः
 ॥ ६५ ॥ उर्य्युरीचाप्युभौ शब्दौ विस्तारे ऽङ्गीकृतावपि । दुर्निषेधे च दुष्टे च
 निर्निर्णयनिषेधयोः ॥ ६६ ॥ परित्याक्तवर्तमानावेवर्जने व्याधिशेषयोः । इ
 त्यभूताख्यानभागवीप्सालिङ्गनलक्षणे ॥ ६७ ॥ दोषाख्याने निरसने पूजा
 व्याप्त्यभूषणे । परविमोक्षप्राधान्यप्रातिलोम्येषु धर्षणे ॥ ६८ ॥ आ
 भिमुख्येभृशार्थे च विक्रमे च गतौ बधे । पुरपुण्येनिकटे प्रबन्धातीतभाविषु
 ॥ ६९ ॥ स्वः प्रेत्यव्योम्निना केचाप्यन्तःस्त्रीकारमध्ययोः । ॥ रच्चिः ॥ अ
 न्नपि विनार्थे स्यान्मध्यार्थनिकटार्थयोः ॥ ७० ॥ उर्य्युर्य्युररीचवि
 स्तारे ऽङ्गीकृतौ चयं । न किर्निषेधोपमयोः प्रादुःप्राकाशयद्ध्यते ॥ ७१ ॥
 सम्भाव्ये च प्रवृत्तौ च पुनरप्रथमे मतं । अधिकारे च भेदे च तथापश्चान्तरेपि च
 ॥ ७२ ॥ लदिः ॥ किल शब्दस्तु वार्त्तायां सम्भाव्यानुशयार्थयोः । स्व
 लुस्याद्वाक्यभूषायां जिज्ञासायाञ्च सान्त्तने ॥ ७३ ॥ वीप्सामाननिषेधेषु
 पूरणेपदवाक्ययोः । ॥ वैकम् ॥ वास्यादिकल्पोपमयोर्वितर्के प्रादपूरणे

मेदि०
 अ०

मेदि०

अ०

॥ ७४ ॥ समुच्चयेचविस्मयेनानार्थातीतयोरपि । विनिग्रहेनियोगेचत
थैवपदपूरणे ॥ ७५ ॥ निश्चयेसहनेहेतावव्याप्तिविनियोगयोः । ईष
दर्थपरिभवेऽमुद्धावलम्बनेपिच ॥ ७६ ॥ विज्ञाने ॥ वदिः ॥ ऽथैवचोपम्ये
नियोगेवाक्यपूरणे । अवधारणेचचारनियोगेचविनिग्रहे ॥ ७७ ॥ षदिः
॥ उषारत्रौ तदन्तेचदोषारत्रौचतन्मुखे । मंथुशीघ्रभृशार्थेच ॥ षत्रिः ॥
निकषान्तिकमध्ययोः ॥ ७८ ॥ सैकम् ॥ सुपूजायांभृशार्थानुमतिकृच्छ्र
समृद्धिषु । ॥ सदिः ॥ आस्मरणेऽपाकरणेकोपसन्नापयोरपि ॥ ७९ ॥
ईर्दुःखभावनेकोपेनिर्निषेधेचनिश्चये । साकल्यातीतयोर्भास्तुसम्बोधनवि
षादयोः ॥ ८० ॥ सत्रिः ॥ अञ्जसाशब्दआख्यातस्तत्त्वतूर्णार्थयोरपि । ति
रेऽन्तर्द्धातिर्यगर्थेनोचैस्त्वैरल्पयोर्मतं ॥ ८१ ॥ पुरेऽग्रेप्रथमेभूयोऽधिका
रेचपुनःपुनः । मिथोन्योन्येरेहार्थेचशनैस्त्वैरशनैश्चरे ॥ ८२ ॥ सचतुः ॥
अमितःशीघ्रसाकल्यसंमुखोभयतोऽन्तिके । अग्रतःप्रथमेचाग्रेपुरतःप्रथ
माग्रयोः ॥ ८३ ॥ पूर्वद्युःप्रातःकालेस्यात्तथैवधर्मवासरे । ॥ हैकम् ॥ ह
स्यात्सम्बोधनेपादपूरणेचविनिग्रहे ॥ ८४ ॥ नियोगेचक्षिपायांस्यात्कु
त्सायामपिदृश्यते । ह्यविषादेचशोकेचकुत्सादुःसार्थयोरपि ॥ ८५ ॥
हिपादपूरणेहेतौविशेषेप्यवधारणे । प्रप्तेहेत्वपदेशेचसंभमास्तूययोरपि
॥ ८६ ॥ हीदुःखहेतावख्याताविषादेविस्मयेपिच । हेसम्बोधनआ
ह्वानेप्यस्तूयादौचदृश्यते ॥ ८७ ॥ हैसम्बोधनआह्वानेहेहौशब्दै

॥ १८९ ॥

तथैतयोः । ॥ हृदिः ॥ अहप्रशंसाक्षिपयोर्नियोगेचविनिग्रहे ॥ ८८ ॥
अहेधिगर्थेशोकेचकरणार्थविषादयोः । सम्बोधनेप्रशंसायांविस्मयेपद
पूरणे ॥ ८९ ॥ अस्तूयायांवितर्कस्यादाहक्षेपनियोगयोः । आहे
प्रश्नेविचारेचसहसाकल्यङ्ग्यते ॥ ९० ॥ विद्यमानेचसादृश्ययोगप
द्यसमृद्धिषु । सम्बन्धेचतथाहीहीशब्देविस्मयहास्ययोः ॥ ९१ ॥
हेहेसम्बोधनेहूतौहेहौशब्दसुथैतयोः । ॥ ह्रिः ॥ अहहेत्यद्भु
तेखेदेपरिल्लेशप्रकर्षयोः ॥ ९२ ॥ सम्बोधनेपिचोताहोपरिप्रश्नवि
चारयोः ।

इत्यव्ययानेकार्थवर्गः

उत्पलिनीशङ्खार्णवसंसारवर्त्तनाममालाख्यान् । भागुरिबररुचिशम्भ
द्वेपालितरन्तिदेवहरकोषान् ॥ १ ॥ अमरशुभाङ्गहलायुधगोबर्द्ध
नरभसपालकृतकोषान् । रुद्रामरदत्ताजयगंगाधरधरणिकोष्ठा
म् ॥ २ ॥ हारवलयभिधानंत्रिकाण्डशेषंचरत्नमालाञ्च । अपिबहुदो
षंविश्वप्रकाशकोषंचसुविचार्य्य ॥ ३ ॥ बाभटमाधववाचस्पतिधर्मव्या
डितारपालाख्यान् । अपिविश्वरूपविक्रमादित्यनामलिंगानिसुविचा
र्य्य ॥ ४ ॥ कात्यायनवामनचन्द्रगोमिरचितानिलिङ्गशास्त्राणि । पा
णिनिपदानुशासनपुराणकाव्यादिकंचसुनिरूप्य ॥ ५ ॥ षट्शतगा

॥ १८२ ॥

दिने • या कोषप्रणयनविख्यातकौशलेनायं । मेदिनिकरेण कोषः प्राणकरस्तु
• ३७ नुनारचितः ॥ ६ ॥ इति मेदिनिकरकृतानेकार्थकोषः समाप्तः ॥ शुभं ॥

॥ १८३ ॥ अथ कोषप्रणयनविख्यातकौशलेनायं । मेदिनिकरेण कोषः प्राणकरस्तु
• ३७ नुनारचितः ॥ ६ ॥ इति मेदिनिकरकृतानेकार्थकोषः समाप्तः ॥ शुभं ॥

॥ १८४ ॥ अथ कोषप्रणयनविख्यातकौशलेनायं । मेदिनिकरेण कोषः प्राणकरस्तु
• ३७ नुनारचितः ॥ ६ ॥ इति मेदिनिकरकृतानेकार्थकोषः समाप्तः ॥ शुभं ॥

॥ १८५ ॥ अथ कोषप्रणयनविख्यातकौशलेनायं । मेदिनिकरेण कोषः प्राणकरस्तु
• ३७ नुनारचितः ॥ ६ ॥ इति मेदिनिकरकृतानेकार्थकोषः समाप्तः ॥ शुभं ॥

॥ १८६ ॥ अथ कोषप्रणयनविख्यातकौशलेनायं । मेदिनिकरेण कोषः प्राणकरस्तु
• ३७ नुनारचितः ॥ ६ ॥ इति मेदिनिकरकृतानेकार्थकोषः समाप्तः ॥ शुभं ॥

॥ १८७ ॥ अथ कोषप्रणयनविख्यातकौशलेनायं । मेदिनिकरेण कोषः प्राणकरस्तु
• ३७ नुनारचितः ॥ ६ ॥ इति मेदिनिकरकृतानेकार्थकोषः समाप्तः ॥ शुभं ॥

॥ १८८ ॥ अथ कोषप्रणयनविख्यातकौशलेनायं । मेदिनिकरेण कोषः प्राणकरस्तु
• ३७ नुनारचितः ॥ ६ ॥ इति मेदिनिकरकृतानेकार्थकोषः समाप्तः ॥ शुभं ॥

॥ ५३ ॥

॥ अथानुसंगीयपद्योक्त्यादिभिरुक्तं ॥

यथा	१	अथानुसंगीय	अथानुसंगीय
यथा	२	अथानुसंगीय	अथानुसंगीय
यथा	३	अथानुसंगीय	अथानुसंगीय
१२	१२	अथानुसंगीय	अथानुसंगीय
१३	१३	अथानुसंगीय	अथानुसंगीय
१४	१४	अथानुसंगीय	अथानुसंगीय
१५	१५	अथानुसंगीय	अथानुसंगीय
१६	१६	अथानुसंगीय	अथानुसंगीय
१७	१७	अथानुसंगीय	अथानुसंगीय
१८	१८	अथानुसंगीय	अथानुसंगीय
१९	१९	अथानुसंगीय	अथानुसंगीय
२०	२०	अथानुसंगीय	अथानुसंगीय
२१	२१	अथानुसंगीय	अथानुसंगीय
२२	२२	अथानुसंगीय	अथानुसंगीय
२३	२३	अथानुसंगीय	अथानुसंगीय
२४	२४	अथानुसंगीय	अथानुसंगीय
२५	२५	अथानुसंगीय	अथानुसंगीय
२६	२६	अथानुसंगीय	अथानुसंगीय
२७	२७	अथानुसंगीय	अथानुसंगीय
२८	२८	अथानुसंगीय	अथानुसंगीय
२९	२९	अथानुसंगीय	अथानुसंगीय
३०	३०	अथानुसंगीय	अथानुसंगीय

[१]

॥ अथामरकोषस्य शुद्धिपत्रम् ॥

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध	३३
४	२	विनयको	विनायके	३३
८	५	अश्वयुग	अश्वयुग	४३
८	६	धनिष्ठा	धनिष्ठा	५७
१३	१३	आकरणा	आकारणा	६७
१७	१७	र्भुकटी	र्भुकटी	७८
१८	१८	ऽजाङ्गुलिका	जाङ्गुलिका	८८
२७	५	जाले	शाले	९८
२८	२	पुष्पः फल	पुष्पफल	९८
३१	११	सिन्धुकः	सिन्धुकः	९८
३२	१६	कटु	कटु	९८
३७	११	उरणाक्षश्च	उरणाक्षश्च	९८
४०	१०	लोहपृष्ठः	लोहपृष्ठः	९८
४३	१२	प्रज्ञाप्रज्ञानु	प्रज्ञाप्रज्ञानु	९८
४५	१३	शण्डः	शण्डः	९८
४६	१३	शोथस्तु	शोथस्तु	९८
६३	७	कौन्तिकौ	कौन्तिकौ	९८

॥ ३ ॥

पत्र	पंक्ति ॥	अशुद्ध	अशुद्ध
६६	४	०	०
			क्षेपतुसिंहनादेस्या
			त्करिणांघटानाघटा । क्रान्तनयोधसंखेवृंहितंकरिगर्जितम् ॥ १०७ ॥
६७	१०	नियमा	निमया
७१	२	तक्रंदधिघृते	तप्तंरधिघने
७३	३	वस्तो	वस्ते
८०	५	निर्द्धार्यः	निर्वाय्यः
८१	५	क्षान्ता	क्षन्ता
८२	१	देवद्विष्वक्	देवद्विष्वक्
८२	२	सध्वस्त	सध्वस्त
८२	३	दपध्वस्त	दपध्वस्त
८२	४	स्यादपितः	स्यादपितः
८२	५	काश्यः	काश्यः
८३	३	निस्वस्त	निःस्वस्त
८३	४	नात्यन्तो	नात्यन्तो
८४	१५	नतम्	नते
८४	१७	शाम्बतस्तु	शाम्बतस्तु
८६	४	गूढ	गूढ

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
८६	५	दीर्णी	दीर्णी
८६	६	मुग्रे	मुग्रे
८६	११	प्यवध्वस्तो	प्यवध्वस्तो
८७	२	डुतं	ऊतं
८८	१५	वृत्तौ	वृत्तौ
९१	२	उद्गस्तु	उदजस्तु
९१	१३	क्रोष्टु	क्रोष्टु
९२	३	कोषाशातक्य	कोशातक्य
९३	५	मयूख	मयूख
९३	१४	वशले	शबले
९४	२	शिक्य	सिक्य
९६	१५	क्षत्तास्या	क्षत्तास्या
१००	१६	निष्ठाना	निष्ठाना
१११	१०	डुरय्यु	ऊरय्यु
११३	२	गोमेवं	गोमेवं
११३	४	उम्पन्ने	उम्पन्ने

॥ इत्यमरकोषस्यशुद्धिपत्रं समाप्तम् ॥

[६]

५५	३३	३३५७	३३	३३
५६	३३	३३	३३	३३
५७	३३	३३	३३	३३
५८	३३	३३	३३	३३
५९	३३	३३	३३	३३
६०	३३	३३	३३	३३
६१	३३	३३	३३	३३
६२	३३	३३	३३	३३
६३	३३	३३	३३	३३
६४	३३	३३	३३	३३
६५	३३	३३	३३	३३
६६	३३	३३	३३	३३
६७	३३	३३	३३	३३
६८	३३	३३	३३	३३
६९	३३	३३	३३	३३
७०	३३	३३	३३	३३
७१	३३	३३	३३	३३
७२	३३	३३	३३	३३
७३	३३	३३	३३	३३
७४	३३	३३	३३	३३
७५	३३	३३	३३	३३
७६	३३	३३	३३	३३
७७	३३	३३	३३	३३
७८	३३	३३	३३	३३
७९	३३	३३	३३	३३
८०	३३	३३	३३	३३
८१	३३	३३	३३	३३
८२	३३	३३	३३	३३
८३	३३	३३	३३	३३
८४	३३	३३	३३	३३
८५	३३	३३	३३	३३
८६	३३	३३	३३	३३
८७	३३	३३	३३	३३
८८	३३	३३	३३	३३
८९	३३	३३	३३	३३
९०	३३	३३	३३	३३
९१	३३	३३	३३	३३
९२	३३	३३	३३	३३
९३	३३	३३	३३	३३
९४	३३	३३	३३	३३
९५	३३	३३	३३	३३
९६	३३	३३	३३	३३
९७	३३	३३	३३	३३
९८	३३	३३	३३	३३
९९	३३	३३	३३	३३

॥ महादेव नमः ॥

[१]

॥ अथत्रिकाण्डशुद्धिपत्रम् ॥

पंच	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
३	१०	जह्नु	जह्नु
४	७	वरीषवः	रवीषवः
४	७	ईः	इः
५	६	अजीकरोऽजकार	अजीकवोऽजकाव
६	४	धनमैन्द्रं	वनमैन्द्रं
६	१६	छगलस्तु	छागलस्तु
७	१०	भंभानिनः	भंभानिलः
७	१२	स्त्रिशिरः	स्त्रिशिरः
७	१२	मकरत्	मकर
१	१७	स्तमयो	स्तमया
१	१८	चोपधूपितः	चोपधूपिता
६	११	सायोत्सवौ	सायोत्सवौ
१०	५	भर्भरकः	भर्भरकः
१०	७	मुद्गलौ	पुद्गलौ
११	१	नृपमानंगन्ध	नृपाभीरमह्न

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
११	३	नयारम्भरः	लयारम्भः
११	४	नर्तुः	नर्तूः
११	१६	दुःखलोको	दुःखलोको
१३	१२	मीनरष्टस्तु	मीनरस्तनु
१४	७	सुरलानुसुरदला	मुरलानुमुरदला
१४	८	गोतमी	गोमती
१४	११	पृष्णी	पृष्णी
१४	११	पर्येयाथमूलिका	पर्येयाखमूलिका
१५	१०	शशस्थली	कुशस्थली
१५	१३	इहला	उहला
१५	१४	कुकुरश्च	कुकुरश्च
१६	७	माथश्च	मार्गश्च
१६	८	शैभंसुद्रङ्गः	शैभाद्रङ्गः
१६	८	निर्मट	निर्मट
१६	८	जिरकचङ्गने	जीवकचङ्गले
१६	१२	स्यान्मुक्तिः	स्यान्मुक्तिः
१७	५	कण्ठे	कण्ठे

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध	पृष्ठ	पृष्ठ
१७	१२	स्वनाभा	सुनाभा	८५	८५
१७	१४	महेन्द्रौ	महेन्द्रो	८५	८५
१८	६	देवावामे	देवावासे	८५	८५
१८	६	कुंजरे	कुंजरे	८५	८५
१८	११	यक्षो	यक्षो	८५	८५
२०	६	पुत्रजीव	पुत्रजीव	८५	८५
२०	८	जिह्वावृत्तकाल	जिह्वरक्षाकाल	८५	८५
२०	७	मत्स्याङ्गी	मत्स्याक्षी	८५	८५
२०	१०	जलवह्नीतु	जलवह्नीच	८५	८५
२०	१२	चुचूः	चुचुः	८५	८५
२०	१८	इक्कटो	दृक्कटो	८५	८५
२१	१८	कपित्थोऽस्य	कपित्थास्य	८५	८५
२१	१८	स्तुक्रुरव	स्वहूरव	८५	८५
२२	६	स्याच्चेदारः	स्याद्धेदारः	८५	८५
२२	७	जिनामानु	पञ्जनस्तु	८५	८५
२२	१२	काकच्छदिः	काकच्छदिः	८५	८५
२२	१३	रत्ननिधिः	रत्ननिधिः	८५	८५

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध	
२३	१२	फणि खेलो	फालखेला	७१
२४	७	द्वन्दालियुगं	युग्मानियुगं	७१
२४	१७	घटदास्या	घटदासी	७१
२४	१७	समदुर्द्धहिता	समदुर्द्धहिता	७१
२५	८	वाहदण्डः	वाङ्कण्डः	७१
२५	१२	कुरण्डवृद्धी	कुरण्डवृद्धौ	७१
२५	१३	अवगण्डोवरण्डः	युवगण्डोवरण्डः	७१
२५	१८	प्रकुलंस्यादङ्ग	पुङ्गलंस्यादाङ्ग	७१
२६	७	श्लोके २५ उत्तरार्द्धाहेयः		७१
२६	१२	वैभुखुरे	वैक्त्रखुरे	७१
२६	१२	राजदन्तास्तु चत्वारो दश नानां पुरास्थिताः		७१
२८	२	राजवभुज	राजवक्त्रज	७१
२८	३	श्रोत्रं	श्रोत्रं	७१
२८	५	भविनी	भविनी	७१
२८	६	क्रतूतम	क्रतूतम	७१
२८	८	होमधूप	होमधूम	७१
२८	१३	निरेगादे	निरेगाद्यै	७१

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध	
३०	४	नन्दीकौ	नान्दीकौ	४६
३०	१२	कदङ्गस्तु	कदङ्गस्तु	४६
३०	१७	हिडिम्बारगणो	हिडिम्बारमणो	४६
३०	१८	ऐन्द्रस्तु	ऐन्द्रस्तु	४६
३०	१८	बैधि	बोध	४६
३१	२	दौस्मन्तिः	दौष्यन्तिः	४६
३१	१०	वीरवेणु	वीररेणु	४६
३१	१०	गान्धारश्च	गुणकारे	४६
३१	१८	जारत्कारु	जरत्कारु	४६
३२	६	स्नेह	स्नेही	४६
३२	६	मौहूर्त्ता	मौहूर्त्ता	४६
३२	१३	लुण्ठी	लुण्ठी	४६
३३	६	कर्णारेकन्तु	कर्णारकर्ण	४६
३३	७	रक्षोभ	रक्षोभः	४६
३३	१५	पुलायितं	पलायितं	४६
३४	१	ऽर्जुनरथा	ऽर्जुनरथा	४६
३४	२	त्वक्ता	त्वक्ता	४६

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध	पृष्ठ
३४	३	सरिका	सरिकौ	१५
३५	२	संक्रिया	सक्रिया	१५
३५	७	प्राणोत्थ	प्राणीत्य	१५
३५	८	ऋणयुक्ति	ऋणमुक्ति	१५
३५	८	क्षत्रं	क्षत्रे	१५
३५	९	वृहद्धने	वृहद्धले	१५
३५	१२	स्नेहश्च	स्नेहाच	१६
३५	१८	जीवको	जीरको	१६
३६	४	पर्यडा	पिष्यटा	१६
३६	४	प्रयत्नं	प्रयस्तं	१६
३६	७	वाचने	वायने	१६
३६	१३	प्रातर्भाजन	प्रातर्भाजन	१६
३६	१६	शगलो	शुगलो	१६
३७	२	संस्फालऊतभद्रा	संस्फालऊडुभेडा	१६
३७	५	मञ्जा	सञ्जा	१६
३७	५	स्नेही	मेही	१६
३७	७	अश्वविक्रयी	अश्वविक्रयी	१६

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध	पंक्ति
३७	९	गन्धर्कम्	गन्धर्कम्	१४
३७	११	कद्दलो	कद्दलो	१४
३७	१२	दधीचास्थि	दधीचास्थि	१४
३८	१	जवशूक	जवशूक	१४
३८	१२	शुन्याः शुन्यं शुनीरः	शुन्याः शुन्यं शुनीरः	१४
३८	१८	पिञ्जलं	पिञ्जनं	१४
४०	६	तीक्ष्णः कर्मा	तीक्ष्णः कर्मा	१४
४०	८	धृष्टगदधृष्टगो	धृष्टगदधृष्टगो	१४
४०	११	प्रसूता	प्रसूता	१४
४०	१३	लगुडं	लडुहं	१४
४०	१५	युज्जिच	युर्मिच	१४
४०	१६	षट्खः	षट्सु	१४
४१	१	श्लोके १८ पूर्वात्तगर्द्धयोर्व्यासः	श्लोके १८ पूर्वात्तगर्द्धयोर्व्यासः	१४
४१	३	त्यक्त	त्यक्ते	१४
४१	१०	स्वाचार्यमिश्राः	स्वाचार्यमिश्राः	१४
४१	१५	सपात्रे	सपात्र	१४
४१	१८	क्रित्या	कृत्या	१४

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध	
४१	१८	कर्ममृता	कर्मयुता	७४
४२	१	जीर्येतु	जय्येतु	७५
४२	२	समानी	समाली	७६
४२	४	नंदकं	नैदकं	७६
४२	१४	धन्ध	धन्धं	७७
४२	१७	स्यादास्फाले	कर्णास्फाले	७६
४३	१७	स्यादुच्चद्वन	स्यादुच्चद्वन	७८
४५	७	वके	वृके	७८
४५	८	मयूरे	मयूरे	७८
४५	९	वंशे	वंशे	७८
४५	९	कोलकः	खोलकः	७८
४५	१२	खेलके	लेखके	७८
४५	१४	चनिभालिका	चिलिमीलिका	७८
४५	१५	वारको	चारको	७८
४५	१५	त्रिचकलीव	त्रिचकेलीवं	७८
४६	३	दण्डको	तण्डको	७८
४६	६	दलाढके	दलाढकः	७८

[६]

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
४६	१३	रूपणे	क्षपणे
४६	१७	मधुको	मधुका
४६	१८	परुषे १ मल्लिका २	पुरुषे १ मल्लिकः २
४७	३	पूर्णिमाः	पूर्णिमा
४७	६	जलजन्त्रिषु	जलजन्तुषु
४७	११	शिलाढकोविलेवेष्टे	शिलाढकोविलेपेष्टे
४७	१४	कुक्कुरै	कुक्कुरै
४७	१५	ऊडुकः	ऊडुकः
४७	१६	धोः	पूः
४८	१०	धूम्याटेकपिङ्गः	धूम्याटेकलिङ्गं
४८	११	सर्गे	स्वर्गे
४९	१२	नावक	लावक
४९	१८	कक्कुले	कक्कोले
५०	२	सुची	सूची
५०	११	भारद्वाजो	भरद्वाजो
५०	१२	ख्याते	ख्यातो
५१	२	क्षौभयो	क्षौमयो
५१	७	निस्त्रे	निस्त्रे

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध	पत्र
५१	९	दन्तच्छिदे	दन्तच्छदे	५४
५१	१५	ऽकोटपुष्पेषु	ऽङ्कोटपुष्पेषु	५४
५१	१६	कल्ये	कल्ये	५४
५१	१८	विटोद्वि	विटोद्वि	५४
५२	४	ऽथसुक१ स्यात्कुष्ठ२	ऽथसु१ स्यात्कुष्ठं२	५४
५२	५	ज्येष्ठे	ज्येष्ठे	५४
५२	११	खानोत्थयोः	खानो खयोः	५४
५२	१२	षण्डोली	षण्डोली	५४
५२	१६	वरण्डो	वरण्डो	५४
५३	५	सूते	ऽनूरे	५४
५३	७	ग्रि	ग्रि	५४
५३	१३	वाद्य	वाद्ये	५४
५३	१४	अङ्गुष्ठा	अङ्गुष्ठा	५४
५३	१५	पूर्ण	चूर्ण	५४
५३	१७	भूर्गुणिः	भूर्गुणिः	५४
५४	५	धारणार्थे	धारण्यथ	५४
५४	८	मन्त्राक्षवेद	मन्त्राख्यवेदे	५४
५४	१०	स्थलेचापिमसृणौमृद	स्थलेचापिमसृणौमृद	५४

पत्र	पंक्ति	अमृद्ध	मृद्ध	
५४	१०	पुरुषाङ्गिणौ	पुरुषोद्गणौ	
५४	१५	कर्षमासचतुष्के च	निकर्षमासचतुष्के	
५५	६	क्षिप्रात्रि	क्षिप्राद्रि	
५५	७	कृषावत्योऽप्यन्तमास	कृषावसत्योऽप्यन्तमा	
५५	१२	चोद्धृतं	चोद्धृतं	
५५	१५	दुतीच्छयोः	दुतीच्छयोः	
५५	१६	विदितात्ययोः	विदिताप्रयोः	
५५	१७	दृशोपायः	दृशोपायः	
५६	१	लोभ	नेमे	
५६	४	कंपयोः	कंपयोः	
५६	१०	सिन्धुवारे	सिन्धुवारे	
५७	१	हेतौ	हेतौ	
५७	३	याते	ज्ञाते	
५७	४	पङ्क्ति	पङ्क्ति	
५७	५	वार्त्ता	वार्त्ता	
५७	६	शक्ते १ ऽपि व २	सिक्ते १ ऽपि व २	
५७	७	दौष्मन्तौ १ गानयोः २	दौष्मन्तौ १ नागयोः २	
५७	१२	काचने	काठिने	

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध	
५७	१५	लोहितं	लोहित	
५८	२	विच्छिति	विच्छिति	
५८	३	श्वेतयोः	श्वभयोः	
५८	६	शभे	शभे	
५८	११	वने१ कार२	रणे१ कार२	
५८	१४	स्थितिः	स्थितः	
५९	१२	मदने	सदने	
५९	१७	पदेशे	प्रदेशे	
५९	१८	माद	साद	
६०	२	कस्तुरी	कस्तुरी	
६०	३	नम्र१ महा२	नाम्र१ महार२	
६०	११	विशेषणे	विशेषणे	
६०	१७	क्रम१ सिद्धं२	द्रुम१ सिद्धं२	
६१	३	विश्रब्धः	विश्वस्तः	
६१	१२	शृङ्ग	भृङ्ग	
६१	१४	चोपदानं	चोपधानं	
६२	१८	निर्मिते	वर्मिते	
६२	१	चन्द्रौ	चक्रौ	

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
६२	४	दःखे	दुःखे
६२	५	त्वचो	त्वचोः
६२	१०	तपस्विनौ १ तपने २	तपस्विनौ १ तपनो २
६२	१२	चक्षणे	रक्षणे
६२	१४	रक्तयो	लक्तयो
६२	१८	बदानके	बदालके
६३	२	प्रक्षभेद	प्रम्भेद
६३	४	विशेषिते	विशेषिते
६३	६	तनु	तरु
६३	१६	शक्तौ	सक्तौ
६३	१७	वानः	वानं
६३	१८	ऽपि	ऽपि
६८	१	चटुनि	कुठार
६८	५	मुकुट	कुक्कुट
६४	६	श्ववेश	सुवेश
६४	७	समनं	शमनं
६४	११	कृतौ	क्रतौ
६४	१२	इतने १ सुसंज्ञाने २	नातु १ सुप्रज्ञाने २

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध	पृष्ठ
६४	१४	पान्त्योः	पास्त्योः	६३
६४	१५	स्यान्मातय्य१ वाटे२	स्याद्मातय्य१ वाटे२	६३
६५	३	विट्शय्या	विट्साय्या	६३
६५	५	जग	जवा	६३
६५	८	विलम्बपा	बिलम्बपा	६३
६५	१४	रम्भाव	रम्भाव	६३
६५	१५	करम्भो	करम्भो	६३
६५	१६	प्रसेवकेकुम्भो	प्रसेवकेकुम्भो	६३
६५	१७	शुक्र	शुक्र	६३
६५	१	कर्कुर	कर्कुरे	६३
६६	७	शास्त्र	शास्त्र	६३
६६	९	सतो१ सूक्ष्मेच२	सतो१ संकोच२	६३
६६	१०	रेखासु	रेखायां	६३
६६	१२	उग्रामः	उग्रामः	६३
६६	१५	द्रुमे	द्रुमो	६३
६६	१६	सुण्ड्यां	सुण्ड्यां	६३
६७	६	साध्वसे	साध्वसा	६३
६७	८	खरे	खरे	६३

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध	पृष्ठ
६७	११	कौमुद्या	कौकृत्य	५७
६८	७	मयूरेऽम्बे	ययुरम्बे	५७
६८	११	स्त्रीनल्यां	स्त्रीमल्यां	५७
६८	१८	दधं	दस्तं	५७
६९	६	वासरे	वासवे	५७
६९	७	सूक्ष्णौ	स्थूलौ	५७
६९	९	सटासु	सटायां	५७
६९	१२	चक्षुरः	चक्षुरः	५७
६९	१३	शरलेजने	शवलेजले	५७
७०	२	कच्चरं	कच्चरं	५७
७०	६	जोरा	जोरा	५७
७०	९	कन्या	कन्यो	५७
७०	१२	मृत	मृते	५७
७१	१	स्त्रिसाधकः	द्विसाधकः	५७
७१	२	दर्दुरः	दर्दुरः	५७
७१	६	धरा	धरा	५७
७१	१०	रणयो	वनयो	५७
७१	११	महारभौ १ खड्ग २	संघारभौ १ खड्ग २	५७

पत्र	पक्ति	अशुद्ध	शुद्ध	ली	पत्र
७२	१५	शम्बरं१ शम्बरै२ शचं३ संवरं१ सम्बरै२ सचं३			
७३	२	केशाश्वती	कश्चासुती		७३
७३	११	कर्पट्यां	पर्कट्यां		७३
७३	१४	निम्ने	निम्ने		७३
७५	१	हले	हले		७५
७५	२	मृगे	मृगे		७५
७५	४	मांसे	मीने		७५
७५	६	योगेच	यागेच		७५
७५	७	जीवः	भावः		७५
७५	१३	ध्रुवोवटेस्मरै	ध्रुवोवटेस्मरै		७५
७६	३	निर्भवा	विर्भवा		७६
७७	५	कोष्ठ	कोष्ठ		७७
७७	७	मोक्षः	चोक्षः		७७
७७	१७	हिमर्त्ता१ ताम्र२	हिमर्त्ता१ ताम्र२		७७
७७	७८	विन्दार्थ	वित्तार्थ		७७
७८	१८	स्यादृष्ट	स्यदृष्ट		७७
७९	१५	दलं	दर		७९

॥ इति त्रिकाण्डशेषस्य शुद्धिपत्रं समाप्तं ॥

[2]

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध	पत्र
२	१७	दंष्ट्री	दंष्टि	४९
३	५	पूर्ण लकं	पूर्णनकं	५९
४	५	वैरनुबन्धो	वीरानुबन्धो	६९
४	११	उत्तानपादजः	उत्तानपादजः	७९
४	१४	जनत्रा	जलत्रा	८९
४	१६	पर्याटज	पर्याटज	९९
५	१	त्यङ्गारिणी	त्यङ्गारिणी	१०९
५	१०	नियोजनः	संयोजनः	११९
५	१४	विपाठ	विपाठ	१२९
६	१०	रेखा	रेखा	१३९
७	१७	बानरक्षो	बालवाह्या	१४९
११	१०	मन्थरङ्गः	मन्थरङ्गः	१५९
११	१२	शिनापाङ्गः	शिनापाङ्गः	१६९
१२	५	मैदम्बरं	मौदुम्बरं	१७९
१३	५	वैभ्राज	वैभ्राजं	१८९

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध	
११	१३	सुहृण्डोच्चतरलिका	महृण्डे चूललाटिका	
१२	९	मेण्डो	मेण्डो	लिपि
१४	४	उष्ट्रवामी	उष्ट्रवाही	१
१५	१०	कर्कूर	कर्कूर	५
१६	६	इञ्चुको	इञ्चुको	४
१६	१०	पन्याटेनिष्कु	कन्याटेलिंप	४
१६	१२	अङ्के	अङ्कि	४
१७	३	इङ्गलस्तु	इङ्गलस्तु	४
१७	९	चिचटकाः	चिचिचटकाः	१
१७	१३	छगल	छगल	१
१८	६	लुण्डिका	लुण्डिका	१
१८	७	पदाद्यवित्	पदाद्यवित्	३
१८	७	कासकारः	कासकारः	७
१८	८	काष्ठलेखकः	काष्ठलेखकः	७
१८	११	जेङ्गटो	जेङ्गटो	७
१८	१७	दङ्गरी	दङ्गिणी	१
१८	१७	कुङ्गो	कुङ्गो	१

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
१७	३	क्षीरदारो	क्षीरदारै
१७	४	गुडे	गुडे
१७	४	कूपीठपान	कूपीठपाल
१७	१८	पृष्ठशृङ्गी	पृष्ठशृङ्गी
२०	२	पवने	पचने
२१	४	वृको	वृको
२१	६	श्ववुकपिङ्गे	श्ववुकेपिङ्गे
२१	७	नर्मटः	निर्मटः
२१	८	भुण्डरी	तुण्डावी
२१	१०	निष्पार	निष्पाव
२१	२५	गोमेदकेपिगंगोलः	गोमेदोपिचककोले
२२	८	लेखन्याङ्क	लेखन्याव
२२	७	वर्णिका	कर्णिका
२२	१३	उत्पालनी	उत्पलिनी

॥ इतिहारवल्याः शुद्धिपत्रसमाप्तं ॥

[illegible]

[१]

॥ अथमेदिनीकरकोषस्य मुद्रिपत्रम् ॥

पत्र	पंक्ति	अमुद्र	मुद्र
३	१६	शङ्कुः	शङ्कुः
४	१	पण	पण
७	१५	पर्यस्थिका	पर्यस्थिका
११	१	वज्र १ अंगरी २	वज्र १ अङ्गरी २
११	१०	पर्या	पर्या
११	११	स्यामदीयार्थ	स्यामदीयार्थ
१२	१४	काञ्चनस्यच	काञ्चनस्यच
१३	२	स्वेदे	स्वाद
१३	४	शुश्रूककीटौ	शुश्रूककीटौ
१३	१४	सर्वको	सरको
१४	५	दनिमको	दलिमको
१४	८	आकल्प	आकल्प
१६	३	पुष्पलको	पुष्कलको
१६	५	पूर्णलकं	पूर्णनकं
१६	७	पद्मबीज	पद्मबीज

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध	पृष्ठ	पृष्ठ
१७	१३	त्रिशिखे	त्रिशिखे	२६	२६
२०	१	लाङ्गलि	लाङ्गलि	३४	३४
२०	७	लाङ्गले	लाङ्गले	३४	३४
२२	३	रङ्गं	वङ्गं	३४	३४
२३	२	कामार्थे	कामार्थे	३४	३४
२३	४	नरङ्ग	नरङ्ग	३४	३४
२४	२	विडङ्ग	विहङ्ग	३४	३४
२४	१०	दचभङ्गो	दचभङ्गो	३४	३४
२४	१८	अघः	अघ	३४	३४
२५	१३	स्थान्नारके	स्थान्नारके	३४	३४
२६	१४	मुखे	मुखे	३४	३४
२७	६	दिजे	दिपे	३४	३४
२७	१३	रुषे	भरुषे	३४	३४
३५	१	जौकणो	जौकटे	३४	३४
३५	३	पिट्टिक	पिट्टित	३४	३४
३५	८	वैताल	वैडाल	३४	३४
३६	१८	निम्बासा	निम्बासे	३४	३४

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध	लिपि	पत्र
३८	२	शिङ्गे	पिङ्गे	३८	३८
४२	५	सूत	सूते	४२	४२
४७	६	सुपर्णाके	सुपर्णाक	४७	४७
५०	५	स्यात्कुले	स्याद्गले	५०	५०
५२	१०	धरे	धवे	५२	५२
५३	१४	दूति	दृति	५३	५३
५४	२	पंक्ति	पक्ति	५४	५४
५५	१३	लिपि	लिप	५५	५५
५५	१८	दश	दशा	५५	५५
५६	७	भीते	नीते	५६	५६
५७	७	नूत	नूत	५७	५७
५७	८	मुचुकुन्दयोः	मुचुकुन्दयोः	५७	५७
६०	३	धरे	धवे	६०	६०
६१	७	वाचलिङ्ग	वाचलिङ्गः	६१	६१
६१	१६	ऽभितेहि	ऽभिहते	६१	६१
६१	१७	गलिते	गुणिते	६१	६१
६२	५	दौघनौ	दौघनौ	६२	६२

पत्र	पङ्क्ति	अशुद्ध	शुद्ध		
६३	९	नडित	नडिति		
६४	७	दविवादे	दववादे		
६७	१	स्त्रियां	स्त्रियां		
६९	३	शल	शन		
७०	१	ग्रंथ	ग्रंथि		
७१	९	शक्ये	शक्य		
७२	४	प्रेषणे	पेषणे		
७२	११	बुधे	बुधे		
७३	१२	कर्णेन्दु	कर्णान्दु		
७४	४	पारदो	पारदे		
७४	१०	प्राण	गुण		
७५	३	शेचनामयोः	शेचनामयोः		
७७	२	मधुः	मधु		
७७	९	विधाजला	विधागजा		
७७	१०	वेतसे	वेतने		
७९	८	किलाकोक्षे	कोकिलाक्षे		
८१	७	स्मृतिकर्म	स्यूतिकर्म		

पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध		
८१	१८ नाय्या	नाय्या	७७	१७७
८४	११ चर्मकृतौ	चर्मकृतौ	८९	८७७
८४	१३ विम्बा	विम्बा	१४	८७७
८५	२ तलुनः	तलुनः	८७	८७७
८६	१४ घृतना	घृतना	८९	८७७
८७	७ नपुंसकं	नपुंसकं	७९	१८०९
८१	४ मृतसंस्कारे	मृतसंस्कारे	८९	१८०९
८२	६ आत्म	आत्म	८९	१८०९
८२	७ उद्वर्तन	उद्वर्तन	८९	१८०९
८४	११ मदयितु	मदयितु	८९	१८०९
८५	१ प्रश्नभेदे	प्रश्नभेदे	८९	१८०९
८५	१७ गताह्निके	गताह्निके	८९	१८०९
८६	१६ निष्ठा	निष्ठा	८९	१८०९
८८	१८ गतीन्धु	गतीन्धु	८९	१८०९
१०१	१६ पूर्वे	पूर्वे	८९	१८०९
१०२	८ ललांकुरे	ललांकुरे	८९	१८०९
१०२	१७ मूर्द्धासे	मूर्द्धासे	८९	१८०९

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध	पृष्ठ	पंक्ति
१०३	७	खभू	खभू	३	१०३
१०७	१	वैषधा	वैषधौ	४	१०७
१०७	४	स्थिते	स्थिति	५	१०७
१०७	७	जने	हीने	६	१०७
१०७	१२	पाठचरे	पाठचरे	७	१०७
१०८	१४	सुखमा	सुषमा	८	१०८
१०९	१२	अर्घ्यं १ न्यधुवेच २	अर्थ्यं १ न्यर्थ्यबुधे २	९	१०९
११०	१४	गृह्यं	गृह्यं	१०	११०
११४	११	अभिष्या	अभिख्या	११	११४
११९	२	गण्डोपले	गण्डोपले	१२	११९
१२०	१४	क्रूर	क्रूर	१३	१२०
१२१	२	हरेहये	हरेहये	१४	१२१
१२२	१०	शिवयो	शिरयो	१५	१२२
१२३	८	पथि	मथ	१६	१२३
१२५	४	रेणुक्षेत्रे	रेणुक्षेत्रे	१७	१२५
१२८	१४	डस्त्री	डस्त्री	१८	१२८
१२८	१६	करेणुः	करेणुः	१९	१२८

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
१२९	८	कूर्परः	कूर्परः
१३०	३	शिलाभेदे	शिवाभेदे
१३१	११	शङ्खग्र	षङ्खग्र
१३३	२	दीप	दीप
१३४	१७	बादरं	बादरं
१३५	१	विषाणे	पिशाणे
१३६	२	करके	कवरे
१३६	८	रुच्यते	रुच्यते
१३७	१२	उडुम्बर	उडुम्बर
१३९	९	समाचार	समारम्भ
१४३	८	दंत	दंभ
१४३	९	दहितव्यपि	दुहितव्यपि
१४६	१	स्यात्पाठले	स्यात्पाठलो
१४६	१२	उत्ताने	उत्ताले
१४८	५	गोकुले	गोकिलो
१४९	५	कुक्कुटी	कुक्कुटी
१४९	२२	कृदिर्दृ	कृदिर्दृ

[८]

पत्र	पंक्ति	अशुद्ध	शुद्ध
१४७	१७	बाधन	शधन
१५०	६	न्यवत्थित	न्यवत्थित
१५०	७	विजिने	विज्जिले
१५२	४	पुमानासन	पुमानसन
१५२	७	खण्डाली	खण्डाली
१५३	१३	शसके	सीसके
१५४	७	स्यात्पांडुः	स्यात्पांडुकं
१५५	१८	प्रगते	प्रगते
१५६	५	फलेवाद्ये	फलेवद्ये
१६२	३	प्रतिस्पणः	प्रतिष्कणः
१६३	८	गच्छद्वाः	गच्छद्वाः
१६४	५	विजिने वेद	विजिने वेद
१६५	२	विजिने तवीषी	विजिने तवीषी
१६५	३	विजिने तवीषी	विजिने तवीषी
१६६	८	विजिने वृक्षे	विजिने वृक्षः
१६७	७	विहार १ निरसने २	विहार १ निरसने २

॥ मेदिन्याः शुद्धिपत्रसमाप्तं ॥

AmarasiXD6mha, ca. 6.-8. Jh.

[The Amarakosā or Nāmalingānuśāsana] [the TrikāXD6ndāśesa xand Hārāvalī
by Puruṣottamadeva, and the Nāmārthakosā by Medinīkara]

Calcutta 1807

A.or. 4230

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10250864-7